MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYIN NO: 456
ECZACILIK FAKÜLTESİ YAYIN NO: 4
MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

# ECZACI İLAÇ GIDA KOZMETİK

## KONULARI İLE İLGİLİ YASA YÖNETMELİK KARARNAME VE BİLDİRİLER

Prof. Dr. Şükran GEÇGİL

Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Eczacılık Teknolojisi Bölüm Başkanı

İstanbul – 1988

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYIN NO: 456
ECZACILIK FAKÜLTESİ YAYIN NO: 4

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

# ECZACI İLAÇ GIDA KOZMETİK

## KONULARI İLE İLGİLİ YASA YÖNETMELİK KARARNAME VE BİLDİRİLER

Prof. Dr. Şükran GEÇGİL

Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Eczacılık Teknolojisi Bölüm Başkanı

İstanbul – 1988

# ÖNSÖZ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

*Toplumların düzenli, sağlıklı, huzurlu yaşaması ve gelişmesi, ayrı ayrı herbir ferdinin sağlıklı ve huzur içinde olması ile mümkündür. Toplum düzeni de sistemin adalet temellerine dayanması; ancak yasa, tüzük, talimat ve bildirgelerin kapsamlarının tam çizilmesi ve toplumu oluşturan fertlerin yasalara bağlılığı ile sağlanabilir. Meslek için olduğu kadar, meslekdaşlar arasında da ahenk kurulması, ortak hukuksal bağların ve kaidelerin çok iyi bilinmesi ve iyi değerlendirilmesi ile mümkün olur.*

*Hukuk kaideleri, toplum olaylarını düzenlemek gayesi ile yasa, yönetmelik, kararname, tebliğlerle belirlenmekte; gereksinimlere göre de değiştirilmekte ve yenilenmektedir. İlgili oldukları yasaları bilen, onlara uyum sağlayan ve iyi uygulayan fertlerin oluşturduğu toplumlar daha düzenli ve daha başarılıdır. Bu nedenle ilaçla ilgili tüm işlemlerin sorumlusu ve yetkilisi olan Eczacı'nın da eczacılık mesleğini, ilacı ve yakın konularını ilgilendiren kanun ve yönetmelikleri çok iyi bilmesi, uyması ve uygulaması gerekir.*

*Gelişmiş ülkelerde, sağlıklı toplumlarda tedavi ve ilaç kadar gıda ve dengeli beslenmenin de önemi büyüktür. Teşhis ve tedavide önemi olan* **ilaç** *ile beslenmeye yarayan* **gıda** *aynı özenle kontrol altında bulundurulur. Bu kontrol, devlet kontroluna ilave olarak yapılan üretici ve tüketici kontrolunu da kapsar. Son yıllarda gelişmiş ülkelerin çoğu, eczacılıkta özel bir yeri olan* ***kozmetik maddelerin*** *kontrolunu da bu alan içine almıştır. Örneğin Amerika Birleşik Devletlerinde F.D.A. (= Besin/İlaç Kullanımı) ve F.D.C. Food, Drug, Cosmetic (= Gıda, İlaç, Kozmetik) kuruluşu gıda, ilaç ve kozmetik konusunda gerekli düzenlemeleri yapan en yetkili organdır. Ülkemizde de aynı şekilde 4 Temmuz 1984 tarihli "Gıda Katkı Maddeleri Yönetmeliği" ve 2 Temmuz 1983 tarihli "Kozmetik Yönetmeliği"nde Kodekslerden faydalanılmakta ve bu maddelerin üretiminde kullanılan yardımcı maddelerin tümünün ilaç üretiminde de kullanıldığı görülmektedir.*

*Farmasötik bilimlerin eğitim kapsamında olan ve birbiri ile çok yakın ilişkisi bulunan* ***İlaç-Eczacılık-Gıda*** *ve* ***Kozmetoloji*** *alanlarına ait geçerli yasalar, yönetmelikler, bildirgeler ve kuralların en son yayınlanan şekilleri ile ve toplum halde bir arada bulunması, bu konularla ilgili eczacılık, besin ve kozmetik üretiminde ve kontrolunda çalışanların olduğu kadar bu konulara ilgi duyanların da faydalanması gayesi ile bir yayın hazırlaması düşünülmüştür.*

*Kitap, değişik bölümler halinde ülkemizde geçerli ve eczacılık ile ona yakın olan gıda, kozmetik konuları ve ayrıca eczacının çalışma ortamları ile ilgili yasalar, yönetmelikler, kararnameler ve bildirgelerin yayınlanan en son şekillerini içermektedir. Bu nedenlerle gıda, ilaç ve kozmetik konularında eğitim, üretim, kontrol, uygulama, anlaşma ve güncel olayları değerlendirmede faydalı bir yayın olabilecektir.*

*Kitabın basımına karar veren, başta Üniversitemizin Rektörü Sayın Prof. Dr. Orhan OĞUZ ve Yetkili Kurullarımızın Değerli Üyelerine sonsuz teşekkürlerimi sunarım.*

*Kitabın titiz bir şekilde ve özenle dizgisi ve basımını yapan Meleksan yetkililerine teşekkür ederim.*

18 Aralık 1984 - İSTANBUL

**Prof. Dr. Şükran GEÇGİL**

# İÇİNDEKİLER

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖNSÖZ

I. BÖLÜM ..... 1

Türk Kodeksi Kanunu ..... 1
Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun (6197) ..... 3
Eczacılar ..... 3
Eczaneler ..... 6
Ecza ve Kimyevi Maddeler ..... 6
Teftiş ..... 7
Müteferrik Hükümler ..... 8
Cezalar ..... 9
18.12.1953 Tarih ve 6197 Sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkındaki Kanunun 20. Maddesine Tevfikan Hazırlanan Talimatname ..... 10
Eczaneler ..... 11
Eczane Hizmetleri ..... 14
Kalfa ve Çıraklar ..... 16
Teftiş ..... 16
Türk Eczacıları Birliği Kanunu (6643) ..... 18
Umumi Heyet ..... 20
İdare Heyeti ..... 21
İdare Heyetinin Vazifeleri ..... 21
Haysiyet Divanı ..... 23
Haysiyet Divanının Vazife ve Selahiyetleri ..... 24
Türk Eczacıları Birliğinin Merkez Teşkilatı ..... 25
Merkez Heyeti ..... 25
Yüksek Haysiyet Divanı ..... 26
Büyük Kongre ..... 27
Mali ve İdari Hükümler ..... 28
Mülga Hükümler ..... 28
25.1.1956 Tarih ve 6643 Sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Üç Ek Madde Eklenmesi Hakkında 16.5.1983 Tarihli ve 69 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Hükümleri ile 6643 Sayılı Kanunun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname ..... 32
Türk Eczacıları Deontoloji Tüzüğü ..... 34
İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu (1262) ..... 37
İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Hakkındaki 1262 Sayılı Kanuna Zeyl Edilecek Madde Hakkında Kanun (1557) ..... 42
İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanununa Yeniden Bazı Hükümler İlavesine Dair Kanun (3940) ..... 41
İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar İmalathaneleri Yönetmeliği (1 Kasım 1984) ..... 43
Üretim Yeri Açmak İçin Müracaat ..... 44
Müracaatta Gerekli Belgeler ..... 44

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Personel ..... 44
Yetki ve Sorumlulukların Dağıtımı ..... 44
Binalar ..... 45
Teçhizat ..... 46
Sanitasyon ..... 46
Başlangıç Maddeleri ..... 47
Üretim İşlemleri ..... 47
Ambalajlama ve Etiketleme ..... 49
Kalite Kontrol ..... 50
Dağıtım Kayıtları ..... 51
Şikayetlerin Değerlendirilmesi ..... 51
Diğer Hususlar ..... 51
Geçici Hükümler ..... 52
Yürürlükten Kaldırılan Hükümler ..... 52
İthal Edilecek İlaç Ham, Başlangıç Maddeleri İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Yönetmeliği (1 Kasım 1984) ..... 53
Tanımlar ..... 53
Başlangıç Maddeleri için Spesifikasyonlar ..... 53
Başlangıç Madde Üreticilerinin Sertifikalandırılması ..... 54
Direkt Üreticisinden İthal Edilmeyen Ham Maddeler için Kontrol ..... 54
İthal Edilen İlaçlar İçin Sertifika ..... 54
Sertifikaların Değerlendirilmesi ..... 55
Analiz Sertifikası ile Beyan Edilen Kalitenin Doğruluğunun Kontrolu ..... 55
Kontrol için Numune Alınması ..... 55
Geçici hükümler ..... 55
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından Müstahzar İlaç Ruhsatı Almak için Bakanlık İnceleme Komisyonuna Sunulacak Dosyalarda Bulunması Gerekli Bilgiler (1 Eylül 1981) ..... 56
Prospektüs ..... 58
Dış Ambalaj ..... 58
İç Ambalaj ..... 59
Bilimsel Komisyonun Prensip Kararları ..... 59
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Tarafından Bitkisel Kökenli İlaç Ruhsat Müracaatları ile İlgili Olarak İstenen Belgeler (27 Haziran 1986) ..... 61
Yeni Kurulan Ruhsatlandırma Daire Başkanlığının İlaç Ruhsat Başvurularında İzleyeceği Yol ..... 62
Numuneler Konusunda ..... 62
Stabilite Testleri Hususunda ..... 62
Prospektüs ..... 64
Dış Ambalaj ..... 65
İç Ambalaj ..... 65
Ülkemizde İlk Kez Kullanılacak Bir Etken Maddeyi İçeren Preparatlara Ait "Yeni İlaç Başvuruları" ..... 65
İthal Edilecek Müstahzarlar İçin Müracaat ..... 66
Fason İmalat ..... 66
Preparatın İsim Değişikliği ..... 66

Form ve Formül Değişikliği ve Dozaj Değişikliği ..... 66
Ambalaj Değişikliği ..... 67
Ruhsat Devri ..... 67
Prospektüs Değişikliği ..... 67
İlaç Ambalajları Üzerinde Yer Alacak Bilgiler (11 Aralık 1984) ..... 67
Ecza Ticarethaneleriyle Sanat ve Ziraat İşlerinde kullanılan Zehirli ve Müessir Kimyevi Maddelerin Satıldığı Dükkanlara Mahsus Kanun (12 Mart 1927) ..... 69
Zehirli Maddelerin Ecza Ticarethanelerinde Sureti Muhafazası ve Alıcıya Tevdii Hakkında Talimatname (28 Kasım 1927) ..... 73
Zehirli Maddelerin Muhafazası ..... 73
Zehirli Maddelerin Alıcıya Verilmesi ..... 74
Ecza Ticarethaneleri İle Sanat ve Ziraatte Kullanılan Zehirli ve Müessir Kimyevi Maddelerin Satıldığı Dükkanlara Mahsus Talimatname (15 Nisan 1984) ..... 75
Ecza Ticarethanelerinin Muhteviyatı ..... 76
Teftişler ..... 77
Zirai İlaçları Perakende Satacakların Tabi Olacağı Esaslara Dair Yönetmelik ..... 80
Bayilik İzni ve Ehliyet Belgesi ..... 80
Zirai Mücadele İlaçları Satışı Yapılan Yerlerin Tabi Olacağı Esaslar ..... 82
Zirai Mücadele İlaçlarının Satışında Takip Olunacak Esaslar ..... 83
Bayilerin Kontrolu Bayilik İsminin İptali ..... 84
Müteferrik Hükümler ..... 85
Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına ve Veteriner Hekimler Birliği İle Odaların Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun ..... 86
Sıtma ve Frengi İlaçları İçin Kanun ..... 86
Uyuşturucu Maddeler Murakebesi Hakkında Kanun (29 Haziran 1933) ..... 87
Uyuşturucu Maddeler ile Sakkarin Kaydına Mahsus Defterde Yazılacak İlaçların Bazıları ..... 92
Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaletinin Uyuşturucu Madde Reçetelerine Dair Emri (14 Mart 1956) ..... 93
Uyuşturucu Maddelerin Kontrolu Hakkında (16 Ocak 1953) ..... 94
Bazı Uyuşturucu Maddelerin Dozları (5 Haziran 1971) ..... 96
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğünün Psikotrop İlaç Reçeteleri İle İlgili Tamimi (2 Ocak 1986) ..... 97
Reçetenin Doktor tarafından Doldurulacak Bölümü ..... 97
Reçetesi Eczanede Alıkonacak İlaçların Listesi ..... 98
Kontrola Tabii İlaçlara Ait Faturalar (1 Kasım 1983) ..... 101
765 Sayılı Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun (22 Eylül 1983) ..... 101
Gözlükçülük Hakkında Kanun (4 Ocak 1941) ..... 105
Gözlükçülük Kursu Talimatı ..... 107
Kursa Kanılmak İçin Gerekli Belgeler ..... 109
Hastaneler Talimatnamesi (4 Nisan 1955) ..... 109
Hususi Hastaneler Kanunu (5 Haziran 1933) ..... 111
Sosyal Sigortalar Kanunu (1 Mart 1965) ..... 111

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

17.7.1964 Tarihli ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 123. Maddesinin Tadili Hakkında Kanun ..... 112
Bağ-Kur Kanunu ..... 113
Hafta Tatili Hakkında Kanun (2 Ocak 1927) ..... 114
Öğle Dinlenmesi Kanunu (2 Mart 1984) ..... 114
Tababet Uzmanlık Tüzüğünde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tüzük (23 Kasım 1983) ..... 115

**II. BÖLÜM** ..... 119

Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük (18 Ekim 1952) ..... 119
Umumi Hükümler ..... 119
Süt ve Sütten Yapılan Gıda Maddeleri ..... 122
Çiğ Süt ..... 122
Pastörize Süt ..... 123
Sterilize Süt ..... 124
Dayanıklı Süt ..... 124
Süt Tozu Sütü ..... 125
Koyulaştırılmış Süt ..... 125
Süt Tozu ..... 126
Tıbbi Süt ..... 127
Kremalar ve Kaymaklar ..... 127
Yoğurt ve Ayran ..... 128
Bozulmuş, Taklit veya Tahşiş Edilmiş Sütler ve Süt Ürünleri ..... 130
Peynir ve Peynir Mayası ..... 132
Tereyağları ..... 135
Süt Yağından Başka Yemeklik Diğer Hayvan Yağları ve Hayvani Margarinler ..... 137
Ham İç ve Kuyruk Yağları, Domuz Yağları ..... 137
Eritilmiş İç ve Kuyruk Yağları ..... 137
Rafine Hayvan Yağları ..... 138
Hayvani Margarinler ..... 139
Bozulmuş, Toksik veya Tağşiş Edilmiş Süt Yağından Başka Yemeklik Diğer Hayvan Yağları ve Hayvani Margarinler ..... 140
Ham İç ve Kuyruk Yağları ..... 140
Eritilmiş İç ve Kuyruk Yağları ..... 140
Rafine Hayvan Yağları ..... 141
Yemeklik Nebati Yağlar ..... 142
Tabii Nebati Yağlar, Zeytin Yağları ..... 142
Rafine Nebati Yağlar ..... 143
Hidrojenle Sertleştirilmiş Nebati Yağlar ..... 144
Nebati Margarinler ..... 145
Bozulmuş, Taklit veya Tahşiş Edilmiş Yemeklik Nebati Yağlar ..... 146
Etler ..... 147
Kasaplık Hayvan Etleri ..... 147
Balık Etleri ..... 148

Kümes Hayvanları Etleri ..... 148
Etlerin Muhafazası ..... 149
Bozulmuş, Taklit veya Tahşiş Edilmiş Etler ..... 149
Konserveler ..... 150
Kapalı Kaplarda Sterlize Edilecek veya Disjenetik Şartlarda Hazırlanan Et, Balık, Sebze ve Meyve Konserveleri Hakkında Müşterek Hükümler ..... 150
Kapalı kaplarda Sterlize Edilerek Hazırlanan Et, Balık, Sebze Meyve Konserveleri Hakkında Özel Hükümler ..... 151
Et Konserveleri ..... 151
Balık Konserveleri (Kutu Balıklar) ..... 152
Sebze ve Meyve Konserveleri ..... 152
Bozulmuş, Taklit veya Tağşiş Edilmiş Konserveler ..... 152
Disjenetik Şartlarda Yapılan Kısa Devamlı Et Konserveleri ..... 153
Pastırmalar ..... 153
Sucuklar ..... 154
Sosis ve Salamlar ..... 154
Kavurmalar ..... 154
Kurutulmuş Et ..... 154
Dumanlanmış (İslenmiş) Etler ..... 154
Bozulmuş Taklit ve Tağşiş Edilmiş Et Müstahzarları ..... 155
Disjenetik Şartlarda Yapılan Kısa Devamlı Balık Konserveleri ..... 156
Bozulmuş, Taklit veya Tağşiş Edilmiş Balık Müstahzarları ..... 157
Soğutmak veya Dondurmak Sureti ile Muhafaza Edilen Gıda Maddeleri ..... 158
Bozulmuş, Taklit veya Tağşiş Edilmiş Soğutma veya Dondurma Suretiyle Muhafaza Edilen Gıda Maddeleri ..... 158
Yumurta ve Yumurta Konserveleri ..... 159
Domates Salçaları, Domates Konservesi, Domates Suyu, Ketçap, Sos ..... 161
Perhiz Yiyecekleri ve Çocuk Mamaları ..... 164
Hazır Sebze Çorbalıkları - Münhal Nebati Çorbalıklar, Terbiyeler ..... 167
Terbiyeler ..... 168
Çorba ve Terbiyeler Hakkında Müşterek Hükümler ..... 168
Bozulmuş, Taklit veya Tağşiş Edilmiş Hazır Sebze Çorbaları, Terbiyeler 168
Tahıl - Bulgur - Yemeklik Baklagil Kuru Taneleri ..... 169
Tahıl Unları - İrmik - Yemeklik Baklagil Unları ve Kuru Sebze Tozları - Nişasta ..... 172
İrmik ..... 174
Nişasta ..... 175
Ekmek ve Benzerleri - Hamur Müstahzarları ..... 177
Hamurdan Yapılan Yiyecekler ..... 180
Yufka, Yassı Kadayıf, Tel Kadayıf ..... 180
Sütlaç, Tarhana ..... 180
Peksimet ..... 181
Bisküviler ..... 182
Mayalar, Hamur Kabartma Tozları ..... 185
Mayalar ..... 185
Hamur Kabartma Tozları ..... 185
Ballar ..... 186

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Şeker ve Çeşitleri ..... 189
Pektin ..... 193
Jelatin ..... 194
Helvalar ve Benzerleri ..... 195
Pekmez ve Bulama ..... 196
Boza ..... 197
Sular ..... 200
Buzlar ..... 204
Alkolsüz İçkiler ..... 205
Şerbetler ..... 205
Suni Gazlı Sular (Gazoz, Soda) ..... 206
Dondurmalar ..... 208
Meyve Suları ..... 209
Şıra ..... 210
Pestil ..... 210
Cevizli Sucuk ve Benzerleri ..... 210
Alkollü İçkiler ..... 212
Şaraplar ..... 212
Meyve Şarapları ..... 216
Biralar ..... 216
Distile Alkollü İçkiler ..... 217
Rakı ..... 218
Kanyak ..... 219
Rom ..... 219
Viski ..... 219
Cin ..... 219
Likörler ..... 219
Kahveler ve Çeşitleri ..... 222
Çay ..... 223
Kakaolar ve Çeşitleri ..... 224
Çikolatalar ve Çeşitleri ..... 226
Baharat ..... 228
Hardal ..... 228
Kimyon ..... 228
Karanfil ..... 228
Tarçın ..... 225
Zencefil ..... 229
Karabiber ..... 229
Beyaz biber ..... 229
Kırmızı biber ..... 229
Yenibahar ..... 229
Sofran ..... 229
Anason ..... 229
Vanilya ..... 230
Kekik ..... 230
Tuz ..... 231
Sirke ve Turşular ..... 233

Sabunlar ..... 234
Mumlar, Çamaşır Suları ve Diğer Temizlik Eşyası ..... 236
Tuvalet Levazımı ..... 240
Oyuncaklar ve Kullanılacak Eşya ..... 240
Gıda Maddelerinin Ambalajına Mahsus Kâğıt ve Mukavva Malzeme ..... 241
Yenilecek ve İçilecek Maddelerin Konulduğu Kaplar ..... 243
Yenilecek, İçilecek Şeylere Katılabilecek Boyalarla, Muhafaza Maddeleri ve Antioksidan Maddeler Hakkında Yönetmelik (19 Şubat 1962) ..... 248
Gıda Maddelerinde Kullanılabilecek Boyalar ..... 249
Gıda Maddeleri Tüzüğü İle İlgili Bazı Değişiklikler (9 Mayıs 1972) ..... 251
Gıda Maddeleri ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük'ün Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Tüzük ..... 254
Gıda Maddeleri ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük'ün Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Tüzük (8 Ağustos 1979) ..... 257
Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzükte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tüzük (3 Aralık 1983) ..... 258
Gıda Katkı Maddeleri Yönetmeliği (4 Temmuz 1983 ve 24 Nisan 1984) ..... 262
Asitleştiriciler ..... 265
Topaklanmayı Önleyiciler ..... 267
Oksitlenmeyi Önleyiciler ..... 269
Alkalileştiriciler ..... 271
Tuzlar ..... 272
Taşıyıcı Solventler ..... 278
Boyalar ..... 278
Emülsifiyen Ediciler, Sterilize Ediciler ve Kıvam Koyulaştırıcılar ..... 283
Enzim Preparatları ve Starterler ..... 280
Aroma Vericiler ..... 290
Aroma Arttırıcılar ..... 293
Suni Tadlandırıcılar ..... 294
Tabii Tadlandırıcılar ..... 294
Koruyucular ..... 294
Besin Değerini Arttıran Protein ve Ürünler ..... 297
Diğerleri ..... 297
Unlara Katılabilecek Maddeler ..... 298
Seriri ve Gıdai Taharriyat ve Tahlilat Yapılan ve Misli Teamüller Aranılan Umuma Mahsus Bakteriyoloji ve Kimya Laboratuvarları Kanunu (30 Mart 1987) ..... 300

**III. BÖLÜM** ..... 302
Kozmetik Yönetmeliği (8 Ekim 1979) ..... 302
Kozmetik Preparatların Sınıflandırılması ..... 305
Yüz Bakımı ve Makyaj İçin Kullanılan Preparatlar ..... 305
El ve Ayak Bakımı ile İlgili Preparatlar ..... 306
Vücut Bakımı ile İlgili Preparatlar ..... 306

Saç Preparatları ..... 306
Erkekler İçin Kozmetik Preparatlar ..... 307
Kozmetik Preparatların İhtiva Etmemesi Gereken Maddeler ..... 308
Kozmetiklerde Belirli Sınıflandırmalar ve Şartlar Haricinde Kullanılmaması Gereken Maddeler ..... 316
Mukoza ile Temas Eden Kozmetik Preparatların İhtiva Edebileceği Boya Maddelerinin Listesi ..... 320
Geçici Olarak Müsaade Edilen Maddelerin Listesi ..... 326
Kozmetik Preparatlarda Mukoza ile Temas Edecek Olan ve Geçici Olarak Müsaade Edilen Boya Maddelerin Listesi ..... 330
Kozmetik Yönetmeliğinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik (2 Temmuz 1983) ..... 334
Kozmetik Preparatların Sınıflandırılması ..... 336
Kozmetik Preparatların Bileşiminde Yer Almaması Gereken Maddeler ..... 337
Kozmetiklerde Belirli Sınırlandırmalar ve Şartlar Dışında Kozmetiklerin İçermemesi Gereken Maddeler ..... 338
Kullanımına Geçici Olarak İzin Verilen Maddeler ..... 343
Bu Yönetmelik Dışında Bulunan Maddeler ..... 345
Kozmetik Preparatların Hazırlanması ..... 346
Mes'ul Müdüre İlgili Maddeler ..... 347
Koruyucular ..... 348
Kullanılmasına İzin Verilen Koruyucular ..... 349
Boyaların Saflık Kriterleri ..... 357
Özel Saflık Kriterleri ..... 357

**IV. BÖLÜM** ..... 298

Umumi Hıfzısıhha Kanunu (6 Mayıs 1930) ..... 361
İşçiler Hıfzısıhha ..... 362
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının Aktarlar, Baharatçılar ve Benzeri Dükkanlar Hakkında Tamimi (1 Ekim 1985) ..... 363
Aktarlar, Baharatçılar ve Benzeri Dükkanlarda Satılması Mahzurlu ve Tehlikeli Olan Maddeler ..... 364
Çevre Kanunu (9 Ağustos 1983) ..... 366
Yüksek Çevre Kurulu ..... 368
Çevre Kirliliğini Önleme Fonu ..... 371
Gayri Sıhhi Müesseseler Yönetmeliği (26 Ekim 1983) ..... 376
Sanayi Bölgesinde Kurulacak Gayri Sıhhi Müesseseler ..... 381
Sanayi Bölgesi Dışında Kurulacak Gayri Sıhhi Müesseseler ..... 383
Açılma Ruhsatı İçin Gerekli Bilgi ve Belgeler ..... 385
Ruhsatsız Olarak Açılmış Olan Gayri Sıhhi Müesseseler ..... 385
Gayri Sıhhi Müesseselere Önlem Aldırılması ..... 386
1593 Sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanununun 270. Maddesi Gereğince Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının da Görüşü Alınarak Düzenlenen Gayri Sıhhi Müesseselerin Sınıflarını Gösterir Liste ..... 388
Birinci Sınıf Gayri Sıhhi Müesseseler ..... 388
İkinci Sınıf Gayri Sıhhi Müesseseler ..... 389
Üçüncü Sınıf Gayri Sıhhi Müesseseler ..... 390

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Su Ürünleri Kanunu ..... 391
Su Ürünleri Tüzüğü ..... 392
Sulara Zararlı Madde Dökülmesi Yasağı ..... 392
Zirai Mücadele İlaçları ..... 397
İnsektisid - Herbisid - Fungusid - Defoliants ve Algisidler ..... 398
Deterjanlar ..... 399
Yem Kanunu ..... 400
Yem Yönetmeliği (25 Haziran 1974) ..... 400
Kökeni Bitkisel Olan Yemler ..... 406
Kökeni Bitkisel Olan Sanayi Kalıntıları ..... 407
Kökeni Hayvansal Olan Yemler ..... 408
Mineral Yemler ..... 409
Yemlik Preparatlar ..... 409
Karma Yemler ..... 409
Beyan, Tescil, Ruhsat ve Kontrol İşleri ..... 410
Ruhsat Alma Zorunluluğu ..... 412
Laboratuvar Kontrolları ..... 414
Alınacak Numune Miktarları ..... 415
Analiz Metodları ..... 417
Rapor Düzenlenmesi ..... 417
Yem İmal Eden İşletmelerin Tabi Olacağı Asgari Teknik ve Sağlık Şartları ..... 417
Mineral Yemler ve Yemlik Preparatlar İmâl Eden İşletmelerin AsgariTeknik Koşulları ..... 418
Karma Yemleri İmal Eden Fabrika ve İşletmelerin Asgari Teknik Koşulları ..... 419
Karma Yemleri İmal Eden Fabrika ve İşletmelerin Asgari Sağlık Koşulları ..... 420
Yem Depolama ve Satışa Arzetme Yerleri ..... 421
Fabrika Kurma İzni ..... 422
Fabrika Yönetimi ..... 423
Yem Yönetmeliği Ekleri ..... 424
Karma Yemlere Katılması Yasak Olan Maddeler ..... 426
Beyana Tabi Yemler İçin Beyanname ..... 427
Tescile Tabi Yemler İçin Beyanname ..... 427
Yönetmelikte Geçen Kısaltmaların Anlamları ..... 436
Markalar Kanunu ..... 437
Marka Tescili İçin Yapılacak İşlemler ..... 440
İhtira Beratı Kanunu (10 Mart 1926) ..... 441
Beratların İstihsaline Dair Muamelat ..... 442
Beratları Sureti İtası ..... 442
İlavatı İhtiraiye Tastiknameleri ..... 443
GMP Kuralları ..... 445

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTEŞİ YAYINEVİ

# BÖLÜM I

# İLAÇ VE ECZACILIK

**Üretimi, Yapısı ve Dağıtımı İle İlgili Yasa, Yönetmelik ve Bildiriler (*)**

## TÜRK KODEKSİ KANUNU

**17/3/926 tarihli ve 324 numaralı Ceridei Resmiye ile münteşir:**

3/3/1926 tarih ve 767 numaralı Türk Kodeksi hakkında kanun suretidir.

MADDE 1. Türk Kodeksini tertip ve ihzar ile mükellef olmak üzere Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletine merbut ve azamî on beş azadan mürekkep bir Kodeks Komisyonu teşkil olunur.

MADDE 2. Komisyon azaları Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletinin Başvekâlete inhası ve Reisicümhurun tasdikile intihap ve tayin olunurlar. Komisyon kendi reisini azaları arasından intihap ile Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletinin tasdikına arzeyler. Komisyon için muktezi tahrir heyeti vekâletce tayin olunur.

MADDE 3. Komisyonun zaman ve mahalli içtimai Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletince tesbit olunur. Azalara bütün içtima müddetine mahsus olarak bütçede kabul olunan miktar dahilinde maktuan ücret verilir.

---

(*) Ülkemizde ilaç gıda ve kozmetik ile ilgili olarak yapılan tüm çalışmalar, üretimler ve kontroller için **Kitabın içeriğindeki yasa, tüzük ve bildirilere** ilave olarak;
— Türk Farmakopesi 1974
— Türk Kodeksi 1954
— Alman, Amerikan, Avrupa, İngiliz ve İsviçre Farmakopeleri
— Türk Standartları Enstitüsü Kaidelerinin kullanılması faydalı olacaktır.

MADDE 4. Kodeks komisyonu tababeti beşeriye ve hayvaniyede ilac gibi müstamel bütün nebatat ile basit veya mürekkep, üzvî veya gayriüzvî kimyevî maddelerin:

1. Türkçe, fransızca, latince isimlerini ve müradiflerini
2. Kimyevî terkiplerini,
3. İstihsal suretlerini,
4. Tecrübelere ve tıbbi neşriyattaki müşahedelere nazaran hikemî ve kimyevî hassaları ile sair mümeyyiz vasıflarını,
5. Safiyetlerini tayin için tatbik edilecek muayene usullerini,
6. Tağşişat aranması usullerini,
7. Azamî, tıbbî miktarlarını,
8. İlaçların eczahanelerde tabip reçetesine göre muhtelif şekilde tertiplerini,
9. Muhafaza suretlerini ve tagayyürattan vikayelerini,
10. Bir arada birleştirilmesi caiz olmıyan maddeleri,
11. istimal mahallerini,
12. Eczahanelerde herhangi nebatat, ecza ve kimyevî maddelerin bulundurulacağını ve bunlardan her birinin cinsi, nev'i ve miktarlarını ve eczahanelerde bulunması lâzım gelen alât ve edevatı gösterir cedvelleri tanzim ve Türk Kodeksi namile bir kitap halinde tesbit eylemekle mükelleftir.

MADDE 5. Komisyonun tertip ve tanzim ettiği kodeks, Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletinin başvekâlete teklifi ve Reisicumhurun tasdiki ile tayin olunacak tarihten itibaren mer'i ve umum eczahanelerde, ecza depolarında kodeksin tatbiki ve bütün reçetelerin kodekse tamamile muvafık olarak tertip ve ihzarı mecburîdir.

MADDE 6. Kodekste yapılacak tadilâtı tayin ve zeyillerini tertip eylemek üzere, kodeks komisyonu, Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletinin davetile her beş senede bir içtima eder; zeyillerin intişarı ve mer'iyeti hakkında aynen kodeks hakkında cari olan ahkâm muteberdir.

MADDE 7. Kodeksin veya zeyillerin mevkii mer'iyeti vaz'ından itibaren gerek ecza depolarında ve eczahanelerde ve gerek gümrük idarelerinde muayene ve tahviller bu kodekse göre icra olunur.

MADDE 8. Türk Kodeksi ve zeyilleri Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletince tabi ve neşrolunur ve arzu edenlere esmanı mukabilinde satılır.

MADDE 9. Türk Kodeksinin veya zeyillerinin mevkii mer'iyete vaz'ı tarihinden itibaren ahkâmına muhalif tıbbî maddeler ve ilaclar satan ecza depoları sahipleri ve eczahane müdiri mes'ulleri hakkında ecza ve eczahaneler kanunlarının ahkâmı mahsusası tatbik olunur.

MADDE 10. İşbu kanun ve neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 11. İşbu kanunun icrasına Adliye, Maliye ve Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekilleri memurdur.

# ECZACILAR VE ECZANELER HAKKINDA KANUN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**Kanun No: 6197** **Tarihi: 24.12.1953**

## BİRİNCİ BÖLÜM
## ECZACILAR

MADDE: 1. Eczacılık; eczane, ecza deposu, ecza dolabı, galenik, tıbbî ve ispençiyarî müstahzarat ihzar veya imâl etmek veyahut bu kabil resmî veya hususî müesseselerde mes'ul müdürlük yapmaktır.

MADDE: 2. Türkiye Cumhuriyeti hudutları içinde eczacılık yapabilmek için aşağıdaki vasıfları haiz olmak şarttır:

A- Türk vatandaşı olmak,

B- Türkiye Eczacı Mektep veya Fakültelerinden diplomalı olmak veya yabancı memleketlerdeki eczacı mektep ve fakültelerinden diplomalı olup da 3 üncü madde gereğince ilmî hüviyetini ispat etmiş ve imtihanı kazanmış olmak,

C- Diplomaları Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletince tescil edilmiş olmak,

D- Bu kanunun 4 üncü maddesinde yazılı hallerden biri bulunmamak.

MADDE: 3. Yabancı memleketlerdeki eczacı mektep veya fakültelerinden diplomalı olan Türk vatandaşı eczacılar, Türkiye'de sanatlarını yapabilmek için:

A- Program ve tahsil müddeti bakımından Türkiye Eczacı Mektebi veya fakültelerine muadil olan yabancı eczacı mektep veya fakültelerinden diplomalı iseler eczacı mektebi veya fakültelerince teşkil edilecek bir jüri önünde ilmî hüviyetlerini ispat etmeye,

B- Tahsil müddeti Türkiye Eczacı Mektebi veya fakültelerinin tahsil müddeti kadar olmakla beraber tahsil programlarında Türkiye Eczacı Mektebi veya fakültelerinin derslerinden bazıları bulunmayan veya bulunmakla beraber daha az bir müddet içinde okutulan veya müddet az olduğu halde tahsil programı aynı olan yabancı memleketler eczacı mektebi veya fakültelerinden diplomalı iseler aynı şekilde kurulacak bir jüri önünde eczacı mektebi veya fakültelerin tarafından ayrıca tesbit edilecek bir programa göre imtihan vermeye;

C- Gerek tahsil müddeti ve gerek tahsil programları Türkiye Eczacı Mektebi veya fakültelerinin müddet ve programlarından eksik olan yabancı memleketler eczacı mektebi veya fakültelerinden diplomalı iseler eksik kalan müddet ve programlarını Türkiye'de tamamladıktan sonra (B) bendinde bildirilen imtihanı vermeye,

mecburdurlar.

Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletince bu gibilerin diplomaları ancak ilmî hüviyetin ispatından veya imtihanının kazanılmasından sonra tescil olunur.

MADDE: 4. Aşağıda yazılı haller eczacılık yapmaya mânidir:

A- Yüz kızartıcı bir suçla mahkûm edilmiş olmak,

B- Alelıtlak üç sene ve daha fazla ağır hapis veya beş sene ve daha fazla hapis cezasiyle mahkûm olmak,

C- Meslekî bir suçtan bir sene ve daha ziyade hürriyeti bağlayıcı bir ceza ile mahkûm olmak veyahut eczanesinde imal, ihzar veya tertip edilen ilâçlarla sattığı müstahzarlar veya sair eczayı tıbbiyede sanatını kötüye kullanmak suretiyle işlediği bir suçtan dolayı beş sene içinde iki defa mahkeme kararıyle meslek ve sanatının tatili cezasiyle mahkûm edilmiş olmak,

D- Başka memleketlerde sanatını icradan menedilmiş olup bu muamelenin haklı olduğu İcra Vekilleri Heyetince kabul edilmiş olmak,

E- Sanatını yapmasına mâni iyileşmez bir hastalığı bulunmak,

F- Sanatını yapmasına mâni olacak derecede iki gözü rüyetten mahrûm olmak.

MADDE: 5. Eczane açmak isteyen, yahut eczanesini satmak veyahut başka bir yere nakletmek isteyen eczacı bir istida ile Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletine veyahut alâkalı Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlüğüne veyahut mahallî Hükûmet Tabibliğine müracaat eder.

Yeniden eczane açmak isteyenler aşağıda yazılı vesikaları da birlikte verirler:

A- Tasdikli nüfus kâğıdı sureti,

B- Tasdikli diploma sureti,

C- Hal tercümesi,

D- Mahkûmiyeti bulunmadığına dair adlî vesika,

E- Sanat yapmasına mâni iyileşmez bir hastalığı veya rüyetten mahrûmiyeti bulunmadığına dair rapor,

F- Dört adet fotoğraf.

Tamamlanan evrak üzerinde Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâleti tarafından yapılacak tetkikat neticesinde en geç 30 gün zarfında ruhsatname tanzim ve tebliğ olunur.

MADDE: 6. Eczacılar aşağıdaki hallerde sanatlarını icraden menedilerek kendilerine verilmiş olan ruhsatnameler Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletince daimî olarak geri alınır:

A- Ruhsatname almak için ibraz edilen evrakın hilâfı hakikat olduğu ve bidayeten eczacılığa mâni bir halin bulunduğu resmen tahakkuk ederse,

B- 4 üncü maddedeki haller vukubulursa.

MADDE: 7. Bir eczacı almış olduğu müsaadeden sarfınazar eder veya iflâsına yahut hacrine hükmolunur veya vefat eylerse ruhsatname sâkit olur.

MADDE: 8. Vefat eden veya hacredilen veya meslek ve sanatının icrasından mütevellit devamlı malûliyete duçâr olan bir eczane sahibinin karısı veya kocası

varsa çocukları varsa eczanenin bunlar hesabına ve mes'ul müdürün idaresi altında işletilmesine Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletince ruhsat verilir. Bu suretle verilecek ruhsatnamelerden Harçlar Kanununa göre harç alınır.

MADDE: 9.

A- Bir eczanenin mesul müdür tarafından mahcur namına idare edilmesi hacredilen eczacı hakkındaki hükmün refiine veya kendisinin vefatına,

B- Sanatın icrasından mütevellit malûliyet dolayısiyle bir eczanenin mes'ul müdür tarafından idaresi malûl eczacının ölümüne,
kadar devam eder.

Ölen bir eczacının karısı veya kocası veya çocukları namına mes'ul müdür tarafından idaresi (5) seneyi geçemez.

Şu kadar ki, ölen eczacının çocuğu bu müddetin hitamında reşit değilse reşit oluncaya ve eczacı mektebine veya fakültesine girdiği takdirde bu tahsili bitinceye kadar devam eder.

MADDE: 10. Vefat eden eczacının vârisleri arasında, karı-koca veya çocuk yoksa eczane bunların haricindeki mirasçılar tarafından nihayet bir sene zarfında tasfiye edilir.

Bu müddet içinde eczanenin bir mes'ul müdürle idaresi mecburidir.

MADDE: 11. Bir eczaneyi devir veya satın alan kimse eczane açmak için bu kanunda yazılı şartları haiz olduğu takdirde, namına ruhsatname verilir.

Bu satışlar Hükûmet Tabibinin huzuriyle ve noterlikte yapılır.

MADDE: 12. Devredilen veya satılan bir eczanede bulunan uyuşturucu maddelerin satış ve devir muamelesinin mahallin en yüksek sağlık âmirine bildirmesi ve istenilen malûmatın verilmesi mecburidir.

MADDE: 13. Bir eczacı eczanesini kapatmak veya nakletmek veya eczanesinin unvanını değiştirmek isterse bir ay evvel mahallin en yüksek âmirine haber vermeye mecburdur.

MADDE: 14. Aşağıdaki bentlerde gösterilen hususi eczanelerle ecza dolaplarının açılmasına mahallin Sağlık ve Sosyal Yardım müdürlüğü tarafından usulü dairesinde müsaade verilir ve keyfiyet Vekâlete bildirilir.

A- İçindeki hastalara ilâç vermeye mahsus hastane ve benzer müesseselerin eczaneleri,

B- Yalnız fakirlere parasız ilâç verip hiçbir suretle para karşılığı reçete ile ilâç imal etmeyen belediye ve hayır cemiyetlerinin eczaneleri,

C- Eczane bulunmayan yerlerde (Resmî veya serbest) eczacılar bulunmadığı takdirde, resmî veya serbest tabiplerin veya kendi şubeleri dahilinde ilâç veren veterinerlerin ecza dolapları,

D- Eczanesi bulunan merkezlerden 10 kilometre uzak olup da müstahdemlerine ilâç verilmesine lüzum görülen ziraat işletmeleri veya çiftlik veya sanayi müesseseleri ve mümasili teşekküllerin sahiplerinin ecza dolapları.

(A) ve (B) bentlerinde yazılı hususî eczanelerin bir diplomalı mes'ul müdür eczacının idaresinde bulunması şarttır. Bu takdirde mes'ul müdürlere ait müsaade veya ruhsatname Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletince verilir.

(D) bendinde yazılı çiftlik ve müesseselerde ecza dolabının açılması, ancak o mahallerde ecza dolabının mes'uliyetini deruhte edecek bir eczacı veya tabibin bulunmasına bağlıdır.

MADDE: 15. Serbest eczane bulunmayan yerlerde bu kanunla gösterilen umumî hükümlere tevfikat mes'ul müdür bulundurmak şartiyle belediye ve özel idareler eczane açabilirler.

MADDE: 16. 14 üncü maddenin (C) bendindeki ecza dolapları ile 15 inci maddede yazılı eczaneler hakkında verilen müsaade bu mahallerde bir serbest eczanenin açılması halinde kendiliğinden hükümsüz kalır, ecza dolabı ve eczane kapatılır.

Resmî ve Devlete bağlı teşekküllere ait eczaneler, bu mahallerde serbest eczane bulunmadığı takdirde bedeli mukabilinde halka ilâç satmaya veya tertip etmeye mezundur.

MADDE: 17. Memur veya asker olan kimse eczane açamaz ve bir eczanenin mes'ul müdürlüğünü yapamaz.

Ancak tek eczaneli yerlerdeki eczanelere üç ayı tecavüz etmeyen nezareti bu kayıttan müstesnadır.

Bir eczane sahibi olup da askerlik hizmetini yapmak üzere silah altına davet edilen veya mebus veya belediye reisi seçilen eczacılar bu vazifeleri devam ettiği müddetçe eczanelerini bir mes'ul müdür marifetiyle idare edebilirler.

MADDE: 18. Bir eczacının birden fazla eczane açması veya mes'ul müdürlüğünü üzerine alması yasaktır.

MADDE: 19. Bir eczane sahibi eczanesi dışında ilâç tertip edemeyeceği ve mesleği dışında bizzat ticaret yapamayacağı gibi öğretmenlikten ve seçimle elde edilen vazifelerden başka bir iş de kabul edemez.

## İKİNCİ BÖLÜM
## ECZANELER

MADDE: 20. Eczane binalarının kaç kısımdan mürekkep olacağı ve laboratuvarların vasıf ve şartları ve içerlerinde bulunması lâzım gelen âlet vesaire eczaneni dahilî hizmetleri Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletince tayin ve tesbit olunur.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
## ECZA VE KİMYEVİ MADDELER

MADDE: 21. Müesseselerde bulundurulan Türk kodeksine dahil ecza ve kimyevî maddeler Türk kodeksinde yazılı vasıf ve şartları haiz olacaktır.

MADDE: 22. Ambalâjları açılmış tıbbî ecza ve kimyevî maddelerin sâf olmamalarından ve iyi muhaaza edilmemelerinden eczane, ecza deposu ve laboratuvar sahipleri ve mes'ul müdürleri mesuldür.

MADDE: 23. Zehirli ve müessir eczanın muhafazası ve müstehlike satışı bu hususiaki kanun ve mevzuata göre yapılır.

MADDE: 24. Reçete mukabilinde verilmesi meşrut olan ilâçların reçetesiz verilmesi ve zehirli ve müessir maddelerin eczanelerde toptan satılması yasaktır.

MADDE: 25. Eczaneye imâl edilmek üzere bırakılan reçetelerin tâdil veya tağyir edilmeden yapılması meşrut olup ilâçların ve reçetelerin (fiyatları üzerinde yazılmak suretiyle) alıcıya verilmesi Sağlık ve Sosyal Yardım vekâletince tesbit ve ilân olunacak esaslara göre yapılır. Eczanelerde hazırlanan reçetelerin ilâçlarında görülecek hata vesaireden doğrudan doğruya eczanenin mes'ul müdürü sorumludur.

Eczacılar muhteviyatında yanlışlık olduğundan şüphe ettikleri reçetelerle kodekste yazılı miktarlardan fazla eczayı ihtiva edip altı iki çizgiyle çizilerdek ayrıca imza edilmiş olmayan reteçeleri müdavi tabip ile temas etmeden imâl edemezler.

Ancak müdavi tabip ile temas imkânı bulunmayan hallerde reçeteyi kodekste yazılı azamî miktarlara göre yapmakla beraber keyfiyeti mahallin en yüksek sağlık âmirine bildirirler.

MADDE: 26. Eczanelerde günlük reçetelerin kaydına mahsus Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâleti tarafından verilen örneğe uygun olarak bastırılacak mahallî sağlık âmirliğince yaprak adetleri tasdik edilmiş ve mühürlenmiş, bir defter tutulur. Bu defterlerin beş sene müddetle muhafazası mecburidir.

MADDE: 27. Tabip veya veteriner hekimin adres ve diploma numarasını açık olarak göstermeyen, resmî veya hususî hastane, sağlık merkezi, dispanser ve poliklinik numarasını taşımıyan, okunması güç, şifreli yahut kodekste yazılı dillerden başka dille yazılmış reçeteler imâl ve ihzar olunamaz.

MADDE: 28. Eczanelerde eczacılık ve ziraatte kullanılan kimyevî maddelerle sıhhî malzeme, alâtı tıbbiye ve tuvalet eşyasından maada eşyanın müşteriye satılmak maksadiyle bulundurulması yasaktır.

MADDE: 29. Acil tedavide kullanılan ve Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletince tâyin ve tesbit olunan maddelerin piyasada mevcut olduğu takdirde eczanelerde bulundurulması mecburidir.

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
## TEFTİŞ

MADDE: 30. Eczanelerde ecza depoları, ecza ticarethaneleri ve ecza imalathaneleri ve lâboratuvarları Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletinin murakabesi altında olup her zaman teftişe tâbidirler.

Bunların senede en az iki defa teftişi mecburî olduğu gibi lüzum görüldüğü sair zamanlarda dahi teftiş olunur.

MADDE: 31. Teftiş, sağlık müfettişleri veya sağlık müdürleri veyahut Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâleti veya Müdürlüğünce tensip edilecek resmî tabipler tarafından yapılır.

MADDE: 32. Teftişe memur olarak müesseseye gelen ve hüviyetlerini isbat eden salâhiyet sahibi memura ecza müessesesinin her tarafını ve defterlerini ve âlet ve edevatı ile ilâçlarını göstermeye ve teftişe mütcallik olarak istenilen bütün malûmatı vermeye müessese sahibi veya mes'ul müdürü mecburdur.

MADDE: 33. Müfettiş veya salâhiyet sahibi memur tarafından teftiş esnasında görülen bozuk, mağşuş veya gayrisaf ecza ve kimyevî maddeler imha ve bir zabıt varakası yapılarak teftiş varakasına raptolunur. Ancak bu nevi eczanın imhasına eczacı tarafından itiraz edilirse bu gibi maddelerden alınacak üç nümune eczacı ve teftişi yapan memur tarafından beraberce mühürlenerek bir nümune eczane veya lâboratuvarda bırakılır, diğer ikisi resmî bir tahlil müessesesine gönderilir. Eczacının bu muameleden kaçınması halinde de keyfiyet bir zabıtla teshit olunur. Aynı maddenin geri kalan kısmı mühürlenerek imhası tehir ve kullanılması tahlil neticesine kadar menedilir ve teftiş varakasına kaydolunup keyfiyet Vekâlete bildirilir. Resmî tahlil müessesesinden alınacak cevaba göre karar vermek Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletine aittir. Teftişi yapan memur bazı maddelerin bozuk mağşuş ve gayrisaf olduğundan şüphe edersc aynı suretle muamele yapar.

MADDE: 34. Teftişten dolayı vaki olacak şikâyetlerin mercii Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletidir.

## BEŞİNCİ BÖLÜM
## MÜTEFERRİK HÜKÜMLER

MADDE: 35. Hastalık vesair mazeretlerle eczanesinden ayrılan bir eczacının bu ayrılış müddeti 24 saati tecavüz ettiği takdirde mahallin ve en büyük sağlık âmirine bir yazı ile haber verilir. Ayrılış müddeti on beş güne kadar devam edecekse ikinci eczane bulunmayan yerlerde eczaneye, varsa resmî eczanenin eczacısı, yoksa mahallin serbest tabibi bulunmadığı veya kabul etmediği takdirde muvafakatleriyle Hükûmet ve Belediye tabibi nezaret eder. Aksi takdirde eczane kapatılır. İkinci bir eczane bulunan yerlerde mes'ul müdür tayini kabil olmadığı takdirde eczane kapalı kalır. Ayrılış müddeti on beş günden fazla sürecekse eczane açık bırakılmak istenildiği takdirde Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletinden izin almak ve bir mes'ul müdür tayin etmek mecburidir.

MADDE: 36. Tabiplerin tertip ettikleri reçeteleri hazırlamak ve muhteviyatlarını müracaat sahiplerine temin etmek üzere fazla eczanenin bulunduğu yerlerdeki eczanelerin gece ve pazar nöbetleri, mahallin en büyük sağlık âmirinin tensibiyle halkın ihtiyacını temin edecek surette tanzim olunur.

Gerek nöbet ve gerekse tatil zamanları için verilecek emirlere eczacıların tâbi olması mecburidir.

MADDE: 37. Tabiplerin, eczanelerde hasta kabul etmeleri yasaktır. Ancak kaza ve âni bir tehlikeye uğrayarak eczaneye gelen veya getirilen kimselerin ilk tedavisinin yapılması caizdir.

MADDE: 38. Her eczacı eczanesi mıntıkası içindeki mahallerde oturan ve tababet yapan tabiplerin isim ve adresleriyle hangi saatlerde muayenehane veya evlerinde bulunduklarını gösterir mahallin sağlık âmirlerince tertip edilmiş bir listeyi eczane içinde halkın görebileceği bir mahalle asmaya mecburdur.

MADDE: 39. Eczanelerde ihzar edilen reçetelerde yazılı ilâçların fiyatlarını tesbit için en geç bir sene zarfında Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletince bir tarife yapılarak usulü dairesinde ilân edilir.

Bu tarifeler en az senede bir defa tetkik edilerek lüzum görülürse tâdil ve aynı şekilde ilân olunur.

İlâç fiyatları hakkındaki şikâyetlerin tetkiki Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletine aittir. Yapılan tetkik sonunda tarife üstüne çıktığı anlaşılanlara yazılı ihtar yapılır. İki yazılı ihtara rağmen bu hareketlerine devam eden eczacılar hakkında mahkemece 44 üncü madde hükmü tatbik olunur.

## ALTINCI BÖLÜM
## CEZALAR

MADDE: 40. Bu kanunda yazılı usullere uygun olarak ruhsatname almaksızın 1 inci maddede sayılı yerleri açanlar üç aydan bir seneye kadar hapis ve 500 liradan 5.000 liraya kadar ağır para cezasiyle cezalandırılır.

Eğer fiil eczacılık yapmak hakkını haiz olmayanlar tarafından işlenirse hapis cezası altı aydan ve para cezası da 1.000 liradan eksik olamaz.

Her iki halde de mahkeme kararına hacet kalmaksızın bu gibi yerler mahallin en yüksek sağlık âmiri tarafından derhal kapatılır.

MADDE: 41. Bu kanunun 1 inci maddesinde sayılan yerlerde ambalajsız veya ambalajı açılmış olarak bozuk veya zamanı geçmiş veya mağşuş veya gayrısaf ilâç ile ambalajlı olsa bile zamanı geçmiş ilâç bulunduğu takdirde bunlar müsadere ve imha edilmekle beraber bu yerleri bizzat idare eden eczacı ile bu kanunda yazılı sebeplerle eczacının bulunmaması halinde bu yerlerde mes'ul müdürlük vazifesini ifa edenler (200) liradan (500) liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Yukarıda yazılı halin tekerrürü takdirinde eczacı ile varsa mes'ul müdürü bir aydan bir seneye kadar hapis ve (300) liradan (1.000) liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır ve müessese bir aydan bir seneye kadar kapatılır.

MADDE: 42. Bu kanunun 1 inci maddesinde sayılan yerlerde ilâç ihzar, imâl veya tertip edilmemiş olan bozuk veya mağşuş ecza ve kimyevî maddeler bulunduğu takdirde, bunların hepsi müsadere ve imha edilmekle beraber bu yerleri bizzat idare eden eczacı ile bu kanunda yazılı sebeplerle eczacının bulunmaması halinde bu yerde mes'ul müdürlük yapanlar (100) liradan, (1.000) liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Yukarıda yazılı halin tekerrürü takdirinden hükmedilecek para cezası (500) liradan aşağı olamaz. Ayrıca müessesenin bir aydan bir seneye kadar kapatılmasına da karar verilir.

MADDE: 43. Zehirli ve kimyevî maddelerle tıbbî ecza ve müstahzarların müsaadesiz satılması yasaktır. Bunları müsaadesiz satan veya satmak üzere dükkânında bulunduranlar hakkında Türk Ceza Kanununun 409 ncu maddesi tatbik olunur ve bu gibi maddeler derhal müsaadere edilerek o mahallin resmî hastanesine teslim edilir.

Ancak eczanesi bulunmayan yerlere münhasır olmak üzere Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletince tesbit ve ilân edilecek müztahzarlar bu hükümden müstesnadır.

MADDE: 44. Bu kanunda yazılı olan yasaklara ve mecburiyetlere muhalif hareket edenler kanunda ayrıca bir ceza gösterilmediği ve fiilleri Türk Ceza Kanununa göre daha ağır cezayı istilzam eylemediği takdirde 100 liradan 500 liraya kadar hafif para cezasiyle cezalandırılır.

MADDE: 45. Eczaneyi işletmeye başladıktan sonra mazaretsiz olarak ve mücbir sebepler dışında eczanesi olan yerlerde 30 gün, olmayan yerlerde 10 gün müddetle eczanesini kapalı bırakan veya teftiş sırasında görülen noksanların tamamlanması için yapılmış iki yazılı ihtara riyet etmeyen eczacılar 50 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasiyle cezalandırılır.

MADDE: 46. Eczacılar ve Eczaneler hakkındaki 964 sayılı kanunla buna zeyil 5320 sayılı kanunun hükümleri mülgadır.

MADDE: 47. Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE: 48. Bu kanun hükümlerini Sağlık ve Sosyal Yardım ve Adalet Vekilleri yürütür.

GEÇİCİ MADDE: 1. 964 sayılı Kanunun 51 nci maddesinden istifade ile eczanelerde hasta kabul ve muayene suretiyle icrayı tababet eyleyen doktorlar işbu kanunun yayını tarihinden itibaren bir ay içinde muayenehanelerini eczane dışına nakle mecburdurlar.

GEÇİCİ MADDE: 2. Lozan Sulh Muahedesine göre Türkiye'de eczacılık etmek müsaadesini almış olan eczane sahibi yabancı eczacılar bu kanun hükümlerine riayet etmek şartiyle sanatlarını icraya devam ederler.

## 18.12.1953 TARİH ve 6197 SAYILI ECZACILAR ve ECZANELER HAKKINDAKİ KANUNUN 20 nci MADDESİNE TEVFİKAN HAZIRLANAN TALİMATNAME

MADDE: 1. Türkiye Cumhuriyeti dahilinde eczane, ecza deposu, ecza dolabı, galenik ve tıbbî ve ispençiyarî mevat ve müstahzarat laboratuvarı veya imalâthanesi gibi müesseseler açacak Türk vatandaşı eczacıların, diplomalarını Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine tescil ettirmiş olmaları şarttır.

MADDE: 2. Yeniden eczane açmak isteyen eczacılar aşağıda yazılı evrak ve belgelerle Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine veya alâkalı Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Müdürlüğüne veyahut mahallî Hükümet tabipliğine müracaat ederler:

A- Tasdikli nüfus hüviyet cüzdanı sureti,

B- Sıhhat ve içtimaî Muavenet Vekâletince tescilli eczacılık diplomasının aslı veya sureti,

C- Hal tercümesi,

D- Mahkûmiyeti bulunmadığına dair adlî vesika,

E- 6197 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin E ve F fıkralarında yazılı olduğu üzere sanatını yapmaya mâni iyileşmez bir hastalığı bulunmadığına veya iki gözünün rüyetten mahrûm olmadığına dair tabip raporu,

F- 4x6 eb'adında 4 adet fotoğraf,

G- Eczane yapılacak mahallin eb'at ve vaziyetini gösteren tasdikli krokisi ile eczane olmaya elverişli bulunduğuna dair mahallî Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Müdürlüğünden veya tensib edeceği resmî Hükümet Tabibinden alınmış rapor.

MADDE: 3. 2 nci madde hükmüne uygun olarak yapılacak müracaatlar Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince incelendikten sonra lüzumlu harçlar yatırılmak şartiyle gerekli ruhsatnamenin verileceği alâkalıya tebliğ olunur.

Vekâletçe tanzim edilecek eczane ruhsatnamesi mahallî valiliğe gönderilecek eczanenin, kanun ve talimatname hükümlerine uygun şekilde tesis edildiği alâkalı sıhhat âmiri tarafından yapılacak teftiş neticesinde tesbit edildikten sonra sahibine verilir.

MADDE: 4. Serbest eczane bulunmayan yerlerde belediye veya özel idarelerce açılacak eczaneler de serbest eczaneler gibi işbu Talimatname hükümlerine tâbidirler.

**Eczaneler**

MADDE: 5. Eczanelerin dahilî tertibatı bulundukları mahallin nüfusuna göre iki derece üzerine tespit edilir:

A- Nüfusuna 50 bin veya daha yukarı olanlar,

B- Nüfusu 50 binden az olan yerlerde müesses eczanelerle 6197 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin A ve B bentlerine göre açılmış diğer eczaneler.

MADDE: 6. Nüfusu 50 bin veya daha yukarı olan yerlerdeki eczanelerin müfrez kısmı da dahil olduğu halde asgarî 25 metrekare ve nüfusu 50 binden az yerlerde kurulacak eczanelerle içindeki hastalara veya fakirlere meccanen ilâç vermeye mahsus eczanelerin müfrez kısmı da dahil olmak üzere asgarî 20 metrekare olması ve aşağıdaki taksimatı ihtiva etmesi şarttır:

A- Asıl eczane kısmı,

B- Müşteri ile irtibatı olmayan laboratuvar kısmı.

C- Serin yerde muhafaza edilecek eczam ve müstahzarat ile stoka ayrılmış yanıcı maddelerin konulmasına mahsus mahzen, mahal veya hususî dolap.

MADDE: 7. Gerek asıl eczane kısımları, gerekse lâboratuvar veya ilâç yapılmak üzere ayrılan yerlerin zeminleri gayrıkabili nüfuz bir tabaka (Taş, mermer, beton, mozaik, çini veya muşamba) ile örtülmüş, aydınlık, rutubetsiz ve kolayca ısınır evsafta olacak ve bilhassa eczane kısmının havadar olmasına itina edilecektir.

MADDE: 8. Zemin katta bulunması şart olan asıl eczane kısmı, müşterilerin bekleme yerini, tıbbî ecza ve müstahzaratın konulacağı dolapları, eczacının müşteri ile temas ettiği yeri ve banko ile çalışma masasını ihtiva eder.

Tesisi ihtiyarî olan vezne de bu kısımda bulunur.

Zeminden münasip bir yüksekliğe konulacak olan banko ve dolapların camdan veya sair maddelerden mamûl kapakları bulunacaktır.

Dolapların iç ve dışının toz tutmayacak şekilde boyanmış veya cilâlanmış olması, ihtiyaca uygun ebatta bulunması ve bilhassa bankonun üstünün çini, mermer, cam, veya kalın muşamba ile gayrıkabili nüfuz bir hale getirilmiş bulunması lâzımdır.

MADDE: 9. Lâboratuvar kısmı, asıl eczane kısmından bilhassa müşterilerin temas edemeyeceği bir şekilde ayrılmış olacaktır.

MADDE: 10. Lâboratuvar veya ilâç yapmaya mahsus mahalde üzeri mermer, çini, cam veya kalın bir muşamba ile gayrikabili nüfuz bir hale getirilmiş, eczanenin iç hacmi ile mütenasip şekilde bir banko bulunacaktır. Bu bankonun alt dolap veya çekmeceleri, Türk kodeksinde tesbit edilmiş olan alât ve edevatı ihtiva edecektir. Miligram, santigram, kiloluk terazilerle gramlar ya bankonun üzerine veyahut da hususî masalarına ayarları bozulmayacak şekilde yerleştirilecektir.

MADDE: 11. Lâboratuvar veya ilâç yapmaya mahsus mahalde reçetelerin hazırlanmasında kullanılan ecsamı kimyeviyeyi, galenik preparatları ve drogları ihtiva eden şişe ve kabların yerleştirilmesine mahsus ve zeminden münasip bir mesafe ile ayrılmış kâfi miktarda camekân, dolap ve çekmeler bulunacak, bu dolap ve camekânlardan birisi ziyadan korunması icabeden mevadda tahsis edilecektir.

MADDE: 12. Lâboratuvarlarda akar su ve mecrasının bulunması şarttır. Eczanenin mesahası müsait olduğu takdirde fazla ilâçların konulmasına mahsus ayrı bir deponun tesis edilmesi, fazla miktardaki şiddetli veya hafif zehirli maddelerin mutlaka kilitli dolaplarda saklanması, kodekste yazılı tahlillerin icrası için lüzumlu alât ve edevatile bilcümle miyarların lâboratuvarda ayrılacak hususî yerlerin de bulundurulması lâzımdır.

MADDE: 13. Bütün semli maddeler kodekse göre tanzim edilecek dolaplarda bulundurulacaktır. Bu dolaplardan birisinin rengi turuncu boyalı olacak ve üzerinde (Şiddetli zehir) ibaresi yazılacaktır. Diğeri yeşil renkte boyanacak ve üzerine (Ayrı bulundurulacak zehirler) yazısı bulunacaktır. Her iki dolap yan yana veya mütenazır olarak lâboratuvara veya eczane kısmına konulacaktır.

Ancak bu dolapların her zaman için kilitli olması, anahtarlarının eczane mes'ul müdüründe veya bunun mes'uliyeti üzerine alması şartiyle muavininde veyahut kalfa unvanını almış muayyen bir kimsede bulunması mecburidir.

Bu dolaplardaki maddeleri ihtiva eden dar ve geniş ağızlı şişeler cam kapaklı olacak, ihtiva ettikleri maddelerin isimleri bulundukları dolaba göre turuncu veya yeşil zeminli etiketlere yazılmış bulunacak ve alt kısımlara doğru (Şiddetli zehir) veya (Ayrı bulundurulacak zehir) ibaresini muhtevi bandroller yapıştırılacaktır.

Brom, iod, asit, alkalen gibi etiketleri tahrip eden maddeleri muhtevi şişelerin etiketleri mahkûk veya yağlı boya ile yazılmış olacaktır.

Bozulan, kirlenen etiketlerin değişirilmesi ve bu dolap muhteviyatının sık sık elden geçirilmesi mecburidir.

Türk Kodeksinde (Şiddetli zehirler) ve (Ayrı bulundurulacak zehirler) cetvellerine dahil olmayan zehirli ilâçlar da tesirlerinin derecelerine göre muadillerinin bulunduğu dolapta saklanır.

MADDE: 14. İlgili sıhhat ve içtimaî muavenet müdürü veya tensip edeceği resmî tabip tarafından gerekli inceleme yapılır, rapor tanzim edildikten ve eczanenin ruhsatnamesi sahip ve mes'ul müdürüne tevdi olunduktan sonra mahallin en büyük sıhhat âmirliğince tasvip edilmedikçe eczane krokisi ve taksimatı üzerinde esaslı bir suretle tâdilat yapılamaz.

MADDE: 15. Eczanenin bulunduğu şehir veya kasabada elektrik, su, havagazı ve telefon şebekesi mevcut olduğu takdirde eczanenin bunlardan faydalanması meşrut olup, aksi takdirde mümkün olan en modern cihaz ve tenvir vasıtalariyle techiz edilmesi icabeder.

MADDE: 16. Bütün eczayı kimyeviye, nebatî ve hayvanî droglar, galenik preparatlar, fizikî ve kimyevî vasıflarının icaplarına uygun olarak şişe, kavanoz, porselen ve vazo gibi baklarla galvanizli, madenî veya kokusuz sair kutularda saklanır.

Mayi halindeki maddeleri havi şişelerin ağızları madenden, bakalitten veya camdan mamûl ayrıca ve muntamaz bir kapak örtülerek tozdan muhafazası lâzımdır.

Kabların üzerine ihtiva ettikleri maddelerin kodeksteki ismini gösterir bir etiket konulacaktır. Yazıların vazıh, okunaklı ve silinmez olması şarttır. Bozulan her etiketin yenilenmesi asla ihmal edilmemelidir.

MADDE: 17. İlâçların ihtava eden kabların alfabetik olarak dizilmesi ve birbirine yakın cisimlerin bir araya getirilmesi suretiyle tasnif edilerek dolaba yerleştirilmesi hususuna itina edilmesi lâzımdır.

MADDE: 18. Bilcümle eczayı kimyeviye ve tıbbiye ile müstahzaratın kodeksin tavsiyelerine uyun olarak muhafazası zaruridir. Rutubetten müteessir olan drog ve sair maddelerin rutubetten korunması, serin yerde muhafazaları zaruri olan serum, aşı ve emsali ilâçların mahzen, serin mahal veya soğutulmuş bir dolapta saklanması mecburidir. Elektrik cereyanı muntazam olan yerlerde buz dolabı bulundurulması şarttır.

MADDE: 19. Lâboratuvarda imâl edilecek bilcümle preparatlar uygun bir imâl defterine muntazaman kaydedilirler.

MADDE: 20. Eczanenin gerek demirbaş eşya, âlet, edevat ve malzemesi vöe gerekse ilâçları muhtevi şişe, kavanoz ve emsali kabları çok temiz tutulacaktır.

Terazilerin ayarlı olmaları, rutubetten muhafaza edilmiş bulunmaları, kirli ve paslı olmamaları lâzımdır. Diğer cihaz ve vasıtaların da muntazam ve tertipli olarak yerli yerinde bulundurulmaları şarttır.

MADDE: 21. Türk kodeksinde yazılı mevaddın eczanelerde bulundurulması icabettiği gibi bu Talimatnameye eklenen müstacel mevadın da piyasada mevcut olduğu takdirde yeter nisbette bulundurulması şarttır.

MADDE: 22. Eczanelerin sokağa nazır cephelerine, eczanenin adı ile sahip ve mes'ul müdürünün isim ve soyadını gösterir bir levha konur veya bu hususlar camekâna aynen yazılır. Yazıların uzaktan okunabilecek büyüklükte olması lâzımdır.

MADDE: 23. Eczaneler, kapalı oldukları takdirde dahi, gerek kendi nöbetlerine gerekse gruplarına dair diğer nöbetçi eczanelerin nöbetlerini gösterir tenvir edilmiş levhalar asmaya mecburdurlar, aynı zamanda nöbetçi eczacının vaki olacak müracaatlardan haberdar olması için eczanenin kapısına kolaylıkla görülen zil, çıngırak ve emsali bir vasıta konulacaktır.

**Eczane Hizmetleri**

MADDE: 24. Eczanede mevcut bütün eczanın Türk kodeksinde kabul edilen vasıflarda olması icabeder, bu hususlardan eczanenin sahip veya mes'ul müdürü mesuldür.

MADDE: 25. Eczane sahip ve mes'ul müdürü zamanla bozulan ve müddeti geçen tıbbî eczayı daima gözönünde bulundurarak bunların bozulmadan, zaman geçmeden değiştirilmesini veya imhasını temin ile mükelleftir.

MADDE: 26. Tabipler ve yalnız hayvanlara mahsus maddeler için veteriner hekimler ile diş tabipleri tarafından yazılan reçetelerden maadası imâl edilmek üzere kabul edilemez. Okunmasında müşkülât çekilen reçeteleri yapmadan evvel yazan tabip ile temas etmek lâzımdır.

MADDE: 27. Eczaneye gelen reçeteler sıraya konularak imâl edilir. Yalnız tabip tarafından müstacel işareti konulan reçeteler diğerlerine tercih edilerek yapılır.

MADDE: 28. Türk kodeksinde zehir olduğu kaydedilen veya ayrı bulundurulması gösterilen veya kodekste yazılı olmayıp da bunlara benzer tesir icra eden ilâçlar reçetesiz olarak verilemiyeceği gibi eczanenin sahi ve mes'ul müdürü tekrarında zarar gördüğü ilâçlar için tekrar edilmesi işaretini reçete sahibinden isteyebilir.

MADDE: 29. Uyuşturucu maddeler hakkındaki 2313 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde, yazılı olan morfin, kokain ve emsali uyuşturucu maddelerde 19 uncu maddesi gereğince kontrol altına alınan bütün sentetik maddeleri havi reçetelerin tekrarı caiz değildir.

Bunlar için her imâl esnasında ayrı reçete aranması şarttır.

MADDE: 30. Yukarıdaki maddede bahis konusu olan uyuşturucu maddeleri muhtevi reçeteler; yazan tabibin isim, adres, diploma ve protokol numaraları ile

hastanın isim ve sarih adresini havi olmadıkça ve miktar bakımından Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin bu hususiaki tamimlerine uygun bulunmadıkça kabul edilmez.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE: 31. Türk kodeksinde yazılı âzami miktardan fazla dozları ihtiva eden reçeteler hakkında 6197 sayılı Kanunun 25 inci maddesinin 2 nci fıkrası gereğince hareket edilir.

MADDE: 32. Zehirli ve müessir maddelerin hazırlanmasında kullanılan alâtın başka maddeler için kullanılması caiz değildir.

MADDE: 33. Reçeteler gerek formüle edilmiş olsun ve gerekse müstahzar halde bulunsun hazırlanıp âmili tarafından imzalandıktan sonra sırası ile tasdikli reçete kopya defterine kayıt edilir. Reçete kayıt numaraları ile fiyatı da birlikte yazılır. Şayet bir reçete müteaddit formül ve müstahzarı ihtiva ediyorsa her birine ayrı ayrı kayıt numarası konur ve her birinin fiyatları ayrı ayrı yazılır. Reçeteye de bu husus aynen yazılarak reçete 4 köşe olan eczane mühürü ile mühürlenir. Tarihi de konularak reçete sahibine iade edilir.

Uyuşturucu maddeleri havi reçeteler iade edilmeyerek eczanede saklanır. Ancak reçete sahipleri arzu ettikleri takdirde bu gibi reçetelerin fiyatlarını da gösterir musaddak bir sureti verilir.

MADDE: 34. Yapılan ilâçların kabı üzerine matbu etiket yapıştırılır. Bu etiketler üzerinde eczanenin, doktorun ve hastanın isimleri, ilâcın nasıl kullanılacağı ve defter sıra numarası açıkça yazılır.

MADDE: 35. İçilecek ilâç etiketleri beyaz zemin üzerine siyah yazılı; dıştan kullanılacak ilâç etiketleri ise turuncu zemin üzerine siyah yazılı olmalıdır.

Bundan başka etiketlerin üzerine ilâcın gargara, göz veya saireye mahsus olanlarının da tasrih edilmesi lâzım geldiği gibi şiddetli zehirleri muhtevi haricen kullanılacak ilâçları ihtiva eden şişe etiketlerine de ayrıca (Şiddetli zehir) ibaresini havi etiket yapıştırılır.

MADDE: 36. Bu suretle hazırlanan ilâçların şişe veya kutuları güzelce kapatılarak bağlanır ve ağızları eczanenin küçük mühürü ile mühürlenir.

Eczane sahibi mesuliyetini kabul ettiği takdirde eczane sahibi veya mes'ul müdürünün ismini ihtiva eden pul da yapıştırılabilir. Bu suretle hazırlanan ilâç müşteriye verilir. Eczane küçük mühürü yalnız eczane sahip veya mes'ul müdürünün ismini taşır.

MADDE: 37. Eczanelerde imâl edilmek üzere bırakılan reçetelerin bunları yazan tabip ile sahibi olan hastadan veya hastanın adamından başkasına gösterilmesi veya aslının veyahut kopyasının verilmesi memnudur.

MADDE: 38. Eczanelerde eczacıların her ne suretle olursa olsun hasta tedavisine veya hastalara tedaviye ait vesayada bulunması memnudur. Yalnız bir ilâcın kullanılması hakkında verilen izahat bundan müstesnadır.

MADDE: 39. Hayatı tehlikeye koyması melhuz olan cerh, tesemmüm vak'alarında veya herhangi acele bir vak'ada kazazedenin derekap bir tabip tarafından tedavisinin

imkân olmadığı takdirde eczacı tarafından münasip görülen tedabirin tatbiki mecburidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE: 40. Kalfa ve çırakları olmayarak çalışan bir eczacı mahallin en büyük sıhhat âmirine malûmat vermek suretiyle eczanesinden muayyen saatlerde ayrılabilir. Yalnız ihtiyaç halinde kısa bir zaman zarfında kendisinin bulduruluması mümkün olmalıdır.

MADDE: 41. İki veya daha fazla eczanesi olan yerlerde eczanelerin bir kısmı mahallî sıhhat âmiri tensibiyle ve münavebe ile pazar ve bayram günleri kapayabilirler, bundan başka geceleri de yine aynı şekilde tertip edilecek gece nöbetleri tutulur. Nöbetçi eczanelerin halk tarafından kolayca bilinmesi için tertip edilen cetveller polis merkezlerine vesair bu gibi alâkadar makamlara tevdi olunur. İcabında gazete ile de ilân olunur. Gece nöbeti esnasında eczanenin behemehal açık olması lâzım olmayıp daima içerde muavin veya kalfa veya bunların mevcut olmadığı takdirde sahip veya mes'ul müdürünün bulunması ve müracaat vukuunda eczanenin açılarak getirilen bir reçetenin kabulü maksadı temine kâfidir.

**Kalfa ve Çıraklar**

MADDE: 42. Her eczanede işin kesret ve ehemmiyetine göre muavin, kalfa ve çıraklar istihdam edilir ve bunlara ait personel defteri bulundurulması mecburidir. Diplomalı eczacılara muavin, lâakal 5 sene çıraklık etmiş diğer yardımcılara kalfa ismi verilir. Bu evsafı haiz olmayanlar çırakur.

MADDE: 43. Muavin, kalfa ve çıraklar eczane sahip veya mes'ul müdürünün mesuliyeti altında çalışırlar.

MADDE: 44. Eczacı mektebinde tahsilde olup da staj görmek üzere eczanelere kabul edilecek stajyerlerin giriş ve çıkışlarının bir defteri mahsusa kaydı ve kendilerine eczanede çalıştıkları müddet ve bu esnadaki faaliyet ve gayretlerinin derecesine dair vesaik itası mecburidir. Bu vesikaların itasında âzami dikkat gösterilmekle beraber birer kopyası da eczanede hıfzolunmalıdır.

MADDE: 45. Bütün stajyer ve kalfaların iyi bir şekilde yetiştirilmeleri eczane sahip veya mes'ul müdürünün vazifesi cümlesindendir. Çırakların tahsilleri için kendilerinin her gün münasip zamanlarda serbest kalmaları temin edilecek ve amelî bir surette eczacılık sanatını öğrenebilmelerine ve kuyudat vesaireyi tutmalarına dikkat olunacakur.

MADDE: 46. Muavin ve kalfaların umumî surette hüviyet ve tercümei hallerine ait kayıtlar ve vesikalar veya suretleri daima eczane sahip veya mes'ul müdürü nezdinde bulunarak teftiş esnasında ve talep vukuunda müfettişe ibraz olunur.

**Teftiş**

MADDE: 47. Eczaneler senede en az iki defa teftişe tâbidir. Teftiş, Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti müfettişleri veya bunların bulunmadığı yerde Sıhhatve İçtimaî Muavenet Müdürleri veya Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Müdürü tarafından tensip edilecek resmî tabipler tarafından yapılır. Umumî teftiş haricinde lüzum görüldükçe aynı surette teftişler yapılır.

MADDE: 48. Müfettiş teftişlerini eczane ve müştemilâtının temizliği tıbbî ve ispençiyari mevadın kodekse muvafık ve mevcut müstahzarların ruhsatı haiz olup olmadığına ve 4348 sayılı Kanunun 12 nci maddesine uygun olup olmadığına, zehir dolaplarına ve muhteviyatına, alât vesair edevatın kodekse uyarlığına, terazilerin hassasiyet ve mükemmeliyetine, ecza kabları üzerindeki etiketlere, müstacel ilâçların bulunup bulunmadığına, kopya defterindeki kayıtların intizamına, reçetelerin vakti zamanında yapılıp ilâçların usulü dairesinde sahibine teslim edilip edilmediğine, ilâç etiketlerinin ve mühürlerin şekil ve muhteviyatına, 6197 sayılı Kanunun 28 nci maddesinde münderiç mevaddan gayrisinin bulunup bulunmadığına, hulâsa eczaneye ait bütün muamelelere teşmil etmek suretiyle dikkatle yapar.

MADDE: 49. Müfettişler safiyetinden şüphe ettikleri maddeler hakkında 6197 sayılı Kanunun 33 üncü maddesi mucibince hareket ederler. Yalnız tahlil için alınacak nümunelerin miktarı kodeksin gösterdiği muayene usullerinin icabettirdiği miktardan az olmamalıdır.

MADDE: 50. Müfettişler teftiş neticelerini matbu raporlardaki hususî hanelere yazarlar ve icabeden tavsiyeyi (bulundurmaları mecburî olan) teftiş defterine işaret ederler. Teftiş raporlarının altı müfettiş ile beraber eczacı ve bulunmadığı takdirde muavin veya kalfa tarafından imza edilir.

MADDE: 51. Her teftişte, teftiş varakalarının reçete adedini gösteren kısmına altı ay zarfında yapılan reçete adedi kaydolunur.

MADDE: 52. 6197 sayılı Kanunun 28 inci maddesinde yazılı eczayı tıbbiye ve mevaddı kimyeviye ile tuvalet eşyası meyanına, hastaların tedavisinde müstamel bilûmum sıhhî levazım ile alât ve edevat de dahildir.

MADDE: 53. İşbu Talimatnamenin neşri tarihinde mevcut ve açık olan eczanelerden bina evsafı bu talimatname şartlarına uymayanlar ileride ilk fırsatta başka ve daha münasip bir binaya nakletmek üzere olduğu gibi bırakılır. Yalnız alât ve ispençiyari edevatı kodekste yazılı ecza ve mevaddı kimyeviyeyi muhtevi olmayanlar bu noksanı bir ay zarfında itmam edeceklerdir.

MADDE: 54. 24.1.1927 tarih ve 964 numaralı Eczacılar ve Eczaneler Kanununa müteferri 11.5.1927 tarihli Talimatname makamına kaim Talimatname hükümleri mülgadır.

MADDE: 55. Bu Talimatnamenin hükmü neşri tarihinden muteberdir.

MADDE: 56. Bu Talimatnamenin hükümlerini Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekili yürütür.

# TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ KANUNU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**Kanun No. 6643** **Tarihi: 2.2.1956**

## 25/1/1956 TARİH VE 6643 SAYILI TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ KANUNUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ VE BU KANUNA ÜÇ EK MADDE EKLENMESİ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

**Karar Sayısı: K.H.K./69** **Tarihi: 16.5.1983**

6643 Sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Üç Ek Madde Eklenmesi, Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları Hakkında 28 Aralık 982 gün ve 2767 Sayılı Yetki Kanununa dayanılarak Bakanlar Kurulunca 16.5.1983 Karar Sayısı: K.H.K./69 ve 6.9.1983 (Karar Sayısı: K.H.K./84 tarihlerinde kararlaştırılmıştır.

MADDE 1. Türkiye sınırları içerisinde meslek ve sanatlarını yürütmeye yetkili olup da sanatlarıyla uğraşan ve meslekleriyle ilgili hizmetlerde çalışan ve Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu olmayan eczacıların katılmasıyla bir Türk Eczacıları Birliği kurulmuştur.

Türk Eczacıları Birliği bu kanunda yazılı esaslar uyarınca meslek hizmetleri görmek, mesleki ahlâk ve dayanışmayı korumak, eczacılık mesleğinin ve kamunun genel çıkarlarına uygun olarak gelişmesini sağlamak amacı ile kurulan, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşudur.

Serbest eczane açacaklarla özel kuruluşlarda meslekleriyle ilgili hizmetlerde çalışacak eczacılar, işe başlamadan önce bulundukları bölgedeki eczacı odasına bir ay içinde kaydolmaya ve üyelik ödevlerini yerine getirmeye zorunludur. Eczacı odalarına kaydolan eczane sahibi eczacı, diğer kanunlarla kurulu meslek oda ve kuruluşlarına kaydolmaya zorunlu değildir. Kamu kurum ve kuruluşları ile iktisadi teşebbüslerde asli ve sürekli görevlerde çalışanlar ile herhangi bir nedenle sanatı ile uğraşamayanlardan isteyenler eczacı odalarına kayıt olabilirler.

MADDE 2. **Türk Eczacıları Birliği:**

a) Eczacı Odaları,
b) Merkez Heyeti,
c) Yüksek Haysiyet Divanı,
d) Büyük kongreden mürekkep hükmî şahsiyeti haiz bir teşekküldür.

MADDE 3. Türk Eczacıları Birliği ve eczacı odaları kuruluş amaçları ve Kanunda belirtilenler dışında hiç bir faaliyet göstermezler, kendilerine kanunla verilen görevlerin yerine getirilmesi ile ilgili olmayan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyemezler; siyasetle uğraşamazlar, siyasî partiler, sendika ve derneklerle ortak hareket edemezler, bunlara maddi yardım yapamazlar, bunlardan yardım alamazlar, onlarla siyasi ilişki ve işbirliği içinde bulunamazlar, milletvekili ve mahalli idarelerin seçimlerinde herhangi bir aday veya grubu destekleyemezler.

Birlik ve odalar protokol kurallarına göre resmi törenlere katılır, amacına uygun işlerde kullanılmak üzere taşınır ve taşınmaz mal edinebilir, lokal, misafirhane ve benzeri sosyal amaçlı tesisler açabilir.

MADDE: 4. Türk Eczacıları Birliğinin vazieleri şunlardır:

a) Halk sağlığına ve hastalara fedakârlık ve feragatle hizmeti gaye bilen eczacılık mesleğine ait gelenekleri muhafaza ve geliştirmeye çalışmak,

b) Azanın maddî ve mânevi hak ve menfaatlerini korumak ve bunları halkın ve devletin menfaatiyle en iyi şekilde telife çalışmak,

c) Eczacılık mesleğinin icrası hakkındaki kanunların ve bunlarla ilgili mevzuatın gereği gibi uygulanmasına yardım etmek,

d) Azasının daha yüksek bir meslek kültürüne erişebilmesi için kütüphaneler tesis etmek, dergi çıkarmak, ilmî konferans ve kongreler tertiplemek ve eczacı okulu öğrencilerinin eczanelerle yapacakları stajı düzenlemek,

e) Hususi ihtisas komisyonlarına hazırlatturacağı ilâç fiyat tarifelerini Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletinin tensip ve tasdikına arzetmek ve tasdik edilen tarifelerin tatbik olunup olunmadığını kontrol etmek.

f) Halk, sağlığını korumaya, âzasını muayyen refah seviyesine ulaştıracak gerekli iş sahaları bulmaya, iş kanunları ile içtimaî kanunların ve bunlara müsteniden çıkarılan nizamname ve talimatname hükümlerinin tatbikatında meslek ve meslekdaşların hak ve menfaatlerini korumaya ve her türlü iş tevziini âdilâne bir şekilde tanzime çalışmak.

g) Azasından yaşlı ve malûl olanlarla ölenlerin bakmakla mükellef olduğu kimselere yardım etmek üzere meslekdaşlar arasında yardımlaşma sandığı kurmak,

h) Eczanesi bulunmayan yerlerde eczane açılması için icabeden teşebbüslerde bulunmak,

i) Yerli tıbbî müstahzarların revacını temin edecek tedbirleri almak,

j) Halk sağlığı ve eczacılık mesleği ile alâkalı meseleler için resmî makamlarla karşılıklı işbirliği yaparak bu makamların yardımını temine çalışmak,

MADDE: 5. Merkez Heyeti kararı ile yurdun lüzum görülen bölgelerinde eczacı odaları kurulur.

Memleketin coğrafî durumu, ulaşım olanakları ve eczacıların toplu bulundukları yerler gözönüne alınarak, her bölgenin merkezi ile hangi il ve ilçeleri içine alacağı Merkez Heyetince saptanır. Bir il sınırı içinde birden fazla oda kurulamaz. Sınırları içinde 150 eczacı üye bulunduran her ilde oda kurulur.

150 eczacı üyesi bulunmayan illerin hangi bölge eczacı odasına katılacakları ve hangi illerle birleşerek yeni bir bölge eczacı odası kuracakları ve bu yeni odanın merkezinin hangi ilde olacağı Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyetinin önerisi üzerine Büyük Kongrece karara bağlanır.

Odalar, kuruluşlarını Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyetine bildirirler. Merkez Heyeti durumu Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bildirir ve odalar bu bildirim ile tüzel kişilik kazanırlar. Seçilen yeni yönetim kurulunun görevi yapılacak ilk seçime kadar sürer. 150 den az eczacı üyesi bulunan kurulmuş odalar kapatılmaz.

Yeni kurulacak odanın kurucu üyeleri Türk Eczacıları Birliği Yönetim Kurulunca atanır. Bu Yönetim Kurulunun görevi yapılacak ilk seçime kadar sürer.

MADDE: 6. Eczacı odalarının uzuvları şunlardır:

a) Umumî heyet,
b) İdare heyeti,
c) Haysiyet divanı.

**Umumî Heyet**

MADDE: 7. Umumî heyet odalara kayıtlı âzanın toplanması ile teşekkül eder.

MADDE: 8. Umumî heyet yılda bir defe Eylül ayı içinde mukayyet âzanın mutlak ekseriyeti ile içtima eder. İlk toplantıda ekseriyet hasıl olmazsa ertesi günü mevcut âza ile iktifa olunarak toplantı yapılır.

Üyelerin oylarını imza karşılığı kendilerinin kullanması şarttır. Genel Kurula katılmak zorunludur. Mazeretsiz genel kurula katılmayan üyeler ile yazılı ve belgelenmiş mazeretleri Genel Kurul Başkanlığı ve yargı temsilcisi tarafından kabul edilmeyen üyeler Oda Haysiyet Divanına sevkedilir.

Toplantıda birden fazla, seçim yapılacaksa her seçim için ayrı bir rey pusulası hazırlanması ve bu pusulalara hangi seçime ait olduğu yazılarak yazısız zarfa konması şarttır.

MADDE: 9. Oda Yönetim Kurulu Genel Kurul toplantısını bütün üyelerine en az 20 gün önceden taahhütlü mektupla ve gazete ilânı ile duyurur. Bu bildirimde, toplantının yeri, günü, saati ve gündem ve ayrıca toplantıda yeterli çoğunluk olmadığında yapılacak ikinci toplantının yeri, günü ve saati bildirilir. Seçimi gerektirmeyen olağan ve olağanüstü toplantılarda gazete ilânı yeterlidir.

MADDE: 10. Umumî heyet toplantılarında evvelce bildirilen ruznamedeki mevzular müzakere edilir. Şu kadar ki, ayrıca müzakeresi teklif edilen bir mevzu umumî heyetin ekseriyeti tarafından kabul edilirse ruznameye ithal olunur.

MADDE: 11. İdare heyeti reisi, umumî heyet toplantısını açtıktan sonra müzakereleri idare etmek üzere gizli reyle bir reis, bir reisvekili ve iki kâtip seçilir.

Umumî heyette kararlar ekseriyetle verilir. Reylerde müsavat halinde reisin bulunduğu taraf ekseriyet kazanır.

MADDE: 12. Umumî heyetin vazifeleri şunlardır:

a) İdare heyetinin yıllık çalışma raporu ile murakıpların raporunu incelemek,
b) İdare heyetinin bilânçosunu tetkik ve kabulü halinde ibra etmek,
c) Bütçeyi tasdik eylemek,
d) İdare heyetince teklif edilen veya âza tarafından teklif edilip umumî heyetin ekseriyeti tarafından kabul olunan mevzuları müzakere etmek,

e) İdare heyeti âzasını seçmek,
f) Büyük kongreye gidecek asıl ve yedek temsilcileri seçmek,
g) Üç asıl ve üç yedek murakıp seçmek,
h) Haysiyet Divanı âzasını seçmek,

Bu madde hükmüne göre yapılacak seçimler gizli reyle olur.

**İdare Heyeti**

MADDE: 13. Eczacı odaları, idare heyeti âzaları, umumî heyet tarafından gizli reyle seçilir. Kur'a ile ayrılacak beş âza tasnifi açık olarak yapar.

Reylerde müsavat halinde kur'a çekilerek tasnifin neticesi hemen bildirilir. Tasnifin başlamasından sonra gelen rey zarfları hesaba katılmaz.

Rey pusulalarının ve umumî heyet zabıtlarının yeni seçime kadar saklanması şarttır.

MADDE: 14. Aza sayısı ikiyüz elliye kadar olan eczacı odalarının idare heyeti beş asîl ve beş yedek, ikiyüz elliden fazla olanlarda yedi asil ve yedi yedek âzadan teşekkül eder.

MADDE: 15. İdare heyetinin müddeti iki yıldır.

Bu devre içinde asıl âzalardan açılan yerlere yedeklerden en çok rey alan âza getirilir.

MADDE: 16. Bir seneden fazla ağır hapis veya üç seneden fazla hapis cezasına veya mesleki bir suçtan dolayı hürriyeti tahdideden bir cezaya veya meslek ve sanattan muvakkaten tatil cezasına mahkûm olanlar veyahut eczacı odaları haysiyet divanlarının kararı ve yüksek haysiyet divanının tasdiki ile muvakkaten sanat icrasından men edilenler idare heyetine seçilmezler.

Yukarıda cezalara mahkûm edilmiş olanlar idare heyeti âzalığından düşerler.

Bu mahkûmiyetlerin devamı müddetince hiçbir âza seçimlere katılamaz ve rey veremez.

MADDE: 17. İdare heyeti âzası ilk toplantıda kendi aralarında gizli reyle bir reis, bir umumî kâtip, bir muhasip ve bir veznedar seçerler.

Reisin bulunmadığı zamanlarda eczacı odalarını umumî kâtipler temsil eder.

MADDE: 18. İdare heyeti enaz onbeş günde bir toplanır. Üst üste üç toplantıya mazeretsiz olarak gelmeyen âza istifa etmiş sayılır.

İdare heyetinin müzakereye başlayabilmesi için toplantıda âzadan yarıdan bir fazlasının bulunması şarttır. Reylerde müsavat halinde reisin bulunduğu taraf ekseriyet kazanır.

**İdare Heyetinin Vazifeleri**

MADDE: 19. İdare heyeti odanın bilânçosunu ve bütçesini hazırlayarak murakıp raporu ile birlikte umumî heyete sunar. Odanın durumu ile muamele ve faaliyetleri hakkındaki raporunu umumî heyete okuduktan sonra ibrasını ister, ibra edilmeyen

idare heyeti düşmüş sayılarak yeni bir idare heyeti seçilir. Yeni seçilen idare heyeti eski heyetin müddetini tamamlar ve bu suretle düşen idare heyeti âzası aradan iki sene geçmedikçe tekrar seçilmezler.

İdare heyeti yıllık çalışma raporunun bir suretini hemen Merkez Heyetine gönderir.

MADDE: 20. İdare heyetinin diğer vazifeleri şunlardır:

a) Kanun haricinde menfaat temin etmek maksadiyle gerek âza ve gerek meslek mensupları ile başka şahıslar arasında gizli anlaşmalar yapılmasına ve muvaza yoluyla müesseseler kurulmasına mâni olmak.

b) Meslekdaşların Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince kabul ve tasdik edilen formül, imal tarzı ve fiyatlar dışında ilâç yapmalarını, kanunun müsadesine aykırı olarak başka şahıs ve müesseselere ilâç satmalarını, ruhsatnameyi haiz yerli ve yabancı müstahzaratın isim, marka, ambalajlarını taklit veya kopya ederek veyahut iltibasa meydan verecek şekilde isim veya marka koyarak halkı istismar etmelerini, konulan kâr hadlerine riayet etmeyerek ihtikâra tevessül eylemelerini, eczaneler ve müstahzarlar hakkında meslek âdabına ve bu hususiaki kanun hükümlerine uymayacak şekilde reklâm, ilân ve propaganda yapmalarını önlemek,

c) Oda âzası arasında çıkacak meslek ihtilâflarını deontoloji bakımından halletmek,

d) Oda âzası ile iş verenler arasında çıkabilecek ihtilâfları mevzu hükümlere göre halletmek ve bu kabil müesseselerde çalışan meslek mensuplarının ücret, huzur hakkı ve mesai saatlerine müteallik esasları tarafların karşılıklı menfaatlerini gözönünde bulundurmak suretiyle tanzime çalışmak.

e) Oda âzaları ile hasta ve hasta sahipleri arasında çıkabilecek ilâç bedeli ve saireden mütevellit ihtilâfları meslek şerefiyle mütenasip olmak üzere işin ehemmiyetine, hasta veya oda âzasının vaziyetine göre uzlaşturma yolu ile halletmeye çalışmak veyahut hakem usulüne başvurmak,

f) Azanın meslekî tekâmüllerini temin için gerekli teşebbüslerde bulunmak ve bu hususun yerine getirilmesi maksadiyle resmî ve hususî sağlık müesseselerinden faydalanmaya çalışmak,

g) Kütüphane açmaya gayret etmek, âzasını memleketin sağlık ve ilâç meselelerini incelemeye ve bu hususta araştırmalar yapmaya teşvik etmek ve bunlardan çıkacak neticelere göre alâkalı sağlık makamlarından dileklerde bulunmak,

h) Mesleğin şeref ve haysiyetini ve meslekdaşların hukuk ve menfaatlerini müdafaa etmek,

i) Lüzum görülecek yerlere belirtilecek salâhiyetler dairesinde mümessil tâyin etmek,

MADDE: 21. İdare heyeti meslekdaşlar arasında vukuunu herhangi bir suretle haber aldığı ihtilâfları hal ve telife çalışır ve icabında tahkikatını tamamlayarak evrakını haysiyet divanına verir.

MADDE: 22. 20 nci maddenin a, b, c, d ve e bentlerinin şumulüne giren fiil ve hareketler idare heyetlerince hal ve tesviye edilmediği takdirde meslek âdabı ile telifi mümkün olmayan hallere kalkıştıkları görülen meslek mensuplarını deontolojiye veya âmme hizmet ve selâmetine aykırı hareketleri delillerle tesbit olunarak müdafaaları istenir.

Yapılan tebligata onbeş gün içinde cevap vermeyen âzanın evrakı doğrudan doğruya, cevap verenlerinki, müdafaalarıyle birlikte haysiyet divanına tevdi olunur.

**Haysiyet Divanı**

MADDE: 23. Her eczacı odasında bir haysiyet divanı kurulur. Divan, beş asil, beş yedek âzadan terekküp eder. Müddeti iki yıldır.

Haysiyet Divanı âzası, umumî heyette gizli reyle seçilir. Reyler açık olarak tasnif edilir.

Asil âzalıktan herhangi bir surette yer açıldığı taktirde yedek âzadan en çok rey alan âzalığa geçer.

MADDE: 24. Haysiyet Divanına seçilebilmek için yurt içinde en az beş sene çalışmış olmak şarttır. Bu vasıftaki âza ile heyet tamamlanamadığı takdirde en az üç sene hizmet etmiş bulunanlar da seçilebilirler.

MADDE: 25. Bu kanunun 16 ncı maddesi hükmü haysiyet divanı âzaları için de caridir.

MADDE: 26. Haysiyet divanı âzası ilk toplantıda kendi aralarından bir reis, bir reisvekili, bir de sözcü seçerler.

Müzakereler ve bu maksatla tutulan zabıtlar gizli olup reisin mes'uliyeti altında muhafaza edilir.

MADDE: 27. Haysiyet divanının toplanmasına lüzum görüldüğü takdirde keyfiyet taahhütlü bir mektupla veya imza mukabilinde en az bir hafta evvel âzaya yazılı olarak bildirilir. Toplantıya gelemeyecek âza toplantıdan üç gün evvel yazı ile mazeretlerini bildirmeye mecburdur.

Azanın mazeretleri halinde heyet yukarıdaki müddetle mukayyet olmaksızın çağırılacak yedek âzası ile tamamlanır. Üç defa mazeretsiz olarak toplantıya gelmeyen âza istifa etmiş sayılır.

Haysiyet divanına iştirak edecek âzaya mensup olduğu oda bütçesinden yol ve zaruri masrafları ödenir.

MADDE: 28. Haysiyet divanı âzası bitaraflıklarını şüpheye düşürecek bir vaziyetin mevcudiyeti halinde reddolunabilirler. Ret talebinde bulunan aza iddiasını delileriyle birlikte bildirmeye mecburdur. Bu takdirde reddolunan âzanın yerleri yedekleriyle ikmal edilerek ve reis ile vekilinin birlikte reddi halinde gizli reyle geçici bir reis seçilmek suretiyle ret talebi, incelenir.

Ret talebi kabule şayan görülürse esas mesele bu heyet tarafından tetkik edilerek karara bağlanır. Ret talebi kabule şayan görülmediği takdirde talebin reddine karar verilmekle beraber ayrıca yirmibeş liradan elli liraya kadar para cezası ödemesine karar verilir.

Reddedilenlerin çokluğu dolayısiyle haysiyet divanının yedeklerle dahi teşkiline imkân görülmezse red talebi en yakın Eczacı odası haysiyet divanında incelenir. Yukarıdaki hükümler bu takdirde dahi aynen tatbik olunur.

Ret talebinin reddi hakkındaki kararlara karşı esas mesele ile birlikte Yüksek Haysiyet Divanına itiraz olunabilir.

MADDE: 29. Aşağıdaki vaziyette bulunan haysiyet divanı reis ve âzası heyete katılmazlar:

a) İncelenilen mesele ile alâkası bulunanlar,
b) Hakkında inceleme yapılan kimsenin usul veya füruu,
c) Üçüncü dereceye kadar olan civar hısımları, (bu derece dahil) kardeş, amca, dayı, hala, teyze ve yeğenler,
d) Evlilik rabıtası mürtefi olsa dahi karı ve koca ile bunların usul ve füruu,
e) Evlâtlık ile evlât edinenler.

**Haysiyet Divanının Vazife ve Salâhiyetleri**

MADDE: 30. Haysiyet divanı odaya girmeyen veya bu kanunun kendisine tahmil ettiği diğer vecibeleri yerine getirmeyenler ile evrakı kendisine tevdi edilen âzanın meslek âdap ve haysiyetine aykırı olan fiil ve hareketlerinin mahiyetine göre aşağıdaki inzibatı cezaları verir:

a) Yazılı ihtar,
b) Yirmibeş liradan yüz liraya kadar para cezası,
c) Onbeş günden altı aya kadar sanat icrasından men'i,
d) Bir bölgede üç defa sanat icrasından memnuiyet cezası almış olanları o mıntıkada çalışmaktan menetmek,

Haysiyet divanları bu cezaların verilmesinde sıra gözetmeksizin takdir hakkını kullanırlar. Ancak (c) fıkrasına göre muvakkaten sanat icrasından menedilen âzanın eski fiil ve hareketlerinin tekerrürü dolayisiyle yeniden sanat icrasından menedilmeleri icabettiği takdirde bu fıkrada yazılı cezanın azamî haddi verilir.

MADDE: 31. 18.6.1962 tarih ve 255 sayılı kanunla değiştirilmiş şekli. Haysiyet divanları tarafından verilen disiplin cezaları aleyhine, kararın üyeye tebliğinden itibaren, 15 gün zarfında yazılı olarak itiraz edebilir. İtiraz dilekçesi, karar aleyhindeki belgelere dayanan savunma ile birlikte ve imza karşılığında (Yüksek Haysiyet Divanına gönderilmek üzere) Oda İdare Heyeti Başkanlığına verilir. Müddeti içinde itiraz edilmeyen disiplin cezalarından yazılı ihtar ve para cezaları kesinleşir ve derhal tatbik edilir.

Cezalandırma halinde karar aleyhine itiraz vâki olmasa dahi geçici olarak sanattan veya bir bölgede çalışmaktan men kararları idare heyeti başkanlığınca Yüksek Haysiyet Divanına gönderilir. Bu hususlara mütedair olan kararlar Yüksek Haysiyet Divanının tasdikiyle tekemmül eder.

**Birliğin Merkez Teşkilâtı**

MADDE: 32. Türk Eczacıları Birliğinin merkez teşkilâtının uzuvları şunlardır:

a) Merkez heyeti,
b) Yüksek haysiyet divanı,
c) Büyük kongre,

**Merkez Heyeti**

MADDE: 33. Merkez heyeti, meslek hayatı ile alâkalı bütün işlem ile meşgul olmak ve bu kanunda derpiş edilen hükümleri tatbik etmek üzere kurulmuştur.

MADDE: 34. Merkez heyeti, birliği dahilde ve hariçte temsil eder.

MADDE: 35. Birlik Merkez Heyetinin çalışma yeri Ankara'dadır. Merkez Heyeti büyük genel kurulun gizli oyu ile seçilecek 11 asil üyeden oluşur. Ayrıca 11 yedek üye seçilir.

Merkez Heyetinin görev süresi iki yıldır. Görev döneminde değişen kurulların yerine seçilecek yeni kurullar yerine aldığı kurulun görev süresini tamamlar.

Heyetin hesap işlemlerini denetlemek ile görevli üç asil ve üç yedek denetçi seçilir. 16 ncı madde hükümleri heyet üyeleri ve denetçiler hakkında da uygulanır.

MADDE: 36. Heyet âzası kendi aralarından bir reis, bir ikinci reis, bir umumî kâtip, bir muhasip ve bir de veznedar seçer. Heyet haftada en az bir defa toplanır. Üst üste üç toplantıya mazeretsiz olarak gelmeyen âza istifa etmiş sayılır.

Umumî kâtibe büyük kongrece tesbit edilecek tazminat verilebilir.

MADDE: 37. Merkez Heyetine seçilen üyelerden en az altı tanesinin Ankara'da oturması zorunludur.

MADDE: 38. Birlik Merkez Heyeti tarafından çalıştırılacak kimselerin adet ve ücretleri büyük kongre tarafından tesbit edilir.

Bunları Merkez Heyeti tâyin eder.

MADDE: 39. Merkez Heyetinin vazifeleri şunlardır:

a) Lüzumu halinde eczacı odaları idare heyetini alâkalı makamlar nezdinde temsil etmek,
b) Birliğin eczacı odaları ile alâkalı işlerini takibetmek,
c) Eczacı odalarının çalışmaları ve muamelelerini ahenkli vaziyette bulundurmak, takip ve murakabe etmek,
d) Her iki yılda büyük kongreyi toplamak,
e) Eczacı odalarının dahilî faaliyetlerine ve lüzumlu görülecek sair hususlara dair hazırlayacağı talimatnameleri kongrenin tasvibine arzetmek,
f) Üyelerin sosyal güvenlik kurumları ile ilgili işlemlerini düzenlemek, izlemek; meslekî tesanüd ve deontolojinin temini amacı ile meslek ve kamu yararını gözetmek koşulu ile gerekli girişimlerde bulunmak.
g) Meslekdaşların birbirleriyle veya müşterileri ve diğer iş sahipleri ile münasebetlerini gösteren deontoloji nizamnamesini hazırlamak,
h) Lüzum görülecek hallerde büyük kongreyi fevkalâde toplantıya çağırmak.

**Yüksek Haysiyet Divanı**

MADDE: 40. Yüksek Haysiyet Divanı Büyük Kongrede dokuz asil ve dokuz yedek üyeden oluşur. Yüksek Haysiyet Divanına seçilebilmek için meslekte en az on sene çalışmış bulunmak ve bu Kanunun 30 uncu maddesinde yazılı cezalardan herhangi birini almamış olmak gerekir.

Divan Ankara'da Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyetinde olağan olarak Haziran ve Ekim aylarında olmak üzere iki defa toplanır. Merkez Heyeti Başkanı ve son Haysiyet Divanı toplantısının başkanının daveti üzerine Divan daha sık toplanabilir.

Divan her toplantıda gizli oyla bir başkan ve bir raportör seçer. Toplantıyı bir önceki toplantının başkanı, o yoksa yaşlı üye açar.

Yüksek Haysiyet Divanının verdiği kararlar, ilgili haysiyet divanına bildirilir ve keyfiyet, hakkında disiplin işlemi yapılan kimseye tebliğ edilir. Kesinleşen kararlar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca uygulanır.

MADDE: 41. Bu kanunun 16 ncı maddesi hükmü büyük kongre tarafından seçilen yüksek haysiyet divanı âzası hakkında da tatbik olunur.

MADDE: 42. Yüksek haysiyet divanına seçim ile gelen asil ve yedek âzanın müddeti iki yıldır. Eski âza yeniden seçilebilir. Açılan asil âzalığa rey sırasına göre yedeklerden alınır.

MADDE: 43. Yüksek Haysiyet Divanı üçte iki ekseriyeti ile toplanır ve mevcudun üçte iki ekseriyetiyle karar verir.

MADDE: 44. Bölge Haysiyet Divanı tarafından verilen kararların yüksek haysiyet divanında tetkik ve müzakeresi sırasında alâkalıların talepleri üzerine yazılı veya şifahî müdafaaları alınır.

MADDE: 45. Yüksek Haysiyet Divanı bölge haysiyet divanlarından gelecek evrakı ve kararları inceledikten sonra uygun gördüğü takdirde ya aynen veya tadilen kabul ve tasdik eder. Mahallince verilen kararı uygun bulmazsa bu hususiaki mutalâası ile birlikte dosyaları ilgili Haysiyet Divanına iade eder.

Bölge Haysiyet Divanının bu konuda vereceği ikinci karar üzerine Yüksek Haysiyet Divanının vereceği kararlar hakkında Danıştaya başvurma hakkı mahfuzdur.

MADDE: 46. K.H.K./69 5.8.1983 (R.G. 18216) ile yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE: 47. Yüksek Haysiyet Divanı kararıyle geçici olarak sanat icrasında menedilen âza hiçbir suretle sanatlarını icra edemeyeceği gibi varsa müessesesi de kapatılır.

Bu kararın, ilgililerce bilinmek üzere Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından münasip görülecek şekilde ilân olunarak tatbiki sağlanır.

Tek eczaneli yerlerdeki eczaneler için verilen kapatma cezaları, kapatma müddetinin beher günü için yirmi liradan yüz liraya kadar para cezasına tahvil edilir.

MADDE: 48. Yukarıdaki madde hükmüne göre sanat icrasından men veya bu cezaları para cezasına tahvil edilen eczacılar, katî karara rağmen sanatlarını yaparlar

veya para cezasını ödemezlerse Yüksek Haysiyet Divanınca ayrıca yüz liradan bin liraya kadar para cezasına mahkûm edilir.

MADDE: 49. Her türlü oda aidatı ile Bölge ve Yüksek Haysiyet Divanlarınca hükmedilen para cezalarını tebliğ tarihinden itibaren otuz gün zarfında ödemeyenler hakkında İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine göre tatbikat yapılır.

MADDE: 50. Yüksek Haysiyet Divanı âzasının huzur hakları ve yollukları ve zarurî masrafları merkez heyeti tarafından hazırlanacak bir talimatname ile tesbit edilir.

**Büyük Kongre**

MADDE: 51. Büyük kongre cezacı odaları umumî heyetlerince ve gizli rey ile seçilen mümessillerden teşekkül eder.

Âzası iki yüze kadar olanlar beş, iki yüzden fazla olanlar yedi mümessil ve aynı miktarda yedek seçerler.

Mümessillerin alâkalı oda âzası bulunmaları şarttır.

Kongreye iştirak edecek olan sivil ve askerî cezacılara mensup oldukları vekâlet, daire ve müessese tarafından izin verilmesi mecburidir.

Bütün mümessillerin yol ve sair zarurî masrafları bağlı bulundukları odalar tarafından ödenir.

16 ncı madde hükmü büyük kongre mümessilleri hakkında da caridir.

MADDE: 52. Büyük kongre mümessillerin mutlak ekseriyetiyle toplanır. İki toplantıda ekseriyet bulunmazsa bir gün sonra mevcut aza ile toplantısını yapar.

Kongre, merkez heyeti tarafından yoklamayı müteakip açılır.

Kongreyi idare etmek üzere gizli rey ile bir reis, bir reis vekili ve lüzumu kadar kâtip seçilir.

Kongre kararları ekseriyet ile verilir. Müsavat halinde reisin bulunduğu taraf ekseriyeti kazanır.

Büyük Kongrenin seçimle ilgili toplantılarına üyelerin katılmaları ve oylarını kullanmaları zorunlu olup geçerli bir mazereti olmaksızın katılmayanlar ile oy kullanmayanlar Yüksek Haysiyet Divanınca cezalandırılırlar.

MADDE: 53. Birliğin olağan Büyük Kongresi her iki yılda bir kere Kasım ayında Ankara'da toplanır. Olağan Kongre dışında Merkez Heyeti veya asil delegelerin üçte birinin yazılı talebi ile olağanüstü Büyük Kongre toplantıya çağırılır. Olağanüstü Büyük Kongrenin gündemi, gün veya yeri Merkez Heyetince saptanır. Delegelerin üçte birinin önerdiği gündem maddelerini Merkez Heyeti gündeme koymak zorundadır.

Vazifeleri şunlardır:

a) Merkez heyetinin ve murakıplarının yıllık çalışma raporlarını incelemek,
b) Merkez heyetinin bilânçosunu tetkik ve kabulü halinde ibra etmek,
c) Bütçeyi tasdik etmek,
d) Merkez heyeti âzasını seçmek,

e) Yüksek Haysiyet Divanı âzasını seçmek,
f) Üç asil ve üç yedek murakıp seçmek,
g) Merkez heyetince teklif olunan mevzuları müzakere etmek,
h) Eczacı odalarının ihtiyaçlarını tesbit etmek,
i) Eczacı odalarının merkez heyetine gönderdikleri yıllık çalışma raporları hakkında bilgi edinmek,
j) Kongreye arzedilen dilekleri müzakere ve yapılması gereken işleri tesbit etmek.

MADDE: 54. Büyük kongre tarafından yapılacak seçimlerin rey pusula ve mazbataları sonraki seçimin yapılmasına kadar merkez heyeti tarafından muhafaza edilir.

**Malî ve İdarî Hükümler**

MADDE 55. Eczacı odalarının gelirleri şunlardır:

a) Büyük kongrelerce miktarı saptanan giriş ve aidatı ve yıllık üye aidatları,
b) Her türlü bağışlar ve yardımlar,
c) Haysiyet Divanlarınca hükmedilip kesinleşen para cezaları,
d) Gelirleri giderlerini karşılamayan odalara Merkez Heyetince yapılacak yardımlar,
e) Diğer gelirler,
f) Oda üyelerinin yıllık aidat miktarlarını ve giriş aidatını iki yıl için saptamak, giriş aidatı ve yıllık aidat 1.200 liradan az 10.000 liradan fazla olamaz.

Bölgeden nakil, giriş ve yıllık aidat paralarını yeniden ödemeyi gerektirmez.

MADDE: 56. Eczacı odaları idare heyeti, hastalık, ihtiyarlık veya yoksulluk dolayısiyle aidatını veremeyecek durumda olan mensuplarından muvakkat veya daimî olarak aidat alınmamaya veya aidat miktarını azaltmaya karar verebilir.

MADDE: 57. Oda gelirlerinden, Türk Eczacılar Birliğine harcanmak üzere merkez heyetine gönderilecek miktar büyük kongrede tesbit edilir. Bu miktar odanın gayrisafî gelirinin % 25 inden aşağı olamaz.

MADDE: 58. Türk Eczacılar Birliğince bir yardımlaşma sandığı kurulur. Bu sandığa birlik âzasının hepsi kaydedilmeye ve vecibelerini yerine getirmeye mecburdurlar.

Sandığın vazife ve salâhiyetleri ve âzanın alacağı primlerle kimlere ne gibi hallerde ve ne miktarda yardım yapılacağı ve sair işler hazırlanacak bir nizamname ile tesbit edilir.

**Mülga Hükümler**

MADDE: 59. Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair olan 1219 Sayılı Kanunun Etibba Odalarına ait hükümleri ile bu kanuna bazı maddeler tezyili hakkındaki 1686 sayılı kanun mülgadır.

MADDE: 60. Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE: 61. Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekilleri memurdur.

6643 Sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanununa 16.3.1983 ve 6.9.1983 tarihlerinde yapılan değişikliklerle aşağıdaki maddeler eklenmiştir.

"EK MADDE 1. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Türk Eczacıları Birliği ile Birliğin mahalli organları olan odalar üzerinde gözetim ve denetim hakkına sahiptir. Adı geçen kuruluşların idari ve mali yönden denetimi Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca yapılır.

Bu Kanunun 3 üncü maddesinde belirtilen yasaklara uymayan Türk Eczacıları Birliğinin merkezdeki sorumlu organları ile eczacı odalarının başkan ve yönetim kurulunun görevlerine son verilmesine ve yerlerine yenilerinin seçilmesine Adalet Bakanlığının, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının teklifine dayanarak veya doğrudan doğruya isteği uyarınca bulundukları yer Cumhuriyet Savcılığının açacağı dava üzerine o yerdeki asliye hukuk mahkemesince karar verilir. Yargılama basit usule göre yapılır ve en geç üç ay içinde sonuçlandırılır.

Görevlerine son verilen organların yerine en geç bir ay içerisinde yenileri seçilir. Yeni seçilenler eskilerin süresini tamamlarlar.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının ve Kanun uyarınca Birlik organlarının karar ve işlemleri hakkındaki tasarruflarına, Birliğin görevli organları tarafından uyulması zorunludur. Bakanlık tasarruflarını kanunî bir sebep olmaksızın yerine getirmeyen veya eski kararda direnme niteliğinde yeni bir karar veren ya da kanunun zorunlu kıldığı işlemleri Bakanlığın uyarısına rağmen yerine getirmeyen Birlik Organları hakkında da yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanır.

Görevlerine son verilen organ üyelerinin kanunda yazılı ceza sorumlulukları saklıdır. Bu organların yukarıdaki fıkra gereğince görevlerine son verilmesine neden olan tasarrufları hükümsüzdür.

Türk Devletinin varlık ve bağımsızlığının, ülkenin ve milletin bölünmez bütünlüğünün, toplumun huzurunun korunması ve Devletin Anayasa'da belirtilen temel niteliklerini tehdit edici faaliyetlerin önlenmesi bakımından gecikmesinde sakınca bulunan hallerde mahallin en büyük mülkiye âmiri, Birliğin seçimle gelen merkezdeki organları ile odaların başkan ve yönetimm kurullarını geçici olarak görevden uzaklaştırabilir.

Görevden uzaklaştırma kararı, dayanakları ile birlikte üç gün içinde ikinci fıkrada sözü edilen mahkemeye bildirilir. Mahkeme, görevden uzaklaştırma kararının yerinde olup olmadığını, dosya üzerinde inceleyerek ve bu konudaki kesin kararını en geç on gün içinde verir. Görevden uzaklaştırmanın yerinde olduğuna mahkemece karar verilmesi halinde üçüncü fıkra hükümleri uygulanır."

"EK MADDE 2. Türk Eczacıları Birliğinin merkez organları ile eczacı odalarının organlarının bu kanunda belirtilen seçimleri gizli oyla yapılır ve seçimlere ilişkin işlemler aşağıdaki esaslara göre, yargı gözetimi altında gerçekleştirilir."

"Seçim yapılacak kongre ve umumî heyet toplantısından en az onbeş gün önce seçime katılacak eczacıları belirleyen listeler iki nüsha olarak o yer ilçe seçim kurulu başkanı olan hekime tevdi edilir. Ayrıca toplantının gündemi yeri günü saati ile çoğunluk olmadığı takdirde yapılacak ikinci toplantıya ilişkin hususlar da belirtilir.

Toplantı tarihlerinin gündemde yer alan diğer konular gözönünde bulundurularak görüşmelerin bir Cumartesi günü akşamına kadar sonuçlanmasını ve seçimlerin ertesi gün olan Pazar gününün dokuz-onyedi saatleri arasında yapılmasını sağlayacak şekilde düzenlenmesi zorunludur. Bir yerde birden fazla ilçe seçim kurulu bulunduğu takdirde görevli hakim Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir."

Hakim, gerektiğinde ilgili kayıt ve belgeleri de getirtip inceleme suretiyle varsa noksanları tamamlattırdıktan sonra seçime katılacak üyeleri belirleyen liste ile yukarıdaki fıkrada belirtilen diğer hususları onaylar. Onaylanan liste ile toplantıya ilişkin diğer hususlar adalet dairesi ile oda ve birliğin ilân yerinde asılmak suretiyle üç gün süre ile ilcân edilir.

İlân süresi içinde listeye yapılacak itirazlar hakim tarafından incelenir ve en geç iki gün içinde kesin karara bağlanır.

Bu suretle kesinleşen listeler ile toplantıya ilişkin diğer hususlar onaylanarak Türk Eczacıları Birliğine veya eczacı odasına gönderilir.

Hakim, kamu görevlileri veya aday olmayan üyeler arasından bir başkan ve iki üyeden oluşan bir seçim sandık kurulu atar. Aynı şekilde ayrıca üç yedek üye de belirler. Seçim sandık kurulu başkanının yokluğunda kurula yaşlı üye başkanlık eder.

Seçim sandık kurulu, seçimlerin kanunun öngördüğü esaslara göre yürütülmesi, yönetim ve oyların tasnifi ile görevli olup, bu görevleri seçim ve tasnif işleri bitinceye kadar aralıksız olarak devam eder.

Dörtyüz kişiden fazlası üyesi bulunan birlik ve odalarda her dörtyüz kişi için bir oy sandığı bulunur ve her seçim sandığı için ayrı bir sandık kurulu oluşturulur. Yüze kadar olan üye fazlalığı sandık sayısında nazarî itibara alınmaz.

Seçimlerde kullanılacak araç ve gereçler ilçe seçim kurulundan sağlanır ve sandıkların konacağı yerler hakim tarafından belirlenir.

Seçim süresinin sonunda seçim sonuçları tutanakla tespit edilip, seçim sandık kurul başkanı ve üyeleri tarafından imzalanır. Tutanakların bir örneği seçim yerinde asılmak suretiyle geçici seçim sonuçları ilân edilir. Kullanılan oylar ve diğer belgeler tutanağın bir örneği ile birlikte üç ay süre ile saklanmak üzere ilçe seçim kurulu başkanlığına tevdi edilir.

Seçimin devamı sırasında yapılan işlemler ile tutanakların düzenlenmesinden itibaren iki gün içinde sonuçlarına yapılacak itirazlar hakim tarafından aynı gün incelenir ve kesin olarak karara bağlanır. İtiraz süresinin geçmesi ve itirazların karara bağlanmasından hemen sonra hakim, yukardaki hükümlere göre kesin sonuçları ilân eder ve ilgili eczacı odası ve Türk Eczacıları Birliğine bildirir.

"Oy verme işlemi gizli oy açık tasnif esaslarına göre yapılır. Listede adı yazılı bulunmayan üye oy kullanamaz. Oylar, oy verenin kimliğinin eczacı odası, Türk Eczacıları Birliği veya resmî kuruluşça verilen belge ile ispat edilmesinden ve listedeki isminin karşısındaki yerin imzalanmasından sonra kullanılır. Oylar, üzerinde ilçe seçim kurulu mührü bulunan ve oy verme sırasında sandık kurulu başkanı tarafından her seçim için ayrı ayrı verilecek kâğıtlara yazılmak ve mühürlü zarflara

konulmak sureti ile kullanılır. Bunların dışındaki kâğıtlara yazılan ve mühürsüz zarflara konulan oylar geçersiz sayılır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Hakim, seçim sonuçlarını etkileyecek ölçüde bir usulsüzlük veya kanuna aykırı uygulama nedeniyle seçimlerin iptaline karar verdiği takdirde, bir aydan az ve iki aydan fazla bir süre içinde olmamak üzere seçimin yenileneceği Pazar gününü tespit ederek ilgili odaya veya Türk Eczacıları Birliğine bildirir. Belirlenen günde yalnız seçim yapılır ve seçim işlemleri bu madde ile kanuun öngördüğü diğer hükümlere uygun olarak yürütülür.

İlçe seçim kurulu başkanı hakime ve seçim sandık kurulu başkanı ile üyelerine "Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun"da belirtilen esaslara göre ücret ödenir. Bu ücret ve diğer seçim giderleri odalar veya Birlik bütçelerinden karşılanır.

Seçimler sırasında sandık kurulu başkanı ve üyelerine karşı işlenen suçlar Devlet Memurlarına karşı işlenmiş gibi cezalandırılır.

Seçimlerin düzen içerisinde ve sağlıklı biçimde yürütülmesi amacıyla hakimin ve sandık kurulunun aldığı tedbirlere uymayanlara, eylemin ağırlığına göre bu Kanunda yazılı disiplin cezaları verilir."

"EK MADDE 3. Türk Eczacıları Birliğini veya onun mahalli organlarını temsil etmek üzere uluslararası kongre, konferans ve benzeri toplantılara iştirak edenlerin, Birliğin teklifi üzerine Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından izin alması zorunludur."

MADDE 13. 6643 Sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanununun 13 üncü maddesi, 36 ncı maddesindeki "bir reis" sözcüğü başkan olarak değiştirilmiş, 45 inci maddesinin üçüncü fıkrası ile 46 ncı madde yürürlükten kaldırılmıştır.

"GEÇİCİ MADDE: Seçim dönemlerinin sona ermiş olup olmadığına bakılmaksızın Türk Eczacıları Birliğinin merkez organları ile eczacı odalarının yönetim kurulu ve başkanlarının seçimi 31 ekim 1983 tarihine kadar yapılır.

Birinci fıkraya göre, yapılan seçimler 1983 yılının kanunda öngörülen aylarında yapılmış gibi itibar edilerek kanuni süreleri buna göre hesaplanır.

Bu madde uyarınca yapılacak seçimlerin milletvekili seçim dönemine rastlaması halinde 26/4/1961 tarih ve 298 sayılı seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun Kongre ve Toplantılara ilişkin yasaklayıcı hükümleri uygulanmaz.

MADDE 14. Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 15. Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

## 25/1/1956 TARİHLİ VE 6643 SAYILI TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ KANUNUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ VE BU KANUNA ÜÇ EK MADDE EKLENMESİ HAKKINDA 16/5/1983 TARİHLİ VE 69 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMENİN BAZI HÜKÜMLERİ İLE 6643 SAYILI KANUNUN BAZI HÜKÜMLERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE DAİR KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

**Karar Sayısı: K.H.K/84** **Tarihi: 6.9.1983**

6643 Sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Üç Ek Madde Eklenmesi Hakkında 16/5/1983 tarihli ve 69 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 6643 sayılı Kanunun bazı hükümlerinde değişiklik yapılması; Kamu Kurum Niteliğindeki Meslek Kuruluşları Hakkında 28/12/1982 tarihli ve 2767 sayılı Yetki Kanununa dayanılarak Bakanlar Kurulunca 6/9/1983 tarihinde kararlaştırılmıştır.

MADDE 1. 6643 sayılı TÜrk Eczacıları Birliği Kanununun 16/5/1983 tarihli ve 69 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 4 üncü maddesiyle değiştirilen 8 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Oda Umumi Heyetinin Seçimle ilgili toplantısına oda üyelerinin katılmaları ve oy kullanmaları zorunlu olup geçerli bir mazereti olmaksızın katılmayanlar ile oy kullanmayanlar Oda Haysiyet Divanınca cezalandırılırlar."

MADDE 2. 6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanununun 1665/1983 tarihli ve 69 sayılı Kanun Hükmünde Karamamenin 6 ncı maddesi ile değiştirilen 35 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 35. Birlik Merkez Heyetinin çalışma yeri Ankara'dadır. Merkez Heyeti büyük genel kurulun gizli oyu ile seçilecek 11 asıl üyeden oluşur. Ayrıca 11 yedek üye seçilir. Merkez Heyetinin görev süresi iki yıldır. Görev döneminde değişen kurulların yerine seçilecek yeni kurullar yerine aldığı kurulun görev süresini tamamlar.

Heyetin hesap ve işlemlerini denetlemek ile görevli üç asıl ve üç yedek denetçi seçilir.

16 ncı madde hükümleri heyet üyeleri ve denetçiler hakkında da uygulanır.

MADDE 3. 6643 Sayılı Kanunun 52 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Büyük Kongrenin seçimle ilgili toplantılarına üyelerin katılmaları ve oylarını kullanmaları zorunlu olup geçerli bir mazereti olmaksızın katılmayanlar ile oy kullanmayanlar Yüksek Haysiyet Divanınca cezalandırılırlar."

MADDE 4. 6643 Sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanununun 1665./1983 tarihli ve 69 Sayılı Kanun Hükmünde Karamamenin 12 nci maddesi ile eklenen ek 2 nci maddesinin bir, iki ve onikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Türk Eczacıları Birliğinin merkez organları ile eczacı odalarının organlarının bu kanunda belirtilen seçimleri gizli oyla yapılır ve seçimlere ilişkin işlemler aşağıdaki esaslara göre, yargı gözetimi altında gerçekleştirilir."

"Seçim yapılacak kongre ve umumi heyet toplantısından en az onbeş gün önce seçime katılacak eczacıları belirleyen listeler iki nüsha olarak o yer ilçe seçim kurulu başkanı olan hakime tevdi edilir. Ayrıca toplantının gündemi yeri günü saati ile çoğunluk olmadığı takdirde yapılacak ikinci toplantıya ilişkin hususlar da belirtilir. Toplantı tarihlerinin gündemde yer alan diğer konular gözönünde bulundurularak görüşmelerin bir Cumartesi günü akşamına kadar sonuçlanmasını ve seçimlerin ertesi gün olan Pazar gününün dokuz-onyedi saatleri arasında yapılmasını sağlayacak şekilde düzenlenmesi zorunludur. Bir yerde birden fazla ilçe seçim kurulu bulunduğu takdirde görevli hakim Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir."

"Oy verme işlemi gizli oy açık tasnif esaslarına göre yapılır. Listede adı yazılı bulunmayan üye oy kullanamaz. Oylar, oy verenin kimliğinin eczacı odası, Türk Eczacıları Birliği veya resmi kuruluşça verilen belge ile ispat edilmesinden ve listedeki isminin karşısındaki yerin imzalanmasından sonra kullanılır. Oylar, üzerinde ilçe seçim kurulu mührü bulunan ve oy verme sırasında sandık kurulu başkanı tarafından her seçim için ayrı ayrı verilecek kâğıtlara yazılmak ve mühürlü zarflara konulmak suretı ile kullanılır. Bunların dışındaki kâğıtlara yazılan ve mühürsüz zarflara konulan oylar geçersiz sayılır."

MADDE 5. 16/5/1983 tarihli ve 69 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 13 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 13. 6643 Sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanununun 8 inci maddesinin üçüncü fıkrası, 13 üncü maddesi, 45 inci maddesinin üçüncü fıkrası ile 46 ncı maddesi yürürlükten kaldırılmış ve 36 ncı maddesindeki "reis" sözcüğü "Başkan" olarak değiştirilmiştir."

MADDE 6. 1665/1983 tarihli ve 69 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"GEÇİCİ MADDE: Seçim dönemleri ve görev sürelerinin sona ermiş olup olmadığına bakılmaksızın Türk Eczacıları Birliğinin Merkez organları ile delegeleri ve eczacı odalarının organlarının seçimleri 1 Aralık 1983 tarihinden itibaren üç ay içerisinde tamamlanır.

Birinci fıkraya göre yapılan seçimler 1983 yılının kanunda öngörülen aylarında yapılmış sayılır ve kanuni süreleri buna göre hesaplanır. Yapılacak bu seçimlerde 6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanununun 16/5/1983 tarihli ve 69 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan odaların tüzel kişilik kazanmasında Büyük Kongre Kararına ilişkin şart aranmaz. Merkez Heyetinin onayı yeterli sayılır."

MADDE 7. Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 8. Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

## TÜRK ECZACILARI DEONTOLOJİ TÜZÜĞÜ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**Türk Eczacıları arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak gayesi ile Türk Eczacılar Deontoloji Tüzüğü** hazırlanmıştır. Bu tüzük üç bölümden meydana gelmiştir.

### BİRİNCİ BÖLÜM

MADDE 1. Eczacıların deontoloji bakımından uymak zorunda oldukları ilke ve kurallar bu Tüzükte gösterilmiştir.

6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanununun (1) inci maddesi gereğince Türk Eczacıları Birliğine kayıtlı bulunan eczacılar, bu Tüzük hükümlerine tabidir.

MADDE 2. Eczacının başta gelen görevi birbirleriyle, hekim ve veteriner hekimlerle tam bir anlayış ve işbirliği içinde çalışarak insan ve hayvan sağlığına, hayatına ihtimam göstermektedir.

Eczacı, sağlık ve veteriner hekimliği kuruluşları ile işbirliği yapar; kendileriyle diğer tıp mensupları arasında saygı ve güven hisleri yaratmağa çalışır; müşterileri ve diğer iş sahipleri ile ilişkilerinde meslek ahlâk ve adabına uygun şekilde hareket eder.

### İKİNCİ BÖLÜM

MADDE 3. Eczacı reçeteyi yazan hekim, reçetede adı yazılı hasta ve reçeteyi getiren kişi kim olursa olsun; cinsiyet dil, ırk, milliyet, felsefi inanç, din ve mezhep, ahlâkî düşünce, karakter ve kişilik, toplumsal seviye, mevki ve siyasi düşünce ayırımı yapmaksızın ilâcını hazırlama ve reçete sahibine verme hususunda azamî dikkat ve ihtimamı göstermekle yükümlüdür.

MADDE 4. Eczacı, meslek ve sanatının icrası sırasında öğrendiği sırları, kanuni zorunluluk olmadıkça, ifşa edemez.

Meslekî toplantı veya yayınlarda hastanın kimliği açıklanamaz.

MADDE 5. Eczacı, hekimin iznini almadan yazılan ilâçtan başkasını veremez ve hekimin isteği dışında hastaya veya hastanın yakınlarına tavsiyede bulunamaz.

MADDE 6. Eczacı, hastaların veya hasta sahiplerinin, hastalığının çeşidi veya uygulanan tedavi şeklinin iyi olup olmadığı hakkındaki sorunlarını, onların maneviyatını yükseltecek şekilde, ümit verici ve teselli edici sözlerle karşılar.

MADDE 7. Eczacı, farmasötik kurallara uygun olarak hazırladığı majistral formüllerin veya müstahzar olarak verdiği ilâçların şifa vermemesinden dolayı kınanamaz.

MADDE 8. Eczacı, sanat ve mesleğinin icrası sırasında veya dışında, meslek ahlâk ve adabı ile bağdaşmayan hareketlerden kaçınır.

Eczacı, mesleğin şeref ve haysiyetine aykırı olarak, açık veya gizli, herhangi bir şekilde hileli veya muvazaalı anlaşmalarla veya hediye vermek yoluyla satış yapamaz; hekim veya herhangi bir şahsı aracı olarak kullanamaz; hastanın dilediği eczaneyi serbestçe seçmesine engel olamaz.

MADDE 9. Eczacı, yapacağı yayınlarda eczacılık mesleğinin şerefini üstün tutmak zorundadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Eczacı, yazı veya sözle veya her ne şekilde ve suretle olursa olsun kendi reklâmını yapamaz; iş kâğıtlarına ve faturalara reklâm mahiyetinde ibareler koyamaz.

Eczacının müessesine koyduğu tabelâya ancak, kendisinin adı ve soyadı ile eczane kelimesinden ve reklâm mahiyetinde olmamak şartiyle buna eklenebilecek kelime veya ibareden kurulu eczanenin adı yazılabilir.

MADDE 10. Gerek resmi gerekse meslekî teşekküllerde görevli bulunan eczacılar, bu görevlilerinin sağladığı nüfuzu, kişisel çıkarları için kullanamazlar.

MADDE 11. Eczacı, kanunlara aykırı fiillere iştirak edemez veya yardımcı olamaz. 6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanunu ile 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkındaki Kanuna uygun olmayarak veya muvazza yoluyla tıp mensubu olan veya olmayan kişilerle açık veya gizli anlaşma yaparak eczane veya ecza dolabı açamaz.

Eczacılar, Türk Eczacıları Birliği tarafından bu hususlarda istenilecek her türlü bilgi ve belgeleri vermek ve ilgililere gereken kolaylığı göstermek zorundadır.

MADDE 12. Eczane sahibi, tıbbi müstahzarat ve majistal formülleri, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tesbit edilmiş olan fiatı tarife değeri dışında satamaz.

Eczacı resmî veya özel kuruluşlarla yapılacak ilâç satışı sözleşmelerinde, Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyetince tespit edilecek iskonto haddi dışında, bağış adı altında da olsa bir indirim yapamaz.

MADDE 13. Eczane sahibi eczacı, resmî veya özel kuruluşlarla yapılacak ilâç satışı sözleşmelerini Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyetince tespit edilecek esaslara göre yapmak, gerekirse teminat göstermek ve bunlarla yapacağı sözleşmelerin örneklerini bağlı bulunduğu eczacı odalarına belgeleri ile birlikte vermek zorundadır.

MADDE 14. Eczacı Odaları, (13) üncü maddede sözü edilen sözleşmelerin, Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyetince tespit edilen sözleşmelerin, Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyetince tespit edilen esaslara uygunluğunu denetler.

MADDE 15. Eczacılar, meslekdaşları ile ilişkiler kurarlar; maddi ve manevi bakımdan birbirlerine yardım ederler. Meslekle ilgili anlaşmazlıkları önce kendi aralarında çözmeğe çalışırlar ve bunu başaramadıkları takdirde bağlı oldukları eczacı odalarına durumu bildirirler.

MADDE 16. Eczacı, staj yapan öğrencilerin, eczanenin faaliyetine, özellikle laboratuvar çalışmalarına katılarak iyi yetişmelerini, meslek sevgi, saygı ve ruhunun yerleşmesini sağlamağa çalışır.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MADDE 17. Eczacı, Türk Eczacıları Birliğinin bu Tüzük hükümleri dahilinde aldığı her türlü deontoloji kararları ile eczanelerin açılma ve kapanma saatleri, tatil günleri ve eczane nöbetleri hakkında yetkili makamlarca verilen kararlara uymak zorundadır.

MADDE 18. Bu tüzük hükümlerine aykırı hareket eden eczacılar hakkında 6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği kanununa göre işlem yapılır. Olayda 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkındaki Kanuna aykırılık varsa, durum ayrıca Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bildirilir.

MADDE 19. 6643 sayılı Türk Eczacılar Birliği Kanununun (39) uncu maddesinin (g) bendine dayanılarak hazırlanan ve Danıştay'ca incelenen bu Tüzük hükümleri Resmî Gazete ile yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 20. Bu tüzük hükümlerini Adalet ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanları yürütür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

# İSPENÇİYARİ VE TIBBİ MÜSTAHZARLAR KANUNU(*)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**Kanun No: 1262** **Tarihi: 14 Mayıs 1928**

(Resmi Gazete ile neşir ve ilânı: 26 Mayıs 1928 — Sayı: 898)

MADDE 1. Kodekste muharrer şekil ve formül haricinde ve fennî kaidelere muvafık muayyen ve sabit bir şekilde yapılacak âmilinin ismiyle veya hususî bir nam altında ticarete çıkarılan tababette müstamel her nevi basit ve mürekkep devaî tertiplere ispençiyari ve tıbbi müstahzarlar ismi verilir.

Tabip reçetesiyle verilmesi meşrut olanlar ancak reçete mukabilinde ve diğerleri reçetesiz olarak münhasıran eczanelerle ecza ticarethanelerinde kanunu mahsusuna tevfikan satılır. Diş tozları, suları ve macunları satışı bu kayda tıbbi değildir.

MADDE 2. (Değişik: 4348 - 4.1.1948) A- Devai sabunlarla ilâç zümresine girmeyen ve kimyevî maddeleri ihtiva etmeyen tıbbi gıdalar ve (saç suları ve boyaları, diş tozları, suları ve macunlarından maada) müessir zehirli maddeleri havi olmıyan bütün tuvalet levazımı tıbbî müstahzarlardan sayılmazlar.

B- Aşağıda yazılı müstahzarlar bu kanunun üçüncü maddesi mucibince alınması meşrut müsaadeye tâbi değildir.

I. Sair müessir maddelerle karıştırılmayan ve yahut hususî bir isim altında yapılmayan her nevi serom ve aşılar ve bu mahiyette korunma tedavi maddeleri;

II. Hayati teamüllere mahsus hülâsalar, amboseptörler ve bunlara benzer maddeler;

III. Doğrudan doğruya halka satılmasına elverişli olmamak ve hususi bir isim altında veya yapanın ismiyle anılmıyarak yalnız muhtevi olduğu ilâcın kimyevî ismini taşımak üzere yapılan kodeksde şekilleri yazılı basit komprimeler, ampuller, tentürler ve her türlü hülâsalar ve emsali klinik müstahzarları;

IV. Hususi bir isim altında ruhsatnamesi verilmiş olan müztahzarların yalnız kimyevî ismini taşıyan muadilleri,

B bendinin 1 sayılı fıkrasında yazılı maddelerin hepsinin veya bir kısmının dışarıdan memlekete girmesini tahdit veya mene ve memlekete dışarıdan getirilecek olanların vasıf ve şartlarını tâyine ve bunları murakabeye Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti salâhiyettardır. Memnu olduğu halde memlekete giren veya umumî Hıfsıssıhha Kanununun 95 inci maddesi hilâfına izinsiz olarak yapıldığı anlaşılan bu gibi maddeler Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince el konularak yok edilir. Bunları hariçten müsaadesiz ithal edenler hakkında ayrıca umumi hükümler dairesinde takibat yapılır.

(*) Bu kanunun harca müteallik hükümleri 25/2/1952 tarih ve 5887 sayılı Harçlar Kanununun 125 nci maddesiyle kaldırılmıştır.

Aynı bendin III sayılı fıkrasında yazılı maddelerin Eczacı ve Eczaneler Kanununun 26 ncı maddesi mucibince Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından müsaade verilmiş bir müstahzarat lâboratuvarında yapılması şarttır. Bu nevi müstahzarların eczanelerle ecza depolarından başka yerlerde satılması yasaktır.

MADDE 3. Dahilde imâl olunan ispençiyarî ve tıbbî müstahzarların ticarete çıkarılmasından ve hariçte yapılanların memlekete ithalinden evvel Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletinden müsaade alınması meşruttur.

MADDE 4. Kodekse dahil olmadığı halde birinci maddede zikrolunan ispençiyarî ve tıbbî müstahzarlar evsafını haiz olmayıp bir vahdeti kimyeviye arzeden ve sanayii kimyeviye fabrikaları tarafından hastalıkların tedavisinde istimal edilmek üzere yeniden ticarete çıkarılan kimyevi ve tıbbî maddelerin dahi himi ithallerinde Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletinden müsaadei resmiyesi alır.

MADDE 5. (Değişik: 6243 - 8.2.1954) Türkiye'de ispençiyarî ve tıbbî mevat ve müstahzarat imâline ve bu maksatla lâboratuvar veya fabrika küşadına Türk tabip, eczacı ve kimyager ve ihtisaslarına taallûk eden maddeler için de veteriner ve diş tabibi bir mesul müdürün mesuliyeti altında hakiki ve hükmi şahıslar salâhiyettardır.

İspençiyarî ve tıbbî mevat ve müstahzaratın her türlü fennî şartları haiz ve kâfi tesisatı muhtevi bir lâboratuvar veya fabrikada imâli mecburidir.

İspençiyarî ve tıbbî mevat ve müstahzarat lâboratuvar ve fabrikaları Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletinin teftiş ve murakabesine tâbidir.

MADDE 6. (Değişik: 4348 - 4.1.1943) 5 inci maddede zikredilen şartlar dahilinde yapılacak müstahzarların müsaadesini almak için evvelemirde bir istida ile Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine müracaat olunur. Bu istida ile beraber müstahzarlardan beş nümune ve cinsi ve miktarı sarih olarak tâyin edilmiş olmak şartiyle müstahzarları terkip eden maddeleri bildirir ve tasdikli bir formül ve müstahzarların ambalajına mahsus kap veşaire ve tarifname nümune ve suretleri gönderilir ve müstahzarın toptan ve perakende satış fiatları da bildirilir.

MADDE 7. (Değişik: 4348 - 4.1.1943) 6 ncı maddede yazılı istida ve numuneler Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tetkik ve tahlil edilerek aşağıda yazılı şartların mevcudiyeti halinde izin verilmesine müteallik muamele yapılır.

A- Müsaade talep eden kimselerin bu kanunla tâyin edilmiş olan salâhiyeti haiz olması;

B- Tevdi edilen formülün müstahzarlar halinde ticarete arzedilmesinde fayda bulunması;

C- Kullanılmasında sıhhî mahzur bulunmaması,

D- Sanata muvafık yapılması ve uzun müddet muhafazası halinde bozulmağa müsait olmaması;

E- Tahlil ve tetkik neticesinde formülüne uygun ve bildirilen tedavi vasıflarını haiz olması;

F- Fiatlarının muvafık ve isminin uygun bulunması,

Müstahzarın tabip reçetesiyle veya reçeteye lüzum olmadan serbestçe satılması hususu vekâletçe tâyin ve ruhsatnamede zikredilir. Bu kanun mucibince yapılmasına izin verilen müstahzarın isimleri Resmî Gazete ile ilân edilir. Tahlil masrafı ve ruhsatname harcı isteda sahibine aittir.

Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti piyasa icaplarına göre müstahzar fiatlarının tadilini istiyebilir.

MADDE 8. (Değişik: 4348 - 4.1.1943) Ecnebî memleketlerden getirilen müstahzarlar için müsaade talebi ancak Türkiye dahilinde sanat icrasına mezun eczahane ve ecza ticarethaneleri sahipleri veya işbu müstahzarları imal eden fabrika ve lâboratuvarların Türkiye'de oturan vekilleri tarafından vâki olduğu takdirde kabul olunur. Bu gibi müstahzarlar için dahilî müstahzar gibi müsaade istihsali zımmında istida ile Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine müracaat edilir.

Verilen istida ile beraber müstahzarların imâl mahalli, Türkiye konsolosluklarınca tasdikli formülleri, tarifnameleri ve mahreci olan memlekette serbest veya reçete ile satılmasına dair müsaade mevcutsa bu müsaadenin tasdikli bir sureti ve beş nümune vekâlete tevdi edilir. Tahlil masrafları ve ruhsatname harcı istida sahibine aittir. İşbu istida, 7 nci maddede yazıldığı şekilde muamele görerek müsaade edileceklerin gümrüklerce ithali temin edilir ve Resmî Gazete ile isimleri ilân olunur.

Müstahzar fabrikaları ve lâboratuvarlarının vekilleri eczacı veya hususi kanuna göre müsaadesi alınmış bir ecza ticarethanesine sahip olmadıkları takdirde iş gördükleri yerlerde vekâletini haiz oldukları fabrika ve lâboratuvar müstahzarlarından nümune olarak gösterilecek veya dağıtılacak miktardan fazla bulundurmazlar. Fazla miktarda bulundurmak istedikleri takdirde ecza ticarethaneleri hakkında 984 sayılı kanun hükümleri dairesinde eczacı bir mesul müdür istihdamına mecburdurlar.

MADDE 9. (Değişik: 4348 - 4.1.1943) Memlekette yapılacak veya dışarıdan getirilecek müstahzarlara ait istidaların Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine geldiği tarihten itibaren nihayet iki ay zarfında muamelesi bitirilerek istida sahibine cevap verilir.

Şu kadar ki müstahzar üzerinde fennî tetkikler icrası veya şifaî tesirlerinin tecrübelerle tesbiti icabeylediği hallerde bu müddet lüzumu kadar uzatılabilir.

MADDE 10. Müsaadesi istihsal olunarak ticarete çıkarılan yerli müstahzarların safiyetinden ve formülüne muvafık olarak imal edilip edilmemesinden âmili ve memaliki ecnebiyeden ithal edilenler için ithal müsaadesi talepnamesi vermiş olan vekilleri mesul olup lüzum görüldükçe ve bedeli tevsiye olunmak üzere lâlettayin alınacak nümunelerin tahlili suretiyle Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâleti daimî bir murakabe icra eder.

MADDE 11. Müstahzarların terkibinde ve haricî şekilleri ile tarifnamelerinde ve isminde yapılacak her nevi tadilâtın Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletince kabul ve tasvip edilmesi lâzımdır.

MADDE 12. (Değişik: 4348 - 4.1.1943) Müstahzarların dış ambalâj kısımları üzerinde ve ambalâj içindeki tarifnamelerde açık ve Türkçe olarak ruhsat sahibinin

ve yapıldığı lâboratuvarın adı ve adresi, ruhsat numarası ve ilâcın nasıl kullanılacağı ve fiatı yazılı olacak ve terkibinde müessir ve zehirli maddeler varsa cins ve miktarları ve vekâletçe lüzum gösterilen hallerde yapıldığı tarih göze çarpacak surette kayıt ve işaret edilecektir. Yalnız tabip reçetesiyle satılmasına müsaade edildiği takdirde bu husus dahi açık olarak yazılacaktır.

MADDE 13. (Değişik: 4348 - 4.1.1943) Müstahzarları öğme yolunda ve bunlara malik olmadıkları şifa hassaları atıf veya mevcut şifai tesirleri büyütmek suretiyle sabit veya mütecharrik sinema filimleri, ışıklı veya ışıksız ilân, radyo veya herhangi bir vasıta ile reklâm yapılması memnudur. Şu kadar ki tarifname ve gazetelerde "... hastalıklarında kullanılması faydalıdır" şeklindeki ilânlara müsaade olunabilir. Ancak reçetesiz satılmasına müsaade edilmeden müstahzarların tıbbî mecmualardan başka yerlerde reklâmları yapılamaz. Reklâm nümunelerinin önceden Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tasvip edilmeleri lâzımdır.

Bir müstahzarın ilmi vasıfları hakkında hazırlanmış olan filimler Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletinin müsaadesiyle ve tâyin edeceği yerlerde gösterilebilir.

MADDE 14. Kodekste dahil olmadığı halde müstahzar mahiyetinde olmayan ve istimalinde fayda görüldüğü âlemi tababette kabul edilmiş olan edviye ile ilmî ve fennî tetkikatta kullanılan kimyevî ve hayatî terkiplerden memlekete ithallerinde menfaat tasavvur edilenlerin âmil ve sahipleri tarafından müracaat vuku bulmaksızın ithallerine müsaade etmeğe Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâleti salâhiyettardır.

MADDE 15. Yedinci ve sekizinci maddelerde mezkûr tahlil masrafları ve ruhsatname harçları yirmi beş liradır. Tahlil masrafı müracaat vukuunda peşin olarak ve ruhsatname harcı ruhsatnamenin tevdii zamanında istifa edilir.

MADDE 16. (28.5.1938 tarih ve 3402 sayılı kanunla kaldırılmıştır).

MADDE 17. (28.5.1938 tarih ve 3402 sayılı kanunla kaldırılmıştır).

MADDE 18. (Değişik: 4348 - 4.1.1943) 10 uncu maddede yazılı tahlil neticesinde, müstahzarların terkibinde bulunan maddelerin saf olmadığı veya ruhsat almak için verilmiş olan formüle uymadığı veya müstahzarın tedavi vasıflarını azaltacak veya kaybedecek surette imal edilmiş olduğu anlaşılırsa ruhsat sahibi ve müstahzarların bu şekilde imal edildiğini bilerek satan, satılığa arzeden veya sattıranlar temin ettikleri veya etmek istedikleri menfaatin iki mislinden aşağı olmamak üzere ağır para cezasiyle cezalandırılırlar. Şu kadar ki bu para cezası iki yüz liradan aşağı olamaz. Tekerrürü halinde ruhsatname geri alınır.

MADDE 19. (Değişik: 4348 - 4.1.1943) Ruhsatsız olarak müstahzar imal edenler veya bu suretle imal edilen müstahzarları bilerek satan, satılığa arzeden veya sattıranların müstahzar imaline salâhiyet sahibi olmadıkları takdirde 200 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasiyle cezalandırılırlar. Bu müstahzarlar kendilerine atfedilen tedavi vasıtalarını haiz olmadığı veya bu vasıfları azaltacak veya kaybedecek şekilde veya saf olmayan maddelerden imal edildiği anlaşıldığı takdirde (18) inci maddede yazılı ceza tatbik olunur.

Memleket dışında yapılmış müstahzarları ruhsatsız olarak ticaret kasdiyle ithal etmek veya bunları bilerek satmak veya satılığa arzetmek veya sattırmak kaçakçılık-

tır. Bu fıkrada yazılı suçları işliyenler hakkında 1918 sayılı kanun hükümleri tatbik olunur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 20. On sekizinci ve on dokuzuncu maddelerde mezkûr ahval hariç olmak üzere bu kanun ahkâmına muhalif hareket edenlerden beş liradan yüz liraya kadar hafif cezayi nakdî alınır.

MADDE 21. Bu kanunun sureti tatbikiyesi bir nizamname ile tâyin olunur.(*)

MADDE 22. Bu kanun neşri tarihinden muteberdir. Ancak Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletince elyevm imal veya ithal müsaadesi verilmiş olan müstahzarlar için üç ay zarfında yeniden ruhsatname istihsali zımmında müraacat edilmek şartiyle altı ay hitamına kadar kemakân imal ve ithaline devam caiz olacağı gibi kanunun on altı, on yedi, onsekiz, on dokuzuncu maddeleri ahkâmının tatbikına da tarihi neşrinden itibaren altı ay sonra başlanır. Ve mezkur tarihte dahili memlekette mevcut müstahzarlar miktarı tesbit ve her birinin mümasillerine nazaran Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletince tanzim edilecek liste üzerinden rüsmu ahzedilerek bu kısım müstahzarların daha altı ay müddetle Türkiye dahilinde satılmalarına müsaade olunur.

EK MADDE 1. (4348 - 4.1.1943) Müstahzarları taklit ederek bunların tedavi vasıflarını azaltacak veya kaybedecek surette imal edenler veya bu suretle imal edildiğini bilerek satan, satılığa arzeden veya satturanlar üç aydan bir seneye kadar hapis ve temin ettikleri veya etmek istedikleri menfaatin iki mislinden aşağı olmamak üzere ağır para cezasiyle cezalandırılırlar. Şu kadar ki bu para cezası 200 liradan aşağı olamaz.

EK MADDE 2. (4348 - 4.1.1943) Bu kanunun 18 ve 19 uncu maddeleriyle ek birinci maddesinde yazılı hallerde müstahzarlar, kullananların sıhhatine her ne suretle olursa olsun az veya çok zarar verecek şekilde yapılmış olursa bu maddelerde yazılı cezalardan başka Türk Ceza Kanununun 195 inci maddesi hükümleri de tatbik olunur.

EK MADDE 3. (4348 - 4.1.1943) Bu kanunun 18 ve 19 uncu maddeleriyle ek birinci maddesinde yazılı hallerde müstahzarlar zaptolunarak mahkeme karariyle yokedilir.

EK MADDE 4. (4348 - 4.1.1943) Tetkik veya tecrübe edilmek veya şahsi tedavide kullanılmak ve Sıhhat ve İçtimaî Muaveneı Vekâletince kabul edilecek miktarı aşmamak üzere ruhsatnameyi haiz olmayan müstahzarlarla bunlardan ticarete çıkarılmamak şartiyle resmî müesseseler veya âmme menfaatlerine hadim hayır cemiyetleri namına gelecek olanların dışardan memlekete ithaline Sıhhat ve İçtimaî Muaveneı Vekâletince müsaade edilebilir.

MADDE 23. Bu kanunun ahkâmını icraya Adliye, Maliye ve Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekilleri memurdur.

(Not: 4348 sayılı kanunla 16.12.1940 tarih ve 3940 sayılı kanun hükümleri mahfuz tutulmuştur).

---

(*) Bk. Bakanlar Kurulunun 19/9/1935 tarih ve 2/3238 sayılı Kararnamesiyle yürürlüğe konulan (İSPENÇİYARİ VE TIBBİ MÜSTAHZARLAR TÜZÜĞÜ).

## İSPENÇİYARÎ VE TIBBÎ MÜSTAHZARLAR HAKKINDAKİ 21 MAYIS 1928 TARİH VE 1262 NUMARALI KANUNA ZEYL EDİLECEK MADDE HAKKINDA KANUN

**Kanun No: 1557** **Tarihi: 6 Şubat 1930**

(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı: 12 Şubat 1930 - Sayı: 1422)

MADDE 1. İspençiyarî ve tıbbî müstahzarlar hakkındaki 21 Mayıs 1928 tarih ve 1262 numaralı kanuna zeyl olmak üzere aşağıdaki madde ilâve edilmiştir.

Yerli müstahzarların âmilleri veya mes'ul müdürleri ve ecnebî memleketlerden gelen müstahzarları yapan fabrika veya lâboratuvarın Türkiye'de mütemekkin vekilleri vefat ettikleri takdirde verilmiş olan ruhsatnamelerin hükmü kalmaz. Yerli müstahzar âmir veya mes'ul müdürlerin mirasçıları müstahzar yapmağa salâhiyetli iseler doğrudan doğruya kendi namlarına ve salâhiyet sahibi olmadıkları takdirde bunları yapabilecek salâhiyetli bir mes'ul müdür göstererek yeniden ruhsatname alırlar. Ecnebî fabrika ve lâboratuvarların gösterececkleri yeni vekiller de aynı mecburiyete tâbidir. Her iki halde müstahzarların formülü değişmediği takdirde bunlar tahlilden ve tahlil harcından istisna edilirler.

MADDE 2. Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3. Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye, Maliye ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekilleri memurdur.

## İSPENÇİYARÎ VE TIBBÎ MÜSTAHZARLAR KANUNUNA YENİDEN BAZI HÜKÜMLER İLÂVESİNE DAİR KANUN

**Kanun No: 3940** **Tarihi: 16 Kânunuevvel 1940**

(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı: 29 Kânunuevvel 1940 — Sayı: 4691)

MADDE 1. Memleket dahilinde imal ve hariçten ithal edilip veteriner tababette kullanılan tıbbî ve ispençiyarî müstahzarlar 15.4.1928 tarih ve 1262 sayılı kanunun içine alınmışır.

Bu müstahzarların fennî tahlil ve tetkikleri Ziraat Vekâletinin tavassutu ile Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine ve devaî kıymetinin tesbitinden sonra kanunî müsaadesi Ziraat Vekâletine aittir.

Bu suretle veteriner müstahzarların 4.6.1937 tarih ve 3203 sayılı kanun mucibince yapılacak murakebe şekli Ziraat ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletleri tarafından birlikte tanzim ve tesbit olunur.

MADDE 2. Veteriner tababette kullanılan ispençiyarî ve tıbbî müstahzarları 1262 sayılı kanunun 5 inci maddesi hükümleri dairesinde veterinerler de yapabilirler.

MADDE 3. Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 4. Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye, Gümrük ve İnhisarlar, Sıhhat ve İçtimaî Muavenet ve Ziraat Vekilleri memurdur.

# İSPENÇİYARİ VE TIBBİ MÜSTAHZARLAR İMALATHANELERİ YÖNETMELİĞİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**Sayı: 18562** **Tarih: 1 Kasım 1984**

**Amaç**

MADDE 1. Bu Yönetmeliğin amacı, yüksek kaliteli ilaçların temini, farmasötik ve tıbbi müstahzar, madde, malzeme ve terkiplerin imali ve bunların imal edildikleri yerlerin açılış, çalışma ve kontrollerine dair yönlendirici işleri ve bu hususta uygulanacak kuralları düzenlemektir.

**Kapsam**

MADDE 2. Bu Yönetmelik, hayat kurtarmak, halk sağlığını korumak veya tedavi etmek için gerekli olan farmasötik ve tıbbi müstahzar, madde, malzeme ve terkiplerin belirlenen kalitede üretimi için, üretim yeri, şartları, kontrolu ve elemanlarının sorumluluğunu kapsar.

**Tanımlar**

MADDE 3. Bu Yönetmelikte geçen:

a) Bakanlık : Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı

b) Kanun : 6243 Sayılı Kanunla değişik 1262 sayılı İspençiyarî ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu

c İlaç : İspençiyari ve tıbbi müstahzar

d) Üretim : Muamele, birleştirme, formüle etme, doldurma, paketleme ve etiketleme dahil bir ilacın üretimindeki bütün işlemleri

e) Üretim Yeri : İspençiyari ve tıbbi müstahzar imalathanesini

f) Başlangıç Maddeleri : Aktif, aktif olmayan değişmeyen veya değişen bir ilacın üretiminde kullanılan bütün maddeleri

g) Seri : Belirli bir üretim devresinde üretilen aynı özellikleri taşıyan ilaç miktarının belirlenmesini

h) Seri Numarası : Üretim ve kontrolün bütün kademeleri dahil bir serinin üretiminin takibi veya yeniden incelenmesine imkan verecek ve seriyi tanımlayacak bir işaret veya numarayı

ı) Karantina : Bir kenara ayrılan ve serbest bırakılana kadar kullanılmayan bir materyalin durumunu

j) Kalite Kontrolü : Tanınma, miktar, saflık ve diğer vasıfları, tesis edilmiş standartlara uyan, homojen ilaç serilerinin üretilmesini sağlamak üzere düzenlenmiş bütün tedbirleri

k) Yarı Mamul : Daha ileri üretime girmesi gereken her materyal veya materyaller karışımını

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ifade eder.

**Üretim yeri açmak için müracaat**

MADDE 4. Açılacak üretim yerinin bu yönetmelik hükümlerinde belirtilen esaslara uygunluğu belgelendirilir ve mahallin en büyük idare amiri vasıtası ile Bakanlığa müracaat edilir.

**Müracaatta aşağıdaki belgeler aranır :**

a) Dilekçe,
b) Mesul müdürün diploması varsa ihtisas belgelerinin tasdikli suretleri, iyi hal kağıtları,
c) Üretim yerinin kurulacağı yerin açık adresi, varsa şehir planındaki yeri,
d) Üretim yerinin planı (teçhizat dahil).

**Personel**

MADDE 5. Üretim yeri personeli için aşağıdaki nitelikler aranır;

a) Mesul Müdür: Kanunda belirtilen mesleklerden birine sahip olması yanında, ilaç imal, kalite kontrol ve farmakoloji konusunda uzmanlık belgesi olanlar tercih edilir.

b) Sorumlu Teknik Personel: Tesbit edilmiş spesifikasyonlara göre ilaç imal işlemlerini yürütebilecek yüksek düzeyde eğitim görmüş ve yeterli sayıda personel bulunur. Bakanlık lüzumlu gördüğü takdirde personeli artırabilir.

Personel istihdam edecek kişi veya tüzel kişilerce hizmet başlangıç eğitimi ile meslek içi eğitime tabi tutulur.

İmalat ve kalite kontrolundan sorumlu personel mesul müdürle aynı nitelikleri taşır.

**Yetki ve sorumlulukların dağıtımı**

MADDE 6. Mesul müdür tarafından, imalat sorumlusu ile kalite kontrol sorumlusunun yetki ve sorumlulukları, yazılı olarak tesbit edilir. Kalite kontrol sorumluluğu ve imalat sorumluluğu aynı kişide olamaz. Mesul müdür, kalite kontrolu ve imalattan sorumlu personelin imal yeri dışında meslek kuruluşlarında seçimle alacakları görevlerden başka hiçbir görev yapamaz.

Mesul müdür, imalat sorumlusu ve kalite kontrol sorumlusu mesai saatlerinde üretim yerinde bulunmak ve mesaiye katılmak zorundadır. Görevde bulunmadıkları takdirde yerlerine vekalet edecek aynı şartları haiz vekil görevlendirirler. Mesul müdürün üç günü aşan ayrılmalarında mahalli sağlık otoritesinden izin alması gereklidir.

**Binalar**

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 7. Üretim yeri en az aşağıdaki esas bölümlerden meydana gelir;

a) İdare bölümü,
b) İmalat bölümü,
c) Kontrol bölümü,
d) Ambalajlama bölümü,
e) Depo bölümü.

İlaçlar aşağıda özellikleri açıklanan binalarında imal, ambalaj ve kontrol edilir.

A- Genel kurallar: Tesislerin amaca uygunluğunu tesbit etmede şu hususlara dikkat edilir:

a) Bir veya birden çok ve değişik türlerde ilaç üretilen tesislerde yürütülen imalat işlemlerinin arasında uygunluk olmalıdır.

b) Değişik ilaç ve başlangıç maddelerinin karışması riskini asgariye indirecek, diğer ilaç ve başlangıç maddelerle bulaşma veya karşılıklı bulaşma (cross contamination) ihtimalini kontrol edebilecek, ambalaj malzemelerinin birbirleriyle karışmasını önleyebilecek ve herhangi bir imalat veya kontrol kademesinin atlanması riskini asgariye indirecek şekilde teçhiz edebilecek malzemenin muntazam ve mantıki yerleştirilmesine imkân verecek yeterli çalışma sahasının bulunması gereklidir.

c) Üretim yerinin, mamûlün, kalite ve emniyetine etki edebilecek fiziksel görünüşü: Binalar dışarıdan hayvan ve haşerelerin girişini önleyecek şekilde planlanmış ve kurulmuş olmalıdır. İç yüzeyleri yani duvarlar taban ve tavanlar düzgün, çatlaksız olmalı partiküler madde saçmamalı ve kolay temizlenmeye, gerekirse dezenfeksiyona müsait olmalıdır.

d) Işıklandırma, ısıtma ve vantilasyon gerekli durumlarda airconditioning sistemi imalat ve depolama sırasında ilaca, laboratuvar cihazlarının çalışma ve doğruluğunu olumsuz yönde etkilemeyecek şekilde olmalıdır.

B- Depolama bölümü: Depo sahaları ihtiyaca yetecek ve aşağıdaki hususları yerine getirecek şekilde düzenlenir:

a) Depo sahaları, yeterince yer, uygun aydınlatma sağlayacak ve depolanan malzeme ve mamûllerin kuru, temiz ve muntazam olarak yerleştirilmesine imkân verecek gerektiğinde kontrol edilmiş sıcaklık ve nem ortamları sağlayacak şekilde düzenlenmeli ve teçhiz edilmelidir.

b) Bu alanlar karantina altındaki ilaç ve başlangıç maddelerinin diğerlerinden uygun ve etkili şekilde ayrılmasını temin edecek şekilde olmalıdır.

c) Aşağıda sayılan maddeler özel olarak ayrılmış kapalı sahalarda depolanmalıdır.

1. Özel, yangın ve patlama riski olan maddeler,
2. Çok toksik, narkotik ve diğer tehlikeli ilaçlar (bu sahaların hırsızlığa karşı yeterince korunması için koruyucu tedbir alınır).
3. Red edilmiş veya geri çekilmiş ilaç ve başlangıç maddeleri.

C- Özel alanlar: Steril olması gereken, ancak nihai ambalajlar içinde sterilizasyonları mümkün olmayan ilaçların imali gibi özel maksatlar için amaca uygun olarak düzenlenmiş ayrı kapalı alanlar bulundurulmalıdır.

Bu alanlar, dış hava ile teması kesilmiş özel bir saha (air - lock) dan geçirilerek girilebilecek şekilde ve tamamen tozdan arıtılmış; bakteri tutan filtrelerden geçirilerek gelen, civar alanlardan daha yüksek basınca sahip havalandırma sistemine sahip olmalıdır.

Filtrelerin çalışıp çalışmadığı önce tesis sırasında sonra periodik olarak kontrol edilmelidir. İmalat alanlarındaki bütün yüzeyler temizleme ve dezenfeksiyonu kolaylaştıracak şekilde olmalıdır.

Bu alanlardaki hava içinde rutin mikrop sayımları imalattan önce ve imalat sırasında yapılmalıdır. Bu sayımların sonuçları tesis edilmiş standartlarla karşılaştırılarak kayıtları muhafaza edilmelidir.

Ambalajı içinde sterilize edilebilen ilaçların imali için steril hava ikmal sistemi hariç yukarıda açıklanan diğer hususlar aynen aranır. Bu alanlar sterilize edilmiş ilaç ile diğerlerinin karışması ihtimalini bertaraf edecek şekilde planlanarak düzenlenmelidir.

**Teçhizat**

MADDE 8. Üretim yerlerindeki teçhizatta şunlar aranır;

a) Teçhizat amaçlanan kullanılışa uygun olmalıdır,

b) Gerektiğinde baştan aşağı temizlemeyi kolaylaştıracak şekilde olmalıdır.

c) İmalat sırasında ilaçlar ve kaplarda kontaminasyon (bulaşma) asgariye indirilmelidir,

d) Süzme ve sterilizasyon gibi bir imalat kademesinin atlanması veya karışma riski asgariye indirilmelidir.

Başlangıçta ayarlanmış ilaçları sterilize etmek için kullanılan cihazların çalışma şartları uygun aralıklarla ve onaylanmış metodlara göre kontrol edilerek kayıtları tutulur.

İmalatta kullanılan alet ve kaplar tamamen temizlenmiş olmalı, gerekli hallerde sterilize edilmeli, imalathanenin spesifik yazılı talimatlarına uygun olarak muhafaza edilmelidir.

Gerektiğinde bütün teçhizat tamamen parçalarına ayrılarak bir önceki operasyondan kalabilecek ilaç bakiyeleri giderilmek üzere tamamen temizlenmeli ve işlemlerin kayıtları tutulmalıdır.

Aseptik doldurma için kullanılan teçhizat uygun aralıklarla mikrobiyolojik metodlar kullanılarak kontrol edilmelidir. İmalat ve kalite kontrolünde kullanılan tartı ve ölçü aletleri uygun metod ve aralıklarla ayarlanır, kontrol edilerek bu testlere ait kayıtlar tutulmalıdır.

**Sanitasyon (Sıhhi temizlik şartları)**

MADDE 9. İlaç imal yerlerinde aşağıdaki sıhhi temizlik şartları aranır:

Üretim yeri temiz, derli toplu olmalı, birikmiş çöp ve haşerat bulunmamalı, temizlenecek sahalar ve temizleme aralıkları, takip edilecek temizleme işlemleri ve temizlik için kullanılacak araç ve malzemeleri, temizlik işlemlerini yapan ve bundan sorumlu olan personeli kapsayan (sanitasyon) sıhhi temizlik programı bulunur.

İmalat sahalarında yemek yemeye, sigara içmeye ve hijyenik olmayan uygulamalara müsaade edilmez. Yeterli, temiz, iyi havalandırılmış tuvalet, el yıkama imkanları ve elbise değiştirmek için odalar bulunmalı ve bunlar imalatta çalışan personelin kullanması için çalışma yerlerine yakın olmalıdır.

**Başlangıç Maddeleri**

MADDE 10. İlaç hammaddesi, yardımcı madde ve materyallerle ambalaj malzemeleri gibi ilaç üretiminin her kademesinde kullanılacak bütün başlangıç maddeleri için bir kayıt sistemi tutulmalı ve alındığı yer kaynağı, alınış tarihi, analiz tarihi, kalite kontrol bölümünce serbest bırakılış tarihi ve imalatta kullanılışlarına ait kayıtlar tutulmalıdır.

Bu başlangıç maddeleri;

a) Tanınacak şekilde etiketlenmeli ve kapları hasar bakımından kontrol edilmelidir.

b) Karantinada münasip şekilde depolanmalıdır.

c) Kalite kontrol bölümünce bilimsel esaslara göre numune alınmalıdır.

d) Laboratuvarlarda spesifikasyonlara uygunluk kontrol edilmeli, bütün başlangıç maddelerinin analize gittiğine dair kayıtlar tutulmalı ve gerekli işaretleme yapılmalıdır.

e) Karantinadan serbest bırakılış kalite kontrol bölümünün yazılı talimatları ile olmalıdır.

Uygun bulunan ve kontrol edilen başlangıç maddeleri doğru olarak ve göze çarpan bir şekilde etiketlenmelidir. Ancak bundan sonra gerekirse bu başlangıç maddeleri depolanmak üzere tahsis edilmiş alanlara taşınır. Reddedilen bütün başlangıç maddeleri göze çarpar şekilde etiketlenmeli ve mümkün olduğu kadar kısa sürede imha edilir veya satıcısına iade edilir. Karantina için sarı, kabul için yeşil, red için kırmızı renkli etiketler kullanılır.

**Üretim İşlemleri**

MADDE 11. Üretim yerinde, üretim işlemleri ve kontroller Madde 5'de belirtilen uzmanların nezareti altında yapılmalıdır. Üretim sırasında aşağıdaki prensiplere bağlı kalınır:

A- Her üretim işlemine başlamadan önce işlemde kullanılacak bütün alet ve teçhizatın temizlenmiş, gerekiyorsa sterilize edilip edilmediği kontrol edilmelidir.

B- Üretim kademeleri ile depolama sırasında kullanılan bütün kapların muhteviyatları göze çarpar şekilde yerleştirilmiş ve okunaklı, maddenin ismini veya kod numarasını ve gerekli seri tanıtma bilgilerini içeren etiketlerle tanıtılmalıdır. Benzer etiketler imalat yapıldığı sırada kullanılan mekanik imalat teçhizatlarında da kullanılmalıdır.

C- Bütün üretim işlemleri bu maksatlar için ayrılmış müstakil sahalarda ve yalnız bu sahalarda kullanılan teçhizat ile yapılmalıdır. Aksi takdirde karşılıklı bulaşma (cross-contamination) ve karışıklığın olmasını önleyecek tedbirler alınmalıdır. Üretim alanlarında üretim için özel elbise veya temiz iş kıyafetleri giyilir.

Steril olması gereken ilaçların üretimi Madde 7/C'de özellikleri belirtilen yerlerde yapılır. Değişik işlemlerin birbirinden fiziksel olarak ayrılamadığı durumlarda sterilize edilmiş ve edilmemiş ürünlerin birbiri ile karıştırılma ihtimaline karşı bu ürünlerin serilerinin bütün kaplarına muhteviyatlarının sterilize edilip edilmediğini gösteren açık bir işaret konulmalıdır.

Aseptik koşullarda üretilecek ürünler, uygun metodlarla ve personelin temiz steril elbise, başlık, maske, lastik eldiven, dezenfekte edilebilen ayakkabı veya ayakkabı kılıfı giymesini temin ederek bulaşmadan (kontaminasyondan) korunur. Giyinip steril sahaya girmeden evvel personel ellerini uygun bir dezenfektan ile yıkamalıdır.

Kuvvetli etkili maddeler, özellikle antibiotiklerle ilgili bütün toz oluşturan işlemlern yeterli ekzost sistemi bulunan veya belirli basınç altında tutulan kapalı sahalarda karşılıklı bulaşmayı önleyecek şekilde üretilmeli bulaşmış havanın yeniden dolaşımını önleyecek yeterli tedbirler alınmalıdır.

D- Bulaşıcı hastalığı olduğu veya böyle bir hastalığın portörü olduğu bilinen ve vücudunun açık yüzeylerinde yaralar bulunan hiç kimse ilaçların üretimi ile meşgul olamaz. Üretim personeli periyodik sağlık kontrolünden geçmeli, bununla ilgili raporlar muhafaza edilmelidir. Tehlikeli ve etkili maddelerle uğraşmayan sağlığa verebilmeceği zararlardan korunmak için gerektiği zaman, üretim personeli koruyucu elbise, pabuç, baret, toz maskesi giymeli ve üretim için kullanılan özel elbise, kullandıkları sahada bırakmalıdır. Bu durumlarda personelin aynı saha içinde veya sahalar arasında hareketlerinin sınırlandırılması gerekir.

E- Her ilaç için üretimden birinci derecede sorumlu personelin doğrudan denetimi altında üretim işlemleri ile ilgili dökümanlar hazırlanmalıdır.

Dökümanlar en az aşağıdaki hususları kapsar;

a) İlacın ismi ve dozaj şekli,

b) Son ambalajın, ambalajlama materyalinin, etiketlerin ve uygulanabildiği yerlerde kullanılacak kapakların tarifi ve tanımı,

c) Kullanılacak her başlangıç maddesinin ki, ister bu son üründe görünsün veya görünmesin müsaade edilen fazla (ekses) miktarlar da dahil tanımı, miktarı ve kalitesi,

d) Üretimin değişik kademelerinde formülasyondan beklenen teorik verim ve kabul edilebilir verim limitleri,

e) İlacın ve yarı mamul maddelerin üretim ve depolanması için detaylı malûmat (talimat) ve alınması gerekli önlemler,

f) Test ve analizleri yapmakla görevlendirilmiş olan veya sorumlu tutulan bölümlerin veya kişilerin isim ve ünvanları dahil, imalatın her basamağında yürütülen bütün gerekli kalite kontrol test ve analizlerinin tanımı.

F- Üretim kayıtları, Madde 11/E'de tarif edilen yazılı talimat ve üretim işlemlerine uygun olarak üretilip test ve analiz edildiğini gösterecek şekilde bir ilacın her serisinin üretiminin tam bir açıklamasını ihtiva etmelidir. Üretilen ilacın her serisi için aşağıdaki bilgileri kapsayan ayrı bir seri üretim kaydı hazırlanır;

a) Preparatın isim ve farmasötik şekli,

b) İmal tarihi,

c) Seri numarası,

d) Serinin tam formülasyonu,

e) Formülasyonda kullanılan her madde ve malzemenin seri numarası (veya analitik kontrol numarası),

f) Teorik verimle karşılaştırarak serinin üretiminin değişik kademelerinde elde edilen gerçek verim,

g) Takip edilen her kademenin, alınan önlemlerin ve serinin baştan sona üretimi sırasında yapılan özel gözlemlerin usulüne uygun şekilde imzalı kayıtları,

h) Bütün izlenen üretim süresince yapılmış kontrollerin elde edilen sonuçların kayıtları,

ı) Kullanılan gerçek seri numarası basılmış etiketin bir örneği,

j) Ambalaj malzemelerinin, kapların ve uygulanabilir olduğunda kapakların tanınması,

k) Üretim işlemlerinden sorumlu personelin imzası ve imza tarihi,

l) Serinin, bu ilaç için tesbit edilmiş spesifikaslara uygun olup, olmadığını gösteren tarih ve sorumlu kişinin imzasını taşıyan bir analiz raporu,

m) Kalite kontrol bölümü tarafından serinin kabul veya red edildiğine dair kararın bir kaydı,

n) Eğer seri red edilmiş ise onun elden çıkarılması veya kullanılması ile ilgili kayıtlar.

G- Müteakip ihtiyaçlar için bütün seri üretim kayıtları en az 5 sene muhafaza edilir. Ayrıca her seriden yeteri kadar numune uygun muhafaza şartlarında tesbit edilen son kullanma tarihine kadar saklanır. Miadsız ilaçların numuneleri imal tarihinden itibaren 5 yıl süre ile saklanır.

H- İnsektisid ve zirai ilaç üretilen yerler ayrı binalarda kozmetik üreten üretim yerleri ilaç üretim yerlerinden ayrı katlarda bulunur.

**Ambalajlama ve Etiketleme**

MADDE 12. Üretim yerlerinde kullanılan etiketler ve her türlü ambalaj malzemesi karışmaması için gerekli bütün önlemler alınmalıdır. Bu tür malzemeden ve tedbirlerden tesbit edilecek belirli kişiler sorumludur.

İlacın ambalajlama ve etiketleme işlemlerine başlanılmadan önce, Madde 11/F'de belirtilen üretim ve kontrol kayıtları, kalite kontrol sorumlusu tarafından serinin gereği gibi test ve kontrol edilip serbest bırakıldığını göstermelidir.

Kalite kontrol bölmümüne ilâcın kabul ve serbest bırakılışı kararı alınmadan ilâcın üretiminin tamamlandığı durumlarda ilâcın ambalajlanmasına geçilebilir. Ancak bu durumda ilaç kalite kontrol sonucuna kadar karantinaya alınır.

Depodan çıkarılmadan önce bütün kap, etiket, karton kutu ve prospektüsler yetkili kişiler tarafından kontrol edilmiş ve kullanım için uygun görülmüş olması gereklidir.

Ambalajlama ve etiketleme hatalarını önlemek için yeterli sayıda etiket ve ambalaj malzemesi gönderilerek kodlanmalıdır. Bu malzemenin ambalajlama bölümüne gönderilmesi imzalı, yazılı, istenen miktar ve tipi gösteren talep karşılığı olur.

Ambalajlama ve etiketleme işlemlerinin tamamlanmasından sonra alınan ambalaj malzemesi sayısı ile kullanılanların sayısı karşılaştırılır. Kodlanmış fakat kullanılmamış bütün ambalaj üniteleri imha edilir. Sayıları arasında herhangi farklılık olup olmadığı araştırılır.

Bütün bitmiş ilaçların ambalaj etiketleri üzerinde aşağıda belirtilen hususlar açıkça belirtilmelidir.

1. İlacın adı,
2. Aktif maddelerin isimleri ve miktarları,
3. Net muhteva (birim dozaj sayısı, ağırlığı veya hacmi),
4. İmalatçı tarafından verilen seri numarası,
5. İmal tarihi, son kullanma tarihi,
6. Özel saklama şartları veya bu konuda dikkat edilmesi gereken hususlar,
7. Kullanma talimatı ve gerekli ikazlar,
8. Beklenmeyen bir etki görüldüğü takdirde Doktor'unuza müracaat ediniz,
9. İlaçtan sorumlu imalatçının veya kişinin adı ve adresi.

**Kalite Kontrol**

MADDE 13. Üretim yerlerinde kalite kontrolü aşağıdaki esaslara göre yapılır:

A- Kalite kontrol bölümü: Kalite kontrol bölümü doğrudan idareye karşı sorumlu fakat diğer bölümlerden bağımsız olup, bütün başlangıç madde ve malzemelerinin kontrol ederek üretim safhalarındaki kalite kontrolunu yapar, mamul ilaçların kalite ve stabilitesini kontrol eder.

— Kalite kontrol bölümünün görevleri şunlardır:

a) Her test ve analizin yapılışına ait yazılı, detaylı metod hazırlamak,

b) Başlangıç madde ve materyalinin her serisini kabul veya reddetmek,

c) Gerekirse yarı mamul ürünü kabul veya reddetmek,

d) İlacın konulacağı ana kapları, ambalaj, etiket malzemesini kabul veya reddetmek,

e) Dağıtıma hazır üretilmiş ilacın her serisini kabul veya reddetmek,

f) Başlangıç maddeleri, yarı mamul ve üretimi tamamlanmış ilaçların depolama kurallarının yeterli olup, olmadığını değerlendirmek,

g) İmalatı tamamlanmış ilaçların ve gerekirse başlangıç maddelerinin ve yarı mamulün kalite ve stabilitesini değerlendirmek,

h) Depolama şartlarına bağlı olan stabilite test sonuçlarına dayanarak kullanma süresi tayin ve tesis etmek,

i) Kontrol işlemlerini ve spesifikasyonları tesis etmek ve gerektiğinde tekrar gözden geçirip düzeltmek,

j) Geri gelen ilaçların serbest bırakılması, yeniden işlem görmesi veya imha edilmesi gerekip gerekmediğini tetkik etmek, bu ilaçlarla ilgili uygulamalara ait gerekli kayıtları tutmak. Analiz numunelerini tesbit edilmiş kurallara uygun olarak kalite kontrol bölümünce almak, numuneleri uyun ekilde etiketlemek ve bir kısmını ilerde referans olarak kullanılmak üzere muhafaza etmek,

Kalite kontrol bölümüne alınan bütün numunelerin muayenesi ile ilgili yeterli analitik kayıtları tutmak,

— Bu kayıtlar aşağıdaki hususları kapsar.

a) Gözlem ve hesapları içerecek ve tesbit edilmiş spesifikasyonları ile uygunluğu belirtecek yapılan her testin sonuçları,

b) Kullanılan spesifikasyonların kaynağı,

c) Kalite kontrol işlem veya işlemlerini yapan kişi ve kişilerin imzaları,

d) Sonuçların yorumu, alınan karar ve tamamen yetkili kişi tarafından hazırlanan imzalı rapor.

B- Kalite kontrol laboratuvarı: Üretim yerlerinde kalite kontrol bölümüne ait özel ve ayrı bir laboratuvar bulunur.

Bu laboratuvarın;

a) İmalat sırasında ve sonra yapılması istenilen bütün kalite kontrol test ve analizlerini yapabilmek üzere gerektiği şekilde personel ve teçhizata sahip olması.

b) Yetişmiş ve yetkili bir kişi tarafından yönetilmesi gerekir.

**Dağıtım Kayıtları**

MADDE 14. İspençiyari ve tıbbi müstahzar imalathaneleri her ilâcın dağıtımı ile ilgili kayıtları tutmak zorundadır. Bu kayıtlar teftişlerde yetkisiz müessese veya şahıslara satış yapılıp yapılmadığının araştırılması için, Bakanlık müfettişlerine gereğinde gösterilir.

**Şikayetlerin Değerlendirilmesi**

MADDE 15. İspençiyarî ve tıbbi müstahzar imalathaneleri mamullerinin kaliteleri ile istenmeyen yan tesirleri hakkında gelen şikâyetlere ait kayıtları tutârak şikâyetlerin nedenlerini araştırmalıdır. Sağlığa zarar verebilecek her olay derhal Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na bildirilmelidir.

**Diğer Hususlar**

MADDE 16. Üretim yerlerinde, ilaç üretimi ile ilgili hizmetlerin dışında hiç bir faaliyet yapılamaz.

MADDE 17. Bu yönetmelik hükümlerine uymayan yerlerde ilaç üretimi yasaktır.

MADDE 18. Üretim yerleri, binalarını değiştirdikleri takdirde yeni şartların bu yönetmelik hükümlerine göre yerine getirmesi ve bu değiştirme için gerekli müsaadenin Bakanlıktan alınması gerekir.

MADDE 19. İlaç Danışma Kurulunun görüşünü almak şartı ile Bakanlık, ilaç üretiminde iyi imalat uygulamaları ile ilgili olarak bu yönetmelik hükümlerine göre yeni düzenlemeler yapar.

MADDE 20. Üretici Bakanlıktan ruhsat aldığı ubbi müstahzarını, ruhsat aldığı mahalde imal edemiyor ise, yeni üreteceği mahal için Bakanlıktan yeniden müsaade alır. Müstahzarın yeni üretim yerindeki imalatında ruhsat sahibi ile imal eden müessese aynı derecede sorumludur.

**Geçici Hükümler**

GEÇİCİ MADDE: Bu yönetmeliğin yayın tarihinden önce kurulmuş olan üretim yerleri, bu yönetmeliğe uygun olarak tesis ve çalışma prensiplerini engeç bir sene içinde yeniden düzenler ve buna ait belge ve bilgileri Bakanlığa verirler. Ancak, Madde 7/C de bildirilen aseptik çalışma yerlerindeki steril hava filtreleri ile ilgili eksikliklerini en fazla iki sene içerisinde yerine getirir. Bu süre sonunda yapılacak denetimlerde eksiklikleri görülen üretim yerlerinde, üretim faaliyetleri eksiklikler giderilinceye kadar durdurulur.

**Yürürlükten kaldırılan hükümler**

MADDE 21. 22 Aralık 1954 tarihli ve 8885 sayılı "İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar İmalathaneleri Talimatnamesi" yürürlükten kaldırılmıştır.

**Yürürlük**

MADDE 22. Bu yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

**Yürütme**

MADDE 23. Bu yönetmelik hükümlerini Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı yürütür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

## İTHAL EDİLECEK İLAÇ HAM, BAŞLANGIÇ MADDELERİ İSPENÇİYARİ VE TIBBİ MÜSTAHZARLAR YÖNETMELİĞİ

**Sayı: 18562** **Tarihi: 1 Kasım 1984**

**Amaç**

MADDE 1. Bu yönetmeliğin amacı, insan ve hayvan sağlığında kullanılan ilaçların, istenilen kalitede üretimi, formüllerinde yeralan ilaç başlangıç maddeleri ile ispençiyari ve tıbbi müstahzarların ithalinde uyulacak kurallar ve kontrol esaslarını tesbit etmektir.

**Kapsam**

MADDE 2. Bu yönetmelik, Türkiye'de üretilen müstahzarlarda kullanılan ilaç başlangıç maddeleri, İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarların yurt dışından ithalinde uyulacak standartların tesbiti ile kontrol esaslarını kapsar.

**Tanımlar**

MADDE 3. Bu yönetmelikte geçen:

a) Bakanlık: Beşeri müstahzarlar için Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, veteriner müstahzarlar için Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı,

b) Kanun: 6243 sayılı Kanunla değişik 1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu,

c) İlaç: İspençiyari ve Tıbbi Müstahzar,

d) Üretim: Muamele, birleştirme, formüle etme, doldurma, paketleme ve etiketleme dahil, bir ilacın üretimindeki bütün işlemler,

e) Başlangıç Maddeleri: Aktif, aktif olmayan, değişmeyen veya değişen bir ilacın üretiminde kullanılan ambalaj malzemeleri dışındaki diğer maddeler,

f) Seri: Bir üretim devresinde üretilen ilacın, miktarı, seri üretimi ve homojenliğidir,

g) Seri numarası: Üretim ve kontrolün her kademesinde bir serinin üretiminin takibi veya emiden incelenmesine imkan verecek ve seriyi tanımlayacak bir işaret,

h) Spesifikasyon: Bir ilacın veya bir başlangıç maddesinin kalitatif ve kantitatif özelliğini tarif için tesbit edilmiş fiziksel, kimyasal ve biyolojik vasıflarının toplamını, ifade eder.

**Başlangıç maddeleri için spesifikasyonlar**

MADDE 4. İlaç üretiminde kullanılan her türlü başlangıç maddesinin spesifikasyonları, üretimi yapacak ilgili kişi veya firma tarafından üretilecek ilaç için ruhsata esas olan müracaatta belirtilmek ve Bakanlıkça tescil edilmek şartı ile tesbit edilir.

Ancak bu spesifikasyonlar Türk Farmakopesi veya Avrupa Farmakopesi, British Farmakope (B.P.), (International Farmakope) ve Amerikan Farmakopesi (U.S.P.) Spesifikasyonlarından daha düşük kaliteyi tesbit edemez.

Kişi ve firmalar ruhsata esas spesifikasyonlarını gerektiğinde yukarıda belirtilen farmakopeler gibi resmi farmakopelerde bulunmaları şartıyla değiştirir. Hiçbir resmi

farmakopeye girmemiş maddeler için enaz menşei ülkenin ruhsatlandırmada kendi ülkesi için tescil etmiş olduğu veya üretici ülkenin bu başlangıç aktif maddesi için sağlık otoritelerince tasdik edilmiş spesifikasyonlardan daha düşük kaliteyi tesbit edemez. İthalatı yapacak ilgililerin ithalat rejimi kararına göre verecekleri dilekçe ve proforma faturalara bu spesifikasyonlar eklenir.

**İlaç spesifikasyonları**

MADDE 5. İthal edilecek ilaçların spesifikasyonları Menşe Ülkenin kendi ülkesi için ruhsata esas olarak tescil ettiği spesifikasyonlar olup Bakanlıkça uygun bulunmuş olmalıdır.

**Başlangıç madde üreticilerinin sertifikalandırılması**

MADDE 6. Başlangıç ilaç maddesi ithal edilecek ülkenin sağlık otoritesinden her ilaç başlangıç maddesinin uygun spesifikasyonlarda üretildiğini tevsik eden belge istenir. Ancak ilk ithalattaki orijinali verilmek şartiyle spesifikasyon değişmediği takdirde aynı başlangıç maddesinin müteakip ithalatlarında Bakanlıkça gerekli görüldüğünde bu belgenin fotokopisi yeterli sayılır.

İthalat gerçekleştikten sonra Bakanlık gerekli gördüğü takdirde her seri için üretici firmanın analiz sertifikasını ister.

**Direkt üreticisinden ithal edilmeyen hammaddeler için kontrol**

MADDE 7. İlaç başlangıç maddeleri, aracıdan ithal ediliyor ise madde 6 ve 7'deki hususları kapsayan belge istenir. Bu belge sağlanamazsa kalite uygunluk belgesini, Bakanlık Menşe Ülkenin veya aracının bulunduğu ülkenin sağlık otoriteleri ya da resmi kalite kontrol laboratuarı tarafından tasdik edilmiş analiz sertifikasının fiili ithalden önce ibraz edilmesi şartı ile tasdik eder.

Bu belge şartlı tasdiklenmiş kalite uygunluk belgesiyle beraber Bakanlığa ibraz edilerek şart kaldırılır.

Bütün bunların hiçbiri sağlanamazsa başlangıç maddelerinin aktif olanlarının fiilen ithal edilebilmesi için Bakanlığın görevli personeli tarafından Madde 11'e göre alınacak numunelerin Bakanlığın ilaç kontrol laboratuarında yapılan kontrolünde uygun vasıflarda bulunduğunun belgelenmesi gerekir.

Bakanlığın bu kontrolü ilaç üreticisinin "İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar İmalathaneleri Yönetmeliği"ne göre üretime sokacağı ilaç başlangıç maddelerinin kalitesinden sorumludur.

**İthal edilen ilaçlar için sertifika**

MADDE 8. İthal edilecek ilacın her serisi için üreticisi tarafından düzenlenmiş Menşe Ülkenin sağlık otoritesince tasdikli seri sertifikası Bakanlığa verilir.

Bu sertifika yürürlükteki sağlık teşkilatının "Uluslararası Ticarette Seyreden Farmasötik Ürünlerin Kalitesi Hakkında Sertifikasyon Planı" çerçevesinde yürütülür. Bu sertifikada şu hususlar bulunur.

a) İlacın, ismi ve dozaj şekli,
b) Seri numarası,

c) İmâl ve son kullanma tarihi,
d) Saklama koşulları,
e) Spesifikasyonlar ve kaynağı,
f) Ambalajlama, etiketleme ve ambalajın yapısı,
g) Test sonuçları,
h) Serinin spesifikasyonlara uygunluğunu bildirir karar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**Sertifikaların değerlendirilmesi**

MADDE 9. Bakanlıkça gerekli görülen hallerde sertifikalardaki spesifikasyonların 4 üncü maddede belirtilen forma eklediği spesifikasyonlara uygunluğunu kontrol eder. Bu durumda uygun görülen maddeye kalite uygunluk belgesi verilir.

İlaç üreticisinin İşyeri ve Tıbbi Müstahzarlar İmalathaneleri Yönetmeliğine göre imalata sokmadan önce her başlangıç maddesini mevcut spesifikasyonlara göre kontrol etmek, zorundadır.

**Analiz sertifikası ile beyan edilen kalitenin doğruluğunun kontrolü**

MADDE 10. Bakanlık her türlü ilaç başlangıç maddesinin ve ilacın beyan edilen kalitesinin kontrolü için üretim yerlerinden, dağıtım ve satışının yapıldığı depolandığı yerden numune alma ve kontrol etmede yetkilidir.

Spesifikasyonlara uygun bulunmayan maddenin ilaç üretiminde kullanılmasına izin verilmez. Şayet üretim yapılmış ise o seri ile üretilmiş ilaç serilerinin satışı menedilir.

Kanuni takibat yapılır, İthal edilen ilaçların kontrol amacı ile alınan numunelerinin analizinde standart dışı bulunanlar hakkında da kanuni işlem yapılır.

**Kontrol için numune alınması**

MADDE 11. Bakanlık hammadde numunelerini, ilaç üretim ve kalite kontrolü konusunda eğitim ve tecrübeye sahip ve yetkilendireceği personeli vasıtası ile aldırır.

Numune alma sırasında başlangıç maddelerinin bulaşmasının (kontaminasyonun) önlenmesi esastır. Numune alma sırasında ithal eden firmanın kalite kontrolünden sorumlu personeli veya yetkilisi hazır bulunur.

Bakanlık numune alma kurallarını bir yönerge ile tesbit eder.

**Geçici Hükümler**

GEÇİCİ MADDE 1. Bu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde verilecek kalite uyunluk belgelerinin verilmesinde, bu yönetmelikteki belgeler aranmaz. Ancak; ilaç ham, başlangıç maddelerini ilaç üretiminde kullanacak kişi ve kurumlar bu maddelerin standartlara uygunluğu açısından sorumludur.

**Yürürlük**

MADDE 12. Bu yönetmelik yayım tarihinde yürürlüğe girer.

**Yürütme**

MADDE 13. Bu Yönetmelik hükümlerini Sağlık ve Sosyal Yardım ile Tarım Orman ve Köyişleri Bakanları yürütür.

## SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANLIĞINDAN MÜSTAHZAR İLAÇ RUHSATI ALMAK İÇİN BAKANLIK İNCELEME KOMİSYONUNA SUNULACAK DOSYALARDA BULUNMASI GEREKLİ BİLGİLER

(Bu yayının birinci baskısı 1980 senesinde ve prensip kararlarını taşıyan **ikinci baskısı** 1.6.1981 tarihinde Bakanlık İnceleme Komisyonunca düzenlenmiş ve 1 Eylül 1981 tarihinde basılmıştır).

17.12.1979 gün ve 3535 sayılı onay ile oluşturulan, Bilimsel Komisyonun saptadığı Ruhsat başvurularında firmanın vereceği bilgiler :

1. PREPARATIN ADI
2. TEDAVİ GRUBU VE KODU, ALT KOD NUMARASI
3. MÜRACAATÇI (LAR) IN ADI VE ADRESİ
4. İMALATÇI (LAR) IN ADI VE ADRESİ
5. ETKEN MADDE (LER) İN :
   a) Birim formülü (Türkçe imla ve Türk Farmakopesi birimleri ile).
   b) Generik isimleri,
   c) Kimyasal ismi,
   d) Yapısal formülü (Açık ve kapalı),
   e) Fiziksel ve Kimyasal özellikleri (Gereğinde kristal şekli, partikül büyüklüğü, dağılımı ve benzeri özellikleri),
   f) Analiz ve kontrol yöntemleri, (*).
   g) Dayanıklılığı,
6. FARMASÖTİK ŞEKİL
   a) Birim formülü (Türkçe imla ve Türk Farmakopesi birimleri ile),
   b) Kontrol metodları (Spesifikasyonları ve her ilaç şeklinin özelliğine göre belirli kontrol testleri),
   c) Kullanılan yardımcı maddelerin generik isimleri ve seçiliş nedenleri (Özel hallerde),
   d) Kısa imalat metodu,
   e) Farmasötik şeklin ve ambalajlanmış birimin stabilite bilgileri,
   f) Ana kabın (İlaçla direkt temas eden kabın) özellikleri ve kontrol yöntemleri,
      i. İlkel polimer maddenin fiziksel özellikleri ve mümkünse katkı maddelerinin adları,
      ii. Cam malzemenin cinsi ve alkalilik tayin sonuçları, hangi yönteme göre yapıldığı,
      iii. Metal ambalaj materyalinin fiziksel özellikleri, içine konulan ilaçlar ile etkileşip etkileşmediği ve iç laklamanın durumu.
7. FARMAKOLOJİK BİLGİ
   a) İnvitro ve invivo deneysel farmakolojik bulguların özeti,

---

(*) U.S.P., B.P., N.F., gibi farmakope ve resmî yayınlarda mevcutsa, bu farmakope ve resmi yayınlar kaynak gösterilebilir.

b) Klinik farmakolojik çalışmaların özeti,
c) Diğer ilaçlarla farmakolojik etkileşme ve geçimsizlikler,
d) Bildirilen kullanma yerlerine göre literatür özeti,

8. FARMAKOKİNETİK BİLGİ

a) Hayvan deneyleri (emilme, dağılma, atılma, yarı ömür ve biotransformasyonu),
b) Klinik araştırmalar (emilme, dağılma, atılma, yarı ömür ve biotransformasyonu),
c) Vücut sıvılarında tayin metodları (kan, idrar v.s.)

9. TOKSİKOLOJİ

a) Tek doz çalışmaları (Akut toksisite),
b) Mükerrer doz çalışmaları (Kronik toksisite),
c) Histopatolojik çalışmalar,
d) Bağımlılık yapıp yapmadığı, teratojenik etkisi, fertiliteye etkisi, karsinogenisitesi,

10. BİOYARARLILIK BULGULARI

a) In vivo - biyoyararlılık bulguları,
b) In vitro - yararlılık deneyleri,

11. KULLANMA YERLERİ (Endikasyonları)

12. KULLANILMASI SAKINCALI OLAN YERLER (Kontrendikasyonları)

13. YAN ETKİ, İSTENMEYEN ETKİ, TOKSİK ETKİ VE GEREKLİ UYARILAR

14. KULLANILIŞ YOLLARI, DOZLARI VE ŞEKİLLERİ

15. ZEHİRLENME BELİRTİLERİ VE TEDAVİSİ

a) Yerli benzer veya eşitleri bulunup bulunmadığı, varsa isimleri,
b) Varsa başka ruhsat aldığı ülkeler ve o ülkelerdeki adı ve şekli,
c) Ruhsat aldığı ülkelerde eczanelerden sağlama yöntemi (Reçeteli, reçetesiz, özel reçeteli).

EKLER

1. Literatür,
2. 15 adet formül (formüllerin Türkçe imla ile bilimsel, doğru deyimlerle, birimlerin millilitre-ml, gram-g gibi Türk Farmakopesi 1974 esaslarına göre yazılması),
3. 15 adet prospektüs (prospektüslerin açık, doğru ve anlaşılabilir bir Türkçe ile yazılması, özellikle tercümelerin bilimsel ve doğru bir Türkçe ile yazılması),
4. Dış Ambalaj formu,
5. İç Ambalaj formu.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**PROSPEKTÜS**

1. İlacın Adı,
2. İlacın içerdiği etken madde veya maddeler ve karşılarında birimdeki miktarı veya gerektiğinde preparattaki yüzde miktarları,

   Etken madde isimleri, varsa Türk Farmakopesindeki Türkçe adı, yoksa Dünya Sağlık Örgütü tarafından verilen «International non proprietary names' İNN» olarak verilen, ancak Dünya Sağlık Örgütü tarafından henüz isimlendirilmemiş maddeler için diğer bilimsel isimler kullanılabilir. İNN isimler İngilizcelerinin Türkçe okunduğu şekilde yazılır (Örnek : ethyl biscoumacetate - etil biskumasetat, clonidine - klonidin, sulfamethazine - Sulfametazin gibi).

   Tablet, kapsül, draje v.s. şekilleri için, içerdiği etken madde miktarı belirtilecek. Şurup, damla v.s. sıvı şekillerde bir birimdeki veya mililitredeki (ml) miktarı ayrı ayrı belirtilecektir.

   İnfüzyon ve benzeri sıvılarda elektrolitler uygun birimlerle ayrı ayrı belirtilecektir, mümkün olan hallerde İÜ'lerin yanlarına mg. veya g. eşdeğerleri yazılacaktır.
3. İlacın Farmakolojisinin özeti,
4. Tavsiye edilen mutad doz, erişkin, çocuk ve bebeklerdeki dozları (varsa) tek ve günlük doz olarak belirtilecek, çocuk dozları mg/kg. mg/$m^2$ veya yaşa göre bildirilecektir. Varsa özel durumlardaki kullanma dozları ve süreleri bildirilecektir. Bu tür tavsiye edilen dozlarda «Hekim tarafından başka şekilde tavsiye edilmediği takdirde» kaydı konacaktır.
5. Kullanılış şekli, yolu, zamanı ve süresi (varsa),
6. Esas kullanılış yeri (endikasyonları) bu kısımda, ruhsat almada bildirilen esas endikasyonlar yazılacak, tali (ikincil) veya nadir endikasyonlar belirtilmeyecektir.
7. Kullanılması sakıncalı olan yerler (kontrendikasyonları),
8. Yan ve istenmeyen etkiler,
9. Uyarılar uyuşturucu maddeler de dahil, bağımlılık yapan bütün ilaçlar için «İptila yapabilir» deyimi yazılacaktır. Reçeteli ilaçlar için «Hekime danışmadan kullanılmamalıdır» sözcükleri bulunacaktır.
10. Diğer ilaç ve maddelerle etkileşmeler ve geçimsizlikler,
11. Varsa özel saklama şekli,
12. İmal tarihi, seri no, varsa son kullanma tarihi,
13. Gereğinde çocuklar, gebeler, emzikliler, yaşlılar ve özel haller için uyarılar,
14. Varsa zehirlenmelerine karşı özel antidotu,
15. Firma adı, adresi, ruhsat tarihi ve numarası, varsa diğer farmasötik şekilleri,

**DIŞ AMBALAJ**

1. İmalatçı firmanın adı ve adresi,
2. İlacın adı ve hemen altında veya yanında parentez içinde etken maddenin İNN ismi yazılacak (Türkçe okunduğu şekilde),
3. Ruhsat tarihi, ruhsat no.,

4. İlaç şeklindeki etken maddelerin miktarı ve kullanılışı,
5. İmal tarihi, seri no, varsa son kullanma tarihi,
6. Reçeteli ilaçlar için «Reçetesiz satılamaz» uyarısı,
7. Narkotik ilaçlar için «Uyuşturucu maddedir iptila yapar» uyarısı,
8. Tanıtıcı örnekler için «Numunedir» uyarısı,
9. Varsa özel saklama ve taşınma şekli,
10. İlacın fiyatı.

## İÇ AMBALAJ

1. İmalatçı adı ve ilacın adı,
2. Etken maddelerin İNN adları, miktarı ve kullanılış yolu,
3. İmal tarihi, seri no, varsa son kullanma tarihi,
4. Gereğinde «kullanmadan önce prospektüsü okuyun» uyarısı.

## BİLİMSEL KOMİSYONUN PRENSİP KARARLARI

1. Bir hazır ilaç şekline ruhsat verilebilmesi için aşağıdaki, ayrıntılar aranacaktır.
   a) İlaç şekli içindeki yeni etken maddenin aynı gruptan veya aynı farmakolojik etkiye sahip daha önceki benzer ilaçlara ve diğer farmasötik şekillerine olan üstünlüğü, örneğin toksisitesinin az oluşu, klinikte kullanıldığında daha iyi sonuçlar alındığı v.b. hususlardaki üstünlüğü tanınmış bilimsel dergilerde yayınlanmış literatürlerde ispatlanmış olmalıdır.
   b) Klinik kullanılmasına ait literatür, ilacın keşfedildiği ülke dışında, endüstrileşmiş en az üç ülkede daha yapılmış olmalıdır.
   c) Fiat bakımından ilacın etken maddesinin günlük tedavi dozu aynı gruptaki ruhsat almış hazır ilaç şekillerine göre büyük bir fazlalık göstermemelidir.
   d) İlaç, keşfedildiği ülkede ve endüstrileşmiş ülkelerin çoğunda piyasaya çıkarılmış olmalıdır.
   e) Ruhsatı alınmak istenen ilaçlar için yukardaki kararlar ışığı altında müracaat dosyasının hazırlanması gerekmektedir.
   f) Gereğinde, suistimali söz konusu olmayan ve hayati önem taşıyan ilaçlar için yukardaki prensip kararları dışında da ruhsatlandırma yapılabilir.
2. Müstahzar ilaç ruhsatı almak için Bakanlık İnceleme Komisyonuna sunulacak dosyalarda bulunması istenen analiz ve kontrol sonuçları ruhsat başvurusunu yapan firmanın kendi verileri olacaktır. Lisans altında hazırlayanlar ayrıca ana firmanın verilerini de sunabilirler.
3. Sayıları hergün artmakta olan aminoglikozitler, sefalosporinler ve sentetik penisilin gruplarına dahil antibiyotiklerden yeni bir türeve ruhsat verilebilmesi için şu özelliklerin aranmasına karar verilmiştir.
   a) Yeni antibiyotiğin aynı gruptan olan daha önceki benzerlerine üstünlükleri olmalıdır. Bu üstünlükleri, yani
      — Spektrumunun genişliği veya değişikliği,
      — Toksisitesinin daha az oluşu,

— Bakteriyel rezistans teşekkülü ihtimalinin daha az oluşu ve,

— Klinikte kullanıldığında daha iyi sonuçlar alındığı tanınmış bilimsel dergilerde yayınlanmış literatürlerde kanıtlanmış olmalıdır.

b) Klinik kullanılmasına ait literatür, ilacın keşfedildiği ülke dışında, endüstrileşmiş en az üç ülkede daha yapılmış olmalıdır.

c) Fiat bakımından ilacın günlük tedavi dozu aynı gruptan mevcut diğer antibiyotiklere nazaran büyük bir farklılık göstermemelidir.

d) İlaç, keşfedildiği ülkede ve endüstrileşmiş ülkelerin çoğunda piyasaya çıkarılmış olmalıdır.

4. Türk ilaç piyasasındaki diş macunlarından ve ilaç şekillerinden hangi oranda olursa olsun «Heksaklorofen» adlı madde formülden çıkarılacaktır. Bundan böyle «Heksaklorofen» içeren formüllere ruhsat verilmeyecektir.

5. Bundan böyle ruhsat isteminde bulunacak diş macunlarının formüllerine giren yeni antibakteriyel maddelerin aşağıdaki özellikleri taşıması gerekli görülmüştür;

a) Yeni antibakteriyelin aynı gruptan olan daha önceki benzerlerine üstünlüğü olduğu gösterilmelidir.

b) Tesir spektrumu geniş veya değişik olmalıdır.

c) Toksisitesinin daha az olduğu kanıtlanmış olmalıdır.

d) Diş sağlığında kullanıldığında daha iyi sonuçlar alındığı gösterilmiş olmalıdır.

e) Benzerlerine üstünlüğü, tesir spektrumunun genişliği, daha az toksik oluşu, diş sağlığında daha iyi sonuçlar alındığı tanınmış bilimsel dergilerde yayınlanmış literatürlerle ispatlanmış olmalıdır.

f) Diş sağlığında kullanılmasına ait yayınlar, ilacın keşfedildiği ülke dışında endüstrileşmiş en az üç ülkede yapılmış ve tanınmış dergilerde yayınlanmış olmalıdır.

g) Diş macununa girecek antibakteriyel maddenin keşfedildiği ülkede ve endüstrileşmiş ülkelerin çoğunda diş macunlarına konularak piyasaya çıkarılmış olması gereklidir.

6. «Ampisilin» etken maddesini içeren 1 g'lık ve daha fazla miktardaki tablet veya kapsül şekillerine şimdilik ruhsat verilmeyecektir.

7. Ruhsatlı olan bir hazır ilaç için, etken madde miktarı arttırılmak isteniyorsa yeniden klinik, farmakolojik ve farmasötik neden ve gerekleri içeren bilimsel yayın ve dökümanlarla müracaat edilecektir.

8. Bakanlar Kurulu kararı üzerine, Bakanlık tarafından sağlığa zararlı olma dışındaki idari bir nedenle ruhsatı iptal edilen müstahzar ilaçlar için yeniden ruhsat isteminde bulunuluyor ise; müracaatçının başvurusunu yeni müracaat şeklinde, usulüne uygun olarak yapması gerekir.

## SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANLIĞI TARAFINDAN BİTKİSEL KÖKENLİ İLAÇ RUHSAT MÜRACAATLARI İLE İLGİLİ OLARAK İSTENEN BELGELER

**(Bakanlığın 27 Haziran 1985 Tarihli Bildirgesi)**

1. PREPARATIN ADI
2. PREPARATIN TEDAVİ GRUBU
3. MÜRACAATÇI(LAR)IN ADI ve ADRESİ
4. İMALATÇI(LAR)IN veya İTHALATÇI(LAR)IN ADI ve ADRESİ
5. PREPARATIN FARMASÖTİK ŞEKLİ

a. Birim formülü

(Formüle giren drog ve maddelerin Türkçe ve Latince isimleri-otörleriyle beraber-yazılmalıdır).

b. Birim formülün analiz ve kontrol yöntemleri

(Her preparat için kendine has analiz ve kontrol yöntemleri verilmelidir. Bitkisel çaylar için şu hususların bulunması gereklidir. Birim formülün makroskopik ve mikroskopik analizi, kül tayini, suyla ekstre edilen madde miktarı, birim formülde bulunan etkili madde gruplarının-uçucu yağ flavonoit, tanen, vb-toplam miktarlarına ait minimum ve maksimum değerler, birim formülde bulunan etkili maddelerin tanımı ile ilgili klasik veya kromatografik teşhis yöntemleri...)

c. Kısaca imalat yöntemi

d. Ambalajlanmış birim formüle ait dayanıklılık bilgileri

e. Ambalaj malzemesine ait bilgiler

(Her preparat için kendine has ambalaj malzemesine ait bilgiler dışında "poşet" halinde hazırlanmış bitkisel çaylar için şu hususların bulunması gereklidir: Poşetin hazırlandığı kağıdın kalitesi, kullanılan ip ve kapatma materyeli ile ilgili bilgiler.)

5. PREPARATIN FORMÜLASYONUNDAKİ DROG ve DİĞER MADDELERE AİT BİLGİLER

a. Türkçe ve Latinçe-bitki ise otorü de bulunmalıdır-isimleri ve orijinleri

b. Yapısında bulunan etkili maddelerin adı ve gerekiyorsa formülleri.

c. Analiz ve Kontrol yöntemleri

(Kullanılan drog ve diğer maddelerin hangi farmakope standartlarına uygun olduğu belirtilmeli, bu farmakopelerdeki analiz ve kontrol yöntemleri verilmelidir. Eğer Farmakopelerde bulunmuyorsa kendine bir monografi makroskopik, mikroskopik, kimyasal analizleri ve limit testlerini taşıyan-hazırlanmalıdır.)

12. MÜRACAAT İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

a. Müracaat dosyası 2 nüsha olarak hazırlanacaktır.

b. Preparatın birim formülü ve prospektüsü beşer adet hazırlanıp, dış ve iç ambalaj şekilleriyle beraber müracaat dosyasına ilâve edilecektir.

c. Preparat ile ilgili literatürler müracaat dosyasına ilâve edilecektir.

## YENİ KURULAN RUHSATLANDIRMA DAİRE BAŞKANLIĞININ İLAÇ RUHSAT BAŞVURULARINDA İZLEYECEĞİ YOL

### (Yeni Müracaatlar İçin)

**1. Numuneler Konusunda**

a) Gerekli evraklar komisyona sunulur. Ruhsatlandırılması uygun görüldüğü takdirde firmaya bildirilir ve numune göndermek için piyasadan temin edilemiyen hammadde için firmaca istenen yeterli miktara ithal izni verilir.

b) a. maddedeki şartlar yerine getirilip analizde uygun bulunan müstahzarların ruhsatı verilir. İmalat ve satışına izin verilir. Uzun süreli stabilite çalışmasına firmaca başlanır.

**2. Stabilite Testleri Hususunda:**

a) Müstahzarın içindeki etken maddelerin tek tek stabilite raporları dosyada bulunmalı (Dış kaynaklı olabilir).

b) Müstahzar patent, v.b. şekilde imal ediliyor veya yabancı kaynaklı bir formül benzer olarak imal edilecekse, bu dış kaynaklı müstahzarın stabilitesine ilişkin raporlar dosyada bulunmalı.

c) Müstahzarın sürekli imalatı başladıktan sonra ilk şarjda alınan örneklerde yapılmasına başlanan fiziksel, kimyasal ve gerekiyorsa mikrobiyolojik stabilite incelemeleri belli süre içinde Bakanlığa sunulmasının gerektiği firmaya bildirilmeli.

d) Müstahzarda yapılan stabilite kontrolleri mutlaka
1. Fiziksel
2. Kimyasal
3. Gerekiyorsa mikrobiyolojik

Stabilite kontrollerini detaylı olarak ihtiva etmeli.

Bilimsel Komisyonun saptadığı Ruhsat Başvurularında ülkeye evvelce hiç girmemiş ilaçlar için firmanın vereceği bilgiler :

1. PREPARATIN ADI
2. TEDAVİ GRUBU
3. MÜRACATÇI(LAR)IN ADI VE ADRESİ
4. İTHALATÇI(LAR)IN, İMALATÇI(LAR)IN ADI VE ADRESİ
5. ETKEN MADDE(LER)İN :
   a) İsimleri (International non-preprietary names yoksa genetik isimleri)
   b) Kısa sentez yöntemi ve yan ürün limitleri
   c) Kimyasal ismi,
   d) Fiziksel ve Kimyasal özellikleri (Gereğinde kristal ekli, partikül büyüklüğü ve benzeri özellikleri),
   e) Yapısal formülü (Açık ve kapalı),
   f) Analiz ve kontrol yöntemleri,
   g) Dayanıklılığı,

6. FARMASÖTİK ŞEKİL

a) Birim formülü,
b) Kontrol metodları (Spesifikasyonları ve her ilaç şeklinin özelliğine göre belirli kontrol testleri),
c) Kısa imalat metodu,
d) Farmasötik şeklin ve ambalajlanmış birimin stabilite bilgileri,
e) Ana kabın (ilaçla direkt temas eden kabın) özellikleri ve kontrol yöntemleri,
i) Plastik ambalaj maddeleri için polimer maddenin fiziksel özellikleri ve mümkünse katkı maddelerinin adları ve oranları,
ii) Cam malzemenin cinsi (tip, no),
iii) Metal ambalaj materyalinin fiziksel özellikleri, içine konulan ilaçlar ile etkileşip etkileşmediği ve iç laklanmanın durumu,

7. FARMAKOLOJİK BİLGİ

a) İntvitro (Dissolution) ve invivo deneysel farmakolojik bulguların özeti.
b) Klinik farmakolojik çalışmaların özeti,
c) Diğer ilaçlarla farmakolojik etkileşme ve geçimsizlikler,
d) Bildirilen kullanma yerlerine göre literatür özeti,

8. FARMAKOKİNETİK BİLGİ

a) Hayvan deneyleri (emilme, dağılma, atılma, yarı ömür ve biotransformasyonu).
b) Klinik araştırmalar (emilme, dağılma, atılma, yarı ömür ve biotransformasyonu).
c) Vücut sıvılarında tayin metodları (kan, idrar, v.s.),

9. TOKSİKOLOJİ

a) Tek doz çalışmaları (Akut toksisite),
b) Mükerrer doz çalışmaları (Kronik toksisite),
c) Histopatolojik çalışmalar,
d) Bağımlılık yapıp yapmadığı, teratojenik etkisi, fertiliteye etkisi, karsinogenisitesi,

10. BİOYARLILIK BULGULARI

a) In vitro (Dissolution)
b) In vivo

11. KULLANMA YERLERİ (Endikasyonları)

12. KULLANILMASI SAKINCALI OLAN YERLER (Kontrendikasyonları)

13. YAN ETKİ - İSTENMEYEN ETKİ - TOKSİK ETKİ VE GEREKLİ UYARILAR

14. KULLANMA YOLLARI - DOZLARI VE ŞEKİLLERİ

15. ZEHİRLENME BELİRTİLERİ VE TEDAVİ

a) Başka ruhsat aldığı ülkeler ve ülkelerdeki adı ve şekli.
b) Ruhsat aldığı ülkelerde eczanelerden sağlama yöntemi (Reçeteli, reçetesiz, özel reçeteli)

EKLER

1. Literatür (Son 10 yılda yayınlanmış olması gerekir).
2. 5 adet formül (formüllerin Türkçe imla ile bilimsel, doğru deyimlerle, birimlerin mililitre-ml, gram-g gibi Türk Farmakopesi 1974 esaslarına göre yazılması),
3. 5 adet prospektüs (prospektüslerin açık, doğru ve anlaşılabilir bir Türkçe ile yazılması, özelliklerle tercümelerin bilimsel ve doğru bir Türkçe ile yazılması,
4. Dış ambalaj şekli
5. İç ambalaj şekli

**PROSPEKTÜS**

1. İlacın adı,
2. İlacın içerdiği etken madde veya maddeler ve karşılarında birimdeki miktarı veya gerektiğinde preparattaki yüzde miktarı,

   Etken madde isimleri, varsa Türk Farmakopesindeki Türkçe adı, yoksa Dünya Sağlık Örgütü tarafından verilen "International non proprietary names INN" olarak verilen, ancak Dünya Sağlık Örgütü tarafından henüz isimlendirilmemiş maddeler için diğer bilimsel isimler kullanılabilir. INN isimler İngilizcelerinin Türkçe okunduğu şekilde yazılır (Örnek : Ethyle biscoumacetate - etil biskumasetat, clonidine-klonidin, sulfamethale-sulfometal gibi).

   Tablet, kapsül, draje v.s. sıvı şekillerde bir birimdeki veya mililitredeki (ml) miktarı ayrı ayrı belirtilecektir. İnfüsyon ve benzeri sıvılarda elektrolitler uygun birimlerle ayrı ayrı belirtilecektir, mümkün olan hallerde İÜ'lerin yanlarına mg veya g değerleri yazılacaktır.
3. İlacın Farmakolojisinin özeti,
4. Tavsiye edilen mütad doz, erişkin, çocuk ve bebeklerdeki dozları (varsa) tek ve günlük doz olarak belirtilecek, çocuk dozları mg/mg, mg/$m^2$ veya yaşa göre bildirilecektir. Varsa özel durumlardaki kullanma dozları ve süreleri bildirilecektir. Bu tür tavsiye edilen dozlarda "Hekim tarafından başka şekilde tavsiye edilmediği taktirde" kaydı konacaktır.
5. Kullanılış şekli, yolu, zamanı ve kullanma süresi,
6. Esas kullanılış yeri (endikasyonları) bu kısımda, ruhsat almadan bildirilen esas endikasyonlar yazılacak, tali (ikinci) veya nadir endikasyonlar belirtilmeyecektir.
7. Kullanılması sakıncalı olan yerler (kontrendikasyonları),
8. Yan ve istenmeyen etkiler,
9. Uyarılar uyuşturucu maddeler de dahil, bağımlılık yapan bütün ilaçlar "Bağımlılık, yapabilir" deyimi yazılacaktır. Reçeteli ilaçlar için "Hekime danışmadan kullanılmamalıdır." sözcükleri bulunacaktır.

10. Diğer ilaç ve maddelerle etkileşmeler ve geçimsizlikler,
11. Varsa özel saklama şekli,
12. Gereğinde çocuklar, gebeler, emzikliler, yaşlılar ve özel haller için uyarılar,
13. Varsa zehirlenmelerine karşı özel antidotu,
14. Firma adı adresi, ruhsat tarihi ve numarası, varda diğer farmasötik şekilleri,

**DIŞ AMBALAJ**

1. İmalatçı firmanın adı ve adresi,
2. İlacın adı ve hemen altında veya yanında parentez içinde etken maddenin INN ismi yazılacak (Türkçe okunduğu şekilde),
   Birden fazla etken madde içeren ilaçlarda her bir etken madde için INN ismi ve miktarı yazılacaktır.
3. Ruhsat tarihi, ruhsat no.
4. İlaç şeklindeki etken maddelerin miktarı ve kullanılışı.
5. İmal tarihi, seri no, son kullanma tarihi,
6. Reçeteli ilaçlar için "Reçetesiz satılamaz" uyarısı,
7. Narkotik ilaçlar için "uyuşturucu maddedir, bağımlılık yapar" uyarısı,
8. Tanıtıcı örnekler için "numunedir" uyarısı,
9. Varsa özel saklama ve taşınma şekli,
10. İlacın fiatı.

**İÇ AMBALAJ**

1. İmalatçı adı ve ilacın adı,
2. Etken maddelerin INN adları, miktarı ve kullanılış yolu,
3. İmal tarihi, seri no. son kullanma tarihi,
4. Gereğinde "Kullanmadan önce prespektüsü okuyun" uyarısı,

1. **Ülkemizde ilk kez kullanılacak bir etken maddeyi içeren preparatlara ait "Yeni İlaç Başvuruları"**

Matbu formda kayıtlı bütün bilgiler

**İlave :** Anti - infektif ilaçlar için; rezistans, teşhis kriterleri ve tedavi hizmetleri her ülkeye göre farklılık gösterebileceğinden, yalnızca dış kaynaklı veriler yanında ülkemizde elde edilmiş verilerde istenecektir.

**İlave :** Biyofarmasötikle ilgili bölümde; ilacın kalitesi, güvenilirliği ve etkenliği açısından gereken bilgi istenecektir.

**İlave :** Gönderilen literatür son 10 yılda yayımlanmış olmalıdır.

## İTHAL EDİLECEK MÜSTAHZARLAR İÇİN MÜRACAAT

1. Türkiye'de üretilecek ve ülkeye ilk kez girecek aktif maddeleri içeren ilaçlar için gerekli olan bilgilerin tümü (Matbu form).
2. Ana Fabrikaca ithaline müsaade edildiğine dair muvafakatnamenin,
3. Orijinal matbu prospektüsün,
4. Orijinal formülün.
5. Serbest satış sertifikasının ana fabrikaca ve mahalli Türk Konsolosluğunca ve sağlık otoritelerince tasdikli, orijinalleri ile bunların noterce tasdikli Türkçe tercümeleri,
6. Prospektüs ve formülün noterce tasdikli Türkçe tercümelerinin 7'şer adet çoğaltılmış nüshaları,
7. Müstahzarın menşei ülkedeki, halka asgari satış fiatı ile asgari ihraç fiatı.

### A- Fason imalat

1. Ruhsat sahibinin yeni imal yerine ait dilekçesi ve imalattan kendisininde sorumluluk alacağına dair bir taahütname,
2. İmal yerinin muvakatnamesi,
3. İki adet formül,
4. İki adet prospektüs,
5. Dış ambalaj örneği,
6. İmalat presüdürü, imalatta kullanılacak makina parkı,
7. Hammadde ve müstahzarlarla uygulanacak analiz ve kontrol metodu ve kullanılan alet ve edavat listesi,
8. Her imalatta şarjından sonra kalite kontrol raporunun tasdikli bir suretinin Bakanlığımıza gönderilmesi,
9. Ruhsatname,
10. Daha önceki tarihli müracaatlar için, firmaların 1.3.1985 tarihine kadar yukarıdaki belgelerden eksik olanları tamamlayarak göndermesi gerekmektedir.

### B- Preparatın isim değişikliği

1. Ruhsatname,
2. Piyasada ruhsatlı müstahzarlarla isim benzerliği bulunmayan (en az 3 harf farklı olmak koşuluyla) tercih sırasına göre en az 3 isim bildirilmesi,
3. Gerekçesi.

### C- Form ve formül değişikliği (ve dozaj değişikliği)

1. Formül ve prespektüs 5 adet,
2. Hammadde ve mamul madde analiz metodu,
3. İmalat prosüdürü,
4. Aktif ve mamul madde spesifikasyonları,

5. İç ve dış ambalaj spesifikasyonları,
6. Stabilite testleri,
7. Değişiklik gerekçesi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**Ambalaj Değişikliği**

1. Preparat ruhsatnamesi,
2. Yeni ambalaj içinde saklanan preparata ait stabilite testi,
3. Ambalaj spesifikasyonları,
4. Gerekçesi.

**Ruhsat Devri**

1. Devir alanın devir aldığına, devir edenin devir ettiğine dair dilekçeleri,
2. Noter senedi,
3. 5 adet formül,
4. 5 adet prospektüs,
5. Üretim yeri muvafakatnamesi ve üretim yerinin söz konusu preparata uygulayacağı analiz ve kontrol yöntemleri.

**Prospektüs Değişikliği**

a) Prospektüs değişikliği **firmanın kendi arzusuyla** yapılmışsa :

Değişikliğin nedenini açıklayan bir dilekçe : Bu neden bir literatürden kaynaklanıyorsa fotokopisi : Herhangi bir dış ülkedeki yeni bir uygulamaya yönelikse ülkeden temin edilmiş orjinal dilde bir prospektüs ve tercümesi : 15 adet yeni prospektüs.

b) Prospektüs değişikliği Bakanlıkça önerilmiş ise : (Gerekçe ve kaynak gösterilmesi koşuluyla)

Önerilen yeni prospektüste yapılması istenilen tüm değişikliklerin yapılarak 5 adet gönderilmesi.

## İLAÇ AMBALAJLARI ÜZERİNDE YER ALACAK BİLGİLER

**Tamim :** S.S.Y.B. Eczacılık ve Tıbbi Müstahzarlar Genel Müdürlüğü.

**Sayı : 24322** **Tarihi : 11 Aralık 1984**

1262 sayılı kanuna ek "İspençiyari ve Tıbbi Müstahzar İmalathaneleri Yönetmeliğinin" iyi imalat kuralları doğrultusunda değiştirilerek 1.11.1984 tarihinde yürürlüğe girmesiyle Ambalaj şekillerinde yer alacak bilgilere ve konulara yeniden açıklık getirilmesi uygun ve gerekli görülmüştür. Buna ilave olarak Genel Müdürlüğümüzde

görevli ruhsatlandırma Bilimsel Komisyonu bu yönetmelik doğrultusunda piyasada bulunan ve bundan sonra çıkacak olan kullanma süresi olmayan ilaçlar için imal tarihinden itibaren 5 yıl kullanma süresi verilmesini prensip kararı olarak kabul etmiştir.

Buna göre Tıbbı müstahzarların ambalajı üzerine uygun şekilde kayıt edilmesi gerekli hususlar aşağıya çıkarılmıştır. A.Dış Ambalaj üzerine ve prospektüslerde:

1. İlacın adı, Farmasötik şekli
2. Aktif maddelerin isimleri ve miktarları
3. Net muhteva (Birim dozaj sayısı, hacım veya ağırlık olarak)
4. Ruhsat sahibinin ve ilaçtan sorumlu imalatçının adı ve adresi
5. İmalatçı tarafından verilen seri numarası
6. Ruhsat tarih ve numarası
7. İlacın imal ve son kullanma tarihi (ay ve yıl olarak)
8. Müstahzarla ilgili özel uyarılar (saklama koşulları, hazırlanma koşulları, özellikleri v.b. gibi)
9. Kullanma talimatı ve bu hususla ilgili gerekli ikazlar
10. İlacın reçeteli veya reçetesiz satılabileceğine dair kayıt
11. Perakende satış fiatı (Fİat küpürü üzerine yazılacak ayrıca küpür üzerinde ruhsat sahibi, ilacın ismi, farmasötik şekli ve miktarı (yazılı olacaktır). Fiat küpürünün koparılması halinde diğer bilgilerin kutu üzerinde kalması sağlanacaktır. (Bu husus prospektüste aranmıyacaktır).
12. Kutu üzerinde uygun bir yere "Delik ambalajları satın almayınız" ikazı bulunacaktır.

B. İç ambalaj üzerinde
(Blister ve Aluminium Folio dahil olmak üzere)

1. Preparatın Adı, Farmasötik Şekli
2. Aktif madde isim ve miktarları (Mümkün olduğu takdirde)
3. Ruhsat sahibinin (Firma) adı veya tanınabilir amblemi
4. Aynı farmasötik dozaj formunda birden fazla dozda ruhsatlı tıbbi müstahzar mevcutsa dozu (250, 500 mg. veya 1 mg. 2 mg gibi)
5. İmalatçı tarafından verilen seri numarası
6. İmal ve son kullanma tarihi (ay ve yıl olarak)

C. Enjektabl preparatlarda ampulün boyutları, baskılı ve etiketli olarak dikkate alınarak bu tür iç ambalajlarda :

1. Preparat Adı, hacim
2. Ruhsat sahibi (firma) adı veya tanınabilir amblemi,
3. Birden fazla dozda mevcut ise dozu (40mg. 80mg. gibi)
4. Ampul boyutları uygun olduğu veya etiket kullanıldığı hallerde B Maddesindeki
5. ve 6. maddelerde yer alan hususlar kaydedilecektir.

## ECZA TİCARETHANELERİYLE SANAT VE ZİRAAT İŞLERİNDE KULLANILAN ZEHİRLİ VE MÜESSİR KİMYEVİ MADDELERİN SATILDIĞI DÜKKÂNLARA MAHSUS KANUN

**Kanun No: 984** **Tarihi: 12/3/1927**

MADDE: 1. Tıbbî eczalar ve kimyevî maddelerin toptan satışına mahsus ecza ticarethaneleri açmak için Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletinin müsaadesi lâzımdır.

MADDE: 2. Eczaneler Kanununa göre eczane açmak salâhiyetini haiz olan her eczacı ecza ticarethanesi açabilir.

MADDE: 3. Ecza ticarethanesi işlerinden mesul olacak diplomalı bir eczacıyı müdür göstermek şartiyle eczacı olmıyan kimseler dahi ecza ticarethanesi açabilirler. Bir şirket tarafından dahi ecza ticarethanesi açılabilir. Şu kadar ki, diplomalı eczacı olmak şartiyle, şeriklerden birinin ticarethane işlerinden mes'ul müdür gösterilmesi lâzımdır.

MADDE: 4. Bir yerde ecza ticarethanesi açmak için o yerin en büyük mülkiye memuruna bir istida ile müracaat olunur. Bu istidaya:

1. Ecza ticarethanesi açacak veya müdiri mes'ul gösterilecek zatın isim ve hüviyetini ve diplomasının tarih ve numarasını ve ecza ticarethanesi açılacak yerin açık adresini havi fotoğraflı bir beyanname;
2. Hüviyet cüzdanı ve diploma musaddak suretleri;
3. Ecza ticarethanesi bir şirket tarafından tesis edildiği takdirde şirkete ait esas mukavelename ve nizamnamenin musaddak suretleri raptolunur.

MADDE: 5. Bu istida üzerine Hükûmeti mahalliyece ait olduğu daireler vasıtasiyle ecza ticarethanesi yapılacak yerin vüs'ati ve zehirli ve iştiali kabil maddelerin muafazasına mahsus yerlerin bu baptaki ahkâmına uygun olup olmadığı en çok onbeş gün içinde tetkik edilerek yapılacak rapor ve kroki, istida ve merbutlariyle beraber Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletine gönderilir.

MADDE: 6. Vekâletçe en çok onbeş gün içinde tetkikat yapılarak istida sahibinin ve ticarethane yapılacak yerin lâzım gelen vasıfları haiz olduğu tebeyyün ettiği takdirde ticarethanenin açılmasına müsaade edilip ruhsatname verilir. Ruhsat harcı maktu olarak ikiyüz lira olup istida verene aittir.

MADDE: 7. Bir ecza ticarethanesinin sahibi tarafından kapatılmasına lüzum görüldüğü takdirde bulunduğu yerin memurini sıhhiyesine malûmat verilir.

MADDE: 8. Bir ecza ticarethanesinin başka bir yere nakline lüzum görülürse usulü dairesinde müsaade alınmak lâzımdır.

MADDE: 9. Bir ecza ticarethanesinin mes'ul müdürü olan kimse kendi namına bir eczanenin sahip veya mes'ul müdürü olamaz.

MADDE: 10. Bir ecza ticarethanesinin şubeleri de olabilir. Ancak bu şubelerin açılması için dördüncü maddede gösterildiği üzere müsaade alınması ve şubenin bir

eczası mes'ul müdürün idaresinde bulunması lâzımdır. Bir ecza ticarethanesi, depo ve ardiye kullanılabilirse de evvelce memurini sıhhiyeye haber verilmesi ve bu yerlerin lâzım gelen vasıfları haiz olması şarttır. Bu gibi depo ve ardiyelerde alışveriş yapılamaz.

MADDE: 11. Ecza ticarethanelerinden yalnız eczanelere toptan veya perakende ecza ve mevaddı kimyeviye satılabilir. Ecza ticarethanelerinde reçete yapılması memnu olduğu gibi tuvalet eşyasiyle kauçuk mamulât veya tıbba ve kimyaya ait alât ve edevat müstesna olmak üzere toptan ve perakende olarak ecza ve kimyevî maddelerin ve tıbbî müstahzaratın eşhaşa satılması dahi memnudur. Sanat ve ziraatte kullanılan zehirli ve müessir kimyevî maddeler toptan ve perakende olarak hususî ahkâmına tevfikan satılabilir.

MADDE: 12. Ecza komisyoncuları, ecza ticarethaneleriyle eczanelere ecza ve kimyevî maddeler ve müstahzarat celbine tavassut etmeğe salâhiyettar olup nezdlerinde nümune olarak gösterilecek miktardan fazla ilâç bulunduramazlar.

MADDE: 13. Ecza ticarethanelerinden başka yerlerde yalnız sanat ve ziraat işlerinde kullanılan zehirli ve müessir ecza ve kimyevî maddeleri herkes satabilir. Ancak bu gibi maddeleri satmaya tâlip olan şahsın istidasiyle beraber hüviyetini ve satacağı kimyevî maddeleri ve dükkânının yerini ve esasen hangi ticaret ile meşgul olduğunu gösteren bir beyannameyi mahallin en büyük mülkiye memuruna vermesi lâzımdır. Bu beyanname üzerine dükkânı tetkik ve lâzım gelen vasıfları haiz ve zehirli maddelerin muhafazasına mahsus tertipleri havi olduğu takdirde ruhsat verilir. Kayıt ve tescil için Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletine bildirilir.

MADDE : 14. Gerek ecza ticarethanelerinde ve gerekse münhasıran sanat ve ziraat işlerinde kullanılmaya mahsus zehirli ve müessir maddeler satılan yerlerde bütün bu zehirli ve müessir maddeler hususî talimatnamesine tevfikan muhafaza edilir.

MADDE: 15. Ecza ticarethaneleriyle sanat ve ziraat işlerinde kullanılmaya mahsus zehirli ve müessir maddeler satılan yerlerde mahallin en büyük sıhhiye memuru tarafından tasdik edilmiş defterler tutmak mecburidir. Bu defterlere zehirli ve müessir maddelerin alım ve satımı kaydolunur.

MADDE: 16. Ecza ticarethaneleri ve sanat ve ziraate mahsus zehirli ve müessir maddeler satılan yerler Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletinin daimî teftiş ve murakabesine tâbidir. Senede iki defe teftiş icrası mecburî olup lüzum görülen sair zamanlarda da teftiş yapılabilir. Bu teftişler, fevkalâde haller haricinde her halde Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye müfettişleri tarafından yapılır. Teftiş için gelen ve hüviyetini isbat eden müfettişe bu gibi ticarethane sahip veya müdiri mes'ulleri dükkân veya mağazanın her tarafını ve onbeşinci maddede gösterilen defterlerini göstermeye ve talep edilen sair mülûmatı vermeye mecburdur.

MADDE: 17. Ecza ticarethanelerinin teftişi esnasında bozuk, mağşuş veya gayri sâf olduğundan şüphe edilen maddelerden üç numune alınarak her iki tarafça mühürlenir ve bir nümunesi ticarethanede bırakılarak diğer iki nümune tahlil ve tetkik için Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletine gönderilir. Tahlil neticesine kadar maddenin kalan kısmı istimalden menolunur ve mühürlenir.

MADDE: 18. Ecza ticarethaneleriyle sanat ve ziraat işlerinde kullanılan zehirli ve müessir maddeler satılan mahallerin dahilî tertibatını ve ne suretle teftiş edileceğini ve bir ecza ticarethanesinin muhtevî olması lâzım gelen ecza ve kimyevî maddelerin en az miktarını gösterir bir talimatname tanzim olunacaktır.

MADDE: 19. Bir ecza ticarethanesinin sahip veya müdiri mes'ulü herhangi bir sebeple ticarethanesinden bir haftadan fazla gaybubet ettiği takdirde mahallî memurini sıhhiyesine malûmat vermelidir. Gaybubet iki ayı geçtiği ve ticarethanede, en aşağı beş sene bir eczane veya ecza ticarethanesinde çalışmış ehliyetli bir kalfası bulunmadığı takdirde gaybubet eden müdiri mes'ulün yerine bir eczacı müdiri mes'ul gösterilmesi ve bunun için dördüncü madede gösterildiği veçhile müsaade alınması lâzımdır.

MADDE: 20. Ecza ticarethanelerinde bulunacak olan tıbbî eczanın sâf ve gayri mağşuş ve kanunen kabul edilmiş kodekse muvafık olması mecburidir.

MADDE: 21. Bu kanunda tasrih edilen kaidelere riayet etmiyen veya memnuiyetlere muhalif hareket eden ecza ticarethaneleri sahip veya müdiri mes'ulleri ile sanat ve ziraat işlerinde kullanılan zehirli ve müessir maddeler satıcılığı yapanlar hakkında başkaca cezayı müstelzim bir fiil olmadığı takdirde, mahkemece birinci defa elli liradan ikiyüz liraya kadar hafif cezaî nakdi hükmolunur, tekerrürü halinde ceza taz'if edilir veyahut ticarethane üç ayı geçmemek üzere muvakkaten kapatılır. Memurini sıhhiyece usulüne tevfikan tanzim olunan zabıt varakaları aksi sabit oluncaya kadar muteberdir.

MADDE: 22. Zehirli ve müessir maddelerin muhafazasına ait tertibatın talimatnamesi hilâfına noksan olduğu görülen yerler tertibatın ikmaline kadar kapatılır.

MADDE: 23. Eczanelerde sâf veya kodekse uygun olmaması sebebiyle müsadere edilen ecza ve kimyevî maddelerin bedellerini, bunları satmış olduğu evrak ve vesikalarla sabit olan ecza ticarethaneleri eczane sahibine iade etmeğe mecburdur.

Yalnız bu maddede görülen ademî sâfiyetin, muhafazası hususunda fenni kaidelere riayet etmemekten veya herhangi bir suretle eczanın sun'u taksirinden veya tağşişten mütevellit bir muameleye maruz kalmasından dolayı husule gelmemiş olması lâzımdır. Ecza ticarethaneleri sahipleri de zararı müeddi olan bu gibi ahvalde haklarını almak için malın ilk sahibi aleyhinde ait olduğu mahkemeye müracaat edebilirler.

MADDE: 24. Hariçten gelip de tababet ve baytarlıkta kullanılan ecza ve kimyevî maddeler Türkiye'ye Sıhhiye ve Maliye Vekâletlerince tâyin olunacak mahallerden ithal edilir. Bu yerlerde ait olduğu Vekâletçe ecza ve kimyevî maddelerin sâf ve kodekse uygun olup olmadıklarını tâyin için her türlü levazımı havi lâboratuvarlar bulundurulur ve mütehassıs kimyagerler istihdam edilir.

Muayyen gümrüklerin gayrisinden ithali arzu edilen maddeler veya nümunelerin, lâboratuvarları olan gümrüklerce muayeneden geçirilmiş olması lâzımdır.

MADDE: 25. 25 Nisan 1301 tarihli Aktarlar ve attarlar ve kökçüler nizamnameleri hükümlerini mülgadır.

MADDE: 26. Bu kanunun neşri tarihinde mevcut olan ecza depolariyle sanat ve ziraat işlerinde kullanılan zehirli ve mücessir maddeler satan ticarethaneler bu kanunun muhtelif maddelerinde gösterilen şartları altı ay zarfında ikmale mecburdurlar.

MADDE: 27. Bu kanun neşri tarihinden mutebердir.

MADDE: 28. Bu kanun ahkâmının icrasına Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye, Adliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883
MARMARA ÜNİVERSİTESİ

# ZEHİRLİ MADDELERİN ECZA TİCARETHANELERİNDE SURETİ MUHAFAZASI VE ALICIYA TEVDİİ HAKKINDA TALİMATNAME

**Karar Sayısı: 6000** **Tarihi: 28/12/1927**

MADDE: 1. Bu talimatnamenin nihayetindeki zeyilde münderiç bilûmum ecza ve mevaddı kimyeviyenin ecza ticarethaneleriyle sanayi ve ziraatte müstamel mevaddı kimyeviye satmağa müsaade alınmış olan mağaza ve dükkânlarda sureti muhafazası ve alıcıya tevdi aşağıdaki maddelerde gösterildiği veçhile yapılır. Eczanelerde zehirli maddelerin gerek muhafazası ve gerekse reçete ile satışı hususî talimatnamesindeki ahkâma tevfikan icra edilir.

**Zehirli Maddelerin Muhafazası**

MADDE: 2. Bütün zehirli maddeler bulundukları mahallerde diğer eşyadan tamamiyle ayrı ve muntazam bir surette muhafaza edilecek ve yenecek ve içilecek şeyleri havi kapların yakınında veya üzerinde bulunmayacaktır.

MADDE: 3. Zehirli maddelerin kâffesi mayi ve sulp olduğuna göre iktiza eden şekillerde yapılmış ve sıkı surette kapanacak tarzda kapakları havi şişeler veya kaplar derununda muhafaza olunur. Zehirli nebatat veya zehirli nebatat aksamı iyice kapanabilir kutu ve sandıklar derununda saklanır. Boyalar ile zeyildeki "B" ve "C" cetvellerinde yazılı maddelerden hava temasiyle tahallül ve tagayyür etmiyenler çekmeceler derununda muhafaza olunabilirse de bu çekmeceler güzelce kapanabilir bir halde olmalı ve muhteviyatının toz halinde etrafa dökülmesine mâni olacak surette imtizaçlı yapılmış bulunmalıdır.

MADDE: 4. Zehirli maddeleri havi kaplar üzerinde kalın yazı ile (Zehir) kelimesi ve altında muhtevî olduğu zeyilde gösterilmiş olan isimleri yazılır. Ayrıca küçük yazı ile o maddenin mahalden ve halk arasında kullanılan ismi de işaret olunur. "A" cetvelinde yazılı ismi beyaz üzerine kırmızı "B" ve "C" cetvellerinde zikredilen beyaz zemin üzerine siyah olarak ve sabit surette yazılı olmalıdır. Madenî hâmızlarla kesif kalevî mahlûlleri ve brom ve iyodu muhtevi şişeler üzerine muhtevî olduğu maddelerin isimleri beyaz üzerine usulü mahsusası veçhile hakkedilmiş bulunmalıdır.

MADDE: 5. "A" cetvelinde yazılı olan zehirler her tarafı sağlam ve gayri kabili nüfuz bir duvar ile mahdut hususî bir odada diğer zehirli maddelerden ayrı olarak muhafaza edilir. İmtizaçlı olmak ve kâfi derecede sihani haiz bulunmak şartiyle bu zehirli maddeler odasının ahşap bölme ile ve büyükçe bir dolap halinde tefrik edilmiş olması da caizdir. Bu kısımlar içinde çalışmaya müsait derecede aydınlık olmalı ve mağaza veya dükkânının sair aksamından iyice kapanabilen ve kilitli bir kapı ile ayrılmalıdır. Kapının üzerine gayet okunaklı "Zehir" levhası tâlik olunur. Zehirli maddeler odasına mağaza veya dükkân sahibi veya onun tarafından memur edilmiş

olan adamından başkasının girmesi memnu olup ülzum ve ihtiyaç zamanı haricinde kapısı daima kilitli bulunur.

MADDE: 6. Zehirli maddeler odasında muhafaza edilen zehirler (3) üncü maddede gösterilen kaplar derununda olarak muntazam bir surette veya küçük dolaplar içerisinde veya raflar üzerinde saklanır. Dolaplara veya raflara vaz'ı mümkün görülmeyen zehirlerin zuruf şeraiti lazimesi haiz olduğu halde zemin üzerine de vazolunabilir. Bu oda derununda yalnız bu zehirleri tartmaya mahsus bir terazi bulunur.

MADDE: 7. Fosfor ve fosfor ile imâl edilmiş mevaddı semmiye zehir odasında, ayrıca ve behemehal ateşden masun olarak ihzar edilen hususî bir mahalde hıfzolunur. Beyaz fosfor su içinde saklanmalıdır. Sud ve potas rutubet ve ateşten masun bir halde ve kapalı olarak muhafaza edilmeli ve mayi parafin ve saire gibi hava nüfuzuna mâni bir madde içine mağsus olmalıdır.

MADDE: 8. Zeyilde muharrer bütün zehirli maddelerin her sınıfı için ayrı terazi, kaşık bulundurulacak ve kaşıklar her defa istimalden sonra temizlenecektir. Bu terazi ve kaşıkların üzerinde aşikâr ve nazarı dikkati calip bir surette "Zehir" kelimesi yazılı olmalıdır. Zehirli boyaları muhtevi kaplar derununda yalnız o boya için ayrı bir kaşık bulunur. Çok miktarda zehirli maddeler zuruf ile veznedildiği halde ayrı bir terazi istimali mecburî değildir.

**Zehirli Maddelerin Alıcıya Verilmesi**

MADDE: 9. Zehirli maddeler alıcıya behemahal veya dükkân sahibi veyahut bu iş için kendisi tarafından tavzif edilmiş mahsus adamı tarafından verilir.

MADDE: 10. Zeyildeki (A) ve (B) ve (C) cetvellerinde münderiç zehirli maddelerin ithalât ve ihracatı sahifeleri müteakip numaralı bir defterin hanei mahsusuna tarihi itâsile miktarı ve alan şahıs sıra numarasiyle kaydolunur. Bu defterler mahallin en büyük memuru sıhhîsi tarafından musaddak olmalıdır. Kuyudat zehirli maddelerin itâsını müteakiben hemen veren tarafından icra edilir. Ecza ticarethanelerinde Afyonu Tıbbî ve morfin, diasetil morfin, kokain ve milhleri ve esrar gibi muhadderat için ayrıca musaddak bir ithalât ve ihracat defteri tutularak bu maddelerin mevridi ve toptan eczacılara ve resmî müessesata satış miktarı tarih sırasiyle işaret olunur. Defterler hitamından sonra on sene müddetçe satıcının nezdinde muhafaza edilecektir. Toptan zehirli maddeler satan tüccarlar tarafından perakendecilere, müessesatı resmiyeye, büyük sanayi erbabına verilen çok miktarda zehirli maddeler ayrıca bir deftere kaydolunur.

MADDE: 11. Zehirli maddeler bayileri bu gibi maddeleri sınaî veya ilmî maksat için aldıklarına kaani olmadığı kimselere itâ etmiyeceklerdir. Bu gibi hallerde zehirli maddenin verilmesini talep eden şahsın ismi ve hüviyetini ve talep eylediği zehirin miktarını gösterir bir makamı resmîden (Heyeti sıhhiye, belediye, polis, heyeti ihtiyariye) itaê edilmiş bir vesika talep etmeğe mecburdur. Bu vesikalar iki hafta müddet için muteber olup ancak bir defa zehir itâsına mahsustur.

MADDE:12. Ondört yaşından aşağı çocuklara her ne suretle olursa olsun zehirli maddeler verilmesi memnudur.

MADDE:13. Zeyildeki (A) ve (B) cetvellerinde yazılı zehirlerin alınmasını müteakip zehiri alan kimse tarafından zehir defterindeki numara tahrir olunduktan sonra on sene müddetle muhafaza olunur.

MADDE: 14. Zehirli maddeler behemahal kapalı ve imtizaçlı kaplar derununda verilir (B) ve (C) cetvellerinde yazılı maddelerden hava temasında tahallül ve tagayyür etmiyenler etrafa dökülüp saçılmasına meydan vermeyecek surette yapılmış mukavva kutular içinde verilebilir. Bu kaplar ve kutular üzerinde "Zehir" kelimesi ve kabın muhtevi olduğu maddenin cinsi ve satanın ismi yazılı olacaktır.

MADDE: 15. Zehirli maddelerin yiyecek, içecek şeylerin muhafazasına veya ihzarına mahsus her türlü yanlışlığa müsait kaplar derununda itâsı memnudur.

MADDE: 16. Sanat ve ziraatte kullanılan zehirli ve müessir maddeler satmak için müsaade alanlar hangi maddelerin satışı için müsaade almış iseler yalnız dükkânlarında o maddeleri bulundurmaya salâhiyettardırlar, başka nevî maddeler bulundurmaları ve alıcıya vermeleri memnudur.

MADDE: 17. Talimatnameye merbut (A), (B), (C) cetvellerinde münderiç olmayıp tababet ve sanayi ve ziraatte kullanılan diğer semli ve müessir maddeler derecesi tesir itibariyle muadilleri bulunan maddeler gibi hıfzedilir ve satılırlar.

MADDE: 18. Bu talimatname ahkâmına muhalif hareket edenler hakkında kanuni mahsusasında münderiç ahkâmı tatbik edilir. Ve evamiri Hükûmete muhalif hareketlerinden dolayı tatbikatı kanuniye icra edilir.

MADDE: 19. Bu talimatname neşri tarihinden muteberdir.

## ECZA TİCARETHANELERİYLE SANAT VE ZİRAATTE KULLANILAN ZEHİRLİ VE MÜESSİR KİMYEVİ MADDELERİN SATILDIĞI DÜKKÂNLARA MAHSUS TALİMATNAME

**Tarihi: 15 Nisan 1934**

MADDE: 1. 984 numaralı kanunda gösterilen usule tevfikan müsaade alacak olan ecza ticarethaneleri aşağıdaki kısımları havi olmalıdır.

a) Ticarethane satış mahalli (methal ve buradaki banko ve dolaplar).

b) Zehirli ve müessir maddelerin muhafazasına ait 28/12/1927 tarihli talimatnameye tevfikan yapılmış hususî odalar ve dolaplar,

c) Uyuşturucu maddeleri saklamağa mahsus kilitli ayrı bir mahal veya dolap.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

d) Tıbbî nebatî veya buna benzer rutubetten müteessir olan şeyleri sağlamaya mahsus rutubetsiz ve aydınlık bir depo.

e) Serin olarak muhafazası zarurî olan şeylere mahsus bir mahzen.

f) Kaba eşyaya mahsus münasip bir ardiye veya depo.

MADDE: 2. Birinci maddede zikredilen kısımlardan "a" fıkrasında gösterilen satış mahalli asgarî 25 metre murabbaı genişlikte olmalıdır. Bu kısım kâfî derecede aydınlık olacağı gibi burasının ve diğer depo ve mahzenlerin zemini su geçmez bir madde ile örtülmüş olmalıdır.

MADDE: 3. Sanat ve ziraat işlerinde kullanılan zehirli ve müessir maddeleri satmağa izinli dükkânlarda yiyecek veya içilecek şeylere ait başka ticaretlerle de meşgul olunduğu takdirde zehirli maddelerin satıldığı kısım ayrı bir dükkân halinde olmalıdır. Her halde bu gibi mahallerin 15 metre murabbaı genişlikte ve zemini su geçmez bir madde ile örtülmüş olması lâzımdır.

MADDE: 4. Ecza ticarethaneleriyle sanat ve ziraatte kullanılan zehirli ve müessir maddelerin muhafazası hakkındaki tertibat ile satışı 28.12.1929 tarihli talimatname hükümlerine tevfikan yapılır.

MADDE: 5. Ecza ticarethaneleriyle sanat ve ziraatte kullanılan zehirli maddeleri satan dükkânlar daima temiz ve muntazam bulunmalıdır.

MADDE: 6. Ecza ticarethanelerinde serum ve aşıların ve buna benzer diğer hayatî maddelerin muhafazası için kâfî vüsatte bir buzdolabı bulunması mecburidir. Buz dolaplarının veya bu hizmeti görecek hususî soğutma cihazlarının içinde hararet derecesi daimî olarak vasatî 10-12'den fazla olmamalıdır.

MADDE: 7. Ecza ticarethaneleri kanunî vaziyetleri itibariyle münhasıran toptan eşya ve kimyevî maddeler ticaretiye iştigal edecek bu gibi şeyleri eczanelere veya lâboratuvarlara veya sanayi erbabına satmağa izinlidirler. 984 numaralı kanunun II madesi mucibince her nevi ilâç ve mütahzaratı perakende olarak halka satmaktan menedilmiş olduklarından bu ticarethanelerin halkın temasından uzak ve daha ziyade büyük hanlar dahilinde ve ikinci derece sokaklarda tesisi icabeder. Ticarethaneler satış mahallerinin zemin katında olması da şart değildir.

**Ecza Ticarethanelerinin Muhteviyatı**

MADDE:8. Ecza ticarethaneleri açıldıkları şehir ve kasabalardaki eczanelerin hususî talimatnamesine göre tesbit edilmiş malî kudret miktarı nazarı dikkate alınmak şartiyle en az beş eczanenin malî kudretine sahip olmak lâzımdır. Şu hale nazaran bir ecza ticarethanesinin sermayesi asgarî 15-25 bin lira raddesinde olmalıdır.

MADDE: 9. Bir ecza ticarethanesi açmak için müsaade almak üzere müracaat edildiği zaman ticarethane sahibi veya şirket müdürü kendisinin veya şirketin 8 inci maddede gösterilen miktarda sermayeye malik olduğunu isbat edecek ve Sıhhat Vekâletince kanaat husule getirecek vesikalar ibrazına mecburdur.

MADDE: 10. Bir ecza ticarethanesi açıldığı zaman mevcut sermayenin, ticarethanenin tanzimine ve talimatname mucibince ayrılması mecburî olan kısımların

tertibine kâfi miktarından maadası tıbbî ecza veya sanayi ve ziraatte kullanılan kimyevî maddelerle sıhhi malzeme ve müstahzarat ve tıbbî nebatat ve serum ve aşılara tahsis edilmiş olarak ticarethanede bulunmak icabeyler. Ve bunlar satıldıkça yerine derakap yenileri konur. Her defa vaki olacak teftişlerde ecza ve kimyevî maddeler ve serum ve aşılarla sıhhî malzemeden lâalettayin tesbit edilecek nevilerinden 5 eczane ihtiyacına kâfi gelecek miktarın mevcut olup olmadığı tetkik olunur.

MADDE: 11. Ecza ticarethanelerinde kodekste yazılı olup her eczane mevcut olması mecburî olan ilâç ve sıhhî malzemeden daima beş eczaneye tevafuk edecek miktarın bulunması mecburidir.

MADDE: 12. Ecza ticarethanelerinin şubeleri bina evsafı ve muhteviyat itibariyle asıl ticarethanelerin şartlarına tâbidirler.

**Teftişler**

MADDE: 13. Ecza ticarethanelerini ve şubeleri senede iki defa Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Müfettişleri tarafından teftiş edilir. Bu muayyen teftişler haricinde lüzum görüldükçe teftişler yapılabilir. Müfettişlerin bulunmadığı yerlerde veya herhangi diğer bir lüzum ve zaruret halinde bu teftişler Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Müdürleri tarafından yapılır.

MADDE: 14. Sanat ve ziraat işlerinde kullanılan zehirli ve müessir maddeleri satmağa izin almış olan mahaller Müfettişler ile Sıhhat Müdürleri ve Hükûmet Tabipleri tarafından senede iki defa teftişe tâbidirler. Bu muayyen teftişler haricinde lüzum görüldükçe teftişler yapılabilir.

MADDE: 15. Ecza ticarethaneleri ve şubeleriyle sanat ve ziraat işlerinde kullanılan zehirli ve müessir maddelerin satıldığı yerlerin teftişi her sene mayıs ve teşrinisani aylarında yapılmak lâzımdır.

MADDE: 16. Ecza ticarethaneleriyle şubelerinde aşağıdaki hususlar teftiş olunur:

a) Binanın vasıf ve şartları bu talimatnamede gösterilen kısımları.

b) Temizlik ve intizam,

c) Ticarethanenin muhteviyatı onuncu maddede gösterildiği veçhile her teftişe en az yirmi nevi ecza ve sıhhî malzeme ve serumun miktarları tetkik ve en aşağı beş eczane açmağa kifâyet edecek miktarda olup olmadığı tesbit olunur.

d) Zehirli maddelerin muhafazasına mahsus mahaller ve kaplar ve bunlara ait levazım.

e Alelûmum teraziler.

f) Uyuşturucu maddeler dolabı ve bu maddelere mahsus musaddak defterler kayıtları ve vesikaları.

g) Alelûmum zehirli maddelerin satışına mahsus musaddak defterler kayıtlariyle vesikaları.

h) Bütün ilâçların kodekste gösterilen usul dairesinde muhafaza edilip edilmediği.

k) Müdiri mes'ulün veya müdiri mes'ul kullanılmıyorsa ticarethanenin eczacı sahibinin devam edip etmediği.

MADDE: 17. Ticarethane veya şubelerini teftiş eden memurlar bu teftiş neticelerini tafsilâtıyle matbu teftiş varakalarına yazar ve imza eder ve mes'ul müdüre veya eczacı mal sahibine mahsus yerini imza ettirerek Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine gönderir.

MADDE: 18. Teftiş eden memur şüphe ettiği veya lüzum gördüğü bazı ecza ve kimyevî maddeler veya tıbbî müstahzarlardan usulüne tevfikan alacağı nümuneleri bir zabıt tutarak alır ve mühür altında resmî lâboratuvara gönderir ve safiyetinden şüphe ettiği maddeleri tahlil neticesi gelinceye kadar satıştan menederek mühür altına alır.

MADDE: 19. Teftiş esnasında buzdolabında bulunması lâzım gelen aşı ve serumların istimal tarihi hudutlarına dikkat edilmek ve buzdolabının hararet derecesini kontrol etmek lâzımdır. Bozuk veya miadı geçmiş serum ve aşılar bir zabıt tutularak derakap imha olunur ve teftiş varakasına işaret edilir.

MADDE: 20. Sanat ve ziraatte kullanılan zehirli ve müessir maddeleri satmağa izinli dükkânların teftişinde:

a) Satış yerinin temizlik ve intizamına ve kâfi genişliği haiz olup olmadığına.
b) Zehirlerin muhafaza edildiği yerlerle bunlara ait kaplar ve sair levazımın talimatnamesine uygun olup olmadığına.
c) Zehirlere ait musaddak defterler kayıtlariyle bunlara ait vesikaların intizamına.
d) Satışına izin alınan maddelerden başka zehirler satılıp satılmadığına.
e) Terazilerin muayenesine

dikkat olunur. Bu teftişler neticesi matbu teftiş varakasına kayıt olunarak dükkân sahibine de imza ettirilir ve teftiş eden kimse tarafından imzalanarak usulü dairesinde Sıhhat Vekâletine gönderilir.

MADDE: 21. Teftişe memur olan kimse tarafından lüzum görülür veya şüphe hasıl olursa sanat ve ziraatte kullanılan zehirli ve müessir maddelerden bazılarından usulü dairesinde zabıt tutularak nümuneler alınabilir ve mühür altında resmî lâboratuvara gönderilir. Safiyetinden şüphe olunan maddelerin tahlil neticesi gelinceye kadar dükkânda kalan kısmın satışı men olunabilir.

MADDE: 22. 984 numaralı kanunun hususî hükmüne tevfikan ecza ticarethanelerinde ve şubelerinde her nevi perakende ilâç ve müstahzarlar satışı menedilmiş olduğundan gerek müfettişlerin ve gerek Sıhhat Müdürleriyle Hükûmet Tabiplerinin bu hususa son derece dikkat eylemeleri ve şiddetli takiplerde bulunmaları lâzımdır. Ecza ticarethaneleri müstacel hallere münhasır olmak üzere perakende olarak yalnız serumlarla pansuman malzemesi satabilirler. Bunun haricinde tuvalet eşyasiyle diş macunları ve sularından tıbbî âletlerden maada hiçbir şeyi perakende olarak halka satamazlar.

MADDE: 23. Ecza ticarethaneleri ve şubelerinde eczacı mes'ul müdürün veya müdür mes'ul yoksa eczacı mal sahibinin daima hazır bulunması ve işine devam etmesi mecburidir. Birbirini müteakip iki teftişte ticarethanede bulunmayan mes'ul müdürler veya eczacı mal sahiplerine evvelâ tahrirî bir ihtar yapılır. Üçüncü defa

yine yerinde hazır bulunmadığı görülen mes'ul müdürlerin bu sıfatları Vekâletçe muteber addedilmez. Ve mes'ul müdürü bulunmayan ticarethaneler hakkındaki hükme tabi olur ve mal sahipleri hakkında kanunî tatbikat yapılır.

MADDE: 24. Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince ecza ticarethaneleri ile şubeleri için verilmiş olan fotoğraflı ruhsatnameler mağaza içinde münasip ve görülecek bir yerde asılı bulunmalıdır. Ticarethanelerde ve şubelerinde istihdam olunan kalfa ve çırakların isimleri ve yaşları ile fotoğraflarını havi bir defterin ticarethanede bulunması zaruridir.

MADDE: 25. Sanat ve ziraatte kullanılan zehirli ve müessir maddeleri satmağa izinli dükkânlarda Valiler tarafından verilen, bu izni bildiren resmî vesikanın daima dükkânda bulunması ve müfettişe gösterilmesi mecburidir.

MADDE: 26. 984 numaralı kanunun 26 ncı maddesi mucibince bu talimatnamenin neşri esnasında mevcut ticarethanelerin altı ay zarfında bu talimatname hükümlerini yapmaları mecburidir. Bu talimatnamenin neşri esnasında mevcut ticarethanelerin yedinci maddede gösterildiği şekilde yerlere nakli için bu müddet iki senedir.

MADDE: 27. Talimatname hükümlerine muhalif hareket ettikleri teftişlerle sabit olan ticarethane ve dükkânlar hakkında icabeden takibat Sıhhat Vekâleti tarafından icra ettirilir. Perakende satış yaptığı anlaşılarak usulü dairesinde tesbit edilen ecza ticarethaneleri hakkında derakap mahallince takibat yapılmak üzere evrakı Cumhuriyet Müddeiumumiliğine tevdî olunur. Ve Vekâlete haber verilir.

MADDE: 28. Bu talimatname neşri tarihinden muteberdir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

## ZİRAÎ İLÂÇLARI PERAKENDE SATACAKLARIN TABİ OLACAĞI ESASLARA DAİR YÖNETMELİK

### BİRİNCİ BÖLÜM

### KAPSAM

MADDE 1. 6968 sayılı Ziraî Mücadele ve Ziraî Karantina Kanununun 38. ve 40. maddelerine istinaden 27/12/1958 tarih, 4/11142 sayılı Kararname ile yürürlüğe giren Ziraî Mücadele İlâç ve Aletleri Hakkında Nizamnamenin 4. maddesi gereğince Ziraî Mücadele İlâçlarının perakende satışları bu Yönetmelikte belirtilen esaslara göre yapılır.

### İKİNCİ BÖLÜM

### BAYİLİK İZNİ VE EHLİYET BELGESİ

MADDE 2. Ziraî Mücadele İlâçlarının perakende satışı ile meşgul olanlar Ziraî Mücadele İlâçları Bayilik izni almaya mecburdurlar.

MADDE 3. Ziraî Mücadele İlâçları Bayilik İzni almak isteyen gerçek kişilerin aşağıdaki vasıfları haiz olmaları şarttır.

a) Türk vatandaşı olmak,
b) En az ortaokul veya muadili meslek okulları mezunu bulunmak,
c) 18 yaşından küçük ve mahcur olmamak,
d) Ziraat Yüksek Mühendisi veya Ziraat Teknisyeni olmak veya Ziraî Mücadele İlâçları Bayilik Ehliyet belgesine sahip bulunmak,
e) Âma, sağır, dilsiz ve akli muvazenesi bozuk olmamak,
f) Yüz kızartıcı bir suçla mahkûm edilmiş bulunmamak,
g) Genel olarak 3 yıl ağır hapis veya 5 yıl hapis cezası ile mahkum edilmiş olmamak,

MADDE 4. Üçüncü maddede belirtilen şartları haiz olup Ziraî Mücadele İlâçları Bayilik İzni almak isteyen gerçek kişiler bulundukları il valiliğine aşağıdaki belge ve bilgilerle birlikte dilekçe ile müracaat edebilirler.

a) Tasdikli nüfus hüviyet cüzdanı sureti,
b) Tasdikli diploma sureti,
c) 3. maddenin (d) fikrasındaki hususları tevsik edecek belge,
d) 3. maddenin (f) ve (g) fikrasında belirtilen suçlardan mahkûmiyeti bulunmadığına dair adlî vesika.
e) 3. maddenin (e) fikrasında belirtilen sakatlık veya hastalıkları bulunmadığını tevsik eden Hükümet doktorundan alınmış rapor.
f) 4 adet vesikalık fotoğraf,
g) Bayilik yapılacak yerin açık adresi,

Bu müracaatlar ve üçüncü bölümde yazılı satış yeri ile ilgili hususları Valilik kanalı ile Ziraî Mücadele Teşkilâtı olan yerlerde bu dairelere, olmayan yerlerde ise

Teknik Ziraat Müdürlüklerine tetkik ettirilir. Bu tahkikat sonunda durumu uygun olanlara örneği ekli Zirai Mücadele İlâçları Bayilik Belgesi verilir. 4 nüsha olarak tanzim edilen bayilik belgeleri Valilikçe tasdik edilerek 1. nüshası ilgiliye tevdi olunur. 2. nüsha Tarım Bakanlığına gönderilir, 3. nüshası Bölge Zirai Mücadele ve Karantina Reisliğine ve 4. nüshası da mahallî teşkilât'da dosyasında muhafaza edilir.

MADDE 5. Zirai Mücadele İlâçları Bayilik İzni almak isteyen Tüzel Kişiler 3. maddede belirtilen şartları haiz bir mesul şahıs istihdam etmeğe mecburdurlar. Yapılacak müracaatta mesul şahsa ait 4. maddenin (a-f) fıkralarında belirtilen belgelerle bayilik yapılacak yerin açık adresi ve kuruluşun tüzel kişiliğini tevsik eden resmî belge, dilekçe ile birlikte, Valiliğe verilir.

Tüzel kişiler adına düzenlenecek bayilik belgelerine mesul şahsın fotoğrafı yapıştırılır.

MADDE 6. Zirai Mücadele İlaçları Bayilik Belgesi Tüzel Kişiliği haiz kuruluş ismine düzenlenir. Bu kuruluşlarda istihdam edilen 3. maddede belirtilen şartları haiz mesul şahsın değişmesi halinde yerine bu şartları haiz yeni bir şahsın istihdam edilmesi ve 15 gün içinde bu hususta gerekli belge ve bilgilerle birlikte Valiliğe yazılı olarak müracaat edilmesi şarttır.

MADDE 7. Zirai Mücadele İlâçları Bayilik Ehliyet Belgesi alabilmek için aşağıda yazılı şartları haiz olmak şarttır.

a) Türk vatandaşı olmak,
b) 18 yaşını bitirmiş olmak,
c) En az ortaokul veya muadili meslek okulları mezunu bulunmak,

MADDE 8. Yedinci maddede belirtilen şartları haiz olup Zirai Mücadele İlâçları Bayilik Ehliyet Belgesi almak isteyenler bulundukları yerdeki Bölge Zirai Mücadele ve Karantina Reislikleri veya Müdürlüklerine, bu teşkilâtın bulunmadığı yerlerde ise Teknik Ziraat Müdürlüklerine aşağıdaki belge ve bilgilerle birlikte dilekçe ile müracaat ederler.

a) Tasdikli Nüfus Hüviyet cüzdanı sureti,
b) Tasdikli diploma sureti,
c) İkametgâh belgesi,
d) 3 adet fotoğraf,

MADDE 9. Yapılacak tetkikatı mütcakıp ibraz ettikleri belgeler noksansız ve uygun olanlar Zirai Mücadele İlâçları Bayilik Ehliyet imtihanına girmeğe hak kazanırlar. İmtihanın yeri ve günü görevli teşkilatça ilân olunur.

Ziraat Yüksek Mühendisleri ile Ziraat Teknisyenleri bayilik imtihanına tabi tutulmazlar ve bunlardan Bayilik Ehliyet Belgesi aranmaz.

MADDE 10. Bayilik ehliyet imtihanı illerde Bölge Zirai Mücadele ve Karantina Reisi, Mücadele Müdürü, Zirai Mücadele Teşkilâtı olmayan yerlerde ise Teknik Ziraat Müdürünün Başkanlığında asgarî iki teknik elemanın iştirakiyle teşkil edilen 3 kişilik heyet tarafından Zirai Mücadele İlâçlarının mahiyeti, muhafazası, zararlı ve faydalı etkileri, kullanılışları ile ilgili konular ve bunlara ilişkin mevzuat çerçevesi

içinde yapılır. Cevapları havi imtihan kâğıtları Bölge Ziraî Mücadele ve Karantina Reisliğinde Bölge Reisi Başkanlığında en az iki teknik elemanın iştirakiyle teşkil edilen üç kişilik heyet tarafından kıymetlendirilir.

İmtihan neticesinde 100 puvan üzerinden en az 65 puvan almış olanlar başarı göstermiş kabul edilirler. Başarı gösteremeyenler imtihan neticelerinin ilânından sonra açılacak ilk imtihana tekrar girebilirler.

MADDE 11. İmtihanda başarı gösterenlere Bölge Ziraî Mücadele ve Karantina Reisliğince düzenlenen örneği ekli Ziraî Mücadele İlâçları Bayilik Ehliyet Belgesi verilir. Üç nüsha halinde tanzim edilen bu belgelerden 1. nüsha ilgiliye tevdi olunur, 2. nüsha Bölge Ziraî Mücadele ve Karantina Reisliğinde ve 3. nüshada mahallî teşkilâtta dosyasında muhafaza edilir.

MADDE 12. Ehliyet belgesi alanlar, belgenin tanzim tarihinden itibaren 3 yıl içinde bayilik izni almadıkları veya tüzel kişiliği havi bir kuruluşta göreve başlamadıkları takdirde haklarını kaybederler ve Ehliyet belgeleri iptal edilir.

MADDE 13. Bayilikten vazgeçmek, işyeri veya unvanını değiştirmek isteyenler bir ay önceden Valiliğe haber vermek mecburiyetindedirler. Bayilikten vazgeçenlerin bayilik izinleri iptal edilir.

MADDE 14. Vefat eden veya devamlı malûliyete düçar olan bir bayinin işyeri, kanunî varisleri adına bayilik ehliyet belgesini haiz bir mesul şahıs tarafından bir yıl müddetle işletilebilir. Bir yıl sonunda yeniden bayilik izni vesikası alınması veya işyerinin tasfiyesi şarttır.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### Ziraî mücadele ilâçları satışı yapılan yerlerin tabi olacağı esaslar

MADDE 15. Ziraî mücadele ilâçları satış yapılan mahal veya depo bölme ile ayrılmış olsa dahi insan ve hayvan gıdaları ile bir arada satışa arz edilemez ve depolanamaz. İnsan ve hayvan gıdası olmayan maddelerin satışı veya muhafazası yapılan yerlerde de ziraî mücadele ilâçlarının ayrı bölmelerde bulundurulması şarttır.

MADDE 16. Ziraî mücadele ilâçları zemini su geçirmeyen ve gerektiğinde kolayca temizlenebilen, rutubet, yağmur ve güneşin tesirlerinden mahfuz, kolay havalandırılabilen ve icabında ısıtılabilen, Tarım Bakanlığınca bildirilecek depolama şartlarına uygun mahallerde satışa arz edilebilir veya depolanabilir.

MADDE 17. Ziraî mücadele ilâçlarının satışa arz edildiği veya depolandığı yerlerde, ilâçlardan intişar edebilecek sağlığa zararlı kokuları gidermek gayesiyle havalandırmayı temine yeterli tertibat, ayrıca el ve yüz yıkanabilecek su ve lavobonun bulunması şarttır.

MADDE 18. Satış yapılan yerlerde, ilâçları muhafazaya elverişli yeteri kadar raf, dolap ve vitrin bulunacaktır.

MADDE 19. Çok zehirli ilâçlar için özel raf, dolap veya bölmeler tahsis edilecek ve gözle görebilecek şekilde "ÇOK ZEHİRLİ İLÂÇLAR" yazısı konacaktır.

MADDE 20. Yabancı ot ilâçları "YABANCI OT İLÂÇLARI" ibaresi yazılı ayrı kapalı bölmelerde muhafaza edilecektir.

MADDE 21. Ev haşerelerine karşı kullanılan ilâçlarla, veteriner ilâçları da satışa arz edilecekse, "EV HAŞERELERİ İLÂÇLARI" veya "VETERİNER İLÂÇLARI" ibareleri yazılı ayrı raf veya dolap bulundurulacaktır.

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

**Ziraî mücadele ilâçlarının satışında takip olunacak esaslar.**

MADDE 22. Ziraî mücadele ilâçları kullanma talimnamesi ve Tarım Bakanlığınca tavsiye edilenlerin dışında başka hastalık veya zararlılara tavsiye edilemez.

MADDE 23. Kükürt, göztaşı, karaboya gibi Tarım Bakanlığınca açık satışına müsaade edilenler dışındaki zirai mücadele ilâçları orijinal ambalajları açılıp bozulmak suretiyle satışa arz edilemez. İlâçların tağşişi yasaktır.

MADDE 24. Bayiler, T.C. Ziraat Bankası şubelerinin "Aynı İlâç Kredisi" açmak üzere çiftçilere verdiği tesellüm makbuzu karşılığında müracaat sahibine aynen bu belgede kaydedilen ilâç çeşit ve miktarlarını vermekle mükelleftirler. Farklı cins ve miktarda ilâç yahut yerine başka bir mal veya para verilmesi yasaktır.

MADDE 25. Bayiler sahifeleri mahallî Ziraî Mücadele ve Karantina Teşkilâtınca, bu teşkilâtın bulunmadığı yerlerde Teknik Ziraat Müdürlüklerince numaralanıp mühürlenmiş Kontrol Defteri tutmaya mecburdurlar. 36. maddede belirtilen yetkili görevlilerce yapılacak kontrollerde tespit edilen aksaklık noksanlık ve düzeltilmesi gereken hususlar bu deftere kaydedilir ve kontrol tarihi de konulmak suretiyle imza edilir. Bu defterin her kontrolde yetkililere gönderilmesi ve bayilerce iyi muhafaza edilmesi mecburidir.

MADDE 26. Tarım Bakanlığınca reçete ile satılması bildirilecek ilâçların, reçetesiz satılması yasaktır.

MADDE 27. Reçete ile satılan ilâçların, sahifeleri mahallî Zirai Mücadele ve Karantina Teşkilatınca bu teşkilâtın bulunmadığı yerlerde Teknik Ziraat Müdürlüklerince numaralanıp mühürlenmiş ayrı bir deftere tarih, miktar ve kime satıldığı belirtilmek suretiyle kaydedilmesi ve reçetelerin muntazam bir dosya içerisinde muhafaza edilmesi mecburidir.

MADDE 28. Bayiler lastik eldiven, özel gözlük gibi koruyucu malzemeyi de satışa hazır bulundurmakla mükelleftirler.

MADDE 29. Bayiler alıcılara sattıkları ilâçların zehirli tesirlerinden nasıl korunacaklarını, ilâçların nasıl saklanıp muhafaza edileceğini, bu ilâçların kullanılması ile ilgili gerekli bilgileri ve varsa prospektüsleri vermekle mükelleftirler.

MADDE 30. Ziraî mücadele ilâçlarının satışı, bayilik izni olan özel kişilerce tüzel kişiliği haiz kuruluşlarda ziraî mücadele ilâcı satışı ile ilgili mesul şahısların nezaret ve sorumluluğu altında yapılır. Bu şahısların satış yapıldığı müddetçe satış yerinde bulunmaları şarttır. Uzun süreli muvakkat ayrılmaların icabettiği hallerde bayilik ehliyet belgesini haiz başka bir şahsın mahallî Ziraî Mücadele ve Karantina

Teşkilâtına yazılı olarak önceden haber verilmek şartiyle sorumluluğu bayie ait olmak kaydiyle satışlara nezaret etmesi caizdir. Bu takdirde doğacak sorumluluk tespit edilen hatanın mahiyetine göre esas bayie veya yerine bırakacağı kişiye racidir.

MADDE 31. Bayiler yanlarında çalıştırdıkları şahısların satışlarla ilgili işlemlerinden mesuldürler.

MADDE 32. Zirai Mücadele İlaçlarına 12 yaşnadn küçük çocuklarda mahcurlara satışı yasaktır.

MADDE 33. Zirai mücadele ilâçlarının dükkân veya depo dışında seyyar olarak satışı yasaktır.

MADDE 34. Ruhsatsız ilâçlarla, etiketsiz veya etiketi üzerinde bulunması mecburi olan hususları ihtiva etmeyen veya noksan ihtiva eden ilâçlar satışa arz edilemez.

MADDE 35. Bayiler, Tarım Bakanlığı ve görevli teşkilâtınca Zirai mücadele ilâçları hakkında bildirilecek bütün hususlara riayet etmeye mecburdurlar.

## BEŞİNCİ BÖLÜM

## BAYİLERİN KONTROLÜ — BAYİLİK İZNİNİN İPTALİ

MADDE 36. Bayi kontrolleri, Tarım Bakanlığının vazifelendirdiği teknik elamanlar veya Bölge Zirai Mücadele ve Karantina Reisi ile Zirai Mücadele Müdürü, Zirai Mücadele Teşkilâtının bulunmadığı yerlerde ise Teknik Ziraat Müdür veya bunların vazifelendireceği teknik elemanlar tarafından yapılır.

MADDE 37. Bayiler, kontrolle vazifeli olarak gelen ve hüviyetlerini ibraz eden salâhiyetli memurlara müessesenin her tarafını gezdirmeğe, defterlerini, ilâçlarını göstermeğe ve kontrole müteallik talep edilen malumatı noksansız ve zamanında vermeye, gereken kolaylıkları göstermeğe mecburdurlar.

MADDE 38. Kontrollar en az iki teknik eleman tarafından müştereken yapılır. Kontrollerde Yönetmeliğin icabettirdiği ve riayet edilmesi gereken hususların yerine getirilip getirilmediği tetkik edilir, noksan görülen husular tespit edilerek madde 25 de belirtilen kontrol defterine kaydedilir ve kontrolü yapanlar tarafından tarih konarak imza edilir.

MADDE 39. Bu Yönetmeliğin 15, 22, 23, 24, 32 ve 33 üncü maddelerine aykırı hareket edenlerin bayilik izinleri valiliklerce iptal edilir.

MADDE 40. Bayilik izni iptal edilenlere ehliyet belgeleri olsa dahi tekrar bayilik izni verilemez.

MADDE 41. Bu Yönetmeliğin Üçüncü ve Dördüncü Bölümünde 15, 22, 23, 24, 32 ve 33 üncü maddeler dışındaki hususları yerine getirmeyen bayilere Birinci maddede belirtilen kontrol defterine kaydedilmekle beraber valilikçe bayie yazılı olarak da tebliğ edilir.

İhtar verilmesini gerektiren hususların, bayie, yazılı tebliğ tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde düzeltilmesi icabeder.

Bu müddetin hitamında noksanlarını tamamlamayan veya durumunu düzeltmeyen bayilerin bayilik izinleri valilikçe iptal edilir.

MADDE 42. Bayiler, Tarım Bakanlığınca numune almakla görevlendirilen heyetlerin talep edeceği çeşit ve miktardaki ilâç numunesini vermeye mecburdurlar.

## ALTINCI BÖLÜM

## MÜTEFERRİK HÜKÜMLER

GEÇİCİ MADDE 1. Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce bayilik izni almış gerçek kişilerin baylilik hakları saklıdır. Ancak bunlar Yönetmeliğin 3, 4, 5 ve 6 ncı bölümlerinde belirtilen hususlara uymaya mecburdurlar.

GEÇİCİ MADDE 2. Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten sonra bayilik izni almış olan tüzel kişiler en geç altı ay içinde bu Yönetmelik hükümlerini yerine getirmekle mükelleftirler. Zaruret halinde izin valilikçe en çok 3 ay daha uzatılabilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883
MARMARA ÜNİVERSİTESİ

## VETERİNER HEKİMLİĞİ MESLEĞİNİN İCRASINA VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ İLE ODALARIN TEŞEKKÜL TARZINA VE GÖRECEĞİ İŞLERE DAİR KANUN

(Eczanelerle İlgili Maddesi)

**Kanun No. 6343**

MADDE: 5. e) Eczanesi bulunmayan yerlerde hayvan hastalıklarında kullanılan her nevi, aşı, serum, müstahzar ve biyolojik maddeleri muhtevi bir ecza dolabı tesis eylemek ve bu ilâçları satabilmek.

## SITMA VE FRENGİ İLAÇLARI İÇİN KANUN

**Kanun No: 2767** **Tarihi: 15 Haziran 1935**

MADDE: 1. Kinin ve müştakları ile milhlerini ve başka spesifik ve sentetik sıtma ilâçlarını ve bunların hazırlanmış şekilde olanlarını ve neosalvarsan ile aynı veya benzeri terkibleri olan arsenobenzol mürekkeplerini ve bunların her türlü ispençiyari şekillerini ve frengi tedavisinde kullanılan bizmut ve civa milhlerini ve bunların mürekkepleriyle hazırlanmış şekilleri olanlarını memlekete sokmak veya memleket içinde yapmak ve yaptırmak Türkiye Kızılay Cemiyetinin monopolu altındadır. Monopol altına alınan bu ilâçların listesi Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca yapılıp Bakanlar Kurulunca onaylanır. Bu listelerde değişiklik yapılmasına lüzum görülürse değişikliklerin yapılma zamanı yine Bakanlar Kurulunca kararlaştırılır.

MADDE: 2. Birinci maddeye göre monopol altına alınan ilâçlardan Kızılay Cemiyetinden başkalarına gelenler gümrükten geçirilmez.

İyesi olmayanlar ile kaçak olarak sokulmak istenilenler veya girmiş bulunanlar veya izinsiz yapılmış olanlar müsadere edilerek Kızılay Cemiyetine verilir. Suçlu olanlardan, malların değerine göre, beş liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası alınır. Ceza olarak alınan bu paralardan 1918 sayılı kanuna uygun olarak muhbirlere ve müsadere edenlere verilir.

MADDE: 3. Birinci maddeye göre monopol altına alınan ilaçlardan, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tâyin olunacak miktarları Kızılay Cemiyeti yurt içinde bulundurur. Toptan satış fiyatları bu Bakanlık ile cemiyet arasında tesbit edilir. 2490 sayılı kanununun 69 uncu maddesine göre resmî dairelere yapılacak satışlar bu fiat üzerinden verilir.

MADDE: 4. Bu kanunu hükümleri 1 Eylül 1935 tarihinden sonra yürürlüğe girer.

MADDE: 5. Bu kanunun hükümlerini Sağlık ve Sosyal Yardım ile Gümrük ve Tekel Bakanları yürütür.

## UYUŞTURUCU MADDELER MURAKABESİ HAKKINDA KANUN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**Kanun No: 2313** **Tarihi: 24.6.1933**

MADDE:1. Tıbbî afyon ile müstahzarın ve morfin ve bütün milhlerinin ve morfinin uzvî hamızlarla veya küul cezrile birleşmesinden mütehassil bütün eterlerinin ve bunların milhlerinin ve koka yaprağı, ham kokain, ve kokain, ekgonin ve tropokokain ile bütün milhlerinin ve yüzde 0,20 gramdan fazla morfin ve milhlerini ve yüzde 0,10 gramdan fazla kokain ve milhlerini muhtevi bütün müstahzarların ve ökodal (Eucodal), dikodit (Dicodide) ve Dilodit (Dilaudide), Asedikon (Asêdicone) ve bunların terkibi kimyeviyesinde bulunan maddelerle bütün müstahzarlarının ithal, ihraç ve memleket içerisindeki satışı Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin murakabesine tâbidir.

MADDE: 2. 2108 numaralı kanuna merbut afyon mukavelenamesinde tarif edilen ve müstahzar afyon namı verilen maddenin ihzar, ithal, ihraç ve satışı memnudur.

MADDE: 3. Münhasıran esrar yapmaya yarayan nebatın (Hint keneviri) ekilmesi ve her ne şekilde olursa olsun esrarın ihzar, ithal, ihraç ve satışı memnudur.

MADDE: 4. Birinci maddede yazılı olan cisimlerden mahsus kanununa tevfikan inhisar altına alınanların memlekete ithali için İnhisarlar idaresince, Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinden müsaade alınır ve bunun için hangi nevi maddenin ne miktarda ve nereden ve ne vasıta ile celbedileceği bildirilir. Talep edilen miktarın memleket tıbbî ve ilmî ihtiyacından fazla olmadığı vekâletçe tensip olunduktan sonra bir ithal vesikası verilir.

MADDE: 5. Uyuşturucu maddelerin ithaline mahsus vesika ibraz edilmedikçe gümrüklerden bu gibi maddelerin ithaline müsaade edilmez. Vesikalarda yazılan miktarın bir defada ithali şarttır. Altı ay içinde ithal edilmeyen uyuşturucu maddelere ait vesikalar muteber değildir.

MADDE: 6. Uyuşturucu maddelerin ithaline mahsus olarak verilen vesikaların bir sureti bu maddeleri ihraç edecek memleketin uyuşturucu maddeler murakabesine memur makamına Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince gönderilir.

MADDE: 7. Birinci maddede zikredilen cisimlere ait müstahzarlardan inhisar altına alınmamış olanlarının memlekete ithaline ve bütün uyuşturucu maddelerin memleket dahilindeki satışına ancak hususî kanunlarına tevfikan icrayı san'ata müsaade alarak eczahane veya ticarethane açmış eczacılar ve ecza ticarethaneleri sahipleri mezundurlar.

Bunların getirecekleri inhisar altına alınmamış uyuşturucu maddeler müstahzarlarının memlekete ithali hakkında da dördüncü, beşinci ve altıncı maddeler hükümleri caridir.

MADDE: 8. İnhisarlar idaresince tesis edilecek fabrika tarafından yapılacak uyuşturucu maddeler ve müstahzaratın memleketten çıkarılması için ihraç edilecek memleketin salâhiyettar makamından alınmış bir ithal vesikası Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine tevdi olunur. Vekâletçe vesikanın sıhhati ve ihraç edilecek

miktarın münhasıran tıbbi ve ilmi ihtiyaca yarayacağı tebeyyün ettikten sonra bir ihraç vesikası verilir.

MADDE: 9. Uyuşturucu maddeler ihracına mahsus vesika ibraz edilmedikçe gümrüklerden bu gibi maddelerin ihracına ve nakil vasıtalarına tahmiline müsaade edilmez. Bu vesikalar üç ay için muteberdir ve ihtiva ettikleri miktarların bir defada ihracı şarttır.

MADDE: 10. Uyuşturucu maddelerin ihracına mahsus olarak verilen vesikaların bir sureti bu maddeleri ithal edecek memleketin uyuşturucu maddeler murakabeine memur makamına Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince gönderilir.

MADDE: 11. Birinci maddede zikrolunan uyuşturucu maddelere ait olup bu kanun mucibince murakabeye tâbi tıbbî müstahzarlardan inhisar altına alınmayanların memleketten ihracına yalnız evvelce hususî kanuna tevfikan ruhsatname almış eczacılarla lâboratuvar sahipleri mezundur.

Bunların memleketten çıkması hakkında da sekizinci, dokuzuncu ve onuncu maddeler hükümleri caridir.

MADDE: 12. Devletçe aktedilmiş itilâfnameler hükümleri haricinde ham afyonun Türkiye'ye ithali memnudur. Uyuşturucu maddeler İnhisar idaresi ihraç edilecek memleketin alâkadar makamından verilmiş ithal vesikası olmadıkça ham afyon ihraç edemez ve yapılan ihracatı en nihayet bir hafta zarfında miktarı, hangi memlekete ve kimin namına gönderildiği, ithal vesikası tarih ve numarasiyle beraber Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine bildirir. Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince ithal vesikası veren memleketin salâhiyettar makamına haber verilir.

MADDE: 13. Ham afyon ve diğer uyuşturucu maddelerin kâffesi veya bir kısmı hakkında ithal vesikası vermeyen memleketlere ihraç olunacak bu maddelerin ihracına müsaade için ithal vesikası istenmez. Yalnız birinci madede yazılı uyuşturucu maddelerin ihraç müsaadesi verilebilmek için gönderilecek miktarın tıbbî ihtiyaca mahsus oldğuna kanaat hâsıl olması lâzımdır. İhraç müsaadesi alâkadar memleket sıhhat makamlarına da bildirilir.

MADDE: 14. Uyuşturucu maddelerin tekrar ihraç edilmek üzere ithali memnudur. Transit olarak gelen uyuşturucu maddeleri havi kaplar gümrüklerce mühürlenir.

MADDE: 15. Uyuşturucu maddelerin memleket dahilinde perakende ve reçete mukabilinde olarak satışı münhasıran eczacılar ve eczahaneler kanununa tevfikat açılmış eczahanelerde yapılır. Ecza ticarethaneleri yalnız eczahanelere ve resmî müesseselere ve lâboratuvarlara toptan satış yaparlar.

MADDE: 16. Ecza ticarethaneleri ve eczahaneler veya müstahzarat lâboratuvarları doğrudan doğruya inhisarlar idaresinden alacakları uyuşturucu maddeler için her defasında Sıhhat ve İçtimaî Muavenetine müracaatla izin vesikası alırlar. İnhisar idaresince vekâlet tarafından verilmiş izin vesikası görülmedikçe hiçbir satış yapılamaz. Bu vesikalar üzerine yapılan satış miktarı ve tarihi kaydedildikten sonra inhisar idaresince Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine iade olunur.

MADDE: 17. Ecza ticarethaneleri her yaptıkları satış için eczahane sahip veya mes'ul müdürü veya resmî müessese namına salâhiyettar zat veya müstahzarat laboratuvarı mes'ul müdüründen vesika alarak bu vesikaları beş sene müddetle saklar.

MADDE: 18. Ecza ticarethaneleri sahipleri ve mes'ul müdürleri uyuşturucu maddelerin varidat ve sarfiyatını gösteren defterler tutmaya ve bunlara muntazaman sattıkları uyuşturucu maddelerin miktarlarını ve satış tarihlerini ve kimlere sattıklarını kayda mecburdurlar. Eczane sahip veya mes'ul müdürleri eczahaneler kanununun mahsus maddesi mucibince uyuşturucu maddelerden Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tâyin olunacak cisimlerin alım ve satımını muntazam surette defterlere kaydederler. Bu defterlerin nümunesi Sıhhat vekâletince tertip olunur.

MADDE: 19. Birinci maddede isimleri yazılı uyuşturucu maddeler haricinde olup ilmi tetkikat neticesinde mazarratı tebeyyün eden ve toksikomani tevlit eyleyen diğer zehirlerin dahi, bu kanun hükümlerine tabi olacağı İcra Vekilleri Heyeti kararı ile Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekaleti, tarafından tayin ve ilan olunur.

MADDE: 20. Gümrüklerden izinsiz memlekete sokulmaya çalışılan veya memleket dahilinde izinsiz satıldığı görülen ve herhangi surette olursa olsun kanunî salâhiyeti olmayanlar yanında bulunan uyuşturucu maddeler zabıta ve gümrük ve inhisarlar memurları ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet müfettiş ve müdürler ve Hükûmet tabipleri ve sahir sıhhat teşkilâtı memurları tarafından bir zabıt varakası tanzimle der'akap zaptedilir. Gerek bunlar ve gerekse izinsiz ve ihraç edilmek istenilen inhisarlar idaresi tarafından müsadere olunanlardan sahipleri malûm olanlar hakkında yapılacak kanunî takibatın neticelenmesine kadar cürüm delili olarak müddeiumumîlikçe muhafaza altında bulundurulur ve kanunî takibatın bitmesinden sonra cereyan eden muamelelerin ve neticelerin iş'ariye beraber mühür altında olarak Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine gönderilir. Sahibi bulunmayan veya malûm olmayan kaçak uyuşturucu maddeler mahallin en büyük mülkiye memuruna teslim ve onun tarafından yine Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine gönderilir.

MADDE: 21. Zaptedilen ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine gönderilen ve sahiplerine iade edilmeyeceği kanunî takip neticesinde anlaşılan veya sahibi malûm bulunmayan uyuşturucu maddeler usulü dairesinde ve bir heyet huzurunda imha edilir.

MADDE: 22. İkinci ve üçüncü maddelerde memnu olduğu yazılı olan müstahzar afyon ile esrar her nerede görülürse görülsün hemen zaptolunur ve bunların hakkında da 20 ve 21 inci maddeler hükümleri tatbik olunur.

MADDE: 23. Münhasıran esrar istihsaline yarayan Hint keneviri her nerede olursa olsun sıhhat ve ziraat memurları tarafından verilecek müşterek rapor üzerine mahallin en büyük mülkiye memurunun emri ile zabıtaca imha edilir.

Üçüncü maddedeki memnuiyet hilâfına Hint keneviri ekenler Sulh Mahkemesince bir aydan altı aya kadar hapis cezasiyle cezalandırılırlar.

MADDE: 24. Uyuşturucu maddeleri 15 inci maddede zikredilenlerden başkalarına satan ecza ticarethaneleri sahip ve mes'ul müdürleri ile tabip reçetesi olmadan satan

eczahane sahip veya mes'ul müdürleri ceza kanununun 403 ve 406 ncı maddeleri mucibince cezalandırılırlar.

MADDE: 25. Onyedinci maddede yazılı vesikaları almayı ihmal veya saklamayan yahut bu kanunda zikredilen defterleri tutmayan ecza ticarethaneleri sahip ve mes'ul müdürleri Sulh mahkemesince yüz liradan beşyüz liraya kadar ağır para cezalariyle cezalandırılırlar.

MADDE: 26. Yirmiyedinci maddede zikredilen sebepten dolayı veyahut uyuşturucu maddelere ait kayıtları gayri muntazam tuttuğundan dolayı mükerreren mahkûm olan ecza ticarethaneleri sahipleri ve mes'ul müdürleri Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından uyuşturucu maddeler alıp satmasından muvakkaten veya daimî olarak men olunabilirler.

MADDE: 27. Türk Ceza Kanununun 403, 404, 406, 407, 409 uncu maddelerinde yazılı suçlar 1918 numaralı kanun hükümlerine göre ihtisas mahkemelerince takip ve muhakeme olunur.

Yukarıdaki fıkrada yazılı olan maddelerdeki suçları Türk Ceza Kanununun 285 inci maddesinde yazılı iftira cürmünü teşkil edecek surette isnadatta bulunan müfterilerin muhakemeside ihtisas mahkemelerince görülür.

MADDE: 28. 27 nci maddede yazılı suçların istilzam ettiği para cezaları 1918 numaralı kanunun 60 ve 61 nci maddeleri hükümlerine göre dağıtılır.

MADDE: 29. 27 nci maddeye göre ihtisas mahkemelerince görülecek suçların mükerrerleri hakkında Türk Ceza Kanununun tekerrürü mütedair hükümleri tatbik edilmekle beraber ayrıca bir seneden aşağı olmamak üzere muvakkat sürgün cezası dahi verilir.

MADDE: 30. Bu kanun 2253 numaralı kanunun 18 inci maddesinde mer'iyeti yazılı 1369 numaralı kanunun hükümleri yerine ikame edilmiş ve mezkûr 1369 numaralı kanun ilga olunmuştur.

MUVAKKAT MADDE: 2253 numaralı kanunun muvakkat maddesi hükmüne göre yapılacak ham afyon ihracı bu kanunun 12 nci maddesi hükmünden müstesnadır. Şu kadar ki bu suretle yapılacak ihraçlar uyuşturucu maddeler inhisarı idaresince ihracın yapıldığından en çok bir hafta içinde Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine bildirilir. (2253 Sayılı Kanun 3491 No.'lu kanun ile mülgadır).

MADDE: 31. Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE: 32. Bu kanunun hükümlerinin icrasına İcra Vekilleri Heyeti mes'uldür.

## UYUŞTURUCU MADDELERLE İLGİLİ KANUN

**Kanun No: 3298** **Tarihi: 3.6.1986**

Afyon ve uyuşturucu maddelerle ilgili genel esaslar

MADDE 1. Çizilmiş veya çizilmemiş haşhaş kapsülleri ile, ham afyon, tıbbi afyon ve morfin evsafını haiz afyon alkaloidleri, tuzları, esterleri ve eterleri; koka yaprağı ve

bunun alkaloidleri, tuzları, esterleri ve eterleri ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tayin olunacak diğer uyuşturucu maddelerin alımı, satımı, imali, ithali ve ihracı ile ilgili hususlar Bakanlar Kurulunun tespit edeceği esaslara göre yürütülür.

Bahis konusu maddelerin elde edildiği bitkilerin yurt içinde ekimi ve araştırması izne tabidir.

Kullanılması zararlı olduğu ve "Taxicommanie" yaptığı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tespit edilen diğer tabiî ve sentetik maddeler de yine bu Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile bu Kanun kapsamına alınabilir.

Haşhaş ekilecek yerlerin tespiti, izin belgesi alma zorunluluğu

MADDE 2. Haşhaş ekilecek, afyon ve kapsül üretilecek yerler memleketin tarımsal ve ekonomik durumu, yurt içi ihtiyacı, ihraç imkânları ve mevcut stok durumuna göre her yıl Bakanlar Kurulunca tespit edilir ve kararname en geç 1 Temmuza kadar yayımlanır. Bu konuda yeni bir karar alınmaması halinde, önceki kararname hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Kamu kurum ve kuruluşlarınca bilimsel araştırmalar için yapılacak ekilişler hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

Tespit ve ilan edilen yerlerde haşhaş ekimi yapacaklar ilgili kuruluştan izin belgesi almakla yükümlüdür. İzin belgeleri bir üretim yılı için geçerli olup, başkasına devir edilemez.

İzin belgeleri herhangi bir sebeple iptal olunanların ekilmiş haşhaş tarlaları masrafı üreticiye ait olmak kaydıyla ilgili kuruluş adına herhangi bir bedel ödenmeksizin toplatılır veya imha ettirilir.

4 üncü madde hükümlerine göre veya kaçakçılık suçlarının herhangi birisinden veya Türk Ceza Kanununun ilgili maddelerine göre kesinleşmiş mahkûmiyeti bulunanlara, bu mahkûmiyetleri affa ortadan kalkmış olsa bile, izin belgesi verilemez; verilmiş ise iptal edilir.

İzin belgesi verilmesinden sonra yukarıdaki fıkrada yazılı suçlardan bir ile mahkûm olanların bu mahkûmiyetleri kesinleştiğinde izin belgeleri iptal edilir.

Yönetmelik

MADDE 3. Haşhaş ekimi, kontrolu, toplanması, değerlendirilmesi, imhası, satınalınması veya satılması ve bu Kanunun uygulanması ile ilgili diğer hususlar bir yönetmelikle düzenlenir.

Cezaî Hükümler

MADDE 4. Ham afyon, hazırlanmış afyon, tıbbî afyon ve bunların müstahzarları Türk Ceza Kanununun uygulanmasında uyuşturucu maddelerden sayılır.

Haşhaş ekim bölgelerinde izin belgesi almadan veya izin belgesi almasına rağmen belgesinde belirtilen alandan fazla yerde veya izin belgesinde kayıtlı yerden başka yerde ekim yapanlar hakkında altı aydan üç seneye kadar hapis ve üçbin liradan onbeşbin liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

Ekim bölgeleri dışında haşhaş ekimi yapanlar hakkında 1 yıldan 5 yıla kadar hapis ve onbin liradan ellibin liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

İzinsiz ham afyon üretenleri hakkında Türk Ceza Kanununun 403 ve sonraki maddeler hükümleri uygulanır.

İzin belgesinde tespit edilen miktardan az ham afyon veya kapsül teslim eden üreticiler hakkında, fiili Türk Ceza Kanununun 403 ve sonraki maddelerinin kapsamına girmediği takdirde eksik teslim edilen miktarların teslim anındaki baş alım fiyatının üç misline kadar ağır para cezasına hükmolunur. Urettikleri ham afyon veya kapsülün tamamını teslim etmeyenler hakkında yukarıdaki cezaların iki katı uygulanır.

Yönetmelikle verilen kontrol görevlerini yerine getirmeyen muhtarlar ve diğer kolluk kuvvetleri hakkında onbin liradan ellibin liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

Bu maddeye göre hükmolunan para cezaları Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre yerine getirilir.

Bu maddede belirtilen suçları işleyenlere yardım edenler hakkında asıl faillere verilecek cezaların yarısı hükmolunur. Bu fiillere katılan memur ve görevliler de asıl failler gibi ceza görürler.

Bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen suçlarla ilgili yakalamalarda 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun 60 ıncı maddesi hükümleri uygulanmaz.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 5. 3 Temmuz 1932 tarihli ve 2061 sayılı Türkiye Afyon Yetiştiricileri Satış Birliği Hakkındaki Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 6. Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7. Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

## UYUŞTURUCU MADDELERLE SAKARİN KAYDINA MAHSUS DEFTERDE YAZILACAK İLAÇLARIN BAZILARI

1. Tıbbî afyon,
2. Afyon tozu,
3. Afyon hülâsası,
4. Pantopon ve muadilleri ve bunların ispençiyarî şekilleri (spazmalgine dahil),
5. Morfin ve emlahile % 0,20 den fazla morfin ihtiva eden bütün basit müstahzarları ve ispençiyar şekileri (Laudanum ve Dover tozu değil),
6. Heroin ve emlahı (Heroin tedaviden kaldırılmıştır),
7. Kokain ve emlahile % 0,10 dan fazla kokain ihtiva eden bütün basit müstahzarları ve ispençiyarî şekilleri,
8. Tropa kokain ve müstahzarları,
9. Haşiş hülâsası,
10. Dicodid ve sinonimi ile bütün müstahzarları

## SIHHAT VE İÇTİMAİ MUAVENET VEKÂLETİNİN UYUŞTURUCU MADDE REÇETELERİNE DAİR EMRİ

(Sağlık İşleri Umum Müdürlüğü)

**No: 3493** **Tarihi: 14.3.1956**

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi, 1954 yılında aktettiği 18 inci toplantısında kabul ettiği 548 I (XVII) sayılı kararıyle, toksikomanların uyuşturucu maddeleri tedarik ettikleri meşru ve gayri meşru kaynakları nazarı itibara al...aya ve uyuşturucu madde reçeteleri için bir resmî formül sistemi kullanmaya Hükûmetleri dâvet etmiştir.

Ekonomik ve Sosyal Konsey, 1955 yılında aktettiği 20 inci toplantısında kabul ettiği 588 E (XX) sayılı kararıyle, daha evvelki 548 I(XVII) sayılı kararını ve içindeki tavsiyeleri hatırlattıktan sonra bunların tatbiki için gereğinin yapılmasına Hükûmetleri dâvet etmiştir.

Birçok memleketlerde uyuşturucu maddeleri, hususî reçete kâğıtlarına yazma usulü tatbik edilmektedir. Memleketimizde de yukarki kararların tatbikini sağlamak, toksikomanların gayri nizami reçetelerle uyuşturucu madde tedarik etmelerine mâni olmak ve hekimlerimizin zan altında kalmalarına meydan vermemek maksadiyle, badema san'atlarını icra eden hekimlerin, uyuşturucu maddeleri ihtiva eden ilâç tertiplerini ilişik örneği uygun defter şeklinde dip koçanlı reçete kâğıtlarına yazmaları hususunda Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi ile mutabakata varılmış bulunmaktadır. Uyuşturucu maddelere mahsus reçete defterlerinin her bir cildi yüz veya yüz elli yaprak olmak üzere Türk Tabipleri Birliği tarafından basurılarak maliyetine göre takdir edilecek bir ücret mukabili Tabip odaları vasıtasiyle bütün hekimlerimize temin edilecektir.

Defterin yaprak adadi tesbit edildikten sonra münasip bir yere usulüne göre "işbu defterin 100 veya 150 yapraktan ibaret olduğu tasdik olunur" kaydı konulup konseyce mühürleneceği gibi ayrıca defterin her sahifesi zımbalı yerin üzerinden mühürün yarısı dip koçanı tarafında diğer yarısı reçete kâğıtı tarafında kalmak üzere de mühürlenecektir. Uyuşturucu madde Reçete defterinin dip koçanlarının hekim tarafından, reçete kâğıtlarının eczane tarafından 5 sene müddetle muhafaza edilmesi icap etmektedir.

Kodein (Metilmorfin), dionin, (etilmorfin) ve paracodine (dihidrokodein) ile teint. d'opium, laudanum, poudre de dovèr v.s. gibi galenik prepasyonları ihtiva eden ilâç tertipleri veya müstahzarlar hariç olmak üzere hastalara münferiden verilecek opium alcaloide'lerini, morphine, cocaine, eucodal, (oxycodone) dicodide (hydrocodone), dilaudide (hydromorphone) ve millilerini ihtiva eden ilâç tertipleri ve müstahzarlar ile péthidine, démerol, dodonal, dolantine, heptadol ve mephenone gibi sentetik uyuşturucu müstahzarlar bu reçete kâğıtlarına yazılacaktır.

Bundan başka hekimlerin muayenehane veya hususî hastahanelerinde âcil durumlarda kullanılmak üzere 28 Haziran 1947 tarih ve 2141 sayılı tamim gereğince reçete mukabilinde bir defada en fazla alabilecekleri 5 günlük maksima dozun yarısı kadar uyuşturucu madde ile gayri kabili tedavi kanserli ve mümasili hastalar için 19

Aralık 1953 tarih ve 3035 sayılı tamim gereğince bir defada en fazla 5 günlük maksima dozun yarısı kadar verilecek uyuşturucu madde de yine bu reçete kâğıtlarına ayrıca her defasında mahalline göre Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Müdürlükleri veya Hükûmet Tabipliklerince tasdik olunacaktır.

Hastayı evinde muayene eden hekim, protokol numarasını haiz olamadığı takdirde bu haneye "Hasta Evinde Muayene Olunmuştur" kaydının konulması kifâyet edecektir.

Diğer taraftan, Hastahane, Dispanser, Sağlık Merkezi gibi bilumum resmî sıhhî müesseselerin polikliniklerine müracaat eden hastalardan gerekenlere verilecek uyuşturucu maddeler de keza defter şeklinde dip koçanlı reçete kâğıtlarına yazılacaktır. Bu defterin de her bir cildi yüz veya yüzelli yaprak olmak üzere her müessese tarafından kendi tahsisatı ile bastırılacak ve aynı esaslar dahilinde yaprakları müessese Baştabipliğince tesbit tasdik ve mühürlenecektir.

Mezkûr defterlerin bastırılmasına ve tevziine imkân vermek üzere uyuşturucu maddelere mahsus reçete kâğıtları gerek muayenehanelerde gerekse polikliniklerde 31 Mayıs 1965 tarihinden itibaren kullanılmaya başlanacaktır.

Keyfiyetin Vilâyetiniz dahilinde bulunan bütün ilgililere ve sıhhî müesseselere, bu tarihten itibaren diğer reçete kâğıtlarına veya usulüne göre tasdik ve mühürlenmemiş reçete kâğıtlarına yazılmış uyuşturucu maddelerin verilmemesinin bütün eczanelere, yeteri kadar gönderilen bu tamimden tevzi edilmek suretiyle, tebliğ edilmesini ve bu hususta gerekli murakabenin Makamınızca teminini rica ederim.

## UYUŞTURUCU MADDELERİN KONTROLU HAKKINDA

(S.S.Y.B. Sağlık İşleri Genel Müdürlüğü Tamimi)

**Tamim No: 2919** **Tarih: 16.1.1953**

2313 sayılı ve 4.6.1983 tarihli kanunun 1 inci maddesinde zikredilen:

1. Morphine ve bütün milhleri ve morphine'in uzvî hamızlarla veya kûul cezirlerile birleşmesinden olan bütün eterleri ve bunların milhleri.
2. Coca yaprağı, ham cocaine, cocaine, ecgonine, tropacocaine ve milhleri.
3. Dihydrooxycodeinone (Eucodal) ve milhleri.
4. Dihydrocodeinone (Dicodide) ve milhleri.
5. Dihydromorphinone (Dilaudide) ve milhleri.
6. Acétylodihydrocodeinone veya Acétylodemethylodihydrothebaine (Acedicone) ve milhleri.
7. Methylmorphine (Codéne ve milhleri.
8. Ethylmorphine (Dionine)ve milhleri,

ile yeniden kontrol altına alınan ve ekli listede gösterilen maddelere bu cezirleri ihtiva eden bütün müstahzarat hakkında aşağıdaki hususat tatbik edilecektir.

A- Yukarıda yazılı 8 maddedeki cisimlerle ekli listede yazılı olan (Dihydrocodeine ile Acetyldihydrocodeine ve milhleri hariç) bütün maddeler öteden beri olduğu gibi ancak Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından getirtilebilir.

B- Dihydrocodeine ile Acetyldihydrocodeine ve milhleri (Paracodine, acethylcodone vs gibi) maddeler ile terkibinde % 0,20 gramdan az morphine ve milhlerini ve % 0,10 dan az cocaine ve milhlerini ihtiva eden müstahzarları 2313 sayılı kanunun 7 nci maddesi gereğince ancak hususî kanunlarına tevfikat icrayı sanata müsaade alarak eczane veya ticarethane açmış eczacılar ve ecza ticarethaneleri sahipleri getirtebilirler.

Bunun için de aynı kanunun 4, 5 ve 6. maddelerine göre hareket etmeleri şarttır.

C- Uyuşturucu maddelerden numune getirtilemez. Ancak ruhsat almak üzere yine Vekâletçe verilecek ithal permisile tahlil için numune getirtilebilir. Bu numuneler de tallûküne göre ya Toprak Mahsulleri Ofisi adına veya (7 inci madde hükmüne girenler için Vekâlet adına getirilir.

D-I- B fıkrasında yazılı maddelerden Vekâletçe verilmiş ithal müsaadesi ibraz edilmeyen maddelerin,

II) Doktor, Diştabibi, Eczacı, Veteriner Hekim veya şahıs olarak herhangi bir kimse adına numune veya şahsî tedavi için gönderilen maddelerin,

III) Dünya Sağlık Teşkilâtının teklifi üzerine uyuşturucu maddeler Komisyonunun 7 inci oturumunda kabul ve Ekonomik ve Sosyal Konseyin 14 üncü oturumunda tasdik ettiği bir karara göre bütün sentetik uyuşturucu maddelerin muhtevi oldukları iç ve dış ambalajlarının üzerinde ilgililerce kolayca tanımaları için çift kırmızı bant bulunması esası kabul edildiğinden bu şartları ihtiva etmeyen ekli listede yazılı sentetik bütün uyuşturucuların idhal edilmeyerek:

a) Anhydride Acetique cismi hakkında 13.3.1952 tarihli ve 3/14566 sayılı Vekiller Heyeti kararı ile tasdik edilen (Dış Ticaret rejimi kararname ve talimatında) 754 tarife ve 2990 istatistik numarası altındaki kayda göre Vekâletimizden alınmış ruhsatı olmayanların müsadereleri ve Vekâlete yollanması,

b) Yukarıdaki usullere uygun olmayarak gelen maddeleri Gümrük ve postahanelerce kabul edilmeyerek iade edilmeleri, iadeleri mümkün olmayanların Vekâlete gönderilmesi,

c) Anhydride Acetique çeşitli hilelerle ve ekseriya başka mayi eczalar adı altında veya bunların arasında bir kısım olarak gümrükten geçirilmeye teşebbüs edildiğinden bu hususlarda hassas davranılması,

d) 984 sayılı ve 2.3.1927 tarihli kanun gereğince (Zehirli maddelerin satıcı nezdinde sureti muhafazası ve alıcıya tevdii hakkındaki) talimatnamenin B cetveline 1950 yılında ithal edilmiş olan Anhydride Acetique maddesinin eczane veya ecza ticarethanelerinin uyuşturucu maddeleri kontrol edilirken ayrı şekilde dikkate alınması. Ayrıca İliniz dahilinde zehirli ve müessir kimyevî maddeler satan bütün ticarethanelerin aldıkları ve sattıkları Anhydride Acetique maddesinin, 984 sayılı kanunun 18 inci maddesine tevfikan neşredilmiş olan 15.4.1934 tarihli talimatname gereğince sıkı bir kontrola tabi tutulmasının usul ittihaz edilmesi,

e) Zabıta tarafından müsadere edilerek adelete tevdi edilen her türlü uyuşturucu maddelerle Anhydride Acetique cisminin kararı kesinleşir kesinleşmez sağlık makamlarına tevdilerini müteakip bekletilmeden:

I) Tutulacak üç nusha zabıttan birisinin dairedeki dosyasında muhafazası,

II— İkinci nushasının Vekâlete gönderilecek müsadere mevzuu maddenin ambalajına konulması ve bu zapta maddenin cinsi, nereden geldiği, geldiği yerin ambalajının şekli ve bu ambalaja dokunulup dokunulmadığı, geldiği yerin gönderdiği evrakın tarih ve numarası, ambalajın numarası, ambalajın Vekâlete gönderildiğini bildiren yazının tarh ve numarasının sarih olarak yazılması,

III) 3 üncü nushanın Vekâlete gönderilen yazıya eklenmesi ve bu yazıda sevkedilen ambalajın tarih, numara, postanedeki tartısı, içindeki maddelerin gelen makamdan verilen bilgiye göre cins ve miktarlarının yazılmasının usul ittihaz edilmesi,

Bu tamimin daima gözönünde bulundurularak dikkatle tatbik ve takibini ve hiç bir müsamahaya meydan verilmemesini önemle rica ederim.

## BAZI UYUŞTURUCU MADDELERİN DOZLARI

(S.S.Y.B. Eczacılık ve Tıbbî Müstahzarlar Genel Müdürlüğü Tamimi)

**Tamim Sayısı: 8/I-U-4915** **Tarihi: 5.6.1971**

Türk Kodeksinde azamî ve asgarî dozları gösterilmemiş olan bazı uyuşturucu maddelerin isimleri ile günlük azamî ve asgarî dozları aşağıya çıkarılmıştır.

İliniz dahilinde bulunan müesseselere ve ilgililere duyurulmasının teminini rica ederim.

| Madde | Veriliş yolu | Mutad Doz | | Maksima Doz | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | Bir Defalık gr. | Bir Günlük gr. | Bir Defalık gr. | Bir Günlük gr. |
| Pethidini Hydrochloride (1, 2) (Dolantin) | p.o., i.m., s.c. veya rektal | 0.05 - 0.10 | 0.15 - 0.20 | 0.10 | 0.25 |
| Hydrocodine Bitartras (1) (Dicodid) | p.o. s.c. | 0.005-0.015 | 0.01 - 0.02 | 0.015 | 0.045 |
| Hydromorphoni Hydrochloridum (1) (Dilaudid) | p.o. s.c. | 0.002 0.001 - 0.002 | 0.006 - 0.008 — | 0.005 | 0.010 |
| Dextromoramidi Bitartras (2) (Jetrium) | p.o. s.c. veya i.m. | 0.005 - 0.02 0.005 | 0.01 - 0.015 | 0.06 0.02 | 0.12 0.04 |

## SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANLIĞI İLAÇ VE ECZACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN PSİKOTROP İLAÇ REÇETELERİ İLE İLGİLİ TAMİMİ

**SAYI : 09 / 2677** **Tarih : 2.1.1986**

1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanununun 1. maddesi ve 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler hakkındaki kanununun 24. maddesi gereğince ülkemizde satışı yapılan bütün ilaçlar reçeteye tabidir.

Tamimimiz eki liste de belirtilen müstahzarlar bağımlılık yapma özelliği ve suistimal riski olan psikotrop madde ihtiva ettikleri için reçeteleri eczanede alıkonması zorunlu olan ilaçlardır.

Sözkonusu bu ilaçlar 1.2.1986 tarihinden itibaren kendinden kopyalı, üç nüshalı, seri numaralı yeşil reçetelere yazılacaktır.

Bu konu ile ilgili olarak Maliye ve Gümrük Bakanlığı Muhasebe Genel Müdürlüğünün 1.4.1985 tarih ve 127/02-5/27722 sayılı yazısı ile "Kontrole tabi ilaçlara mahsus reçetelerin bir cildinin 2.000 TL. karşılığında satılması ve söz konusu reçeteleri satın alacak ilgililer tarafından ücretlerinin, Bütçe Gelirleri Hesabına "Çeşitli Gelir" olarak alınmak üzere, Bakanlığımız birimlerinin bulunduğu yerlerdeki Defterdarlık Muhasebe Müdürlükleri ile ilçe Mal Müdürlüklerine yatırılması, alınacak ödeme belgesinin ibrazı üzerine reçetelerin ilgililere verilmesi uygun görülmüştür.

Reçetenin yetkili kurum veya kişiye verilmesinden sonra, seri numaraları Bakanlığımıza bildirilecektir. Her ay sonu ilinizdeki eczanelerden gönderilen reçetelerin ilk nüshası, izleyen ayın 20'sine kadar Bakanlığımıza gönderilmelidir.

Reçeteler Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlüğünden ve Bakanlığımızdan temin edilebilecektir. Reçetelerin nasıl doldurulacağı ve reçetelere hangi psikotrop madde ve müstahzarların yazılacakları ektedir.

Daha önce bu konuda çıkmış olan tamimler yürürlükten kaldırılmıştır.

### Bu Grup İlaçların Yazılmasında Kullanılan Reçetelerin Doktor Tarafından Doldurulacak Bölümü

| | |
|---|---|
| Hastanın Adı-Soyadı-Adresi | : Hastanın (Reçeteyi kullanacak kişinin) adı soyadı ve adresi yazılacak. |
| Sigorta veya Emekli Sicil Numarası | : Hastanın Sigorta, Emeklilik veya Bağ-Kur Numarası yazılacak. |
| Kurum | : Hastanın çalıştığı kurum veya işyeri. |

Tarih ve Protokol Numarası : Sağlık kuruluşunda hastaları kayıt yapmaya mahsus defterlerin tarihi ve protokol numarası yazılacak. Sağlık ocaklarında protokol numarası verilmediğinden buradan verilen reçetelerde protokol numarası aranmayacak. Serbest hekimlerin hasta kayıt defteri tarih numarası yazılacak.

Hastayı evinde muayene eden hekim, protokol numarasını hatırlayamadığı takdirde bu haneye "hasta evinde muayene olunmuştur" kaydının konulması kifayet edecektir.

Dr. Adı ve Soyadı : Reçeteyi yazan doktorun adı ve soyadı yazılacak.

Diploma Numarası : Reçeteyi yazan doktorun diploma numarası yazılacak.

Kurumu : Doktorun görev yaptığı kurum yazılacak, serbest çalışan hekimlerin muayenehane adı ve adresini gösteren kaşeleri basılacaktır. (Her nüshaya)

İlaçlar : Bu bölüme yalnızca psikotrop ilaçlar yazılacaktır.

1 – İlaçlar okunaklı yazılacaktır. Miktarları rakamla ve yazı ile belirtilecektir.

2 – Reçeteler tekrarlanamaz.

3 – Reçete, yazılıp doktor tarafından imzalandıktan sonra, geçerli olacaktır. Reçetenin seri numarası ve hasta adı hasta kayıt defterine, dosyasına, kartına ya da kişisel sağlık fişine işlenecektir.

4 – Reçetenin üçüncü nüshası yazan hekim tarafından muhafaza edilecektir.

## REÇETESİ ECZANEDE ALIKONACAK İLAÇLARIN LİSTESİ ve ÜRETİCİ FİRMALARI

| | | |
|---|---|---|
| A) | Ativan tablet | Wyeth |
| | Arkodin tablet | Cünsa |
| | Adumbran tablet | Tek |
| | Alkodin tablet | Etaş |
| | Anksiyolin tablet | Erma |
| | Algaphan ampul | M.Berksoy |
| | Algaphan draje | M.Berksoy |
| | Althecodine tablet | Kurtuluş |
| | Alvon tablet | İltaş |
| | Ankol tablet | Deva |
| B) | Balans draje | B.Akşit |
| | Becodin tablet | A.İbrahim |
| | Bronko tablet | |
| | Bellacodin komprime | Emin Taşmaz |
| | Baralgin compositum | Hoechst |
| | Barbinal ampul | Sarper |
| | Bickodin şurup | Sandez |
| | Bronkalmin komprime | Lefar (Doğfarma) |
| C) | Codephal tablet | Liba |
| | Coludine tablet | Yavuz |
| | Calminef tablet | Ege |
| | Coloedine tablet | Z.Günterman |
| | Codin komprime | Fethiye Özük |
| | Calcidrine şurup | Abfar |
| | Codeinal tablet | Zambo |
| | Coderpin tablet | E.Bostancı |
| | Codenur tablet | Adeka |
| D) | Dolo-domon | İ.E. |
| | Dikosan tablet draje | Kurtsan |
| | Deksan şurup | Deva |
| | Deksan draje | Deva |
| | Dorfan şurup | Akdeniz |
| | Degrip draje | Yeni İlaç |
| | Dorfan CF Kapsül | Akdeniz |
| | Diluka tablet | Bestaş |

| | | |
|---|---|---|
| | Dipacodin tablet | Figen |
| | Di-Ko tablet | Altıngül Gürsoy |
| | Darval tablet | Eczacıbaşı |
| | Degest tablet | Eczacıbaşı |
| | Defrol tablet | Eczacıbaşı |
| | Doloksen kapsül | Biofarma |
| | Dekzofer tablet | Hüsnü Arsan |
| | Dionidin komprime | Rekordi |
| | Diacodin tablet | Tacettin Bayrı |
| | Dicoben tablet | H.Hancıoğlu |
| | Diazem kapsül | Deva |
| | Diapam draje | Dinçel |
| | Diazem ampul | Deva |
| E) | Enobrin kapsül | Mulda |
| | Elibrin draje | Mulda |
| | Ekivan draje | En İlaç |
| | Equanil tablet | Wyeth |
| | Emcodine tablet | Embio |
| | Epizep tablet | Fako |
| F) | Fluprim draje | Roche |
| | Fenokodin tablet | Adeka |
| | Fortus tablet | S.Eratük |
| | Femidol tablet | Sifar |
| G) | Gayakodin tablet | M.Nevzat |
| | Gesic tablet | İlsan |
| H) | Hankodin tablet | Uranyum |
| I) | İtridal tablet | Burkhard Cartenbein |
| | İpoos calcium tablet | Tek |
| | İpoozem tablet | Biofarma |
| | İpoos tablet | Tek |
| J) | Jucodine draje | Tems |
| | Jucodine F draje | Tems |
| | Jucodine barbutirik draje | Tems |
| K) | Klidrax draje | Fako |
| | Kodilin tablet | Dr.C.Tuna |
| | Kodis tablet | Deva |
| | Kodulumin tablet | Selçuk Ecza |
| | Kodibeksin tablet | Fako |
| | Kaf tablet | Polifarma |
| | Kodionin draje | Doğfarma |
| | Kodilet tablet | Güray |
| | Kodineks tablet | Aksu |
| | Kodipen tablet | |
| | Kodinal tablet | Oro |
| | Kodiyon tablet | Güray |
| | Küratin tablet | Santa Farma |
| | Kodin komprime | Fethiye Özüt |
| L) | Librium draje | Roche |
| | Librium ampul | Roche |
| | Lizan Capsül | Nobel |
| | Librizan tablet | Roche |
| | Luminal tablet | B.Alman |
| | Luminaletten tablet | B.Alman |
| | Luminet tablet | M.Bilgiç |
| | Luminal ampul | B.Alman |
| | Ludicodine tablet | Liba |
| | Lumicodeff tablet | Anadolu |
| | Ludionin komprime | Liba |
| | Libertin draje | Doğfarma |
| | Librexil tablet | Saba |
| M) | Mogadon tablet | Roche |
| | Meprol tablet | Lokman |
| | Mepromin tablet | Embio |
| | Miltown tablet | Atabay |
| | Mepon tablet | Güray |
| | Miminal tablet | H.Arsan |
| | Meprosedin tablet | Carlo Erba |
| | Morfan tablet | Güray |
| | Miminal ampul | H.Arsan |
| | Mergal draje | Santa Farma |
| | Metekodin draje | Lokman |
| | Malontin tablet | H.Arsan |
| | Meperin draje | Eczacıbaşı |
| | Megrefor komprime | Mulda |
| N) | Nörobalans elixir | Adeka |
| | Nebecodin tablet | Vita Kimya |
| | Neocodin tablet | Şanlı |
| | Nobral kapsül | Nobel |
| | Nobrium kapsül | Roche |
| | Nervium tablet | Saba |
| | Nobraksin draje | Fako |
| | Nembutal kapsül | Abfar |
| | Nembutal Na ampul | Abfar |
| | Nembutal Na Süpp. | Abfar |
| | Nekuadon tablet | Anka |
| | Neotrankil tablet | N.Aktaş |
| | Neurokilin tablet | Ferit İlaç |
| | Noludar tablet | Roche |
| | Neurinase komprime | Adilna |
| | Neuridine likit | Adilna |
| | Nicodin komprime | Apa |
| | Nordis draje | |
| O) | Okodin tablet | Nobel |
| | Opokodin tablet | Güner Turan |
| | Opitrin tablet | Bilim |
| | Obetrol tablet | Yurtoğlu |
| | Ospasmil tablet | Sifar |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| | | |
|---|---|---|
| P) | Penirium tablet | Roche |
| | Pektodin tablet | R.Koral |
| | Preveral şurup | Wyeth |
| | Pektilin tablet | Doğrafma |
| | Ponderal tablet | Ali Raif |
| | Paljin draje | Deva |
| | | Liba |
| | Para-Sanol tablet | Adeka |
| | Phenobarbital tablet | Radyum |
| | Paradion tablet | E.Erdiner |
| | Pentosedil tablet | Ferit İlaç |
| | Phanadorm Ca tablet | B.Alman |
| | Pertranquil tablet | Sifar |
| | Phenobarbital tablet | Uzman |
| | Phenobarbitalum tablet | Şanlı |
| | Parasamare tablet | Nobel |
| | Pulmoreks tablet | Sander |
| | Pektoral şurup | Kansuk |
| R) | Reliberan draje | Ferit |
| | Romilar draje | Roche |
| | Romilar damla | Roche |
| | Romilar şurup | Roche |
| | Relaxin tablet | Deva |
| | Radyocodin tablet | Radyum |
| | Rohypnol ampul | Roche |
| | Rohypnol tablet | Roche |
| | Rivotril damla | Roche |
| | Rivotril ampul | Roche |
| | Rivotril tablet | Roche |
| S) | Serepax tablet | Wyeth |
| | Seconbarbital sert kapsül | Hüsnü Arsan |
| | Sintown tablet | Şanlı |
| | Secodin tablet | Akdeniz |
| | Serpamat kapsül | İlsan |
| | Sabaljin tablet | Saba |
| | Sedeks B Şurup | İ.E. |
| | Seditur tablet | Günay |
| T) | Tusinal tablet | Uranyum |
| | Tucoral komprime | Berk |
| | Tranxilene kapsül | Adilna |
| | Trankilin tablet | Biofarma |
| | Tosiron tablet | Keskin |
| | Tuscodin tablet | O.Altıntaş |
| | Tiocodin tablet | Saba |
| | Tucodil tablet | Dilmen |
| | Tuseptil tablet | Ege |
| | Tusilen tablet | Neofarma |
| | Terko tablet | Rahmi Can |
| | Terpokodin tablet | C.Türkili |
| | Tussinal tablet | Uranyum |
| | Tranko-Adomon draje | İ.E. |
| U) | Ultrakodin tablet | Ege |
| V) | Valibrin kapsül | Mulda |
| | Valium Süsp. | Roche |
| | Valium tablet | Roche |
| | Valium ampul | Roche |
| Z) | Zepam tablet | Fikret Aksu |

## Reçetenin Eczacı Tarafından Eczanede Doldurulacak Bölümü

İlacın Veriliş Tarihi : Eczanede ilacın veriliş tarihi.

Verilen İlaç Miktarı : Doktor tarafından yazılan ilaçların verilen miktarı belirtilecektir.

Eczanenin ve Eczacının Adı, Adresi : Eczanenin ve eczacının ad ve adresi bulunan kaşesi basılacaktır. (Her nüshaya)

İmzası : Eczacı tarafından imzalanacaktır.

1 – Reçetenin iki nüshası eczanede kalacaktır.

2 – Reçete kayıt defterine kayıt edildikten sonra ilk nüshası her ay sonu İl Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlüğü'ne gönderilecektir.

3 – İkinci nüsha, hasta sigortalı, memur, emekli v.s. işe, kurumuna fatura edilecektir.

## KONTROLE TABİ İLAÇLARA AİT FATURALAR

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

S.S.Y.B. Uyuşturucu Şube Müdürlüğü Tamimi

**Tamim Sayısı: 06-5707** **Tarihi: 1.11.1983**

(İLGİ: 7.9.1983 tarih ve 5691 sayılı Tamime ektir.)

Bakanlığımızın 3.6.1983 tarih ve 5672 sayılı ve 18.7.1983 tarih ve 5679 sayılı Tamimleri ekinde yayınlanan ve reçetesi eczanede alıkonulması istenen, üretici firma ve ecza depolarının sarf, stok ve dağıtımını bildirmek zorunda bulunduğu müstahzarların kolaylıkla tanınması ve kontrolünün sağlanması için;

Kompütür sistemi ile fatura işlemlerini düzenleyen firmaların faturalarının üzerinde etrafı yıldızlarla çevrilmiş bir dikdörtgenin içinde "Reçetesi ve Faturası Saklanacak ilâçlar" ibaresi yer alacaktır. Aynı işlemleri kompütür sisteminin dışında yürüten firmalar ise bu ibareyi, kırmızı renkli damga ile faturalarının üzerine görünür ve dikkat çekici bir tarzda basacaklardır.

Uyuşturucu ve psikotrop ilâçları içeren faturalar diğer faturalardan farklı seri numaları taşıyacaklardır.

Bir önceki tamimimiz doğrultusunda pembe renkli fatura bastıran üreticiler de ellerindeki faturaları bu amaçla kullanıp bitirdikten sonra yukarıda sözü edilen sistemi hemen uygulamaya geçeceklerdir.

Bu uygulamanın üretici firmalardan ecza depolarına ve ecza depolarından eczanelere intikal eden reçetelere tatbiki hususunun en geç 20 Kasım 1983 tarihinden itibaren başlayacağının iliniz dahilindeki bütün üretici firma ve ecza deposu ve eczanelere duyurulmasını önemle rica ederim.

## 765 SAYILI TÜRK CEZA KANUNUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE DAİR KANUN

**(İlaç ve Gıda Konuları İle İlgili Maddeler)**

**Kanun No: 2891** **Tarihi 22.9.1983**

MADDE 1. Türk Ceza Kanununun 363 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 363. Bir kimse ticaret yaptığı sırada müşterisine bir şey yerine aynı şey olmak üzere diğer bir şey veya menşe ve evsafı ve miktarı beyan veya mukaveleye aykırı olarak bir şey verirse altı aydan bir yıla kadar hapis ve onbin liradan ellibin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm olur.

Eğer tağyir, kıymetli eşyaya taallûk ederse faile verilecek ceza bir yıldan iki yıla kadar hapis ve yirmibin liradan yetmişbeşbin liraya kadar ağır para cezasıdır.

MADDE 2. Türk Ceza Kanununun 394 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 394. Halkın içeceği sulara ve yiyeceği veya içeceği her çeşit şeylere zehir katarak ve sair suretle bozarak umumun sıhhatini tehlikeye düşüren kimse beş yıldan onbeş yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

MADDE 3. Türk Ceza Kanununun 395 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 395. Halka dağıtılmaya veya parasız verilmeye mahsus her nevi yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçları, bunları yiyen veya içenin sıhhatini hafif veya ağır surette bozmaya sebep olacak şekilde tağşiş veya taklit veya tağyir eden veya bu gibi şeyleri bilerek satan ve veren veya mağşuş ve sıhhate zararlı olduğunu bildiği halde satılmak üzere mağaza veya dükkânında bulunduran ve gıdaları ve ilaçları bu suretle tağşişe, taklit veya tağyire yarayan maddeleri bu hususlarda kullanılacağını bilerek satan veya tedarikine yol gösteren veya yardım eden kimseler bir yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmibin liradan yüzbin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm olur ve bu gibi maddelerin tamamı müsadere ve imha olunur.

MADDE 4. Türk Ceza Kanununun 396 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 396. Her kim taklit veya tağyir veya tağşiş edilmemiş olduğu halde aslında umumun sıhhati için tehlikeli olan yenilecek ve içilecek ve sair şeyleri müşteriye tehlikeyi haber vermeksizin satarsa üç aydan altı aya kadar hapis ve beşbin liradan yirmibeşbin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

MADDE 5. Türk Ceza Kanununun 397 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 397. Tıbbi maddeleri satmaya yetkili olup da bunları nevi ve miktar itibariyle hekim reçetelerinin münderecatına aykırı olarak yapan kimse altı aydan bir yıla kadar hapis ve onbin liradan ellibin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

MADDE 6. Türk Ceza Kanununun 398 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 398. Sıhhat için zararlı olmayıp ancak tabiî olmayan bir gıda maddesini tabî diye satılığa çıkaran kimse üç aydan altı aya kadar hapis ve beşbin liradan yirmibeşbin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

MADDE 7. Türk Ceza Kanununun 399 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 399. Geçen maddelerde yazılı fiillerden biri hataen veya kayıtsızlık veya meslek ve sanatta tecrübesizlik veya nizam ve emir ve talimata uymama sonucu olarak yapılmış ise faili 394 üncü maddede beyan olunan fillerden dolayı altı aydan iki yıla kadar hapis, onbin liradan yetmişbeşbin liraya kadar ağır para cezası ve 395 inci maddede beyan olunan fillerden dolayı altı aydan bir yıla kadar hapis ve onbin liradan ellibin liraya kadar ağır para cezası ve 396 ve 397 inci maddelerde yazılı

fillerden dolayı iki aydan altı aya kadar hapis ve üçbin liradan onbeşbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 8. Türk Ceza Kanununun 400 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 400. 395, 396, 398 inci maddelerdeki fiillerden birinin faili hekim veya eczacı veya umumun sıhhatini korumak için yapılması resmî izin alınmasına bağlı bulunan bir meslek ve sanat sahibi olup da bu fiili meslek ve sanatını suistimal sureti ile yapmış ise 395 inci maddede yazılı fiillerden dolayı iki yıldan on yıla kadar ağır hapis ve yetmişbeşbin liradan ikiyüzbin liraya kadar ağır para cezası ve 396 ncı maddede yazılı fiillerden dolayı bir yıldan dört yıla kadar hapis ve yirmibin liradan yüzellibin liraya kadar ağır para cezası ve 398 inci maddede yazılı fiillerden dolayı bir yıldan iki yıla kadar hapis ve yirmibin liradan yetmişbeşbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

MADDE 98. Türk Ceza Kanununun 401 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 401. Gıda maddeleri veya kamuya gerekli şeylerden;

a) Halkın beslenmesi için gerekli et, ekmek, un, süt, tuz, şeker, yağ, peynir, zeytin veya benzeri gıda maddelerinin;

b) Halkın ısınması, temizliği veya aydınlanması için gerekli madde veya eşyalarla her türlü yakıtın;

c) Sağlığın korunmasında, tedavide ve tıbda kullanılan ilaç, kimyevi madde, alet ve diğer şeylerin;

d) İnşaat, sanayi, ulaşım ve tarımda kullanılıp da fiyatları Bakanlar kurulu, ilgili bakanlıklar ve diğer yetkili mercilerce tespit ve ilân edilen eşya veya maddelerin;

e) Kamu için gerekliliği sebebiyle veya Devletin genel iktisadî ve malî siyaseti gereği olarak, fiyatları Bakanlar kurulu veya ilgili bakanlıklar tarafından tespit ve ilân edilen mal, eşya, araç, gereç ve her türlü maddelerin;

İmali, satımı, dağıtımı, depolanması veya her ne şekilde olursa olsun ticaretiyle uğraşan veya herhangi bir suretle kazanç amacı güden bir faaliyette bulunan kimse, bu erzak, madde, eşya veya malların satışından kaçınır, bunları saklar, kaçırır, satılmadığı halde satılmış gibi gösterir veya bunlardan satış fiyatları Bakanlar Kurulu, ilgili bakanlıklar veya yetkili mercilerce tespit edilenleri fazla fiyatla satar veya satışa arz ederse iki yıldan on yıla kadar hapis ve yetmişbeşbin liradan ikiyüzbin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır. Ayrıca suç konusu mal veya eşyanın müsaderesine de karar verilir.

Yukarıdaki fıkrada yer alan erzak, madde, eşya veya malların resmî mercilere bildirilmesine ilişkin olarak Bakanlar Kurulu veya ilgili bakanlıklarca çıkarılan kararlara aykırı hareket eden veya gerçeğe aykırı beyanda bulunan kimse, fiil daha ağır cezayı gerektiren bir suç teşkil etmediği takdirde altı aydan iki yıla kadar hapis ve onbeşbin liradan yetmişbeşbin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır. Ayrıca bildirim dışı bırakılan malların müsaderesine de karar verilir.

Yukarıdaki fıkralarda yer alan fiil ve hareketler ikiden fazla kimse tarafından müştereken veya herhangi bir şirket veya teşekkül namına işlenirse birinci fıkradaki halde hapis cezası üç yıldan, ikinci fıkradaki halde bir yıldan az olamaz.

Suç konusu erzak, madde, mal veya eşyanın değeri az ise yukarıdaki fıkralara göre verilecek cezalar yarısına, çok az ise üçte birine indirilir. Mükerrer olanlar hakkında bu fıkra hükmü uygulanmaz.

Soruşturmanın her safhasında bu maddede belirtilen ve suç konusu erzak, madde, mal veya eşyanın gerektiğinde satışına ve satışın en yakın belediye veya kamu kuruluşunca yapılmasına yetkili hâkim veya mahkemece karar verilir. Satış bedeli, mahkûmiyet halinde müsaderesine karar verilmek üzere dava sonuna kadar muhafaza edilir.

Bir kimse her ne şekilde olursa olsun yalan haber yaymak, duyurmak veya başka hileler kullanmak suretiyle birinci fıkradaki erzak, madde, mal veya eşyanın azalmasına, darlığına veya fiyatlarının artmasına sebep olursa, fiili daha ağır cezayı gerektiren bir suç teşkil etmediği takdirde iki yıldan on yıla kadar hapis ve yetmişbeşbin liradan ikiyüzbin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

MADDE 10. Türk Ceza Kanununun 402 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 402. Geçen maddelerde yazılı cürümlerden birine mahkûmiyet halinde ayrıca, tertip olunacak ağır hapis veya hapis cezası müddetine müsavi olarak failin cürme vasıta kıldığı meslek ve sanatın ve ticaretin tatiline ve fiilin işleniş şekli veya niteliğine göre yedi günden altı aya kadar iş yerinin kapatılmasına da hükmolunur. Ancak, işyeri bulunduğu mahal için önem taşıdığı takdirde işyerinin kapatılmasına karar verilmez.

Bu maddenin uygulandığı hallerde, verilip kesinleşen karar özetleri, büyük harflerle yazılmak suretiyle ve kapatma süresi kadar kalmak üzere kapatılan işyerinin göze çarpan bir yerine yapıştırılır. Ayrıca karar özeti mahkemece Cumhuriyet savcılığına bildirilir ve masrafı bilahare hükümlüden alınmak üzere Ankara, İstanbul, İzmir'de yayınlanan ve tirajı yüzbinin üzerinde bulunan bir veya iki gazetede ve ayrıca varsa suç yerinde yayınlanan mahallî bir gazetede derhal ilân edilir.

MADDE 11. Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 12. Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

# GÖZLÜKÇÜLÜK HAKKINDA KANUN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**Kanun No. 3958** **Yayın Tarihi: 4.1.1941**

MADDE 1. Numaralı (Mihraklı) gözlük camı satmak ve gözlükçü ünvanını kullanabilmek için aşağıda yazılı şartlara haiz olmak lâzımdır:

1. Türk olmak,
2. Yirmi yaşını bitirmiş olmak,
3. En az orta tahsilini ikmal etmiş bulunacak,
4. Gözlükçülük yapmasına mâni vücutca ve akılca bir arızası bulunmamak,
5. Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından verilen gözlükçülük ruhsatnamesine haiz bulunmak.

MADDE 2. Birinci maddenin beşinci fıkrasında zikredilen ruhsatname Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından açılacak gözlükçülük kurslarına muntazaman devam edenlerden imtihanda muvaffak olanlara verilir. Bu kursların mahalli, müddeti ve programları ile diğer şartları Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tayin ve ilân olunur.

MADDE 3. Aşağıda yazılı olanlar gözlükçülük kursunu devam etmeden ikinci maddede yazılı imtihana kabul olunabilirler:

A- Bir gözlükçü ticarethanesinde en aşağı dört sene çalışuklarına dair vesika ibraz edenler,

B- Yabancı memleketlerden alınmış tasdikli gözlükçülük ruhsatnamesi veya diplomasına haiz olanlar.

MADDE 4. Gözlükçülük imtihanında muvaffak olamıyanlar kurs ve imtihan icrası tarihinden en az altı ay geçmedikçe yeniden imtihana giremezler.

Kurslara kabulde bu tahdit nazara alınmaz.

Üç imtihanda muvaffak olamayanlar kurs ve imtihanlara girmek hakkını kaybederler.

MADDE 5. Tabipler ticarethane açarak gözlükçülük yapabilirler. Ancak gözlükçülük yaptıkları müddetçe tabiblik edemezler.

MADDE 6. Gözlükçülük ruhsatnamesine haiz olanlar diledikleri yerde sanatlarını yapabilirler. Bu suretle sanatlarını yapmak isteyen gözlükçüler en geç bir hafta zarfında bir beyanname ile vilayetlerde Sıhhat ve İçtimaî Muavenet müdürlüklerine ve kazalarda hükumet tabibliklerine müracaat ederek ad ve soyadı ile hüviyetlerini ve ruhsatnamelerinin tarih ve numarasını ve adreslerini bildirmeğe mecburdurlar.

Ticarethanelerinin nakli halinde veya bulundukları mahalli terkettikleri veya gözlükçülük sanatını yapmaktan vazgeçtikleri takdirde evvelce sanat yapmağa başladıklarını haber verdikleri bu makamlara yirmi dört saat evvel müracaatla bu hususu bkildirmelidirler.

MADDE 7. Gözlükçülük edenler yalnız tabibler tarafından verilen reçetelerde yazılı numaralı (mihraklı) gözlük camlarını ve çerçevelerini satmak selâhiyetine haizdirler.

Bu gibilerin reçetesiz numaralı (mihraklı) gözlük camı satmaları veya vermeleri veya tavsiye etmeleri ve her nevi göz görme muayeneleri yapmaları veya bu işlere yarayan âlet ve cihazları bulundurmaları memnudur.

Gözlükçüler, gözlük ve gözlük camlarını muayene ve kontroluna veya tamirine mahsus ve reçetelerde yazılı camları çerçevelere takmak ve müşterinin gözüne en uygun şekilde tatbik etmek için lüzumlu olan âletleri kullanabilirler.

MADDE 8. Her gözlükçü ticarethanesinin başında ruhsatnameli mesul bir gözlükçünün bulunması şarttır.

Gözlükçüler vüsat ve şartları uygun olan yerlerde başka bir ticarethane veya mağazada dahi yalnız kendilerine mahsus bir kısım işgal edebilirler. Bu kısımların haiz olması iktiza eden şartlar Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tesbit ve ilân olunur.

Eczanelerde gözlükçülük ruhsatnamesi haiz eczane sahip veya mesul müdürü veya kalfalardan birinin nezaret ve mesuliyet altında gözlükçülük yapılabilir.

MADDE 9. Gözlük ticarethaneleri Sıhhat ve İçtimaî Muavenet müdür ve müfettişlerin teftişine tâbidirler. Bu teftişlerde gözlükçüler her türlü kolaylıkları göstermeğe ve talep edilen malûmatı vermeye mecburdurlar.

MADDE 10. Gözlükçüler ticarethanelerinde mahallin en büyük sıhhat makamınca yaprak adedi tasdikli bir defter tutmağa ve bu deftere sıra numarası ile tarih sırası ile reçeteleri ve sahiplerinin isimlerini kayda mecburdurlar.

MADDE 11. Gözlükçülük ruhsatnamesine haiz olarak ticarethane açmış olanlar yalnız gözlükçü veya fennî gözlükçü unvanını kullanabilirler. Başka bir unvan kullanmaları veya hakikate uymayan reklâmlar yapmaları yasaktır.

MADDE 12. Ruhsatnamesi olmadığı halde gözlükçülük yapan veya gözlükçü olduğunu ilan eden kimse 25 liradan 250 liraya kadar ağır para cezasına mahkum edilir ve dükkânı kapatılır.

MADDE 13. Ruhsatnameli bir gözlükçü kendi ismini veya unvanını başkasına vermek suretiyle 12 inci maddede zikri geçen suça iştirak ederse aynı cezalara çarpılır ve tekerrürü halinde ruhsatnamesi geri alınır.

MADDE 14. Sıhhî halinin daimî surette gözlükçülük yapmağa mani olduğu tam teşekküllü sıhhî bir heyet raporu ile sabit olanların ruhsatnameleri Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince geri alınır.

MADDE 15. Yedinci maddede zikredilen durum hilâfına hareket eden ve tekerrürü halinde ruhsatnameleri geri alınır. Hareketleri ruhsatsız tababet sanatını icra suçuna temas edenler hakkında bu hususdaki hükümler tatbik olunur.

Sekizinci maddede yazılı durum hilâfına hareket veya aynı maddede yazılı vasıf ve şartlara uygun olmayan yerlerde ticaret eden gözlükçülere, kanun hükümlerine uymaları için bir mühlet verilir. Bu mühlet geçtikten sonra vaziyetlerini kanun hükümlerine uydurmıyan gözlükçülerden birinci defasında yirmi beş liradan yüz liraya kadar ve tekerrüründe elli liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezası alınmakla beraber ruhsatnamesi de geri verilir.

MADDE 16. Altıncı, dokuzuncu, onuncu ve onbirinci maddeler hükümlerine riayet etmiyenlerden on liradan elli liraya kadar hafif para cezası alınır.

BİRİNCİ MUVAKKAT MADDE: Bu kanunun neşri tarihinde en az iki seneden beri bir ticarethane veya eczanede gözlükçülük yapdıklarını mahallin en büyük mülkiye amiri tarafından verilmiş bir vesika ile isbat edenler bu kanunun meriyet tarihinden itibaren üç ay zarfında müracaat ettikleri taktirde yalnız imtihana tabi tutulurlar. Bunlar imtihan neticesine kadar sanatlarını icraya devam edebilirler. İmtihanda muvaffak olanlara bir gözlükçülük ruhsatnamesi verilir.

İKİNCİ MUVAKKAT MADDE: Bu kanunun neşri tarihinde en az on seneden beri bir ticarethane açmış olarak veya eczanesinde gözlükçülük yaptıkları mahallin en büyük mülkiye âmiri tarafından verilmiş bir vesika ile sabit olanlar bu kanunun 1, 2 ve 3 üncü fıkralarında yazılı şartları haiz olmasalar bile, sanatlarını icraya devam ederler.

Birinci fıkrada yazılı şartları haiz olanlara kanunun meriyet tarihinde üç ay zarfında müracaat ettikleri takdirde Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından bir ruhsatname verilir.

MADDE 17. Bu kanun neşri tarihinden itibaren üç ay sonra meridir.

MADDE 18. Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye, Dahiliye, Maliye ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekilleri memurdur.

**Gözlükçülük Kursu Talimatı**

MADDE 1. 3958 sayılı Gözlükçülük hakkındaki yasanın 2 nci maddesi gereğince açılacak gözlükçülük kurslarının yeri, açılma tarihi ve kabul şartları bir ay evvel Resmi Gazete ile yayınlanır ve Valiliklere bir genelge ile duyurulur. (Kurs müddeti iki aydır).

MADDE 2. Kursa Bakanlığımızca tesbit edilecek kontenjana göre aday kabul edilir. Kursun açılış tarihi Resmi Gazetede yayınlanıp Valiliklere genelge gönderildikten sonra aday kayıtları başlanır. Bu tarihten evvel yapılacak müracaatlar kabul edilmez ve geçerli sayılmaz.

Kursun açılma tarihi yayınlandıktan sonra iştirak etmek isteyenler dilekçe ve belgelerini noksansız olarak kursun açılış tarihinden en geç 15 gün evvel ulaşacak şekilde, Valilikler aracılığı veya doğrudan doğruya Bakanlığımıza göndermeleri gerekmektedir. İstekli sayısı kontenjanı aştığı takdirde, müracaatlar değerlendirmeye tabi tutulur, müracaat süresini geçirenler ile belgeleri noksan olanlar değerlendirmeye sokulmaz.

İstenilen belgeler: 1. Kursa iştirak etmek için dilekçe, 2. Nüfus hüviyet cüzdanı örneği (Noterden tasdikli) 3. En az orta tahsilini tamamlamış olduğuna dair tahsil vesikası örneği (Lise veya dengi okul) (Noterden tasdikli), 4. Sağlık durumunun gözlükçülük yapmaya elverişli bulunduğunu gösterir sağlık kurulu raporu, 5. Aşı kâğıdı, 6. Dört adet fotoğraf (yakın tarihte çekilmiş).

MADDE 3. Kursa kayıt ve kabulü yapılanlara durum bildirilir.

MADDE 4. Dersler teorik ve pratik olarak günde 6 saattir. Pratik dersler öğleden evvel dört saat, teorik dersler öğleden sonra iki saat olarak yapılacaktır.

MADDE 5. Pratik dersler: Reçeteye göre fennî şekilde gözlük hazırlanması için icabeden umum maniplasyon ve pratik çalışmayı kapsar. Bu hususta gereken fennî âletler kullandırılır.

MADDE 6. Teorik dersler: Göz ve refraksiyonu, gözlük camları, gözlük tertibi bahislerini ihtiva eder.

1. Göz:
   A- Basit anatomik bkilgi.
   B- Basit fizyoloji bilgisi.
2. Refraksiyon:
   A- Işınların doğrultusu, yansıması, kırılması, aynalar, mercekler, prizmalar.
   B- Gözde kırılma, dioptrik sistem, uyum.
   C- Emetropi, ametropiler, presbisi.

Gözlük camları:

1. Cinsleri.
   A- Yuvarlak, silindirik, prizmatik camlar.
   B- Astigmat camları, iki odaklı camlar, koruyucu ve renkli camlar, diğer cins ve şekildeki camlar.
2. Etkileri ve kullanılma yerleri.
   A- Her cins camın ışık özellikleri, vasıfları, dereceleri, dioptri usulü.
   B- Ametropillerin ve presbisinin düzeltilmeleri.

Gözlük hazırlanması:

1. Gözlük (Gözlük parçaları çeşitleri ve şekilleri).
2. Hazırlama ve sunma,
   A. Gözlük reçetesinin tertibi, okunması, izahı,
   B. Reçeteye göre gözlük hazırlanması:
      a) Çerçeve seçimi,
      b) Camların montajı,
      c) Santraj ve desantraj.

MADDE 7. Gerek pratik ve gerekse teorik dersler muhtelif tarzlarda izah edilmek ve çeşitli misaller gösterilmek ve imkân nisbetinde pratik şekle dökülmek sureti ile adaylara ders zamanında öğretilir. Her aday ile ayrı ayrı alâkadar olunur. Ve pratik çalışma her birine ayrıca yaptırılır. Adayların iyice anlayıp kavradığına kanaat getirilmedikçe diğer bahislere geçilmez.

MADDE 8. Adayların pratik ve teorik derslere muntazaman devamları şarttır. Kurs müddetince gelmediği günlerin toplamı beş günü bulan namzet sınava girme hakkını kaybeder. Bu durumdakilerin kayıtları silinerek kursla ilgileri kesilir.

MADDE 9. Kursun bitiminde kurs öğretmenleri tarafından, Bakanlığın tayin edeceği bir heyet huzurunda namzetlerin imtihanı yapılır. İmtihan teorik ve pratik kısımlara havi olmak üzere sözlüdür.

İmtihan sonuçları derecelerle takdir olunur. Dereceler (Pekiyi, iyi, zayıf) dır. Pekiyi ve iyi derece alanlara ruhsatname verilir.

MADDE 10. Muvaffak olmayanlar en az altı ay sonra Bakanlığın tayin edeceği zamanda tekrar imtihana girerler. Bu ikinci imtihanda muvaffak olamayanlar yine en az altı ay sonra tekrar üçüncü bir imtihana girmek hakkını muhafaza ettikleri gibi bu altı aylık fasılalarda tekrar kayıt muamelesi yaptırmadan isterlerse diğer kurslara da devam edebilirler.

Üçüncü imtihanda da muvaffak olamıyanlar artık kurs ve imtihana giremezler.

MADDE 11. Gözlükçülük kanununun üçüncü maddesinde zikredilenler kursa devam etmeden imtihana girebilirler. Bunların da imtihanda muvaffak olamayanları evvelki madde hükümlerine tâbidirler.

3958 sayılı gözlükçülük kanununun 87 inci maddesinde yazılı olduğu üzere gözlükçüler başka bir ticarethane veya mağazada dahi yalnız kendilerine mahsus, bir kısım işgal edebilirler. Bu kısımların haiz olması icabeden genişlik ve şartlar şunlardır:

1. Bu gibi ticarethanelerin gözlükçülük için ayrılan kısmı en az iki metre kare bir sahayı işgal etmeli ve ticarethanenin diğer kısmından camekân, tahtaperde gibi sabit bir bölme ile tamamen ayrılmış olmalıdır. Arada yalnız bir kapı veya geçit bulunabilir.

2. Gözlükçü kısmında ticarethanenin diğer satış malzemesinin bulundurulması yasaktır.

3. Tıbbî ve cerrahî ve optik aletlerle ve fotoğrafçılık ve saatçılık gibi işlerle meşgul müesseselerle eczanelerde yapılan gözlükçülük birinci ve ikinci maddedeki kayıtlara tabi değildir.

## KURSA KATILMAK İÇİN GEREKLİ BELGELER

A- Dilekçe
B- Nüfus cüzdanı örneği (Noterden tastikli)
C- Tahsil vesikası örneği (Noterden tastikli)
D- Sağlık kurulu raporu
E- 4 adet fotoğraf (yeni çekilmiş olacak)
F- Aşı kağıdı
G- Fenni gözlükçüden alınmış bonservis (Kursa katılmadan sınava girecekler için)
H- Yabancı memleketlerden alınmış gözlükçülük ruhsatname veya diploması (Kursa katılmadan sınava girecekler için.)

## HASTANELER TALİMATNAMESİ

### (Ecza ve Eczanelerle İlgili Maddeler)

**Tarihi: 4.4.1955**

MADDE 104. Mütehassıslar, servislerine lüzumu olan alât, edavat, ecza ve eşya için nümunesine uygun birer (talep müzekkeresi) yazarak baştabibe verir ve idarece tanzim edilen (İstimâl isühlâk müzekkeresi) üzerine imza mukabilinde başeczacı veya eczacıdan, ayniyat muhasibi veya ambar memurundan veya bu hususlarda vazifelendirilmiş kimselerden alırlar.

Serviste kullanılacak ampul, tentürdiyot, pamuk vesaire gibi toptan alınması lâzım gelen ecza veya pansuman levazımı kopyalı bir defterle ve baştabibin vizesiyle doğrudan doğruya eczaneden alınır. (Bu defterlerin kopyası eczanede saklanır).

MADDE 229. Hastane ihtiyaçları için muhtelif suretlerle temin ve tedarik edilen maddelerden icabedenlerinin muayenelerini yapmak üzere baştabip muavini veya mütehassıs tabiplerden birinin riyaseti altında başeczacı veya eczacı ve idare memurundan mürekkep üç kişilik bir (Muayene Heyeti) teşkil olunur. Ancak tahlil mevzuu olan işler hakkında sclâhiyetli mütehassısın vereceği rapor muayene heyetince kabul olunabilir.

MADDE 230. Hastanelerde, Ayniyat Talimatnamesi hükümleri dairesinde tadat yapmak üzere her mali sene başında baştabibin tâyin edeceği üç kişilik bir heyet kurulur.

Bu heyet hastanede mevcut bilcümle demirbaş eşya, malzeme ve mefruşat ile erzak ve sair mevcudatın sayımını yapar. Bu sayımda mevcutların resmi kayıtlara nazaran fazlası eksiği tesbit olunur. Bozulan, çürüyen, kırılan ve dökülenler varsa mucip sebepleriyle birlikte bir mazbata ile tesbit olunur. Ziyaa uğrayanlar hakkında gerekli tahkikat yapılarak ziyaın sebepleri tesbit ve müsebbibleri baştabipliğe bildirilir. Kullanılamayacak hal almış eşya, malzeme, ilâç ve erzak hakkında Ayniyat Talimatnamesindeki esaslar dahilinde terkin ve imha muamelesi yapılır.

MADDE 245. Hastanelerde nöbet vazifesi, hastanelerin büyüklüğüne, yatak ve personel kadrosuna, mevki ve ehemmiyetine, faaliyetinin ziyadeliğine göre ayrı ayrı hükümlere tâbidir.

Mütehassıs tabib, asistan, eczacı ve idarî memurlarının nöbet vazifeleri bu hususiyetlere göre ayrılarak tesbit edilir.

B. Eczacı nöbetleri

1. Bir eczacı bulunan hastanelerde eczacı nöbet tutmaz, ancak akşam visitesinde yazılan ilâçları yapmakla mükelleftir.

2. İki eczacısı bulunan hastanelerde eczacılar akşam vizitelerinin ilâçlarını münavebe ile yaparlar.

3. İkiden fazla eczacı bulunan hastanelerde eczacılar başeczacı dahil olmak üzere nöbet tutarlar.

MADDE 249. Hastanelerde mütehassıs tabib, mütehassıs muavini, asistan, eczacı, idari ve teknik memurlara ait nöbet cetvelleri baştabib tarafından aylık olarak tanzim ve alâkalılara tebliğ olunur.

Hemşire, hemşire yardımcısı ve müstahdemlere ait nöbet cetvelleri ise yine aylık olarak başhemşire tarafından tanzim ve baştabipliğe tasdik ettirildikten sonra alâkalılara tebliğ olunur.

Nöbet cetvellerinin birer örneği baştabib odasıyla nöbet odasına ve her günkü nöbetçilerin isimlerini havi liste de hastane antresinin münasip bir yerine asılır.

MADDE 256. Nöbetçi eczacı, başeczacı hastanede bulunmadığı zamanlar onun vekilidir. Başeczacının hastaneden ayrılışında zehirli ve uyuşturucu ilâçlara ait dolapların anahtarlarını teslim alır ve hüsnü muhafaza eder.

MADDE 257. Nöbetçi eczacı, nöbeti sırasında sarfolunan ilâç ve tıbbî malzemenin cins ve miktarlarını vizite defterine (Numune: 87) kaydeder. Ve nöbetin hitamında bu sarfiyatın hülâsasını matbu ilâç sarfiyat cetveline (Numune: 88) yazarak imzaladıktan sonra başeczacıya verir.

**Müteferrik Maddeler**

MADDE 259. Sıhhî, idarî ve teknik personelin ve memurların hastane dahilinde bu Talimatnamede tasrih edilen şekilde giyinmeleri mecburidir.

Hastanede giyilecek gömlekler ve iş elbiseleri aşağıdaki şekildedir:

1. Mütehassıs tabib, muavin, eczacı, diş tabibi, ve asistanlar önden tek sıra düğmeli, devrik yakalı iki büyük cepli, beyaz gömlek giyerler. Gömleğin sol tarafında sol meme üzerinde bir cep daha bulunur ve bu cep üzerine giyenin ismine ait harfler işlenir.

## HUSUSİ HASTAHANELER KANUNU

### (Eczane ve Eczacılarla İlgili Maddeleri)

**Kanun No: 2219** **Tarihi: 5.6.1933**

MADDE 14. Hakikî şahıslarla şirketlerden başkalarına ait olan veya sırf hayır için açılan hususî hastahaneler dışarıdan gelen hastaları parasız muayene ve tedavi etmek ve parasız ilâç vermek üzere hastahaneye bağlı poliklinik ve diplomalı eczacı idaresinde eczahane açabilirler.

MADDE 15. 14 üncü madde hükmüne girmemiş hususi hastahanelerden otuz yataklıya kadar olanlar (her vakit hazır bulundurulması mecburi olanlardan başka) ilâçları şehir hastahanesinden alabilirler. Eli yataklıya kadar olanların ilâçlarını nasıl alacakları, hastahanenin yerinin şehre uzaklığına göre, Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tâyin olunur. Bütün hususi hastahanelerden yatak sayısı elliden fazla olanlar bir eczahane ile lüzumu kadar eczacı bulundurmak mecburiyetindedirler. Hususî hastahanelerden bedelle dışarıya ilâç verilmesi yasaktır.

## SOSYAL SİGORTALAR KANUNU

### (Eczane ve Eczacılarla İlgili Maddeleri)

**Kanun No: 506**

(R.G. de Yayın Tar.: 29, 30, 31 Temmuz, 1 Ağustos 1964
Sayı: 11766, 11767, 11768, 11769
Yürürlüğe girdiği tarihi: 1.3.1965).

**Sigortalı Sayılanlar**

MADDE: 2. Bir hizmet akdine dayanarak, bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanlar, bu kanuna göre sigortalı sayılırlar.

Çarşı ve mahalle bekçileri bu kanun hükümlerine tâbidirler.

Bu kanunuda belirtilen sosyal sigorta yardımlarından sigortalılar ile bunların eş ve çocukları ve sigortalıların ölümlerinde bu kanuna göre hak sahibi kimseleri yararlanırlar.

**Sigortalı Sayılmayanlar**

MADDE: 3.

B- İşverenin Ücretsiz çalışan eşi,

**İşyerini Bildirme**

MADDE: 8. İşveren, örneği Kurumca hazırlanacak bildirgeyi, sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihten itibaren en geç bir ay içinde Kurumun ilgili teşkilâtına vermekle veya taahhütlü olarak göndermekle yükümlüdür.

İşverene, Kurumca bildirgenin alındığını bildirir bir belge verilir veya taahhütlü olarak gönderilir.

Bildirgenin verilmemesi veya geç verilmesi bu kanunda belirtilen hak ve yükümleri kaldırmaz.

Sigortalı çalıştırılan bir işin veya işyerinin başka bir işverene devrolunması veya intikal etmesi halinde de, yeni işveren bildirge vermekle yükümlüdür. Bu işlerde çalışan sigortalıların sigorta hak ve yükümleri devam eder.

**Çalıştırılan Sigortalıları Bildirme**

MADDE: 9. İşveren, çalıştırdığı sigortalıları, örneği Kurumca hazırlanacak bildirgelerle en geç bir ay içinde Kuruma bildirmeye mecburdur.

## 17.7.1964 TARİHLİ VE 506 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR KANÛNUNUN 123 üncü MADDESİNİN TADİLİ HAKKINDA KANUN

**Kanun No: 1517** **R.G. Sayı: 14104**

MADDE: 1. 17.7.1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar kanununun 123 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Sağlık tesisi kurma ve sözleşme yapmak yetkisi ile ilgili olarak:

MADDE: 123. Kurum, bu kanunla kendisine verilmiş bulunan görevleri yerine getirebilmek ve sağlık yardımlarını yapabilmek için, hastane, sanatoryum, prevantoryum, yataklı ve yataksız dispanser, sağlık istasyonu, eczane ve benzeri müesseseler işletebileceği gibi gerekli gördüğü yerlerde hastane, eczane, hekim, eczacı ve ebelerle ve diğer gerçek veya tüzel kişilerle sözleşmeler yapmaya da yetkilidir.

Kurum ayrıca lüzum gördüğü hallerde ve yerlerde serbest eczanelerden biri veya birkaçı ile anlaşma yapabilir.

Kurum eczanelerinden, Kurumca yapılacak sağlık yardımlarından faydalanacak olanlarla kurum mensuplarından başkasına ilâç ve tıbbî malzeme verilemez. Ancak, serbest eczane bulunmayan yerlerde veya serbest eczanelerde bulunmayan hayat kurtarıcı ilâç ve tıbbî malzeme bedeli karşılığında verilebilir.

Kurum hekimleri tarafından yazılacak ilâç ve tıbbi malzemenin listesi, Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunca düzenlenir. Bu liste, her yılın ilk ayında Kurumca ilân edilir. İlâç listesinin hazırlanmasında Sosyal Sigortalar Kurumu Yüksek Sağlık Kurulu çalışmalarına, Ankara Tıp ve Eczacılık Fakültelerinden iki farmakodinami profesörü ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Eczacılık İşleri Genel Müdürü de diğer üyelerle eşit yetkilere sahip olarak katılırlar.

Kurulun çalışmaları ile ilgili her türlü giderler Kurumca ödenir.

Kurul en az haftada bir defa toplanır.

Kurul gerekli gördüğü hallerde dışarıdan uzman kimselerin görüşlerini açabilir.

MADDE: 2. Bu Kanun yayın tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE: 3. Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Kurum, lüzum gördüğü takdirde her çeşit yataklı ve yataksız sağlık tesislerinde eczane kurup işletebilir.

Kurum, bu kanunla kendisine verilmiş bulunan görevleri yerine getirebilmek ve sağlık yardımlarını yapabilmek için, ecza dolabı açabilir.

Sosyal Sigortalar kurumu ilâç fabrikaları da kurabilir.

## BAĞ — KUR KANUNU

### (İlaç ve Eczacılarla İlgili Maddeleri)

**Sayı: 1497** **Tarihi: 4.5.1979**

Yeni giren sigortalılar şu şekilde tesbit edilmiştir:

MADDE:24.

1. Donatma İştirâkleri ortakları,
2. Anonim şirketlerin kurucu ortakları ile Yönetim Kurulu üyesi ortakları,
3. Hiçbir meslek kuruluşuna kayıtlı olma zorunluluğunda olmayanlar,

MADDE: 25.

1. Herhangi bir meslek kuruluşuna kayıtlı olma zorunluluğunda olmayanlar kendi nam ve hesabına çalışmaya başladıkları tarihten,
2. Kanunla kurulu meslek kuruluşlarına kayıt zorunluluğunda olanlar ise, meslek kuruluşlarına kayıtlı oldukları tarihten itibaren kendiliğinden sigortalı olurlar. Bağ-Kur'a kayıt için ne zaman müracaat edilirse edilsin, sigortalılık yukarıda açıklanan tarihlerde başlar.

Kendi tam ve hesabına çalışanlardan:

a) Meslek kuruluşuna kayıt olarak Bağ-Kur'a girenlerin, bu kuruluştaki kayıtlarının silindiği tarihten itibaren,

**Bağ-Kur'a Yazılma:**

Değişik Madde 26 ile meslek kuruluşuna kayıt oldukları tarihten başlar. Meslek kuruluşlarına kayıtlı olanlar Bağ-Kur bildirgelerini onaylatmak üzere bağlı oldukları meslek kuruluşlarına başvururlar.

**Basamak Seçme:**

Değişik Madde 51 ile seçme süresi 3 aya çıkarılmıştır.

PRİM: 2229 Sayılı Kanuna göre ödenecek aylık sigorta primi sigortalının geçtiği gelir basamağı göstergesinin % 15'idir.

## HAFTA TATİLİ HAKKINDA KANUN

**Kanun No: 394** **Kabul Tarihi: 2/1/1924**

MADDE 1. On bin veya on binden fazla nüfusu havi şehirlerde alelûmum fabrika, imalâthane, tezgâh, dükkân, mağaza, yazıhane, ticarethane, sınaî ve ticarî bilûmum müessesat ve tevabiinin haftada bir gün tatili faaliyet etmeleri mecburidir.(*)

MADDE 2. Resmî devairle umumî, hususî, ticarî ve sınaî herhangi bir müessesede müstahdemini ve ameleyi haftada altı günden fazla çalıştırmak memnudur.

MADDE 3. Sanayi zümreleri dışında kalan işlerden ziraat, avcılık, balıkçılık, çobanlık, ormancılık ve emsali mesai erbabı işbu kanun ahkâmına müstesnadır.

MADDE 4. Atide zikrolunan müesseseler yevmi mahsusta hafta tatilinden müstesnadır:

A- Hastahaneler, dispanserler, eczaneler, etibba ve diş muayenehaneleri, kimya ve bakteriyoloji lâboratuvarları, hamamlar ve tephirhaneler,

MADDE: 6. Pazar günleri tatil eden müesseselerde bekçi v.s. pazar günü çalıştırılırsa o hafta içinde 24 saat izin verilir.

## ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

**Kanun No: 6301** **Kabul Tarihi: 2.3.1954**
**Yayın Tarihi: 8.3.1954**

MADDE 1. Nüfusu on bin ve daha fazla olan şehir ve kasabalardaki fabrika, imalâthane, mağaza, dükkân, yazıhane, büro ve bunların benzerleriyle bilûmum ticari ve sınaî müesseselerde çalıştırılan işçilere ve diğer müstahdemlere bir saatten aşağı olmamak üzere öğle dinlenmesi verilmesi mecburidir.

Dinlenme devresinin başlama ve bitme saatleri, mevsimlere göre, o mahallin Belediye Meclisi tarafından tesbit ve ilân olunur.

---

(*) Maddenin "Tatil günü yirmi dört saatten dun olmamak üzere cuma günüdür" şeklindeki ikinci fıkrası 27.5.1935 gün ve 2739 sayılı kanunun 3 ve 4. maddeleriyle yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3. Birinci maddede yazılı yerlerden:

a) Halkın yeme ve içmesiyle alâkalı maddeleri satanların,

b) Eczanelerin, umumun yıkanıp temizlenmesine, yatıp kalkmasına veya eğlenmesine mahsus bulunanlarla her nevi lokanta, gazino ve kahvehane ve benzerlerinin,

c) Garaj, akaryakıt satış istasyonları gibi seyrüseferle alâkalı olanların, öğle dinlenmesini hangi saatlerde ve ne şekilde tatbik edecekleri 1 inci maddede yazılı makam tarafından tesbit ve ilân olunur.

Bu maddenin (b) ve (c) fıkralarında gösterilen yerlerin dinlenme devresinin devamı müddetince kapalı kalmaları mecburiyeti olmayıp ancak, buralarda çalışan işçi ve müstahdemlerin öğle dinlenmeleri, münavebe suretiyle temin olunur.

MADDE 4. İş Kanununa tabi bulunan iş yerlerinde çalışan "İşçiler" hakkında öğle dinlenmelerinin tatbikına bahsi geçen kanunda yazılı hükümler dairesinde devam olunur (İş Kanununun 2, 5, 63 ve 64. maddelerine bakınız).

## TABABET UZMANLIK TÜZÜĞÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN TÜZÜK

**Sayı : 18230** **Yayın Tarihi : 23 Kasım 1983**

MADDE 1. 5/4/1973 günlü ve 7/6229 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Tababet Uzmanlık Tüzüğünün 2, 5 ve 6'ncı maddeleri, 25/11/1980 günlü ve 8/2008 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Tüzükle değiştirilen 10'uncu maddesiyle 12'nci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları aşağıdaki biçimde değiştirilmiştir :

MADDE 2. Bu Tüzükte geçen asistan deyimi, tababet dallarından birinde uzman olabilmek için bilgi ve becerisini geliştirmek amacıyla özel mevzuatına ve bu Tüzük hükümlerine göre, öğrenim, eğitim ve uygulama yapmak ve bilimsel esaslara göre yetiştirilmek üzere atanan kişi anlamına gelir.

3'üncü maddede yazılı kurumlarda uzmanlık eğitimi görmekte olanlar, unvan ve kadroları ne olursa olsun, bu Tüzüğün uzmanlık eğitimi ve uzmanlık belgesi yönünden asistanlar için öngördüğü esaslara tabidirler.

Yabancı uyruklular, bu Tüzükte kendileri için öngörülen koşulları taşımak kaydıyla uzmanlık eğitimine kabul edilebilirler.

MADDE 5. Tababet uzmanlık ana ve yan dalları; bunlardaki eğitim süreleri ve rotasyonlar ek çizelgede gösterilmiştir.

Klinik ve laboratuvar şefleri ya da özel mevzuatına göre yetkili kılınan bilim dalı başkanları, asistanlara, çizelgede öngörülmeyen rotasyonları yaptırmaya yetkilidirler.

Bakanlıkça yetkili kılınan sağlık kurumlarında uzmanlık öğrenimi yapmakta olan asistanlar, Bakanlığın gerekli gördüğü hallerde, eğitim amacıyla, uzmanlık eğitimi

veren başka sağlık kurumlarında, ilgili fakültelerin kabul etmesi koşuluyla da tıp fakülteleri hastanelerinde çalıştırılabilirler.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 6. Asistanlığa atanabilmek için;

A- 1. Türk vatandaşı olmak ya da Türk Soylu Yabancıların Türkiye'de Meslek ve Sanatlarını Serbestçe Yapabilmelerine, Kamu, Özel Kuruluş ve İşyerlerinde Çalıştırılabilmelerine İlişkin 2527 sayılı Kanun kapsamında sayılmak.

2. Kamu haklarından yoksun bulunmamak.

3. Taksirli suçlar dışında, ağır hapis ya da 6 aydan fazla hapis ya da affa uğramış olsalar bile Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla, zimmet, ihtilas, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı bir fiilden dolayı hapis cezasından hükümlü bulunmamak, son iki yıl içinde olumsuz sicil almamış olmak.

4. Askerlikle ilgili bulunmamak ya da askerlik hizmetini yapmış olmak, bu görevi ertelenmiş ya da yedek sınıfa geçirilmiş yahut Askerlik Kanununun 86 ve 89'uncu maddelerinde öngörülen durumlardan birine girmemiş ve askerliğini yapmamış olanlar bakımından uzmanlık yapacakları dal için bu Tüzüğün 5'nci maddesinde gösterilen sürelerin sonuna kadar otuziki yaşından gün almayacak durumda olmak.

5. Atanmak için başvurma ve atanma sırasında bağlı bulundukları meslek odalarınca, geçici süreyle de olsa, meslekten uzaklaştırılmış bulunmamak.

6. Meslek ve sanatını uygulamasına ve uzman olmak istediği dalda çalışmasına sağlık yönünden engeli bulunmadığını 3'üncü maddede belirtilen kurumların sağlık kurullarından alınan raporla belgelemek.

B- Türkiye'de tabiplik yapmaya yetkili olmak ya da,

1. Ortodonti ve diş protezi uzmanlık eğitimi için diş hekimliği fakültesi ya da diş hekimliği yüksek okulu.

2. Mikrobiyoloji ve klinik mikrobiyoloji uzmanlık dalı eğitimi için fen fakültesi biyoloji bölümü ya da veteriner fakültesi.

3. Biyokimya ve klinik biyokimya uzmanlık eğitimi için fen fakültesi ya da dengi fakültelerin kimya, biyoloji bölümü, kimya yüksek okulu, eczacılık fakültesi, eczacılık yüksek okulu ya da veteriner fakültesi.

4. Tıbbi farmakoloji uzmanlık eğitimi için eczacılık fakültesi ya da eczacılık yüksek okulu, fen fakültesi kimya bölümü ya da kimya yüksek okulu.

5. Tıbbi histoloji ve embriyoloji uzmanlık eğitimi için, fen fakültesi biyoloji bölümü ya da veteriner fakültesi.

6. Fizyoloji uzmanlığı eğitimi için, fen fakültesi biyoloji ve kimya bölümleri ya da kimya yüksek okulu ya da veteriner fakültesi, mezunu olmak.

C- Asistanlık sınavını kazanmış olmak, gerekir.

Muvazzaf askerlik hizmetlerini sınav gününden üç ay sonra bitirecek olanlar asistanlık sınavına girebilirler.

MADDE 10. Asistanlık sınavları, yabancı dil ve meslek bilgileri dallarında yapılır.

Sınavlarda başarılı sayılabilmek için 100 puan üzerinden, yabancı dilde en az 60, meslek bilgilerinde en az 70 puan almak gerekir. Meslek bilgileri sınavına girebilmek için, yabancı dil sınavını başarmış olmak zorunludur. Yabancı dil sınavı, yılda iki kez Bakanlıkça ya da Bakanlıkça yetkili kılınan bir kurumca yapılır.

Yabancı dil sınavında başarı gösterenler, buna ilişkin sınav sonuçlarının Bakanlıkça ilân edilen tarihten başlayarak 2 yıl içerisinde bu Tüzük hükümlerine göre girecekleri sınavlarda yabancı dil sınavından bağışık tutulurlar.

Halk sağlığı ve aile hekimliği dallarında uzmanlık eğitimi görecekler, meslek sınavına tabi tutulmazlar. Ancak, bu dallarda uzmanlık eğitimine başlayanlar, bu tarihten itibaren beşyıl süreyle başka bir dalda asistanlık sınavına giremezler.

MADDE 12. Sınavı kazananlar, çalışmak istedikleri kurum ve kuruluşlar ve meslek bilgi puanları, bu puanların eşitliği halinde eş durumları gözönüne alınarak boş asistanlık kadrolarına atanırlar.

Bazı Sağlık Personelinin Devlet Hizmeti Yükümlülüğüne Dair 2514 sayılı Kanunun 6'ncı maddesine göre asistanlık sınavına girip kazananların atamaları, Devlet hizmeti yükümlülüğünü bitirdiklerinde yapılır.

MADDE 2. 5/4/1973 günlü ve 7/6229 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Tababet Uzmanlık Tüzüğüne aşağıdaki ek 1'inci madde eklenmiştir :

EK MADDE 1. Bu Tüzükte geçen «Gülhane Askeri Tıp Akademisi» deyimi, «Gülhane Askeri Tıp Akademisi ve Fakültesi» biçiminde değiştirilmiştir.

MADDE 3. 5/4/1973 günlü ve 7/6220 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Tababet Uzmanlık Tüzüğünün geçici 1, 2 ve 6'ncı maddeleriyle 15/7/1974 günlü ve 7/8761 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Tüzükle değiştirilen geçici 3, 4, 5 ve 7'nci maddeleri yürürlükten kaldırılmış, bu Tüzüğe aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE 1. Bu Tüzüğün yürürlüğe girdiği günden önce yürürlükte bulunan Tüzük hükümlerine göre uzmanlık eğitimi sürelerini tamamlayanların uzmanlık sınavları ve uzmanlık belgelerinin verilmesi işlemleri 5/4/1973 günlü ve 7/6229 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Tababet Uzmanlık Tüzüğü hükümlerine göre yapılır.

GEÇİCİ MADDE 2. Bu Tüzüğün yürürlüğe girdiği günden önce uzmanlık eğitimi sınavını kazanıp da göreve başlamamış olanlar, bu Tüzük hükümlerine tabi olurlar.

Sınavın yapıldığı tarihte yürürlükte olan Tüzük hükümlerine göre bir uzmanlık dalı iken, bu Tüzükle iki uzmanlık dalına ayrılmış uzmanlık dalı sınavını kazanmış olup henüz göreve başlamamış olanlar, bu Tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak iki ay içinde, ayrılmış olan dallardan hangisinde uzman olmak istediklerini bir dilekçe ile Bakanlığa bildirirler; kadroya bakılmaksızın işlem buna göre yapılır.

GEÇİCİ MADDE 3. Bu Tüzüğün yürürlüğe girdiği günden önce uzmanlık eğitimine başlamış bulunanlar, 5/4/1973 günlü ve 7/6229 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Tüzük hükümlerine tabidirler.

Ancak, bu Tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihte 5/4/1973 günlü ve 7/6229 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Tababet Uzmanlık Tüzüğü hükümlerine göre bir uzmanlık dalı iken bu Tüzükle iki uzmanlık dalına ayrılmış uzmanlık dalında eğitim görmekte bulunanlar, bu Tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak iki ay içinde, bulundukları kurumun amirlerine dilekçe ile başvurarak hangi Tüzük hükümlerine tabi olmak istediklerini, bu Tüzük hükümlerine tabi olmak isteğinde iseler, hangi dalda uzman olmak istediklerini tamamlamış olmaları koşuluyla, tabi oldukları Tüzük hükümlerine göre uzmanlık belgesi verilir.

GEÇİCİ MADDE 4. Tüzüğün 17'nci maddesinde öngörülen iki yıllık meslek uygulamasını yapmaksızın yan dal uzmanlık süresini tamamlayarak belge almaya hak kazanmış ya da yan dal uzmanlık eğitimine başlamış olanların bu Tüzüğün yayımı tarihinden başlayarak altı ay içinde başvurmaları halinde düzenlenmiş ve düzenlenecek olan yan dal uzmanlık belgeleri Bakanlıkça tescil edilir.

GEÇİCİ MADDE 5. 5/4/1973 günlü ve 7/6229 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Tababet Uzmanlık Tüzüğünün 5'inci maddesinde belirlenen ana dallarda uzmanlık hakkını kazanmış olup ana dalla ilgili yan dallardan birinde en az on yıl süreyle araştırma, inceleme yapmak ve bu alanda bilimsel yayınlarda bulunmak suretiyle bilgi, görgü ve becerilerini geliştirmiş olanlardan bu yan dalda uzmanlık belgesi almak isteyenlere, bu Tüzüğün yayımı tarihinden başlayarak altı ay içinde başvurmaları halinde, çalışmalarıyla ilgili belgeler Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Tababet Uzmanlık Kurulunca değerlendirilerek uygun görülenlere Bakanlıkça yan dal uzmanlık belgesi düzenlenir ve uzmanlıkları tescil edilir.

MADDE 4. Danıştay'ca incelenmiş olan bu Tüzük hükümleri Resmi Gazete'de yayımı gününde yürürlüğe girer.

MADDE 5. Bu Tüzük hükümlerini Sağlık ve Sosyal Yardım, Maliye, Adalet, Milli Eğitim Bakanları yürütür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

# BÖLÜM II

# GIDA

**Üretimi, Yapısı ve Dağıtımı İle İlgili Yasa, Yönetmelik ve Bildiriler**

---

## GIDA MADDELERİNİN VE UMUMİ SAĞLIĞI İLGİLENDİREN EŞYA VE LEVAZIMIN HUSUSİ VASIFLARINI GÖSTEREN TÜZÜK

**Karar sayısı: 3/15481**
**Kabul Tarihi: 4/8/1952**

**Yayım Tarihi: 18/10/1952**
**Resmi gazete: Sayı 8236**

(Bu Tüzüğün Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkındaki Karar No. 7/4223 ve 18.4.1972 Tarihli; Karar No. 7/4322 - 7/4324 ve 9.5.1972 Tarihli Tüzükler de Eklenmiştir. Ayrıca Ekteki Karar No. 7/5274, 29.11.1972 Tarihli 16721 Sayı, 8.8.1979 Tarihli; 18097 Sayı, 4.7.1983 Tarihli; 18240 Sayı, 3.12.1983 Tarihli Tüzüklere Bakınız).

### BİRİNCİ BÖLÜM
### UMUMİ HÜKÜMLER

MADDE 1. Bütün gıda maddelerinin ve umumun kullanmasına mahsus olupta sıhhî mürakabeye tâbi bulunan eşya ve levazımın haiz olacağı hususî vasıflar ve bunların ne gibi hallerde bozulmuş, taklit veya tağşiş edilmiş sayılacağı bu Tüzükte gösterilmiştir.

Bunların işbu Tüzük hükümlerine göre teftiş ve mürakabesi Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 181 inci ve müteakip maddeleri hükümleri dairesinde yapılır.

MADDE 2. (16/5/1953 Tarih ve 4/808 sayılı kararname ile değişik) İmâl, ihzar veya taksim suretiyle muameleye tâbi tutularak ambalâj içinde kapalı olarak satılan her türlü gıda maddelerinin ve Umumî Hıfzısıhha Kanununun 183 üncü maddesinde yazılı malzemenin ambalâjları üzerinde; bu muameleyi yapanın isim ve adresi ve tanıtıcı işaretiyle içindeki maddenin cins ve nevi ve asgarî net miktarı ile bu Nizamname hükümleri gerektiriyorsa yapılma tarihi kolayca okunacak şekilde matbu bir etiket bulunur.

Ambalâjı içinde veya ambalajsız açık olarak perakende satılan bu maddelerin üzerinde bu Nizamnamede aksine bir hüküm belirtilmiş olmadıkça bunları yapanın isim ve adresiyle satılan maddenin mahiyetini açıkça bildiren bir etiket bulundurulur.

Seyyar satıcıların sattıkları her türlü gıda maddeleri de bu hükme tabiidir.

MADDE 3. (21/3/1956 tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Bütün gıda maddelerinin ve bunların konulduğu kab ve malzemenin bu Nizamnamede gösterilen vasıfları haiz ve temiz bulunması mecburidir.

Kirlenmiş, vasıfları bozulmuş veya vasıflarının kıymetleri azalmış, tefessüh etmiş, iğrenç manzaralı, kurtlanmış, küflenmiş, içinde patojen bakteriler ve parazitler üremiş veya zararlı mikropların toksinleri bulunan veyahut her ne sebepten olursa olsun zararlı kimyevi maddelerle muamele edilmiş gıda maddelerinin imâli, ihzarı, muhafaza ve satışı yasaktır.

MADDE 4. İçine konulduğu orijinal ambalâjı hiç bozulmamış ve muayyen istihlâk müddeti geçmemiş her türlü gıda maddelerinin bile veya bozukluklarından dolayı ceza mesuliyeti ancak bunları yapanlar hakkında tatbik olunur. Orijinal ambalâjı kısmen bozulmuş veya ambalajı olmaksızın açıkta satılan gıda maddelerinin bozukluk ve hilelerinin mesuliyeti bunun mahiyetine evvelden veya sonradan olma hallerine göre takdir edilerek, yapan veya satana veya her ikisine ait olarak kabul olunur.

MADDE 5. (21/3/1956 tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Umumun istihlâkine mahsus her türlü gıda maddelerinin imâl, ihzar veya küçük orijinal ambalâjlara taksim suretiyle muameleye tâbi tutulduğu bütün yerler, resmî müsaade alınmaksızın işletilemezler. Bu yerlerin her türlü teknik ve sıhhî şartlarının kifayetsizliğinden ve içinde çalışanların sıhhatli ve temiz olmalarından ve kanun hükümlerine göre muayyen zamanlarda muayenelerinden dolayı ceza mesuliyeti, bu müesseseleri işletenler veya şahsî ihmali olan işçiler hakkında tatbik olunur.

MADDE 6. Her türlü gıda maddelerinin imal, ihzar, küçük ambalâjlara taksim veya muhafaza olunduğu ve satıldığı yerlerin ve tesislerinin, içindeki alât ve edevatın, gıda maddelerinin taşındığı, içine konulduğu vasıta ve kapların tamamen temiz bulunması ve bütün bu safhalarda gıda maddelerinin her türlü televvüsten korunması mecburidir.

MADDE 7. Hususî Yönetmeliğinde müsaade edilmiş haller haricinde herhangi bir gıda maddesinin boyanması veya renginin alınması veyahut hakikî mahiyetini gizlemek için herhangi bir muameleye tâbi tutulması yasaktır.

Adı geçen Yönetmelik gereğince boyanmış veya içine muhafaza edici cisimleri ilâve edilmiş gıda maddeleri sâf ve tabiî vasıflarla satılmazlar.

MADDE 8. Bu Tüzükte geçen (asidite derecesi), ilgili bahislerinde ayrıca bir kayıt ve sarahat bulunmadıkça, Türk kodeksinde beyan edildiği gibi 100 gram maddede mevcut serbest asidi tâdil etmek için sarfı iktiza eden normal kalevinin $cm^3$, adedi demektir.

MADDE 9. Gıda maddelerinin ultra-viyole şuaı ile (irradié) edilmek veya hususî bir muameleye tâbi tutulmak suretiyle suni olarak, vitamin ilâve edilmiş (vitaminize) yahut mevcut vitamini çoğaltmış (super vitaminize) bir halde satılığa arzedilebilmesi ve satılması Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının müsaadesine bağlıdır. Bu suretle müsaadesi alınmamış olan bu nevi gıda maddeleri, sıhhate az veya çok zarar verecek derecede bozuk sayılır.

MADDE 10. (21/3/1956 tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). Kokuları yanındaki eşyaya sinen petrol ve emsali maddeler; süt, yağ, un ve ekmek gibi yabancı kokuları kolaylıkla alabilen gıdalar koku sinecek tarzda bir arada bulundurulamaz. Bu nevi maddedeki ile yanyana bulunarak bunların kokusu kendilerine geçmiş olan kokular, sıhhate az veya çok zarar verecek derecede bozuk sayılır.

MADDE 11. Malûm veya muayyen gıda maddelerinin vaz'ına mahsus olan, üzerinde buna dair alâmet bulunan memba suyu veya maden suları, gazoz, bira, şarap şişeleri gibi kaplara uzvî ve madenî asitler, lessivler, amonyak, dezenfektan cisimler, petrol ve benzin gibi sıhhate zararlı ve zehirli maddeler konularak satılığa çıkarılması, satılması ve böyle bir kap içinde bu gibi cisimler konularak alıcıya verilmesi yasaktır.

MADDE 12. Gıda maddelerinin konulduğu, satıldığı veya muhafaza edildiği yerlerdeki zararlı hayvanları ve tufeylâtı yok etmek için, arsenik veya mürekkebatı, potasyum siyanür, baryum silikat, sülfür, talyum emlâhı, striknin gibi zehirli kimyevî cisimler ile muamele edilmiş olan mahallerde mevcut gıda maddeleri, sıhhate az veya çok zarar verecek derecede bozuk sayılır.

MADDE 13. Gıda maddeleri, malûm veya maruf olan cins ve nevilerine veya imallerinde kullanılan iptidaî maddelere göre isimlendirilir. bunun haricinde bir isimle satılamaz. Bu isimler, perakende satılmak üzere ihzar edilen paket, kutu, şişe vesaire halindeki ambalajlar ile perakende olarak açıkta satılanların çekme, torba, çuval, şişe, kavanoz gibi kapları üzerinde görülecek veçhile ve okunaklı bir surette gösterilir ve herhangi blir şekilde yapılan ilân ve reklâmlar ile tarife vesair evrak üzerine dahi açıkça yazılır. Ancak ekmek, yumurta, meyve ve sebze gibi herkesçe bilinen gıdalar, hakkında bu tüzükte veya hususî Yönetmeliğinde bu hususta ayrıca bir kayıt mevcut değilse, bu suretle üzerine isimlerinin yazılması mecburî değildir.

MADDE 14. Gıda maddeleri ile ambalajlarının üzerindeki her çeşit yazı, alâmet ve işaretlerin vasıf, miktar ve menşe itibariyle, alıcının aldanması ihtimalini tamamen bertaraf edecek surette olmalıdır (Meselâ margarin üzerinde inek resmi ve sun'i bal üzerinde arı ve kovan resmi bulunamaz).

MADDE 15. Üzerlerinde vezinlerinin gösterilmesi lâzım veya mutad olan gıda maddelerinin, bu vezinlerin safi olarak itibar edilir. Bu gibi maddelerde hasıl olacak fire miktarı, bu Tüzükte ayrıca belirtilmemiş olanlar için üzerlerinde yazılan adede nazaran, umumiyet itibariyle % 3 ü geçmemek şartiyle kabul olunur.

MADDE 16. Gıda maddelerine, herhangi bir şifa hassasına malik olduğu veyahut terkibinde tabiî olarak mevcut olan gıdaî vasıfların fevkinde besleyici ve sıhhî bir tesiri haiz bulunduğu hakkında kayıt ve işaretler koymak yasaktır.

Aşağıda İkinci Bölüm'e giren 17-88 inci maddeler 6/3/1980 tarih ve 8/525 sayılı kararname ile değişik olup 10/4/1980 tarih ve 16-956 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

## İKİNCİ BÖLÜM
## SÜT VE SÜTTEN YAPILAN GIDA MADDELERİ

### KISIM I
### ÇİĞ SÜT

MADDE 17. Süt, süt veren hayvanların memelerinin doğal salgı maddeleridir. Sütler, alındığı hayvana göre adlandırılır.

Çiğ sütlerin rengi, kokusu, tadı, kıvamı ve görünüşü doğal olacak; asitlik derecesi, yoğunluk, süt ve yağsız kuru madde oranı, T.S. 1018 e uygun bulunacaktır.

MADDE 18. Çiğ sütlerin bileşiminde bulunan herhangi bir maddenin alınması veya bu sütlere dışardan herhangi bir maddenin katılması yasaktır.

MADDE 19. Yağ oranı yönünden T.S. 1018 e uygunluk koşulu, alındığı hayvanın adıyla satılan sütler için aranır.

Alındığı hayvanın adı belirtilmeden satışa çıkarılan çiğ sütün 100 mililitresinde en az 3 gram süt yağı bulunması gerekir. Süt yağı oranı daha aşağı olan çiğ sütler, ancak sütten yapılan gıda maddeleri yapımcılarına satılabilir.

MADDE 20. Çiğ sütlerin smaklanmasında, taşınmasında ve satılmasında kullanılacak kapların cinsi, büyüklüğü, biçimi, üzerinde bulunması gereken yazılar ve işaretler bu Tüzük hükümlerine ve T.S. 1018 e uygun olacaktır.

MADDE 21. Nitelikleri aşağıda belirtilen sütler insan gıdası olarak kullanılamaz, satılamaz:

a) Süt aracılığıyla insanlara bulaşan veya sütlerin niteliklerini bozan bir hastalık taşıyan hayvanların sütleri veya hastalık etkeni bulunan sütler,

b) Hayvanların doğurmasından 15 gün öncesinden, 7 gün sonrasına kadar verdikleri sütler ve içinde ağız (kollostrom) bulunan sütler,

c) Sütle geçebilen arsenik, antimuan, civa, terebentin ruhu, sarısabır (aloes), iyot, striknin ve diğer alkoloitler, antibiyotikler veb. ilaçlarla son 6 gün içinde tedavi edilen hayvanların sütleri,

d) Her türlü bozulmayı önleyici (konservatif) maddelerle, insan sağlığına zarar verecek ve sütün doğal niteliklerini bozacak veya değiştirecek maddeleri taşıyan sütler,

e) Fena kokan, rengi değişmiş veya boyanmış, içinde gözle görülebilecek derecede çok yabancı madde bulunan veya bir yerde bırakıldığı zaman yarım saat içinde kabın dibinde belirli miktarda tortu bırakan sütler,

f) İçerisinde kan, cerahat veya hayvanın diğer salgı ve dışkı maddeleri bulunan sütler,

g) Ateşli bir ishale yahut herhani bir meme hastalığına tutulmuş hayvanların sütleri,

h) Herhangi bir safhasında içene patojen mikroorganizma karışmış veya insan için zararlı bakteri toksinleri meydana gelmiş sütler.

MADDE 22. Kimyasal muayene ve analiz için alınacak süt mamullerinin miktarı 200 mililitredir. Numune, sütün bulunduğu kapta iyice karıştırıldıktan ve homojen hale getirildikten sonra alınır; 10°C ın altında laboratuvara gönderilir. Bu sıcaklık derecesinde gönderilmesi olanaksızsa, her 200 mililitre süt için 0,1 gram potasyum bikromat konur.

Bakteriyolojik muayene ve analiz numuneleri, 200 mililitre olarak steril kaplara, aseptik koşullarda, içine hiç bir kimyasal madde katılmadan alınır; 10°C ın altında, aynı gün içinde laboratuvara gönderilir.

Numuneler, cam, mantar, kauçuk veya plastik kapaklı temiz şişeler ya da satıldıkları kaplar için laboratuvara yollanır.

## KISIM II
## PASTÖRİZE SÜT

MADDE 23. Pastörize süt, yabancı maddelerden mekanik yolla temizlenen çiğ sütün 24 üncü maddede öngörülen yönteme göre işleme tabi tutulmasıyla saprofit bakterilerinin büyük bir bölümü ve patojen bakterinin tamamı yok edilmiş, ancak biyolojik özellikleri büyük ölçüde değiştirilmemiş süttür.

MADDE 24. Sütün pastörizasyonu, çiğ sütün 63° - 65°C da 30 dakika veya 72° - 75°C da 15-20 saniye ısıtıldıktan sonra, hemen 5°C a kadar soğutulması yoluyla yapılır. Sütün pastörize süresi ve derecesi, kullanılan pastörize aygıtının ve sütün özelliğine göre bu sınırlar içinde saptanır. Hijyenik koşullar gerektiriyorsa, 85°C da bir dakika ısıtılıp hemen 5°C a kadar soğutulması yöntemi de uygulanabilir.

Bunun dışındaki bir yöntemle pastörizasyon, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının iznine bağlıdır.

Pastörize sütler, soğutma derecesinde ambalajlanır; en çok 10°C da saklanır; taşınır ve satışa verilir. Bu sütlerin tam otomatik yıkama, doldurma ve kapatma tesislerinde doldurulması zorunludur.

MADDE 25. Pastörize edilecek çiğ süt, önceden kaynatılamaz ve içine bozulmayı önleyici herhangi bir madde katılamaz.

Pastörize süt, bu Tüzükte çiğ süt için öngörülen bütün özellikleri taşıyacak, bir mililitresindeki saprofit jerm sayısı 40.000 den, koliform bakteri sayısı 10 dan çok olmayacak; E - coli ve sağlık için zararlı herhangi bir bakteri ve bunların toksinleri bulunmayacaktır.

Yağlı pastörize sütün 100 mililitresinde 3 gram, yarım yağlılarda 1,5 gram süt yağı bulunur. Bundan daha az süt yağı içeren pastörize sütler yağsız (yavan) pastörize süt olarak satılabilir.

Pastörize süt, aromalı ve homojenize edilmek koşuluyla kakaolu olarak da tüketime verilebilir. Ancak, kullanılacak kakao, Tüzükte belirtilen özellikle ve eriyebilir türden olacaktır. Bu sütlerde 100 mililitrede bir gramdan az, 2 gramdan çok kakao bulunmayacak; şekerli olanlarında şeker miktarı, sakkaroz olarak 100 mililitrede 0,5-7 gram olacaktır.

Katılacak aroma maddesi ve kakaoyla birlikte katılacak diğer maddeler için Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından izin alınması zorunludur.

MADDE 26. Pastörize sütlerin bulundukları kapların veya şişelerin kapakları üzerinde yapımcı firmanın adı, adresi, varsa tescil edilmiş markası, sütün yağlı, yarım yağlı veya yağsız (yavan) olduğu, pastörizasyon tarihi gün ve ay olarak veya sadece gün adıyla kolayca okunabilir biçimde belirtilecektir. Tam yağlı sütler kırmızı, yarım yağlılar mavi, yavan olanlar yeşil kapak veya band taşıyacaktır.

MADDE 27. Pastörize sütlerin hazırlanma gününü izleyen iki gün içinde satışının tamamlanması ve bu süre içinde sütlerin 10°C ın altında saklanması zorunludur. Bu sürenin sonunda kalan pastörize sütler, içme sütü olarak satılamaz; bozulmayanları gıda sanayiinde kullanılabilir.

MADDE 28. Pastörize sütlerin perakende satışları için 1/4, 1/2 ve bir litrelik cam şişeler ya da Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca izin verilmiş ambalajlar kullanılır.

Çok miktarlarda süt tüketen ya da işleyen yerlere satılacak pastörize sütler için yönetmeliğinde belirtilen özellikteki büyük kaplar da kullanılabilir. Bu kaplarla perakende olarak pastörize süt satılamaz.

MADDE 29. Pastörize sütlerin kimyasal ve bakteriyolojik muayene ve analizleri için ambalajı bir litreye kadar olanlarından birer ambalaj, daha büyük ambalajlardan ise steril kaplara, aseptik koşullarda 200 er mililitrelik numuneler alınır.

Numuneler, 10°C ın altında aynı gün içinde laboratuvara gönderilir.

## KISIM III
## DAYANIKLI SÜT (STERİLİZE SÜT)

MADDE 30. Dayanıklı süt (sterilize süt), tekniğine uygun biçimde ısıtılarak sporlu ve sporsuz mikroorganizmalardan arındırılmış, homojenize edilmiş ve oda sıcaklığında en az 20 gün dayanabilen süttür.

Bu sütler, T.S. 1192 de belirtilen özellikleri taşır.

Dayanıklı süt, aromalı ve kakaolu olarak da tüketime verilebilir. Bu durumda 25 inci maddenin konuya ilişkin hükümleri uygulanır.

Dayanıklı sütlerin ambalajları üzerine yapımcı firmanın adı, adresi, varsa tescil edilmiş markası, sütün yağlı, yarım yağlı veya yağsız (yavan) olduğu, gün ay ve yıl olarak yapım ve son kullanma tarihleri kolayca okunabilir biçimde belirtilir. Ambalaj üzerindeki yazılar yağlılarda kırmızı, yarım yağlılarda mavi, yağsızlarda yeşil olacaktır.

## KISIM IV
## SÜT TOZU SÜTÜ (RECOMBİNED SÜT)

MADDE 31. Süt tozu sütü (recombined süt), yağsız süt tozunun belirli oranlarda içme suyuyla karıştırılarak eritilip sıvı hale dönüştürülmesi ve içerisine süt yağı katılıp homojenize edilerek pastörize ve sterilize işlemlerine tabi tutulmasıyla elde edilen süttür.

Süt tozu sütlerinin özellikleri, pastörize ve sterilize edilmiş olmalarına göre, bu sütler için Tüzükte öngörülen niteliklere uygun olacaktır.

## KISIM V
## KOYULAŞTIRILMIŞ SÜT

MADDE 32. Koyulaştırılmış süt, sütün 1/5 den 1/3'e kadar bir kısım suyunun uçurularak veya alınarak koyulaştırılması yoluyla elde edilen bir süt ürünüdür. Bunlar, yağlı, yağsız, şekerli veya şekersiz olarak tüketime verilir.

MADDE 33. Şekersiz koyulaştırılmış süt (evapore süt), homojenize edilip koyulaştırılan sütün hermetik koşullarda teneke kutulara doldurulup otoklavda sterilize edilmesiyle elde olunur.

Yağlı koyulaştırılmış şekersiz sütte en az % 7,5 süt yağı, % 17,5 süt kuru maddesi; yağsız koyulaştırılmış şekersiz sütte en az % 22 süt kuru maddesi bulunur.

MADDE 34. Şekerli koyulaştırılmış süt (kondanse süt), pastörize edilip koyulaştırılan sütün belli oranlarda sakkaroz katılıp soğutulduktan sonra, hermetik koşullarda kutulara doldurulmasıyla elde edilir.

Yağlı şekerli koyulaştırılmış sütte 100 mililitrede en az 7,5 gram süt yağı, 22 gram süt kuru maddesi ve 30-40 gram şeker; yağsız şekerli koyulaştırılmış sütte 100 mililitrede en az 24 gram süt kuru maddesi, 30-40 gram şeker bulunur.

MADDE 35. Koyulaştırılmış sütler, koyulaştırıldıkları oranda sulandırıldıklarında, yapımlarında kullanılan sütlerin özelliğini göstermelidir.

MADDE 36. Şekersiz koyulaştırılmış sütler, ambalajlarıyla 55°C lık etüvde 4-7 gün bekletildiğinde mikroorganizma üremeyecektir.

Şekerli koyulaştırılmış sütlerde, bir mililitre 1000 den çok total jerm, 10 dan çok maya ve küf bulunmayacak; patojen mikroorganizma üremeyecektir.

MADDE 37. Koyulaştırılmış sütlerin ambalajları üzerine yapımcı firmanın adı, adresi, varsa tescil edilmiş markası, içindeki sütün türü, net miktarı, koyulaştırma oranı, gün, ay ve yıl olarak yapım ve son kullanma tarihi, seri numarası, saklama ve kullanma yöntemi yazılır.

Koyulaştırılmış sütler, son kullanma tarihinden sonra tüketime verilemez.

Muayene ve analiz için iki ambalaj alınır.

## KISIM VI
## SÜT TOZU

MADDE 38. Süt tozu, sütün suyunun tekniğine göre uçurulması yoluyla elde edilir. İçindeki süt yağı oranına göre yağlı, yarım yağlı veya yağsız olarak adlandırılır.

MADDE 39. Süt tozlarının rengi beyaz veya krem, kokusu ve tadı kendine özgü olacak; nem oranı % 4'ü geçmeyecek ve içinde hiç bir yabancı madde bulunmayacaktır.

Kuru madde içerisindeki süt yağı oranı, yağlı süt tozlarında ağırlık olarak % 26 dan az olmayacak, yarım yağlılarda % 1,5-26 olacak, yağsızlarda ise % 1,5 dan çok bulunmayacaktır. Asitlik derecesi, süt asidi hesabıyla % 0,17 i geçmeyecektir.

Süt tozlarında bir gramda 10 dan çok koliform bakteri olmayacak, E coli bulunmayacaktır. Yağlı ve yarım yağlı süt tozunun bir gramında 40.000 den, yağsız süt tozunda ise 100.000 den çok jerm olmayacak; patojen mikroorganizma üremeyecek; maya ve küf sayısı 10 dan çok bulunmayacaktır.

MADDE 40. Süt tozları, yapımlarından sonra, hava, ışık ve nem geçirmeyecek biçimde ambalajlanır ve serin yerlerde saklanır. Bu ambalajlar üzerine yapımcı firmanın adı, adresi, varsa tescil edilmiş markası, içindeki net süt miktarı, yağlı, yarım yağlı veya yağsız olduğu, gün, ay ve yıl olarak yapım tarihi, seri numarası, sulandırma oranı, ambalajlama sırasında gaz ortamdan yararlanılmışsa gazın türü ve miktarı yazılı bir etiket bulundurulacak; ambalaj içindeki tarifesinde bütün bu hususlar yazılacaktır.

MADDE 41. İnsan gıdası olarak kullanılacak süt tozlarında erime oranı, püskürtme yöntemiyle yapılanlarda % 98, silindir yöntemiyle yapılanlarda % 85 den aşağı olmayacaktır.

MADDE 42. Süt tozlarından alınacak numune miktarı, yarım kilograma kadar olanlarda 250 gramdan az olmamak üzere bir veya bir kaç ambalaj, daha büyüklerinde ise 250 gram olacaktır. Kimyasal muayene ve analiz için alınacak numuneler, kapalı kutular,cam veya mantar kapaklı kavanozlarda; bakteriyolojik muayene ve analiz için alınacak numuneler ise, aseptik koşullarda, steril kaplarda laboratuvara gönderilecektir.

## KISIM VII
## TIBBİ SÜT

ANKARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 43. Özel beslenmeyi amaçlayan tıbbi sütler hakkında bu Tüzüğün diğer sütlere ilişkin hükümleri uygulanmaz. Bunların nitelikleri ve özellikleri Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca saptanır. Bunlar 5°C ın altında satışa verilirler.

## KISIM VIII
## KREMALAR VE KAYMAKLAR

MADDE 44. Krema, sütlerin ısıtılması, santrfüje edilmesi ya da bir süre kendi halinde bırakılmasıyla elde edilen ve 100 gramında en az 18 gram süt yağı bulunan koyu kıvamlı bir süt ürünüdür.

Asitlik dereceleri, süt asidi hesabıyla % 0,225'i geçmeyen kremalara tatlı krema, % 0,225 den yukarı olanlara ekşi krema denir. Kremalarda asitlik derecesi % 0,67 den çok olamaz.

Pasta, dondurma vb. gıda maddeleri yapımında kullanılan ya da olduğu gibi yenen kremaların tatlı krema özelliğinde olması, pastörize edilmesi, pastörizasyon zorunluluğu bulunmayan yerlerde pastörize edilemiyorsa, pastörize derecesinde ısıtılması zorunludur. Bu gibi kremalar nötralize edilemez. Pastörize kremaların bir gramında 10 dan çok koliform bakteri olmayacak, E coli bulunmayacak, saprofit jerm sayısı bir gramda en çok 40.000 olacak; küf, maya ve protein parçalayan jerm sayısı bir gramda 50 yi geçmeyecektir.

Pastörize kremaların kapalı ambalajlarda satılması ve süt yağı oranının ambalajında belirtilmesi zorunludur. Ambalajlar T.S. 1864 e uygun olacaktır.

MADDE 45. 100 gramında en az 60 gram süt yağı bulunan kremalara kaymak denir. Kaymakların pişirilmesi ya da pastörize edilmesi zorunludur.

Pastörize derecesi ve süresi, kullanılan aygıtın özelliğine göre saptanır. Kremanın pastörize edilmediği yerlerde, kremalı gıdalarda krema yerine pişirilmiş süt kaymağı kullanılabilir.

Pastörize kaymakların bulaşmayı önleyecek biçimde ambalajlanması, pişirilmiş kaymakların ise kapalı kaplarda satılmaları gerekir.

MADDE 46. Krema ve kaymakların içerisine, süt yağından başka yağ veya herhangi bir madde katılması yasaktır.

Kirlenmiş, kokmuş, küflenmiş, acımış ya da içinde patojen mikroorganizma ve toksinleri bulunan ve kokuşma yapan mikroplar üreyen krema ve kaymakların gıda yapımında kullanılması ve satışı yasaktır.

MADDE 47. Krema ve kaymakların serin yerlerde ve yazın soğutulmuş tesisler içerisinde, temiz ve üstü kapalı olarak saklanması, doğrudan yenilmek üzere satılan pastörize krema ve kaymaklar ile pişirilmiş kaymakların tüketim sonuna kadar 10°C ın altında bulundurulması zorunludur.

MADDE 48. Krema ve kaymaklardan muayene ve analiz için alınacak numune miktarı, 200 gramdan az olmamak üzere bir veya bir kaç ambalajdır. Ambalaj, 200 gramdan büyük ise, kimyasal muayene ve analiz için temiz kaplara, bakteriyolojik muayene ve analiz için aseptik koşullarda, steril cam kaplara, 200 gram numune alınır ve aynı gün 10°C'n altında laboratuara gönderilir.

## KISIM IX

## YOĞURT VE AYRAN

MADDE 49. Yoğurt, en az 90°C da ısıtılıp, mayalanma derecesine kadar soğutulmuş sütün, yoğurt mayası katılarak laktik asit mayalanmasına tabi tutulmasıyla elde edilen özel kıvamda bir süt ürünüdür.

Yoğurtlar, yağlı, yarım yağlı ve yağsız inek, koyun, manda, keçi sütlerinden veya bunların karışımından yapılır.

Yoğurt yapımında süte süt tozu da katılabkilir. Ancak, kullanılack süt tozunun erime oranı % 98 den az olmayacak ve bu Tüzükte öngörülen niteliklere uygun bulunacaktır. Bu tür yoğurtların etiketi üzerine süt tozu karıştırılarak yapıldığının ve süt tozu oranının kırmızı renkte ve görülür biçimde yazılması zorunludur.

MADDE 50. Yoğurt yapılacak sütler, bu Tüzükte öngörülen niteliklere uygun olacak ve sütün içine sütün yapısında bulunan doğal maddelerden başka bir madde katılmayacaktır.

Ancak, ambalajında cins ve miktarı belirtilmek koşuluyla Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca izin verilmiş lezzet ve koku verici doğal maddeler katılarak aromalı yoğurtlar yapılabilir.

MADDE 51. Yoğurt mayası, içinde, birbirine denk veya çok yakın sayıda streptococus thermophilus ve lactobacillus bulgaricus bulunan taze yoğurt veya yoğurt kültürüdür.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından izin alınmadan başka bir maya veya ferment kullanmak suretiyle yoğurt yapılamaz.

MADDE 52. Yoğurtların rengi, kokusu, tadı, kıvamı ve görünüşü doğal olmalıdır.

Yoğurtlar kirlenmiş, iyi fermente olmamış, küflenmiş, acımış, kıvamı bozuk olmayacak; asitlik derecesi süt asidi hesabıyla % 1,6 dan çok, % 0,8 den az bulunmayacak; bir mililitrede 10 dan çok küf ve maya içermeyecektir.

Nitelikleri bu Tüzükte öngörülenlere uygun olmayan sütten yoğurt yapılamaz.

Yoğurtlarda patojen mikroorganizma ve bir mililitresinde 10 dan çok koliform bakteri olmayacak E coli bulunmayacaktır.

Yoğurtlar yağlı, yarım yağlı, yağsız yoğurt olarak tüketime verilir.

Yoğurtlar, yağ oranı yönünden, yapıldığı sütün alındığı hayvana göre T.S. 1018'de belirlenen değerlere uygun olacaktır. Çeşitli hayvan sütlerinin karışımıyla yapılan yağlı yoğurtların 100 gramında en az 3 gram, yarım yağlılarda en az 1,5 gram süt

yağı bulunacak; 1,5 gramdan az süt yağı bulunan yoğurtlar yağsız yoğurt olarak satışa çıkarılacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yoğurtlarda yağsız kuru madde oranı 100 gramda en az 12 gram olacaktır.

MADDE 53. Yoğurtlar, niteliklerini bozmayacak ve insan sağlığına zarar vermeyecek, özellikleri bu Tüzükte belirtilen cam, karton, paslanmaz çelik, aloksel alüminyum, porselen, emaye, plastik v.b. kaplar içerisinde yapılıp satılacaktır. Plastik kaplar yoğurt kabı olarak ancak bir kez kullanılabilir. Toprak çömleklerde ve alüminyum kaplarda yoğurt satışı yasaktır.

Yoğurt kaplarının, içlerine toz, toprak vb. girmeyecek biçimde, su geçirmez kâğıt, cam, alüminyum veya Tüzükte özelliği belirtilen sağlığa zararsız plastik maddelerden yapılmış ve bir kez kullanılacak bir kapak ile örtülmesi zorunludur.

MADDE 54. Yoğurt kaplarının üzerine, yoğurdun yağ durumu, yapıldığı sütün türü, yapıldığı yer, yapımcı firmanın adı, adresi, varsa tescil edilmiş markası gün, ay ve yıl olarak yapım tarihi açıkça yazılı bir etiket yapıştırılması ya da yoğurdun üzerini örten kapakta bunların belirtilmesi, ambalajlı satılıyorsa yoğurdun net miktarının yazılması zorunludur. Bu bilgiler kapakta bulunuyorsa, kabın üstünde yapımcı firmanın belirtilmesi gerekir.

MADDE 55. Ayran, nitelikleri bu Tüzükte belirtilen yağlı yoğurtlara uygun oranda içilebilir su karıştırılmasıyla elde edilen koyu kıvamlı maddedir.

Ayranlarda süt yağı, 100 mililitrede 1,5 gramdan, yağsız kuru madde 8 gramdan, yoğunluk 1,020 den az; asitlik derecesi süt asidi hesabıyla % 1,6 dan, tüzlü satılanlarda tuz miktarı 100 mililitrede bir gramdan çok olmayacaktır.

Ayranların bir mililitresinde 10 dan çok koliform bakteri, 10 dan çok küf ve maya olmayacak. E.coli bulunmayacaktır.

Ayranlara yağ, krema vb. maddelerle kıvam verici maddeler karıştırılamaz.

Kapalı şişeler ve diğer kapalı ambalajlar içinde satılan ayranların otomatik tesislerde, el değmeden doldurulması gerekir.

Ayranlar yalnız cam kaplar, sağlığa zararlı olmayan ve bir kez kullanılan plastik ya da karton kaplar içinde tüketime verilebilir.

Ayranların satıldıkları kaplarda veya bunların kapaklarında gün ve ay olarak yapım tarihi, yapımcı firmanın adı, adresi, varsa tescil edilmiş markası tuz, katılıp katılmadığı okunaklı biçimde belirtilir.

MADDE 56. Torba yoğurdu veya süzme yoğurt, yağlı, yarım yağlı veya yağsız yoğurtların veya ayranların torbada süzülmesi veya başka bir yöntemle suyunun alınmasıyla elde edilen katı kıvamlı yoğurt türüdür.

Bu tür yoğurtlarda en çok % 70 su, yağlı olanlar 100 gramında en az 5 gram, yarım yağlılarda en az 2,5 gram süt yağı olacaktır. Bundan daha az yağ içeren yoğurtlar yağsız (yavan) yoğurt olarak satılabilir.

Bunlara %1,5 oranında mutfak tuzu karıştırılabilir.

Süzme yoğurtlarda, tuz ve yağ dışında süt kuru maddesi miktarı % 30 dan az, asitlik derecesi, süt asidi hesabıyla % 2,25 ten, küf ve maya sayısı bir gramda 50 den çok olmayacak; içinde patojen mikroorganizma bulunmayacaktır.

Torba veya süzme yoğurtlar, yoğurdun niteliğini bozmayan, insan sağlığına zarar vermeyen ve dışardan kirlenmeyi önleyen ambalajlarda tüketime verilir. Bunların üzerinde gün, ay ve yıl olarak yapım tarihi, yapımcı firmanın adı, adresi, varsa tescil edilmiş markası, yağlılık oranı, tuz katılıp katılmadığı okunaklı biçimde belirtilecektir.

MADDE 57. Kimyasal muayene ve analiz için ambalajı 500 grama kadar olan yoğurtlardan bir kap, daha büyük kaplarda olanlardan, kapaklı ve yoğurt konulmasına uygun kaplara konulmak koşuluyla yağlı ve yarım yağlılarda kaymağıyla birlikte dikey olarak tabana kadar kesilerek, yağsız yoğurtlarda ise homojen hale getirildikten sonra 250 gram; bakteriyolojik muayene ve analiz için ise ambalajı 500 grama kadar olanlardan bir kap, daha büyük kaplarda olanlardan sınteril kaplara, aseptik koşullarda 250 gram numune alınır; 10°C ın altında en kısa sürede laboratuvara gönderilir.

Ayranlardan kimyasal muayene ve analiz için 500 gramdan az olmamak üzere bir veya bir kaç ambalaj, daha büyük kaplarda ağzı temiz mantar veya cam kapaklı şişelere 500 gram numune alınır. Bakteriyolojik muayene ve analiz için 500 gramdan az olmamak üzere bir veya birkaç ambalaj, daha büyük kaplarda ise steril şişelere aseptik koşullarda en az 500 gram numune alınır ve 10°C ın altında laboratuvara gönderilir.

## KISIM X

## BOZULMUŞ, TAKLİT VEYA TAĞŞİŞ EDİLMİŞ SÜTLER VE SÜT ÜRÜNLERİ

MADDE 58. Çiğ süt, pastörize süt, dayanıklı süt, süt tozu sütü, koyulaştırılmış süt, süt tozu, tıbbi sütler, krema, kaymak, yoğurt ve ayran aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Bu maddenin diğer bentleriyle 59 ve 60 ıncı maddelerde yaptırıma bağlananlar dışında nitelikleri bu Tüzükte saptananlara uymayanlar.

b) Ambalajı, kabı, kapağı veya etiketi üzerinde yazılması gerekenler yönünden bu Tüzük hükümlerine uygun bulunmayanlar ya da miktar ve nitelikleri ambalajında yazılı olanlara uymayanlar.

c) Sağlığa zararlı olmasa bile, içine yabancı maddeler ve koruyucu kimyasal maddeler katılmış olanlar,

d) Kaynatılmış olduğu halde, çiğ, pastörize veya dayanıklı süt olarak satışa çıkarılan sütler.

e) Tüzükte belirlenen sıcaklık dereceleri ve süreleri dışında pastörize veya sterilize edilen sütler,

f) Açıkta koyulaştırılmış sütler,

g) 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 170 inci maddesinin uygulandığı yerlerde çiğ olarak yenilmek üzere satışa çıkarılan pastörize edilmemiş kremalar, kaymaklar ve özel kap ve şişelerde içilmek üzere satışa verilen pastörize edilmemiş sütler,

h) Kaynatıldığı veya 68° lik alkolle eşit oranda karıştırıldığı zaman kesilen çiğ sütler,

i) Yöntemine göre suyla karıştırıldığında homojen hale gelmeyen veya % 98'i erimeyen püskürtme, % 85'i erimeyen silindir yöntemiyle yapılmış süt tozları.

MADDE 59. Çiğ süt, pastörize süt, dayanıklı süt, süt tozu sütü, koyulaştırılmış süt, süt tozu, tıbbi sütler, krema, kaymak, yoğurt ve ayran aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek biçimde bozulmuş sayılırlar:

a) Patojen mikroorganizmalar veya toksinlerle bulaşmış olanlar,

b) İnsanlara bulaşmasa bile sütlerin niteliklerini bozacak veya kirletecek hastalık veya arızalara uğramış bulunan hayvanlardan alınan sütler,

c) Hayvanların doğumlarından iki hafta önceden bir hafta sonraya kadarki süre içinde sağılan ağızlı (kollostromlu)sütler,

d) Sağımdan 6 gün öncesine kadar arsenik, antimuan, civa, terebentin ruhu, sarı sabır, iyot, stiriknin gibi alkoloitler vb. ilaçlarla ve antibiyotiklerle tedavi edilmiş hayvanlardan alınan sütler,

e) Ekşimiş, kötü kokmuş, rengi bozulmuş, boyanmış, gözle görülecek derecede kirli, bir yerde durunca yarım saat içinde kabın dibinde tortu yapan, içinde kan, irin, pislik, sidik, salgı ve dışkı maddeleri, toz toprak, kıl, tüy vb. maddeler karışmış bulunanlar,

f) Asitlik derecesi bu Tüzükte gösterilen sınırı geçmiş olan çiğ sütlerle tüketim süresi dolmuş pastörize ve dayanıklı sütler,

g) 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununa göre belirlenen koşullara uymayan ahırlardaki hayvanlardan alınan sütler,

h) 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 126 ncı maddesine göre sağlık denetimi yaptırmayan veya denetim sonunda hasta veya taşıyıcı oldukları saptananların sağdıkları sütler,

i) Bu Tüzükte belirlenen nitelik ve koşulları taşımayan kap veya ambalajda veya temizlenmemiş ölçeklerle satılanlar,

j) Üretimin herhangi bir evresinde bileşiminde kurşun, antimuan, kadmiyum, civa bulunan veya kalaysız bakır, çinko gibi kimyasal toksik etkili maddelerden yapılmış ya da içine konan süt, yoğurt, krema, kaymak, süt tozu ve ayranın niteliğini bozan kap ve araçlarla temasta bulunanlar,

k) 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 171 inci maddesine göre belirlenen koşullara uymayan müesseselerde hazırlanan süt ve süt ürünleri,

l) Taşınma, naklanma ve satışları sırasında bu Tüzükte saptanan sıcaklık dereceleri üstünde bulundurulan süt ve süt ürünleri,

m) İçinde patojen mikroorganizma veya TÜzükte izin verilenlerden çok saprofit mikroorganizma ya da küf ve maya bulunan süt ve süt ürünleri,

n) Steril olmayan koyulaştırılmış şekersiz sütlerle ambalajları delinmiş, ileri derecede paslanmış, kutuları kabarmış, delinip tehlikelenmiş olan şekerli ve şekersiz koyulaştırılmış sütler,

o) Tüzüğün 36 ncı maddesine aykırı olan koyulaştırılmış sütler.

MADDE 60. Herhangi bir amaçla içine zehirli veya sağlığa zararlı bir madde karıştırılan çiğ süt, pastörize süt, dayanıklı süt, süt tozu sütü, koyulaştırılmış süt ve süt tozları, tıbbi sütler, krema ve kaymaklar, yoğurt ve ayranlar, sağlığa az veya çok zarar verecek derecede taklit ve tağşiş edilmiş sayılırlar.

## KISIM XI
## PEYNİR VE PEYNİR MAYASI

MADDE 61. Peynir, çiğ, pastörize ya da 72°C da 2 dakika ısıtılmış sütlerin peynir mayası ya da organik zararsız bir asit ile pıhtılaştırılıp işlenmesi ve belli bir olgunlaşma süresi geçirmesi sonunda elde edilen tadı, kokusu ve kıvamı kendine özgü bir süt ürünüdür.

Peynir yağlı, yarım yağlı veya yağsız koyun, keçi, inek, manda sütlerinden veya bunların karışımından yapılır. Bu sütler krema veya süt yağı karıştırılarak zenginleştirilebilir. Yapılacak peynir çeşidine göre süte özel olarak hazırlanmış starter ve kalsiyum klorür karıştırılabilir. Peynirlerin içine, özelliklerine göre, özel bakteri kültürleri, zararsız küf, mutfak tuzu, koku ve tat verici bitkisel maddeler, baharat ve sütün diğer ögeleri katılabilir.

Peynirlere bu Tüzükte belirtilenler dışında herhangi bir maddenin karıştırılması Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının iznine bağlıdır.

Beyaz peynir vb., yapım tarihlerinden en az 90 gün, kaşar peyniri vb. ise 60 günden az olmamak üzere olgunlaşma süresinin bitimine kadar 4°-10°C da bekletilmeden tüketime verilemez.

Dil peyniri, lor, çökelek vb., yapımlarından hemen sonra tüketime verilebilir.

Olgunlaşmadan tüketime verilecek tuzlu veya tuzsuz peynirlerin, pastörize edilmiş veya 72°C da iki dakika ısıtılmış sütten yapılması, bu durumun ve taze olduğunun etiketinde belirtilmesi zorunludur.

Peynirlerde patojen mikroorganizmalar üremeyecek ve peynirler ve ambalajları Tüzük'te belirlenmeyen hususlarda Türk Standartları Enstitüsünce çıkarılan standartlara uygun olacaktır.

MADDE 62. Beyaz peynirler, tam yağlı, yağlı, yarım yağlı ve yağsız, olarak tüketime verilebilir.

Tam yağlı beyaz peynirlerde 100 gram kuru maddede en az 45 gram, yağlı peynirlerde 30 gram, yarım yağlı peynirlerde 20 gram süt yağı bulunması gerekir. Yağsız peynirler 20 gramdan az süt yağı bulunan peynirlerdir.

Beyaz peynirlerde asitlik derecesi süt asidi hesabıyla % 3 ü geçmeyecektir.

Kapalı kaplarda veya diğer ambalajlar içerisinde satılan beyaz peynirlerin kapları veya ambalajları üzerine, peynirin yağlılık durumu, bilinen adı, yapanın veya yapımcı firmanın adı ve adresi, varsa tescil edilmiş markası, ay ve yıl olarak yapım tarihi okunaklı ve silinmeyecek biçimde yazılacaktır.

Açık olarak satılan peynirlerin üzerinde bulundurulacak etikette, peynirin yağlılık durumu, bilinen adı, taze veya olgunlaşmış peynir olduğu aynı biçimde belirtilecektir.

MADDE 63. Krema peyniri vb. nin 100 gramında en çok 45 gram su, 100 gram kuru maddesinde en az 65 gram süt yağı bulunacaktır.

Peynirin dış kaplamasında kullanılacak parafin, 1974 yılı Farmakopesinde belirtilen özellikleri taşıyacak ve kalınlığı bir milimetreyi geçmeyecektir. Bunlar gıda maddelerine katılmasına izin verilen boyalarla boyanabilir.

MADDE 64. Kaşar peyniri vb. nin kitlesi, diğer peynirlerin ise ambalajları üzerinde yapımcı firmanın adı, adresi, varsa tescil edilmiş markası bulunacak, ambalajlı satılanların ambalajı üzerinde, ayrıca peynirin adı, türü, yağlılık durumu yapım tarihi ve seri numarası açıkça yazılacaktır.

Kaşar, emantal, gravyar vb. tekerlek biçiminde olan peynirlerle tulum peynirlerinde ise bu bilgiler peynir üzerine konacak etikette belirtilecektir.

MADDE 65. Tuzsuz peynirlerde 100 gram kuru maddedeki tuz miktarı en çok 0,2, salamura beyaz peynirde 10, tulum peynirlerinde 8,5, kaşar v.b. peynirlerde 7, mihaliç peynirlerinde 12, bunların dışında kalan peynirlerde 10 gram olabilir.

MADDE 66. Peynirler aşağıdaki hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Ambalajları ve kapları üzerinde yazılanlarla etiketleri 62, 64 üncü maddeler hükümlerine uymayanlar,

b) Özellikleri 62, 63, 65 inci maddeler hükümlerine uygun olmayanlar,

c) İçinde süt yağından başka yağ, nişasta, sağlığa zararlı olmasa bile yönetmeliğinde izin verilmemiş koruyucu maddeler ve peynirin ağırlığını artırıcı maddeler bulunanlar.

MADDE 67. Peynirler aşağıdaki hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Salgı ve dışkı maddeleri karışmış, kirlenmiş, kokmuş, kurtlanmış, böceklenmiş, patojen mikroorganizma ve toksinleri bulunan peynirlerle iyi temizlenmeden tuzlanmış veya kurutulmuş derilere konulmuş tulum peynirleri.

b) Bu Tüzük'te belirtilen özelliklere ve standardına uygun olmayan ambalajlar içine konulmuş peynirler,

c) Yönetmeliğinde izin verilmemiş veya izin verilenden çok antioksidan ve koruyucu maddeler katılanlar,

d) Kaplanmasında kullanılan parafinin özellikleri 1974 Türk Farmakopesine uymayanlar ile yönetmeliğinde izin verilmeyen herhangi bir boya ile boyananlar.

MADDE 68. İçine herhangi bir amaçla zehirli veya sağlığa zararlı bir madde katılmış olan peynirler, sağlığı hafif veya ağır biçimde bozacak derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 69. Peynirlerden muayene ve analiz için alınacak numune miktarı 200 gramdan aşağı olamaz. Varsa bu miktardan az olmamak üzere küçük bir ambalaj alınır. Muayene ve analize gönderilecek beyaz peynirler, salamura suları içinde ve ağızları plastik, paslanmaz maden veya cam kapaklı kavanozlar veya sızıntıya meydan vermeyen ve paslanmayan iyi kapanır kutular içine konur. Kaşar peynirleri vb. lerinden kabuk ve iç kısımları içerecek, büyük ambalaj halinde olanlardan peynirin tamamını temsil edecek biçimde numune alınır; yukarda nitelikleri belirtilen kaplar içine konur.

Bakteriyolojik muayene ve analiz numunelerinin aseptik koşullarda alınıp, steril kaplar içinde gönderilmesi zorunludur.

MADDE 70. Peynir mayaları, sütün kazeinini, kalsiyum parakazeinat halinde çöktüren, bileşiminde yararlı enzimler bulunan maddelerdir.

Peynir mayalarında koliform bakteriler, patojen ve bozulmaya neden olacak mikroorganizma bulunmamalıdır.

Mayalar kendine özgü renk ve kokuda olmalı, berrak görünüşte ve tortusuz bulunmalıdır.

Sıvı mayalarda $_{p}H$ 4,5 - 6 olmalıdır.

Peynir mayasında maya fermenti saf olmalı, içinde pepsin veya başka fermentler bulunmamalıdır.

Bir litre mayada en çok 10 gram borik asit, bir gram salisilik asit bulunabilir. Sıvı peynir mayaları karamelden başka bir maddeyle boyanamaz.

Sıvı mayaların 15°C ın altında saklanması gerekir. Mayalar bu Tüzükte belirlenmeyen hususlarda Türk Standartları Enstitüsünce çıkarılan standarda uygun olacaktır.

Sıvı mayalar, ağzı kapalı, koyu renkli cam şişeler içinde satışa verilir. Şişelerin üzerine yapımcı firmanın adı, adresi, varsa tescil edilmiş markası, yapım tarihi ve seri numarası ile maya kuvveti, mayanın son kullanma tarihi, içine katılan kimyasal koruyucu maddelerin cins ve oranları ile karamel konulup konulmadığını açıkça belirten etiketler yapıştırılır.

MADDE 71. Maya kuvveti, bir gram veya bir mililitre peynir mayasının 35°C sıcaklıkta 40 dakikada pıhtılaştırdığı süt miktarıdır.

Sıvı peynir mayaları veya tarifesine göre sıvı hale getirilecek toz ve tablet mayaların kuvveti 1/3000 den az, aylık kuvvet kaybı ise % 2 den çok olamaz. Bunların bir mililitresinde koliform bakteriler, maya ve küf ile kokuşma yapan anaeroblar (costridiumlar) bulunmamalı, total mirrop sayısı mililitrede 500 den çok olmamalıdır.

MADDE 72. Mayalardan muayene ve analiz için, orjinal 200 gramlık ambalajlardan bir ambalaj, daha büyük ambalajlardan ise en az 200 gram alınarak laboratuvara gönderilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## KISIM XII
## TEREYAĞLARI

**Pastörize tereyağı (kahvaltılık tereyağı), mutfak tereyağı, eritilmiş tereyağı (sadeyağ)**

MADDE 73. Tereyağı, süt, krema veya yoğurttan fiziksel yolla elde edilen, içinde süt yağından başka yağ bulunmayan süt ürünüdür.

Tereyağları elde edildikleri sütün adına göre adlandırılır. (İnek, manda, keçi, koyun tereyağı gibi)

MADDE 74. Pastörize tereyağı (kahvaltılık tereyağı) pastörize edilmiş kremadan tekniğine uygun olarak elde edilen, özel koku ve lezzette, asitlik derecesi süt asidi hesabıyla % 0,27 yi geçmeyen tereyağıdır.

Pastörize tereyağları özel ambalajlarıyla ve 5°C ın altında satışa verilebilir.

Pastörize süresi ve derecesi kullanılan pastörize aygıtının özelliğine göre saptanır.

MADDE 75. Mutfak tereyağları; asitlik dereceleri süt asidi hesabıyla % 0,63 ü geçmeyen, eritilmemiş tereyağlardır. Pastörize edilmiş veya edilmemiş, tuzlu veya tuzsuz olarak satılabilirler. Bunlara mutfak tuzundan başka koruyucu madde karıştırılamaz.

MADDE 76. Eritilerek suyundan ve diğer süt ögelerinden ayrılan süt yağına, eritilmiş tereyağı veya sadeyağ denir. Bu yağlarda asitlik derecesi süt asidi hesabıyla % 0,36 yı geçmemelidir.

MADDE 77. Tereyağlarının rengi, kokusu ve tadı yapıldığı sütün özelliğine uygun olacaktır. Tereyağlarında leffman sayısı (R.M.) 24 ten az olmayacaktır.

MADDE 78. Tuzlu mutfak tereyağlarında, mutfak tuzu miktarı % 2 den çok olmamalı ve ambalaj veya etiketinde okunaklı olarak (tuzlu mutfak tereyağı) yazısı bulunmalıdır. Tuzsuz mutfak tereyağlarında % 0,2 den çok tuz bulunamaz.

MADDE 79. Süt yağı oranı, pastörize ve mutfaklık tuzsuz tereyağlarında % 82 den, mutfaklık tuzlu tereyağlarında % 80 den, sadeyağlarda ise % 99 dan az olamaz.

Sadeyağlarda katı maddeler ile su oranı % 1'i geçemez. Eritilmemiş tereyağlarında su oranı en çok % 16 olacaktır.

MADDE 80. Tereyağlarında peroksit sayısı bir kilogramında 10 miliekivalan gramdan çok olmayacak, pastörize tereyağlarının bir gramında en çok 10 koliform bakteri bulunacak, E coli bulunmayacaktır. Pastörize tereyağlarının bir gramında 50 den çok küf ve maya, 50 den çok proteolitik ve lipolitik jerm bulunmayacaktır.

Tereyağlarında patojen mikroorganizma bulunmayacaktır.

MADDE 81. Pastörize tereyağlarının ambalajı üzerine, yapımcı firmanın adı, adresi, varsa tescil edilmiş markası, yapıldığı sütün adı içindeki yağ miktarı ile katkı maddeleri gün, ay ve yıl olarak yapım tarihi ve seri numarası yeşil renkle yazılacaktır.

MADDE 82. Pastörize edilmemiş tuzlu veya tuzsuz mutfak tereyağlarının veya eritilmiş tereyağların kapları ve ambalajları üzerinde, yapımcı firmanın adı, adresi,

varsa tescil edilmiş markası, tuzlu olup olmadığı veya eritilmiş tereyağı olduğu, net miktarı, ay ve yıl olarak yapım tarihi ve numarası, yapıldığı sütün adı, varsa içindeki katkı maddeleri ve miktarları kırmızı renkte yazılacaktır.

Pastörize edilmemiş mutfak tereyağların ambalajı en az 500 gramlık olacak ve üzerinde çiğ yenmeyeceği açıkça görülecek biçimde yazılacaktır. Ambalajsızlarda bu husus etiketinde belirtilecektir. Etiket yeşil renkte yapılacaktır. Pastörize edilmemiş tereyağlarının kahvaltılık tereyağı olarak satışı yasaktır.

MADDE 83. Tereyağlarına, aroma ve lezzet verici tereyağı bakteri kültürleri dışında hiç bir yabancı madde katılamaz; tereyağları içinde kıl, kir, salgı ve dışkı gibi iğrendirici maddeler bulunamaz.

Bu yağlara, yönetmeliğinde belirtilen miktarda betakaroten katılabilir; betakaroten dışında herhangi bir boyayla boyanmaları yasaktır.

MADDE 84. Tereyağı ve eritilmiş yağ yapım yerlerinde, bu yağlardan başka yağ yapımı veya bulundurulması yasaktır.

Aynı yerlerde depo edilmesi zorunluluğu varsa, diğer yağların tereyağlarından ayrı oda veya bölmelerde bulundurulması gerekir.

Perakende satışa verilen tereyağlarının 10°C ın altında, 2 aydan daha uzun süre saklanacak tereyağların — 15°C nin altında bulundurulması zorunludur.

MADDE 85. Tereyağları aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

a) Bu Tüzükte öngörüldüğü halde etiketi olmayan veya kapları ve ambalajları üzerinde öngörülen açıklamaları bulunmayan veya eksik olan ya da etkiketindeki, ambalajındaki veya kabındaki açıklamalara uygun bulunmayanlar,

b) İçindeki süt yağı oranı 79 uncu maddede saptanandan aşağı bulunanlar,

c) Asitlik dereceleri, 74, 76, 78 inci maddelerde gösterilenden çok, Leffman derecesi 77 nci maddede gösterilenden az olanlar,

d) Tuz oranları 78 inci maddede belirtilenden çok veya zararsız da olsa izin verilmemiş bir madde karıştırılmış olanlar,

e) Pastörize edilmemiş süt veya kremalarla yapıldığı halde pastörize tereyağı adıyla satışa çıkarılanlar,

f) Asitlik derecesini düşürmek veya suda eriyen uçucu asit derecesini yükseltmek için kimyasal bir madde katılmış olanlar,

g) 82, 83, 84 üncü madde hükümlerine uygun olmayanlar.

MADDE 86. Tereyağları aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Asitlik dereceleri süt asidi hesabıyla % 0,63 ü geçen pastörize tereyağlarıyla % 0,9 u geçen diğer tereyağlar,

b) Temiz olmayan veya tereyağının niteliğini bozacak kap ve ambalajlarda satışa çıkarılanlar,

c) Acımış, bozulmuş, küflenmiş, demir, bakır vb. maddelerden, bakteri ve küf üremesinden ileri gelen renk ve kokusu olanlar,

d) İçinde patojen mikroorganizma veya toksinleri bulunanlar,

e) Özellikleri 80 inci maddede belirtilenlere uymayanlar.

MADDE 87. İçine herhangi bir amaçla zehirli veya sağlığa zararlı bir madde karıştırılmış olan tereyağları, sağlığı az veya çok bozacak derecede taklit ve tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 88. Büyük kaplarda bulunan tereyağlardan muayene ve analiz için alınacak numune, özel yağ sondasıyla ve çeşitli yönlere sokularak alınır.

Yağ sondası yoksa, homojen olmasını sağlamak için numune kabın çeşitli kısımlarından alınır. Numune miktarı 200 gramdır. Kuru, temiz, passız teneke bir kutu veya cam kavanoz içinde alınır. Numune olarak küçük ambalajlarda 125 gramdan az olmamak üzere bozulmamış tam bir paket alınır.

Pastörize tereyağı numuneleri 5°C nin altında laboratuvara gönderilir.

Bakteriyolojik muayene ve analiz numuneleri aseptik koşullarda alınarak, steril kaplar içinde 5°C ın altında ve 24 saat içinde laboratuvara gönderilir.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

## SÜT YAĞINDAN BAŞKA YEMEKLİK DİĞER HAYVAN YAĞLARI VE HAYVANİ MARGARİNLER

MADDE 89. İnsan gıdası olarak kullanılacak hayvan yağları:

A- Ham iç ve kuyruk yağları, domuz yağları,

B- Eritilmiş iç ve kuyruk yağları,

C- Eritilmiş ve rafine edilmiş iç ve kuyruk yağlarını,

D-Hayvani margarinler,

olarak dört sınıfa ayrılırlar.

### BİRİNCİ KISIM

### HAM İÇ VE KUYRUK YAĞLARI, DOMUZ YAĞLARI

MADDE 90. Ham iç ve kuyruk yağları, sıhhatli kasaplık hayvanların muhtelif yağlı uzuvlarından mihanikî bir surette ayrılan yağlardır. Bu yağlar sığır iç yağı, koyun kuyruk yağı, koyun böbrek yağı, domuz yağı gibi elde edildikleri uzun ve hayvanın ismi ile adlandırılıp taze olarak satılığa çıkarılırlar. Deri kazıntılarından elde edilen yağların yemeklik yağ olarak satışı yasaktır.

MADDE 91. Yukarki maddede yazılı yağlar normal olarak bünyeleri içinde bulunanlardan başka hayvanın diğer nesiçlarini veyahut herhangi yabancı bir unsuru ihtiva etmiyecekler, bozulmuş, kokmuş küflenmiş ve kirlenmiş olmayacaklardır.

### İKİNCİ KISIM

### ERİTİLMİŞ İÇ VE KUYRUK YAĞLARI

MADDE 92. Sıhhatli kasaplık hayvanların iç ve kuyruk yağlarının eritilerek yağdan gayri nesiçlerden ve yabancı unsurlardan tamamiyle ayrılması ile elde edilen

yağlardır. Bu yağlar tedarik edildikleri hayvanın ve uzuv isminin de ilâvesiyle eritilmiş sığır içyağı veya eritilmiş koyun kuyruk yağı diye adlandırılırlar.

MADDE 93. (21/3/1956 tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Eritilmiş iç ve kuyruk yağları; özel koku, renk ve lezzette olacaklardır. Terkiplerindeki sâfi yağ miktarı % 96 dan aşağı olmıyacak, tuz miktarı tuzsuz olanlarda % 0,5 den ve tuzlu olanlarda % 5 ten, asiditeleri de % 2 dereceden fazla bulunmayacaktır. İçinde hayvanın uzuv veya nesiç parçaları bulunmayacak, zararsız da olsa herhangi bir kimyevî maddeyi ve yabancı bir yağı ve deri kazıntı yağlarını ihtiva etmeyecekler ve hiçbir boya ile boyanmış olmıyacaklardır.

MADDE 94. Eritilmiş iç ve kuyruk yağlarının satış kapları üzerinde; yağı eriten imalâthanenin isim ve adresi, yağın elde edildiği hayvanın ve uzvunun ismi, tuzlu veyla tuzsuz olduğu açıkça yazılı bir etiket bulunacaktır.

Bu yağların tereyağlarına, nebati ve hayvani margarinlere ve rafine yağlarına mahsus ambalâjlar içine konması ve satış ve depo yerlerinde bu yağlara mahsus reyonlar içinde bulundurulması yasaktır.

## ÜÇÜNCÜ KISIM
## RAFİNE HAYVAN YAĞLARI

MADDE 95. Sıhhatli kasaplık hayvanların iç ve kuyruk yağlarının eritilerek yağdan başka nesiç ve uzuv parçlaarından tamamiyle temizledikten sonra (36) derece altında erimiş olarak kalan kısımlarının bu derecenin üstünde katılaşan kısımlarından ayrılmasiyle elde edilerek özel koku ve lezzetlerinin tamamiyle izalesi ve asiditelerinin tâdili için fizik ve kimyevî bir işlemeye tâbi tutulmak suretiyle istihsal edilen yağlara rafine hayvan yağı denir. Bu yağlar rafine kuyrak yağı, rafine iç yağı gibi tedarik edildikleri hayvanların isimlerinin ilâvesiyle adlandırılarak satışa çıkarılırlar.

MADDE 96. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). Rafine hayvan yağları, elde edildikleri ham yağların koku ve lezzetlerinden tamamiyle âri rolacak ve erime dereceleri (37) derecenin altında bulunacaktır. Rafinaj ameliyesi esnasında kullanılan hiç bir kimyevî maddeyi ihtiva etmeyecekler asidite dereceleri % 1 den ve tuz miktarı da tuzlu olanlarda % 5 den, tuzsuz olanlarda % 0,5 ten fazla olmayacaktır.

MADDE 97. Rafine hayvan yağlarının içine imal esnasında % 2 nispetinde patates nişastası ilâvesi mecburidir. Rafine hayvan yağlarının içindeki saf yağ miktarı % 95 ten aşağı olmayacaktır. Bu yağlara diğer başka bir yağ veya zararsız da olsa her türlü kimyevî maddeler katılması ve boyanması yasaktır.

MADDE 98. (21/3/1956 Tarih ve 4/4999 sayılı kararname ile değişik) Rafine hayvan yağlarının satış kabları üzerinde (Rafine hayvan yağı) yazısı ile beraber, bunu imal eden müessesenin isim ve adresi, yağın elde edildiği hayvanın adı, tuzlu veya tuzsuz olduğu açıkça yazılı bir etiket bulunacaktır. Bu yağların, satış ve depo yerlerinde, tereyağlarına, margarinlere veyahut sertleştirilmiş yağlara mahsus reyonlarda (Kısımlarda) bulundurulması yasaktır.

MADDE 99. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). Rafine hayvan yağı imâl eden müesseseler gerekli sıhhî ve teknik tesisleri ihtiva ettikleri mahallî sıhhat memurlarının raporu ile anlaşıldıktan sonra Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin müsaadesi ile açılıp faaliyette bulunabilirler. Bu imalâthanelerde iptidaî madde olarak kullanılan yağlardan başka hayvanî veyahut nebati diğer bir yağın aynı zamanda imâli, depo edilmesi ve satılması yasaktır.

## DÖRDÜNCÜ KISIM

## HAYVANİ MARGARİNLER

MADDE 100. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). Sıhhatli kasaplık hayvanların yağlarının hararetle eritilip yağdan gayri nesiç ve uzuv parçalarından ve yabancı diğer unsurlarından tamamiyle temizlendikten sonra âzami 32 hararet derecesinde kristalize edilerek bu derecede mayi halinde bulunan yağ kısımlarının (Oleonun) yine bu derecede katılaşmış olan yağ kısımlarından 28-30 derecede yapılan presyonla ayrılıp koku ve lezzetlerinin tamamiyle izalesi ve asiditelerinin tâdili için fiziki ve kimyevî bir rafine ameliyesine tâbi tutulduktan sonra veyahut bu rafine edilmiş oleo için 119 uncu madde gereğince rafine edilmiş yemeklik nebatî yağlarla veya sertleştirilmiş yemeklik nebatî yağlarla karıştırıldıktan sonra margarin tekniğinin icabettirdiği tarzda normal veya yağı alınmış pastörize veya süt tozundan yapılmış sütlerle veyahut krema ile yayıklanıp emülsiyone edilecek tereyağı manzara, lezzet ve kıvamını haiz olacak surete hususî bir teknik ile işlenerek elde edilen yüksek kaliteli yağlara margarin ismi verilir.

MADDE 101. (10/12/1959 Tarih ve 4/12500 sayılı kararname ile değişik) Margarinler yapıldıkları yağların koku ve lezzetlerinden tamamiyle âri olacaklar ve erime dereceleri (36) derecenin altında bulunacaktır. İmal esnasında ilâve edilmiş süt veya kremadan ileri gelme en fazla % 10 nispetinde süt yağını ihtiva edebilecek asidite dereceleri %2, tuz miktarı da tuzsuz margarinlerde %'0,5 tuzlu olanlarda % 5 i geçmiyecektir.

Margarinlere % 5 nispetine kadar nebatî lesitin ilâve edileceği gibi Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinden alınacak müsade ile beher gramında bir milletlerarası ünite D vitamini ve 20 milletlerarası ünite A vitaminleriyle vitaminize edilebilirler.

MADDE 102. Margarinlerin ihtiva ettikleri sâfi mecmu yağ miktarı % 82 den aşağı olmayacaktır. Bu yağlara yukardaki maddede gösterilenlerden başka bir yağ ve zararsız da olsa herhangi bir kimyevî madde karıştırılması ve boyanması yasaktır. Ancak boya talimatnamesi hükümlerine göre kullanılması yasak olmayan nebatî veya sun'i uzvî boyalardan birisiyle hafifçe boyanabileceği gibi zararsız kimyevî maddelerle de kokulandırılabilir.

MADDE 103. (16/5/1953 Tarih ve 4/808 sayılı kararname ile değişik) Margarinler 1/8, 1/4, 1/2, ve 2 kiloluk parşömen, alüminyum varak ve benzeri sair yağ geçirmeyen ve sıhhate muzır olmıyan maddeler ile yapılan ambalâjlar veya 2-20 kiloluk teneke kaplar içinde kapalı olarak satılacak ve her türlü ambalâj üzerine beyaz zemin üzerinde bir kiloya kadar ambalâjlarda 1 cm büyüklüğünde ve daha büyük

ambalâjlarda 2-3 cm. büyüklüğünde mavi harfle (hayvanî veya nebatî margarin) ibaresi ile beraber kolayca okunacak surette imalâthanenin isim ve adresi, içindeki yağ miktarı ve ilâve edilmiş olduğu takdirde 100 gramının ihtiva ettiği A ve D vitamileri miktarı, miligram ve Milletlerarası Ünite olarak matbu bir şekilde yazılmış bulunacaktır. Bu ambalâjlar haricinde, açıkta, veyahut ambalâjı bozulmuş bir halde margarin satışı yasaktır.

MADDE 104. Margarinlerin depo edildiği ve satıldığı reyonlar diğer bütün yağların bulunduğu kısımlardan ayrılmış olacaktır.

MADDE 105. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Margarinlerin imalâthaneleri, her türlü teknik ve sıhhî şartları haiz oldukları mahallî sıhhat teşkilâtınca kabul edildikten sonra Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince verilecek müsaade ile açılıp çalışabilirler. Bu imalâthanelerde margarin iptidaî maddesi olarak kullanılmağa müsaade edilmiş maddelerden başka veya diğer yağları aynı zamanda bulundurmak veya bunları imal etmek yasaktır.

## BEŞİNCİ KISIM

## BOZULMUŞ, TAKLİT VEYA TAĞŞİŞ EDİLMİŞ SÜT YAĞINDAN BAŞKA YEMEKLİK DİĞER HAYVAN YAĞLARI VE HAYVANİ MARGARİNLER

MADDE 106. **Ham iç ve kuyruk yağları**

a) Evvelden kıyma halinde hazırlanarak satışa çıkarılan veya içinde yağ kitlesinin bünyesinde bulunan normal nesiçlerden başka, yabancı nesiçler veya unsurlar karıştırılmış olan veyahut kasaplık olmıyan hayvanlardan alınan ham iç ve kuyruk yağları taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

b) Bozulmuş, kokmuş, kurtlanmış veya küflü olan veya hasta hayvanlardan tedarik edilen veyahut içinde, insanlarda hastalık yapan mikroplar bulunan iç ve kuyruk yağları sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar.

c) Ölmüş hayvanlardan tedarik edilen veya içine zehirli her türlü yabancı maddeler karıştırılmış olan iç ve kuyruk yağları sağlığa zarar verecek şekilde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar

MADDE 107. **Eritilmiş iç ve kuyruk yağları**

a) İçindeki sâfi yağ miktarı Tüzükte gösterilen miktardan aşağı ve tuz miktarı muayyen nispetlerden fazla bulunanlar, içine zararsız da olsa herhangi bir yabancı madde veya boya veyahut diğer bir yağ ilâve edilmiş bulunan, üzerinde gerekli izahları havi etiketleri bulunmayan veya bu etiketi noksan olanlar, kasaplık olarak etlerin yenilmesine müsaade edilmemiş hayvanlardan tedarik edilen eritilmiş iç ve kuyruk yağları taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

b) Bozulmuş, kokmuş, kurtlanmış, küflenmiş olan, içinde hayvan nesiç veya uzuv parçalarını veya deri kazıntısı yağlarını ihtiva eden acımış olan, hasta hayvanlardan tedarik edilen, içinde insanlarda hastalık yapan mikropları ihtiva eden eritilmiş iç ve kuyruk yağları sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar.

c) Ölmüş hayvanlardan tedarik edilen veya içine zehirli herhangi bir madde ilâve edilmiş olan eritilmiş iç ve kuyruk yağları sağlığa zarar verecek derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 108. **Rafine hayvan yağları**

a) İçindeki safi yağ miktarı Tüzükte gösterilen nispetten aşağı olan ve tuz miktarı muayyen nispetlerden fazla olan, erime derecesi (37) derecenin üstünde bulunan, içinde patates nişastası ilâve edilmemiş olan, içine zararsız da olsa yabancı herhangi bir madde ve diğer bir yağ ilâve edilmiş olan, boyanmış bulunan ham yağın özel koku ve lezzeti giderilmemiş olan, üzerindeki etiketinde veya ambalâjında Tüzükte tarif edilen tarzda yapısı bulunmayan veya bu etiket ve ambalâj yazıları noksan olan veya kasaplık olarak insanlar tarafından yenilmesine müsaade edilmemiş hayvanlardan tedarik edilen, diğer yağlara mahsus reyonlar içinde depo edilen veya satılan rafine hayvan yağları taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

b) Bozulmuş, kokmuş, kurtlanmış, küflenmiş acımış olan hasta hayvanlardan tedarik edilen veya içinde insanlarda hastalık yapan mikroplar bulunan, rafinaj ameliyesi esnasında kullanılan kimyevî maddeler ihtiva eden, içinde deri kazıntı yağları veya hayvan nesiçleri ve uzuv artıkları bulunan rafine hayvan yağları sağlığa zarar verecek derecede bozuk sayılırlar.

c) Ölmüş hayvanlardan tedarik edilen veya içine herhangi zehirli bir madde katılmış olan rafine yağları sağlığı bozacak derecede taklit ve tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 109. (10/12/1959 Tarih ve 4/12500 sayılı kararname ile değişik) Hayvani margarinler:

a) Tüzükte yazılı şartlara uygun bir teknik ile hazırlanmayan içindeki sâfi yağ miktarı muayyen nispetten az, tuz ve su miktarı bu nispetlerden fazla olan, içindeki süt yağı miktarı % 10 dan ve lesitin miktarı %5 ten fazla olan, tamamı ile erime derecesi 36 derecenin üstünde bulunan veya içine zararsız da olsa bu tüzükte ilâvesi müsaade edilmemiş herhangi bir madde katılmış olan veyahut 100 üncü maddede yazılı vasıflara uymayan diğer yağlarla karıştırılmış olan; lezzet, görünüş ve kıvamları tereyağı vasıflarına uymayan, tüzükte tarif edilen ambalâjlar haricinde satışa çıkarılan veya ambalâjları üzerindeki yazıların tüzükte tarif erdilen kayıtlara uymayan içindeki vitamin miktarı etiketlerindeki yazılı miktarlardan aşağı olan margarinler taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

b) Bozulmuş, kokmuş, kurtlanmış, küflenmiş, acımış olan, hasta hayvanlardan tedarik edilen veya içinde insanlarda hastalık yapan mikroplar bulunan, rafinaj esnasında kullanılan kimyevî maddeleri ihtiva eden, içinde deri kazıntı yağlarının hayvan nesiçleri veya uzuv bakiyeleri bulunan.

c) Ölmüş hayvanlardan tedarik edilen yağlarla yapılan veya içine zehirli bir madde katılan margarinler sağlığı bozacak derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 110.Erimiş, rafine hayvani yağlarla margarinden, alınacak nümune miktarı 250 gramdır. Bu nümuneler tereyağı nümuneleri için tespit edilen vasıfları haiz kaplarla lâboratuvara gönderilir.

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

## YEMEKLİK NEBATİ YAĞLAR

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 111. İnsan gıdası olarak kullanılan nebatı yağlar: Bazı nebatların dane, meyve gibi çeşitli kısımlarından mihanikî usullerle çıkarılarak:

A- Doğrudan doğruya veya süzüldükten sonra kullanılan tabiî nebatî yağlar,
B- Rafine nebatî yağlar,
C- Hidrojenle sertleştirilmiş nebatî yağlar,
D- Nebatî margarinler

olmak üzere 4 sınıfa ayrılırlar.

### BİRİNCİ KISIM

### TABİÎ NEBATİ YAĞLAR; ZEYTİNYAĞLARI

MADDE 112. Bazı nebatların meyva, tohum, çekirdek gibi kısımlarından ezilip sızdırılmak suretiyle çıkartılan mayi yağlara nebatî yemeklik yağ denilir; bunlar zeytinyağı, susamyağı, pamukyağı gibi çıkarıldıkları nebatın ismi ile adlandırılarak satılırlar.

MADDE 113. (13/12/1966 Tarih ve 6/7445 sayılı kararname ile değişik) Yemeklik zeytinyağları; natürel (vierges), rafine (raffinées), tip (huiles pures d'olive) zeytinyağları olmak üzere üç sınıfa ayrılır.

A- Naturel (Vierges) zeytinyağı:

Olgun zeytin tanelerinden sızma veya basınçla çıkarılan santrüfüjleme, dinlendirme ve süzme gibi yalnız fiziksel ve mekanik işlemlere tabi tutulan ve hiç bir kimyasal işlem görmeyen zeytinyağlarıdır.

Natürel zeytinyağları dört türe ayrılır:

1. Sızma (Extra) zeytinyağları: Tadı üstün nefasette ve serbest yağ asitleri : % 1 i geçmeyen natürel zeytinyağlardır.

2. Extra-extra (Fine) zeytinyağları: Extra zeytinyağı özelliğinde olup serbest yağ asitleri % 1,5 i geçmeyen natürel zeytinyağlarıdır.

3. Extra Courante zeytinyağları: Normal zeytinyağı tadında olup serbest yağ asitleri en çok % 3 olan natürel zeytinyağlarıdır. Bu asidite de % 10 tolerans kabul edilir).

4. Birinci yemeklik zeytinyağları: Normal yemeklik özelliğini kaybetmemiş ve serbest yağ asitleri % 4,5 i geçmeyen natürel zeytinyağlarıdır.

B- Rafine (Raffinées) zeytinyağı:

Natürel zeytinyağlarının nötrleştirme, ağartma ve koku giderme gibi işlemlere tabi tutularak arıtılması suretiyle elde edilen zeytinyağlarıdır.

Bu işlemlerde kullanılan maddeler ile metodlar sağlığa zararlı olmayacaktır.

C- Tip (Huiles pures d'olive zeytinyağı)

Bu tüzükte kabul edilen natürel zeytinyağlarını rafine zeytinyağları ile karıştırılması suretiyle elde edilen zeytinyağlarıdır.

Tip zeytinyağları üç türe ayrılır.

1. Rivyera (Riviera) tipi zeytinyağları: Serbest yağ asitleri % 1 i geçmeyen tip zeytinyağlarıdır.

2. A tipi zeytinyağları: Serbest yağ asitleri % 1,5 i geçmeyen tip zeytinyağlarıdır.

3. B tipi zeytinyağları: Serbest yağ asitleri % 2,5 i geçmeyen tip zeytinyağlarıdır.

Parantez içindeki isimlerin iç piyasa için kulanılması mecburi değildir.

MADDE 114. (13/12/1966 Tarih ve 6/7445 sayılı kararname ile değişik) Natürel, rafine ve tip halindeki yemeklik zeytinyağlar; 20 santigrat derecede berrak, tortusuz kendilerine has normal lezzetlerde ve yabancı kokulardan âri olacak ve mineral, sentetik, esterifiye veya herhangi bir yabancı yağla karıştırılmış, boyanmış veya içine yabancı bir madde katılmış olmayacaktır. Renk altın sarısından yeşile kadar değişebilir. Rafine zeytinyağları açık sarı renkte olabilir.

Yemeklik zeytinyağlarına Özel Yönetmeliğinde müsaade olunan cins ve miktarda antioksidan maddeler katılabilir.

Yemeklik zeytinyağlarında peroksit sayısı miliekilvalan gram /1 kilogram olarak, natürel zeytinyağlarında 20 yi, rafine zeytinyağlarında 9 u ve tip zeytinyağlarında 12 yi geçemez.

Bu yağlara ait diğer özellikler yemeklik zeytinyağı standardına uygun olacaktır.

MADDE 115. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Zeytinyağlarından maada diğer nebati yemeklik yağların da, berrak tortusuz, koku ve lezzetleri tabiî ve asidite dereceleri oleik asit hesabiyle (% 1,5) u geçmemelidir. Bu yağlarda acılık (Kreis) teamülü pembelik hududunu geçmemek üzere hafif müsbet olabilir.

MADDE 116. Her türlü yemeklik nebati yağların boyanması, için herhangi bir maksatla yabancı maddeler ilâvesi ve muhtelif nevi nebatî yağların birbiriyle ve hayvanî veyahut madeni yağlarla karıştırılması yasaktır.

MADDE 117. (13/12/1966 Tarih ve 6/7445 sayılı kararname ile değişik) Perakende veya toptan satışa arzedilen her türlü bitkisel yağların ambalâjları üzerinde, piyasaya arzedilen adını ve adresini, varsa markasını net ve brüt ağırlığını parti seri numarasını, sınıfını (Zeytinyağlarında ayrıca türünü) gösterir, göze çarparacak ve kolaylıkla silinmeyecek surette yazılmış, bir etiket bulundurulur.

Yemeklik zeytinyağları etiketi üzerinde bunlardan başka "Türk Malı" ibaresi ile TS işareti ve numarası bulundurulacak ve etiketlerdeki yazılar standartta belirtilen puntolarla yazılmış olacaktır.

Natürel rafine ve tip zeytinyağları, standardında belirtilen vasıf ve şartlara uygun kapalı kaplar içinde satışa arzolunurlar.

## İKİNCİ KISIM
## RAFİNE NEBATİ YAĞLAR

MADDE 118. Tortulu, bulanık, renkleri bozulmuş, lezzetleri acımış veya kokuları ağırlaşmış nebatî yağların, yenilmelerinden hiçbir mahzur meydana getirmeyecek

usullerle bir tasfiyeye tâbi tutularak her türlü bozuklukların ıslahı ile elde edilen nebati yağlara (Rafine nebati yağlar) denir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu yağlar, rafine zeytinyağı, rafine susam yağı gibi, istihsal edildikleri nebatın isminin ilâvesi ile adlandırılarak satılırlar. Hindistan cevizinden rafine edilerek elde edilen katı kıvamlı rafine yağı vejetalin (koko yağı) ve hurmadan elde edilen rafine yağa da (palm yağı) ismi verilir.

MADDE 119. Mayi ve sulp rafine yağlar eritildikten sonra tamamiyle berrak, renksiz veyahut açık sarı renkli, tortusuz, ham yağın özel koku ve lezzeti giderilmiş olacak ve asiditeleri oleik asit hesabı ile % 0,3 ü geçmiyecek, acılık teamülü menfi bulunacaktır.

MADDE 120. (13/12/1966 Tarih ve 6/7445 sayılı kararname ile değişik). Rafine bitkisel yağlar, rafinaj esnasında kullanılan hiç bir kimyasal madde ve serbest alkali veya sabunu ihtiva etmeyeceklerdir. Bu yağların boyanması ve içlerine yabancı bir madde veya sentetik, esterifiye veya başka bir yağ ilâvesi ve muhtelif nevi rafine bitkisel yağların birbirleriyle karıştırılması yasaktır.

Rafine bitkisel yağların aynı neviden olan ve rafine olmayan fazla asitli yağlarla karıştırılarak tip yağ ismi altında satılmasına müsaade edilir. Bu yağlar tip zeytinyağlar hakkındaki hükümlere tabidir.

MADDE 121. (31/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). Rafine nebati yağların her türlü ambalâjları üzerinde hangi nevi rafine yağı olduğu, rafinaj yapan imalâthanenin veya ihzar edenin isim ve adresi ve içindeki beş kiloya kadar olanlarda (beş kilo dahil) net yağ miktarı açıkça ve matbu olarak yazılmış bir etiket bulundurulması mecburidir.

MADDE 122. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). Rafine yağı imalâthaneleri, gerek sıhhî gerekse teknik bakımından gerekli şartları haiz oldukları mahallî sıhhat teşkilâtınca anlaşıldıktan sonra Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince verilecek müsaade ile açılıp çalışabilirler.

## ÜÇÜNCÜ KISIM

## HİDROJENLE SERTLEŞTİRİLMİŞ NEBATİ YAĞLAR

MADDE 123. Adî derecede mayi halinde bulunan nebatî yağların rafine edildikten sonra hususî bir teknik ile hidrojene edilerek kıvamlarının sertleştirilmesi ile elde edilen katı yağlara hidrojene edilmiş nebati yağlar derler.

Bu yağlar, (hidrojene pamuk yağı) veyahut (sertleştirilmiş pamuk yağı) (hidrojene susam yağı) veyahut (sertleştirilmiş susam yağı) gibi istihsal edildikleri nebatin isminin ilâvesi ile adlandırılarak satılır.

MADDE 124. Sertleştirilmiş nebati yağlar âdi derecede beyaz renkte, katı kıvamda yapıldığı ham yağın özel koku ve lezzeti giderilmiş olacak ve eritildikleri zaman tamamiyle berrak, tortusuz, renksiz, veyahut çok açık renkli mütecanis bir mayi yağ halini alacaktır. İhtiva ettikleri sâfi yağ miktarı % 98 den aşağı ve asidite dereceleri

rafine nebatî yağlar için kabul edilen hadden fazla olmayacak, erime derecesi (37) dereceyi geçmeyecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 125. Sertleştirilmiş nebatî yağlar, gerek rafinaj ve gerekse sertleştirme esnasında kullanılan hiç bir kimyevî madde ve serbest kaleviyi ihtiva etmiyeceklerdir. Bu yağların boyanması, içlerine her ne maksatla olursa olsun yabancı bir madde veyahut diğer bir yağ ilâvesi ve muhtelif nevi sertleştirilmiş nebatî yağların birbirleriyle karıştırılması yasaktır.

MADDE 126. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Sertleştirilmiş nebatî yağların konuldukları kablar üzerinde, hangi nevî sertleştirilmiş nebatî yağ olduğu, imalâthanenin veya ihzar edenin ismi ve adresi, içindeki beş kiloya kadar (Beş kilo dahil) ambalajlarda net yağ miktarı açıkça yazılı bir etiket bulunacaktır.

MADDE 127. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Sertleştirilmiş nebatî yağ imalâthaneleri gerek sıhhî ve gerekse teknik şartları haiz oldukları mahallî sıhhat teşkilâtınca anlaşıldıktan sonra Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince verilecek müsaade ile açılıp çalışabilirler.

Bu imilâthanelerde her türlü hayvanî yağların imal edilmesi veya bulundurulması yasaktır.

## DÖRDÜNCÜ KISIM
## NEBATİ MARGARİNLER

MADDE 128. Tamamiyle rafine edildikten ve icabında hidrojenle sertleştirildikten sonra, normal veya yağı alınmış pastörize sütlerle veya krema ile çalkalanmak suretiyle lezzet, manzara, kıvam bakımından tereyağ vasıflarını ihtiva edecek surette işlenmiş yüksek kaliteli nebatî yağlara (nebatî margarin) denir. Bu yağları % 5 nispetinde nebatî lesitin ve 9, 101 ve 103 üncü madde şartları dahilinde A ve D vitaminleri ilâve edilebilir.

MADDE 129. (010/12/1959 Tarih ve 4/12500 sayılı kararname ile değişik) Yukarıki maddede yazılı yağlar, manzara, renk, lezzet ve kıvam bakımından tereyağı vasıflarında olacaklar ve erime dereceleri (36) dereceyi geçmeyecek ve diğer fiziki ve kimyevî vasıfları hayvanî margarinlerin aynı olacaklardır.

MADDE 130. Nebatî margarinlerin ihtiva ettikleri safi yağ miktarı % 82 den aşağı olmayacak ve tuz miktarı tuzsuz olanlarda % 0,2 den, tuzlu olanlarda % 2 den fazla bulunmayacaktır.

MADDE 131. (10/12/1959 Tarih ve 4/12500 sayılı kararname ile değişik) Tamamiyle rafine ve kısmen selektif bir tarzda hidrojene edilmiş nebatî yağlara, süt veya krema katılmadan, hususî surette kristalize ve homojenize edilerek kıvam, görünüş, renk,lezzet ve rayiha bakımından critilmiş tereyağı vasıflarında hazırlanan mahsule (mutfak yemeklik nebatî margarini) denir.

Bu yağlar : % 99 sâfi yağı ihtiva edecek, erime noktaları 36 santigrat derecesinin üstünde olmayacak ve asidite dereceleri asit oleik hesabiyle % 0,2 yi geçmeyeceklerdir.

Bu yağlar, diğer margarinlerde olduğu gibi vitaminize edilebilir ve talimatnamesinde müsaade edilen boya ve zararsız koku maddesi konulabilir. Bu yağlar 20 kiloya kadar muhtelif ağırlıklarda teneke ambalâjda kapalı olarak satılırlar. Bir kiloden aşağı ambalâjların parafinli kartonlar içinde satılması caizdir.

133, 134, 135 ve 136 ncı maddeler mutfak yemeklik nebatî margarinler için de uygulanır.

MADDE 132. (16/5/1953 Tarih ve 4/808 sayılı kararname ile değişik). Nebatî margarinlerin imalâthanelerinin şartları ve ambalâj, etiket ve satış şekilleri, hayvanî margarinler hakkındaki hükümlere tâbidir.

Sanayide kullanılacak her nevi hayvanî ve nebatî yağlar bu Nizamname hükümlerine tâbi değildir.

## BEŞİNCİ KISIM

## BOZULMUŞ, TAKLİT VEYA TAĞŞİŞ EDİLMİŞ YEMEKLİK NEBATİ YAĞLAR

MADDE 133. (13/12/1966 Tarih ve 6/7445 sayılı kararname ile değişik). Her türlü bitkisel yemeklik yağlar (natürel, rafine, tip, hidrojene yağlar ve bitkisel margarinler) aşağıdaki hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Üzerinde etiketleri bulunmayan veya etiketlerinde bu Tüzük ile yazılması mecburi kayıtları ihtiva etmeyen, cins ve nevileri etiketlerinde gösterilen yağların vasıfları bu Tüzükte kendileri için tesbit edilen fiziksel ve kimyasal özelliklere uymayan veya etiketleri noksan bulunan her türlü yemeklik bitkisel yağlar, ambalâjları ve üzerindeki yazıları Tüzük hükümlerine uymayan nebatî margarinler.

b) Diğer nevi yemeklik bitkisel veya hayvansal veya esterifiye yağlarla karıştırılmış olan natürel, rafine, tip ve sertleştirilmiş bitkisel yağlar,

c) İçlerine zararsız da olsa, müsaade edilenler dışında, boya veya herhangi bir yabancı madde katılmış olanlar,

d) Bulanık ve tortulu (katı yağlar eritildikten sonra) her türlü bitkisel yağlar. Margarinlere katılmasına müsaade edilen maddelerden ileri gelme bulanıklık veya tortu bu kaydın dışındadır.

MADDE 134. (13/12/1966 Tarih ve 6/7445 sayılı kararname ile değişik) Her türlü bitkisel yemeklik yağlar (natürel, rafine, tip, hidrojene yağlar ve bitkisel margarinler) aşağıdaki hallerde sağlığa zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Fena kokulu, küflenmiş her türlü yemeklik bitkisel yağlar,

b) Asiditeleri 4,5 i geçen zeytinyağları, asiditeleri 2,5 i geçen tip yağlar ve diğer nevi sıvı yemeklik bitkisel yağlar ve rafine, sertleştirilmiş bitkisel yağlar ve bitkisel margarinler,

c) Peroksit sayısı miliekivalan gram/1 kilogram olarak, 20 yi geçen naturel zeytinyağları, 9 u geçen rafine zeytinyağları ve diğer bitkisel rafine yağlar, 12 yi geçen tip zeytinyağları,

d) İçinde hastalık yapan mikroplar bulunan yağlar,

e) Yağ ile temas satıhlarında kurşun, antimuan, çinko, bakır gibi zehirli maddeler ihtiva eden veya yağların vasıflarını bozan kaplara veyahut ambalâjlara konulmuş olan yağlar.

MADDE 135. (13/12/1966 tarih ve 6/7445 sayılı kararname ile değişik). Her türlü bitkisel yemeklik yağlar (natürel, rafine, tip, idrojene yağlar ve bitkisel margarinler) aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) İçlerine her ne maksatla olursa olsun sağlığa zararlı bir madde katılmış olanlar,

b) Her türlü madenî yağlarla veya sanayide kullanılmasına müsaade edilmiş olan nebati yağlarla karıştırılmış olanlar.

MADDE 136. Muayene ve tahlil için her türlü yemeklik nebatî yağlardan 250 gram nümune alınır ve ağzı imtizaçlı cam veya mantar kapaklı temiz ve kuru bir şişe veya kavanoz içinde lâboratuara gönderilir.

## BEŞİNCİ BÖLÜM

## ETLER

### Kasaplık Hayvan Etleri - Kümes Hayvanları Etleri - Balık Etleri

### BİRİNCİ KISIM

### KASAPLIK HAYVAN ETLERİ

MADDE 137. Kasaplık hayvan etleri tâbiriyle, kasaplık ismi altında insan gıdası olarak doğrudan doğruya veya çeşitli gıda müstahzarları yapmak suretiyle etlerinin yenilmesine müsaade edilmiş hayvanların, deri,baş, ayak ve ahşa kısımlarından ayrılmış olan taze veya fennî soğuk hava depolarında usulü dairesinde muhafaza edilmiş etler ile buna yapışık olan kemik, veter, sıfak ve yağları anlaşılır.

Bu etler erkek kıvırcık eti, dişi karaman eti gibi tedarik edildikleri hayvanın ırk, nevi ve cinsine (hangi hayvan eti olduğu, erkek veya dişi bulunduğu) na göre vasıflandırılarak satılırlar.

Doğumlarından itibaren mahalli belediyelerce tesbit edilecek müddetler zarfında yalnız kuzular kasap dükkânlarında mütat olarak beraber bulundurulan baş ve bâzı ahşa kısımlarıyla birlikte ve domuzlar derileriyle satılabilirler.

MADDE 138. Doğrudan doğruya et halinde satılan ve çeşitli gıda müstahzarlarının yapılması için kullanılan etlerin, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca müsaade edilmiş mezbahası olan yerlerde, bu mezbahalarda kesilmiş hayvan etleri olması ve Hayvan Sağlık Zabıtası Tüzüğü ve etlerin Teftiş Yönetmeliği hükümlerine göre muayene edilmiş ve buradaki şartlara uygun damgalanmış olması mecburidir.

MADDE 139. (21/3/1956 tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). Etler ve etlerde ayrılmış olan yenebilir diğer hayvan aksamı, muhafaza edildikleri veya satıldıkları yerlerde vasıfları bozulmayacak ve kirlenmiyecek şartlarda, toz ve

sinekten korunmuş serin ve temiz yerlerde veya fennî soğuk hava depolarında veya dolaplarında asılı bulundurulacak ve üzerlerinde 137 nci maddede yazılı vasıflarını belirtmek üzere hayvanın (Irk, nevî ve cinsini) gösteren madenî bir etiket asılmış olacaktır.

Evvelden hazırlanmış kıyma halinde et satmak yasaktır. Ancak, gıda endüstrisinin bugünkü fennî icaplarını haiz ve devamlı veteriner kontrolü altında bulunan bu işe mahsus soğuk hava depoları atelyelerinde hazırlanıp dışarıya hiçbir suretle sızıntı vermiyen hususî ambalajlar içinde ve dondurulmuş veya soğutulmuş olarak muhafaza edilen ve bu ambalâjla bu müesseselerde veya bu müesseselere ait dükkânlarda satılan ve normal olarak ete bağlı yağdan başka içinde hayvanın diğer aksamı ve yabancı hiç bir madde bulunmayan çiğ kıymalar, bu hükümden müstesnadır. Bu müesseselerin kurulup çalışmaları, mahallî sıhhat teşkilâtının raporu üzerine Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin müsaadesine bağlıdır.

MADDE 140. Dondurulmuş olarak devamlı muhafaza usulü ile saklanmış etler, kasap dükkânlarında bu etlerin vasıflarını muhafaza etmelerine yetecek derecede soğutulmuş soğuk hava depo veya depolarında bulundurulacak ve bu etlerin üzerlerine dondurularak saklandığını bildirir ayrıca bir etiket konulacaktır.

MADDE 141. Mezbahalardaki sıhhi muayene neticesinde şarta bağlı olarak yenilmesine müsaade edilen etler, resmî makamların nezareti altında gerekli muamelelere tâbi tutulduktan sonra mahiyetleri açıkça bildirilmek suretiyle belirli yerlerde satılabilir. Bu etlerin lokanta, aşçı dükkânları gibi umuma mahsus gıda maddeleri hazırlayan müesseselerde kullanılması yasaktır.

## İKİNCİ KISIM
## BALIK ETLERİ

MADDE 142. Bu Tüzüğün tatbikatında etlerinin yenilmesi müdat olan tuzlu veya tatlı su hayvanlarına balık denir. Balıkların hiç bir bozukluğa uğramadan her türlü tabii vasıflarını ve tazeliklerini muhafaza edecek surette nakledilmesi ve satılması ve satış kapları üzerinde bu balıkların nevini bildirir birer madenî etiket bulunması mecburidir.

## ÜÇÜNCÜ KISIM
## KÜMES HAYVANLARI ETLERİ

MEDDE 143. Tavuk, hindi, kaz, ördek gibi hayvanların etleridir. Bu hayvanlar hususî satış yerlerinde diri olarak bulundurulabilecekleri gibi kesilmiş ve temizlenmiş olarak da satılabilir.

Etleri yenilmek üzere satışa arzedilen her türlü kümes hayvanlarının tamamiyle sağlam ve sıhhatte olmaları ve kâfi derecede beslenmiş bulunmaları lâzımdır. Kesilmiş ve temizlenmiş olan kümes hayvanları, temiz ve serin yerlerde asılı olarak satışa arzedilecekler ve üzerlerinde hangi nevi kümes hayvanı eti olduğunu bildirir birer madenî etiket bulunacaktır.

## DÖRDÜNCÜ KISIM
## ETLERİN MUHAFAZASI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 144. Dondurularak devamlı olarak muhafaza edilen balık ve kümes hayvanları etleri, satış yerlerinde bunların bozulmadan muhafazalarına yetecek derecede soğutulmuş depo veya dolapları bulundurulacak ve üzerinde dondurularak saklandığına dair ayrıca bir etiket bulunacaktır.

## BEŞİNCİ KISIM
## BOZULMUŞ, TAKLİT VEYA TAĞŞİŞ EDİLMİŞ ETLER

MADDE 145. Kasaplık hayvan etleri, balık ve kümes hayvanları etleri aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Üzerinde yönetmeliğine uygun muayene damgası olmayan veya mevcut damgası silik veya tahrip edilmiş bulunan kasaplık hayvan etleri,

b) Üzerlerinde bu Tüzükte yazılı tarzda etiketi olmayan veya etiketteki yazıları noksan bulunan her çeşit hayvan etleri,

c) Vasıfları, üzerinde yazılmış etiketlere uymayan her türlü hayvan etleri,

d) Zararsız da olsa herhangi bir kimyevî madde ile muamele edilmiş veya boyanmış her türlü hayvan etleri veya yenilebilir diğer hayvan kısımları.

MADDE 146. Kasaplık hayvan etleri ve yenilebilir diğer aksamı balık ve kümes hayvanları etleri aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Hasta olan veya sağlık durumu kasaplık için müsait olmayan veyahut belediye mezbahası olan yerlerde kaçak olarak kesilen kasaplık hayvan etlerile, hasta kümes hayvan etleri,

b) (a) kısmında yazılmış hayvanlara ait her türlü ahşa kısımları,

c) Herhangi bir surette olursa olsun bozulmuş, kokmuş, kurtlanmış olan kasaplık hayvan etleriyle, bu hayvanların yenilebilir diğer kısımları ve kümes, av hayvanları, balıklar ve diğer deniz hayvanları,

d) (21/3/19565 tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). 139 uncu maddenin son fıkrasında belirtilen şartlarda bulunmayan çiğ kıymalar.

MADDE 147. Kasaplık hayvan etleri ve bunların yenilebilir diğer aksamı ile balık ve kümes hayvanları etleri aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Hastalık veya sair sebeplerle öldükten sonra veya ağoni halinde iken kesilen kasaplık hayvan etleri, diğer aksamiyle kümes hayvanı etleri,

b) İnsanlar tarafından yenilmesi mutad olmayan hayvan etleri ve bunların diğer aksamı,

c) İçinde herhangi bir suretle zehirli maddeler bulunan her türlü hayvan etleri ve diğer aksamı.

## ALTINCI BÖLÜM

## KONSERVELER

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 148. Taze veya pişirilmiş uzvî gıda maddelerinin yenilmelerinde hiç bir mahzur meydan getirmeyecek teknik usullerle işlenecek bir kaç haftadan bir kaç seneye kadar vasıfları bozulmadan saklanabilen şekillerine konserve derler. Bu konserveler iki şekilde yapılır:

a) Ermetik olarak kapatılmış ve zararsız maddelerden veya camdan yapılmış kaplar içinde sterilize edildikten sonra, bozulmalarına ve kirlenmelerine mâni olacak ve sterilitelerini muhafaza edecek şartlarla yapılıp satılan konserveler: Teneke kutularda kapalı olarak sterilize edilmiş (et, balık, sebze, meyve) konserveleri gibi,

b) (16/5/1953 tarihli 4/808 sayılı kararname ile değişik). Ayrıca sterilize edilmeyerek mikropların ve diyastasların faaliyetine ve bu sebeple gıda maddelerinin vasıflarının değişmesine veya bozulmasına engel olacak (disjenetik) şartlarda yapılan kısa devamlı konserveler.

### BİRİNCİ KISIM

### KAPALI KAPLARDA STERİLİZE EDİLECEK VEYA DİSJENETİK ŞARTLARDA HAZIRLANAN, ET, BALIK, SEBZE VE MEYVE KONSERVELERİ HAKKINDA MÜŞTEREK HÜKÜMLER

MADDE 149. (16/5/1953 tarih ve 4/808 sayılı kararname ile değişik). Kapalı kaplarda sterilize edilmek veya disjenetik şartlarda yapılmak suretiyle her türlü gıda konserveleri, bu husus için lüzumlu bütün teknik ve sıhhî şartları yerinde olan ve Hükümet veya belediye teşkilâtının kontrolü altında bulunan müesseselerde yapılabilir.

MADDE 150. (16/5/1953 tarih ve 4/808 sayılı kararname ile değişik). Konserve yapılacak gıda maddelerinin bütün tabiî vasıflarının yerinde olması ve hiçbir bozukluğa uğramamış olmaları şarttır. Bu gıda maddelerinin ayıklanıp, parçalanması, pişirilmesi, kutulara konulması, kutuların kapatılıp isterilize edilmesi işlerinin fasılasız olarak yapılması mecburdir.

MADDE 151. Herhangi bir usul ile evvelce konserve yapılmış bir gıda maddesinden, başka bir usul ile ikinci defa konserve yapılamaz.

MADDE 152. Konservelerin konulması için kullanılan madeni kutular, evvelce hiç kullanılmamış ve okside olmamış tenekeden veyahut içindeki gıda maddelerinin vasıflarını bozmıyacak ve bu gıda maddelerinin kimyevi terkibinden mütecessir olmıyacak zararsız maddelerden yapılmış olacak ve konserve muhteviyatı ile temasta bulunan kısımlarla lâstik rondellerde arsenik gibi zehirli maddeler ve % 0,5 ten fazla kurşun bulunmayacaktır. Bu kutuların doldurulmadan evvel iyice temizlenmiş olmaları lâzımdır.

MADDE 153. Konservelerin sterilizasyonu; her türlü siporlu ve siporsuz mikropların öldürülmesini temin edecek surette tazyikli buharla işleyen fenni cihazlarla yapılacaktır.

MADDE 154. Sterilizasyondan sonra soğutulan kutulardan her seriden en aşağı % 3 nispetinde ayrılacak nümuneler 5 gün müddetle (38) derecelik etüvlerde ve sonra da iki hafta (20-22) derecede bekletilerek kabarıp kabarmadıkları araştırılacak ve müsbet veya menfi neticeler seri numaraları ve tarih ile birlikte hususi bir deftere kaydedilecektir.

MADDE 155. Satışa çıkartılan konserve kutularının kapakları içeri çekik veya düz olacak, kabarmış olmayacaktır. Bu kutuların hiç bir yerinde delik, deşik ve içine kadar işlenmiş derin pas lekeleri bulunmayacak ve muhteviyatı kuru olarak hazırlanan veya âdi derecede donmuş olması lâzımgelen konservelerde çalkantı hissi olmayacaktır.

MADDE 156. Konservelerde gerek doğrudan doğruya ve gerek (38) derecelik etüvlerde 5 gün bırakıldıktan sonra havalı veya havasız şartlarda yapılan bakteriyolojik kültürler tamamiyle steril kalacaktır.

MADDE 157. Konserve kutuları açıldıkları zaman muhteviyatının koku, lezzet, manzara ve kıvamı tamamiyle tabii pişmiş gıda maddesi vasıflarında olacak ve kimyevi vasıflarında, bozukluğu ait hiç bir değişiklik bulunmıyacaktır.

MADDE 158. Konserveler içinde, esas gıda maddesiyle mutad olarak beraber yenilen veya ilâvesine müsaade edilmiş bulunanlardan başka, yabancı bir gıda maddesi veyahut zararsız da olsa herhangi bir kimyevî cisim veya boya katılmış olmıyacaktır.

MADDE 159. (16/5/1953 tarih ve 4/808 sayılı kararname ile değişik). Kapalı kutularda sterilize edilerek hazırlanan her türlü gıda maddeleri konservelerinin kapları üzerinde imalâthanenin isim ve adresini, muhteviyatındaki gıda maddesinin ismini nev'ini (hangi hayvan veya nebattan elde edildiğini); basit veya karışık olduğunu, içindeki gıda maddesinin (et, balık, meyva veya sebze olarak) asgarî net, miktarını ve içine mûtat olarak katılmış diğer maddelerin cinslerini, et konservelerinin parça veya kıyma halinde hazırlandığını ve et suyu ile birlikte veya et susuz olduklarını, meyve konservelerinin çekirdekli veya çekirdeksiz bulunduğunu, konservenin seri numarasını bildirir bir etiket bulunacaktır.

## İKİNCİ KISIM

## KAPALI KAPLARDA STERİLİZE EDİLEREK HAZIRLANAN ET, BALIK, SEBZE MEYVE KONSERVELERİ HAKKINDA ÖZEL HÜKÜMLER

### A- Et Konserveleri

MADDE 160. (16/5/1953 tarih ve 4/808 sayılı kararname ile değişik). Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletince faaliyetlerine müsaade edilerek Hükûmet veya belediyenin sıhhî kontrolü altında bulunan fennî mezbahalarda kesilmiş olan sıhhatli kasaplık hayvanların veya diri iken kesildikten sonra veteriner kontrolünden geçmiş kümes hayvanları etlerinin (yalnız kasaplık hayvan etlerinde kemik, veter, büyük kan damarları gibi etten başka kısımlarından ve fazla yağlarından ayrılarak) bir miktar

tuz ilâvesiyle konserve tekniğine uygun olarak küçük parçalar veya kıyma halinde hazırlanıp ermetik olarak kapatılmış madeni kutularda sterilize edilmesiyle elde edilir.

MADDE 161. Yukarki maddede yazılı konserveler, yalnız et ile hazırlanabileceği gibi, teksif edilmiş veya edilmemiş et suyu ile birlikte veya içine biber, bahar, salça gibi çeşni verecek zararsız bir madde konarak veyahut sebze, pirinç, bulgur gibi mahalli âdetlere uygun gıdalarla karışık olarak da hazırlanabilir.

MADDE 162. Teksif edilmiş et suyu ile hazırlanan et konservelerinin et sularının (+ 18) derecenin altında ve teksif edilmemiş et suyu ile hazırlanan et konservesi sularının da (+ 5) derecenin altında tamamiyle katılaşmış olması lâzımdır.

**B- Balık konserveleri (Kutu Balıkları)**

MADDE 163. Çeşitli balıkların avlanmalarını müteakip, bütün tazeliklerini muhafaza ettikleri halde ayıklanıp temizlendikten sonra pişirilip kurutularak ve içine zeytinyağı veya bu Tüzük ile yenilmesine müsaade edilmiş, diğer bir nebatî yağ ilâvesiyle ermetik olarak kapatılmış kutular içinde sterilize edilmeleriyle hazırlanır. Bu konservelere biber, domates veya salçası gibi çeşni ve lezzet verecek zararsız maddeler de ilâve edilebilir.

**C- Sebze ve meyve konserveleri**

MADDE 164. Tabiî vasıflarını muhafaza eden çeşitli sebze ve meyvelerin ayıklanıp temizlenerek iptidaî bir pişirmeye ve mahallî itiyadlara uygun bir işlemeye tâbi tutulduktan sonra ermetik olarak kapatılmış kutularda sterilize edilmeleriyle hazırlanırlar.

MADDE 165. Yukarıki maddede yazılı konservelerin etiketleri üzerinde, genel hükümlerin 159 uncu maddede yazılı izahlardan başka sebzelerin basit veya yağ ile pişirilerek doğrudan doğruya yenebilecek tarzda hazırlandıkları meyve konserveleri-ne şeker ilâve edilip edilmediği, edilmiş ise yüzdeki şeker miktarı yazılacaktır.

## ÜÇÜNCÜ KISIM

## BOZULMUŞ, TAKLİT VEYA TAĞŞİŞ EDİLMİŞ KONSERVELER

MADDE 166. Kapalı kaplarda sterilize edilerek hazırlanan et, balık, sebze ve meyve konserveleri aşağıdaki hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Üzerinde bu Tüzükte tarif edilen şartlara uygun etiketi olmayan veya etiketindeki yazıları noksan bulunan yahut muhteviyatı, etiketteki yazılı vasıflara uymayanlar, etiketi veya yazıları değiştirilmiş olanlar.

b) İçine konulmasına müsaade edilmiş olanlardan başka, zararsız da olsa, yabancı bir madde veya boya ilâve edilmiş bulunanlar,

c) İçinde veter, kemik, damar parçaları gibi etten başka ve yenilmeyen hayvan kısımları bulunan et konserveleri,

d) Resmî müsaadesi olmıyan müesseselerde yapılmış konserveler,

e) Evvelce herhangi bir usul ile hazırlanmış konserveleri sonradan başka bir usulle işleyip tekrar konserve yapılanlar,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

f) Bu Tüzükte taklit veya tağşiş ediliş sayılan maddelerle yapılanlar,

MADDE 167. Kapalı kaplarda sterilize edilerek hazırlanan et, balık, sebze ve meyve konserveleri aşağıdaki hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Hasta veya gayri sıhhî hayvan etleriyle yapılan veya kokmuş, çürümüş, küflenmiş, kurtlanmış veya sair suretlerde tabiî vasıfları bozulmuş iptidaî maddelerden yapılan veya kutuları açıldıkları zaman bu bozuklukları gösteren, içindeki uzvî maddenin tahallülüne ait olarak gaz husule gelmiş veya kimyevî miyarlarla bozukluğa ait müsbet teammüller veren konserveler,

b) İçindeki uzvî maddenin tahallülüne ait olarak kapakları şişkin olan veya delinmiş veya kutularında içine kadar nüfuz etmiş pas lekeleri bulunan konserveler,

c) Muhteviyatından yapılan havalı ve havasız kültürlerde bakteri üreyen veya içinde toksinler bulunan konserveler,

d) Terkibinde zararlı maddeler bulunan veya içindeki gıda maddeleri ile temas eden kısımlarda, % 0,5 den fazla kurşun ihtiva eden kutulara konulmuş konserveler,

e) Bu Tüzük hükümlerine göre sağlığa zararlı olacak derecede bozulmuş sayılan maddelerle yapılanlar.

MADDE 168. Kapalı kaplarda sterilize edilerek hazırlanan et, balık, sebze ve meyve konserveleri aşağıdaki hallerde sağlığı az veya çok bozacak derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Her ne sebeple olursa olsun içine herhangi zehirli bir madde katılmış olan konserveler,

b) Vasıfları aşikâr derecede bozulmuş gıda maddeleriyle yapılan konserveler,

c) Evvelce delinmiş olan veyahut muhteviyatında gaz husule gelerek kabarmış kutuları delip gazları boşaltılan kutuları lehimleyip tekrar satılığa çıkarılan konserveler.

d) İçinde barsak, deri parçaları gibi iğrenç hayvan aksamı bulunanlar,

e) Bu Tüzük hükümlerine göre sağlığı bozacak derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılan iptidaî maddelerle yapılmış olanlar.

MADDE 169. Sterilizasyon suretiyle hazırlanan konserve gıda maddelerinden lâboratuara muayene ve tahlil için gönderilecek nümune miktarı muhteviyatı 250 gramdan az olmamak üzere, bir veya müteaddit orijinal ambalajdan ibarettir.

## DÖRDÜNCÜ KISIM

## DİSJENETİK ŞARTLARDA YAPILAN KISA DEVAMLI ET KONSERVELERİ

### (Kurutma, Gömme, İşleme Usuliyle Yapılanlar)

### A- Pastırmalar

MADDE 170. (16/5/1953 tarih ve 4/808 sayılı kararname ile değişik Pastırmalar Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletince faaliyetlerine müsaade edilmiş ve sıhî kontrol

altında bulunan fennî mezbahalarda kesilmiş sıhhatli kasaplık hayvanların, yapışık yağlarından başka bütün diğer unsurlarından ayrılmış et kitlelerinin tuzlanıp tazyik edildikten ve kâfi miktarda kurutulduktan sonra mahallî âdetlere uygun usuller ile sarmısak, biber, çemenotu ve zararsız tohumlardan yapılan bir tabaka ile örtülen veya çemenlemeden elde edilen et müstahzarlarıdır. Çemen tabakası içine boya veya yabancı diğer bir madde katılması yasaktır.

Pastırmalarda rutubet miktarı % 40 ı geçemez.

**B- Sucuklar**

MADDE 171. Sucuklar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca faaliyetine müsaade ediliş bulunan fennî mezbahalarda kesilen sıhhatli kasaplık hayvan etlerinin et veya yağdan başka diğer bütün unsurlarından ayrıldıktan sonra kıyılıp içine mahalli âdetlere uygun olarak konulması mûtat olan tuz, biber, bahar, kimyon, sarımsak gibi zararsız maddelerin ilâvesiyle elde edilen kitlenin temizlenmiş veya kurutulmuş barsaklara veya bu maksatla kullanılmasına müsaade edilen benzeri diğer münasip maddeler içine doldurulup kurutulmasiyle elde edilen et müstahzarlarıdır. Sucuklarda sâfi et miktarı % 60 dan aşağı ve yağ miktarı % 40 dan fazla olmıyacak, rutubet miktarı % 40 ı geçmeyecektir. İçine bu nisbetten fazla yağ konulmuş olan sucuklar (çok yağlı sucuklar) etiketi altında satılabilirler.

**C- Sosis ve salamlar**

MADDE 172. (21/3/1956 tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). Sosis ve salamlar yukardaki maddede gösterilen şartlarda kasaplık hayvan etlerinin et ve yağlariyle usulüne uygun olarak yapılan et müstahzarlarıdır. Bunların içine % 1,5 miktarında sodyum veya potasyum nitrat ve % 5 i geçmemek üzere patates nişastası konulabilir.

**D- Kavurmalar**

MADDE 173. Kavurmalar 171 inci maddede yazılı şartlardaki kasaplık hayvanların, kendisine yapışık az miktarda yağdan başka diğer bütün aksamından tecrit edilimiş et kitlelerinini, parçalanarak yağ içinde kavrulduktan sonra temiz ve zararsız kaplarda yağ içine gömülmek üzerleri, et kitlesini tamamiyle ve kâfi kalınlıkta kapatacak bir tabaka halinde yağ ile örtülmek suretiyle yapılan et müstahzarlarıdır.

**E- Kurutulmuş Et**

MADDE 174. Kurutulmuş et 171 inci maddede yazılı şartlarda bulunan kasaplık hayvanların et kitlelerinin tuzlanıp kurutulmasiyle elde edilir.

**F- Dumanlanmış (islenmiş) etler**

MADDE 175. Dumanlanmış etler 171 inci maddede yazılı şartlarda bulunan kasaplık hayvanların et kitlelerinin kurutulup dumanlanma suretiyle, duman içindeki dezenfektan maddelerle bir tabaka halinde örtülmesiyle elde edilirler.

MADDE 176. Yukarıdaki maddelerde yazılı et müstahzarları ancak faaliyetlerine resmen müsaade edilmiş fenni ve sıhhî şartları haiz bulunan müesseselerde yapılabilirler.

MADDE 177. Bütün et müstahzarlarını içine et ve yağdan başka her türlü hayvan aksamının ve ilâvesi mûtat olan zararsız maddelerden başka diğer herhangi bir cismin katılması ve bu müstahzarların boyanması yasaktır.

MADDE 178. Et müstahzarlarından sucukların her bir kangalı üzerine geçirilmiş olarak, diğer et müstahzarlarının da yalnız bu maddelere ait bulunan reyonları üzerinde; yapanların isim ve adresi, hangi hayvan etinden veya etlerinden (karışık olduğuna göre) yapıldığını açıkça bildirir birer etiket bulunacaktır. İçine % 40 dan fazla yağ konulmuş olan sucukların etiketleri üzerine (fazla yağlı sucuk) yazısının ilâvesi mecburidir.

## BEŞİNCİ KISIM

## BOZULMUŞ, TAKLİT VEYA TAĞŞİŞ EDİLMİŞ ET MÜSTAHZARLARI

MADDE 179. Pastırma, sucuk, sosis, salam, kavurma, kurutulmuş ve islenmiş etler ve diğer et müstahzarları aşağıdaki hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Resmî müsaadesi olmadan faaliyette bulunan imalâthanelerde yapılanlar,

b) Bu Tüzük hükümlerine göre taklit veya tağşiş edilmiş sayılan iptidaî maddelerle yapılanlar,

c) Bu Tüzükte tarif edilen usuller haricinde içine zararız da olsa diğer hayvan aksamı veya konmasına müsaade edilmemiş diğer cisimler katılmış veya boyanmış olanlar,

d) Üzerlerinde etiketi olmayan veya etiketi noksan yapılmış bulunan veyahut vasıfları etiketlerine uymayanlar,

e) Başkaca bir bozukluğu olmadığı halde rutubet miktarı % 40 dan fazla olan pastırma ve sucuklar.

MADDE 180. Pastırma, sucuk, sosis, salam, kavurma, kurutulmuş veya islenmiş etler ve diğer et müstahzarları aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek bozulmuş sayılırlar:

a) Bu Tüzük hükümlerine göre sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılan iptidaî maddelerle yapılmış olanlar,

b) Kokmuş, kurtlanmış, herhangi suretle bozulmuş, içinde bakteriler üremiş olanlarla, bakteri toksinleri veya parazitleri bulunanlar,

MADDE 181. Pastırma, sucuk, sosis, salam, kavurma, kurutulmuş veya islenmis etler ve diğer et müstahzarları aşağıda yazılı hallerde sağlığa az ve çok zarar verecek derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) İçlerine herhangi bir sebeple zararlı kimyevî maddeler katılmış olanlar,

b) İçlerinde deri, barsak parçaları, gibi iğrenç hayvan aksamı veya ifraz ve ifrağ maddeleri bulunanlar,

c) Bu Tüzük hükümlerine göre sağlığa az veya çok zarar verecek derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılan iptidaî maddelerle yapılanlar.

MADDE 182. Pastırma, sucuk, sosis, salam, kavurma, kurutulmuş veya islenmiş etlerle diğer et müstahzarlarından muayene ve tahlil için alınacak madde miktarı en aşağı (150) gramdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## ALTINCI KISIM

## DİSJENETİK ŞARTLARDA YAPILAN KISA DEVAMLI BALIK KONSERVELERİ

### (Tuzlama, Kurutma, İsleme Usulleriyle Yapılanlar)

**A- Tuzlu balıklar**

MADDE 183. Tuzlu balıklar,bütün vasıfları tabiî, taze balıkların mûtat usullerle hazırlandıktan sonra kâfi miktarda tuzlanması veya tuz içinde istif edilmesiyle elde edilen müstahzarlardır. (Lâkerdalar ve -tuzlu balıklar gibi).

**B- Kurutulmuş balıklar**

MADDE 184. Kurutulmuş balıklar; bütün vasıfları tabii, taze balıkların ayıklanıp tuzlandıktan sonra kurutulmasiyle elde edilirler, (Çiroz gibi).

**C- Dumanlamış (islenmiş) balıklar**

MADDE 185. Dumanlanmış balıklar; bütün vasıfları tabiî, taze balıkların ayıklanıp temizlendikten sonra dumanlanmak suretiyle duman içindeki dezenfektan maddelerle bir tabaka halinde örtülmesi suretiyle yapılırlar.

**D- Balık ezmesi**

MADDE 186. (21/3/1956 tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). Balık ezmesi, kafa, kuyruk, kanat, barsak, kılçık, deri ve pullardan tamamiyle ayıklanmış ve temizlenmiş taze ve tuzlu balıkların çiğ olarak veya haşlandıktan sonra içine tuz, bahar, zeytinyağı ilâve edilerek ezilmeleriyle yapılır.

MADDE 187. (21/3/1956 tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). Kefal ve diğer bazı nevî balıkların yumurtalarının keseleriyle birlikte taze olarak ve tuzlanıp olgunlaştırıldıktan veya kurutulmasından sonra satışa arzedilen şekline "balık yumurtası" denir. Balık yumurtaları balmumu ile kaplanmış olarak da satılabilirler. Ancak balmumu miktarı % 8 i geçmemelidir.

**F- Havyar ve tarama**

MADDE 188. (16/5/1953 tarih ve 4/808 sayılı kararname ile değişik) Mersin balığının ve nevilerinin, tuzlanmış olarak tabiî bir halde piyasaya arzedilen veya nesiçlerinden temizlenip tuz ilâvesiyle ezilerek hazırlanan yumurtalarına havyar denilir. Havyarın rengi menşeine göre siyah veya kırmızı olur. Bazı tatlı su balıklarının, yumurtalarının haliyle veya siyah havyar imalî esası üzerine veya hususî bir tarzda tuzlanmasiyle yapılmış sarı-turuncu renkli maddeye (Tarama) denir. Taramalara % 2 nispeti geçmemek üzere güherçile konulabilir. Taramalar, içine ekmek içi zeytinyağı ve limon konularak (hazırlanmış tarama) halinde de satılabilir-

ler. Bu taramaların hazırlanması için kullanılacak bütün iptidaî maddelerin bu Nizamnamede yazılı vasıflarda olmasını lâzımdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 189. Yukarki maddelerde yazılı her türlü balık müstahzarlarının muhafazaları için içlerine tuzdan başka bir madde ilâve etmek ve kıvam vermek için veya diğer maksatlarlarla başka bir cisim koymak yasaktır. Bunlardan tuzlu balıklara ve balık ezmelerine, çeşni vermek için az miktarda zararsız bazı nebatî maddeler ilâve edilebilir.

MADDE 190. (16/5/1953 tarih ve 4/808 sayılı kararname ile değişik). Her türlü balık müstahzarları özel vasıflarda olacak ve küflü, fena kokulu herhangi bir surette bozulmuş veya acımış olmıyacaktır.

## YEDİNCİ KISIM

## BOZULMUŞ, TAKLİT VEYA TAĞŞİŞ EDİLMİŞ BALIK MÜSTAHZARLARI

MADDE 191. Tuzlu, kurutulmuş, tütsülenmiş balıklar, balık yumurtaları havyar ve taramalar aşağıdaki hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) İçine bu Tüzükte konulmalarına müsaade edilmiş maddelerden ve tuzdan başka herhangi bir maksatla zararsız da olsa diğer maddeler ilâve edilmiş veya boyanmış olanlar,

b) İçine bu Tüzük ile konulmasına müsaade edilmiş maddeleri bu Tüzükte gösterilen nispetlerden fazla ihtiva edenler,

c) Üzerlerinde veya ambalâjlarında etiketleri olmıyan veya etiketlerindeki yazıları noksan bulunan yahut vasıfları etiketlerine uymıyanlar.

MADDE 192. Tuzlu, kurutulmuş, islenmiş balıklar, balık yumurtaları, havyar ve taramalar aşağıdaki hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) (16/5/1953 tarih ve 4/808 sayılı kararname ile değişik) Küflenmiş, acımış, kokmuş veya herhangi bir sebeple bozulmuş olanlar,

b) İçlerinde hastalık yapan mikroplar üremiş olanlar,

c) Bu Tüzük hükümlerine göre sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılan iptidaî maddelerle yapılmış olanlar.

MADDE 193. Tuzlu, kurutulmuş, islenmiş balıklar, balık yumurtaları, havyar veya taramalar aşağıdaki hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek surette taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) İçlerine herhangi bir maksatla zararlı bir madde katılmış olanlar,

b) Bu Tüzük hükümlerine göre sağlığı bozacak derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılan iptidaî maddelerle yapılmış olanlar.

MADDE 194. Muayene ve tahlil için laboratuvarlara gönderilmek üzere alınan nümune miktarı tuzlu, kurutulmuş veya islenmiş balıklar 150 gr. balık ezmesi, havyar ve tarama ve balık yumurtası için 50 gr. veya bu miktarlara uygun orijinal ambalajlardan ibarettir.

## SEKİZİNCİ KISIM

## SOĞUTMAK VEYA DONDURMAK SURETİYLE MUHAFAZA EDİLEN GIDA MADDELERİ

MADDE 195. 21/3/1956 tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). Soğutulmak veya dondurulmak suretiyle muhafaza edilecek her türlü gıda maddeleri, nevilerine göre, soğuk hava teknolojisinin icabettirdiği suhunet derecelerinde ve müddetlerinde muhafaza olunur.

MADDE 196. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile kaldırılmıştır).

MADDE 197. Umumî soğuk hava depoları, soğuğun bu maksatla kullanılma teknolojsine tamamiyle uygun olarak yapılmış ve faaliyetlerine resmen müsaade edilmiş fennî müesseseler halinde kurulacaklar ve çeşitli gıda maddeleri bu depolarda birbirlerinin vasıflarını bozmıyacak ve birbirlerini kirletmiyecek tarzda ayrı kompartmanlarda saklanacaklardır.

MADDE 198. Soğutmak veya dondurmak suretiyle saklanacak gıda maddelerinin her türlü normal vasıflarının bozulmamış olmaları lâzımdır. Kokmuş, her ne suretle olursa olsun, bozulmuş ve bu Tüzükte taklit veya tağşiş edilmiş veya sağlığa zarar verecek derecede bozulmuş veya taklit veya tağşiş edilmiş sayılan her türlü gıda maddelerinin soğuk hava depolarına konulması veya buralarda bulundurulması yasaktır.

MADDE 199. Gıda maddelerinin soğuk hava depolarında muhafazası için soğutma veya dondurma suretiyle tatbik edilen soğuğun fasılasız olarak devamı şarttır.

## DOKUZUNCU KISIM

## BOZULMUŞ, TAKLİT VEYA TAĞŞİŞ EDİLMİŞ SOĞUTMA VEYA DONDURMA SURETİYLE MUHAFAZA EDİLEN GIDA MADDELERİ

MADDE 200. Soğutularak veya dondurularak saklanmış olan gıda maddeleri aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Bu Tüzük hükümlerine göre esasen taklit veya tağşiş edilmiş sayılan maddelerle yapılanlar,

b) Faaliyetine resmen müsaade edilmemiş umumî soğuk hava depolarında saklananlar,

c) Ayrıca bir bozukluğu olmadığı halde fennî tesisleri soğutma veya dondurma ile muhafazaya kifayetsiz görülen veya soğuk derecesi soğutma ve dondurma için tesbit edilmiş hadlere uygun olmıyan depolarda saklananlar.

MADDE 201. Soğutularak veya dondurularak muhafaza edilen gıda maddeleri aşağıdaki hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Bu tüzükte tarif edildiği tarzda esasen sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş olanlar;

b) Muhafaza esnasında bozulanlar.

MADDE 202. Soğutularak veya dondurularak muhafaza edilen gıda maddeleri aşağıdaki hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

Bu Tüzükte sağlığa az veya çok zarar verecek derecede taklit veya tağşiş edildiği yazılı olan gıda maddeleri.

## YEDİNCİ BÖLÜM

## YUMURTA VE YUMURTA KONSERVELERİ

### BİRİNCİ KISIM

### TAZE YUMURTA - KONSERVE YUMURTA - SAKLANMIŞ YUMURTA - YUMURTA KONSERVELERİ

MADDE 203. Yalnızca yumurta tâbirinden münhasıran tavuk yumurtası anlaşılır. Diğer cins yumurtaların ördek yumurtası, kaz yumurtası gibi o yumurtayı yumurtlayan hayvanın adı ile satılması mecburidir.

MADDE 204. Günlük veya içilmeye mahsus yumurta adı ile en çok 8 gün evvel yumurtlanmış yumurtalar anlaşılır. Bu yumurtalar ancak kuru kuruya temizlenmekten başka hiç bir muamele görmemiş olmalı ve usulüne göre hususi lâmbada muayenesinde sarısı tam ortada ve az vazih görülmeli ve hava boşluğu yüksekliği en çok 5 milimetreyi geçmemeli ve kırıldığında, kendisine mahsus tamamen saf tabii tazelik, koku ve tadı haiz olmalıdır. 8 günlükten fazla eski olup da hava boşluğu irtifai 10 mm. yi geçmiyen ve kırıldığı zaman tabii vasıfta, tamamen tabii koku ve tadda olan yumurtalar taze yumurta adı ile satılabilirler

MADDE 205. Ticarette sandıklar içinde satışa çıkarılan soğuk hava depolarında, kireç suyunda veya salamura içinde veya yüzlerine parafin veya herhangi bir vernik veya silikat mahlûlü sürmek suretiyle muhafaza edilen yumurtalara konserve yumurta denir. Bunların iç vasıfları taze yumurta vasfında olsa dahi taze yumurta adı ile satılması yasak olup bu cins yumurtalar ne şekilde muhafaza edilmiş iseler o ad altında satılırlar

MADDE 206. Piyasada satışa arzedilmek üzere soğuk hava deposuna konacak yumurtaların her biri üzerine diğer yumurtalardan ayırt etmek için zararlı olmayan ve yumurtaların biyolojik vasıflarını bozmıyacak ve hususî talimatnamesinde kullanılmasına müsaade edilen boyalarla işaretlenmesi mecburidir. Her nevi yumurtaların konuldukları sandık, paket, sepet gibi kaplar üzerinde harflerinin büyüklüğü üç santimden aşağı olmamak ve sabit siyah mürekkep ile yazılı olmak üzere bir etiket konur. Bu etikette yumurtaların günlük yumurta, taze yumurta, kireçle saklanmış yumurta, soğuk hava deposunda saklanmış yumurta gibi hangi cins yumurta olduğu ve hangi muhafaza usuliyle saklanmış bulunduğu gösterilir.

MADDE 207. Perakende olarak yumurta satışı yapılan yerlerde yumurtaların serin yerlerde saklanması mecburî olduğu gibi, bu yerlerde satılan saklanmış yumurtaların her birinin üzerinde harflerin büyüklüğü bir santimden aşağı olmamak

üzere siyah renkli ve kaynatılmağa mukavim sabit mürekkeple yazılmış (konserve) damgasının bulunması mecburidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 208. Yalnız kabuğu çatlayıp da içi bozulmamış ve akmamış yumurtalar satılabilirler. Kısmen akmış, içi bozulmuş ve lekeler husule gelmiş kirli olan yumurtalar insan gıdası olarak satılamazlar. Bunlar gıda imâli sanayiinden başka diğer sanayide ve hayvan beslenmesinde kullanılmak üzere ve kırık olarak satılabilirler.

MADDE 209. Sarısının içine boya mahlûlleri şırınga etmek veya yumurtalayan hayvanları sun'i olarak boyanmış gıdalarla beslemek suretiyle yumurtlıyacağı yumurtaların sarılarını boyamak yasaktır.

MADDE 210. Yumurtaların kabuklarını, haricen zararlı olmıyan nebati boya maddeleri ve hususî yönetmenliğinde kullanılmasına müsaade edilen sun'i uzvî boyalardan başka boya maddeleri vesair maddeler ile boyamak yasaktır.

MADDE 211. Sarısı yumurtanın bir kenarına yapışmış ve dağılmış, lekeli, içinde rüşeym teşekkül etmiş, kokmuş veya daha başka bozukluk alâmetleri gösteren yumurtaların çiğ veya pişmiş olarak satılması yasaktır.

MADDE 212. Gerek bütün içinin veyahut yalnız sarısının veya beyazının usulüne göre kurutulması suretiyle hazırlanan müstahzara yumurta tozu denir. Bu müstahzar; tabiî yumurtanın yahut sarısının veya beyazının kuru hülâsasının aynı terkibinde olup kısmen veya tamamen hiç bir unsuru çıkarılmış olmıyacağı gibi içine hariçten herhangi blir madde de katılmış bulunmayacaktır. Ancak muhafazası için hususî yönetmeliğinde gösterilen cins ve miktarda antiseptik madde kullanılabilir. Şeker ve tuzun da bu maksat için kullanılması caizdir. Bu takdirde şeker veya tuz % 10 nispetini geçmemelidir.

MADDE 213. Toz yumurtaların ambalâjları hava almayacak şekilde tertip edilmiş cam, teneke veya karton kutulardan, perşömen kâğıdından yapılmış kapalı zarflar veya paketler halinde olacak; dış ambalâjı üzerinde âmilinin ismi ve adresi ve tanıtıcı işaretleri, terkibi, kullanılan muhafaza maddesi ve net miktarı açık ve okunaklı bir surette yazılı bulunacaktır.

MADDE 214. Yumurta yerine kaim olmak ve bunun yerine kullanılmak üzere ne şekil ve ne suretle olursa olsun herhangi yabancı müstahzar maddesinin satılması yasaktır.

## İKİNCİ KISIM

## BOZULMUŞ, TAKLİT VEYA TAĞŞİŞ EDİLMİŞ YUMURTA, KONSERVE YUMURTA VE YUMURTA TOZU

MADDE 215. Yumurta, konserve yumurta ve yumurta tozları aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Vasıfları 204 üncü maddede yazılı şartlara uygun bulunmadığı halde günlük veya taze yumurta diye satılan yumurtalar,

b) 205 inci maddede yazılı herhangi bir şekilde muhafaza edilmiş olduğu halde, muhafaza edildiğini bildiren yazıyı havi etiketi olmıyan kaplarda bulundurulan veya

bu cins yumurta olduğu halde taze diye satılan perakendeci yumurtacılarda konserve (saklanmış) olduğu halde üzerinde konserve yazısı bulunmadan satılan yumurtalar,

c) Kabuğu çatlayıp da içi bozulmamış olmasına rağmen kısmen akmış olan yumurtalar,

d) Zararsız maddelerle de olsa, sarısı sun'i olarak boyanmış olan yumurtalar,

e) Vasıf ve cinsleri 212 inci maddede yazılan şartlara uygun bir şekilde olmıyan veya zararsız da olsa aynı maddede kullanılmasına müsaade edilen cins muhafaza maddesinden başka cins maddeler ilâve edilmiş veya müsaade edilen miktarlardan başka muhafaza maddesi katılmış bulunan yumurta tozları,

f) Ambalâj ve terkipleri 212 ve 213 üncü maddelerde yazılı kayıtlara uygun olmayan yumurta tozları,

g) Yumurta diye satılan sağlığa zararsız sun'i müstahzar maddeler.

MADDE 216. Yumurtalar ve tozları aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozuk sayılırlar:

a) Bozulmuş, kokmuş küflenmiş, sarısı dağılmış, lekeli ve kirlenmiş ve içinde rüşeym teşekkül etmiş yumurtalar,

b) 211 inci maddede yazılı olduğu gibi bozulmuş, kokmuş,küflenmiş, içinde rüşeym teşekkül etmiş olduğu halde pişmiş olarak satılan yumurtalar.

MADDE 217. Yumurtalar ve tozları aşağıda yazılı hallerde sağlığı hafif veya ağır surette ihlâl edecek derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

a) İçinde ağır maden tuzları veya arsenik mürekkebatı veya sair zehirli maddeler katılmış veya kabukları bu maddelerle boyanmış olan yumurta ve yumurta tozları,

b) Yumurta diye satılan sağlığa zararlı,sun'i müstahzar maddeler.

MADDE 218. Muayene ve tahlil edilmek üzere lâboratuvara gönderilmek için alınacak örnek miktarı kabuklu yumurtalardan 10 adet, yumurta tozlarından ambalâjları küçük ise 50 gramdan az olmamak üzere bir orijinal ambalâj, büyükse 50 gramdan ibaret olup bunlar ağızları imtizaçlı kapakla kapalı cam teneke veya tahta kutular içinde olarak gönderilir.

## SEKİZİNCİ BÖLÜM

## DOMATES SALÇALARI - DOMATES KONSERVESİ DOMATES SUYU - KETÇAP VE SOS

17/8/1974 tarih ve 7/8803 sayılı kararname ile 219 dan 230'a kadar olan maddeler aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir (Resmî Gazete sayı 15001, tarih 9/9/1974).

MADDE 219. A- Domates salçası; çürük ve küflü olmayan, taze, kırmızı ve olgun domateslerin iyice yıkanıp ezilmesinden ve kabuk, çekirdek, elyaf gibi katı maddelerinden ayrılmasından sonra elde edilen suyun içine tuz katılarak veya tuz katılmayarak çeşitli mahallî usullerle konsantre edilmesi sonucu hazırlanan mamule denir.

B- Pastörize veya sterilize domates salçası; çürük ve küflü olmayan, taze, kırmızı ve olgun domateslerin iyice yıkanıp ezilmesinden ve kabuk, çekirdek, elyaf gibi katı

maddelerinden ayrılmasından sonra elde edilen suyun, içine tuz katılarak veya tuz katılmadan vakum altında koyulaştırıldıktan sonra hermetik kaplarla usulüne göre pastörize veya sterilize edilmesiyle elde edilen mamule denir.

C- Domates konservesi; çürük ve küflü olmayan, taze, kırmızı ve olgun domatesin kabuğu çıkarılmadan veya soyularak bütün veya dilimlenmiş olarak salamura veya domates suyu içinde hermetik kaplarda ısı etkisiyle dayanıklı hale konmuş mamule denir.

Domates konservesine, domates kitlesinin % 10 unu geçmemek üzere, soğan, biber, kereviz gibi lezzet verici maddeler katılabilir. Ancak, konulduğu kabın etiketinde bu hususun belirtilmesi zorunludur.

D- Domates suyu; A ve B bentlerinde belirtilen şekilde elde edilen domates suyuna tuz katılarak veya tuz katılmadan olduğu gibi hermetik kaplarla pastörize veya sterilize edilmesiyle elde edilen mamule denir.

Domates sularında tuzdan başka hiç bir yabancı madde bulunamaz.

Tuz katılanlarda tuz miktarı %1,5 u geçemez.

Domates suyunda suda çözünebilen tuzsuz kuru madde miktarı % 4,5 Brix ten, (Brix 20 C° de okunan ve asid durumuna göre düzeltilmemiş refraktometre derecesidir) toplam asit miktarı % 0,3 ten az olamaz.

Küf miktarı Howord metodu ile positif karelerin % 30 unu, % 10 luk hidroklorik asit de çözünmeyen kül miktarı kilogramda 25 mg.ı geçemez.

E- Ketçap; domates suyu ve püresine, tuz, şeker, baharat, tabiî sirke, soğan, sarmısak gibi yenebilir, sağlığa zararlı olmayan lezzet ve aroma verici maddelerin katılmasiyle usulüne uygun olarak hazırlanan bir domates mamulüdür.

F- Sos; domates suyu, püresi veya salçalarına şeker, tuz, tabiî sirke, baharat hardal, soğan, sarmısak gibi, yenebilir, sağlığa zararlı olmayan lezzet ve aroma verici maddeler katılmak suretiyle elde edilen bir domates mamulüdür.

MADDE 220. Domates salçalarına ve sularına başka cins sebze ve meyve ezmeleri, nişastalı maddeler, zararsız da olsa, ağırlaştırıcı ve koyulaştırıcı ve renk verici maddelerin katılması yasaktır. Domates suyu ve salçaları, diğer cins yabancı bitkileri ve yabancı maddeleri, kum taneciklerini, canlı, cansız böcekleri ve bunların parçacıklarını, kabuk ve çekirdekleri erimemiş tuzu ihtiva etmeyecektir.

Domates salçaları, domates suyu ve domates konserveleri, ketçap ve soslar patogen mikroorganizmaları veya bunların toksinlerini ihtiva etmeyecektir.

MADDE 221. Domates salçalarına bu Tüzükte müsaade edilenler dışında, sağlığa zararsız da olsa, herhangi bir maddenin katılması yasaktır.

MADDE 222. Domates salçaları ve domates konserveleri ile domatesten yapılan mamullerin konulduğu teneke ve cam kapların üzerinde, muhteviyatının cinsi (salça, konserve salça, domates konservesi,domates suyu, ketçap, sos), net miktarı ve salçalarda suda çözünen tuzsuz kuru madde oranı ve bu orana göre türü, varsa, tuz miktarı ile salçanın elde ediliş usulü; ketçap ve sosta konulan maddelerin isim ve miktarları, imalâtçı firmanın markası ile adresi ve yıl olarak imal tarihi, seri

numarası ve içindeki maddenin net miktarının açık, okunaklı ve silinmeyecek bir şekilde yazılması zorunludur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 223. Domates salçaları, domates suyu, domates konservesi, ketçap ve sosun konuldukları kaplar; bu Tüzüğün yenilecek ve içilecek maddelerin konulduğu kaplar hakkındaki hükümlerine uygun olacaktır.

MADDE 224. Domates salçaları, domates konservesi, domates suyu, ketçap ve sosun kapalı kaplar içinde satılması zorunludur.

MADDE 225. A- Domates salçaları, kendine özgü tat ve kokuda kolacak; yabancı tat ve koku bulunmayacaktır. Salçalarda invert şeker miktarı kuru maddede % 40 tan az, külün % 10 luk hidroklorik asitte çözünmeyen kısmı, kuru maddede % 0,3 ten, asiditesi, susuz sitrik asit cinsinden (sitrik asit monohidrat olarak) kuru maddede %10 dan fazla olmayacak; küf miktarı Howord metoduna göre karelerin % 60 ını,tuz miktarı toplam kuru maddenin % 10 unu geçmeyecektir.

Sterilize veya pastörize salçalarda normal depolama altında mikroorganizma faaliyeti görülmeyecek ve bunlarda bakteriolojik kontrolda, patogen mikroorganizma ve küf üremeyecektir.

Domates salçaları suda çözünebilen tuzsuz kuru madde oranına göre 3 türe ayrılır:

1. Püre: Kıvamı akıcı olup suda çözünen tuzsuz kuru madde miktarı en az % 11 - 24,

2. İkili (duble) konsantre: Kıvamı koyuca olup suda çözünen tuzsuz kuru madde miktarı en az % 28 - 30,

3. Üçlü (triple) konsantre: Oldukça koyu kıvamda, suda çözünen tuzsuz kuru madde miktarı en az % 36 - 40.

B- Domates sularında, tuzsuz kuru madde miktarı % 5 ten az olmayacak, diğer özellikleri salçalardaki limitlere uyacaktır.

MADDE 226. Ketçap ve sosta tuzsuz kuru madde miktarı % 12 den az; tuz miktarı %2 den, şeker miktarı %25 ten fazla olmayacaktır.

MADDE 227. Domates salçaları, domates konservesi, domates suyu, ketçap ve sos aşağıda yazılı hallerde taklit ve tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Konuldukları kaplar üzerinde etiket bulunmayan ve etiketler 222 nci madde hükmüne uymayanlar,

b) İçine domatesten başka herhangi bir sebze ve sebze ezmesi yahut, zararsız da olsa, bu Tüzükte müsaade edilenler dışında yabancı bir madde katılmış veya boyanmış olanlar,

c) Nitelikleri 225 inci ve 226 ncı maddeye uymayanlar.

MADDE 228. Domates salçaları, domates suyu, domates konservesi, ketçap ve sos aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Açık kaplarda satışı yapılanlar,

b) Kokmuş, küflenmiş, kurtlanmış kirlenmiş içinde canlı, cansız böcekler ve bunların parçaları, patogen mikroorganizma bulunan veya diğer bir surette bozukluk

gösterenler ile kutuları içinde pas lekeleri bulunanlar ve insan sağlığına zararlı kaplar içine konularak satışa çıkarılanlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c) Bu Tüzükte özelliği belirtilen kalay dışında herhangi bir kalayla kaplanmış veya insan sağlığına zararlı olan laklarla laklanmış olan kutular içine konanlar ile içinde patogen mikroorganizma ve küf üremiş olanlar.

MADDE 229. Domates salçaları, domates konservesi, domates suyu, ketçap ve sos aşağıda yazılı hallerde sağlığı hafif veya ağır surette bozacak şekilde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Her ne amaçla olursa olsun madenî veya organik zehirli bir madde ile işlem görmüş olanlar,

b) İçine, zehirli etki yapan maddeler katılmış olanlar.

MADDE 230. Domates salçaları, domates konservesi, domates suyu, ketçap ve sostan muayene ve analiz için laboratuvara gönderilmek üzere alınacak numune miktarı, 250 gr. dan aşağı olmamak şartiyle, orijinal bir veya birkaç ambalaj olacaktır.

## DOKUZUNCU BÖLÜM

## PERHİZ YİYECEKLERİ VE ÇOCUK MAMALARI

27/1/1968 tarih ve 6/9470 sayılı kararname ile 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240 ve 241 inci maddeler aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir: (Resmî gazetede yayım tarihi 24/2/1968).

MADDE 231. (Değişik) A- Özel bir beslenme ile veya belirli bir tedavi amaciyle bir takım besleyici unsurlardan zengin olan bazı gıda maddelerinin bileşiminde bulunan bazı unsurların azaltılması çoğaltılması veya bileşiminde bulunmıyan başka unsurların dışardan ilâve edilmesi suretiyle özel bir surette hazırlanan özel gıda maddelerine "Perhiz yiyecekleri" denir. Perhiz yiyeceklerinin hazırlanmasında kullanılacak olan iptidaî maddelerin saf olması ve gayet itina ile hazırlanması şarttır.

B- Bebek ve süt çocuğunun beslenmesi amaciyle hazırlanıp satışa çıkarılan gıda karışımlarına "Çocuk maması" denir.

a) Çocuk mamaları Sağlık ve Sosyal Bakanlığının izin verdiği tesislerde imâl olunur.

b) Çocuk mamalarının yapılıp satışa çıkarılması Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının iznine bağlıdır.

c) Çocuk mamalarının altı aylık çocuğun günlük kalori ihtiyacını karşılayan miktarı, çocuğun sindirim kapasitesine uygun olacaktır.

d) Çocuk mamalarının aşağıdaki özellikleri taşımaları şarttır.

1. Mamanın satışa çıkarılan 100 gramı içinde faydalanılabilecek kalori miktarı en az 350 kalori olacaktır.

2. Mamanın 100 kalori sağlıyan miktarı içinde, en az 2 gram faydalanılabilecek (Referans protein değerinde) protein bulunacaktır. Mama içindeki net faydalanılabi-

lecek proteinden sağlanmış olan kalori yüzde 8 den az olmıyacaktır. (N.D.P. cals. en az % 8 olacaktır).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3. Mamanın 100 kalori sağlıyan miktarı içinde: 200 - 400 ünite (I.U.) A vitamini aktivitesi, 50-100 (I.U.) D vitamini en az 70 miligram kalsiyum, en az 1 miligram demir, en az 0,06 miligram B1 vitamini (Thiamin), en az 0,09 miligram B2 vitamini (Riboflavin), en az 0,9 miligram PP vitamini (Niacin) en az 0,05 miligram B6 vitamini (Pyridoxin) ve en az 4 miligram C vitamini (Ascorbic acide) bulunacaktır.

Mama içinde bulunması gereken miktarda vitamin ve madensel maddeler tabii gıda maddeleri ile sağlanamadığı takdirde, eksik olan vitamin ve madensel maddelerin mamaya katılması suretiyle belirtilen değerler sağlanabilir. Ancak demir eksiği, ferro sufata veya 2 değerli bir demir bileşiminin katılması suretiyle tamamlanır. Katılan vitamin ve madensel maddelerin içinde zararlı maddelerin bulunmaması ve kodekste gösterilen nitelikte olması şarttır.

4. Çocuk mamalarına, çocuğun sağlığına zarar vermiyen ve Yönetmeliğinde belirtilen cins ve miktarda koruyucu maddeler katılabilir.

C- (9/12/1976 tarih ve 15784 sayılı R.G. de yayımlanan 7/12798 sayı ve 22/10/1976 tarihli kararname ile değişik) Perhiz yiyecekleri ile çocuk mamalarında, patogen mikroorganizma bulunmayacak, toz halindeki çocuk mamalarının bir gramında 10.000 den, sıvı olanlarının pastörize edilenlerinde bir mililitrede 20.000 den çok saprofit bakteri olmayacak ve E. coli bulunmayacaktır.

Sterilizasyon uygulananlarda hiç bir mikroorganizma üremiyecektir.

Sıvı çocuk mamalarının pastörize veya sterilize edilmeden tüketime verilmesi yasaktır.

D- (Aynı kararname ile eklenmiştir). İçerisine tahıl ve kuru sebze unu katılarak yapılan mamalarda % 96 lık etil alkole geçen serbest asidite (Phenol phtalein belirteci kullanılarak sülfürik asit hesabıyla) % 0,04 (onbinde dört) ten çok olmayacaktır.

MADDE 232 (Değişik). a) Bir cins maddeden veya birkaç cins maddenin birbirine katılması suretiyle hazırlanmış olan perhiz yiyeceklerinin bileşimine giren gıdaî unsurlarının veya maddelerinin nevileri ile yağ, şeker, nişasta, yumurta, süt ürünü, malt hülasası, vitaminler, kalsiyum, fosfor ve benzeri maddelerin, şeker yerine kullanılan sun'i tat verici maddelerin tabii aromatik maddelerin, su, selüloz miktarı ile tuz bulunanlarda tuz miktarının yüzde oranının veya tuzsuz olanlarda tuzsuz olduğunun, yiyeceğin ambalajı üzerine veya ambalajının içine konulacak olan tarifnamesinde açık olarak görülecek ve okunabilecek şekilde yazılması şarttır.

b) Çocuk mamalarının bileşimine giren gıda maddelerinin cins ve miktarı ile kalori, protein, yağ, karbonhidrat, selüloz, vitaminler ve madensel maddelere ait miktarların, mama içine konulan muhafaza edici ve lezzet verici maddelerin cins ve miktarları ile çocuğun yaşına göre kullanılma şeklinin mamanın ambalajı üzerine ve mümkünse ayrıca ambalâjının içine konulacak tarifnamesinde açık olarak görülecek ve okunabilecek şekilde yazılması şarttır.

c) Çocuk mamalarının ışıktan zarar görmiyecek şekilde ambalajlanması şarttır.

d) Çocuk maması niteliğinde olmayan gıda ve gıda karışımlarının ambalajları üzerine mama deyiminin yazılması ve bebek veya çocuk resmi konulması yasaktır.

MADDE 233. Çocuk maması ve perhiz yiyeceklerinin özel ambalaj içerisinde satılması ve ambalajın üzerine içindeki net miktarı, imalâtçı firmanın tescil edilmiş markası, adresi, seri numarası ve imâl tarihi ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından alınan ruhsatın tarih ve numarasının okunaklı ve açık olarak yazılması şarttır.

MADDE 234. (Değişik). Diyabetlilerin beslenmesine mahsus olarak hazırlanan glüten ekmeği ile esası glüten olan glüten makarnası, glüten şehriyesi, glüten irmiği gibi yiyecekler kapalı ambalajlar içinde satılır. Bu ambalâjların üzerine imalâtçı firmanın tescil edilmiş markası, adresi ve yiyeceği net miktarı ile belişiminde bulunan su, yağ, protein ve karbondhidratın yüzde oranlarının okunaklı ve açık olarak yazılması ve bu nevi yiyeceklerde karbonhnidrat oranının benzeri bulunan yiyeceklere göre önemli miktarda düşük olması şarttır.

MADDE 235. (Değişik). Şeker yerine tad verici maddelerle hazırlanan çikolata, tahin helvası, reçel ve benzeri yiyecekler ile perhiz yiyeceklerinde tad verici olarak kullanılan maddelerin isim ve miktarlarının ambalajları üzerine okunaklı ve açık olarak yazılması şarttır.

MADDE 236 (Değişik). Perhiz yiyeceklerine her ne surette olursa olsun devaî bir nitelik verilerek satılması yasaktır. Ancak özelliklerine ait tarifnamelerine yazılan kısa bazı kayıtlar ile (Şeker hastalarına mahsustur) gibi reklâm mahiyetinde olmayan açıklamalar müstesnadır. Bununla beraber çocuk beslenmesinde kullanılan unlara katılan kalsiyum,fosfor ve benzeri maddeleri dolayısiyle bu unların çocukların diş ve kemiklerinin gelişmesine yaradığını mübalâğalı bir surette belirten açıklamaların yazılması ve bu bususta reklâm yapılması da yasaktır.

MADDE 237. İçlerine tedavi amaciyle devaî maddeler katılmış bulunan perhiz yiyecekleri, ispençiyarî ve tıbbî müstahzar sayılır ve 1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbî Müstahzarlar Kanunu hükümlerine tabi tutulurlar.

MADDE 238. Perhiz yiyecekleri ve çocuk mamaları aşağıdaki hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) İçindekiler hakkında ambalajı üzerinde veya tarifnamesinde yukarıdaki maddelerde yazılı hususlar belirtilmeyen veya içindekiler ambalaj veya tarifnamesinde yazılı bileşim, nevi ve miktarlara uymayan veya bu Tüzük hükümlerine göre taklit veya tağşiş edilmiş sayılan iptidai maddelerle yapılan perhiz yiyecekleri ve çocuk mamaları.

b) Sağlığa zararsız da olsa bileşiminde bildirilmeyen yabancı maddeler bulunan perhiz yiyecekleri ve çocuk mamaları.

c) 236 ncı maddeye aykırı olarak devaî nitelik taşıdığı bildirilen perhiz yiyecekleri ve çocuk mamaları.

MADDE 239. Perhiz yiyecekleri ve çocuk mamaları aşağıdaki hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozuk sayılırlar:

a) (9/12/1976 tarih ve 15784 sayılı R.G. de yayımlanan 7/12798 sayı ve 22/10/1976 tarihli kararname ile değişik). Islanmış nemlenmiş, küflenmiş, kokmuş, acımış, kurtlanmış, içinde patogen mikroorganizmalar üremiş veya bunların toksini yahut diğer toksik maddeler bulunan, içindeki maddeye etki yapacak şekilde ambalajı bozulmuş veya sağlığa zarar verecek malzemeden yapılmış ambalajlar içine konan,içinde parazit üremiş veya bu parazitlerin kalıntısı bulunan veya içine, izni verilmeyen cins ve miktarda katkı maddeleri katılmış olan perhiz yiyecekleri ve çocuk mamaları;

b) Her ne suretle olursa olsun bayatlamış veya özelliğini kaybetmiş perhiz yiyecekleri ve çocuk mamaları,

c) 231 inci maddede gösterilen özellikleri taşımıyan çocuk mamaları.

MADDE 240 (Değişik). İçlerine, her ne maksatla olursa olsun, sağlığa zararlı bir madde katılmış olan perhiz yiyecekleri ve çocuk mamaları, sağlığı hafif veya ağır ihlâl edecek şekilde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 241 (Değişik). Muayene ve analiz için laboratuvarlara gönderilmek üzere alınacak nümune miktarı, 250 gramdan az olmamak üzere, bir veya iki orijinal kutu veya paketten ibarettir.

## ONUNCU BÖLÜM

## HAZIR SEBZE ÇORBALIKLARI - MÜNHAL NEBATİ ÇORBALIKLAR TERBİYELER

### BİRİNCİ KISIM

### HAZIR SEBZE ÇORBALIKLARI

MADDE 242. Un veya unlu maddelerin, kuru sebzelerin, yenilecek mantarların, parçalanmış veya toz haline getirilmiş olarak sadece veya içine tuz, biber, yağ, et suyu, et hülâsası veya et tozu ilâvesi ile hazırlanan ve bu halleri ile hemen kullanılmağa elverişli olan maddelere hazır çorbalıklar denir. Hazır çorbalıklarda su miktarı % 15 den ve tuz ihtiva ediyorsa tuz miktarı %20 den fazla olmamalı, şayet et suyu, et hülâsası veya herhangi bir cins et tozu ihtiva ediyorsa kreatinin miktarı % 0,5 den az olmamalıdır.

### İKİNCİ KISIM

### MÜNHAL NEBATİ ÇORBALIKLAR

MADDE 243. Levür ve sebze hülâsalarına tuz, biber vesair baharat, sebze aksamı, nebati sulp yağlar ilâve edilerek hazırlanmış maddelere münhal nebati çorbalıklar denir. Bu nevi çoralıklarda tuz miktarı % 65 den fazla ve mecmu azot miktarı da % 2,5 dan az olmamalıdır. Yalnız levür hülâsaları ile hazırlanmış olan nevilerinde ise su miktarı % 25 den ve tuz miktarı % 15 den fazla olmamalıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## ÜÇÜNCÜ KISIM
## TERBİYELER

MADDE 244. Çorba vesair yiyecekleri koyulaştırmak için bunlara ilâve edilmek üzere hazırlanmış olan mayi veya hamur kıvamındaki albüminli maddelere (terbiyeler) denir. Bunların hususî ve malûm tadını temin etmek maksadı ile içlerine et hülâsası, levür, yenecek cinsten mantar, baharat ve sebze aksamı ve nebatî sulp yağ ilâve edilebilir. Terbiyelerin mayi halinde bulunanlarında mecmu azot miktarı %2,5 dan ve hamur halinde olanlarında ise % 4,5 dan az olmamalı ve her iki nevide de şeker eser halden fazla olmamalıdır.

## DÖRDÜNCÜ KISIM
## HAZIR SEBZE ÇORBALIKLARI, MÜNHAL NEBATİ ÇORBALIKLAR VE TERBİYELER HAKKINDA MÜŞTEREK HÜKÜMLER

MADDE 245. Hazır sebze çorbalıkların münhal nebatî çorbalıkların ve terbiyelerin imalinde kullanılacak bütün iptidaî maddelerin bu Tüzükte belirtilen vasıfları haiz olması ve bunların ambalâjları üzerinde âmilinin isim ve adresi ile tanıtıcı işaretinin ve net miktarı ile terkibindeki maddelerin cins ve miktarının ve ne suretle kullanılacağının açık ve okunaklı bir surette yazılı olması mecburidir.

MADDE 246. Hazır sebze çorbalıkları münhal nebatî çorbalıklara terbiyelere et hülâsası, et suyu evsaf ve ayarında veya bunların aynıdır gibi ad ve vasıfların verilmesi ve bu yolda reklâm yapılması yasaktır.

MADDE 247. Hazır sebze çorbalıkların hususî ambalâjlar içinde satılması mecburidir. Açık olarak satılmaları yasaktır.

## BEŞİNCİ KISIM
## BOZULMUŞ, TAKLİT VEYA TAĞŞİŞ EDİLMİŞ HAZIR SEBZE ÇORBALIKLARI, MÜNHAL NEBATİ ÇORBALIKLAR VE TERBİYELER

MADDE 248. Hazır sebze çorbalıkları, münhal nebatî çorbalıklar, levür hülâsaları ve terbiyeler aşağıda yazılı hallerde taklit ve tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Ambalâjları üzerinde veya etiketlerinde yazılı net miktardan az veya yazılı terkibine uygun olmayan veya zararsız da olsa terkibinde bildirilmeyen yabancı maddeler ihtiva edenler.

b) Amilinin isim ve adresi yazılı bulunmayan veya 246 ncı madde hükmü hilâfına hareket edilerek yanlış ad ve vasıf verilmiş olanlarla reklâm yapılmış bulunanlar,

c) Ambalâj içinde olmaksızın satılan hazır sebze çorbalıkları.

MADDE 249. Acımış, kokmuş, küflenmiş, ıslanmış, kurtlanmış veya başka bir surette bozulmuş olan hazır sebze çorbalıkları, münhal nebatî çorbalıklar, levür hülâsaları ve terbiyeler sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar.

MADDE 250. Hazır sebze çorbalıkları, münhal nebati çorbalıklar, levür hülâsaları ve terbiyeler aşağıda yazılı hallerde sağlığı hafif veya ağır surette ihlâl edecek derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) İçine ne suretle olursa olsun zehirli bir madde katılmış olanlar,

b) İçine yenmeğe elverişli olmayan mantar konulmuş olanlar.

MADDE 251. Hazır sebze çorbalıkları, münhal nebati çorbalıklar, levür hülâsaları ve terbiyelerden lâboratuvarlara gönderilmek üzere alınacak örnek miktarı 150 gramdan aşağı olmamak üzere bir veya iki kutu yahut şişe, küçük torba veya paket gibi ambalâjlarda olanlardan da 150 gramdan aşağı olmamak üzere bir veya iki adet orijinal ambalâjdan ibarettir.

27/10/1972 tarih ve 7/5274 sayılı kararname ile On birinci Bölümün 252-270 inci maddeleri, On ikinci Bölümün 271-298 inci maddeleri, On üçüncü Bölümün 299-334 üncü maddeleri ve On dördüncü Bölümün 335-343 üncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. (Resmî gazete sayı 14376, tarih 29/11/1972).

## ON BİRİNCİ BÖLÜM

## TAHIL - BULGUR - YEMEKLİK BAKLAGİL KURU TANELERİ

### BİRİNCİ KISIM

### TAHILLAR

MADDE 252. Tahıllar buğday, çavdar, arpa, yulaf pirinç gibi bitkilerin olgunlaşmış taneleri olup elde edildikleri bitkinin adını taşırlar.

MADDE 253. Tahıl taneleri iyi veya normal vasıfta ve yeter derecede kurumuş olmalı ve her ne sebeple olursa olsun ıslanıp kurutulmuş olmamalı ve taneler mümkün olduğu kadar mütecanis ve normal büyüklükte olmalıdır.

MADDE 254. Her tahıl içinde % 5 i geçmemek şartiyle diğer cins tahıl bulunabilir.

Buğdayda çavdar miktarı % 10 u, zararsız yabancı kısımları (sap, saman vb.) yabanî ot tohumları, bit yenikli taneler % 3 ü, taş toprak % 1 i geçmemelidir.

Rutubet miktarı; her nev'i tahılda en çok % 14.5; pirinçte % 15'den fazla olmamalıdır.

MADDE 255. Tahılları yabancı ve ağırlaştırıcı maddelerle karıştırmak, avaryalı ve bozulmuş tahılları sunî olarak beyazlatmak, kükürtlemek, boyamak veya hangi amaçla olursa olsun kimyasal maddelerle muamele etmek yasaktır.

Ancak, tahıl, baklagil ve yağlı tohumları ambar zararlılarının tahribatından ve kıymet kaybından korumak amacı ile;

a) Depolamadan önce,

b) Depolamadan sonra, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Tarım Bakanlıklarınca rezüdü limitleri tespit edilmiş ve bu sahada kullanılmasına yine bu Bakanlıklarca müsaade edilmiş pestisitler uygulanır.

MADDE 256. Boş silo ve ambarlarda kullanılacak zehirli mücadele maddelerinden, pyrethrin ve malathion terkipli olanlar hariç, gerek mevcut gerekse ileride çıkacak olanların bu amaçla kullanılmaları Sağlık ve Sosyal Yardım ve Tarım Bakanlıklarının müsaadesine bağlıdır.

MADDE 257. Tahıllar bozulmuş, çimlenmiş, kızışmış, küflenmiş, ekşimiş olmamalı; tabii olmayan bir koku ve lezzette bulunmamalı ve hiçbir paraziti ve bunların parçacıklarını veya dışkısını ihtiva etmemelidir.

MADDE 258. Tahılda, çavdar mahmuzu % 0,1 den fazla olmamalıdır. Diğer mantar hastalıklarından ileri gelen sürmeli ve rastıklı taneler ve diğer yabancı zararlı bitkisel unsurlar toplamı % 0,2 yi geçmemeli, sağlığa zararlı diğer herhangi bir maddeyi ihtiva etmemelidir.

MADDE 259. Pirinçte 253, 254, 255, 256, 257, 258 inci maddelerde belirtilen vasıflardan başka zararsız yabancı tane ve tohumlar, kum, taş, toprak toplamı % 0,5 ten, çeltik % 2 den, kırık pirinç % 15 ten fazla olmamalıdır.

% 15 ten fazla kırık ihtiva eden pirinçler kırık pirinç adı ile satılır.

## İKİNCİ KISIM

### BULGUR

MADDE 260. Bu Tüzükte belirtilen özellikteki normal vasıflı, tercihan sert (durum) buğdayları teknolojik safhalara uygun olarak, temizleme, haşlama, kurutma veya dövme eleme ve kepeklerinden ayırma suretiyle elde edilen mamule bulgur denir.

MADDE 261. (2/12/1977 tarih ve 16127 sayılı R.G. de yayımlanan, 23/9/1977 tarih ve 7/14228 sayılı kararname ile değişik). Bulgurda, rutubet % 13; çavdar ve diğer zararsız yabancı taneler % 1; 0,5 milimetrelik elekten geçen toz % 0,1; kum, taş, toprak ve çöp % 0,01; yabancı ot tohumları % 0,1; kuru maddede kül % 1,75; külün %10 luk tuz asidinde erimeyen kısmı % 0,3 den çok olmayacaktır.

Bulgurda hiç kırılmamış tanelerin toplamı % 1 i geçmeyecektir. Diğer özellikleri TSE 2284 e uygun olacaktır.

Bulgura et suyu, tavuk suyu, salça veya tat verici herhangi bir maddenin katılarak satışa çıkarılması Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının iznine bağlıdır.

MADDE 262. Bulgur bozulmuş, küflenmiş, ekşimiş, acımış, boyanmış olmayacak; sağlığa zararsız da olsa herhangi bir kimyasal maddeyi ihtiva etmeyecek; tabii olmayan bir koku ve lezzette bulunmayacak; canlı ve cansız haşere ve parazitleri veya bunların kalıntı ve dışkısını ve sağlığa zararlı olabilecek herhangi bir maddeyi ihtiva etmeyecektir.

## ÜÇÜNCÜ KISIM

### YEMEKLİK BAKLAGİL KURU TANELERİ

MADDE 263. Fasulye, börülce, bakla, bezelye, mercimek, nohut gibi baklagiller familyesine mensup bitkilerin olgunlaşmış, kurumuş tanelerine yemeklik baklagil kuru taneleri denir.

MADDE 264. Yemeklik baklagil kuru taneleri iyi ve normal vasıflarda, yeter derecede kurumuş ve taneleri mümkün olduğu kadar mütecanis ve normal büyüklükte olmalı, buruşmuş olmamalıdır. Zararsız da olsa yabancı bitkisel kısımlar ve yabancı taneler miktarı % 2 den, taş, toprak, kum gibi kısımlar toplamı %1 den, bit yenikli taneler miktarı % 3 ten ve rutubet miktarı % 14 ten fazla olmamalıdır.

MADDE 265. Yemeklik baklagil kuru tanelerini yabancı ağırlaştırıcı maddelerle karıştırmak, boyamak ve hangi amaçla olursa olsun kimyasal maddelerle muamele etmek ve mercimeği yağlamak ve fırınlamak suretiyle parlatmak yasaktır.

MADDE 266. 253, 255, 256, 257 ve 262 nci maddeler hükümleri, yemeklik baklagil kuru taneleri ve kırılmış baklagiller hakkında da uygulanır.

## DÖRDÜNCÜ KISIM

## BOZULMUŞ, TAKLİT VEYA TAĞŞİŞ EDİLMİŞ TAHILLAR, BULGUR VE YEMEKLİK BAKLAGİL KURU TANELERİ

MADDE 267. Tahıllar, bulgur, yemeklik baklagil kuru taneleri, aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) İyice olgunlaşmadan toplanan ve yıkandıktan sonra yeter derecede kurutulmadan satılan ve mutat normal vasıflarda olmayanlar,

b) Başka bir bozukluğu olmadığı halde rutubet miktarı % 13 ten fazla bulunan bulgurlar ile rutubet miktarı % 14,5 u geçen her nev'i tahıl taneleri ve % 15 i geçen pirinç taneleri,

c) Zararsız da olsa yabancı bitkisel kısımlar ve tanelerle, kırık taneler (kırık olarak satılan taneler hariç), bit yenikli taneler, taş, toprak, kum, toz nispetleri yukarıdaki maddelerde yazılı miktarlardan fazla bulunanlar,

d) 255 ve 256 ncı maddelerde belirtilen hususlardan başka, ağırlaştırıcı maddelerle karıştırılmış, suni olarak ağartılmış, boyanmış, zararsız da olsa kimyasal maddelerle muamele edilmiş, parlatmak gayesiyle yağlanmış olanlar.

MADDE 268. Tahıllar, bulgur ve yemeklik baklagil kuru taneleri, aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Bozulmuş, çimlenmiş, kızışmış, küflü, ekşi, tabii olmayan bir koku ve lezzette olanlar, parazitleri ve bunların kalıntı ve dışkısını havi olanlar,

b) Çavdar mahmuzu ve diğer zararlı bitkisel unsurlar miktarı 258 inci maddede yazılı halden fazla olanlar ile 255 ve 256 ncı maddelerde belirtilen hususlardan başka zehirli mücadele maddelerini yahut sağlığa zararlı herhangi bir maddeyi ihtiva edenler.

MADDE 269. Tahıllar, bulgur ve yemeklik baklagil kuru taneleri, aşağıda yazılı hallerde sağlığı hafif veya ağır surette ihlâl edecek şekilde tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) 255 ve 256 ncı maddelerde belirtilen hususlardan başka, içlerine herhangi bir amaçla zehirli maddeler katılmış tahıllar, bulgur, yemeklik baklagil kuru taneleri,

b) 255 ve 256 ncı maddelerdeki limitleri aşan ve müsaade edilmemiş tarım ilâçları ile muamele edilmiş tahıllar, bulgur ve yemeklik baklagil kuru taneleri.

MADDE 270. Muayene ve analiz için laboratuvara gönderilmek üzere alınacak numune miktarı en az 500 gramdır. Numune, rutubetini kaybetmeyecek şekilde kapalı ambalâjlar (plâstik, teneke kutu veya kavanoz) içinde, usulüne uygun şekilde mühürlenmiş olarak gönderilir.

## ON İKİNCİ BÖLÜM

## TAHIL UNLARI - İRMİK - YEMEKLİK BAKLAGİL UNLARI VE KURU SEBZE TOZLARI - NİŞASTA

### BİRİNCİ KISIM

### TAHIL UNLARI

MADDE 271. Un, çeşitli tahılların ayrı ayrı öğütülerek elenmesiyle elde edilen mamul olup elde edildikleri tahılın adı ile adlandırılır.

Yalnızca un tabiri, buğday unlarına mahsustur.

Buğday ununda çavdar unu miktarı % 10 kadar olabilir.

MADDE 272. Buğday unları, randımanlarına (elenme derecelerine) göre dörde ayrılır:

İyice ayıklanıp yıkanarak temizlenmiş 100 kısım buğdaydan elde edilen:

a) 71 e kadar randımanlı (71 dahil) una ekstra-ekstra un,

b) 74-76 (76 dahil) randımanlı una ekstra un,

c) 79-81 (81 dahil) randımanlı una birinci nev'i un,

d) 84-86 (86 dahil) randımanlı una ikinci nev'i un,

adı verilir.

MADDE 273. Ekstra - ekstra unun bir santimetre karede 900 deliği bulunan 6 numaralı elek üstünde bıraktığı kepek ve irmikten ibaret elek kalıntısı % 1 den, kül miktarı kuru maddede % 0,650 den, külün % 10 luk klorhidrik asitte erimeyen kısmı % 0,10 dan, serbest asiditesi % 0,04 ten fazla, kuru glüten miktarı %9 dan az olmamalı; glüteni yaş iken açık renkte ve tamamen elastiki olmalıdır.

MADDE 274. Ekstra unun bir santimetre karede 900 deliği bulunan 6 numaralı elek üstünde bıraktığı elek kalıntısı; % 3 ten, kül miktarı kuru maddede % 0,770 ten, külün % 10 luk klorhidrik asitte erimeyen kısmı % 0,1 den, serbest asiditesi % 0,04 ten fazla kuru glüten miktarı % 9 den az olmamalı; glüteni yaş iken açık renkte ve elastikî olmalıdır.

Bisküvi, kadayıf ve benzerleri için kullanılacak ekstra unlarda kuru glüten miktarı %7 ye kadar kabul olunabilir.

MADDE 275. Birinci nev'i unun bir santimetre karede 900 deliği bulunan 6 numaralı elek üstünde bıraktığı elek kalıntısı; % 5 ten, kül miktarı kuru maddede % 0,905 ten, külün %10 luk klorhidrik asitte erimeyen kısmı % 0,12 den, serbest asiditesi % 0,03 ten fazla, kuru glüten miktarı %8,5 tan az olmamalı; glüteni yaş iken yeter elastikiyette olmalıdır.

MADDE 276. İkinci nev'i unun bir santimetre karede 900 deliği bulunan 6 numaralı elek üstünde bıraktığı elek kalıntısı, % 10 dan, kuru maddede kül miktarı %1,2 den, külün % 10 luk klorhidrik asitte erimeyen kısmı % 0,15 ten, serbest asiditesi % 0,06 dan fazla, kuru glüten miktarı % 7 den az olmamalı; glüteni yaş iken yeter elastikiyette olmalıdır.

MADDE 277. Her nev'i unda:

1. Serbest asidite tayini; belirli miktarda unun 96 derecelik etil alkolde iyice çalkalanıp süzüldükten sonra, süzüntüye fenolftalein indikatörü ilâvesi ve N/50 lik sodyum hidroksit ile titre edilmesi suretiyle sülfürik asit cinsinden hesaplanarak,

2. Gülten tayini; bir santimetre karede 900 deliği bulunan 6 numaralı elekten elenmiş unun %2 lik tuzlu su ile karıştırılıp hamur haline getirilerek yarım ilâ bir saat olgunlaştıktan sonra yine aynı orandaki tuzlu su ile uygun bir bez içinde yıkanması suretiyle,

3. Kül tayini; AICC'nin 104 numaralı standart metodu uygulanmak suretiyle

4. Rutubet tayini; muayyen miktarda unun 130 santigrat derecelik kurutma dolabında 2-3 saat bekletilmesi sonucu aradaki tartı farkının tespiti suretiyle,

5. Azot tayini; kuru madde üzerinden Kjeldahl metodu uygulanmak şartiyle (faktör 6,25) yapılır.

MADDE 278. Buğday unlarında rutubet miktarı % 14 ü geçmemelidir.

MADDE 279. Buğday, pirinç ve yulaf dışındaki tahıl unlarında 6 numaralı elek kalıntısı, kuru madde üzerinden rutubetsiz olarak 20 den fazla olmamalıdır.

MADDE 280. Çavdar ununda rutubet miktarı %14 ten, kuru maddede kül miktarı % 1,5 dan, külün % 10 luk klorhidrik asitte erimeyen kısmı %0,30 dan, serbest asiditesi % 0,10 dan fazla, toplam azotlu maddeler miktarı %12 den az olmamalıdır.

MADDE 281. Mısır ununda; rutubet miktarı % 14 den, kuru maddedeki kül miktarı % 1,60 tan fazla, toplam azotlu maddeler miktarı % 8 den az olmamalıdır.

MADDE 282. Yulaf ununda; rutubet miktarı 13 den, kuru maddede kül miktarı % 3 den fazla, toplam azotlu maddeler miktarı % 10 dan az olmamalıdır.

MADDE 283.

a) Arpa ununda rutubet miktarı % 14 ten, kuru maddede kül miktarı % 2,5 dan fazla; toplam azotlu maddeler miktarı %9 dan az olmamalıdır.

b) Pirinç ununda; rutubet miktarı % 14 ten, kuru maddede kül miktarı % 0,7 den, 6 numaralı elek kalıntısı %1 den fazla olmamalı, bu kalıntı yalnız pirinç kalıntısından ve kepeğinden ibaret bulunmalıdır.

Pirinç unu, yalnız pirinçten yapılmış olmalı ve içinde yabancı unlar bulunmamalıdır.

MADDE 284. Her cins unun ambalâjı üzerinde; unun nev'ini (ekstra-ekstra, ekstra, birinci nev'i, ikinci nev'i), miktarını, imâlatçı firmanın tescil edilmiş markasını veya adresini ve yıl olarak imal tarihini gösterir, okunaklı, düşmeyecek ve silinmiyecek şekilde etiket veya yazı bulundurulur.

Baklava, kadayıf, börek, bisküvi ve benzerlerinin imalinde kullanılacak unların etiketlerinde veya ambalâjları üzerindeki yazılarda ayrıca bu hususların da belirtilmesi zorunludur.

Her nev'i ekmeklik unun, içi kolayca temizlenebilen bir madde ile kaplı ve dış etkilerden zarar görmeyecek şekilde yapılmış, kapalı araçlarla taşınması zorunludur.

## İKİNCİ KISIM
## İRMİK

MADDE 285. İri öğütülmüş, kepek ve ince unundan ayrılmış sert buğday mamülüne irmik denir.

MADDE 286. İrmikte rutubet miktarı % 14 den, kuru maddede kül miktarı %1 den, külün %10 luk klorhidrik asitte eriyen kısmı % 0,20 den fazla; un haline getirilip elendikten sonra kuru glüten miktarı % 10 dan az olmamalı; elastikiyeti normal olmalı ve boyanmış, sağlığa zararsız da olsa kimyasal maddelerle muamele edilmiş bulunmamalıdır.

## ÜÇÜNCÜ KISIM
## YEMEKLİK KURU BAKLAGİL UNLARI VE KURU SEBZE TOZLARI

MADDE 287. Yemeklik kuru baklagil unları; çeşitli yemeklik baklagil kuru tanelerinin öğütülüp elenmesi ile; kuru sebze tozları ise, çeşitli sebzelerin kurutulup öğütülmesiyle elde edilir.

Unlar, mercimek unu, bezelye unu, patates unu; tozlar ise, soğan tozu, sarımsak tozu gibi istihsal edildikleri ürünün adı ile adlandırılır.

MADDE 288. Yemeklik kuru baklagil unlarının ve kuru sebze tozlarının diğer cins kuru baklagil unları ve tozları yahut tahıl unları ile karıştırılması yasaktır.

MADDE 289. a) (2/12/1977 tarih ve 16127 sayılı R.G. de yayımlanan, 23/8/1977 tarih ve 7/14228 sayılı kararname ile değişik). Yemeklik baklagil unlarında rutubet %14,5; kuru maddede kül %2; külün % 10 luk tuz asidinde eriyemeyen kısmı %0,20; 6 numaralı elek kalıntısı %1; serbest asitlik % 0,5 ten çok olmayacaktır.

Ancak, mercimek ununda göz açıklığı 800 mikron olan elek üzerinde kalan kısım %1 e; kuru maddede kül miktarı %3 e kadar kabul edilebilir.

b) Yağı alınmış soya fasülyesi ununda; rutubet miktarı %10 dan, kuru maddede kül miktarı %7 den, külün %10 luk klorhidrik asitte erimeyen kısmı % 0,3 ten 6 numaralı elek kalıntısı % 0,06 dan, yağ miktarı % 1 den fazla olmayacaktır.

c) Kuru sebze unlarından patates ununda; rutubet miktarı % 9 dan, kuru maddede kül miktarı %3,5 tan, külün % 10 luk klorhidrik asitte erimeyen kısmı % 0,10 dan, 70 meshlik elekte elek kalıntısı %0,1 den, kükürt dioksit miktarı ise bir kilogramda 100 miligramdan fazla olmayacaktır.

Renk beyaz ve çok açık sarı olacak, kırmızımsı veya kahverengi olmayacaktır. Pozitif peroksidaz reaksiyonu % 10 dan fazla, protein % 8 den az olmayacaktır.

d) Yemeklik kuru baklagil unları; iyice temizlenmiş tanelerden, sebze tozları ise iyice temizlenmiş sebzelerden yapılmış olmalıdır. Bunlar yalnız özel kapalı ambalajların içinde satılığa çıkarılırlar. Bu ambalajlar üzerinde, yemeklik kuru baklagil ununun veya kuru sebze tozunun cinsi, net miktarı imalâtçısının tescil edilmiş markası ve adresi, imalât seri numarası ve tarihinin açık ve okunaklı bir surette yazılması zorunludur.

MADDE 290. Yemeklik kuru baklagil unları ve sebze tozları; ağırlaştırıcı maddelerle karıştırılmış, sunî olarak beyazlatılmış (patates unu hariç) veya boyanmış, zararsız da olsa kimyasal maddelerle muamele edilmiş olmayacak, zehirli tarım mücadele ilâçlarını yahut sağlığa zararlı herhangi bir maddeyi ihtiva etmeyecektir.

## DÖRDÜNCÜ KISIM
## NİŞASTA

MADDE 291. Nişasta; buğday, mısır, pirinç gibi tahıllardan ve patatesten usulüne göre elde edilip buğday nişastası, pirinç nişastası gibi elde edildiği maddenin adı ile adlandırılır. Ayrı cins nişastalar birbirleriyle karıştırılamaz.

MADDE 292. Patates ve mısır nişastası rutubet miktarı % 18 den, diğer nişastalarda % 16 dan, kuru maddede kül miktarı ise bütün nişastalarda %0,5 ten fazla olmamalıdır.

MADDE 293. Özel kapalı ambalajlar içinde satılığa çıkarılan nişastaların ambalajları üzerinde cinsi, net miktarı, imalâtçı firmanın tescil edilmiş markası ve adresi, yıl olarak imal tarihi bulundurulacaktır.

Nişastaların ambalajsız olarak açıkta satışı yasaktır.

## BEŞİNCİ KISIM
## TAHIL UNLARI, İRMİK, YEMEKLİK KURU BAKLAGİL UNLARI VE KURU SEBZE TOZLARI, NİŞASTALAR HAKKINDA ORTAK HÜKÜMLER

MADDE 294. Tahıl unları, irmik, yemeklik kuru baklagil unları ve kuru sebze tozları, nişastalar aşağıdaki vasıfları haiz olmalıdır:

a) Görünüş, renk, koku ve tadları normal olmalıdır.

b) Beyazlaştırılmış yahut herhangi bir amaçla zararsız da olsa, müsaade edilmeyen kimyasal maddelerle muamele edilmiş veya boyanmış olmamalıdır.

Ancak, patates unu, kükürt dioksit ile beyazlaştırılabilir.

c) Zararsız da olsa her türlü yabancı, ağırlaştırıcı cisimler ve madensel maddelerle karıştırılmış olmamalıdır.

d) Kızışmış, acımış, ekşimiş, küflenmiş veya herhangi bir şekilde tegayyür etmiş olmamalı, zararlı bitki tohumlarını ve diğer unsurları, böcek, kurt, küf ve diğer canlı, cansız parazitler, bunların kalıntı ve dışkısını ve benzeri kirlilikleri ihtiva etmemelidir.

## ALTINCI KISIM

## BOZULMUŞ, TAKLİT VEYA TAĞŞİŞ EDİLMİŞ TAHIL UNLARI, İRMİK, YEMEKLİK KURU BAKLAGİL UNLARI VE KURU SEBZE TOZLARI, NİŞASTALAR

MADDE 295. Tahıl unları, irmik, yemeklik kuru baklagil unları ve kuru sebze tozları, nişastalar, aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Yabancı unlarla karıştırılmış pirinç unları,

b) Vasıfları ve terkibi 273 üncü maddeye uymayan ekstra-ekstra un, 274 üncü maddeye uymayan ekstra un, 275 inci maddeye uymayan birinci nevi un ve 276 ıncı maddeye uymayan ikinci nevi un,

c) Başkaca bir bozukluğu olmadığı halde rutubet miktarı % 14 ü geçen buğday unları,

d) Elek kalıntıları özel hükümlerinde tespit edilen miktardan fazla bulunan buğday unları dışındaki unlar,

e) Vasıf ve terkibi 280 inci maddeye uymayan çavdar unu,

f) Vasıf ve terkibi 281 inci maddeye uymayan mısır unu,

g) Vasıf ve terkibi 282 nci maddeye uymayan yulaf unu,

h) Vasıf ve terkibi 283 üncü maddeye uymayan arpa ve pirinç unu,

i) 284 üncü maddeye aykırı olarak satışa çıkarılan bütün unlar,

j) Vasıf ve terkibi 286 ncı maddeye uymayan irmik,

k) Vasıf ve terkipleri 289 uncu maddeye uymayan yemeklik kuru baklagil unları ve kuru sebze tozları,

l) Diğer unlarla karıştırılmış olan yemeklik kuru baklagil unları,

m) Vasıf ve terkipleri; ambalajları veya etiketleri üzerindeki izahlara uymayan tahıl unları, irmik, yemeklik kuru baklagil unları ve kuru sebze tozları, nişastalar,

n) Birbirleri ile karıştırılmış olan ayrı cinsten nişastalar,

o) Başkaca bir bozuklukları olmadığı halde rutubet ve kül miktarları 292 nci maddede yazılı hadleri aşan nişastalar,

p) Beyazlaştırılmış, boyanmış veya zararsız da olsa kimyasal maddelerle muamele edilmiş tahıl unları, irmik, yemeklik kuru baklagil unları ve kuru sebze tozları, nişastalar,

r) Zararsız da olsa her türlü yabancı ağırlaştırıcı cisimler veya madensel maddelerle karıştırılmış olan tahıl unları, irmik, yemeklik kuru baklagil unları ve kuru sebze tozları, nişastalar.

Ancak, beyazlatıcı ve antioksidan olarak muhafaza edici maddeler ilâvesi gerekli hallerde maddenin cinsi, miktarı ve zararsızlıkları sabit olanlar hakkında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından müsaade alınmalıdır.

MADDE 296. Tahıl unları, irmik, yemeklik kuru baklagil unları ve sebze tozları, nişastalar, aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Kızışmış, acımış, ekşimiş, kokmuş, küflenmiş, böceklenmiş, kurtlanmış veya diğer bir surette tegayyür etmiş bulunanlar,

b) Zararlı bitki tohumlarını veya unsurlarını, canlı ve cansız parazitleri, bunların kalıntı veya dışkılarını ihtiva edenler,

c) Herhangi bir şekilde kirlenmiş olanlar,

d) İçine müsaade edilmeyen cins ve miktarda beyazlatıcı ve antioksidan, muhafaza edici maddeler katılmış olanlar,

MADDE 297. İçine herhangi bir maksatla zehirli maddeler katılmış olan tahıl unları, irmik, yemeklik kuru baklagil unları ve kuru sebze tozları, nişastalar, sağlığı hafif veya ağır şekilde ihlâl edecek surette tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 298. Muayene ve analiz için laboratuvara gönderilmek üzere alınacak numune miktarı,tahıl unları, irmik, yemeklik kuru baklagil unları ve nişastalardan en az 250 gram, kuru sebze tozlarından ise 100 gramdır.

Bu miktardan az olmamak üzere kapalı bir veya birkaç orijinal ambalaj da gönderilebilir.

Açıkta satılan maddelerden alınan numune, ağzı kapaklı sıkıca kapalı cam veya teneke, plastik kaplar ve polietilen torba içinde olarak, orijinal ambalajlar ise olduğu gibi laboratuvara gönderilir.

## ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

## EKMEK VE BENZERLERİ - HAMUR MÜSTAHZARLARI

### BİRİNCİ KISIM

### EKMEK VE BENZERLERİ

MADDE 299. Ekmek; ekmeklik tahıl unlarına su, tuz, maya katılması ile hazırlanan kütlenin, yoğrularak uygun bir şekilde fermante edildikten sonra pişirilmesi ile yapılan mamule denir.

MADDE 300. Yalnızca ekmek, tabiri, buğday unu ile yapılmış ekmeğe mahsus olup, diğer cins unlarla yapılan ekmekler, çavdar ekmeği, mısır ekmeği gibi yapıldığı unun adının ilâvesiyle satılırlar. Ayrıca, taş değirmeni unu ekmeği, kepekli ekmek, buğday kırması ekmeği de yapılıp satışa verilebilir.

MADDE 301. Buğday ekmeğinde % 10 u geçmemek şartiyle çavdar unu bulunabilir. Çavdar ekmeğinde % 10 dan fazla buğday unu bulunamaz.

MADDE 302. Francala, pide, simit,sandöviç ekmeği, tost ekmeği, ekstra ekstra veya ekstra undan yapılır. Birinci nevi ekmek, birinci nevi undan, ikinci nevi ekmek, ikinci nevi undan yapılır.

Ekmekler, yapıldıkları unun ismi ile satılır.

Sandöviç ekmeği, tost ekmeği imalinde yağ, şeker, süt malt gibi maddeler kullanılabilir. Başka katkı maddeleri kullanılması Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının müsaadesine bağlıdır.

MADDE 303. Her cins ve çeşit ekmeğin imalinde maya yerine, mayadan başka, zararsız da olsa herhangi diğer bir madde kullanılması yasaktır.

Bütün ekmeklerin, içi çinko ile kaplı, yalnız bu ise kullanılan, dış etkenlerden zarar görmeyecek şekilde yapılmış, kapalı araçlarla taşınması zorunludur.

Ekmekler, yalnız fırınlarda ve özel ekmek bayilerinde satılır. Bakkal dükkânlarında ekmek satışı yasaktır. Ancak, fırın ve ekmek bayii bulunmayan yerlerde, özel bölmede olmak şartiyle, kirlenmeye mahal vermeden bakkal dükkânlarında da ekmek satışına müsaade olunur. Bu husus, ilgili kontrol teşkilâtınca düzenlenir.

Ekmek satış yerlerinde, ekmeklerin müşteriye ellettirilmesi yasaktır.

MADDE 304. Her bölgenin geleneğine, ürünün cins ve nevine tekabül etmek üzere, bu Tüzükteki vasıflara uygun olmak şartiyle, bir veya muhtelif cins ekmek çeşitleri, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile mahalli belediyeler tarafından yaptırılacak denemeden sonra tespit olunur.

Ekmekler üzerinde, imalâtçısının tanıtıcı işareti veya ismini taşıyan bir etiket bulundurulması mecburidir. Bu etiket, ekmeğin altına yapıştırılabileceği gibi, bir bandrolla ekmeğe geçirilebilir, yahut kabartma halinde ekmeğin üstünde veya altında belirtilir. Ekmeklerin tüketiciye, bu Tüzükte özelliği belirtilen kâğıtlara sarılarak verilmesi zorunludur.

Ekmekler ambalajlı olarak da satışa verilebilir.

CAmbalâjlı olarak satılanlarda etiket ambalajın üzerine konulabilir.

Kullanılacak ambalaj, bu Tüzük hükümlerine uygun olacaktır

MADDE 305. Bu Tüzüğün istediği vasıflarda ekmeklik un tedariki mümkün olmadığı takdirde, ekmeğin ve ekmeklik unun vasıf ve tertipleri, ancak Bakanlar Kurulu Kararı ile belli bir zaman için değiştirilebilir.

## BAKANLAR KURULU KARARI

**(8/8/1964 tarih ve 11774 sayılı Resmî Gazetede yayınlanmıştır).**

80 randımanlı ekmeklik unun nitelik ve terkibinin, ilişik analiz listesindeki gibi tesbiti ve buna ilişkin 9/2/1963 tarihli ve 6/1402 sayılı kararnamenin kaldırılması, Millî Savunma Bakanlığının isteğine dayanan Ticaret Bakanlığının 9/2/1964 tarihli ve IV/6/9358 sayılı yazısı üzerine "Gıda Maddelerinin ve Umumî Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımının Hususî Vasıflarını Gösteren Tüzük"ün 305 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 14/7/1964 tarihinde karar verilmiştir.

## ANALİZ LİSTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

### 80 randımanlı unun niteliği ve terkibi

| | | |
|---|---|---|
| 6 No.lu elek (1 cm² de 900 delik bulunan) Üstünde kalan kısım | : % 5 | den fazla olmayacak |
| Rutubet | : % 14 | den fazla olmayacak |
| Kül (kuru madde üzerinden) | : % 0,905 | den fazla olmayacak |
| Külün % 10 Kloridrik asitde erimeyen kısmı (Kuru madde üzerinden) | : % 0,15 | den fazla olmayacak |
| % 96 lık etil alkole geçen serbest asidite (Phenolphtaleine endikatörü ve sülfürik asid hesabiyle kuru maddede) | : % 0,05 | den fazla olmayacak |
| Kuru gluten miktarı (% 2 lik tuzlu su ile, kuru madde hesabiyle) | : % 9 | dan fazla olmayacak |

Yaş gluten normal elâstikiyette bulunacaktır.

MADDE 306. Ekmek ve benzerleri iyi bir surette pişmiş ve kabarmış, normal manzara, koku ve lezzette bulunmalı, kesildiği zaman görülen delikler normal büyüklükte ve oldukça mütecanis olmalı, tıkız, yanık, hamur, yapışkan, içinde hamur haline gelmemiş un topakları, iplikleşme, büyük yarık ve boşluklar olmamalı; tost ekmeği, sandöviç ekmeği, francala, pide, simit ve birinci nevi ekmekte gözle görülecek kepek bulunmamalıdır. Ekmeklerin alt ve üst kabukları iyi ve tam teşekkül etmiş ve iç kısmından ayrılmamış olmalıdır.

Simitlerin içi pişkin olmalı ve üzerine koyulaştırıcı herhangi bir madde sürülmemelidir.

MADDE 307. Ekmeklerde tuz miktarı kuru maddede %1,5 gramdan fazla olmamalıdır. Ekmeklerde kullanılacak tuz, mutfak tuzu özelliğinde olacaktır. Tuz çıkarıldıktan sonra kül ve külün % 10 luk klorhidrik asitte erimeyen kısmı, ekmeğin yapıldığı un için kabul edilen kuru maddedeki sınırı aşmamalıdır.

MADDE 308. 10 gram ekmek içinin 100 santimetre küp su ile kaynarbenmari üzerinde arasıra karıştırılmak suretiyle yarım saat bırakılmasiyle elde edilen karışımın asiditesini tadil için fenolftalein indikatörü karşısında sarf edilen onda bir normal kalevi miktarı 7.5 santimetre küpü (100 gram için 7,5 santimetre küp normal solüsyon) aşmamalıdır.

MADDE 309. Su miktarı francalada % 35 ten, simitte % 24 ten, buğday ekmeğinde % 37 den, pidede % 38 den, çavdar ekmeğinde % 42 den, 80 den fazla randımanlı un ile diğer tahıl ve mısır ekmeklerinde %40 dan fazla olmamalıdır. Su miktarları hakkında tespit edilen rakamlar, fırından çıktıktan 6 saat sonra bulunacak miktarlardır.

MADDE 310. Ekmekler fırından çıktıktan 6 saat sonra, yetkili mercilerce tespit olunan belirli bir ağırlıkta olacaktır.

Bunlardan % 3 e kadar tartı noksanlığı kabul edilir. Ekmeklerde tartı kontrolu ancak ekmek fırından çıktıktan 6 saat sonra yapılır.

Ekmek ve benzerlerinde tartı noksanlığı, uyuşmazlık halinde, laboratuvarca tespitedilen rutubet miktarının tayininden sonra hesaplanır.

Ekmek ve benzerlerinin ağırlığı, 309 uncu maddede verilen rutubet üzerinden hesaplanır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ekmekler indirekt ısıtmalı fırınlarda pişirilir.

Petrol ürünleri gibi sağlığa zararlı yakıtlarla fırınların direkt ısıtılması yasaktır.

## İKİNCİ KISIM
## HAMURDAN YAPILAN YİYECEKLER

### A- Yufka, yassı kadayıf, tel kadayıf ve benzerleri

MADDE 311. Yufka, yassı kadayıf, tel kadayıf ve benzerleri; ekstra-ekstra veya ekstra un, su, tuz ve gerektiğinde maya ilâvesiyle usulüne göre hazırlanır.

MADDE 312. Su miktarı yufkada % 43 ü yassı kadayıfta % 45 i, tel kadayıfta % 26 yı geçmemelidir. Yufkalarda tuz miktarı kuru maddede % 2 yi, diğerlerinde % 1,5 u ve tuzsuz kül miktarı yapıldığı un neviindeki kül miktarını geçemez. Külün %10 luk asit klorhidrikte erimeyen kısmı % 0,10 u geçmemelidir. Suya geçen asiditesinin tadili için 100 grama 7,5 santimetre küpten fazla normal kalevi solüsyonu sarf edilmemelidir.

MADDE 313. 311 inci maddede yazılı mamüllerin imalinde, kullanılması mutad olan ilkel maddelerden başka, bunlara zararsız da olsa herhangi yabancı bir madde katılması veya boyanması yasaktır. Bu mamüllere teknoloji icabı, ilâvesi gerekli sağlığa zararsız maddelerin katılması Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının müsaadesine bağlıdır.

### B- Ekmek kadayıfı ve benzerleri

MADDE 314. Ekmek kadayıfı ve benzerleri; ekstra-ekstra veya ekstra undan usulüne göre yapılan hamurların mutad şekilde pişirilmesiyle elde edilirler.

MADDE 315. Ekmek kadayıfı ve benzerlerinde kül miktarı ve külün % 10 luk klorhidrik asitte erimeyen kısmı, yapıldığı unun özelliğinde olacaktır.

### C- Güllaç

MADDE 316. Güllaç; nişastadan usulüne göre yapılan bir besin maddesidir. Güllaça boya ve suni tad verici madde katılması yasaktır.

Güllaçta kül miktarı %0,5 i geçmemelidir.

### D- Tarhana

MADDE 317. (2/12/1977 tarih ve 16127 sayılı R.G. de yayımlanan, 23/9/1977 tarih ve 7/14228 sayılı kararname ile değişik) Tarhana; yerel geleneklere göre un, yoğurt, biber, domates, sağlığa zararsız koku verici, bitkilerin ve tuz gibi maddelerin yoğurulup ekşitildikten sonra kurutulması yoluyla yapılır.

Tarhana yapmak için kullanılan ilkel maddeler, bu Tüzükteki vasıflara uygun olacaktır.

Bunlara doğal besin maddelerinin dışında tat verici herhangi bir katkı maddesi katılması yasaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tarhanada renk sarımtırak turuncu, koku ve tat kendine özgü, protein en az % 14 (faktör 6,25), rutubetençok % 10 olacak; külün % 10 luk tuz asidinde erimeyen kısmı, tuz hariç % 0,2 den, tuz miktarı kuru maddede % 5 ten çok olmayacaktır.

% 67 lik etil alkole geçen asitlik en çok % 15 olacaktır.

Tarhana, TSE 2282 ye uygun biçimdeki ambalajlar içinde satışa çıkarılacak ve üzerine yapım tarihi ay ve yıl olarak yazılacaktır.

**E- Şehriye, kuskus, makarna ve benzerleri hamur müstahzarları**

MADDE 318. Şehriye, kuskus ve benzerleri; yalnız ekstra-ekstra veya ekstra buğday unundan veya irmikten, makarna yalnız durum irmiğinden usulüne göre yoğrularak elde edilen hamurun muayyen şekil verilip kurutulması ile yapılan yiyeceklerdir. Bunları yapmak için kullanılan ilkel maddeler, kendileri için bu Tüzükte yazılı vasıfları haiz olmalıdır.

MADDE 319. Şehriye, kuskus, makarna ve benzerlerine buğday irmiğinden başka irmik veya nişasta karıştırmak ve bunları boyamak yasaktır. Ancak, bunlara sanat icabı katılacak maddeler, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının müsaadesine bağlıdır.

Bu maddelerin yumurtalı olanlarında etiketinde yumurta nisbeti yüzde olarak belirtilmelidir. Bunlara % 2 den fazla tuz katmak yasaktır.

MADDE 320. Şehriye, kuskus, makarna ve benzerleri; % 1 tuz ihtiva eden kaynar suya atılarak 20 dakika kaynatıldığında hepsi pişmiş olmalı fakat dağılmamalıdır.

MADDE 321. Şehriye, kuskus, makarna ve benzerlerinin kuru maddede toplam azot, miktarı en az % 1,9, en çok % 2,3 (toplam azot tayini Kjeldahl metodu ile yapılacaktır) olacak, tuzsuz kül miktarı % 1 den ve külün % 10 luk klorhidrik asitte erimeyen kısmı % 0,15 ten, 96 derecelik ethyl alkole geçen asiditesi asit sülfürik hesabiyle ve fenolftalein endikatörü karşısında N/50 alkali ile yapılacak titrede % 0,05 ten fazla olmayacak ve rutubet miktarı % 13 ü geçmeyecektir.

MADDE 322. Yağlı vasfının ilâvesi ile satılan çörek ve benzeri yağlı hamur müstahzarları % 5 ten aşağı olmamak şartiyle yalnız bu Tüzükteki vasıflarına uygun bulunan yemeklik yağlar konur ve yağın cinsi etiketinde belirtilir.

MADDE 323. Sütlü hamur müstahzarlarının % 10 dan az olmamak üzere bu Tüzükteki vasıflarına uygun yağlı süt veya buna muadil miktarda süt konservesi yahut süt tozu ile yapılmış olması şarttır.

**F- Peksimet, galeta ve gevrek**

MADDE 324. Peksimet, galeta ve gevrek; usulüne uygun olarak ekstra-ekstra veya ekstra buğday unundan yapılır. Bunlarda rutubet miktarı % 6, tuzsuz kül ve külün % 10 luk klorhidrik asitte erimeyen kısmı, yapıldığı un için kabul edilen sınırları aşmamalı, 100 gramının suya geçen asiditesini tadil için 6 santimetre küpten fazla normal kalevi sarfedilmemelidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**G- Bisküviler**

MADDE 325. Muhtelif şekil ve vasıflarda, şekerli veya şekersiz, yağlı veya yağsız, tuzlu veya sütlü olarak buğday unu ile yapılan mamullere bisküvi denir.

Bisküvilerde kullanılan her türlü ilkel maddelerin bu Tüzükte kendileri için tespit edilmiş bütün vasıfları haiz olmaları şarttır.

Bunlar dışında bisküvi yapılması, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının müsaadesine bağlıdır.

MADDE 326. Bisküvilerde rutubet miktarı % 6 dan, tuz çıkarıldıktan sonra kül miktarı % 1 den ve külün % 10 luk klorhidrik asitte erimeyen kısmı % 0,15 ten (kuru madde üzerinden hesap edilmek üzere) fazla olmayacaktır. Bisküvilerin boyanması yasaktır.

Bu Tüzükte özelliği belirtilen bitkisel margarin ve şeker karışımına, bisküvicilikte krema denir.

Yağlı bisküvilerde yağdan geçen antioksidan madde, özel yönetmeliğinde belirtilen miktarı geçemez.

Bisküvilerdeki kremalar, yönetmelikte belirtilen boyalarla boyanabildiği gibi, tabiî esanslarla da kokulandırılabilir.

MADDE 327. Şekerli hamur müstahzarları mutad olarak sakkaroz şekeri ile yapılır. Ancak, bunların imalinde bal, pekmez, glukoz veya sağlığa zararsız şekerler kullanıldığı takdirde, bu cihet ayrıca etiketlerinde gösterilmelidir.

MADDE 328. 322 ve 323 üncü maddeler hükümleri, peksimet, galeta, gevrek ve bisküviler hakkında da uygulanır.

MADDE 329. Kapalı ambalajlar içinde satılan bütün hamur müstahzarlarının ambalajları üzerinde cinsi, hangi nevi undan ve yağdan yapıldığı ve varsa ilâve edilmiş diğer maddelerin isimleri ve mamullerin net ağırlığı, imalâtçı firmanın tescil edilmiş markası ve adresi, imal tarihi ve seri numarası, okunaklı bir surette yazılı olacaktır. Açık satılanlar da aynı hükme tabidir.

Yalnız yassı kadayıf, tel kadayıf ve benzerlerinde ise, cinsi ve hangi nevi undan yapılmış olduğunu gösterir bir etiket bulundurulur.

Net ağırlıkları 250 gramdan fazla bisküvi kutularında, imal tarihini ambalaj yapıldığı kutular üstüne yazılması zorunludur. 250 gramdan küçük olup da otomatik ambalaj yapılan küçük bisküvi kutularında ise kod numarası yazılması zorunlu olup, imal tarihi büyük ambalaj kutuları üzerine yazılır.

İmal tarihi, yıl ve ay olarak gösterilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## ÜÇÜNCÜ KISIM

## EKMEK VE BENZERLERİYLE HAMUR MÜSTAHZARLARI HAKKINDA ORTAK HÜKÜMLER

MADDE 330. Ekmek ve benzerleriyle diğer hamur müstahzarlarının aşağıdaki vasıflarda bulunmaları şarttır:

a) Görünüş, renk, koku ve lezzetleri normal olmalı, pişmeden evvel veya pişirildikten sonra tabiî olmayan veya fena koku ve lezzet, acılık ve anormal ekşilik bulunmamalı, görünüşleri mütecanis olmalıdır.

b) Küflenmiş, kirlenmiş, herhangi bir surette tegayyür etmiş kurt, böcek ve diğer parazitleri ve aksamını havi veya bunlar tarafından yenmiş olmamalı, içinde fare pisliği, hayvan gübresi, çuval, döküntüsü, kıl ve ip parçası ve benzerleri gibi cisimleri ihtiva etmemelidir.

c) Pişme kabiliyetini artırmak veya diğer amaçlarla içlerine bu Tüzükte kullanılmasını müsaade edilenlerin dışında sağlığa zararsız da olsa yabancı maddeler katmak yasaktır.

d) Bunları boyamak veya sunî boyalı ham maddeler kullanmak, sunî tad verici maddeler veya muhafaza maddeleri katmak, her ne amaçla olursa olsun kimyasal bir madde ile muamele etmek yasaktır.

Ancak, ekmek ve benzerleri ile hamur müstahzarlarına, kalitesini, görünümünü düzeltecek veya dayanıklılığını, besin değerini arttıracak maddeler katılması, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının müsaadesine bağlıdır.

## DÖRDÜNCÜ KISIM

## TAKLİT VEYA TAĞŞİŞ EDİLMİŞ, BOZULMUŞ EKMEK VE BENZERLERİ VE HAMUR MÜSTAHZARLARI

MADDE 331. Ekmek ve benzerleri ve hamur müstahzarları aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Buğday unundan gayri ekmek yapılabilen diğer bir undan yapılmış olduğu halde bu unun cinsi bildirilmeyerek yalnızca (Ekmek) adı ile satılan ekmekler

b) İçinde % 5 ten fazla diğer cins un bulunan un ile yapılmış olan ekmekler veya % 10 dan fazla buğday ununu ihtiva eden çavdar ekmeği.

c) 302 nci maddede yazılı vasıflara uymayan francala, pide, simit, sandöviç ekmeği, tost ekmeği ve ekmekler,

d) 303 ve 304 üncü maddeye uygun olmayan vasıf ve şartlarda satılan ekmekler,

e) Sağlığa zararlı başkaca bozuklukları olmadığı halde 305 ve 306 ncı maddelerde yazılı vasıflara uygun olmayan ekmekler,

f) Tuz, kül ve külün klohridrik asitte erimeyen kısmının miktarları, 307 nci maddede yazılı hadlere, su miktarı ve ağırlığı 309 ve 310 uncu maddelerde yazılı hadlere uymayan francala, pide, simit, sandöviç ekmeği, tost ekmeği ve ekmekler,

g) Sağlığa zararlı başkaca bozuklukları olmadığı halde 311, 312 ve 313 üncü maddelerde yazılı vasıf ve terkiplere uymayan yufka, yassı kadayıf, tel kadayıf ve benzerleri.

h) 314 ve 315 inci maddelerde yazılı terkip ve vasıflara uymayan ekmek kadayıfı ve benzerleri,

i) 316 ncı maddede yazılı vasıflara uymayan güllaçlar,

j) 317 nci maddede yazılı vasıflara uymayan tarhana,

k) 318, 319, 320 ve 321 nci maddelerde yazılı terkip ve vasıflara uymayan makarna, şehriye, kuskus ve benzerleri,

l) 322, 323 üncü maddelerde yazılı terkip ve vasıflara uymayan çörek ve benzerleri, yağlı ve sütlü hamur müstahzarları,

m) 324, 325 ve 326 ncı maddelerde yazılı terkip ve vasıflara uymayan peksimet, galeta, gevrek ve bisküviler,

n) 327 nci maddeye uymayan hamur müstahzarları,

o) Ambalaj ve etiketleri 329 uncu madde hükümlerine uymayan veya muhteviyatı ambalaj veya etiketteki izahlara uygun bulunmayan bütün hamur müstahzarları.

MADDE 332. Ekmek ve benzerleri ve hamur müstahzarları aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Fena koku ve lezzette bulunanlar, yenildiği zaman acılık, anormal ekşilik, boğazda yanma hissi bırakanlar,

b) Küflenmiş, kirlenmiş, herhangi bir surette tegayyür etmiş, kurt, böcek ve diğer parazitleri ve aksamını havi veya bunlar tarafından yenmiş olanlar; içinde fare pisliği, hayvan gübresi, çuval döküntüsü, kıl ve ip parçası gibi cisim bulunanlarla imal ve satışları esnasında iğrenç bir muameleye maruz kalanlar veya her ne surette olursa olsun sağlığa zararlı herhangi bir maddeyi ihtiva edenler,

c) Boyanmış veya sunî boyalı ham maddelerle yapılmış suni tad verici maddeler veya müsaade edilmemiş muhafaza maddeleri katılmış olanlar, her ne amaçla olursa olsun müsaade edilmeyen kimyasal bir madde ile muamele edilmiş olanlar veya müsaade edildiği miktardan fazla kimyasal maddeleri ihtiva edenler,

d) Açıkta satışa arzedilenler ve gayri sıhhî şartlarda muhafaza ve nakledilenler.

Direkt ısıtmalı fırınlarda 310 uncu maddenin son fıkrasına aykırı olarak imal edilen ekmek ve diğer hamur müstahzarları.

MADDE 333. İçlerine her ne amaçla olursa olsun zehirli bir madde katılmış olan ekmek ve benzerleri ve hamur müstahzarları, sağlığı hafif veya ağır şekilde ihlâl edecek surette tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 334. Muayene ve tahlil edilmek üzere laboratuvara gönderilecek numune miktarı, ekmek ve benzerlerinde bozulup parçalanmamış olanlardan:

a) Kubbeli fırınlarda pişirilenlerden fırın muhteviyatını belirtecek şekilde, ateşe yakın, fırın ortası ve ateşe uzak kenardan olmak üzere en az 3 adet parçalanmamış numune alınır.

b) Ekmek ve benzerleri fabrikalarında pişirilen ekmek ve benzerlerinden iki adet numune alınır.

c) Bisküvilerden, yumurtalı, sütlü ve yağlı hamur müstahzarlarından 100 er gram, diğer hamur müstahzarlarından 250 şer gram numune alınır, varsa küçük orijinal ambalaj tercih edilir.

Mümkün olduğu takdirde ham maddelerden de analize yetecek miktar numune alınmalıdır.

Bu numunelerden ekmekten başka bisküvi ve benzerleri, yağlı, yumurtalı, sütlü hamur müstahzarları gibi diğer unlu yiyecek maddeleri ağzı iyice kapanacak şekilde olan cam veya teneke, plastik kuru kaplar veya polietilen torbalar içinde laboratuvara gönderilir.

## ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

## MAYALAR, HAMUR KABARTMA TOZLARI

### BİRİNCİ KISIM

### MAYALAR

MADDE 335. Toz ekmek mayası; saccaromyctes cerevisea cinsinden kültürün tahammürü neticesi $_{p}H$ 4,2-5 arası bir vasatta üremesinden meydana gelmiş ve suyunun bir kısmı presde giderilmiş mayaya denir. Bu mayanın en çok % 2 ölü hücre ihtiva etmesi, yapışkan olmamak üzere nemli hamur kıvamında açık krem renginde (kuru mayada gerçek ve sarı kırmızımtrak renkte tahammür neticesi hasıl olan bir kokuyu andıran hafif ekşimsi kokuda, mütecanis ve taze olmalı, tefessüh veya herhangi bir surette tegayyür etmiş bulunmamalı, nişasta veya ağırlaştırıcı maddeleri, muhafaza maddelerini ve hiçbir yabancı maddeyi ve % 75 ten fazla suyu ihtiva etmemelidir.

Kuru ekmek mayası, fena kokulu, çürük olmamalı, ölü hücre sayısı en çok % 30 ve su miktarı en çok % 14 olmalıdır.

MADDE 336. Bira mayası; kendine mahsus renk, koku ve kıvamda olacak, içine herhangi bir yabancı madde karıştırılmış olmayacak, açık krem renginde $_{p}H$ 4,3-5,7 arasında bulunacaktır. Bira mayalarının yaş veya kuru hamur mayası ile karıştırılması ve boyanması yasaktır.

### İKİNCİ KISIM

### HAMUR KABARTMA TOZLARI

MADDE 337. Hamur kabartma tozları; maya olmaksızın yalnız karbonik asit çıkarmak suretiyle hamuru kabartan müstahzarlara denir. Hamur kabartma tozu olarak kullanılacak maddeler, amonyum karbonat, amonyum bikarbonat ve amonyum hidrokarbonat ile sodyum bikarbonatın, sodyum fasfat asit, sodyum piro fosfat asit, tartarik asit, sitrik asit gibi zararsız asitlerin bileşikleriyle olan karışımlarından ibarettir. Bu tozlar gayet ince bir halde olmalıdır.

MADDE 338. Hamur kabartma tozları; alüminyum bileşiklerini, sodyum karbonatı, sülfatları,bisülfatları,sülfitleri, oksalik asidi, sabun,kil, alçı, tebeşir, kum gibi yabancı cisimleri veya yukarıdaki maddede adları geçenlerden gayri diğer fosfatları ihtiva etmeyecektir.

MADDE 339. Hamur kabartma tozları ile mayaların ambalajları üzerinde, fabrikasının adı, adresi, tanıtıcı işareti, net miktarları, yapılış tarihleri ve kullanma nisbetleri açık ve okunaklı bir surette yazılı bulunacaktır.

## ÜÇÜNCÜ KISIM

## BOZULMUŞ, TAKLİT VEYA TAĞŞİŞ EDİLMİŞ MAYALAR VE HAMUR KABARTMA TOZLARI

MADDE 340. Mayalar ve hamur kabartma tozları aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) 335 ve 336 ncı maddelerde belirtilen vasıf ve şartlara uymayan,

b) 338 inci maddede gösterilen kimyasal cisimleri ihtiva eden veya zararsız da olsa yabancı maddeler katılmış olanlar,

c) 339 uncu maddeye aykırı bulunan mayalar ve hamur kabartma tozları,

MADE 341. Mayalar ve hamur kabartma tozları aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Acımış, kokmuş, küflenmiş, kirlenmiş veya sair suretlerle bozulmuş olanlar,

b) Tefessüh yapan mikroorganizmalar ile patojen bakterileri ihtiva edenler,

MADDE 342. İçine her ne amaçla olursa olsun zehirli bir madde katılmış olan mayalar ve hamur kabartma tozları, sağlığı hafif veya ağır surette ihlâl edecek şekilde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 343. Muayene ve tahlil için laboratuvara gönderilecek numune miktarı, orijinal ambalajlı olmak şartiyle en az 100 gram olacaktır.

18/4/1972 tarih ve 7/4324 sayılı kararname ile On beşinci Bölümün 344-353 ve 355-360 ıncı maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve 354 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. Resmî Gazete sayı 14182, tarih 9/5/1972.

## ON BEŞİNCİ BÖLÜM

## BALLAR

MADDE 344. Bal; bal arılarınca (Apis mellifica) bitki nektarlarında ve bitkilerin diğer kısımlarında tatlı özsuların toplanıp, vücutlarındaki özel maddeler yardımı ile işlenerek kovanlardaki tabii veya sunî peteklerin gömeçlerine depo edilen ve orada olgunlaşan tatlı bir üründür.

MADDE 345. Bal, menşeine ve elde edilişine göre sınıflandırılır.

A- Menşeine göre:

a) Çiçek balı; arıların çeşitli zararsız bitkilerin çiçeklerinden elde ettikleri baldır (ıhlamur balı, pamuk balı, yonca balı v.b. gibi).

B- Elde edilişine göre:

a) Petekli ballar:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

I. Tabiî petekli bal; arılar tarafından yapılmış peteklerin gömeçlerine doldurulmuş baldır.

II. Sunî petekli bal; arıların sunî petek gömeçlerine doldurdukları baldır.

Petekli balların gömeç ağızlarının sırlanmış ve gömeçlerin bozulmamış olması gereklidir.

b) Süzme bal; peteklerdeki balın oda sıcaklığında santrifüje edilmesiyle veya hiçbir işlem yapılmaksızın kendiliğinden ayrılmasıyle elde edilen baldır.

c) Baskı balı (Pres balı); peteklerin 45 C° ye kadar ısıtılarak veya ısıtılmadan mekanik usullerle sıkıştırılmasiyle elde edilen baldır.

**MADDE 346. 45°C den fazla ısıtılan balların, bal halinde gıda olarak satışı yasaktır. Bu ballar, ancak, diğer gıda maddelerinin yapımında kullanılmak üzere imalâtçılara satılabilir.**

MADDE 347. Çiçek balları; koku ve lezzeti kendine özgü, rengi açık sarı, sarı, koyu sarı, yeşil sarı ve esmere kadar değişiklik gösteren, kıvamı koyu ve görünümü saydam olan ballardır.

Bu ballarda enzimler ve polen bulunacak, rutubet en çok % 23, glukoz-fruktoz en az % 65, sakkaroz en çok % 5, kül en çok % 0,6 olacaktır.

MADDE 348. Salgı balları; koku ve lezzeti kendine özgü, rengi koyu, reçineli de olabilen ballardır.

Bu ballarda rutubet en çok % 23, glukoz-fruktoz en az % 60, sakkaroz en çok % 10, kül en çok % 1 olacaktır.

MADDE 349. Suda erimeyen katı maddeler miktarı, baskı ballarında % 0,5 ten, süzme ballarda % 0,1 den fazla olmamalıdır.

MADDE 350. Ballarda;

a) Asidite (100 gram balın serbest asidini tadil için, sarfolunan normal alkalinin $cm^3$ sayısı) 4 ü geçmemelidir.

b) Çöktürülen albumin miktarı Lund tüpünde 0,6 $cm^3$ den az olmamalıdır.

c) Hidroksimetilfurfurol en çok 40 mg/kg olmalıdır.

d) Diastaz sayısı 8 den az olmamalıdır.

MADDE 351. Ballara dışardan yabancı şekerler, melas, pancar kaynamışı, nişasta, dekstrin, kitre zamkı, jelatin, gliserin, un, aroma ve sunî tat verici maddeler, zararsız da olsa, herhangi bir yabancı madde ve muhafaza maddeleri katmak, boyamak ve yabancı bir madde ile berraklaştırmak yasaktır.

MADDE 352. Balların kapları üzerine bir etiket konulacak ve bu etikete; balın menşeine ve elde ediliş usulüne göre girdiği sınıf, hazırlayanında ve adresi, tanıtıcı işareti, net miktarı, hazırlandığı tarih ve seri numarası, elde edildiği bölge veya şehir isimleri açık ve okunaklı şekilde yazılacaktır.

MADDE 353. Petekli ballar dışındaki balların açık olarak satışı yasaktır.

MADDE 354. 18.4.1972 tarihli kararname ile yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 355. Ballar tahammür etmeye başlamış, ekşimiş, küflenmiş, anormal koku ve lezzet peyda etmiş veya herhangi bir suretle bozulmuş ve kirlenmiş olmayacak; içinde yumurta ve yavru, canlı ve cansız parasitler, bunların parçaları dışkısı ve benzeri kirlilikler ve sağlığa zararlı herhangi bir madde bulunmayacaktır.

MADDE 356. Arıların zehirli bitkilerden aldıkları maddelerden dolayı yiyenlerde zehirlenme belirtileri gösteren ve deli bal, acı bal, tutar bal gibi adlar verilen balların satılması yasaktır.

MADDE 357. Ballar aşağıdaki hallerde taklit ve tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Üzerinde etiketi bulunmayan veya etiketi 352 nci madde hükümlerine uygun olmayan veya etiketinde gösterilen vasıf ve şartlara uymayan ballar.

b) 347, 348 ve 351 inci maddeler hükümlerine uymayan ballar.

c) 350 nci maddenin b, c ve d bentleri hükümlerine uymayan ballar.

d) 346 ncı madde hükümlerine aykırı olarak satılan veya 45°C nin üstünde kaynatılmış ballarla karıştırılmış ballar.

e) Gömeç ağızları sırlanmamış veya gömeçleri bozulmuş petekli ballar.

MADDE 358. Ballar aşağıdaki hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) 350 nci maddenin a bendine uymayan ballar.

b) 355 inci madde hükmüne uymayan ballar.

c) 356 ncı maddede belirtilen zehirleyici tesiri bulunan ballar.

MADDE 359. İçine herhangi bir amaçla zehirli madde konmuş ballar, sağlığı hafif veya ağır surette ihlâl edecek derecede tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 360. Ballardan muayene ve tahlil için alınacak numune miktarı, orijinal ambalajı olanlarda bir adet, büyük ambalajlarla satılan ballarla petek ballarında en az 250 gr. dır.

Açık satılan ballardan alınan numuneler, temiz ve ağızları açılmayacak şekilde kapalı cam kavanozlara konur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## ON ALTINCI BÖLÜM

## ŞEKER - MEYVE ŞEKERİ ŞURUBU - GLUKOZ - ŞEKERLE YAPILAN YENİLECEK VE İÇİLECEK MADDELER - PEKTİN - JELÂTİN - HAMUR TATLILARI, ŞEKERLİ VE ŞEKERSİZ BÖREKLER - MUHALLEBİ VE BENZERLERİ - AŞURE VE BENZERLERİ-HELVALAR - PEKMEZ VE BULAMA - BOZA VE BENZERLERİ - PASTALAR VE BENZERLERİ

### BİRİNCİ KISIM

### ŞEKER

MADDE 361. Sadece şeker denilmekle, pancar veya şeker kamışından çıkarılıp kimya bakımından sakkarozdan ibaret olan ve ticarette kelle, küp, kristalize ve pudra şeker şeklinde satılan şeker anlaşılır. Pancar veya kamış şekerinden fabrikasyondan sonra kalabilen sarımtırak rengin örtülmesi veya giderilmesi için hususi yönetmeliğinde kullanılmasına müsaade edilen boyalardan birisinin az miktarda kullanılmasiyle şekerin boyanması veya beyazlaştırılması caizdir.

Şeker nevilerinde sakkaroz miktarı % 99 dan aşağı olamaz.

MADDE 362. Nöbet şekeri, ticari şekerin (sakkaroz) tasfiye ve usulüne göre billurlaştırılmasiyle elde edilmiş şekli olup hemen renksiz, şeffaf ve iri billûrlar halinde, temiz, toz ve topraksız olmalı ve yabancı maddeler ihtiva etmemelidir.

### İKİNCİ KISIM

### MEYVE ŞEKERİ

MADDE 363. Meyve şekeri: (Mütehavvil şeker şurubu, envert şeker şurubu) sakkarozun hidrolize edilmesiyle elde edilip kimya bakımından glukoz, früktoz ve hidrolize olmıyarak kalabilen sakkaroz ve sudan ibaret madde anlaşılır.

Meyve şekerinde bulunabilecek su miktarı % 35 nispetini geçtiği takdirde bu şekerin satıldığı kapta bulundurulacak etikette ihtiva ettiği su miktarının yazılı olması mecburidir. Meyve şekeri şurubuna muhafaza maddesi konulması yasaktır.

### ÜÇÜNCÜ KISIM

### GLUKOZ

MADDE 364. Nişastanın asitlerle hidrolize edilmesiyle elde edilen ve içinde glukoz, dekstrin su ve cüz'i miktarda maden tuzları bulunan maddeye glukoz (glukoz şurubu, üzüm şekeri, mısır şurubu, nişasta şurubu, fekül, patika) denir. Bu madde ticarette toz veya çok katı kitle veya şurup halinde satılır.

Glukozun toz halinde (kristalize) olan nev'i hemen renksiz, çok katı kitle ve şurup halinde olanları hafif sarımtırak renkte olabilirse de görünüşlerinin berrak olması şarttır. Toz halinde olanlarında glikoz miktarı (anhidr glukoz hesabiyle) % 95 ten,

çok katı kitle halinde olanlarında % 60 dan ve şurup halinde olanlarında % 30 dan aşağı bulunmamalıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Glukoz şurubunda muhafaza maddesi olarak bir kiloda 40 mg.ı geçmemek üzere sülfüro asit bulunması caizdir.

## DÖRDÜNCÜ KISIM

## ŞEKERLE YAPILAN YENİLECEK VE İÇİLECEK ŞEKERCİLİK ÇEŞİTLERİ

### A- Akide şekeri ve benzerleri (akide şekeri, bergamot şekeri, nane şekeri, loğusa şekeri, karamelâ)

MADDE 365. (18/4/1972 tarih ve 7/4322 sayılı kararname ile değişik). Akide şekeri ve benzerleri; adi şekerin (sakkarozun) sitrik veya tartarik asit veya potasyum bitartarat (krem dö tartr) ilâvesiyle kestirilmiş ve içine muhtelif meyve özleri, marmelât, çiçek aksamı, kokulu maddeler, zararlı olmayan tabiî veya sunî esanslar, kahve veya kakao, fındık, fıstık, badem, ceviz gibi kuru meyveler, süt, süt tozu, süt yağı, vasıfları bu Tüzükte belirtilmiş bitkisel margarinler, asit sitrik, asit askorbik, asit tartarik gibi zararsız organik asitler ve hususi yönetmeliğinde kullanılmasına müsaade edilen boyalardan biri ile hafifçe boyanmasından sonra el veya makine ile kesilip hususi şekil verilerek ya olduğu gibi veya kâğıt, alüminyum veya kalay gibi madenî yapraklara yahut bu Tüzükte vasıfları belirtilen ve şekerlerin sarılmasına uygun diğer ambalaj maddelerine sarılarak satılan şekerlerdir.

MADDE 366. Akide şekeri ve benzerleri âdi şekerle (sakkarozla) yapılır. Ancak sakkaroz ve glukozla karışık olarak veya tamamen glukozla yapıldıkları takdirde bunların ambalâjlarının veya satıldıkları kapların üzerinde (glukozla yapılmıştır) ibaresi yazılır veya bir etiket konur.

MADDE 367. Sadece şekerle (sakkarozla) yapılmış akide şekeri ve benzerlerinde mecmuu şeker miktarı (sakkaroz hesabiyle) % 98 den aşağı olamaz.

### B- Fondan

MADDE 368. Fondan: Şeker şurubunun (sakkaroz şekeri) kaynatılarak sitrik veya tartarik asit veya krem dö tartr ile kestirilmesi ve sürsature edilmesiyle elde edilen yumuşakça kıvamda gayet ince zerreli, ya sade veya içine yaş ve kuru meyve aksamı, marmelât, meyve ezmeleri, kahve, kakao, zararsız tabii veya sun'i meyve veya çiçek esansları, vanilya veya vanilin, lokum katılarak ve yönetmeliğinde kullanılmasına müsaade edilen boyalardan herhangi birisiyle hafifçe boyanarak el veya kalıpla hususî şekil verilmiş olan müstahzarlar anlaşılır.

Bu maddelerin veya içine katılmış diğer maddelerin imalinde kısmen veya tamamen glukoz kullanıldığı takdirde bu hususun satıldığı kaplar üzerinde bulundurulacak etikette yazılı olması mecburidir.

### C- Şekerleme

MADDE 369. Şekerlere armut, elma, incir, kayısı, badem, kestane, turunç gibi meyvelerin ve kabuklarının veya fındık, fıstık, badem, ceviz, hindistan cevizi gibi

kuru meyvelerin şekerle kaynatılmasiyle yapılmış müstahzar anlaşılır. Sanat icabı olarak imal esnasında meyve veya kabukların zararsız tabii veya sun'i esanslar ile kokulandırılması ve kullanılmasına müsaade edilen boyalardan herhangi birisiyle hafifçe boyanması caizdir. Bunların imalinde glikoz kullanıldığı takdirde bu hususun satıldıkları kaplarda bulundurulacak etikette yazılması mecburidir.

MADDE 370. Şekerleme çeşitlerinin sarılmasında kullanılacak alüminyum veya kalay yapraklarının sâf alüminyum veya kalay olması mecburidir.

**D- Lokum**

MADDE 371. (16/5/1953 tarih ve 4/808 sayılı kararname ile değişik) Lokum, şeker şurubunun (sakkarozun) sitrik veya tartarik asit veya krem dö tartr ile kestirilip nişasta ile usulüne göre pişirilmiş ve içine meyve aksamı, meyve usaresi, bazı çiçeklerin yaprakları, zararsız, tabii veya sun'i esanslar, sakız, fındık, fıstık, ceviz, hindistan cevizi gibi kuru meyveler veya kaymak ilâvesiyle satılan veya icabına göre kullanılmasına özel talimatnamesinde müsaade edilmiş boyalardan herhangi birisi ile hafifçe boyanan müstahzar anlaşılır.

Lokum kütlesinde su miktarı %17 den fazla, mecmu şeker miktarı (mürci şeker hesabıyla) % 83 den az ve kuru meyveli çeşitlerinde kuru meyve miktarı % 15 den az olamaz.

MADDE 372. Lokum çeşitleri şekerle (sakkarozla) yapılır. Ancak bunların imalinde glukoz kullanıldığı taktirde bu hususun satıldığı kaplarda bulundurulacak etikette açık ve okunaklı bir şekilde (glikozla yapılmıştır) ibaresinin yazılı olması mecburidir.

**E- Badem şekeri ve benzerleri**

MADDE 373. Badem şekeri ve benzerleri (Sade badem şekeri, vanilyalı badem şekeri, yaldızlı drajeler, portakal, kişniş şekerleri...) tatlı çiğ veya kavrulmuş iç bademin usulüne göre şeker ve bir miktar nişasta ile kaplanmasiyle hazırlanan müstahzar olup vanilyalı badem çeşitlerinde bu tabakanın içine vanilin ve kullanılmasına müsaade edilen boyalardan herhangi birinden cüz'i miktarda ilâve edilmesi ve teknik icaplara göre dış sathının asit stearik, talk ve parafin gibi maddelerle parlatılmasiyle elde edilir. Yaldızlı draje çeşitlerinde dış tabaka kalay veya alüminyum tozu ile yaldızlanır. Portakal veya kişniş şekeri, tıpkı badem şekeri gibi olup bunun iç kısmı portakal ve turunç kabuğundan veya kişniş taneninden ibarettir.

MADDE 374. Badem şekeri çeşitlerinde tatlı badem yerine acı badem, kayısı veya zerdali çekirdeği kullanmak yasaktır.

MADDE 375. Badem şekerinde badem nispeti % 45 ten, şeker nispeti % 43 ten az, şeker tabakasının nispeti % 55 ten fazla ve vanilyalı badem şekerinde de badem nisbeti % 30 dan az ve şeker tabakasının nispeti de % 66 dan fazla olmamalı ve yaldızlı draje çeşitlerinde kullanılacak kalay ve alüminyum tamamiyle saf bulunmalıdır.

**F- Badem ezmesi ve benzerleri**

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 376. Badem ezmesi ve benzerleri: Tatlı iç badem, fındık veya çam fıstığının kabuklarının ayıklanması, haşlanıp ezilmesi ve usulüne göre şeker ve teknik icaplar dolayisiyle az miktarda nişasta veya lokum hamurunun katılmasından sonra yoğurulup hazırlanmasiyle elde edilen müstahzarlardır.

Bu maddeye kakao ilâve edilebileceği gibi yaş veya kuru meyve aksamı, hindistan cevizi kabuğu tozu, zararsız tabii veya sun'i meyve esansları katılması ve icabına göre kullanılmasına özel yönetmeliğinde müsaade edilmiş olan boyalardan birisiyle hafifçe boyanması da caizdir.

MADDE 377. Badem şekeriyle badem ezmesinin imalinde şeker yerine kısmen veya tamamen glukoz kullanıldığı takdirde bu hususun satıldıkları kaplarda bulundurulacak etiketlerinde açık olarak yazılması mecburidir.

MADDE 378. Badem ezmesi ve benzerlerinin yapıldıkları kuru meyveden başka cins ve kuru meyve ile yapılması, içlerine un, sair hububat ve sebze nişastaları vesair ağırlaştırıcı maddeler katılması ve nitro benzol ve benzeri zararlı maddelerle kokulandırılması yasaktır.

MADDE 379. Badem ezmesi ve benzerlerinde su miktarı % 10 dan mecmu şeker miktarı da sakkaroz hesabiyle % 70 ten fazla olmamalıdır.

**G- Badem kurabiyesi**

MADDE 380. Badem kurabiyesi: Tatlı badem, şeker ve yumurta akı ile usulüne göre yapılıp hususi şekil verilen ve fırında pişirilmiş olan müstahzardır.

Badem kurabiyesine sair kuru yemiş ezmeleri, un,hububat ve kuru sebze nişastalariyle sair yabancı maddeler katılması ve bunun nitro benzol gibi zehirli maddelerle kokulandırılması yasaktır.

MADDE 381. Badem kurabiyelerinde şeker miktarı % 60 dan fazla ve protein miktarı % 12 den az olmamalıdır.

**H- Reçel, marmelât, şurup**

MADDE 382. Yaş veya kuru meyvelerin kabuk veya içlerinin veya bazı çiçeklerin veya yapraklarının mahalli usul ve âdetlere göre, sadece şeker, şeker ve glukoz karışığı veya sadece glukozla veya meyve şekeri ile muayyen bir koyuluğa kadar kaynatılmasiyle hazırlanan maddeye (Reçel) denir.

Bir veya bir kaç çeşit meyvenin karışığının ezilmiş olarak sadece şeker, şekerle karışık glukoz veya sadece glukozla beraber uzun müddet pişirilmesiyle hazırlanan maddeye de (Marmelât) denir.

Teksif edilmiş veya ezilmemiş meyve usarelerinin sıcak veya soğuk şeker, şeker ve glukoz karışığı ile kaynatılmasiyle hazırlanan maddeye ise (Şurup) denir.

Turunçgil meyvelerinden yapılan şuruplara kabuk aksamı veya rendesi konulması ve portakal şurubuna az miktarda sitrik asit katılması caizdir.

MADDE 383. Reçel, marmelât ve şuruplara kıvam vermek üzere pektin kullanılması ve marmelâtlara özel yönetmeliğinde yazılı muhafaza maddelerinden belli miktarda katılması caizdir.

MADDE 384. Şekerleşmiş, reçel, marmelât ve şurupların ıslah edilmeden satılması ve bunlara jelâtin, zamk ve nişâi maddeler katılması yasaktır.

MADDE 385. Sun'i, uzvî asitler ile jelâtin ve jelozla veya zararsız da olsa tabiî veya sun'î esanslar ile yapılmış olan şurupların satılması yasaktır.

MADDE 386. (10/12/1959 tarih ve 4/12500 sayılı kararname ile değişik) Reçel çeşitlerinde meyve miktarı veznen üç kısımda bir kısımdan az; reçelin, meyve hariç şurup kısmında su miktarı % 40 dan fazla mecmu şeker miktarı sakkaroz hesabiyle % 60 dan az olamaz.

Gül reçeline konacak gül miktarı tahdide tâbi değildir.

Marmelâtda su miktarı % 45 den, mecmu şeker miktarı sakkaroz hesabiyle % 50 den fazla olamaz.

Şuruplarda su miktarı % 40 dan fazla, mecmu şeker miktarı sakkaroz hesabiyle % 60 dan az olamaz.

MADDE 387. Pelte: Bâzı meyvelerin veya üsarelerinin su ve şekerle pişirilerek koyuca bir kıvama getirilmesiyle elde edilen müstahzardır.

Bâzı meyvelerin üsaresinin pelte kıvamına getirilmesi mümkün olmadığı takdirde bunlara bir miktar taze elma veya ayva usaresi veya pelteleştirmek hassasına mâlik diğer başka cins meyve üsaresi veya pektin katılması ve kullanılmasına özel yönetmeliğinde müsaade edilmiş olan belli cins ve miktarda muhafaza maddeleri konulması caizdir. Jelâtin, jeloz, zamklar ve nişâi maddeler ve herhangi madenî asit katılması yasaktır.

Peltelerde mecmu şeker miktarı sakkaroz hesabiyle % 50 den aşağı olmamalıdır.

MADDE 388. Reçel, marmelât, şurup ve peltelerin konulup satıldıkları kaplar veya ambalâjları üzerine âmilinin adı, tanıtıcı işaretleri, maddenin net miktarı, yaş veya kuru meyveden veya üsarelerinden yapıldığı ve imallerinde sâfi şekerle veya sâfi glukozla veya bunların karışığı ile yapıldığını gösteren açık ve okunaklı bir etiket konur. Bu etiketler üzerinde yapıldıkları meyvelerin resimlerinin bulunması caizdir.

## BEŞİNCİ KISIM

## PEKTİN

MADDE 389. Pektin: Elma cinsinden muhtelif meyvelerle turunçgillere ait meyvelerden veya bunların üsareleriyle kabuklarından hususî usuller ile çıkarılıp reçel, pelte ve marmelâtlara kıvam vermeğe yarayan ve suda eriyen maddeye denir.

Pektin toz veya mayi halinde olmak üzere iki türlüdür: Mayi halindeki (%5 sâf toz pektini havi mahlûl) pektinin rengi açık esmer renkten daha koyu ve görünüşü bulanık olmamalı ve bir kısım mayi pektin % 3-4 kısım % 60 şeker mamulü ile karıştırılıp ağıza alındığında boğazda kuru meyve yenmesinden husule gelen tada benzer başka bir his husule getirmemelidir.

MADDE 390. Toz pektine jeloz, jelâtin, zamklar ve nişai maddeler ile diğer yabancı maddelerin karıştırılması yasaktır. Pektinde kül miktarı % 12 den ve kuru maddede protein miktarı % 2 den fazla olmamalı, gerek mayi ve gerekse toz pektin hiç bir madenî asidi ihtiva etmemelidir.

Mayi pektinde muhafaza maddesi olarak bir kiloda 2 gram benzoat veya 1,7 gram asit benzoik veya 0,5 gram sülfüro asit konulması caizdir. Bu takdirde kullanılan muhafaza maddesinin cins ve miktarı maddenin ambalajı üzerinde bulundurulacak olan etiketinde âmilinin isim ve adresi ve tanıtıcı işareti ile maddenin peltleştirilme kudreti ve kullanılış tarzının yazılması mecburidir.

## ALTINCI KISIM

## JELÂTİN

MADDE 391. Reçel, şurup, marmelât ve pelteden başka diğer şekerli veya şekersiz yiyeceklere kıvam vermek üzere kullanılan maddeye (Jelâtin) denir. Jelâtin, hususî surette tasfiye edilmiş kokusuz ve hemen lezzetsiz, şeffaf görünüşte, renksiz veya pek hafif sarımurak renkte olmalı ve madenî hiç bir zehiri ihtiva etmemelidir. Jelâtine hususî yönetmeliğinde gösterilen cins ve miktardan başka muhafaza maddeleri katılması yasaktır.

## YEDİNCİ KISIM

## HAMUR TATLILARI, ŞEKERLİ VE ŞEKERSİZ BÖREKLER VE BENZERLERİ, PASTA VE BENZERLERİ, MUHALLEBİ VE BENZERLERİ

MADDE 392. Hamur tatlıları, şekerli veya şekersiz börekler ve benzerleri, pastalar ve benzerleri, muhallebi ve benzerleri, aşure ve benzerleri, esas iptidaî maddeleri un, irmik, nişasta, pirinç veya pirinç sübyesi, şeker, yağ ve yumurtadan ibaret olup, iç veya bâzı çeşitlerinde üstlerine çeşit veya sanat icabı olarak kakao, krem, fındık, fıstık, ceviz, badem, hindistan cevizi tozu, yaş veya kuru meyve aksamı, peynir, et kıyması, vanilya, vanilin, safran ve benzerleri gibi koku veya renk verecek maddeler konulan, fırında veya yağda kızartılmak suretiyle veya diğer surette pişirilerek hazırlanan yiyecek maddeleridir.

MADDE 393. Hamur tatlıları ile böreklerin, pastaların, diğer sütlü veya sütsüz şekerli veya şekersiz yiyeceklerin imalinde kullanılacak bütün iptidaî maddelerin bu Tüzükte bu maddeler için tesbit edilmiş bulunan vasıfları haiz olması şarttır.

MADDE 394. Gerek fırında pişirilen ve gerekse tavada yağ ile kızartılan ve gerekse sair surette pişirilen hamur tatlıları, börekler, pastalar, muhallebi ve benzerlerine verilen isimlerle dış görünüş ve diğer vasıfları bu maddelerin imalinde süt yağı, süt kreması, yumurta, bal, şeker kullanılmış olduğu fikrini verdiği takdirde bu yiyecek maddelerinin münhasıran bu nevî iptidai maddelerle yapılmış olması mecburidir. Bu gibi maddelerin imalinde ucuzluk veya sanat icabı olarak süt yağı yerine vasıfları bu Tüzükte tesbit edilmiş bulunan diğer yemeklik nebatî veya hayvanî yağlar kullanıldığı takdirde kullanılan yağın cinsinin, yiyeceklerin konulduğu kaplarda

bulundurulacak etiketlerde yazılı olması mecburî olduğu gibi imalinde şeker, şekerle karışık glukoz veya sadece glukoz kullanıldığı takdirde bu hususun da ayrıca yazılması şarttır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 395. Muhallebi ve benzerleri sütlü yiyecekler (muhallebi, kazandibi sütlâç, keşkül..) süt, şeker, pirinç, pirinç sübyesi, pirinç unu ve icabına göre nişasta ile yapılırlar. Bu çeşit sütlü yiyeceklerde şeker miktarı (sakkaroz) % 18 den ve süt unsurları topluluğunun tekabül ettiği süt miktarı da % 45 den ve aşure ve benzerleri sütsüz şekerli yiyeceklerde de şeker miktarı (sakkaroz) % 18 den az olmamalıdır.

MADDE 396. Muhallebi ve benzeri sütlü yiyecekler ile aşure ve benzerlerine şeker yerine glikoz konulması yasaktır.

MADDE 397. Her çeşit hamur tatlıları, börekler, pastalar, muhallebi ve benzerleri gibi sütlü yiyeceklerin zararsız da olsa herhangi bir boya ile boyanması yasaktır. Ancak zerdenin yalnız safranla boyanması caizdir.

## SEKİZİNCİ KISIM
## HELVALAR VE BENZERLERİ

### A- Tahin helvası

MADDE 398. (18/4/1972 tarih ve 7/4322 sayılı kararname ile değişik). Tahin helvası; kabukları çıkarılmış susam tanelerinin kavrulduktan sonra hususi değirmenlerde ezilmesiyle elde edilen ve tahin denilen koyu kıvamlı yağlı maddenin, şeker, asit sitrik, asit tartarik ve çögen köklerinin kaynatılmış suyu ile beraber pişirilerek hazırlanması sonucu elde edilen yiyecek maddesine denir.

Tahin helvası, sade olarak yapılabildiği gibi içine kakao, fındık, fıstık, ceviz gibi kuru meyvalar ve sakız ile koku vermek üzere vanilin ve tabii esanslar katılmasiyle şeker veya glukoz yahut bunların karışımı ve pekmez ile yapılabilir. Tamamen şekerle yapılan helvaların etiketi üzerinde (şekerle yapılmıştır) tamamen glukozla yapılanlarda (glukozla yapılmıştır)şeklinde yazılması, glukoz, şeker veya pekmez karışımı ile yapılanlarda ise bunların ne oranda karıştırıldığının belirtilmesi zorunludur.

MADDE 399. (18/4/1972 Tarih ve 7/4322 sayılı kararname ile değişik). Yalnız şekerle yapılmış tahin helvalarında şeker miktarı sakkaroz hesabiyle % 45 den glukoz ile yapılmış tahin helvalarında glukoz miktarı susuz glukoz hesabiyle % 45 den fazla her iki çeşit helvalarda kül miktarı % 2 den çok olmamalı, sağlığa zararsız da olsa, yabancı ve ağırlaştırıcı herhangi bir maddeyi ihtiva etmemelidir.

Ceviz, fındık, fıstık ve badem ile karışık olarak yapılan helvalarda şeker miktarı, bu maddeler çıkarıldıktan sonra safi helva kitlesi üzerinden yapılır.

MADDE 400. (18/4/1972 Tarih ve 7/4322 sayılı kararname ile değişik). Tahinde asidite derecesi en fazla % 3 olacak ve acılık (Kreiss) menfi bulunacaktır.

Asidite derecesi doğrudan doğruya maddenin kendisi üzerinde tayin edilir.

**B- Koz, susam ve kâğıt helvalar**

MADDE 401. (18/4/1972 Tarih ve 7/4322 sayılı kararname ile değişik) Koz helvası; kırılmış, ayıklanmış, ceviz, fındık, fıstık gibi yağlı kuru meyvelerle, yeteri kadar çöğen suyu ve yumurta akının sakkaroz veya glikozla pişirilmesiyle;

Susam helvası; ayıklanmış susam tanelerinin şeker veya glukozla pişirilmesi ile,

Kâğıt helvaları; nişasta hamurunun hususi şekilde tabaka halinde pişirilmesi ve aralarına koyu sakkaroz veya glikoz şurubu, fındık, fıstık veya ceviz gibi kuru meyvelerin konulmasıyla yapılan yiyeceklerdir.

MADDE 402. (18/4/1972 Tarih ve 7/4322 sayılı kararname ile değişik). Koz, susam ve kâğıt helvalarına, glukoz, ve sakkaroz şekerlerinden başka herhangi tadlandırıcı bir maddenin katılması, boyanması, sağlığa zararsız da olsa bu Tüzükte belirtilenlerin dışında herhangi bir maddenin katılması yasaktır.

**C- İrmik ve un helvaları, un kurabiyeleri, pandispanya ve çay bisküvileri (kuru pasta) ve benzerleri**

MADDE 403. (18/4/1972 Tarih ve 7/4322 sayılı kararname ile değişik). İrmik ve un helvaları: un ve irmiğin yağ, şeker, su veya sütle sade olarak yahut içine badem, fındık, fıstık, ceviz gibi kuru meyvelerin karıştırılması suretiyle pişirilerek yapılan yiyecek maddeleridir.

Un kurabiyeleri, pandispanya, çay bisküvileri ve benzerleri de yine un, yağ, şeker, yumurta,süt veya suyla hazırlanan ve hususi şekil verilip fırında pişirilmiş olan yiyecek maddeleridir.

Bu yiyeceklerde bulunan her türlü ilkel maddelerin, bu Tüzükte kendileri için tespit edilmiş bütün vasıfları haiz olması şarttır. İmallerinde kullanılan yağın nevinin (Tereyağı, margarin v.s. gibi)ve yumurtalı olup olmadığının etiketi üzerinde belirtilmesi zorunludur.

MADDE 404. (18/4/1972 Tarih ve 7/4322 sayılı kararname ile değişik). Helva ismi ile satılan bütün helvalarda, kurabiye, pandispanya ve benzerlerinde şeker yerine glikoz konulması ve zararsız da olsa herhangi bir boya ile boyanmaları yasaktır. Ancak tahin, koz, susam ve kâğıt helvalarıyla bisküvilerde, sanat icabı glikoz kullanılabilir. Bu takdirde kullanılan glikoz miktarının etikette belirtilmesi zorunludur.

MADDE 405. (18/4/1972 Tarih ve 7/4322 sayılı kararname ile değişik) Pandispanyalarda su miktarı % 30 dan fazla şeker miktarı sakkaroz hesabı ile % 20 den az olmayacaktır.

## DOKUZUNCU KISIM
## PEKMEZ VE BULAMA

MADDE 406. Pekmez ve bulama: Üzüm ve emsali şekerli meyveler usarelerinin mahallî usul ve âdetlere göre kaynatılarak koyulaştırılması suretiyle elde edilen koyu renkli ve koyu kıvamdaki maddeye (Pekmez) ve usâresinin daha ileri derecede koyulaştırılması suretiyle hazırlanan katıca kıvamdaki maddeye de (Bulama) denir.

MADDE 407. Pekmezin + 15 santigrattaki kesafeti 1.300 den, mecmu şeker miktarı glikoz hesabiyle % 60 dan az, kül miktarı % 3,5 dan ve asidite derecesi % 8 den fazla, bulamalarda mecmu şeker miktarı glikoz hesabiyle % 70 den az ve kül miktarı % 3,5 dan fazla olmamalıdır.

MADDE 408. Pekmez ve bulamalara hariçten şeker, glukoz ve her nevi muhafaza maddeleri, yabancı ve ağırlaştırıcı maddeler katılması yasaktır. Bulamalara sanat icabı olarak bir miktar yumurta sarısı ve akı katılması caizdir.

## ONUNCU KISIM

## BOZA

MADDE 409. Boza, darı, mısır veya pirincin ezilmesi, kabuk kısımlarından ayrılması, su katılarak pişirilmesi ve süzüldükten sonra hafif tahammur ettirilmesi ve şeker ilâvesi suretiyle hazırlanan beyaz krem renginde, koyuca kıvamda, tatlı veya tatlı ekşimtrak lezzette olan içilecek maddeye denir.

Bozaya hariçten un, sair nişâi maddeleri, glikoz katılması yasaktır.

MADDE 410. Bozada mecmu şeker miktarı sakkaroz hesabiyle % 15 gramdan az, asidite derecesi veznen % 4 den fazla olmamalıdır.

## ON BİRİNCİ KISIM

## ŞEKER, ŞEKERCİLİK MAMULÂTI VE ŞEKERLE YAPILAN YENİLECEK VE İÇİLECEKLER HAKKINDA MÜŞTEREK HÜKÜMLER

MADDE 411. Şeker, şekercilik mamulâtı ve şekerle yapılan yenilecek ve içileceklere şeker yerine sakkarin, dülsin, glüsin, sükramin (sakkarinat d'amonyak), Kristalloz (sakkarin dö süt gibi) sun'î tad verici kimyevi maddelerin katılması yasaktır.

## ON İKİNCİ KISIM

## BOZULMUŞ, TAKLİT VEYA TAĞŞİŞ EDİLMİŞ ŞEKER, MEYVE ŞEKERİ, GLUKOZ, ŞEKERLE YAPILAN YENİLECEK VE İÇİLECEK MADDELER, PEKTİN, JELÂTİN, HAMUR TATLILARI, ŞEKERLİ VE ŞEKERSİZ BÖREKLER

### GLUKOZ VE BENZERLERİ, MUHALLEBİ VE BENZERLERİ, AŞURE VE BENZERLERİ,

### HELVALAR VE BENZERLERİ, PEKMEZ VE BULAMA, BOZA

MADDE 412. (10/12/1959 tarih ve 4/12500 sayılı kararname ile değişik). Şeker, meyve şekeri, glikoz, şekerle yapılan yenilecek ve içilecek maddeler (şekercilik çeşitleri), pektin jelâtin, hamur tatlıları, çay bisküvileri ve pandispanyalar, börekler, muhallebicilik çeşitleri, her nevi helvalar, pekmez, bulama ve boza ile bunların

yapılmasında yardımcı olarak kullanılan diğer iptidaî maddeler aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

a) Bu Tüzük hükümlerine göre taklit veya tağşiş edilmiş sayılan iptidaî maddelerle yapılmış olanlar,

b) İmallerinde şeker yerine sakkarin, dülsin, sükramin, kristalloz ve benzerleri gibi sun'i tad verici maddeler kullanılmış olanlar,

c) Bu Tüzük hükümlerine uygun vasıflarda etiketi olmıyanlar ile muhteviyatı etiketlerinde yazılı vasıf ve izahlara uygun bulunmayanlar,

d) İmallerinde tatlı badem yerine acı badem, kayısı, zerdali ve benzeri meyvelerin çekirdekleri kullanılmış olan badem ezmeleri, badem şekeri ve benzerleri gibi şekercilik mamulâtı,

e) İçlerine sanat veya çeşit icabı bakımından konulmaları lâzım gelen maddelerden başka yabancı maddeler, jelâtin, jeloz, zamklar, nişaî maddeler, sair koyulaştırıcı maddeler katılmış olan her türlü şekerli yenilecek maddeler ve sun'î olarak yapılan şuruplar,

f) Usaresi alınmış meyveler veya posalariyle yapılmış her nevi reçel, marmelât, pelte veya şuruplarla kuru meyvelerle yapıldığı yağ meyve ile yapılmıştır diye satılan veya etiketlerinde bu husus bildirilmiyen her nevi reçel, marmelât, şuruplar, pelteler ve şekerlenmiş reçel, marmelât ve şuruplar,

g) Çok esmer renkte ve 388 inci maddede tarif edildiği tarzda şekerli su ile ağıza alındığı vakit gayri tabiî tadda olan veya ihtiva ettiği toz pektin miktarı % 5 ten aşağı nispette olan mayi pektinlerle kül miktarı % 12 den ve kuru maddede protein miktarı 2 den fazla olan pektinler,

h) 18/4/1972 Tarih ve 7/4322 sayılı kararname ile değişik) İmallerinde süt yağı kullanılmadığı halde (Süt yağı ile yapılmıştır) diye satılan veya hangi nevi yağ ile yapıldığı bildirilmiyen her nevi pasta, şekercilik çeşitleri, pandispanya çay bisküvileri, hamur tatlıları, börek ve benzerleri yenecek maddeler,

i) Yumurta ile yapıldığı ve içlerine yumurta konulduğu zehabını vermek üzere zararsız da olsa herhangi bir boya ile boyanmış olan pasta, pandispanya, çay bisküvileri, hamur tatlıları, börek ve benzerleri gibi yiyecek maddeleri ile, safran yerine zararsız da olsa başka bir boya ile boyanmış olan zerdeler,

j) Glikozla veya glikozla karışık şekerle yapılmış olduğu halde (Sâfi şekerle yapılmıştır) diye satılan veya etiketinde bu husus bildirilmiyen tahin helvası ile diğer helvalar ve içine hariçten şeker, glikoz ile zararsız da olsa her nevi muhafaza maddeleri yabancı ve ağırlaştırıcı maddeler katılmış olan pekmez ve bulamalar,

k) Su miktarı % 30 dan fazla, şeker miktarı % 20 den az ve yumurtalı olduğu, etiketinde belirtildiği halde yumurta miktarı kuru madde üzerinde 100 gramdan aşağı olan pandispanyalar,

l) Sakkaroz miktarı %99 dan az olan kelle, küp, kristalize, pudra şekerleriyle terkibindeki su miktarı %35 den fazla olduğu halde, bu husus etiketinde bildirilmemiş olan meyve şekerleri veya glukoz miktarı, toz olan çeşitlerinde % 95 ten çok katı

kitle halinde olanlarında %60 dan ve şurup halinde olanlarında % 30 dan aşağı olan glukozlar.

m) Sakkaroz miktarı % 98 den aşağı olan akide şekeri ve benzerleri; lokum kitlesinde su miktarı % 10 dan fazla, mürci şeker miktarı % 90 dan az, kuru meyveli çeşitlerinde kuru meyve miktarı % 15 den az olan lokumlar; badem nispeti % 45 den az ve şeker tabakası nispeti % 55 den fazla ve şeker miktarı % 43 den az olan badem şekerleri, badem nispeti % 30 dan az, şeker tabakası nispeti % 66 dan fazla olan vanilyalı badem şekerleri; su miktarları % 10 dan, şeker miktarı % 70 den fazla olan badem ezmesi ve benzerleri; şeker miktarı % 60 dan fazla ve mecmu protein miktarı % 12 den az olan acıbadem kurabiyeleri içindeki meyve miktarı 3 kısımda bir kısımdan az, su miktarı % 40 dan fazla, mecmu şeker miktarı sakkaroz hesabiyle % 60 dan az olan reçeller; su miktarı % 40 dan, mecmu şeker miktarı % 50 den fazla olan marmelâtlar; su miktarı % 40 dan fazla, mecmu şeker miktarı sakkaroz hesabiyle %60 dan az olan şuruplar; mecmu şeker miktarı % 50 den az olan peltefer.

n) Şeker miktarı %18 den, süt miktarı % 45 ten az muhallebi ve benzerleriyle şeker miktarı % 18 den az olan aşure ve zerdeler,

o) 18/4/1972 tarih ve 7/4322 sayılı kararname ile değişik). Şeker miktarı % 45 den kül miktarı %2 den fazla tahin helvaları ile kesafeti 1,30 dan, mecmu şeker miktarı glikoz hesabiyle % 60 dan az ve kül miktarı % 3,5 dan, asidite derecesi % 8 dereceden fazla olan pekmezler, mecmu şeker miktarı glikoz hesabiyle % 70 den az, kül miktarı % 3,5 dan fazla bulamalar,

p) Şeker miktarı, sakkaroz hesabiyle % 15 ten az, asidite derecesi % 4 den fazla olan bozalar,

MADDE 413. Şeker, meyve şekeri, glikoz, şekerle yapılan yenilecek ve içilecek maddeler (şekercilik çeşitleri), pektin, jelâtin, hamur tatlıları, pandispanya, pasta, çay bisküvileri, börekler muhallebicilik çeşitleri her nevi helvalar, pekmez, bulama ve boza aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Bu Tüzük hükümlerine göre sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılan iptidaî maddelerle yapılmış olanlarla, tahallül etmiş, küflenmiş, kurtlanmış, avarya olmuş, fena koku peyda etmiş, acımış, ekşimiş veya sair suretlerle tegayyür etmiş ve kirlenmiş olanlar,

b) İmallerinde sağlığa zararlı olan tabiî veya sun'î esanslar veya uzvî veya madenî asitler veya özel yönetmeliğinde kendileri için kullanılmalarına müsaade edilmiş olanlardan başka veya fazla miktarda boya veya başka cins veya belli edilmiş miktardan fazla muhafaza maddesi katılmış olanlar,

c) Kurşun vesair zehirli maddelerle karışık kalay veya alüminyum ile yaldızlanmış draje badem şekeri ve benzerleriyle kurşun vesair zehirli maddeleri havi kalay ve alüminyum yapraklara sarılmış şekerleme ve benzerleri,

d) Madenî veya organik zehirli maddeleri havi jelâtinler ile bulanık görünüşte, fena kokulu, bozulmuş, boyanmış veya özel yönetmeliğindeki belli miktarlardan fazla muhafaza maddesini havi jelâtinler,

c) İçilmeye elverişli olmayan su ile yapılmış bozalar.

MADDE 414. İçlerine her ne maksatla olursa olsun madenî veya uzvî zehirli bir madde katılmış olan şeker, meyve şekeri, glikoz, şekerle yapılan yenilecek ve içilecek maddeler (Şekercilik çeşitleri) pektin ve jelâtin, hamur tatlıları, pandispanya, pasta, çay bisküvitleri, börekler, muhallebicilik çeşitleri, her nevi helvalar, pekmez, bulama ve boza sağlığı hafif veya ağır surette ihlâl edecek derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 415. Muayene ve tahlil lâboratuvarlara gönderilmek üzere alınacak örnek miktarı ağzı imtizaçlı kapakla kapalı teneke kutu, cam kavanoz veya şişelere konulmak şartiyle, şeker, şekercilik, tatlıcılık, muhallebicilik, börekçilik, helvacılık mamulâtı ile pekmez, bulama ve bozadan açık olarak satılanlarından 150 gram ve hususî ambalâj içinde satılanları ile bu gibi yenilecek ve içileceklerin yapılmasında kullanılan iptidaî maddelerden de 150 şer gramdan aşağı olmamak üzere bir orijinal ambalâjdan ve pekmez, bulama ve bozadan da 200 gramdan ibaretir.

## ON YEDİNCİ BÖLÜM

## SULAR VE BUZLAR

### BİRİNCİ KISIM

### SULAR

Aşağıdaki 416, 417, 418 ve 419 uncu maddeler 4/6/1974 tarih ve 7/8369 sayılı kararname ile değişiktir. Resmî Gazete 16/6/1974, sayı 14917.

**Önemli not:** Ağustos 1986 tarihli ve Resmi Gazetede yayınlandıktan sonra yürürlüğe giren "İçme ve Kullanma Suyu Temin Edilen ve Edilecek Olan Yüzeysel Su Kaynaklarının Kirlenmeye Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik" ile İçme ve Kullanma Suyu Temin Edilen Kaynaklardaki Hamsu Standart Parametreleri belirlenmiştir.

MADDE 416. İçilen sularla, gıda maddelerinin hazırlanmasında ve yapılmasında, kişisel veya genel temizlik işlerinde kullanılan sular; kaynak (memba) suları, içme ve kullanma suları isimleri altında ikiye ayrılır.

A- Kaynak suları; (jeolojik şartları uygun toprak derinliklerinde toplanan, bir çıkış noktasından sürekli olarak kendiliğinden akan ve 417 nci maddedeki temizlik ve benzerleri)

B- İçme ve kullanma suları; toplumun içme ve kullanma (yemek yapma, temizlik ve benzeri) ihtiyaçları için kullandığı hijyenik sulardır. Bu suların özellikleri 424 üncü maddede belirtilmiştir.

MADDE 417. Kaynak sularında aşağıdaki niteliklerin bulunması gereklidir:

a) Hiçbir zaman bulanmamak üzere daima berrak, tortusuz, kokusuz ve renksiz olacaktır.

b) Bu suların doğal olarak ihtiva edebilecekleri kimyasal maddelerin cins ve miktarları:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Sulfat | ($SO_4$) | Litrede | 20 | mg'ı |
| Klorür | (Cl) | " | 30 | " |
| Florür | (F) | " | 1 | " |
| Nitrat | ($NO_3$) | " | 25 | " |
| Demir | (Fe) | " | 0,3 | " |
| Mangan | (Mn) | " | 0,1 | " |
| Bakır | (Cu) | " | 1 | " |
| Çinko | (Zn) | " | 5 | " |
| Total organik madde miktarı asit vasatta (oksijen hesabıyla) geçmiyecektir. | | " | 2 | " |

Bu sularda, nitrit, amonyak ve zehirli maddeler bulunmayacak, sertlik derecesi en fazla 10 Fransız derecesi ve pH 6,5-8,5 olacakır.

Bu Tüzük'ün yürürlüğe girmesinden önce, işletme ruhsatı verilen kaynak suları; toplam sertlik, organik maddeler miktarı, klorür, nitrit ve amonyak değerleri bakımından bu Tüzük hükümlerine tabi olup, ihtiva ettikleri diğer madde miktarları bakımından bu hüküm dışındadırlar.

c) Bu suların kaynaklarından alınan numunelerin 1 $cm^3$ ünde jeloz plakında 50 den fazla aerob bakteri, $cm^3$ ünde koliform üremiyecek ve içinde bulaşma ve kokuşmayı gösterir diğer bakterilerle patojen mikroplar, protozoerler,orustacealar bulunmayacaktır.

d) Rakyoaktivite kontrolunu gerektiren hallerde radyoaktivite miktarları aşağıdaki sınırları geçemez:

Alfa vericiler, litrede en çok 1 pikokürî (picocurie),

Beta vericiler, litrede en çok 10 pikokürî (picocurie).

MADDE 418. a) Kaynak suları işletmek isteyenler, yönetmelikte belirtilen esaslara uygun olarak önce Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından tesis izni, sonra da sularını satabilmek için işletme ruhsatı almak zorundadırlar.

b) Kaynak sularının gerek beslenme bölgeleri, gerekse kaptaj yapıldıkları yerler, suyu her türlü kirlenmelerden koruyacak ve içine insan ve hayvan girmesini ve diğer suların karışmasını önleyecek şekilde ve Umumî Hıfzıssıhha Kanununun 237 nci maddesinde tarif edildiği üzere, himaye bölgesi ile sınırlandırılmış olacaktır.

c) Kaynak sularının, dışardan içerisine hiç bir şey sızmayacak tarzda sağlam ve suyun niteliklerini bozmayacak maddelerden yapılmış bir kaptaj tesisi içine alınması zorunludur. Kaptaj, isale ve depoların nitelikleri yönetmelikte gösterilen esaslara uygun olacaktır.

MADDE 419. Kaynak suları, ancak kaynaklardaki veya kaynaklarından doğrudan doğruya özel borularla sevkedildiği ve nitelikleri bu Tüzük'ün 420 nci maddesinde belirtilen doldurma yerlerinde doldurularak satılabilir. Doldurma yerlerinde doldurulmuş kaplar içindeki suların başka yerlere taşınarak oralarda tekrar başka kaplara doldurulmak suretiyle satışa çıkarılması ve satışı yasaktır.

Kaynak sularının çıkış ve doldurma yerleri Belediye sınırları içinde olanlar belediyelerce, bunlardan biri veya her ikisi belediye sınırları dışında olanlar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı örgütlerince kontrol edilecek ve en az üç ayda bir kaynaktan alınacak numuneler analize gönderilecektir.

MADDE 420. (25/7/1970 Tarih ve 7/1127 sayılı kararname ile değişik). Kaynak sularının doldurma yerlerinde, dışardan her türlü kirlenmeleri önleyecek şekilde doldurma, kapatma tesisleriyle su kaplarının yıkanması ve fennî temizliklerinin sağlanması için gerekli tertipler ve vasıtalar bulunacaktır.

MADDE 421. (25/7/1970 Tarih ve 7/1127 sayılı kararname ile değişik). Kaynak sularının doldurma yerine kadar akacağı veya doldurma yerinde konulacağı her türlü kap ve vasıtaların ve kapaklarının sağlığa zararlı olabilen veya bu suların niteliklerini bozan maddelerden yapılmış olmaması ve suların her türlü kirlenmelere karşı tamamiyle korunması şarttır.

MADDE 422. (4/6/1974 tarih ve 7/8369 sayılı kararname ile değişik). Kaynak sularının kaptajında, isalesinde, depolanmasında, doldurulmasında ve satışında uyulması gerekli zorunluluklar ve bunlara uyulmaması halinde alınması gereken tedbirlerle bu suların satışında kullanılacak kapların şekli ve üzerinde bulunması gereken yazı ve işaretler Yönetmelikte gösterilir.

Kaynak suları camdan yapılmış ve nitelikleri yönetmelikte belirtilen kaplarda satılacaktır.

Bunlardan şişelerin ve galonların yıkanması, doldurulması ve kapsüllenmesinin tam otomatik cihazla el değmeden yapılması ve bütün kapakların alüminyumdan olması, üzerine suyun sertlik derecesinin ve adının kabartma olarak yazılması zorunludur. Bu kapaklar bir defadan fazla kullanılamaz.

Damacanaların yıkanması, temizlenmesi ve doldurulması yönetmelikte gösterilen esaslara göre yapılır.

Aşağıdaki 423, 424 ve 425 inci maddeler 25/7/1970 tarih ve 7/1127 sayılı kararname ile değişiktir. Resmî Gazete 28/8/19760, sayı 13593.

MADDE 423. Kaynak sularının herhangi bir usulle niteliğini etkileyecek bir işleme tâbi tutulması, diğer suların sun'i vasıtalarla niteliklerini ıslah ederek kaynak suyu adı altında satılması veya kaynak suların katılması yasaktır.

B- İçme ve kullanma suları:

MADDE 424. Toplumun içme ve kullanma suları:

a) Gerektiğinde fennî usullerle temizlendikten sonra içilen veya kullanılan yeraltı suları,

b) Ancak fennî usullerle temizlendikten sonra içilen veya kullanılan dere, nehir, göl, sarnıç ve yerüstü suları,

c) Fennî usullerle temizlenmiş ve uygun metotlarla demineralize edilmiş deniz suları,

dır.

MADDE 425. İçme ve kullanma sularının aşağıdaki niteliklerde olması gereklidir:

a) Daima berrak, renksiz, kokusuz ve tortusuz olacaktır.

Bu suların tabiî olarak ihtiva edecekleri kimyasal maddelerin cins ve miktarları:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Kurşun | (Pb) | Litrede | 0,05 | mg'ı |
| Arsenik | (As) | " | 0,05 | " |
| Selenyum | (Se) | " | 0,01 | " |
| Kadmiyum | (Cd) | " | 0,01 | " |
| Siyanür | (CN) | " | 0,2 | " |
| Florür | (F) | " | 1,5 | " |
| Nitrat | ($NO_3$) | " | 45,0 | " |
| Bakır | (Cu) | " | 1,5 | " |
| Demir | (Fe) | " | 1,0 | " |
| Mangan | (Mn) | " | 0,5 | " |
| Çinko | (Zn) | " | 15,0 | " |
| Sülfat | ($SO_4$) | " | 400,0 | " |
| Klorür | (Cl) | " | 600,0 | " |
| Fenolik maddeler | | | 0,002 | |
| Total organik madde miktarı (Oksijen hesabıyla) | | " | 3,5 | " |

Amonyok ve nitrit bulunmayacak, sertlik derecesi en fazla 50 fransız derecesi ve pH 6,5-9,2 i olacaktır.

Daha yüksek sertliğe sahip içme ve kullanma suları Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının izniyle tüketime verilebilir.

Klorlanmış sularda serbest bakiye klor miktarı litrede 0,5 mg. dan fazla olmayacaktır.

c) Bu suların tedarik edildikleri yerlerden alınan numunelerin $m^3$ ünde (Jeloz plakında) 500 den fazla aerop bakteri üremeyecek, protozoerleri ve crustaceaları ihtiva etmeyecektir.

d) Radyoaktivite kontrolunu gerektiren hallerde radyoaktivite miktarı aşağıdaki miktarı geçemez;

Alfa vericiler, litrede en çok 1 Pikokûri (Picocurie),

Beta vericiler, litrede en çok 10 Pikokûri (Picocurie)

e) Bu suların lüzum görüldükçe ve her halde en geç üç ayda bir resmi laboratuvarlarda analiz ve kontrolu zorunludur.

MADDE 426. (4/6/1974 Tarih ve 7/8369 sayılı kararname ile değişik). İçme ve kullanma sularını kaynak suyu, soğuk su veya bunlara benzer diğer isimler altında, yahut kapalı veya açık kaplar veya tanker ve benzeri araçlar içinde satmak yasaktır.

Ancak fenni su şebekelerinin bulunmadığı veya sıhhî içme ve kulanma suyunun yeterli olmadığı yerlerde, bu sular, mahallî sağlık teşkilâtının saptayacağı ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının uygun göreceği esaslar içinde satılabilir.

MADDE 427. Fenni usullerle temizlenmek mecburiyeti bulunan suların kaptaj ve temizleme isalesine ait tesislerin, projelerin sular hakkındaki 831 sayılı kanun gereğince Sağlık ve Sosyal Yardım bakanlığınca tasdik edilmiş olması şarttır. Bu suların ham ve temizlenmiş ve şehir şebekesindeki tevzi musluklarından günlük olarak fiziki, kimyevî ve bakteriyolojik vasıflarının kontrolü mecburidir.

MADDE 428. Bulundukları kapların cidarını yiyip aşındıran (agresiv) karakteri olduğu lâboratuvar tahlilleriyle anlaşılan kaynak ve içme ve kullanma sularının, agresivitileri ıslah edilmeden tutya, kurşun, demirden yapılmış veya içinde antimuan, kurşun gibi zehirli maddeler bulunan her türlü kap ve vasıtalar içinde bulundurulması veya bu cins maddelerden yapılmış borularla nakil ve isalesi yasaktır.

## İKİNCİ KISIM
## BUZLAR

MADDE 429. Sarf ve istihlâk edilecek buzlar bu Tüzükte vasıfları yazılı kaynak veya içme ve kullanma suları ile yapılacak, doğrudan doğruya veya eritildiği zaman içinde gözle görülebilen hiç bir yabancı maddeyi ihtiva etmiyecektir. Buzların eritilerek muayene ve tahlil edildiği zaman yapıldığı suyun bütün sıhhî vasıflarını haiz olması şarttır.

MADDE 430. İçilecek ve yenilecek maddeleri içine kar atmak veya doğrudan doğruya karla temas ettirmek suretiyle soğutmak yasaktır.

## ÜÇÜNCÜ KISIM
## BOZULMUŞ, TAKLİT VEYA TAĞŞİŞ EDİLMİŞ KAYNAK VE İÇME VE KULLANMA SULARI İLE BUZLAR

(Aşağıdaki 431, 432 ve 434 üncü maddeler 4/6/1974 tarih ve 7/8369 sayılı kararname ile değişiktir. Resmî Gazete 16/6/1974, sayı 4917).

MADDE 431. Kaynak, içme ve kullanma suları ve buzlar aşağıdaki hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Bu Tüzük ve ilgili yönetmelik hükümleri gereğince müsaadesi alınmadan işletilen kaynak suları,

b) Kimyasal, fiziksel ve bakteriolojik niteliklerindeki bozuklukları sunî surette ıslah edilerek kaynak suyu adı altında satılan sular,

c) 422 nci madde hükmü ile bu maddede sözü edilen yönetmelikteki esaslara uymayan kaplarla satılan kaynak suları,

d) 417 ve 425 inci maddelerde belirtilen niteliklere uymayan kaynak, içme ve kullanma suları ile 426 ncı madde şartları dışında satışa çıkarılan içme ve kullanma suları,

e) Yapıldığı suyun özelliklerine uymayan buzlar.

MADDE 432. Kaynak, içme ve kullanma suları ve buzlar aşağıdaki hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Bulanık, kokulu tortulu, renkli olan her türlü kaynak, içme ve kullanma suları ve bu sularla yapılmış buzlar.

b) Himaye bölgesi olmayan ve kaptaj, isale, doldurma ve dağıtımları gerekli fennî ve sıhhî şartlar altında bulunmayan ve nitelikleri bu Tüzük ve Yönetmelikte bkelirtilen şişe ve galonları yıkama, doldurma ve kapatma için tam otamatik cihazı olmayan kaynak suları,

c) İçinde patojen mikroplar veya bulaşmayı gösteren bakteri, protozoer ve crustacealar bulunan veya bu Tüzükte belirlenen bakteriyolojik, radyoaktivite ve kimyasal sınırları aşan kaynak, içme ve kullanma suları ile bu sularla yapılmış buzlar,

d) Kirli veya şüpheli olmaları nedeniyle yapılan tasfiyeler için gerekli tesisleri yetersiz olan veya temizlenmiş suyun bakteriyolojik nitelikleri bu Tüzük hükümlerine aykırı bulunan içme ve kullanma suları ve bu sularla yapılmış buzlar,

e) Suyun kaptaj, nakil ve dağıtım veya muhafazası esnasında, kurşun veya antimuan gibi zehirli maddeler ihtiva eden kap ve vasıtalarla temas eden bütün agresiv sular ve bu sularla yapılmış buzlar,

f) Tüzükte gösterilen sınırlar üstünde radyoaktivite saptanması nedeniyle satışı yasaklanmış kaynak, içme ve kullanma suları ve bu sularla yapılan buzlar.

MADDE 433. İçine herhangi bir sebeple zehirli maddeler katılmış olan kaynak ve içme ve kullanma suları ve bu sularla yapılmış olan buzlar sağlığı az veya çok bozacak derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 434. a) Şişelerle satılan kaynak sularından bakteriyolojik analiz için orijinal şişelerinden 2 adet, kimyasal analiz için orijinal şişelerinden 6 adet,

b) Galon, damacana ile satılan kaynak sularının kaptaj, isale hattı, doldurma yerlerinden ve içme kullanma sularından bakteriyolojik analiz için steril şişelere 100 $cm^3$ den, kimyasal analiz için temiz şişelere 2 litreden az olmamak üzere Numune alınır.

## ON SEKİZİNCİ BÖLÜM
## ALKOLSÜZ İÇKİLER

### BİRİNCİ KISIM
### ŞERBETLER

MADDE 435. Limon, portakal, turunç, vişne ve benzerleri meyvelerin taze veya konserve usarelerine veyahut demirhindi gibi bazı nebat aksamına su ve şeker ilaâvesiyle yapılan fermante olmamış içkilere (Şerbet) denir.

MADDE 436. Şerbetlere ekşiliğini arttırmak için sağlığa zararsız da olsa hariçten herhangi bir asit katılması ve kokulandırılmak için esans konulması yasaktır.

Şerbetlere, esas itibariyle zararsız da olsa herhangi bir muhafaza maddesi ve boya katılamaz.

MADDE 437. Şerbetler mutad olarak sakkaroz şekeriyle yapılırlar. İçerisine herhangi bir surette sun'î tad verici maddeler ilâvesi yasaktır. Şerbetlerde mecmu şeker miktarı (Sakkaroz hesabiyle) % 10 dan aşağı bulunamaz.

MADDE 438. Şerbetler yapıldıkları meyvenin adı ile satılırlar.

MADDE 439. Şerbetler aşağıdaki hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

a) Sun'î esansla yapılmış veya taze meyveden yapıldığı bildirildiği halde içerisine boya veya muhafaza maddesi katılmış bulunanlar,

b) Yapılmış olduğu meyve adından başka bir ad ile satılanlar,

c) Sun'î tad verici maddeler konmuş olanlarla şeker miktarı % 10 dan aşağı olanlar.

MADDE 440. Şerbetler aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Tahammur etmiş, küflenmiş veya diğer bir suretle tegayyür etmiş içilmeye elverişli olmıyan sularla yapılmış olanlar,

b) Zararlı veya iğrendirici yabancı maddeleri, patojen bakteriler veya protozoerleri ihtiva edenler,

c) Kurşun, bakır, çinko gibi zararlı maddeler mürekkebatını ihtiva edenler,

MADDE 441. İçine herhangi bir maksatla zehirli bir madde katılmış olan şerbetler sağlığı hafif veya ağır surette ihlâl edecek şekilde tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 442. Lâboratuvara tahlil için gönderilmek üzere şerbetlerden alınacak nümune miktarı asgarî yarım litredir.

## İKİNCİ KISIM
## SUN'İ GAZLI SULAR (GAZOZ, SODA)

A- Gazoz:

MADDE 443. İçerisinde belli miktarda sitrik asit veya tartarik asit, şeker ve saf karbonik asidi ihtiva eden içilmeğe elverişli sularla yapılan içkiye (Gazoz) denir.

B- Soda:

MADDE 444. İçilmeğe elverişli sularla yapılan ve içerisinde sâf karbonik asidi ihtiva eden içkiye (Soda) denir.

MADDE 445. Gazoz ve soda yapılmak için kullanılan karbonik asit sâf olacak ve istihsali esnasında fennî bir surette yıkanmış ve temizlenmiş bulunacaktır.

MADDE 446. Gazoz imalinde kullanılacak sitrik asit veya tartarik asit sâf olacak ve bunlar gazoz imalâthanelerinde paket ve diğer kaplar içerisinde üzerinde isimleri yazılı olarak saklanacaktır.

MADDE 447. Gazozlara yukardaki maddelerde yazılı asitlerden başka meyve şurupları veya limon şurubu veya meyve usaresi ilâve edilebilir.

MADDE 448. Gazozlarda kullanılacak şeker (sakkaroz) litresinde en az 80 gram olacaktır.

MADDE 449. Basit gazozlarda sitrik asit veya tartarik asit miktarı (karbonik asit hariç olmak üzere) litrede 1 gr. dan az ve 2 gr. dan fazla olamaz. Bu gazozlar limon, portakal, mandalin gibi tabiî esanslarla kokulandırabilirler.

Muhtelif meyve usareleriyle veya şuruplarıyle yapılan nevilerinde asgari asidite miktarı (tartarik asit hesabiyle) litrede 1 gr. dan az* ve yapıldıkları şurup veya meyve usaresinden mütevellit asiditeleri gayri tabii bir şekil verecek kadar fazla olmamalıdır. Gazoz imalinde kullanılacak şurupların boyanmış olmaması şarttır.

MADDE 450. Gazozlara sakkarin ve dulsin gibi sun'î tad verici ve saponin gibi köpük veren maddelerin konması, bunların boyanması ve sun'î esansla kokulandırılması yasaktır. Ancak muhafaza maddesi katılmış meyve usareleriyle yapılmış gazozlarda bunlardan geçme çüz'î miktarda muhafaza maddesi kullanılabilir. Bu takdirde bu çeşit gazozların etiketleri üzerinde bu cihet açıkça bildirilmelidir.

MADDE 451. (16/5/1953 Tarih ve 4/808 sayılı kararname ile değişik). Bir meyvenin adı ile satılan gazozlar o meyvenin üsaresiyle yapılmış olacaktır.

Ancak kola ve diğer hülâsaları ihtiva eden gazozların satılabilmesi bunların terkiplerini, Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletince kabul edilmiş olmasına bağlıdır.

MADDE 452. Sun'î gazlı suların bulundukları şişeler renksiz camdan yapılmış olacak ve ağızları, içi mantar safiasını havi, zararsız maddeden yapılmış, bir kapsül ile kapatılmış bulunacaktır.

MADDE 453. Sun'î gazlı suların şişeleri üzerinde imalâthanenin isim ve adresini bildirir bir etiketi bulunacak ve ağızlarındaki kapsullerindç yapanın soğuk damga veya sabit boya ile yazılı olmak üzere tanıtıcı bir işareti bulunacaktır.

MADDE 454. Seyyar olarak gazoz imali ve bilyalı şişelerin kullanılması yasaktır.

MADDE 455. Gazlı suların imâline mahsus madeni borular asitten mütessir olmayacak ve toksik madenleri ihtiva etmeyecek terkipte olacaktır.

MADDE 456. Gazoz yapmağa mahsus, toz, bonbon (şekerlemeler) ve emsali müstahzarlar ancak kapalı ambalâjlar içerisinde satılırlar ve bunların terkipleri suya ilâve edilerek gazoz haline geldiği vakit gazozların terkibinin aynı olacak ve bu meyanda husule gelen tâli mahsuller nazarı dikkate alınmıyacaktır. meyveli oldukları

---

* Bu konuda Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının açıklaması:

Bakanlığımızın 10/2/1978 tarih ve 5351 sayılı tamimine göre; Gıda Maddeleri tüzüğünün 449. maddesinde yazılı meyveli gazozlarda asit miktarı açık olarak belirtilmediğinden, konunun açıklığa kavuşturulması amacıyla Bakanlığımızca yapılan çalışmaların sonucunda;

Gazlı meyveli gazozlardan portakallı ve mandalinlilerde en çok asit miktarının (sitrik asit) 3-3,5 g/l, greyfurt içerenlerde ise 4 g/l olması uygun görülmüştür.

Ancak Avrupa Ekonomik Topluluğu ülkeleri standardlarına ve dış kaynaklara dayanılarak asit miktarı sitrik asit ya da tartarik asit cinsinden % 4,5 olarak Bakanlığımızca kabul edilmiştir.

takdirde ambalâjları üzerinde yapıldıkları meyvenin ismini taşıyacak şekilde etiketi ihtiva edeceklerdir.

MADDE 457. Sun'î gazlı sular aşağıda yazılı hallerde taklit ve tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Zararsız da olsa sâf olmayan veya bu Tüzükte kullanılmasına müsaade edilmemiş iptidai maddelerle yapılanlar,

b) Şeker veya asit miktarı yukarıdaki maddelerde yazılı miktardan aşağı olanlar ve içerisinde sun'î esans ilâve edilmiş olanlarla konserve meyve usaresi veya şuruptan yapıldığı halde bu hususiyeti etiketlerinde bildirmemiş olanlar,

c) Bir meyvenin adıyla satıldığı halde o meyvenin usaresiyle yapılmamış olanlar.

d) Şişeleri, kapakları ve etiketleri yukarıdaki maddelerde yazılı tariflere uygun bulunmayanlar.

e) Sun'î tat verici maddeleri ihtiva eden veya sun'î olarak boyanmış olan gazozlar ile konserve meyve usarelerinden yapıldığı etiketinde bildirilmediği halde muhafaza maddesini ihtiva edenler.

MADDE 458. Sun'î gazlı sular aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar.

a) İçilmeğe elverişli olmayan sularla yapılmış olanlar;

b) Küf, maya, patojen bakteri, zararlı veya iğrendirici yabancı maddeleri havi bulunanlar;

c) Meyve usaresi veya şurupları kullanılarak yapılan gazozlarda meyva lifinden ileri gelme tortu müstesna olmak üzere tortulu olanlar;

d) Diğer suretle tagayyür etmiş bulunanlar.

MADDE 459. İçinde herhangi bir maksatla zehirli maddeler ilâve edilmiş bulunan sun'î gazlı sular sağlığı hafif veya ağır suretle ihlâl edecek şekilde tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 460. Sun'î gazlı sulardan nümune olarak alınıp tahlil için lâboratuvara gönderilecek olan miktar en az iki şişeden ibarettir.

## ON DOKUZUNCU BÖLÜM

## DONDURMALAR

MADDE 461. Sütün içine şeker ve salep katılarak ve ayrıca yumurta, kakao, kahve, vanilya, fındık, fıstık gibi maddelerle sanat icabı olarak konulması mutad olan zararsız maddeler ilâve edilerek veya meyva usareleri içerisine şeker konularak veya şurupların sulandırılarak yalnız olarak dondurulmasından hâsıl olan müstahzara (Dondurma) denir. Dondurmalar, kaymaklı, kayısılı, ve limonlu gibi terkiplerine giren maddelerin isimleriyle anılırlar.

MADDE 462. Genel olarak dondurmalarda şeker miktarı veznen % 18 den ve sütlü dondurmalarda yağ miktarı veznen % 2,8 den aşağı olmayacaktır. Dondurmalara sakkarozdan başka tad verici maddelerin konması yasaktır.

MADDA 463. Dondurmaların boyanması ve herhangi bir esans katılması yasaktır. Konserve meyve usaresi veya şuruplarla yapılan dondurmalar, şerbetler hakkındaki hükümlere tâbidir.

MADDE 464. Dondurmaların yapılmasında kullanılan her türlü gıdaî maddelerin vasıfları bu Tüzükte yazılı şartlara uygun olacaktır.

MADDE 465. Dondurmalar aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Bu Tüzük hükümlerine göre taklit veya tağşiş edilmiş sayılan iptidaî maddelerle yapılmış olanlarla, şeker ve yağ miktarı 462 nci maddede tespit edilen hadlerden aşağı olanlar;

b) Sun'î tad verici maddelerle yapılmış olanlarla boyanmış ve esans katılmış olanlar (konserve meyve usareleriyle veya şuruplarla yapılmış olanlar, şerbetler hakkındaki hükümlere tâbidir).

c) Satıldığı meyve adından başka bir meyveden yapılmış olanlar.

MADDE 466. Dondurmalar aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) İşbu Tüzük hükümlerine göre bozulmuş sayılan iptidaî maddelerle imâl edilenler,

b) Zararlı madenî veya uzvî cisimleri, hastalık yapan mikropları veya toksinleri ihtiva edenler,

MADDE 467. İçine herhangi bir suretle zehirli madde katılmış olan dondurmalar sağlığı hafif veya ağır surette ihlâl edecek şekilde tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 468. Tahlil için dondurmalardan alınıp laboratuvarlara gönderilecek nümune miktarı asgarî 250 gramdan ibarettir.

## YİRMİNCİ BÖLÜM

## MEYVE SULARI, ŞIRA, PESTİL, ÜZÜM ŞIRASI İLE YAPILAN CEVİZLİ SUCUK VE BENZERLERİ

### A- Meyve suları

MADDE 469. Taze meyvelerin sıkılmasiyle elde edilen ve tahammür etmemiş olan maddeye meyve usaresi veya meyve suyu ve suyundan kısmen tecrit edilmiş olan meyve usarelerine de teksif edilmiş meyve usaresi denir (elma suyu, koruk suyu, portakal suyu, nar suyu, üzüm suyu gibi). Meyve usareleri, çıkarıldıkları meyveden başka bir adla satılmazlar.

MADDE 470. Kapalı ambalâjlarda veya açık olarak satılan meyve usarelerine veya meyve sularına gliserin, pektin, sair koyulaştırıcı maddeler, her nevi asitler, zararsız da olsa tabiî veya sun'î esanslar, şeker, glikoz katılması ve zararsız da olsa herhangi bir boya ile boyanması ve özel yönetmeliğinde gösterilen cinsten başka veya belli miktardan fazla muhafaza maddesi katılması ve sulandırılması yasaktır.

Ancak sıkıldıkları vakit kolayca usare vermiyen veya usaresi fazla ekşi olan meyvelerin usarelerinin kıvam ve tatlarının tashih ve ıslah için içlerine su ve bir miktar şeker ve bazı çeşitlerine az miktarda asit sitrik konması caizdir.

**B- Şıra**

MADDE 471. Üzüm suyunun hafif fermantasyonu ile elde edilen mamule (Şıra) denir. Kuru üzümden yapılmış şıranın kuru üzüm şırası adı ile satılması mecburidir. Kuru üzümden şıra yapılırken taze üzümde bulunan su miktarını geçmemek üzere içine içilmeye elverişli su ve tatlılığını artırmak üzere şeker ilâvesi caiz olduğu gibi içinde hafif fermantasyondan mütevellit az miktarda alkol de bulunabilir.

MADDE 472. Şıraya hariçten glikoz,sun'i tatlandırıcı maddeler, zararsız da olsa her nevi uzvî veya madenî asitler ve muhafaza maddeleri katılması ve bunların herhangi bir boya ile boyanması yasaktır.

MADDE 473. Yaş ve kuru üzüm şırasında bulunabilecek mecmu şeker miktarı, sakkaroz hesabiyle % 12,5 gramdan az ve şıranın hafifçe tahammurundan gelen alkol miktarı da hacmen % 4 den ve asidite derecesi de % 5 dereceden fazla olmamalıdır.

**C- Pestil**

MADDE 474. Pestil; erik, kayısı, dut ve sair tatlı veya ekşimtırak meyvelerin ezmelerinin kabuk, çekirdek ve posalarının ayrılmasiyle elde edilen kesif üsarelerinin güneşte veya sair surette koyulaştırılarak kurutulup levha haline getirilmesiyle elde edilen maddeye denir. Pestil hangi meyveden yapılmış ise o meyvenin adı ile satılır.

475. Pestillerin temiz mahallerde ve her türlü kirlenmekten korunacak bir şekilde kurutulması ve satıldıkları yerlerde de ayni itinaya riayet edilerek saklanıp satılması mecburidir.

Pestillere sun'i tad verici maddelerle sair yabancı maddelerin katılması ve özel yönetmeliğinde kullanılmasına müsaade edilen muhafaza maddelerinden başka muhafaza maddesi kullanılması yasaktır.

**D- Cevizli sucuk ve benzerleri**

MADDE 476. Cevizli sucuk veya benzerleri, taze üzüm şırasının veya şekerle karışık üzüm şırasının nişasta ile usulüne göre kaynatılıp hazırlanan peltesine ipliklere dizilmiş iç ceviz, badem, fındık veya fıstık gibi kuru yemişlerin mükerrer defalar batırılıp kurutulmasiyle hazırlanan müstahzarlara denir.

Bu maddenin temiz mahallerde ve her türlü kirlenmekten korunacak bir şekilde kurutulması ve satıldıkları yerlerde aynı itinaya riayet edilerek saklanıp satılması mecburidir.

MADDE 477. Cevizli sucuk ve benzerlerinin imallerinde kullanılacak iptidaî maddelerin bu tüzükte kendileri için tesbit edilmiş bulunan vasıfları haiz olmaları şarttır. Bozuk, kurtlu, çürük, kuru meyvelerle sucuk yapılması, sucuklara sun'î tad verici maddelerle her türlü yabancı maddelerin katılması yasaktır.

MADDE 478. Meyve suları, şıra, pestil, üzüm şırasiyle yapılan cevizli sucuk ve benzerleri aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Çıkarıldıkları meyveden başka bir meyvenin adı ile adlandırılıp satılan veya zararsız da olsa yabancı bir madde ile karıştırılmış veya boyanmış bulunan meyve suyu, meyve usareleri,

b) Sanat icabı olarak içine su veya şeker, veya asit sitrik veya hepsi birden konulması icap eden meyve suları, meyve usareleri hariç olmak üzere içine su veya şeker veya sair yabancı maddeler; gliserin, her nevi asitler, glikoz konulmuş veya özel yönetmeliğinde yazılı cinsten başka veya belli miktardan fazla muhafaza maddeleri katılmış olan meyve suları veya meyve usareleri,

c) Zararsız da olsa herhangi bir boya ile boyanmış ve içine muhafaza maddeleri veya sun'î tad verici maddeler katılmış olan şıralarla içindeki şeker miktarı % 12,5 dan az, alkol miktarı hacmen % 4 den ve asidite derecesi % 5 den fazla olan kuru veya yaş üzüm şıraları,

d) İçine nişadî maddeler, sair yabancı maddeler, her nevi yabancı asitler, sun'î tad verici maddeler katılmış veya boyanmış olan pestiller,

e) Zararsız da olsa imalinde kullanılması mutad olmayan yabancı maddeleri veya sun'î tad verici maddeleri ihtiva eden cevizli sucuk ve benzerleri,

MADDE 479. Meyve suları, şıra, pestil, üzüm şırasiyle yapılan cevizli sucuk ve benzerleri aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Tahallül etmiş, küflenmiş, kurtlanmış, fena koku peyda etmiş, acımış, ekşimiş, kirlenmiş veya sair suretle tegayyür etmiş olanlar,

b) Bozulmuş meyvelerle yapılanlar ve içilmeğe elverişli olmayan su ile yapılmış veya karıştırılmış olan kuru üzüm şıraları ve içerisinde patojen mikroplar üremiş bulunan her türlü meyve usareleri.

MADDE 480. İçine her ne maksatla olursa olsun zehirli herhangi bir madde katılmış olan meyve suları, şıra, pestil, üzüm şırasiyle yapılan cevizli sucuk ve benzerleri sağlığı hafif veya ağır surette ihlâl edecek derecede tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 481. Muayene ve tahlil için alınacak nümune miktarı, ağzı imtizaçlı kapakla kapalı teneke kutu, cam kavanoz veya şişe içinde olmak üzere açık olarak satılanlardan 200 gr. dan az olmamak şartiyle ve bunların hususî ambalâjlar içinde satılanlarından keza 200 gr. dan az olmamak üzere bir veya müteaddit orijinal ambalâjdan ibarettir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## YİRMİ BİRİNCİ BÖLÜM
## ALKOLLÜ İÇKİLER

MADDE 482. Alkollü içkiler: şarap, meyve şarapları, bira, distile alkollü içkiler, likör gibi birleşiminde değişik miktarda etil alkol bulunan içkilerdir.

### BİRİNCİ KISIM
### ŞARAPLAR

MADDE 483. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Şarap: yalnız taze üzüm veya şırasının fermantasyonu ile elde edilen alkollü içkiye denir.

MADDE 484. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Meyve Şarapları: Elma, armut, portakal gibi taze meyve suyunun fermantasyonu ile elde edilen alkollü içkilere denir.

MADDE 485. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Sofra şarapları: İlgili mevzuat ile tâyin ve tespit edilen, usul ve muamelelerden başka hiçbir ameliyeye tâbi tutulmadan yapılan ve beyaz, pembe, kırmızı olmak üzere üç cinse ayrılan şaraplara denir.

MADDE 486. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Sofra şarapları, kısmî veya tam fermantasyon mahsulü olmalarına göre tatlı (Dömisek) veya kuru (Sek) ismini alırlar. Bu tip şaraplarda alkol miktarı + 20C° de hacmen en az % 10, şişeli olarak satılacak orijinal ambalajlı şaraplarda dayanıklılığını sağlamak için alkol miktarı + 20°C'de hacmen en az % 11 olacaktır

MADDE 487. (21/3/1986 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Tabiî tatlı şaraplar: Üzümlerin kütük üzerinde uzun zaman bekletilmesmi veya salkım sapının zedelenmesi veyahut kesilen üzümlerin bir zaman samansapı vesaire üzerinde bekletilmesi suretiyle şeker miktarı tabiî olarak fazla yükselmiş yaş üzümden yapılan şaraplara denir.

Tabiî tatlı şaraplara gerek imalât esnasında ve gerekse sonradan alkol ve pekmez katılamaz.

MADDE 488. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Çerez (Dessert) veya likör şarapları: Fermantasyon sonunda hacmen % 13 alkol husule getirilebilecek olan; + 20°C de en az 1.095 dansiteli (12,5 bome) yaş üzüm şırasına fermantasyon esnasında alkol ve icabında mistel veya taze üzüm pekmezi katılmak suretiyle yapılan şaraplara denir. İlâve edilecek alkol tercihan şaraptan, pekmez ise vakum ile elde edilmiş olmalıdır. Bu maksatla hacmen en çok % 7,5 a kadar alkol ilâve edilebilir.

Bu tip şarapların alkol miktarı, memleket içinde istihlâk edilenlerinde + 20 c° de hacmen en çok % 17,5 ve litresinde en az 50 gram müreî şeker bulunacaktır.

MADDE 489. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Köpüren şaraplar: İhtiva ettikleri karbon dioksit ($CO_2$) gazı sayesinde köpüren şaraplardır.

a) Tabiî köpüren şaraplar: Havi oldukları karbon dioksit gazı, şişede veya kapalı kab usulü ile veya spontene olarak münhasıran ikinci fermantasyondan ileri gelen şaraplardır. Bu nevi imalâtta saf maya, kanyak, şeker ve bunlardan yapılan şurup veya likörler kullanılabilir.

b) Sun'i köpüren şaraplar: İçerisine hariçten karbon dioksit ilâve edilmiş olan şaraplardır.

İmalât esnasında, tabiî köpüren şaraplara ilâve edilen maddeler bu şaraplara da katılabilir.

Sun'î köpüren şaraplarla köpüren meyve şaraplarının şişelerinin etiketleri üzerine sun'î köpüren şarap veya köpüren meyve şarabı olduklarının açık olarak görülecek şekilde yazılması mecburidir.

MADDE 490. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Mistel: Taze üzüm sırasına veya taneli üzüm sırasına hacmen % 16,5 - 17,5 nispetinde tercihan şaraptan elde edilmiş sâf alkol ilâvesi suretiyle + 20°C de hacmen en az % 16,5 alkol dereceli olarak hazırlanan ve bu vaziyette tatlılık derecesi 1.047 dansite (6,5 bome) den aşağı bulunmayan mahsule denir.

MADDE 491. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Kokulu şaraplar (Vermut): Beyaz ve kırmızı şaraplara muhtelif nebatî mevad ekstraksiyonu ve sâf alkol ilâvesiyle alkol derecesi hacmen % 18-23 e çıkarılmış olan şaraplara denir.

MADDE 492. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Tıbbî şaraplar: Türk Kodeksine göre içerisine lüzumlu maddeler ilâve edilmiş olan şaraplardır.

MADDE 493. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Şarapların satışa çıkarılabilmesi veya diğer muhtelif şarapların imalinde kullanılabilmesi için, aşağıdaki şartları ve menşelerine göre isimlendirilen kalite şaraplarının ise, bu şartlar ile birlikte menşelerinin karakteristik vasıflarını haiz olmaları lâzımdır.

a) Alkol miktarı: Her şarabın tarifinde gösterilmiştir.

b) Şekersiz kuru madde (ekstrakt) miktarı: Beyaz ve pembe şaraplar için litrede en az 13 gram, kırmızı şaraplar için litrede en az 18 gram.

c) Alkol ile asit mecmuu: En az 12,5 gram (Bu mecmuu, hacmen yüzde alkol miktarına, sülfürik asit cinsinden litredeki sâbit asit miktarının ilâvesiyle elde edilir).

d) Kül miktarı: Beyaz ve pembe şaraplarda litrede en az 1,3 gram kırmızı şaraplarda litrede en az 1,7 gram.

e) Sâbit asit miktarı: Litrede en az 40,8 miliekivalan (2 gr.sülfürik asit veya 3.10 gram şarap asidi).

f) Uçar asitler: Alkol derecesi hacmen % 14 e kadar olan şaraplarda 30 miliekivalanı (Litrede sülfürik asit cinsinden 1,47, aset asidi cinsinden 1,8 gram) ve alkol derecesi hacmen % 14 den yukarı olanlarda ise 35 miliekivalan (Litrede sülfürik asit cinsinden 1,7, aset asidi cinsinden 2,1 gramı) aşmayacaktır.

g) Kükürt dioksit miktarı aşağıda yazılı hadleri aşmayacaktır:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| | Litrede miligram mecmuu | Litrede miligram serbest |
|---|---|---|
| Beyaz tatlı şaraplarda | 450 | 100 |
| Beyaz sek şaraplarda | 350 | 50 |
| Kırmızı sek şaraplarda | 300 | 30 |
| Likör şaraplarında | 200 | Eser |

h) Amonyum bileşikleri: Amonyak hesabiyle litrede en çok 20 miligram.

i) Klorür miktarı: Sodyum klorür hesabiyle litrede en çok 0,5 gram.

j) Sülfat miktarı: Potasyum sülfat hesabiyle litrede en çok 1 gram.

k) Kurşun: Litrede en çok 0,6 miligram.

l) Bakır: Litrede en çok 20 miligram.

m) Çinko: Litrede en çok 10 miligram.

n) Arsenik: Litrede en çok 0,2 miligram.

o) Flüor: Litrede en çok 2 miligram.

p) Brom: Litrede en çok 1 miligram.

s) Sorbitol: Litrede en çok 0,15 gram.

t) Limon asidi: Litrede en çok 0,5 gram.

MADDE 494. (21/3/1956 tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Şaraplarda, suda münhal alüminyum, baryum, stronsiyum vesair ağır madenler mürekkebatiyle potasyum ferro siyanür ve sağlığa zararlı diğer herhangi bir madde bulunmayacaktır.

MADDE 495. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Bakterilerle hastalanmış ve bozulmuş veya herhangi bir suretle hariz şekilde fena koku iktisap etmiş olan şaraplar, 493 üncü maddede yazılı vasıfları haiz olsalar dahi içilmek maksadiyle ve şarap namiyle satılamaz.

MADDE 496. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) İçilir evsafta olan şarapların birbirleriyle karıştırılması ve kuru (Sek) şarapları tatlılaştırmak üzere bunların kükürtlenmiş veya teksif edilmiş üzüm şırasiyle paçal yapılması caizdir. Kırmızı şaraplarla beyaz şarapların birbirleriyle karıştırılması için İnhisar idaresine haber verilmesi mecburidir.

MADDE 497. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Her ne şekilde ve her ne maksatla olursa olsun kırmızı veya pembe şarapların rengini gidermek yasaktır.

MADDE 498. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Şarap imâli sırasında içine aşağıdaki maddeler katılabilir:

a) Durultma maksadiyle tanen, balık tutkalı, jelâtin, yumurta akı, saf kazein, İspanya toprağı, sâf kil (kaolen) diyatome toprağı (Kiesel-gur-enfüzuvar toprağı),

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

b) Sâf limon asidi (Litreye en çok 0,5 gram);

c) Sâf kömür (Litreye en çok 1 gram);

d) Tazelemek maksadiyle sâf karbondioksit,

e) Kükürtleme maksadiyle kükürt şeritleri, % 5 ten aşağı olmamak üzere sulu kükürt dioksit mahlûlü, sâf kükürt dioksit, kalyum piro sülfit (Potasyum meta bisülfit).

MADDE 499. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Şaraba aşağıdaki cisimlerin katılması yasaktır:

a) Herhangi şekilde olursa olsun su,

b) Glikoz, sakkaroz, liserin, tuz, kuru maddeyi artıran zamk ve dekstrin gibi maddeler,

c) Her nevi boya maddeleriyle her çeşit renkli meyve ve nebat usareleri (Likör şarapları için karamel müstesna),

d) Şarabın sun'î olarak bukesini arttırmak için veya sair maksatlarile her cins esans ve aromatik maddeler (kınakına, emsali tıbbî şaraplar ve vermutlar bu kayıttan müstesnadır).

e) Sakkarin ve benzeri sun'î tad verici maddeler.

f) Benzoik, salisilik, borik, fluoridrik gibi organik ve inorganik bilûmum asitler ve bunların tuzları,

g) Kükürt dioksit ve bu cismi veren 498 inci maddede yazılı bileşiklerden maada diğer bilûmum antiseptikler,

h) Üsare ve şarabın aroma ve bukesini artırmak maksadiyle organik ve inorganik maddeler ve müstahzarlar,

i) Kükürt gazını gidermek ve asid derecesini düşürmek maksadiyle şarapların kimyevî maddelerle muamelesi.

MADDE 500. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Cibre, şarap tortusu, kuru üzüm,teksif edilmiş şıra veya pekmez üzerine su, alkol glikoz, şeker veya herhangi şekerli bir madde ilâvesiyle şarap imâli ve keza difüzyon usulü ile şaraplık şıra ve şarap yapmak yasaktır. Distilasyon maksadiyle yapılan imalât bu kayıttan müstesnadır.

MADDE 501. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Alkol katılmasına müsaade edilen şaraplara ilâve edilecek alkol, saf ve Türk Kodeksine uygun evsafta olacaktır.

MADDE 502. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Taze üzümden gayrı herhangi bir maddeden terkip bakımından şarap evsafına yakın içki yapıp, velev sun'î sıfatiyle dahi olsa, şarap namı altında satışa çıkartmak ve satmak yasaktır.

MADDE 503. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Meyve şarapları ve köpüren meyve şarapları için şarap kelimesi, ancak yapıldığı meyve ile beraber (Elma şarabı, armut şarabı veya köpüren meyva şarabı gibi terkip şeklinde kullanılması mecburidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## İKİNCİ KISIM
## MEYVE ŞARAPLARI

MADDE 504. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Şarabın meyve şaraplarına karıştırılması suretiyle yapılacak paçallarını, şarap ve şarabı andıracak herhangi bir isim altında satışa çıkarmak yasaktır.

MADDE 505. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) Kapalı ambalâjlarda veya açık olarak satılan şarapların kabları (şişe, damacana, fıçı, vesaire) üzerindeki etiketlerde aşağıdaki bilgilerin açık, okunaklı ve silinmez bir şekilde yazılması mecburidir:

a) Şarabın adı ve nev'i,

b) Yapıldığı veya doldurulduğu yerin adresi ve yapanın tanıtıcı işareti,

c) Alkol derecesi,

d) Kapalı ambalâjlarda satılanların net miktarı,

e) Sun'i köpüren şaraplarla köpüren meyve şaraplarının şişelerinin etiketleri üzerine sun'i köpüren şarap veya köpüren meyve şarabı oldukları,

MADDE 506. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). Şarapların ve diğer bütün alkollü içkilerin imalinde, fermantasyon, muhafaza ve nakillerinde ve satışlarında kullanılacak her türlü kablar ve kapakları, alât ve vasıtalar; kurşun, çinko, bakır veya % 1 den fazla kurşunu havi bir halitadan veya kadmiyum ve halitalarından veya sağlığa zararlı olabilen veya içkilerin vasıflarını bozan maddelerden yapılmış olmaması ve bu içki maddelerini her türlü kirlenmelere karşı tamamiyle kkoruması şarttır.

MADDE 507 ilâ 511. Bu maddeler 21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile kaldırılmıştır.

## ÜÇÜNCÜ KISIM
## BİRALAR

MADDE 512. Bira; mûtad usullerle yapılan hublonlu malt mayşesinin sâf maya ile fermantasyonundan elde edilen ve hacmen % 2-8 alkol ihtiva eden (karbon dioksit) gazlı bir içkidir.

MADDE 513. Açık bira satılan yerlerde presyon maksadiyle kullanılan tazyikli karbon dioksit veya komprime hava sâf olacaktır.

MADDE 514. (18/4/1972 Tarih ve 7/4323 sayılı kararname ile değişik). Yalnızca bira deyimi, arpa maltından yapılan biralara mahsustur. Bu biraların yapımında biracılık tekniğinin müsaade ettiği katkı maddelerinden yağı alınmış mısır (Corn flakes), pirinç, darı, buğday, yulaf veya bunlardan elde edilen ürünler, sakkaroz şekeri veya şurubu, invert şeker, glikoz gibi maddelerden gayri yabancı unsurlar kullanılamaz.

Katkı maddelerinin miktarı, arpa maltının % 20 sini geçemez.

MADDE 515. Biranın litresinde kül miktarı 1-3 Gr. ekstre miktarı, litrede en az 20 Gr. ve alkol miktarı en az hacmen % 2 olmalıdır.

MADDE 516. Bira imalinde kullanılacak suların kimyevî ve bakteriyolojik vasıfları itibariyle bu Tüzük hükümlerine göre içilebilir sulardan olması şarttır.

MADDE 517. Bira imalinde arpa veya diğer hububat ile şerbetçi otundan başka bunların yerine zararsız da olsa başka maddeler, karamelâ veya kavrulmuş malttan başka boya kullanmak, nötralize edici maddeler, veya alkol, gliserin, meyan kökü, köpürtücü maddeler veya yukardaki maddelerle izin verilenlerden başka herhangi bir yabancı madde katmak yasakur.

MADDE 518. Biranın beher litresinde 20 mgr.ı geçmemek şartiyle, kükürtlenmiş şerbetçi otundan veya fıçıların temizlenmesinden ileri gelen kükürt dioksit bulunabilir. Biraya bundan başka herhangi bir antiseptik madde veya sun'î tad verici maddeler ve sağlığa zararlı herhangi bir yabancı madde katmak yasaktır.

MADDE 519. Biranın, karbondioksidi giderildikten sonra, mecmu asiditesi (laktik asit hesabiyle) litrede cnçok 4 Gr. (= 100 $cm^3$ ne 4,5 $cm^3$ normal alkali) olmalıdır.

MADDE 520. Biralar yeter derecede berrak, köpüklü, normal manzara, koku ve lezzette ve iyi pastörize edilmiş olacak, anormal yabancı ve nâhoş bir koku ve lezzette, ekşimiş,acımış, küflenmiş bakterilerle bozularak muhatî bir manzara almış aşikâr bir surette bulanmış, ve tortulu ve herhangi bir surette tagayyür etmiş olmıyacak, televvüs bakterilerini ve patojen mikropları ve protozoerleri ihtiva etmiyeceklir. Patojen mikropları ve protozoerleri ve diğer sağlığa zararlı yabancı maddeleri ihtiva etmemek ve yalnız fabrikanın bulunduğu şehirde mahdut birkaç gün içinde istihlâk edilmek şartiyle fıçı biraları pastörize edilmeyebilir.

MADDE 521. Biraların satış kapları (şişe, fıçı vesaire) üzerine nev'i, yapanın tanıtıcı işareti veya monografi, kapalı ambalâjlar içinde satılanların üzerine ihtiva ettikleri biranın net miktarı yazılmış ve şişe kapakları üzerine de yapanın tanıtıcı işareti ve adı basılmış bulunacaktır.

MADDE 522. Açık olarak bira satmak için kullanılan cihazlar temizlik ve hıfzıssıhha bakımından kusursuz olmalı ve satışlar müşterinin görebileceği yerlerde ve şekilde yapılmalıdır.

Biranın, şarap ve meyve şaraplariyle aynı zamanda ve aynı presyon cihaziyle satılması yasaktır.

## DÖRDÜNCÜ KISIM
## DİSTİLE ALKOLLÜ İÇKİLER

MADDE 523. Distile alkollü içkiler: Başlıca etil alkol ile sudan ibaret olup bazan rakıda olduğu gibi nebatî maddeler katılıp distile edilerek elde edilirler. Bu içkilerde iptidaî maddelerinden geçen ve olgunlaşma esnasında meydana gelen bir sıra karakteristik büke ve tad maddeleri bulunur.

Bu içkilerden bir çoğunun elde edilmesi için aşağıda yazılı (ispirtolu mayiler) kullanılır:

a) (Suma) tahammur etmiş üzüm veya incir(mayşe) sinin taktirinden elde edilmiş aşağıdaki vasıfları haiz mahsuldür:

1. Renksiz, berrak, koku ve lezzeti kendisine mahsus olacaktır.

2. Alkol derecesi + 15 santigrat derecesinde hacmen en az % 85 olacaktır.

3. Tâli mahsuller miktarı, (asit, aldehit, eter) mecmuu yüzde yüz alkol üzerinden hesaplanmak suretiyle litresinde en çok 1250 Mg. ı geçmiyecektir.

4. Aldehit miktarı yüzde yüz alkol üzerinden hesap edilmek şartiyle litrede en çok 300 mgr. fürfürol 5 mg. olacaktır.

5. Füzel miktarı yüzde yüz alkol üzerinden hesap edilmek şartiyle litrede 3500 mg.ı geçmiyecektir.

b) İçki imalinde kullanılan sâf ispirto: Ham ispirtonun taktir ile tasfiyesinden elde edilen ve aşağıdaki vasıfları haiz bulunan etil alkoldür.

1. Sâf ispirto renksiz ve berrak olacaktır.

2. Organoleptik evsaf itibariyle her nevi tâli ve yabancı koku ve lezzetten âri olacaktır.

3. Kesafeti + 15 derecede 0,8105 - 0,8125 olacaktır.

4. Alkol derecesi + 15 santigradda hacmen en az % 96 olacaktır.

5. Asidite miktarı (100) $cm^3$ sâf ispirtoda (sülfürik asit hesabiyle) en çok 1,5 mg. olacaktır. (= "0,3" $cm^3$ desinormal alkali).

6. Aldehit miktarı litrede en çok 15 mg. olacaktır.

7. Tâli mahsuller mecmuu yüzde yüz alkol üzerinden hesaplanmak şartiyle litrede (40) mgr. geçmiyecektir.

8. Fürfürol, aseton, metil alkol ihtiva etmiyecektir.

9. Sâf ispirtonun bir litresi tephir edildikte vezni kabil bir bakiye bırakmıyacaktır.

10. Füzel eser miktarı geçmiyecektir.

11. Çinko, kurşun, bakır ve emsali toksik maddeleri ihtiva etmiyecektir.

MADDE 524. Aşağıdaki tariflere uygun bulunan ve kendisine karakteristik koku ve lezzetini veren unsurları yeter miktarda ihtiva eden içkilerden belli başlıları şunlardır:

**A. Rakı**

Rakı: Sumanın anason tohumu ile veya anason tohumundan istihsal edilen sâf anason esansı ile taktirinden elde edilen mamuldür. Rakı imalinde anetol kullanılamaz.

1. Alkol derecesi + 15 santigradda hacmen % 40-50 olacaktır.

2. Rakıda tâli mahsullerin mecmuu miktarı (asit, aldehit, eter) yüzde yüz alkol üzerinden hesaplanmak şartiyle litrede, 100 Mg.ı fürfürol miktarı (3) mgr.ı füzel miktarı (3500) mgr.ı geçemez.

3. Rakılarda metil alkol hiç bulunmayacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**B- Kanyak**

Kanyak: Kanyaklık şarapların mütcamel usullerle kısmî taktirinden elde edilen mahsullerin hususî kanyaklık fıçılarda dinlendirildikten sonra alkol derecesi hacmen % 40-44 dereceye düşürülen içkidir. Kanyakların meşe fıçılarında alacakları tabiî renkler tercih edilir.

**C- Rom**

Rom; şeker kamışı usaresinin fermantasyon ve distilasyonu ile elde edilen içkidir.

**D- Viski**

Viski; hububatın şekerleştirilmiş ve fermante olmuş mahsulünün distilasyonu ile elde edilen içkidir.

**E- Cin**

Cin (Gin); hububat ispirtolarına ardıç ve diğer aromatik bitkiler katılarak distile edilmesiyle elde edilen içkidir.

MADDE 525. Rakı ve kanyaktan başka bu sınıftaki içkilerde alkol miktarı en az hacmen % 40 olacak ve bunların istihsali sırasında birlikte teşekkül eden enpürete miktarı yüzde yüz alkol üzerinden hesaplanmak şartiyle aşağıda yazılı hadleri geçmiyeceklir.

Fürfürol litrede 60 Mg.ı, aldehit (300) Mg. füzel miktarı (3500) Mg., mecmu esterler (1100) Mg.ı, mecmu asidite (asetik asit hesabiyle) 1000 Mg.ı geçmemelidir.

Bu sınıftaki kanyak gibi bazı içkiler yalnız karamelle boyanabilirler.

MADDE 526. Distile alkollü içkilere zararsız da olsa mütat olanlardan başka normal terkiplerine yabancı bulunan herhangi bir madde katmak yasaktır.

MADDE 527. Distile alkollü içkiler berrak olacak, renk, koku ve tadları normal bulunacaktır. İmallerinde kullanılan ilk maddeler bozuk veya avarya olmalarında veya başka herhangi bir sebepten dolayı görünüş; koku ve tadları anormal bulunanlar ve kirlenmiş olanlar içki olarak satılamazlar.

MADDE 528. Distile alkollü içkilere alkol dereceleri daha yükselmiş gibi bir vasıf vermek için tadını keskinleştiren sulfat asidi, âdi biber, kırmızı biber gibi maddelerin katılması yasaktır.

MADDE 529. Distile alkollü bütün içkilerin terkibinde sağlığa zararlı hiç bir yabancı madde bulunmayacaktır.

MADDE 530. Distile alkollü içkilerin ambalâj ve satış kapları üzerinde içkinin ad ve nev'i ile alkol derecesi, yapanın tanıtıcı işareti, adı ve adresi, kapalı ambalâjlarda bulunanların net miktarı yazılmış olmalıdır.

## BEŞİNCİ KISIM

## LİKÖRLER

MADDE 531. Likörler meyve veya drogların sâf ispirto ile mesarasyon veya taktirinden elde edilen ve muhtelif nispetlerde şeker şurubu katılması suretiyle hazırlanan içkilere denir.

Likörler hacmen % 17 ilâ 40 alkol ihtiva ederler. Likörlerde meyve ve droglardan ileri gelen tabiî renkler tercih edilir. Esanslarla yapılması mûtat olan likörlerlere konulacak esansların sağlığa zarar verecek terkip ve vasıfta olmaması şarttır. Likörlere konulacak boyaların özel yönetmeliğinde müsaade edilmiş boyalardan olması lâzımdır.

MADDE 532. Meyve likörleri: adını taşıdıkları meyve usaresi, saf ispirto, şeker ve su ile yapılır.

MADDE 533. Likörlerin imâlinde şeker yerine sun'î tad verici maddeler veya zararsız da olsa normal terkiplerine yabancı diğer maddeler katılması yasaktır. Sâf glikoz veya envert şekeriyle yapıldığı takdirde bu cihetin etiketinde gösterilmesi lâzımdır.

MADDE 534. Bütün distile alkollü içkilerin:

a) Litresinde 30 Mg. dan fazla demir ve bakır ve eser miktardan fazla çinko bulunamaz. Diğer zararlı maddeler ve birleşikleri eser miktarda dahi bulunmamalıdır.

b) Görünüş, koku ve lezzetleri normal olmalıdır.

c) Ambalâj ve satış kapları üzerindeki etiketlerde içkinin nev'i adı, alkol derecesi, yapanın tanıtıcı işareti, adı ve adresi kapalı ambalâjlarda bulunanların net miktarı açık ve okunaklı bir şekilde basılmış bulunmalıdır.

## ALTINCI KISIM

## ALKOLLÜ İÇKİLER HAKKINDA MÜŞTEREK HÜKÜMLER

MADDE 535. Bütün alkollü içkilerin konulduğu kapların fennî usullerle temizlenmiş ve bu maksatla kullanılacak suların içilebilir sular vasfında olması ve içkilerin kendilerine mahsus lezzet ve vasıflarının bozulmamış bulunması lâzımdır.

MADDE 536. Dış memleketlerden ithal edilip de bu Tüzükte ad ve vasıfları hakkında hüküm serdedilmemiş alkollü içkiler menşe memleketlerinin bu hususdaki mevzuatı gözönünde tutularak işleme tâbi tutulurlar.

MADDE 537. Kapların hâvi olduğu içki miktarı ile etiketler üzerinde yazılı miktarlar arasındaki fark en çok % 5 i ve içkinin alkol derecesi ile etiketlerinde gösterilen alkol derecesi arasındaki fark da en fazla yarım dereceyi geçemez.

MADDE 538. Alkollü içkiler aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) 483, 484, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 496, 497, 500, 501, 502, 504 ve 505 inci maddelerle 493 üncü maddenin a, b, c, d, e, f, g, m, i, j fıkraları ile 499 uncu maddenin a; b; c; d; e; f; h; i fıkraarı hükümlerine aykırı vasıf, terkip ve şekillerde satılan şaraplar.

b) (Bu paragraf 21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile kaldırılmıştır).

c) Tâli mahsuller aldehit, fürfürol, füzel, ester, metil alkol, asidite, kurşun, bakır, çinko ve emsali toksik maddelere ait hükümler müstesna olmak üzere 523, 524 ve 525

inci maddelerde ve bu maddelerin fıkralarında 526 ve 530 uncu maddelerde ve bu maddelerin fıkralarında 526 ve 530 uncu maddelerde konmuş olan hükümlere aykırı vasıf, terkip ve şekillerde satılan alkollü içkiler.

d) 512, 513, 514, 515, 517 ve 521 inci maddeler hükümlerine aykırı vasıf, terkip ve şekillerde satılan biralar.

e) 531, 532, 533 üncü maddeler hükümlerine aykırı vasıf terkip ve şekillerde satılan likörler.

f) 524 üncü maddenin (c) fıkrasiyle 536 ve 537 nci maddeler hükümlerine aykırı bir şekilde satılan distile alkollü içkiler.

g) Sun'î tad verici maddeler katılmış olan bütün alkollü içkiler.

MADDE 539. Alkollü içkiler aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) 494, 495, 498, 499 ve 506 ncı maddelerle 493 üncü maddenin k, l, m, n, fıkraları ile 499 uncu maddenin g fıkrası hükümlerine aykırı vasıf, terkip ve şekillerde satılan şaraplar,

b) (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik) 506 ncı madde hükümlerine aykırı terkip ve vasıflardaki kablar, kapaklar, âletler ve vasıtalarla imal, muhafaza nakil veya satılan bütün alkollü içkiler.

c) 516, 518, 519, 520, 522 nci madde hükümlerine aykırı vasıf, terkip ve şekillerde satılan biralar.

d) Tâli mahsuller, aldehit, fürfürol, füzel, ester miktarlariyle asiditeleri 523, 524 ve 525 inci maddelerde kendileri için kabul edilen hadlerden fazla bulunan veya kurşun, bakır, çinko ve emsali toksik maddelerle metil alkolü ihtiva eden veya 525, 527, 528 ve 529 uncu maddelerde kendileri için konmuş olan hükümlere aykırı vasıf, terkip ve şekillerde satılan distile alkollü içkiler,

e) Sağlığa zararlı esans veya boya maddeleriyle yapılmış olan likörler,

f) 534 üncü maddenin (a) ve (b) fıkraları hükümlerine aykırı bulunan distile alkollü içkilerle 535 inci madde hükümlerine aykırı vasıf, terkip veya şekillerde olarak satılan bütün alkollü içkiler.

g) 503 üncü madde hükümlerine aykırı terkip ve vasıflardaki kaplar, kapaklar, âletler ve vasıtalarla imal, muhafaza, nakil veya satılan bütün alkollü içkiler.

MADDE 540. İçine herhangi bir maksatla zehirli bir madde katılmış bulunan bütün alkollü içkiler sağlığı hafif veya ağır surette ihlâl edecek şekilde tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 541. Muayene ve tahlil için lâboratuvara gönderilmek üzere alınacak nümune miktarı şaraplardan ve meyve şaraplarından 700 $cm^3$ biradan iki şişe, rakı sınıfı içkilerden ve likörlerden 500 er gram veya bu miktarlardan aşağı olmamak üzere bir veya bir kaç kapalı orijinal ambalâjdan ibarettir.

MADDE 542. Sağlığa zararlı tesirinden dolayı apsent(absinthe) adı ile tanılan içkinin terkipçe benzerlerinin veyahut bu nevi içkileri yapmağa mahsus (esans, ekstre gibi) maddelerin yurda sokulması, hazırlanması ve satılması yasaktır.

Vermut yağı (thujon) un distile ve diğer alkollü içkilerin imalinde kullanılması ve satılması yasaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## YİRMİ İKİNCİ BÖLÜM
## KAHVELER

### A- Çiğ kahve

MADDE 543. Kahve meyvesinin, kabuğundan kâmilen ve zarından hemen hemen ayrılmış çekirdeklerine (çiğ kahve) veya yeşil kahve denir.

MADDE 544. (10/12/1963 tarih ve 6/2482 sayılı kararname ile değişik. Çiğ kahvenin fiziksel nitelikleri, yıllık mahsulün kaliteleri gözönünde tutulmak, dünyada mevcut kahve standartlarında kabul olunan zararsız yabancı madde ve sair kusur nisbetlerini aşmamak şartıyle, Ticaret, Sağlık ve Sosyal Yardım, Gümrük ve Tekel ve Tarım Bakanlıklarınca müştereken tesbit ve Resmî Gazete ile ilân olunur.

MADDE 545. Islanmış, tegayyür etmiş, küflü, fena kokulu, yumuşamış sair surette bozulmuş olanlarla, kemale ermemiş tanelerle karışık kahvelerin satılması yasaktır.

MADDE 546. Çiğ kahvede (kafein) miktarı % 1,4 den az olmamalı, rutubet % 13 ten, kül miktarı % 5 ten, küldeki klor miktarı % 1 den fazla bulunmamalıdır.

MADDE 547. Kavenin herhangi bir kimyevi madde ile muameesi ve boyanması yasaktır.

### B- Kavrulmuş kahve

MADDE 548. Kavrulmuş kahve, yukarıda vasıfları yazılmış olan çiğ kahvenin usulüne göre kavrularak hazırlanmış şekline denir.

MADDE 549. (10/12/1963 Tarih ve 6/2482 sayılı kararname ile değişik). Kavrulmuş kahvede kafein % 1,2 den az, rutubet % 8 den fazla, kül % 5,5 den fazla, suda münhal hülâsası % 22 den az ve kömürleşmiş taneler (Fazla kavrulmuş kahve) % 5 den fazla olamaz.

544 üncü madde gereğince çiğ kahve için tesbit edilecek fiziksel nitelikler kavrulmuş kahvede de aranır.

### C- Çekilmiş kahve

MADDE 550. Kavrulmuş kahvenin çekilmesinden veya dövülmesinden hâsıl olan toza çekilmiş veya dövülmüş kahve denir.

MADDE 551. Çekilmiş kahvelerin ihtiva ettikleri kafein miktarı % 1,2 den az, rutubet % 10 dan, kül miktarı % 5,5 ten fazla, suda münhal hülâsa miktarı % 22 den aşağı olmamalı ve zararsız da olsa yabancı hiç bir madde ihtiva etmemelidir.

MADDE 552. Kahvenin terkibinde bulunan (kafein) ve diğer unsurları almak ve zararsız da olsa herhangi yabancı bir madde ilaâve etmek yasaktır.

### D- Kafeinsiz kahve

MADDE 553. Kafeinsiz veya kafeini az kahve: Terkibindeki kafeinin usulüne göre azaltılmasiyle elde edilen ve kafein miktarı % 0,2 yi geçmemesi şart olan kahveye

denir. Bunların kafeni alınmış veya kafeinsiz kahve ismi altında satılmaları mecburidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 554. Kafeinsiz veya kafeini az kahve ismiyle satılan kahvelerde suda münhal hülâsa miktarı % 20 den aşağı, rutubet miktarı % 8 den fazla olmamalı ve zararsız da olsa hiçbir yabancı maddeyi ihtiva etmemelidir.

MADDE 555. Kahveler aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Başka bir bozukluğu olmadığı halde, vasıf ve terkipleri yukarki maddeler hükümlerine uygun olmayan çiğ, kavrulmuş, çekilmiş, kafeini az veya kafeini alınmış kahveler,

b) Üzerinde bu Tüzük gereğince yazılması icap eden izahatı havi etiketi olmayan kahvelerle vasıf ve terkipleri etiketlerindeki yazılara uymayan kahveler ve ambalâj içersinde satılıp muhteviyatı üzerlerindeki etiketlerinde yazılı cins nevi ve miktarlara uygun olmayan kavrulmuş, çekilmiş veya (kafeinsiz) veya (kafeini az) kahveler.

MADDE 556. Kahveler aşağıdaki yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Küflü, fena kokulu veya herhangi bir suretle tegayyür etmiş bulunan kahveler,

b) Kafeni alınmadığı halde kafeini alınmış diye satılan kahveler.

MADDE 557. İçlerine herhangi bir maksatla madenî veya uzvî zehirli bir madde katılmış olan kahveler sağlığı hafif veya ağır surette bozacak derecede tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 558. kahvelerden tahlil için alınacak nümune miktarı 200 gramdan aşağı olmamak üzere alınır ve ağzı imtizaçlı kapakla kapalı cam veya zararsız madenî kaplar içerisinde lâboratuvara gönderilir.

## YİRMİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

## ÇAY

MADDE 559. Çay ağacı yapraklarının menşelerinde mütat ameliyelere tâbi tutulup usulüne göre ihzar edilerek ticarete sevk olunan şekline (siyah veya yeşil çay) denir.

MADDE 560. Çaylarda menşelerine göre az çok yaprak sapları, tozları veya çay dökümtüsü bulunabilirse de bunların miktarları mecmuu % 5 i geçmemelidir.

MADDE 561. Çay, evvelce kullanılmış veya diğer bir surette cevheri alınmış veya bozulmuş, ıslak, çürük, küflü veya diğer suretle tegayyür etmiş olmıyacak ve kırıntı yaprakları zamk, nişasta gibi maddeler ile bir araya getirilip yapıştırılmış bulunmıyacaktır.

Çaya, zararsız da olsa herhangi bir yabancı maddenin katılması ve çayın kimyevî bir madde ile muamelesi ve boyanması yasaktır.

MADDE 562. Çayda kafein % 1,5 tan az, kül miktarı % 6 dan fazla bulunmıyacaktır.

MADDE 563. Çayların ambalâjı için kullanılan madenî maddelerin hiç bir zararlı unsuru ihtiva etmemesi ve bu Tüzükte tesbit edilen vasıflara uygun bulunması şarttır.

MADDE 564. Çay ambalâjlarının üzerinde cins ve nevilerinin, net miktarının ve hazırlayanın ismini gösteren bir etiket bulunması mecburidir.

MADDE 565. Çayda rutubet % 12 den fazla, tamamen siyah çayda % 7 den, yeşil çayda % 10 dan, suda münhal hülâsa miktarı siyah çayda % 25 ten, yeşil çayda % 28 den aşağı olmıyacaktır.

MADDE 566. Çaylar aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Çaydan gayrı zararsız da olsa diğer bir nebatın yapraklarından hazırlanarak çay diye satılanlar veya bu yapraklarla karıştırılmış veya % 5 ten fazla çay kırıntısı (toz haline gelmiş çay yaprakları, çay sapları vesair çay döküntüsü) ihtiva edenler,

b) Herhangi bir suretle mücessir maddesi alınmış olanlar veya zararsız da olsa herhangi bir yabancı madde ile yapıştırılmış yaprakları ihtiva edenlerin veya herhangi bir maksatla zararsız da olsa yabancı cisimlerle muamele edilmiş ve yabancı bir madde katılmış veya ıslanmış olanlar,

c) Zararsız da olsa herhangi bir madde ile boyanmış olanlar,

d) Terkibindeki kafein, tanen veya suda münhal hülâsa miktarları yukarda yazılı maddeler hükmüne aykırı olanlar,

e) Muhteviyatı, üzerlerinde mevcut etiketlerinde yazılı miktar ve vasıflara uymayanlar.

MADDE 567. Çaylar aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Çürük, küflü, fena kokulu vesair surette tegayyür etmiş olanlar,
b) Sağlığa zararlı ambalâjlar içine konanlar.

MADDE 568. İçine herhangi bir maksatla zehirli nebatlar veya diğer zehirli bir madde ilâve edilmiş olan çaylar sağlığı hafif veya ağır surette ihlâl edecek şekilde tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 569. Çaylardan muayene ve tahlil için alınıp lâboratuvara gönderilecek nümune miktarı ağızları imtizaçlı kapakla kapalı teneke kutu veya cam kavanozlarda veya parşömen kâğıda sarılmış olarak 100 gram veya bu miktardan az olmamak üzere bir orijinal ambalâjdan ibarettir.

## YİRMİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

## KAKAOLAR

### A- Çekirdek kakao

MADDE 570. Kakao ağacı meyvesinin kurutularak kavrulmuş veya kavrulmamış olan çekirdeklerine (çekirdek kakao) denir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**B- Kakao kitlesi**

MADDE 571. Kurutulmuş, temizlenmiş ve kavrularak mümkün olduğu kadar kabuk ve tohumlarından ayıklanmış kakao çekirdeklerinin ezilmesinden hâsıl olan müstahzara (kakao kitlesi veya pa dö kakao) denir.

**C- Kakao tozu**

MADDDE 572. Kakao kitlesinin, olduğu gibi veya kısmen yağı alındıktan sonra öğütülmesiyle elde edilen toza (kakao tozu) denir.

**D- Münhal kakao**

MADDE 573. Kalevi karbonatlar ve kalevi hidroksitler ile muamele edilmiş olan kakao tozuna (münhal kakao) denir.

MADDE 574. Kakao tozu ve münhal kakao en az % 16 kakao yağını havi olmalı ve kabuk, tohum ve diğer maddelerle karışık bulunmalıdır. Toz kakao vanilin veya vanilya ile kokulandırılabilir.

MADDE 575. Toz kakaoda kül miktarı % 9 u geçmiyecek ve suda münhal maddeler mecmuu % 14 ten aşağı olmıyacaktır. Münhal kakaoda kalevi karbonat ve kalevi hidroksit miktarı (sodyum karbonat hesabiyle) yağsız kuru madde üzerinden % 6 yı ve kül miktarı da yağsız madde üzerinden % 15,5 i geçmemelidir.

MADDE 576. Kakao içersine herhangi bir nispette olursa olsun şeker karıştırılarak şekerli kakao yapıp satmak yasaktır.

MADDE 577. Kakao yağı, kakao kitlesi (pa dö kakao) de % 50 den aşağı ve yağsız kuru madde üzerinden hesabedilmek şartiyle kabuk ve tohum aksamı tutarı %5 ten fazla olmamalıdır.

MADDE 578. Bütün kakao müstahzarlarında bulunan kakao yağı ile saf kakao yağının asidite derecesi % 7 den fazla olmamalıdır.

MADDE 579. Kakao ambalâjlarının üzerinde cins ve nevileri, miktarları âmilinin ismiyle adresini taşıyan bir etiket bulunması mecburidir.

MADDE 580. Kakaolar aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Kakao yağı veya suda münhal, maddeler miktarı yukarki maddelerde yazılı nispetlerden aşağı ve kül miktarı bu maddelerde gösterilen nispetlerden fazla olan veya kabuk, tohum ve diğer yabancı maddelerle karışık bulunan veya zararsız da olsa yabancı maddeler katılmış olan toz kakao ve münhal kakaolar,

b) Terkibinde bulunan kalevi karbonat veya kalevi hidroksit ile külü 575 inci maddede gösterilen hadden fazla olan kakaolar, şekerli kakaolar,

c) Kakao yağ miktarı yukarki maddede yazılı nispetten aşağı veya kabuk, tohum miktarı yukardaki maddelerde belirtilen hadlerden fazla olan kakao kitlesi muhteviyatı, üzerinde mevcut etikette gösterilen vasıflara uymayanlar.

MADDE 581. Kakaolar aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Kurtlanmış, böceklenmiş, acımış, fena koku peyda etmiş veya diğer bir surette tegayyür etmiş olanlar,

b) Kakaolarda bulunan kakao yağının asidite derecesi 578 inci maddede yazılı nispetten fazla bulunanlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 582. İçersine her ne maksatla olursa olsun uzvî veya madenî herhangi bir zehirli madde katılmış olan kakaolar sağlığı hafif veya ağır surette ihlâl edecek şekilde tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 583. Kakaolardan tahlil ve muayene için alınıp laboratuvara gönderilecek nümune miktarı ağızları imtizaçlı kapakla kapalı teneke kutu veya cam kavanozlarda olarak en az 200 gram veya bu miktardan aşağı olmamak üzere bir orijinal ambalâjdan ibarettir.

## YİRMİ BEŞİNCİ BÖLÜM

## ÇİKOLATALAR

### A- Sade ve sütlü çikolatalar

MADDE 584. İçine kakao yağı ilâve edilerek mûtat usullerle ihzar edilen kakao tozu ve şeker mahlûtundan mürekkep müstahzara (Sade çikolata) veya sade çikolata tozu ve bu unsurlarla süt ve süt tozu ilâvesiyle hazırlanmış nevilerine de (Sütlü çikolata) veya (Sütlü çikolata tozu) denir.

### B- Meyveli çikolata

MADDE 585. İçine fındık,badem, fıstık, meyve, bal vesaire karıştırılan çikolataların etiketlerinde bu maddelerin isimleri gösterilmesi mecburi olup bu maddelerin miktarı % 5 den az veya % 20 den fazla olmamalıdır. Çikolatalara vanilin veya vanilya tozu da ilâve edilebilir.

MADDE 586. Sütlü çikolata ve tozlarına ilâve edilecek süt miktarı % 15 ten aşağı olamaz. Süt tozu kullanılarak sütlü çikolata yapıldığı takdirde ilâve edilen süt tozu anasırı % 15 nispetindeki taze sütün ana sırını ihtiva edecektir. Bu nevi çikolataya veya tozlarına da vanilya veya vanilin ilâve edilebilir.

MADDE 587. Her nevi çikolata ve çikolata tozlarında sâfi şekerli çikolata kitlesi üzerinden hesap edilmek üzere şeker (sakkaroz) en fazla % 60 ve kakao yağı % 16 dan aşağı olmamalı ve kakao yağından ve sütlü nevilerinde süt yağından başka cins yağ bulunmamalıdır.

MADDE 588. Sütlü çikolatalarda bulunan süt unsurlarının miktarları bunların hususî yönetmeliğinde gösterilen nispetlere uygun bulunacaktır.

MADDE 589. Sütlü çikolatalarda bulunan kakao kitlesi (kakao yağı, kakao tozu) en az % 25 olacaktır. Bunların imalinde nebatî lesitin kullanıldığı takdirde nebatî lesitin miktarı müstahzarın % 0,3 ünü geçmemelidir.

### C- Kaymaklı çikolata

MADDE 590. En az % 6,75 süt yağını ve % 1,15 kuru süt maddesini havi olan müstahzara (kaymaklı) veya (kremalı) çikolata denir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**D- İki kat kaymaklı çikolata**

MADDE 591. En az % 9,75 sütyağını ve % 1,65 yağsız kuru süt maddesini havi olan müstahzara (iki kat kaymaklı) veya (iki kat kremalı çikolata denir. Burada kullanılan kremanın en az % 35 süt yağını havi olması şarttır.

**E- Kaplama çikolata**

MADDE 592. İçinde fondan ve badem gibi maddeler bulunan ve dışı kuvertür denilen çikolata tabakası ile tamamen kaplı olan müstahzara (kaplama çikolata) denir. Bu nevi çikolatalarda, hariçteki çikolata tabakasiyle içindeki madde ayrı ayrı olarak bulunur.

MADDE 593. Çikolata kaplı müstahzarlarda çikolata kısmı müstahzarın en az % 30 unu teşkil etmeli ve içindeki maddelerin cinsi etiketinde yazılı olmalıdır.

**F- Alkollü çikolata**

MADDE 594. Alkol ve alkollü maddeleri ihtiva eden çikolataların etiketinde bunların cinsi yazılmalı ve ihtiva ettikleri alkol nispeti (mutlak alkol hesabiyle müstahzarın % 6 sını geçmemeli ve sağlık bakımından zararsız ve pek çüz'i dahi olsa yabancı bir madde kokusundan âri olmalıdır.

MADDE 595. Çikolataların ambalâjları üzerinde âmilinin adını ve imâl yerini, içindeki net çikolata miktarını, sade sütlü veya meyveli olduğunu gösteren bir etiket bulunması mecburidir.

MADDE 596. Çikolata ve tozları aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Sakkaroz şekerinden başka diğer bir şeker veya sun'i tad verici maddelerle ihzar edilmiş olanlar,

b) İçlerinde çikolataya ilâvesi mûtat olanlardan başka zehirsiz de olsalar madeni veya nebati herhangi bir madde katılmış olanlar,

c) Terkiplerinde şeker miktarı 587 inci maddede yazılı nisbetten fazla olanlar.

d) Kakao yağı miktarı 586 ncı maddede gösterilen miktardan aşağı bulunanlar veya yabancı herhangi bir yağı havi olanlar,

e) İçinde 585 inci maddede yazılı maddeleri tesbit edilmiş olan hadlerden fazla ihtiva edenler,

f) Terkiplerinde süt anasını 586 ncı maddede yazılı nisbetten aşağı bulunan veya bu unsurların ihtiva ettiği süt yağı ve yağsız kuru süt maddeleri miktarları 588 inci maddede bildirilen nisbetlere uygun olmıyan, kakao ve kakao yağının mecmuu 589 uncu maddede gösterilen nisbetten az bulunan sütlü çikolatalar,

g) içlerinde süt yağı veya yağsız kuru süt maddeleri 590 ve 591 inci maddelerde, zikredilen nispetlerden aşağı olan kaymaklı, kremalı çikolatalar,

h) İhtiva ettiği çikolata kitlesi (kaplama) 593 üncü maddede gösterilen nispetten az olan çikolata kaplı müstahzarlar,

i) İhtiva ettiği alkol miktarı 594 üncü maddede yazılı nisbetten fazla bulunan alkollü çikolatalar.

MADDE 597. Çikolatalar ve çikolata tozları aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Küflenmiş acımış ve fena koku peyda etmiş veya diğer bir surette tegayyür etmiş ve kurtlu olanlar,

b) Dışı yaldız ve kalayla sarılan çikolatalardaki kurşun miktarı bu Tüzükte yazılı miktardan fazla olanlar.

MADDE 598. Her ne maksatla olursa olsun içine madenî ve uzvî zehirli bir madde katılmış bulunan çikolata ve çikolata tozları sağlığı hafif veya ağır surette ihlâl edecek şekilde tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 599. Çikolata ve çikolata tozlarından muayene ve tahlil için alınacak nümuneler 200 gramdan aşağı olmamak üzere alınır ve açık olanlar cam kavanoz veya teneke kutu içinde, orijinal ambalâjlı olanlar ise bu miktardan aşağı olmamak üzere alınır ve doğrudan doğruya lâboratuvara gönderilir.

## YİRMİ ALTINCI BÖLÜM

## BAHARAT

MADDE 600. Muhtelif nebatların tohum, çekirdek, meyve, çiçek, kabuk, kök, yaprak gibi muhtelif kısımlarında mevcut olan ve kendilerine mahsus koku ve lezzeti ihtiva eden ve yemeklere çeşni vermek veya hazım tenbih etmek için kullanılması mutad olan hardal, karabiber, kırmızı biber, kimyon, kekik, safran, anason, vanilya, karanfil, tarçın, zencefil gibi maddelere (Baharat) denir.

MADDE 601. Baharat elde edildiği nebat ve aksamı hâliyle veya öğütülerek toz şeklinde satılırlar. Toz şeklinde bir cins olarak satıldığı gibi birkaç cins ve nevîden ibaret olmak üzere mahlût olarak da satılabilir. Bunların ambalâjlarının üzerinde hangi cins baharatın tozunu ihtiva ettiklerinin yazılı bulunması lâzımdır.

### A- Hardal

MADDE 602. Hardal: (brassica nigra, brassica jenessca) nebatlarının olmuş ve kurutulmuş taneleri veya unu olup rutubet miktarı âzami % 9,5 kül âzami % 5,6, külün asit kloridrikte erimiyen kısmı âzami % 1,3, etere geçen sâbit ekstre % 12,6 asgarî, hardal ruhu (allil izotio siyanat) halinde asgarî % 0,6 olmalıdır.

### B- Kimyon

MADDE 603. Kimyon (Cuminum cyminum denilen nebatın olmuş ve kurutulmuş taneleri veya unu olup, rutubet âzami % 10, kül azami % 8, külün asitte erimeyen kısmı azami % 1.5 ve uçucu yağları azami % 5 olmalıdır.

### C- Karanfil

MADDE 604. Karanfil (Karyophylius aromaticus) denilen nebatın kurutulmuş çiçekleri (tüveyçleri) olup tane veya toz halinde kullanılır. Rutubet âzami % 9, kül âzami % 7, külün asitte erimiyen kısmı âzami % 0,5 ve tayyar yağları asgarî % 15 olmalıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**D- Tarçın**

MADDE 605. Tarçın: (cinnamomum seylanicum) adlı nebatın kurutulmuş kabukları veya bu kabukların tozudur. Rutubet âzami % 10, kül âzami % 5, külün asitte erimiyen kısmı % 2 ve tayyar yağları % 1 den az olmamalıdır.

**E- Zencefil**

MADDE 606. Zencefil: (Zengiber officinale) denilen nebatın kurutulmuş rizomalarıdır. Olduğu gibi veya toz halinde kullanılır. Rutubet âzami % 11,7, kül âzamî % 7, külün asitte erimiyen kısmı azamî % 2, nişasta azamî % 6, sellüloz azamî % 8, suya geçen münhal maddeler mecmuu âzamî % 12, eter ekstresi âzamî % 3, alkol ekstresi asgarî % 3,7 olmalıdır.

**F- Karabiber**

MADDE 607. Karabiber: (Piper nigron) denilen nebatın, kurutulmuş meyveleridir. Bu meyveler kemale gelmeden toplanıp olduğu gibi veya toz halinde kullanılır. Rutubet azamî % 12, kül azamî % 7, külün asitle erimiyen kısmı âzamı % 1,5, eter ile elde edilen sabit ekstre asgarî % 6,75 ve tayyar zeyti asgarî % 1 olmalıdır.

**G- Beyaz biber**

MADDE 608. Beyazbiber: (Piper album) denilen nebatın kemale geldikten sonra kurutulmuş meyveleridir. Olduğu gibi veya toz halinde kullanılır.

Rutubet âzamî % 14, kül azamî % 3,5, külün asitte erimeyen kısmı âzamî % 0,3, etere geçen sabit ekstre asgarı % 7, tayyar zeyti % 0,5 olmalıdır.

**H- Kırmızı biber**

MADDE 609. Kırmızıbiber: (Capsicum annum) denilen nebatın kemâle gelip kurutulmuş meyvelerinin öğütülmesiyle elde edilir ve toz halinde kullanılır. Rutubet âzamî % 13, kül âzamî % 8, külün asitte erimiyen kısmı âzamî % 1,25 eter ile sabit ekstre asgarı % 15, tayyar zeyti asgarî % 1,35 olacaktır.

**I- Yenibahar**

MADDE 610. Yenibahar: (Pimento officinalis) denilen nebatın meyvelerinin olmuş kurutulmuş ve toz edilmiş şeklidir. Rutubet âzami % 10, kül âzamî % 6, külün asitte erimiyen kısmı âzami % 0,4, eter ile sâbit ekstre asgari % 4,4, tayyar zeyti asgari % 3 olmalıdır.

**J- Safran**

MADDE 611. Safran: (Crocus sativus) denilen nebatın çiçeklerinin kurutulmuş stigmalarıdır. Rutubet âzami % 12, kül âzami % 7,5 külün asitte erimiyen kısmı âzami % 1 olmalı ve diğer evsâf bakımından Türk Kodeksine uygun bulunmalıdır.

**K- Anason**

MADDE 612. Anason: (Pinpinella anisum) denilen nebatın kurutulmuş meyveleri olup tane halinde kullanılır. Rutubet âzami % 8,5, kül âzami % 9, külün asitte erimiyen kısmı âzami % 2, tayyar zeyti asgari 1,5 olmalıdır.

**L- Vanilya**

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 613. Vanilya: (Vanilla planifolia) denilen nebatın ham meyvelerinin kurutulmasiyle elde edilir. Kül âzami % 4,7, mürci şeker âzami % 9, vanilin miktarı asgarî % 0,70 olmalıdır.

**M- Kekik**

MADDE 614. Kekik: (Thymus vulgaris) nebatının kurutulmuş çiçekleri ve yapraklarının uçlarıdır.Kül âzami % 14, külün asitte erimiyen kısmı âzami % 4, tayyar zeyti asgarî % 2 olmalıdır.

MADDE 615. Baharatın ihtiva etmiş olduğu kendilerine mahsus koku ve lezzeti veren cevherlerini almak, zararsız da olsa yabancı bir madde ile karıştırmak ve boyamak yasaktır.

MADDE 616. En az % 10 vanilyayı havi olan şeker mahlûtuna (Şekerli Vanilya) denir. En az % 2 nispetinde vanilini havi olan şeker mahlûtuna (şekerli Vanilin) denir.

MADDE 617. Hardal unu, şeker, sirke veya şarap veya su ile yapılan mahlûta sofra hardalı denir. Bunun içerisine tuz ilâve edilebileceği gibi kuru madde de nispeti % 10 u geçmemek üzere, pirinç unu da katılabilir. Bu suretle ihzar edilen hardal cam veya porselen kaplar dahilinde satılır.

MADDE 618. Sofra hardalında en az % 0,15 nispetinde hardal ruhu mevcut olmalı ve tuz hariç % 4,5 dan fazla külü bulunmamalı ve ihtiva edeceği kükürt dioksit miktarı kilosunda 500 mgr.ı geçmemelidir.

MADDE 619. Ambalâj içerisinde satılan baharatın ambalâjı üzerinde âmilinin isim ve adresi, muhtevasının cins ve nevileriyle net miktarı ve bir kaç neviden mürekkep olduğu takdirde bu nevi baharların isimleri ayrı ayrı yazılı bulunacaktır.

MADDE 620. Baharat aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

a) Tabiî koku ve lezzetini veren müessir cevheri alınmış olanlar,

b) İçine zararsız da olsa herhangi bir madde katılmış olanlar,

c) Zararsız da olsa herhangi bir madde ile boyanmış olanlar,

d) Vasıf ve terkipleri yukarki maddelerde kendileri için tesbit edilmiş bulunan vasıf ve terkiplere uymıyanlar,

e) İçindeki vanrilya veya vanilin miktarları yukarıdaki maddede yazılı miktara uymıyan şekerli vanilin veya şekersiz vanilyalar,

f) İçindeki hardal ruhu miktarı yukarda yazılı maddede tesbit edilen hadden az olan veya kül miktarı yine aynı maddede gösterilen miktardan fazla olan sofra hardalları,

g) Muhteviyatı, üzerinde mevcut etiketine uygun bulunmıyan veya etiketindeki izahları noksan bulunanlar,

MADDE 621. Baharat aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Çürümüş, küflenmiş, kokmuş veya sair suretle tegayyür etmiş veya kirlenmiş bulunanlar,

b) Yukardaki maddede zikredilen miktardan fazla kükürt dioksidi havi olan sofra hardalı,

c) Kimyevi terkibinden müteessir olacak kaplar içerisine konulmuş olan hardallar.

MADDE 622. İçerisine herhangi bir zehirli madde katılmış olan baharat, sağlığı hafif veya ağır surette ihlâl edecek şekilde tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 623. Muayene için lâboratuvara gönderilecek nümune miktarı saf randan 5-10 gr., diğerlerinden 50 gramdan aşağı olmamak üzere bir veya müteaddit ambalâjdan ibarettir.

## YİRMİ YEDİNCİ BÖLÜM

## TUZ

MADDE 624 (Değişik). Tuzun; yenilecek ve içilecek gıda maddelerine konulan iri şekline (mutfak tuzu), gayet ince toz edilmiş şekline (Sofra tuzu) denir.

a) Mutfak tuzu:

Rutubet % 2 den fazla olmayacak, 140 santigrat derecede kurutulduğunda en az % 98 sodyum klorür ihtiva edecek, suda erimeyen madde miktarı en çok % 0,5 den ve bunun % 10 luk hidroklorik asitteki erimeyen miktarı % 0,09 dan fazla olmayacaktır.

b) Sofra tuzu:

Sofra tuzları üç çeşit olabilir:

1. Sade sofra tuzu: Mutfak tuzunun gayet ince toz haline getirilmiş şeklidir.

Sade sofra tuzu mutfak tuzu niteliğinde olacaktır.

2. Rafine sofra tuzu: Tuzun rafine edilmiş şeklidir.

Rafine sofra tuzunun içerisine kurutucu maddeler (Mağnezyum karbonat, mağnezyum oksit, kalsiyum fosfat, kalsiyum karbonat) ilâve edilmeyen halinde; rutubet en çok % 0,5 olacak, 140 santigrat derecede kurutulduğunda sodyum klorür miktarı % 99 dan aşağı, suda erimeyen madde miktarı % 0,1 den ve % 10 luk hidrokloruk asitteki erimiyen miktarı % 0,02 den fazla olmayacaktır. İçerisine kurutucu maddeler (mağnezyum karbonat, mağnezyum oksit, kalsiyum fosfat, kalsiyum karbonat) ilâve edilen halinde; rutubet en çok % 0,5 olacak, 140 santigrat derecede kurutulduğunda sodyum klorür miktarı % 97 den aşağı ve kurutucu maddeler miktarı % 2 den, suda erimiyen madde miktarı % 0,1 den ve % 10 luk hidroklorik asitteki erimeyen miktarı % 0,02 den fazla olmayacaktır.

Rafine sofra tuzlarının 22 meçlik elekten % 95 i ve 44 meçlik elekten % 10 u geçer durumda olacaktır.

Rafine sofra tuzlarına, yukarıda yazılı kurutucu maddeler dışında herhangi bir kimyasal maddenin katılması Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının iznine bağlıdır.

3. İyotlu sofra tuzu: Rafine sofra tuzunun potasyum iyodür ilâve edilmiş şeklidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İyotlu sofra tuzunun bir kilogramında 50 miligramdan az,70 miligramdan fazla potasyum iyodür bulunmayacak ve potasyum iyodür yerine başka iyot türevleri kullanılmayacaktır.

İyotlu sofra tuzlarının yukarıda belirtilen miktardan fazla potasyum iyodür katılması Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının iznine bağlıdır.

İyotlu sofra tuzuna % 0,1 den fazla olmamak şartiyle sodyum karbonat ve % 0,01 den fazla olmamak şartiyle sodyum thiosülfat konabilir.

İyotlu sofra tuzu konserve imalinde kullanılamaz.

İyotlu sofra tuzu ancak homojen karışımı sağlayabilecek her türlü teknik techizatı bulunan tesislerde yapılabilir.

İyotlu sofra tuzlarına her ne suretle olursa olsun devaî bir nitelik verilerek satılması yasaktır.

İyotlu sofra tuzlarının yapılıp satışa çıkarılması Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının iznine bağlıdır.

MADDE 625 (Değişik). Sade, rafine ve iyotlu sofra tuzları; özellikleri bozulmayacak şekilde kapalı ambalajlar içerisinde satışa çıkartılır. Sofra tuzlarının ambalajları üzerine; hangi çeşit sofra tuzu olduğunun, imalâtçı firmanın tescil edilmiş markası ile adresinin ve seri numaralarının, rafine ve iyotlu sofra tuzlarında bunların içerisine katılmış maddelerin cins ve miktarlarının, iyotlu sofra tuzlarında ayrıca imal tarihinin ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından alınan ruhsatın tarih ve numarasının açık olarak görülecek ve okunabilecek şekilde yazılması şarttır.

MADDE 626 (Değişik). A- Mutfak ve sofra tuzları aşağıdaki hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

1. İçerisine bu Tüzükte katılmasına izin verilenler dışında zararsız yabancı maddeler karıştırılmış bulunan mutfak ve sofra tuzları,

2. Bu maddenin (B) fıkrasının ikinci bendinde yazılı olanlar dışında 624 üncü maddedeki nitelikleri taşımayan mutfak ve sofra tuzları ile devaî nitelik taşıdığı bildirilen iyotlu sofra tuzları.

3. 625 inci maddeye göre ambalâjlanmayan ve ambalâjı üzerinde belirtilmesi gereken hususlar bulunmayan veya noksan bulunan veya ambalâjı üzerinde yazılı niteliklere muhteviyatı uymayan mutfak ve sofra tuzları.

B- Mutfak ve sofra tuzları aşağıdaki hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozuk sayılırlar:

1. İçerisinde sağlığa zararlı maddeler bulunan mutfak ve sofra tuzları,

2. İçerisinde 624 üncü maddede belirtilen miktarlardan fazla suda veya hidroklorik asitte erimeyen madde bulunan mutfak ve sofra tuzları ile içerisinde aynı maddede belirtilen miktardan fazla veya az veya izin verilen miktardan fazla potasyum iyodür bulunan iyotlu sofra tuzları.

C- İçlerine her ne maksatla olursa olsun zehirli bir madde katılmış olan mutfak ve sofra tuzları sağlığı hafif veya ağır ihlâl edecek şekilde tağşiş edilmiş sayılırlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## YİRMİ SEKİZİNCİ BÖLÜM

## SİRKE VE TURŞULAR

MADDE 627. Üzüm ve incir gibi şekerli meyvelerin evvelâ alkol tahammuruna ve sonra da sirke tahammuruna tâbi tutulmasiyle elde edilen maddeye (Sirke) denir.

MADDE 628. Asetik asit veya sirke ruhu ile sirke yapmak veya tabiî sirkeyi bu maddelerle karıştırmak yasaktır.

MADDE 629. Sirkede tahammurdan mütevellit mecmu asit asetik hesabiyle % 4 den az ve alkol miktarı hacmen % 1 den fazla bulunmamalıdır.

MADDE 630. Sirkede (şeker hariç) kuru hülâsa miktarı litrede 10 gramdan ve kül miktarı 1 gramdan aşağı olmıyacaktır.

MADDE 631. Sirkelere uzvî ve madenî asitler karıştırılması, zararsız da olsa biber vesaire gibi yabancı maddelerin katılması ve boyanması yasaktır.

MADDE 632. Muhafaza maddesiyle sirkeye konulacak kükürt dioksit miktarı serbest halde litrede 40 mgr. dan mecmu miktarı litrede 400 mgr. dan fazla olmamalıdır.

MADDE 633. Sirke, tabiî unsurlarından sayılan kurtlarına ait bulanıklık müstesna olmak üzere berrak görünüşte, kendisine mahsus koku ve lezzette olmalıdır.

MADDE 634. Sirkede eser halinde çinko ile her ikisi mecmuu litrede 30 mgr.ı geçmemek üzere demir ve bakır bulunabilir. Diğer zararlı maden ve mürekkebatı bulunması yasaktır.

MADDE 635. Sirkeler kapalı ambalâjlı olmak üzere şişeler, galonlar, damacanalar içerisinde satışa çıkarılırlar. Açık olarak satılması yasaktır. Ambalâjının üzerinde âmilinin isim ve adresi ve muhteviyatı miktarı yazılı bir etiket bulunması mecburidir.

MADDE 636. (10/12/1959 tarih ve 4/12500 sayılı kararname ile değişik). Asetik asit mahlûlü ile yapılan ve küçük veya büyük kapalı kaplarda satılan alafranga turşuların imalinde kullanılacak asidin saf olması ve asetik asitten yapıldığının ambalâjın üzerindeki etiketinde yazılması lazımdır. Bu suretle hazırlanan turşularda asit asetik miktarı % 5 den fazla olamaz.

Sirke veya salamura ile yapılmış, açık veya kapalı olarak satılan turşuların sirke ile yapılanlarında asit miktarı asit asetik hesabiyle % 1 den az ve salamura ile yapılanlarında tuz miktarı % 5 den fazla olamaz.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı turşularda bakır (Cu), demir (Fe) mecmu miktarı 1000 gramda 30 miligramı geçmemelidir. Ancak hariçten bakır sulfat ilâve edilmiş kornişon tipi hıyar turşularında bakır miktarı, suyundan süzülmek suretiyle ayrılmış madde kitlesinin bir kilogramında yüz miligram ve demir miktarı bir kilogramda eser miktarı geçemez.

MADDE 637. (10/12/1959 tarih ve 4/12500 sayılı kararname ile değişik). Sirke ve turşular aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

a) Asetik asit (sirke ruhu) ile yapılmış olanlar veya içine bu madde katılmış bulunanlar,

b) Terkibindeki mecmu asit miktarı, asetik asit hesabiyle % 4 den, kül miktarı % 1 den ve kuru hülâsa miktarı litrede 10 gramdan az olanlar,

c) Asetik asit ile yapıldıkları halde ambalâjı üzerindeki etiketinde bu cihet tasrih edilmemiş açık ve kapalı satılan alafranga turşular.

d) İçerisine uzvî veya madeni yabancı bir asit veya zararsız da olsa yabancı maddeler katılmış olanlar veya zarasız da olsa herhangi bir madde ile boyanmış bulunanlar.

MADDE 638. (16/5/1953 tarih ve 4/808 sayılı kararname ile değişik). Sirke ve turşular aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Yukarıda yazılı maddedeki mitardan fazla mecmu veya serbest kükürt dioksit ihtiva edenler.

b) İçinde sirkenin tabii unsurlarından başka canlı veya cansız yabancı cisimler ve küf bulunanlar,

c) Muhati maddeleri havi olanlar, acı ve fena kokulu veya diğer surette tegayyür etmiş veya kirlenmiş bulunanlar,

d) Yukardaki maddelerde zikredilen miktardan fazla demir ve bakırı havi olanlar ve eser miktardan fazla çinkoyu ihtiva edenler, az miktarda dahi olsa zararlı madenî madde ve mürekkebatını havi olanlar.

MADDE 639. (16/5/1953 tarih ve 4/808 sayılı kararname ile değişik). İçine herhangi bir maksatla madenî veya uzvî zehirli bir madde katılmış olan sirke ve turşular sağlığı hafif veya ağır surette ihlâl edecek şekilde tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 640. Muayene ve tahlil için alınacak nümune miktarı 500 gramdan aşağı olmamak üzere bir veya müteaddit orijinal ambalâjdan ibarettir.

## YİRMİ DOKUZUNCU BÖLÜM

## SABUNLAR

Aşağıdaki 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647 nci maddeler 4/5/1973 tarih ve 7/6337 sayılı kararname ile değişiktir. Resmî Gazete 16/5/1973, sayı 14537.

MADDE 641. Sabun, ana maddesi bitkisel veya hayvansal yağların veya yağ asitlerinin alkalilerle reaksiyonu sonucunda elde edilen genellikle temizleyici olarak kullanılan bir mamuldür.

Kullanıldıkları amaca veya özelliklerine göre sabunlar; tuvalet sabunu, birinci nev'i sabun, prina sabunu, ikinci nev'i sabun, toz sabun, mayi sabun, yumuşak sabun, traş sabunu ve traş kremleri olmak üzere 9 sınıfa ayrılır. Bu sabunların kimyasal ve fiziksel özellikleri TS/54 e uygun bulunacaktır.

Birinci nev'i sabunlar, kalıp veya toz ve granül halinde olduklarına göre iki tipe ayrılır.

Tıpta kullanılan ve çeşitli ilâçları havi bulunan tıbbî sabunlar, deterjanlar, artistik şekillerde hazıranan süs sabunları, tekstil sabunları ve sabun esasına dayanmayan traş kremleri, şampuanlar ve temizleme tozları bu Tüzük hükümleri dışındadır.

MADDE 642. Kalıp halindeki sabunların üzerlerine ve ambalajlarına, çubuk, toz, granül ve merhem halindeki sabunların iç ve dış ambalajlarına kolayca okunabilecek ve silinmeyecek şekilde aşağıdaki bilgiler yazılır:

Firmanın adı ve markası
Sınıfının adı
Net ağırlığı (el ile kesilen sabunlarda "Sergi sabunları" kalıp üzerine net ağırlık yerine ortalama ağırlık, dış ambalaj üzerine de toplam ağırlık)
İçinde oksijen verici maddeler bulunan toz sabunlar için "Oksijenli sabun" deyimi.

MADDE 643. Her nevi sabunlarda nitro benzol, sodyum peroksit veya buna benzer etkisi olan diğer peroksitler bulunmayacaktır (oksijenli sabun tozundaki sodyum perborat hariç).

MADDE 644. Bazı nevi sabunlar, özel Yönetmeliğinde gösterilen boyalarla birlikte, içinde, eriyen baryum tuzları veya baryum karbonat bulunmayan baryum sülfat, krom oksit, kadmiyum sülfür, zencefre, kalay oksit, çinko sülfür, bakır, çinko ve kalay veya bunların bileşiklerinin karışımı ile boyanabilirler.

MADDE 645. 641 ve 642 nci madde hükümlerine aykırı bulunan sabunlar taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 646. Sabunlar aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar:

a) Serbest alkali miktarları TS/54 de kendileri için gösterilen azami hadlerden fazla bulunanlar,

b) Serbest alkali veya toplam amonyak miktarları TS/54 de yazılı hadden fazla bulunan traş kremleri,

c) Sağlığa zararlı maddelerle kokulandırılmış olanlar,

d) 644 üncü maddede belirtilenler dışındaki boya maddeleriyle boyanmış olanlar,

e) Nitrobenzollü veya 643 üncü madde hükmü ile kullanılması yasak edilen peroksitleri ihtiva edenler,

f) İçinde sağlığa zararlı herhangi bir madde bulunanlar,

MADDE 647. Sabunlardan muayene ve tahlil edilmek için laboratuvara gönderilmek üzere alınacak numune miktarı 250 gram veya bu miktardan aşağı olmamak şartiyle bir veya bir kaç orijinal ambalajdan ibarettir. Bu numuneler ağzı imzalı kapakla kapalı, kuru cam ve teneke veya plastik kaplar içinde laboratuvara gönderilir.

## OTUZUNCU BÖLÜM

## MUMLAR, ÇAMAŞIR SULARI, DİĞER TEMİZLİK EŞYASI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

### A- Mumlar

MADDE 648. Mum: balmumu, içyağı, parafin, stearin gibi maddelerden hususi şekillerde yapılan ve yakarak aydınlatma işlerinde kullanılan maddelerdir.

MADDE 649. Mumların antimuan, arsenik, cıva veya kurşunu havi maddelerle boyanması yasaktır.

### B- Çamaşır suları

MADDE 650. Çamaşır suları ana solusyonu: nebati maddelerden yapılmış çamaşırları temizlemek ve beyazlatmak için kullanılan ve alkali hipoklorit halinde aktif klorü, bazan da sodyum perboratı ihtiva eden solusyonlardır.

MADDE 651. Çamaşır suları ana solusyonunun litresinde 20 gr. dan az aktif klor bulunmamalıdır. Perboratı ihtiva edenlerin litresinde 50-100 gram sodyum perborat bulunabilir.

MADDE 652. Çamaşır suları ana solüsyonunun 40 misline sulandırılmasıyle elde edilen solusyonun alkalitesi (NaOH hesabiyle) % 0,5 i geçmemelidir.

MADDE 653. Çamaşır sularının terkibinde (klor ve sodyum perborat müstesna olmak üzere), sodyum peroksit, diğer peroksitler ve oksidan maddeler bulunmamalıdır.

MADDE 654. Çamaşır suları, ana solusyonları yalnız orijinal ambalâjlı kapalı şişelerde satılabilir. Şişelerin üzerinde kırmızı zemin üzerine siyah harflerle yapanın tanıtıcı işareti, adı ve adresiyle (40 misli su ile sulandırıldıktan sonra yalnız nebati maddelerden yapılmış çamaşırların beyazlatılmasında kullanılır, ipekli ve yünlü çamaşırlar için kullanılmaz) ibareleri ile ne şekilde kullanılacağına dair izahlar, okunaklı ve açık bir şekilde basılmış bir etiket bulunacaktır.

### C- Diğer temizlik eşyası

MADDE 655. (10/11/1980 tarih ve 17156 sayılı R.G. de yayınlanan 13/10/1980 tarih ve 8/1770 sayılı kararname ile değişik).

a) Sentetik deterjanlar genel temizleme işlerinde kullanılan ve içersinde esas temizleyici olarak alkil sülfat ve alkil aril sülfonat tipindeki anyonik ve noniyonik yüzey aktif maddeler ile temizleme işlemine yardımcı diğer maddeler bulunan toz, granül, yumuşak, kıvamlı veya sıvı karışımlardır.

Sentetik deterjanlarda aktive edici katkı maddeleri olarak temizleme gücünü arturan ve yıkama suyunun sertliğini gideren çeşitli fosfat, karbonat, sodyum, aliminyum silikat gibi silikat bileşikleri, boraks ve perborat tuzları kullanılabilir. Deterjanların ambalajları, etiketleri, görünüşleri, fiziksel ve fosfat oranları dışındaki kimyasal özelikleri T.S. 518'e uygun olacak; fosfat oranı Dünya Sağlık Örgütünün tespitlerine göre Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca ilân edilecek limitlere uygun

bulunacak; toplam aktif madde miktarının en az % 50'si parçalanabilir cinsten olacaktır.*

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sentetik deterjanlar, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca tescil edilmiş marka adı ile tüketime verilir.

Sentetik deterjan imalâtçıları imal etükleri deterjanların içindeki maddelerin, oranlarını ve yapım yerlerini satışa çıkarmadan önce Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bildirmek mecburiyetindedir.

b) Mekanik temizleme tozları emaye, fayans, madensel eşya satıhlarının mekanik temizleme işleminde kullanılan geldepar, dolomit, kalsit vb. minerallerin tozlarıdır. Bunlara en çok % 10 oranında silikat, kalsine soda, çeşitli fosfatlar, boraks ve türevleri gibi aktive edici katkı maddeleri ve diğer inorganik tuzlar, ayrıca, kullanma maksatlarına göre insan sağlığına zarar vermeyen dolgu maddeleri ve ağartıcı maddeler katılabilir. Mekanik temizleme tozları içindeki temizleyici satıh aktif maddelerin toplamı en çok % 5 olacaktır. Bunların dışındaki maddelerin katılması Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının iznine bağlıdır.

Mekanik temizleme tozlarının elenmesinde 16 meclik (1 mm.) elekte kalan olmamalı, 100 meclik (149 mikron) elekte ise en çok % 30 kalmalıdır. Bu muayene yaş usulle suda çözülen maddeler ayrıldıktan sonra yapılacaktır.

Mekanik temizleme tozlarında 105°(±2)C de yapılan denemede nem oranı en çok % 4 olacak, pH 11'i geçmeyecek ve etiketleri Tüzüğün 2 nci maddesi hükmüne uygun bulunacaktır.

c) Döşemelerin temizlik ve korunmasında kullanılan muşamba cilâsı, muşamba yağı ve benzerlerin de klorlü hidrokarbürler, nitrobenzol, benzol ve Abel Cihazı ile belirlenen parlama noktası 30°C altında bulunan herhangi bir eritici bulunmayacaktır.

MADDE 656. Derilerin korunmasında kullanılan ayakkabı kremi, boyası ve cilâsı ve benzerleri müstühzarlar anilin, tolüidin, nitro benzolden sağlığa zararlı boyalardan ve diğer maddelerden âri bulunmalıdır.

MADDE 657. Havayı aromatize etmeğe mahsus maddeler nitro benzol, klorlu idrokarbürler ve benzerleri gibi sağlığa zararlı maddelerden âri bulunmalıdır.

MADDE 658. (10/11/1980 tarih ve 17156 sayılı R.G. de yayımlanan 13/10/1980 tarih ve 8/1770 sayılı kararname ile değişik).

Çamaşır suları,sentetik deterjanlar ve mekanik temizleme tozları aşağıda yazılı hallerde taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

a) Bileşim ve vasıfları 651 inci maddeye uymayan çamaşır suları ana solüsyonları, pH derecesi dışında 655 inci maddeye uymayan mekanik temizleme tozları ve görünüşleri, fiziksel ve aktif maddenin parçalanabilirlik oranı ile fosfat oranı dışında kimyasal özellikleri TS 518'e uymayan deterjanlar,

---

* Bu hüküm 8/4086 sayılı ve 21/12/1981 tarihli, R.G. 25 Ocak 1982 tarih ve sayı 17585 de yayımlanan kararname ile 4 yıl süre ile ertelenmiştir.

b) Açık olarak satılan deterjanlar ve çamaşır suları ana solüsyonları, ambalajları, etiketleri ve etiketleri üzerindeki yazılar 654 üncü maddeye uymayan çamaşır suları ana solüsyonları, etiketleri 2 nci maddeye uymayan mekanik temizleme tozları, ambalajları ve ambalaj üzerindeki yazıları TS 518 e uymayan deterjanlar,

c) İçerdikleri maddeler, oranları ve yapım yerleri, satışa çıkarılmadan önce Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bildirilmeyen deterjanlar.

MADDE 659. (10/)11/1980 tarih ve 17156 sayılı R.G. de yayımlanan 13/10/1980 tarih ve 8/1770 sayılı kararname ile değişik). Mumlar,çamaşır suları, diğer temizlik eşyası aşağıda yazılı hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Antimuan, arsenik, civa veya kurşun içeren boyalarla boyanmış mumlar,

b) Sodyum peroksit, klor ve sodyum perborattan başka oksidan maddeler ve peroksitler, nitrobenzol vb. sağlığa zararlı maddeler içeren ve kırk katı sulandırılması ile elde edilen solüsyonun alkalilik derecesi % 0,5'i geçen çamaşır suları ana solüsyonları,

c) Bileşiminde Abel Cihazı ile 30°C nin altında parlayan eritici maddeler, klorlu hidrokarbürler, nitrobenzol vb bulunan muşamba cilâsı, muşamba yağı vb. maddeler,

d) 656 ncı maddeye karşı olarak imal edilip tüketime verilen ayakkabı kremi, boyası, cilâsı vb. maddelerle 657 nci maddeye uygun olmayan havayı aromatize edici maddeler,

e) Toplam aktif maddenin % 50 sinden çoğu parçalanmayan cinsten aktif madde* veya 655 inci madde hükmü gereğince ilân edilmiş orandan daha çok fosfat içeren deterjanlar, sağlığa zararlı maddeler katılmış veya boyanmış mekanik temizleme tozları ve deterjanlar,

f) pH derecesi 655 inci maddeye uymayan mekanik temizleme tozları.

MADDE 660. Muayene ve tahlil için laboratuvara gönderilmek üzere alınacak nümune miktarı mumlardan 100 gr, çamaşır suları ana solüsyonundan yarım litreden aşağı olmamak üzere, bir kapalı orijinal ambalâj, muşamba cilâsı ve benzerlerinden, ayakkabı boyası, cilâsı ve benzerlerinden ve havayı aromatize etmeğe mahsus maddelerden 100 er gram veya bu miktardan aşağı olmamak üzere, bir veya bir kaç orijinal kapalı ambalâjdan ibarettir.

Deterjanlar ve mekanik temizleme tozlarından alınacak numune miktarı 0,5 kg. dan az olmayacaktır.

---

* Bu hüküm 4 yıl süre ile ertelenmiştir. Madde 655 in dip notuna bakınız.

## GİYİLECEK EŞYANIN İMALİNDE KULLANILAN HER NEVİ MADDELER, HER NEVİ ÇAMAŞIR İMALİNE YARAYAN ÖRGÜLER VE BENZERLERİ İLE ELBİSELİK KUMAŞLAR, BU MEVADDİN BOYANMASINDA KULLANILAN BOYALAR VE BU EŞYANIN TEMİZLENMESİNDE KULLANILACAK MÜSTAHZARAT

MADDE 661. Giyilecek eşyanın imalinde kullanılan her nevi maddeler, her nevi çamaşır imâline yarayan örgüler ve benzerleriyle elbiselik kumaşlar arsenik, kurşun, serbest pikrit asit, parafenilen diamin, koralin vesair cilt tarafından ekolaylıkla imtisas edilebilecek sağlığa zararlı maddelerin bulunması yasaktır.

MADDE 662. Giyilecek eşya ile elbiselerin boyanmasında kullanılmak üzere satılan müstahzar boya nevileri yukarki madde hükümlerine tâbidir.

MADDE 663. Elbise vesair giyilecek eşyanın lekelerini çıkarmak ve temizlemek için kullanılan maddeleri teşkil eden benzin ve benzol gibi çok uçucu sıcak idrokarbürler veya klorlu idrokarbürlerin, tetraklorür de karbon, triklorür de karbon, triklorür etilen gibi konulup satıldığı kapların üzerinde açık ve kolaylıkla görülebilecek şekilde (mahiyetini, koklanmasını, açık pencere önünde kullanılmasını) gösteren birer etiket ile ayrıca (kolaylıkla tutuşur ibaresi yazılı bir etiket konulması mecburidir.

MADDE 664. Giyilecek eşyaların imalinde kullanılan her nevi maddeler: her nevi çamaşır imaline yarayan örgüler ve benzerleriyle elbiselik kumaşlar, bu mevaddın boyanmasında kullanılan boyalar ve bu eşyanın temizlenmesinde kullanılan müstahzarlar aşağıda yazılı hallerde sağlığı az veya çok ihlâl edecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) Kurşun, arsenik serbest parafenilen diamin, pikrik âsit, koralin vesair cilt tarafından kolaylıkla imtisas edilebilecek sağlığa zararlı maddeleri ihtiva eden giyilecek eşyanın imalinde kullanılan her nevi maddeler, çamaşır ve benzerleri gibi eşyanın imaline yarayan örgüler ve benzerleriyle elbiselik kumaşlar,

b) Giyilecek eşya ve benzerlerile elbiselerin boyanmasında kullanılan ve terkibinde kurşun, arsenik, karolin, serbest parafenilen diamin, pikrik asit ve sağlığa zararlı sair maddeleri ihtiva eden boya müstahzarları.

c) Etiketleri üzerinde 663 üncü maddede yazılı tafsilatı ihtiva etmiyen veya lüzumlu etiketleri bulunmıyan her nevi leke çıkarıcı ve temizleyici müstahzarlar.

MADDE 665. muayene ve tahlil edilmek üzere alınıp lâboratuvara gönderilecek nümune miktarı giyilecek eşyadan 1/2 metre ve sair levazımdan 1/2 metre veya 250 gram, temizleyici maddelerden de kapalı ambalâj içinde satılanlardan 1/2 litreden aşağı olmamak üzere bir veya müteaddit ambalâj, açık satılanlardan da temiz, kuru ve ağzı imtizaçlı mantar veya cam kapaklı şişe içinde olmak üzere yarım litreden ibarettir.

## OTUZ İKİNCİ BÖLÜM

## TUVALET LEVAZIMI

MADDE 666. (21/3/1956 Tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). 1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbî Müstahzarlar Kanunu hükümlerine girmeyen ve tuvalet levazımı olarak kullanılan yüze ve cilde sürmeğe, dudak ve tırnak boyamıya, göze çekmeğe ve tuvalete mahsus krem, pudra, kreyyon, düzgün, sürme, losyon vesair tuvalet maddelerinin arsenik, antimuan, kurşun, civa, mühal çinko veya talyum mürekkebatından ve sağlığa zararlı diğer maddelerden tamamen âri olmaları lâzımdır. Bunlar ancak özel yönetmeliğinde yazılı boyalarla boyanabilirler. Başka boya konması yasaktır.

MADDE 667. Mayi halindeki tuvalet müstahzarlarının şişelerinin madenî olan kapak ve damlalıkları zararsız maddelerden yapılmış ve kalay ile kalaylı veya gümüş, krom, altın, nikel gibi zararsız madenlerle kaplı bulunacaktır.

MADDE 668. cildin teravet ve nezafetini muhafaza için kullanılan müstahzarların terkibinde eter, benzin veya petrol eteri gibi kolayca iştial eden mayiler yahut klor ve brom idrokarbürleri gibi zehirli buharlar neşreden veya metil alkol, aseton nitro benzol, serbest kaleviler gibi ciltten imtisas edilerek zararlı tesirler gösteren maddeler bulunmamalıdır.

MADDE 669. Yukardaki maddelerde yazılı hükümlere aykırı olarak yapılan tuvalet müstahzarları sağlığa az veya çok zarar verecek derecede taklit ve tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 670. Tuvalet levazımından muayene ve tahlil için alınacak nümune miktarı iki orijinal ambalâjdan ibarettir.

## OTUZ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

## OYUNCAKLAR VE KULLANILACAK EŞYA

MADDE 671. Çocukların yenilecek ve içilecek maddeleriyle, veya ağız ve salya ile temas edebilen oyuncaklar, kurşun veya çinkodan veya diğer zehirli maddelerden veya % 10 dan fazla kurşunu havi maden halitalarından yapılmış olmayacak ve arsenikten âri olacaktır.

MADDE 672. Oyuncakların kaplanmasında nikel, altın, gümüş ve benzeri zararsız maddelerle sâf kalay kullanılabilir. Bunların ichimlenmesi için kullanılan halitada kurşun nispeti % 25 ten fazla olmaz.

MADDE 673. Oyuncaklar bu Tüzükte yazılı ve Umumî Hıfzısıhha Kanununun 188 inci maddesi gereğince yapılmış olan Yönetmeliğinde kulanılmasına müsaade edilmiş boyalardan başka bir boya ile boyanmış olmıyacaktır. Yalnız bunların içleri izabe suretiyle boyanmış olan cam, vernik veya emaye aksamı bu kayıttan müstesnadır. Bundan başka bunlardan madenî olanlar baryum karbonat ve münhal baryum mürekkebatından âri olmak şartiyle baritli lâklar ve baryum sulfat, krom oksit, zencebre, bakır veya bakır halitalariyle, lâstik olanlar, antimuan ve kadmiyum

ve sülfürleriyle ve yağlı boyalı ve vernikli bulunanlar, çinkonun suda erimeyen mürekkebatiyle boyanmış olabilirler.

MADDE 674. Oyuncakların üzerine konulan damga ve yapılan basma işleri (litografi) terkibinde arsenik ve kurşun bulunmıyan sair boyalarla yapılmış olmalıdır.

MADDE 675. Lâstikten ve lâstik yerine kaim olmak üzere diğer bir halitadan yapılmış olan oyuncaklarda kurşun ve diğer zararlı maddeler bulunmamalıdır.

MADDE 676. Armonik ve düdük gibi ağızla çalınan oyuncakların madenî aksamı ve tablası zararlı olmayan bir maden veya bir maden halitasiyle kaplanmış olsa bile, kurşun ihtivâ etmemelidir.

MADDE 677. Perdelerin, mobilyaların, halıların yapılmasında kullanılan maddeler, istorlar, boyalı duvar kâğıtları, oyuncak maskeler, kâğıttan mamul yaka ve çamaşırlar ve benzerleri, deri astarlar, abajurlar, sun'i yaprak, çiçek ve meyveler, büro eşyası kâğıtlar, kâğıttan ve deriden yapılan eşya arsenikten ve diğer zararlı maddelerden âri olmalıdır.

MADDE 678. Yukardaki maddeler hükümlerine uymıyan oyuncaklar ve kullanılacak eşya sağlığa az veya çok zarar verecek derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 679. (21/3/1956 tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). Oyuncaklardan muayene ve tahlil için alınacak nümune miktarı küçüklerden iki büyüklerden bir adet ve kullanılacak diğer eşyadan ise tahlile yetecek bir parçadan ibarettir. Tahlil sonunda nizamnameye uygun evsafta bulunan kıymetli nümuneler 15 gün içinde talip edildiği takdirde sahiplerine iade olunur.

## OTUZ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

## GIDA MADDELERİNİN AMBALÂJINA MAHSUS KÂĞIT VE MUKAVVA MALZEME

MADDE 680. Gıda maddelerini doğrudan doğruya sarmağa veya içine koymağa mahsus kâğıtlar ve mukavvalar içindeki maddeye koku sindirmeyecek ve lezzetine dokunmıyacak ve bu maddeyi boyamıyacak ve gıda maddesinin dışarıya sızıntı ve akıntı yapmasına imkân vermiyecek bir vasıfta olmalı, temiz ve her türlü sıhhî şartları haiz bulunmalıdır. Bu maksatla gazete vesair matbu evrak ile yazı işlerinde kullanılmış her nevi kâğıtları kullanmak yasaktır.

MADDE 681. (22/8/1979 tarih ve 16735 sayılı R.G. de yayımlanan, 19/6/1979 tarih ve 7/17866 sayılı kararname ile değişik). Yenilecek ve içilecek maddelerin ambalajında kullanılacak kâğıtların ve mukavvaların bileşiminde arsenik, kurşun, kadmiyum, civa, baryum vb. toksik maddelerle bunların baryum sülfat ve civa sülfür dışında hiçbir bileşiği ve diğer toksik maddeler bulunmayacaktır. Dolgu maddesi olarak kullanılan baryum sülfat, talk, kaolen vb. maddelerin toplamı % 10 u geçmeyecektir.

Bu kâğıtlar ve mukavvalar Umumî Hıfzıssıhha Kanununun 188 inci maddesi gereğince çıkarılmış Yönetmelikte kullanılmasına izin verilen boyaların dışında hiçbir maddeyle boyanmış bulunmayacaktır.

Mantarların yapıştırılmasında, suda erimeyen, çözünmeyen ve toksik olmayan yapıştırıcıların kullanılması zorunludur.

Gıda maddeleriyle temasta bulunacak plastikler, yüksek molekül ağırlıklı polimerlerden oluşacak ve kimyasal bakımdan inert bulunacaktır. Yapılarında kalabilecek monomer miktarları, özel yönetmeliğinde gösterilenden çok olmayacaktır. Plastikler, üretiminde kullanılan ana polimere göre adlandırılırlar. (Polivinil klorür, poli etilen, polistyren gibi).

Gıda maddeleriyle temasta bkulunacak plastik maddeleri üretenler, plastiklerin içerdikleri maddeleri, oranlarını ve yapım yerlerini satışa çıkarmadan önce Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bildirmek zorundadırlar.

Plastik maddeler hiçbir zaman gıda maddelerini emmemeli ve içine konan gıdanın tat, koku ve görünümünü etkilememelidir.

Gıda maddeleriyle temas eden plastik maddelerin içerecekleri ana ve katkı maddeleriyle boyanabilecekleri boyalar, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

Lokanta, okul, yurt, kreş, hastane vb. toplu beslenme yapılan yerlerde plastikten yapılmış bardak, sürahi, çatal, kaşık, tabak, bıçak, vb. mutfak gereçleri kulanılması yasaktır. Bir kez kullanılıp atılan plastik gereçler bu hükmün dışındadır.

Yağlı, sulu, şekerli, asitli vb. kolay bozulabilen ve konulduğu kabın yapısına etki yapabilen gıda maddelerinin ambalajında kullanılan plastikler, ancak bir kez kullanılabilirler.

Kullanılmış plastik ambalaj malzemesinin yeniden işlenip gıda ambalajı olarak satışa verilmesi asaktır.

Gıda maddeleri konan plastik maddeler kırılmaz, yırtılmaz, gıdayı sızdırmaz, gıdanın tad ve kokusunu değiştirmez ve biçim bozulmasına uğramaz yapıda olmalıdır.

Firmalar, ürettikleri plastikler üzerine kabartma, film tipi plastikler için baskı olarak firmanın adını, bulunduğu ili, yapım seri numarasını yazmak zorundadırlar.

MADDE 682. Gıda maddelerini sarmaya veya koymağa mahsus varakalar ve madeni tüpler arsenikten âri olacak ve terkiplerinde bulunabilecek antimuan, civa, kurşun miktarları mecmuu % 0,5 i geçmiyecektir.

MADDE 683. Yağ, et gibi yağlı maddeleri sarmak ve koymak için kullanılan ve "parşömen kâğıdı" denilen kâğıdın terkibinde mağnezyum klorür bulunmamalı ve ihtiva edeceği zararsız klorürler miktarı, mutfak tuzu hesabiyle % 2 yi geçmemelidir.

MADDE 684. Yenilecek ve içilecek maddelere mahsus şişelerin ve cam kavanozların ağzına konulan madeni kapsüller saf kalay,alüminyum varak ile kaplanmış olmalıdır. Bunların yerine, gıdanın nev'ine göre plâstik sellüloz safihaları da kullanılabilir.

MADDE 685. Yenilecek ve içilecek maddelere mahsus kapların ağzına konulan madeni kapsüller ve mantar tıpalar, bir kere istimal edildikten sonra tekrar kullanılamaz.

MADDE 686. Gıda maddelerinin ambalâjında istimal olunan ve 680 den 685 e kadar olan maddelerde gösterilen vasıf ve şartları haiz bulunmıyan kâğıt, kutu, kese kâğıdı, varak, tüp; parşömen kâğıdı, kapsül ve tıpalar sağlığa az veya çok zarar verecek derecede taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 687. Muayene ve tahlil için alınacak nümune miktarı, ambalâj kâğıdı, parşömen kâğıdı ve varakaların her birinden iki tabaka ve kese kâğıdı, kutu ve kapsüllerin her birinden beşer adetten ibarettir.

## OTUZ BEŞİNCİ BÖLÜM

## YENİLECEK VE İÇİLECEK MADDELERİN KONULDUĞU KAPLAR

MADDE 688. (22/8/1979 tarih ve 16735 sayılı R.G. de yayımlanan, 16/6/1979 tarih ve 7/17866 sayılı kararname ile değişik) Kaplama amacıyla kullanılacak kalayın T.S. 491 kalay standardında belirtilen $KK_3$ kalay özeliğinde olması zorunludur.

Kâğıt, karton ve plastik gibi maddelerin gıda maddeleriyle temas eden yüzünü kaplamada kullanılan her türlü reçinesel kaplamalar 681 inci madde hükümlerine uygun olacaktır.

MADDE 689. Gıda maddeleri bulunan kapların kalaylanması için kullanılacak kalayın % 99 u sâf kalayı ihtiva etmesi şarttır. Bu suretle kalaylanan kaplarda kalayın tam bir tabaka halinde kabın içinin her tarafını örtmesi lâzımdır. Kalayları bozulmuş kapların kullanılması yasaktır.

MADDE 690. İçindeki gıda maddeleriyle teması kat'î olarak kesilmiş olmak şartiyle konserve kutularına dışardan tatbik olunan ağraf lehimlerin terkibinde % 40 a kadar kurşun bulunması caizdir.

MADDE 691. Hâmızı teamülde bulunan bütün sulu ve katı gıda maddelerinin ve içkilerin çinkodan yapılmış veya çinko ile galvanize edilmiş kaplarla teması yasaktır.

MADDE 692. Hâmızı teamülde bulunan bütün sulu ve katı gıda maddelerinin ve içkilerin doğrudan doğruya temas halinde olarak bakır kaplar içinde saklanmaları yasaktır. Bu gibi bakır kaplarda, hâmızı olmayan gıda maddelerinin yalnız pişirilmek ve ameliye nihayetinde hemen boşaltılmak üzere, kısa bir zaman için bulunmaları caizdir. Bu takdirde, bu kapların daima temiz, mücellâ bulunması ve hiç bir yerinde oksidasyon mihrakları olmaması şarttır.

MADDE 693. Yenilecek ve içilecek maddelerin hazırlanmasına, muhafazasına veya istihlâkine mahsus takımların ve kapların Umumî Hıfzıssıhha Kanununun 188 inci maddesinde bahsedilen Yönetmelikte istimaline müsaade edilen boyalardan başka, baryum karbonat ve münhal baryum mürekkebatını havi olmıyan baryum, sülfat ve baryum lakı, krom oksit, zencefre, bakır ve madenî boya olarak müstamel bakır halitalariyle boyanabilir. Tahta, maden veya benzeri madenden yapılmış kapların dış taraflarına sürülen boyalar, arsenik ve kurşun mürekkebatından gayri diğer maddelerden olabilir.

MADDE 694. Yenilecek ve içilecek maddelerin konmasına mahsus şişelerin ve kapların içini temizlemek için kullanılan, madenden mamul saçmalar, kurşun veya arseniği havi olmıyacaktır. Bunun için cam ve emsali zararsız maddelerden yapılan yuvarlak cisimler kullanılır. Bu maddeler ile temas eden kapların ve yemek takımlarının içini temizlemek için fırça yerine kullanılan madeni tel süngerler bakır veya çinko yahut bu iki maddenin halitalarından yapılmış olmıyacağı gibi, üzeri bakır, pirinç,çinko veya kurşun ile kaplanmış demirden dahi yapılmış bulunmıyacaktır. İstimali zararlı bulunan madenlerden yapılmış olupta yenilecek ve içilecek maddelere mahsus olanlardan gayri diğer kapları temizlemek için satılacakların üzerinde (yenilecek ve içilecek maddeler ile temas eden kapların temizliğinde kullanılmaz) yazısını havi bir etiket bulunacaktır.

MADDE 695. (10/12/1959 Tarih ve 4/12500 sayılı kararname ile değişik). Kahve, biber vesair yenilecek maddelerin öğütülmesine mahsus küçük ve büyük ecsametteki değirmenlerin, öğüten kısımları kurşun veya kurşunu havi halitalardan yapılmış yahut bunlar ile kaplanmış olmıyacaktır.

Çocuk emziklerinin, lâstik memelerinin (tetin), süt çekme âletlerinin (teteral) lâstik aksamının ve lâstikten yapılmış tıpaların lâstikleri kurşun veya diğer zehirli maddelerden âri olacaktır. En fazla çinko (Zn) miktarı, külünde tâyin şartiyle, lâstiklerin 100 gramında 0,5 gramı geçmiyecektir.

Bazı içilecek maddelere mahsus şişelerin ve konserve kavanozları kapaklarının ağızlarına konulan lâstik halkaların ve lâstik kapakların ve içerisinden şarap, bira, gazoz, soda veya sirke gibi içilen mayiler geçen lâstik boruların, lâstikleri kurşundan âri olacaktır. Lâstik yerine kullanılmak üzere imal edilen maddeler de aynı hükme tabidir. Lâstik borusu bulunan emziklerin satılması yasaktır.

MADDE 696. Hardal koymağa mahsus kaplar cam veya porselen olacaktır. Madenî ambalâjlar, emaye veya 689 uncu maddede beyan edilen vasıftaki kalay ile kalaylanmış veya alüminyumdan yapılmış olabilir.

MADDE 697. (688 - 694) üncü maddeler hükümleri, yenilecek ve içileceklerin imalinde ve bunlar ile ilgili bir sanatın icrasında kullanılan veya satılan sofra ve mutfak takımları vesair kaplar hakkında da uygulanır. Şu kadar ki bunlardan çatal, kaşık, kepçe, kevgir ve benzerleri sofra ve mutfak takımlarının üzerleri krom, nikel, kalay, gümüş gibi tamamiyle zararsız koruyucu madenlerden biri ile kâfi kalınlıkta kaplanmış olmak şartiyle bu takımların imalinde kullanılan maden halitasının terkibinde fabrikasyon tekniğinin icaplarına göre en fazla % 40 a kadar Tutya bulunabilir.

MADDE 698. Yenilecek ve içilecek maddelerin konmasına, hazırlanmasına, yapılmasına, usarelerinin çıkarılmasına, muhafazasına, nakline mahsus olan ve 688-697 nci maddelerde tesbit edilen vasıf ve şartlara uygun bulunmayan eşya, malzeme vesaire sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar.

## OTUZ ALTINCI BÖLÜM

## TEFTİŞ VE MURAKABE

MADDE 699. Bu Tüzükte yazılı gıda maddeleriyle umumi sıhhatı ilgilendiren eşya ve levazım belediyeler sağlık teşkilleri mensupları tarafından ve belediye veya

belediye sağlık teşkilâtı mevcut olmayan yerlerde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı sıhhî teşkilâtına mensup veya bu Bakanlığın ayrıca vazifelendireceği diğer memurlar tarafından, bu Tüzük hükümlerine göre murakabe olunur.

MADDE 700. Murakabe ile vazifeli makamlara mensup memurlar veya bu makamlar tarafından gösterilecek mütehassıslar, umuma satılmaya mahsus yenilecek ve içilecek şeylerin istihsal, imal, ihzar ve veznedildiği veya ambalâjlarının yapıldığı yahut satıldığı veya depo edildiği yerleri ve bu işlere mahsus âletleri ve vasıtaları, bu yerlerin iş zamanları içinde olmak şartiyle teftiş ve murakabe ederler ve muayene ve tahlil edilmek üzere, icap eden nümuneleri de alabilirler. Sokaklardaki ve pazar yerlerindeki seyyar satıcılar dahi, teftişe tâbidirler ve lüzumunda, bunlardan da nümune alınabilir.

MADDE 701. Yukarki maddede beyan edilen mahallerin sahipleri veya vekilleri veya bunlar namına işlere nezaret eden memurlar yahut umum yerlerdeki seyyar esnaf, alâkalı memurların yapacağı teftişleri ve nümune almalarını kolaylaştırmağa ve bunların istediği izahatı vermeğe mecburdurlar. Teftiş yapan memurların da, yaptıkları teftiş neticeleri hakkında, bağlı bulundukları makama verecekleri raporlar ile kanuna muhalif hallerin ihbarı hariç olmak üzere, teftişleri sırasında muttali oldukları malumatı ve bâzı gıda maddelerinin imal ve ihzar tarzına dair sanat esrarını ifşa eylemeleri memnudur.

MADDE 702. Nümuneler, ikişer adet olmak üzere temiz ve mazbut kaplara alınır. Kapların ağızları sıkı bir surette kapatılıp üzeri ip ile sağlam bir şekilde bağlanarak ve bu ipin düğümü üzerine hiçbir veçhile bozulup açılmayacak şekilde erimiş mühür mumu dökülerek teftiş olunan mahallin sahibi veya vekili ile teftişi yapan memur taraflarından beraber olarak mühürlenir, mühür bulunmadığı takdirde taraflarca kabul ve zapta derecedilen bir işaret vazolunur. Ve üzerinde cins ve nev'ini, sahibinin adını ve yerini, alındığı tarihi, nümune kayıt defterinin sıra numarasını ve memur ile sahibinin veya vekilinin imzalarını veya parmak izlerini havi, okunaklı, silinip bozulmayacak bir şekilde yazılmış sağlam bir etiket yapıştırılır ve keyfiyet bir zabıt varakası ile tesbit olunur. Teftiş ile vazifeli memurlar nezdinde bir "Numune kayıt defteri", bulunur. Tutulan zabıt varakalarının birer sureti dosyasında saklanır. Nümune sahibinin nümune üzerindeki etikette ve zabıt varakasında yazılı adı ve yeri ile imzası açık ve okunaklı bulunacak ve birbirinin aynı olacaktır. Ani maddeden ibaret olmak üzere bir mahalden müteaddit nümuneler alındığı takdirde bkunların üzerine birer sıra numarası konularak bu numaralar rakam ve yazı ile yazılır.

Aynı cinsten çok miktarda gıda maddelerinden müteaddit adette nümune alınmağı icap ettiren durumlarda bu gıda maddelerinden:

a) 100 adede kadar olanlardan % 4,

b) 100-500 e kadar olanlardan; ilk 100 için % 4 ve mütebaki için buna ilâve olarak % 2.

c) 500-1000 e kadar olanlardan; ilk 500 için alınacak nümune adedine ilâve olarak, mütebakisi için % 1 nümune alınır.

MADDE 703. (16/5/1953 tarih ve 4/808 sayılı kararname ile değişik). Yukarki maddeye göre alınan nümunelerden birisi, muayene için, mazbut ve muntazam bir şekilde ambalâjlı olarak zabıt varakası ile birlikte alâkalı memurlar tarafından bağlı bulundukları makama günü gününe tevdi edilir. Bu makamlar tarafından bir yazı ile ve en seri vasıta ile lâboratuvara gönderilir. İkinci nümune, üstündeki mühürleri bozulmamak ve iyi bir yerde saklanmak üzere sahibine bırakılır. Gerek sahibi tarafından saklanan ve gerekse lâboratuvarlara gönderilen nümunelerin ayrıca gönderilen makamın resmi mührü ile mühürlenmesi mecburidir. Muayenesi müstacel olanlar ve vasıfları çabuk değişebilecek bulunanların evrakına, ayrıca (Acele) kaydı yazılır ve bunlar mümkün olduğu kadar günün erken saatlerinde laboratuvara gönderilir.

MADDE 704. Yapılan tahlil ve muayene neticesinde bu Tüzükte belirtilen vasıf ve şartar uygun olduğu anlaşılan maddelerin sahiplerine keyfiyet yazılı olarak bildirilir. Bunlardan Tüzükte gösterilen vasıf ve şartlara uygun bulunmadığı anlaşılan ve Tüzük hükümlerine göre taklit veya tağşiş edilmiş veya bozulmuş veya sağlığa ağır veya hafif surette zarar verecek şekilde tağşiş edilmiş sayılanların sahipleri hakkında bu Tüzük hükümleri gereğince muamele yapılır ve keyfiyet sahiplerine yazılı olarak bildirilir.

MADDE 705. Sâfiyetinden şüphe edilerek muayene edilmek üzere nümune alınan gıda maddelerinden, lüzum görülenlerin nihayet bir hafta zarfında yapılacak tahlil neticesine kadar mühür altına alınarak satılması menolunur. Bu suretle mühür altına alınan gıda maddeleriyle bu Tüzükte yazılı diğer levazımın miktarı ayrıca zabıt varakasına kaydedilir.

MADDE 706. Laboratuvarlar, muayene ve tahlil ettikleri her gıda maddesinin bu üzüğe göre haiz olması lâzım gelen hususî vasıflarını ve fennî şartlarını gözönünde bulundurarak kendilerine gönderilen nümunelerin muayenesini ona göre icra ve raporlarını açık ve etraflı bir şekilde tanzim edenek, neticeyi en kısa bir zamanda bildirirler.

Lâboratuvarlar, muayene ettikleri nümunelerin artan kısımlarını, işin sonuna kadar ve bunlardan bozulmaya meyal olanları bozuluncaya kadar, bozulmalarını mümkün mertebe mâni olacak bir şekil ve surette iyi bir yerde muhafaza ederler.

MADDE 707. Yenilecek ve içilecek şeylerin istihsal, imâl, ihzar ve ambalâjlarına mahsus olup ta bu Tüzüğe göre murakabeye tâbi bulunan âlat ve edevat, cihaz ve diğer sâbit veya nakli mahzurlu yahut külfetli olan malzeme, alâkalı memurlar tarafından veya bunların gösterececkleri mütehassıslar marifetiyle, mahallerinde muayene edilir ve bunların vereceği fennî raporlar üzerine muamele yapılır.

Bunlardan, lâboratuvarda muayene edilmesine lüzum ve zaruret görülenler, bu kayıttan hariç olup bu gibiler usulü dairesinde lâboratuvara gönderilir.

## OTUZ YEDİNCİ BÖLÜM

## MÜTTEFERRİK HÜKÜMLER

MADDE 708. Bu Tüzük hükümleri memleket içinde sarf ve istihlâk edilen maddelere uygulanır. Münhasıran ihraç malı olmak üzere tertip ve izhar edilenler, kendi hususî hükümlerine tâbidir.

MADDE 709. (21/3/1956 tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). İşbu Nizamname hükümlerine muhalif hal ve harekette bulunanlar işledikleri fiil ve hareketlerin mahiyetine göre Türk Ceza Kanununa veya hususî kanunlarına nazaran daha ağır bir cezayı istilzam etmediği takdirde Hıfzıssıhha Kanununun 296 ve 297 inci maddeleri delâletiyle Türk Ceza Kanununun 363, 396 ve 398 inci maddeleri veya Umumî Hıfzıssıhha Kanununun 282 inci maddesi mucibince cezalandırılır.

MADDE 710. Bu Tüzük hükümlerine göre taklit veya tağşiş edilmiş sayılan gıda maddelerinde:

a) Taklit veya tağşişinin ortadan tamamen kaldırılması suretiyle tashih veya ıslahı mümkün olduğu takdirde tashih veya ıslah edildikten sonra satışlarına müsaade edilir.

b) İslâhı mümkün olmıyanların insan gıdası olarak kullanılması yasaktır.

MADDE 711. Sağlığa zarar verecek derecede bozulmuş gıda maddeleri çifte tabip raporu ile imha edilir. Bunlardan kokmuş, küflenmiş kurtlanmış, böceklenmiş, iğrendirici bir mahiyet almış olmaları sebebiyle derhal imhası zarurî bulunan maddelerin imhası iki tabip bulunmayan mahallerde bir tabip ve bir sağlık memuru, bunların her ikisi bulunmadığı takdirde yalnız doktor ve sağlık memuru ve esnaftan iki kişi, bunlar da bulunmadığı takdirde Belediye Zabıta memuru ile imhâ edilecek maddeyi satan esnaftan iki kimse tarafından tanzim edilecek rapor üzerine belediyelerce imha edilir.

Yukarki fıkrada yazılı gıda maddelerinden, bünyeleri itibariyle derhal imhalarında zaruret bulunmayanlar satıştan menedilir. Ve alınacak nümunelerin tahlilini hâvi raporlar ve tutulacak zabıtlar üzerine yapıcıları ve satıcıları hakkında kanunî takipler yapılır. Bu türlü gıda maddelerinin imhası, yetkili mahkemelerin kararına talik olunur.

MADDE 712. (21/3/1956 tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). Gıda maddeleri imal veya ihzar etmek veya küçük orijinal ambalâjlara bölmek üzere Umumî Hıfzıssıhha Kanununda gösterilen mercilerden izin almadan imalâthane açmak yasaktır.

MADDE 713. (21/3/1956 tarih ve 4/6999 sayılı kararname ile değişik). Yapıldığı, hazırlandığı, küçük orijinal ambalâjlara taksim edildiği, muhafaza olunduğu veya satıldığı yerlerin bina ve tesislerinin ve içlerindeki alat ve edevatın ve nakledildiği, içine konduğu vasıta ve kapların temizlik şartları yerinde olmayan gıda maddeleri hakkında Umumî Hıfzıssıhha Kanununun 191 inci maddesiyle 282 inci madesi uygulanır.

MADDE 714. 11/8/1942 tarih ve 2-18542 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyle yürürlüğe konmuş olan Gıda maddelerinin ve Umumi sıhhati ilgilendiren eşya ve levazımın hususi vasıflarını gösteren nizamname kaldırılmıştır.

MADDE 715. 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 199 uncu maddesi mucibince tanzim ve Danıştayca tetkik edilmiş olan bu Tüzük hükümleri Resmi Gazetede basıldığı tarihten itibaren 45 gün sonra yürürlüğe girer.

MADDE 716. Bu tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

22/8/1979 tarih ve 16735 sayılı R.G. de yayımlanan, 16/6/1979 tarih ve 7/17866 sayılı kararname ile aşağıdaki geçici madde eklenmiştir:

GEÇİCİ MADDE 3. Bu tüzüğün yayımından önce gıda maddeleriyle temasta bulunan plastik maddeleri üretenler, plastiklerin içerdikleri maddeleri, oranlarını ve yapım yerlerini, bu Tüzüğün yayımını izleyen 3 ay içerisinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bildirirler.

10/11/1980 tarih ve 17156 sayılı R.G. de yayımlanan 13/10/1980 tarih ve 8/1770 sayılı kararname ile aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE. Bu Tüzüğün yayımından önce satılmakta olan sentetik deterjanların yapımcıları, deterjanların içerdikleri maddeleri, oranlarını ve yapım yerlerini, bu tüzüğün yayımını izleyen 3 ay içerisinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bildirirler.

## YENECEK VE İÇİLECEK ŞEYLERE KATILABİLECEK BOYALARLA, MUHAFAZA MADDELERİ VE ANTİOKSİDAN MADDELER HAKKINDA YÖNETMELİK

**11039 Sayılı Resmi Gazete** **Yayın Tarihi: 19/2/1962**

MADDE 1. Gıda maddelerinin ve umumî sağlığı ilgilendiren eşya ve levazımın hususı vasıflarını gösteren tüzük hükümlerine uygun olmak şartiyle yenilecek ve içilecek maddeler, sıhhate zarar vermiyen ve kullanılmasına müsaade edilen ekli (1) numaralı cetvelde isimleri yazılı boyalarla boyanabilirler ve (2 numaralı listede isimleri yazılı muhafaza maddelir ve anti-oksidan maddelerle muamele edilebilirler.

Ek 2 nci paragraf (25/12/1962 tarih ve 11291 sayılı Resmî Gazetede yayınlanmıştır) 2 numaralı listede yer almıyan diğer gıda maddelerine ilâvesi ve nisbetlerinin tespiti Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının müsaadesine bağlıdır.

MADDE 2. Renk vermek için kullanılan boyalar yeter dereceden fazla olamaz. Muhafaza maddeleri ile anti-oksidan maddeler de ekli (2) numaralı cetvelde belirtilen limitleri geçemez.

MADDE 3. Kullanılacak boyalar ile muhafaza maddeleri ve anti-oksidan maddelerin ambalâj veya etiketleri üzerinde aşağıdaki hususlar açık olarak yazılmış bulunacaktır.

a) İmalâtçının veya fabrikanın açık isim ve adresi,

b) Mamulün ticarî ve ilmî isimleri,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

c) Kullanılan maddeler bir karışımdan ibaretse bu karışımı teşkil eden maddelerin ayrı ayrı isimlerinin ve nispetlerinin belirtilmesi,

d) Kullanılacak boyaların muhafaza maddelerinin ve anti-oksidan maddelerin yenecek ve içecek maddelerde kullanılabileceği hakkında izahatı ihtiva etmelidir.

MADDE 4. Boyalar, muhafaza maddeleri ve anti-oksidan maddeler talimatnamedeki (1) ve (2) numaralı cetveldeki listeye dahil olsalar dahi kablarında veya harici ambalâjlarında, madde 3 de gösterilmiş olan yazıları havi değil iseler yenilecek ve içilecek maddelerde kullanılamazlar.

MADDE 5. Herhangi bir yenilecek ve içilecek maddeyi,o maddenin terkibini veya bozukluğunu saklamak veya değiştirmek veya besleyici kıymeti hakkında yanlış bir fikir vermek maksadı ile boyamak veya muhafaza maddesi ile anti-oksidan maddeler katmak yasaktır.

MADDE 6. Gıda Maddeleri Tüzüğü gereğince boyanmasına ve muhafaza maddeleri ile anti-oksidan maddeler katılmalarına müsaade edilen yenilecek ve içilecek maddeler, boyandıkları veya muhafaza maddeleri ile anti-oksidan maddeler konduğu takdirde iç ve dış kabları ile satış kablarında, etiketlerinde göze çarpacak şekil ve büyüklükte "Boyalıdır" veya muhafaza maddesi veya anti-oksidan madde olarak "....." madde konmuştur ibaresi yazılmış bulunacak, bu maddelerin toptan veya büyük ambalâj içinde satılanlarının etiketleri üzerinde ayrıca boyanın ve muhafaza maddesi ile anti-oksidan maddenin ticarî ve kimyevî ismi açıkça yazılacakır.

MADDE 7. Kullanılacak muhafaza maddeleri ile anti-oksidan maddelerin kimya bakımından tamamen saf olması lâzımdır.

MADDE 8. İlişik (1) numaralı listede adı geçen boyalarda Türk Farmakopesinde mevcut olanların, farmakopeye uygun olması farmakopede mevcut olmayanların da sâf olması ve gıda maddelerine katılabilecek evsafta olması şarttır.

MADDE 9. (1) ve (2) numaralı liste dışında kalan maddeler, gıda maddelerinde kullanılmak maksadiyle Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının müsaadesi olmadan yurda ithal edilemez. Ancak bu gibi maddelerle muamele görmüş gıda maddeleri hariçten yurda ithal edildiği takdirde menşe memleketten o gıda maddesinde kullanılmasına müsaade edildiğinin tevsik edilerek Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından müsaade alınması gerekir.

MADDE 10. 1951 tarihli talimatname yürürlükten kaldırılmıştır.

## CETVEL — 1

## GIDA MADDELERİNDE KULLANILABİLECEK BOYALAR

1. İnorganik boyalar.

1. Carbon blacks (Karbon siyahı)
(Koyu kahverengi, mavi veya griden siyaha kadar değişen renkler için)

Sinonim ve çeşitleri:
C.I.Pigment Black 6 ve 7.
Acetylene Black
Benzol Black
Carbo Medicinalis
Frankfurt Black
Noir de Carbon

2. Iron Oxides (Demir oksitleri)
(Sarı, kahverengi, siyah ve kırımzı renkler için)
C. I. Pigment yellow 42 ve 43, Ferrit yellow, Goethite, Mars yellow
C. I. Pigment brown 6 ve 7
C. I. Pigment Black II.
Iron oxide red (Ferugo, jeweler's red, rubigo, caput mortuum, colcothar, Vetetian stone veya İndia red, Vitriol red)
Iron oxide, Brown-native
Iron oxide, Brown precipitated

3. Titanium Dioxide(Beyaz renkler için)
C. I. Pigment white 6
Oxyde de titan

4. Ultramarines (Mavi, menekşe, yeşil, kırmızı renkler için)
C. I. Pigment Bule 29.
C. I. Pigment Green 24.
C. I. Pigment Violet 15.
Bleu d'outremer.
Ultramarine Red.

II. Sentetik organik boyalar:

1. Ponceau 3 R. (Kırmızı renk) C. I. 1956 No. 16155
C. I. Food Red 6.
F. D. ve C Red No. 1.
(1-pseudocumylazo-2-nahphthol-3, 6-di sulfonic acid'in Disodium tuzu, Çeşitli 1-arylazo-2-naphthol-3, 6-disulfonic acid'lerinin Disodium tuzlarının bir karışımı).

2. Ponceau 4.R. (Kırmızı renk) C. I. 1956 No. 16255
C. I. Food Red 7.
Lebensmittel Rot No. 4.
Coccine Nouvelle
Cochincal Red A.
(1-(4'-sulfo 1'-naphtylazo)-2-hydroxy = naphtalene-6: 8-disulfonio acid'in trisodium tuzu)

3. Amaranth (Kırmızı renk) C. I. 1956 No. 16185
C. I. Food Red 9.
F. D and C Red No. 2
Lebensmittel Rot No. 3

Bordeau S.
(1-(4'-sulfo-1'-naphtylazo)-2-hydroxy = naphtalene-3: 6-disulfonic acid'in trisodium tuzu)

4. Erythrosine (Kırmızı renk) BS C. I. 1956 No. 45430
C. I. Food Red 14.
F.D. ve C Red No. 3
(Tetra-iodofluorescein'in disodium veya dipotasium tuzu veya hydroxy-tetra-iodo-carboxy-phenylfluorone'un disodium veya dipotasium tuzu)

5. İndigotine (Mavi renk) C. I. 1956 No. 73015
C. I. Food Blue 1.
FD ve C Blue 2.
İndigo Carmine
Lebensmittel Blau 2.
(İndigotin-5: 5-disulfonic acid'in disodium tuzu)

## GIDA MADDELERİ TÜZÜĞÜ İLE İLGİLİ BAZI DEĞİŞİKLİKLER

## GIDA MADDELERİNİN VE UMUMİ SAĞLIĞI İLGİLENDİREN EŞYA VE LEVAZIMIN HUSUSİ VASIFLARINI GÖSTEREN TÜZÜĞÜN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE VE BİR MADDESİNİN YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASINA DAİR TÜZÜK

**Karar tarihi: 18/4/1972** **Resmi Gazete: 9/5/1972**
**Karar sayısı: 7/4324**

MADDE 1. 4 Ağustos 1952 günlü ve 3/15481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzüğün" Ballar hakkındaki Onbeşinci Bölümünün 344, 345, 346, 347, 348, 349, 351, 352, 353, 355, 356, 357, 358, 359, 360 ıncı maddeleri ile 21 Mart 1956 günlü ve 4/6999 sayılı Kararname ile değişik 350 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve 354 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

### ONBEŞİNCİ BÖLÜM
### BALLAR

MADDE 344. Bal; bal arılarınca (Apis mellifica) bitki nektarlarında ve bitkilerin diğer kısımlarında bulunan tatlı özsuların toplanıp, vücutlarındaki özel maddeler yardımı ile işlenerek kovanlardaki tabii veya sunî peteklerin gömeçlerine depo edilen ve orada olgunlaşan tatlı bir üründür.

MADDE 345. Bal, meşeine ve elde edilişine göre sınıflandırılır.

**A- Menşeine göre:**

a) Çiçek balı; arıların çeşitli zararsız bitkilerin çiçeklerinden elde ettikleri baldır (Ihlamur balı, pamuk balı, yonca balı vb.gibi).

b) Salgı balı, arıların zararsız bitkilerin veya bazı böceklerin salgılarından elde ettikleri baldır (Çam balı, yaprak bkalı vb. gibi).

**B- Elde edilişine göre:**

a) Petekli ballar:

I. Tabiî petekli bal; arılar tarafından yapılmış peteklerin gömeçlerine doldurulmuş baldır.

II- Suni petekli bal; arıların sunî petek gömeçlerine doldurdukları baldır.

Petekli balların gömeç ağızlarının sırlanmış ve gömeçlerin bozulmamış olması gereklidir.

b) Süzme bal; peteklerdeki balın oda sıcaklığında santrifüje edilmesiyle veya hiç bir işlem yapılmaksızın kendiliğinden ayrılmasiyle elde edilen baldır.

c) Baskı balı (Pres balı); peteklerin 45°C ye kadar ısıtılarak veya ısıtılmadan mekanik usullerle sıkıştırılmasıyla elde edilen baldır.

MADDE 346. 45°C den fazla ısıtılan balların, bal halinde gıda olarak satışı yasaktır. Bu ballar, ancak, diğer gıda maddelerinin yapımında kullanılmak üzere imalâtçılara satılabilir.

MADDE 347. Çiçek balları; koku ve lezzeti kendine özgü, rengi açık sarı, sarı, koyu sarı, yeşil sarı ve esmere kadar değişiklik gösteren, kıvamı koyu ve görünümü saydam olan ballardır.

Bu ballarda enzimler ve polen bulunacak, rutubet en çok % 23, glikoz-fruktoz en az % 65, sakkaroz en çok % 5, kül en çok % 0.6 olacaktır.

MADDE 348. Salgı balları; koku ve lezzeti kendine özgü, rengi koyu, reçineli de olabilen ballardır.

Bu ballarda rutubet en çok % 23, glikoz-fruktoz en az % 60, sakkaroz en çok % 10, kül en çok % 1 olacaktır.

MADDE 349. Suda erimeyen katı maddeler miktarı; baskı ballarında % 0,5 ten, süzme ballarda 0,1 den fazla olmamalıdır.

MADDE 350. Ballarda;

a) Asidite (100 gr. balın serbest asidini tâdil için, sarfolunan normal alkalinin $cm^3$ sayısı) 4 ü geçmemelidir.

b) Çöktürücen albümin miktarı Lund tüpünde 0,6 $cm^3$ den az olmamalıdır.

b) Hidroksimetilfurfurol en çok 40 mg/kg olmalıdır.

c) Diastaz sayısı 8 den az olmamalıdır.

MADDE 351. Ballara dışardan yabancı şekerler, melas, pancar kaynamışı, nişasta, dekstrin, kitre zamkı, jelatin, gliserin, un, aroma ve sunî tat verici maddeler

zararsız da olsa, herhangi bir yabancı madde ve muhafaza maddeleri katmak, boyamak ve yabancı bir madde ile berraklaştırmak yasaktır.

MADDE 352. Balların kapları üzerinde bir etiket konulacak ve bu etikete; balın menşeine ve elde ediliş usulüne göre girdiği sınıf, hazırlayanın ad ve adresi, tanıtıcı işareti, net miktarı, hazırladığı tarih ve seri numarası, elde edildiği bölge veya şehir isimleri açık ve okunaklı şekilde yazılacaktır.

MADDE 353. Petekli ballar dışındaki balların açık olarak satışı yasaktır.

MADDE 355. Ballar tahammür etmeye başlamış, ekşimiş, küflenmiş, anormal koku ve lezzet peyda etmiş veya herhangi bir suretle bozulmuş ve kirlenmiş olmayacak; içinde yumurta ve yavru, canlı ve cansız parazitler, bunların parçaları, dışkısı ve benzeri kirlilikler ve sağlığa zararlı herhangi bir madde bulunmayacaktır.

MADDE 356. Arıların zehirli bitkilerden aldıkları maddelerden dolayı yiyenlerde zehirlenme belirtileri gösteren ve deli bal, acı bal, tutar bal gibi adlar verilen balların satılması yasaktır.

MADDE 357. Ballar aşağıdaki hallerde taklit ve tağşi edilmiş sayılırlar:

a) Üzerinde etiketi bulunmayan veya etiketi 352 nci madde hükümlerine uygun olmayan veya etiketinde gösterilen vasıf ve şartlara uymayan ballar.

b) 347, 348 ve 351 inci maddeler hükümlerine uymayan ballar.

c) 350 nci maddenin b, c ve d bentleri hükümlerine uymayan ballar.

d) 346 ncı madde hükümlerine aykırı olarak satılan veya 45°C nin üstünde kaynatılmış ballarla karıştırılmış ballar.

e) Gömeç ağızları sırlanmamış veya gömeçleri bozulmuş petekli ballar.

MADDE 358. Ballar aşağıdaki hallerde sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar:

a) 350 nci maddenin a bendine uymayan ballar.

b) 355 inci madde hükmüne uymayan ballar.

c) 356 ncı maddede belirtilen zehirleyici tesiri bulunan ballar.

MADDE 359. İçine herhangi bir amaçla zehirli madde konmuş ballar, sağlığı hafif veya ağır surette ihlâl edecek derecede tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 360. Ballardan muayene ve tahlil için alınacak numune miktarı, orijinal ambalajı olanlarda bir adet; büyük ambalajlarda satılan ballarla petek ballarından en az 250 gramdır.

Açık satılan ballardan alınan numuneler, temiz ve ağızları açılmayacak şekilde kapalı cam kavanozlara konur.

MADDE 2. Danıştay'ca incelenmiş olan bu Tüzük hükümleri, Resmî Gazete ile yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

## GIDA MADDELERİNİN VE UMUMİ SAĞLIĞI İLGİLENDİREN EŞYA VE LEVAZIMIN HUSUSİ VASIFLARINI GÖSTEREN TÜZÜĞÜN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE DAİR TÜZÜK

**Karar No.: 7/4322**

MADDE 1. 4 Ağustos 1952 tarihli ve 3/15481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük"ün 365, 400, 401, 403, 404, 405 inci maddeleri ile 412 nci maddesinin (h) ve (k) fıkraları, 16 Mayıs 1953 tarih ve 4/808 sayılı Kararname ile değiştirilen 398 ve 402 nci maddeleri, 21 Mart 1956 tarihli ve 4/6999 sayılı Kararname ile değiştirilen 399 uncu maddesi ve 412 nci maddesinin (o) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

**A- Akide şekeri ve benzerleri (Akide şekeri, bergamot şekeri, nane şekeri, loğusa şekeri, karemela)**

MADDE 365. Akide şekeri ve benzerleri; adi şekerin (Sakkarozun) sitrik veya tartarik asit veya potasyum bitartarat (Krem dö tartr) ilâvesiyle kestirilmesi ve içine muhtelif meyve özleri, marmelât, çiçek aksamı,kokulu maddeler, zararlı olmayan tabiî veya sunî esanslar, kahve veya kakao, fındık, fıstık, badem, ceviz gibi kuru meyveler, süt, süt tozu, süt yağı vasıfları bu Tüzükte belirtilmiş bitkisel margarinler, asit sitrik, asit askorbik, asit tartarik gibi zararsız organik asitler ve hususî yönetmeliğinde kullanılmasına müsaade edilen boyalardan biri ile hafifçe boyanmasından sonra el veya makine ile kesilip hususi şekil verilerek ya olduğu gibi veya kâğıt, alüminyum veya kalay gibi madeni yapraklara yahut bu Tüzükte vasıfları belirtilen ve şekerin sarılmasına uygun diğer ambalaj maddelerine sarılarak satılan şekerlerdir.

**A- Tahin helvası**

MADDE 398. Tahin helvası; kabukları çıkarılmış susam tanelerinin kavrulduktan sonra hususi değirmenlerde ezilmesiyle elde edilen ve tahin denilen koyu kıvamlı yağlı maddenin, şeker, asit sitrik, asit tartarik ve çöğen köklerinin kaynatılmış suyu ile beraber pişirilerek hazırlanması sonucu elde edilen yiyecek maddesine denir.

Tahin helvası, sade olarak yapılabildiği gibi, içine kakao, fındık, fıstık, ceviz gibi kuru meyveler ve sakız ile koku vermek üzere vanilin ve tabiî esanslar katılmasiyle şeker veya glukoz yahut bunların karışımı ve pekmez ile yapılabilir.

Tamamen şekerle yapılan helvaların etiketi üzerinde (Şekerle yapılmıştır, tamamen glukozla yapılanlarda (Glukozla yapılmıştır) şeklinde yazılması, glukoz, şeker veya pekmez karışımı yapılanlarda ise, bunların ne oranda karıştırıldığının belirtilmesi zorunludur.

MADDE 399. Yalnız şekerle yapılmış tahin helvalarında şeker miktarı sakkaroz hesabiyle % 45 den, glukoz ile yapılmış tahin helvalarında glukoz miktarı susuz glukoz hesabiyle % 45 den fazla ve her iki çeşit helvalarda kül miktarı % 2 den çok

olmamalı, sağlığa zararsız da olsa yabancı ve ağırlaştırıcı herhangi bir maddeyi ihtiva etmemelidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ceviz, fındık, fıstık ve badem ile karışık olarak yapılan helvalarda şeker miktarı, bu maddeler çıkarıldıktan sonra safi helva kitlesi üzerinden yapılır.

MADDE 400. Tahinde asidite derecesi en fazla % 3 olacak ve acılık (Kreiss) menfi bulunacaktır.

Asidite derecesi doğrudan doğruya maddenin kendisi üzerinden tayin edilir.

**B- Koz, susam ve kâğıt helvaları**

MADDE 401. Koz helvası; ayıklanmış ceviz, fındık, fıstık gibi yağlı kuru meyvelerle, yeteri kadar çöğen suyu ve yumurta akının sakkaroz veya glukozla pişirilmesiyle;

Susam helvası; ayıklanmış susam tanelerinin şeker veya glukozla pişirilmesiyel;

Kâğıt helvaları; nişasta hamurunun hususi şekilde tabaka halinde pişirilmesi ve aralarına koyu sakkaroz veya glikoz şurubu, fındık, fıstık veya ceviz gibi kuru meyvelerin konulmasıyla yapılan yiyeceklerdir.

MADDE 402. Koz, susam ve kâğıt helvalarına, glukoz ve sakkaroz şekerlerinden başka herhangi tadlandırıcı bir maddenin katılması, boyanması, sağlığa zararsız da olsa bu Tüzükte belirtilenlerin dışında herhangi bir maddenin katılması yasaktır.

**C- İrmik ve un helvaları, un kurabiyeleri, pandispanya ve çay bisküvileri (kuru pasta) ve benzerleri**

MADDE 403. İrmik ve un helvaları; un ve irmiğin yağ, şeker, su veya sütle sade olarak yahut içine badem, fındık, fıstık, ceviz gibi kuru meyvelerin karıştırılması suretiyle pişirilerek yapılan yiyecek maddeleridir.

Un kurabiyeleri, pandispanya, çay bisküvileri ve benzerleri de yine un, yağ, şeker, yumurta, süt veya suyla hazırlanan ve hususi şekil verilip fırında pişirilmiş olan yiyecek maddeleridir.

Bu yiyeceklerde kullanılan her türlü ilkel maddelerin, bu Tüzükte kendileri için tespit edilmiş bütün vasıfları haiz olması şarttır. İmallerinde kullanılan yağın nevinin (tereyağı, margarin v.s. gibi) ve yumurtalı olup olmadığının etiketi üzerinde belirtilmesi zorunludur.

MADDE 404. Helva ismi ile satılan bütün helvalarla, kurabiye, pandispanya ve benzerlerinde şeker yerine glukoz konulması ve zararsız da olsa herhangi bir boya ile boyanmaları yasaktır. Ancak tahin, koz, susam ve kâğıt helvalarıyla bisküvilerde, sanat icabı glukoz kullanılabilir.Bu takdirde kullanılan glikoz miktarının etikette belirtilmesi zorunludur.

MADDE 405. Pandispanyalarda su miktarı % 30 dan fazla şeker miktarı, sakkaroz hesabı ile % 20 den az olmayacaktır.

MADDE 412. h) İmallerinde süt kullanılmadığı halde (Süt yağı ile yapılmıştır) diye satılan veya hangi nevi yağ ile yapıldığı bildirilmeyen her nevi pasta, şekercilik çeşitleri, pandispanya, çay bisküvileri, hamur tatlıları, börek ve benzerleri yiyecek maddeler,

k) Su miktarı % 30 dan fazla, şeker miktarı % 20 den az ve yumurtalı olduğu etiketinde belirtildiği halde yumurta miktarı kuru madde üzerinden 100 gr. dan aşağı olan pandispanyalar.

o) Şeker miktarı %45 den, kül miktarı %2 den fazla tahin helvalarıyla kesafeti 1.30 dan, mecmuu şeker miktarı glikoz hesabiyle % 60 dan az ve kül miktarı % 3,5 dan, asidite derecesi % 8 den fazla olan pekmezler, mecmuu şeker miktarı glikoz hesabiyle % 70 den az, kül miktarı % 3,5 dan fazla bulamalar.

MADDE 2. Danıştayca incelenmiş olan bu Tüzük hükümleri, Resmî Gazete ile yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**Karar sayısı: 7/4323**

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca hazırlanarı ve Danıştayca incelenmiş bulunan ilişik "Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzüğün 514 üncü Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Tüzük"ün, yürürlüğe konulması; Bakanlar Kurulunca 18/4/1972 tarihinde kararlaştırılmıştır.

## GIDA MADDELERİNİN VE UMUMİ SAĞLIĞI İLGİLENDİREN EŞYA VE LEVAZIMIN HUSUSİ VASIFLARINI GÖSTEREN TÜZÜĞÜN 415 İNCİ MADDESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA TÜZÜK

MADDE 1. 4 ağustos 1952 günlü ve 3/15481 sayılı Bakanlar kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük"ün 514 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

MADDE 514. Yalnızca bira deyimi, arpa maltından yapılan biralara mahsustur. Bu biraların yapımında biracılık tekniğinin müsaade ettiği katkı maddelerinden yağı alınmış mısır (Corn flakes), pirinç, darı, buğday, yulaf veya bunlardan elde edilen ürünler, sakkaroz şekeri veya şurubu invert şeker, glukoz gibi maddelerden gayrı yabancı unsurlar kullanılamaz.

Katkı maddelerinin miktarı, arpa maltının % 20 sini geçemez.

MADDE 2. Danıştay'ca incelenmiş bulunan bu Tüzük hükümleri, Resmî Gazete ile yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

# GIDA MADDELERİNİN VE UMUMİ SAĞLIĞI İLGİLENDİREN EŞYA VE LEVAZIMIN HUSUSİ VASIFLARINI GÖSTEREN TÜZÜK'ÜN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA TÜZÜK

**Resmi gazete, Sayı: 16721** **Tarihi: 8.8.1979**

MADDE 1. Bakanlar Kurulunun 4 Ağustos 1952 günlü ve 3/15481 sayılı kararıyle yürürlüğe konulan Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususî Vasıflarını gösteren Tüzük'ün 21 Mart 1956 günlü ve 4/6999 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Tüzükle değiştirilen 666 ncı maddesiyle 667, 668, 669 uncu maddeleri aşağıdaki biçimde değiştirilmiştir.

MADDE 666. Kozmetikler; insan vücudunun epiderma, saçlar, kıllar,tırnaklar-,dudak ve dış üreme organları gibi dış bölümlerine veya mukozaya uygulanmak üzere yapılmış ve bu bölümleri temizlemek, koku vermek, korumak, görünümünü değiştirmek ve vücut kokularını gidermek için kullanılan preparatlar veya maddelerdir.

Etkili zehirli maddeleri içeren kozmetikler hakkında 14 Mayıs 1928 günlü ve 1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbî Müstahzarlar Kanunun hükümlerine göre işlem yapılır.

Kozmetiklerde Yönetmeliğinde belirtilen maddelerle sağlığa zararlı diğer maddeler bulunamaz.

Kozmetikler, ancak, Yönetmeliğinde belirtilen boyalarla boyanabilir.

Kozmetik yapımcıları, yaptıkları kozmetiklerin içerdikleri maddeleri, oranlarını ve yapım yerlerini satışa çıkarmadan öne Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bildirirler.

MADDE 667. Ambalajsız kozmetik satılması yasaktır. Kozmetiklerin ambalajı, Yönetmeliğine uygun olmalıdır.

Kozmetik şişelerinin madensel kapak ve damlalıkları zararsız maddelerden yapılmış olmalı veya kalay, gümüş, krom, altın, nikel gibi zararsız maddelerle ya da bu Tüzüğe uygun plastiklerle kaplı bulunmalıdır. İçinde itici gaz bulunan madensel kaparın iç yüzeyinin bu gazların aşındırıcı etkisinden korunması için, alüminyumla veya deriyle geçimli bir polimer tabakasıyla kaplı olması gerekir.

MADDE 668. Kozmetiklerin bileşiminde, benzin, petrol eteri gibi kolayca parlayıcı sıvılar veya brom hidrokarbürleri, klor gibi zehirli buharlar çıkaran ya da metil alkol, aseton, nitrobenzol serbest kaleviler gibi deriden emilebilen, zararlı etkisi olan maddeler bulunmamalıdır.

MADDE 669. Yönetmeliğine veya bildirilen formülüne uygun olarak yapılmayan kozmetikler, taklit veya tağşiş edilmiş sayılırlar.

İçinde insan sağlığına zararlı yabancı maddeler ve Yönetmelikte belirtilen sayıdan çok mikroorganizma bulunan kozmetikler sağlığa az veya çok zarar verecek derecede taklit ve tağşiş edilmiş sayılırlar.

MADDE 2. Bakanlar Kurulunun 4 Ağustos 1952 tarihli ve 3/15481 sayılı kararıyla yürürlüğe konulan Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı ilgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük'e aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. Bu Tüzüğün yayımından önce satılmakta olan kometiklerin yapımcıları, yaptıkları kozmetiklerin içerdikleri maddeleri, oranlarını ve yapım yerlerini bu Tüzüğün yayımını izleyen 3 ay içerisinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bildirirler.

MADDE 3. Danıştayca incelenmiş olan Tüzük hükümleri Resmi Gazeteyle yayımı gününde yürürlüğe girer.

MADDE 4. Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

## GIDA MADDELERİNİN VE UMUMİ SAĞLIĞI İLGİLENDİREN EŞYA VE LEVAZIMIN HUSUSİ VASIFLARINI GÖSTEREN TÜZÜK'TE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN TÜZÜK

**Sayı: 18240** **Tarih: 3 Aralık 1983**

MADDE 1. 4/8/1952 günlü ve 3/15481 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük'ün 11 inci, 6/3/1980 günlü ve 8/525 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Tüzükle değiştirilen 81 inci, 16/5/1953 günlü ve 4/803 sayılı Bakanlar kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Tüzükle değiştirilen 160 ıncı, 21/3/1956 günlü ve 4/6999 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Tüzükle değiştirilen 172 nci maddeleriyle, 213, 222, 452, 617, 635 inci maddeleri aşağıdaki biçimde değiştirilmiştir:

MADDE 11. Belli gıda maddelerinin konulmasına özgü, üzerlerinde buna ilişkin işaret bulunan kaynak ve maden suyu, gazoz, bira, şarap vb. şişelerine ve gıda ambalajı olarak kullanılan diğer kaplara, organik ve anorganik asitler, lessivler, dezenfektan cisimler, amonyak, petrol ve benzin gibi sağlığa zararlı ve zehirli maddeler konarak satışa çıkarılması, satılması ve böyle bir kap içine bu gibi maddeler konarak alıcıya verilmesi yasaktır.

MADDE 81. Pastörize tereyağları, TS. 1331 e uygun olarak yapılmış üzerine yapımcı firmanın adı, adresi, varsa tescil edilmiş markası, yapıldığı sütün adı, içindeki yağ miktarıyla katkı maddeleri, gün, ay ve yıl olarak yapım tarihi veya seri numarası, son kullanma tarihi, depolama sıcaklığı, pastörize olduğu okunaklı ve silinmeyecek biçimde yazılmış ambalajlar içinde satışa çıkarılacaktır.

MADDE 160. Et konserveleri, sağlıklı kasaplık ve kümes hayvanları etlerinin, yeterli miktarda tuz eklenmesiyle konserve tekniğine uygun olarak, küçük parçalar ya da kıyma halinde hazırlatılıp hermetik olarak kapatılmış kaplarda sterilize edilmesiyle elde edilir.

Konserve yapılacak etlerin, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca çalışmasına izin verilen ve hükümet ya da belediyenin sağlık denetimi altında bulunan mezbaha ya da

kombinalarda kesilmiş ve kesim öncesi ve sonrası veteriner hekim denetiminden geçirilmiş kasaplık ve kümes hayvanlarından elde edilmiş olması,kasaplık hayvan etlerinin, kemik, veter, büyük kan damarları gibi etten başka kısımlarından ve fazla yağlardan ayrılmış bulunması gerekir.

MADDE 172. Sosis ve salamlar, yukarıdaki maddede gösterilen koşullarda, kasaplık hayvan etlerinin et ve yağlarıyla yöntemine uygun olarak yapay ya da doğal kılıflara doldurulup gerekli teknolojik işlemlerden geçirilen et ürünleridir. Bunların içine Yönetmeliğinde belirtilen miktarda katkı maddeleriyle yüzde 5'i geçmemek üzere patates nişastası eklenebilir.

MADDE 213. Toz yumurtaların ambalajları, cam, teneke, alüminyum, karton, parşömen kâğıdı ya da bu Tüzük'ün 680-685 inci maddelerinde belirtilen ambalaj maddelerinden hava almayacak biçimde yapılmış kapalı zarflar, kutular ya da paketler halinde olacak; ambalaj üzerine, yapımcı firmanın adı, adresi, varsa tescil edilmiş markası, bileşimi, net miktarı, kullanılan koruma maddesi , son kullanma tarihi okunaklı ve silinmeyecek biçimde yazılacaktır.

MADDE 222. Domates salçaları, domates konserveleri ve domatesten yapılan ürünlerin konulduğu kaplar, bu Tüzük hükümlerine ve ilgili standartlara uygun olacak; üzerlerine, ürünün cinsi (salça, pastörize ya da sterilize domates salçası, domates konservesi, domates suyu, ketçap, sos vb., net miktarı ve salçalarda suda çözünen tuzsuz kuru madde oranı ve bu orana göre türü, varsa tuz miktarıyla salçanın elde ediliş yöntemi, ketçap ve sosta kullanılan maddelerin cins ve miktarları, yapımcı firmanın adı, adresi, varsa tescilli markasıyla yıl olarak yapım tarihi, seri numarası okunaklı ve silinmeyecek biçimde yazılacaktır.

MADDE 452. Yapay gazlı suların bulundukları kaplar, içeceğin özelliğini bozmayan ve içecekten etkilenmeyen cam, metal, plastik ya da kartondan yapılmış olacak; kapların ağzı plastikten ya da içi mantar ya da Yönetmeliğine uygun plastik safihası bulunan madenden yapılmış bir kapakla kapatılacaktır.

MADDE 617. Hardal unu, şeker, sirke ya da şarap ve suyla yapılan karışıma sofra hardalı denir. İçerisine tuz konabileceği gibi, oranı kuru maddede % 10 u geçmemek üzere pirinç unu da katılabilir. Sofra hardalı, cam, porselen ya da bu Tüzükte belirtilen malzemeden yapılmış kaplar içerisinde satışa çıkarılır. Bu ambalajların üzerine yapımcı firmanın adı, adresi, varsa tescil edilmiş markası,net miktarı, yapım tarihi, yapımında kullanılan malzemenin cins ve miktarı belirtilir.

MADDE 635. Sirkeler, kapalı şişeler, galonlar, damacanalar, tahta fıçılar ve plastik kaplar içerisinde satışa çıkarılırlar. Açık olarak satılmaları yasaktır. Ambalajlarının üzerinde yapımcı firmanın adı, adresi, varsa tescilli markası, içeriği, net miktarı, yapım tarihi yazılı, düşmeyecek, silinmeyecek bir etiket bulunacaktır.

MADDE 2. 4/8/1952 günlü ve 3/15841 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük'ün 6/3/1980 günlü ve 8/525 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Tüzükle değiştirilen 70 inci maddesinin sekizinci fıkrasıyla, 82 nci maddesinin birinci fıkrası, 10/12/1959 günlü ve 4/12500

sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Tüzük'le değiştirilen 131 inci maddesinin üçüncü fıkrası, 148 inci maddesinin a bendi, 27/10/1972 günlü ve 7/5274 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Tüzük'le değiştirilen 284 üncü maddesinin birinci fıkrasıyla 304 üncü maddesinin ikinci fıkrası, 4/6/1974 günlü ve 7/8369 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Tüzük'le değiştirilen 422 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki biçimde değiştirilmiştir:

MADDE 70. Sıvı mayalar, ağzı kapalı, koyu renkli cam şişeler ya da mayanın niteliğine uygun yapılmış plastik ve madensel ambalajlar içinde satışa çıkarılır. Ambalaj üzerine, yapımcı firmanın adı, adresi, varsa tescil edilmiş markası, yapım tarihi ve seri numarasıyla maya kuvveti, son kullanma tarihi,içine katılan kimyasal koruyucu maddelerin cins ve oranlarıyla karamel konulup konulmadığı okunaklı ve silinmeyecek biçimde yazılacaktır.

MADDE 82. Pastörize edilmemiş tuzlu ve tuzsuz mutfak tereyağlarıyla eritilmiş tereyağlar, TS, 1331 e uygun olarak yapılmış, üzerine, yapımcı firmanın adı, adresi, varsa tescil edilmiş markası, tuzlu olup olmadığı, eritilmiş tereyağlarında eritilmiş tereyağı olduğu, net miktarı, seri numarası, ay ve yıl olarak son kullanma tarihi, yağın pastörize edilmediği, depolanma sıcaklığı, yapıldığı sütün adı,varsa içindeki katkı maddeleri ve miktarları okunaklı ve silinmeyecek biçimde yazılmış kaplar ve ambalajlar içinde satışa çıkarılacaktır.

MADDE 131. Bu yağlar, diğer margarinler gibi, vitaminize edilebilir ve içlerine Yönetmeliğinde izin verilen boya ve zararsız koku maddeleri konabilir.Bu yağlar, TS. 2812 ye uygun olarak yapılmış ambalajlarda satılırlar.

MADDE 148. a) T.S. 1118 de belirtilen hacim, ölçü ve nitelikteki teneke kutular, cam kavanozlar ya da plastik maddelerden yapılmış ve hermetik olarak kapatılmış kaplar içinde sterilize edildikten sonra, bozulmalarına ve kirlenmelerine engel olacak ve steril durumlarını koruyacak koşullarda saklanan konserveler, (Teneke kutularda kapalı olarak sterilize edilmiş et, balık, sebze, meyve konserveleri vb.).

MADDE 284. Unlar, kâğıt, kıl dökmeyen torba, plastik ve alüminyum varaktan yapılmış ambalajlar içinde satışa çıkarılacak; ambalajın üzerinde, unun, sınıfını (ekstra-ekstra, birinci nev'i, ikinci nev'i vb.), miktarını, yapımcı firmanın adını, adresini, varsa tescil edilmiş markasını, ay ve yıl olarak yapım tarihini, Yönetmeliğine göre konulan katkı maddelerini gösterir, okunaklı, düşmeyecek, silinmeyecek biçimde etiket ya da yazı bulunacaktır.

MADDE 304. Ekmekler üzerinde, yapımcı firmanın adını ya da tanıtıcı işaretini taşıyan bir etiket bulundurulması zorunludur. Bu etiket ekmeğin altına yapıştırılabileceği gibi bir bandrolla ekmeğe de geçirilebilir ya da kabartma halinde ekmeğin üstünde ya da altında belirtilir. Ekmeklerin, tüketiciye bu Tüzükte özelliği belirtilen kağıt ya da ambalaj malzemesine sarılarak verilmesi zorunludur.

MADDE 422. Kaynak ve maden suları, nitelikleri Yönetmeliğinde belirtilen, camdan ya da bu Tüzük'ün 680-685 inci maddelerinde kullanılmasına izin verilen diğer malzemeden yapılmış kaplar içinde satılırlar.

Şişe, damacana ve galonların yıkanma, doldurulma ve kapsüllenmelerinin tam otomatik cihazla ve el değmeden yapılması, bunların alüminyumdan ya da bu Tüzükte kullanılmasına izin verilen bir maddeden yapılmış kapakla kapatılması, kapakların üzerine suyun sertlik derecesinin ve adının kabartma olarak yazılması zorunludur. Kapaklar, bir kez kullanılır.

MADDE 3. 4/8/1952 günlü ve 3/15481 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük'ün 464 ve 470 inci maddelerine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir:

MADDE 464. Dondurmalar, niteliklerini bozmayacak, su geçirmez karton, kâğıt ya da plastik ambalajlarda satışa çıkarılır. Külahla satılcak dondurmaların paslanmaz çelik saçtan yapılmış kaplarda bulundurulması zorunludur.

MADDE 470. Meyve suları, içeceğin özelliğini bozmayan ve içecekten etiklenmeyen cam, metal, karton, plastik ya da standardında belirtilen kaplarda satılırlar.

MADDE 4. Danıştayca incelenmiş olan bu Tüzük hükümleri Resmi Gazetede yayımı gününde yürürlüğe girer.

MADDE 5. Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

# GIDA KATKI MADDELERİ YÖNETMELİĞİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**R.G. Sayı: 18097** **Yayın Tarihi: 4.7.1983**

**Bu yönetmeliğin 14. Maddesine Ek Listede Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik**

**R.G. Sayı: 18381** **Yayın Tarihi: 24 Nisan 1984**

## BİRİNCİ KISIM

**AMAÇ:**

MADDE 1. 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 188 inci maddesi ile Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük hükümlerine uygun olmak koşuluyla, yenilecek ve içilecek maddelere katılacak katkı maddelerinin kullanımını düzenlemeyi amaçlar.

**KAPSAM:**

MADDE 2. Bu yönetmelik gıda katkı maddelerinin kullanım amaçlarına göre sınıflandırılması, her sınıftaki gıda katkı maddelerinin isimleri, hangi gıdalarda ne miktarda kullanıldığı, tespit edilebilen günlük dozları ve kullanım şartlarını belirten teknik hükümlerle, çeşitli hükümleri kapsar.

**YASAL DAYANAK:**

MADDE 3. Bu yönetmelik, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 188 inci maddesi ile Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı ilgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük gereğince düzenlenmiştir.

**TANIMLAR:**

MADDE 4. Bu yönetmelikte geçen:

1. Tüzük: Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgiendire Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük'ü

2. Farmakope: 1974 yılında yayınlanan Türk Farmakopesi 1974 ile dünyaca benimsenmiş kodeksleri,

3. ADI: "Acceptable Dail İntake" expressed as mg/kg body weight. Vücut ağırlığının kilogramı başına, miligram olarak belirtilen, günlük izin verilen en çok miktarı,

4. NS : Not Specified. Miktarı sınırlandırılmamış,

5. GMP : Good Manufacturing Practice, Gıda teknolojisinin gerektirdiği miktarı,

6. E : Avrupa Ekonomik Topluluğu kodunu,

7. CI : Uluslararası renk kodunu, ifade eder.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## İKİNCİ KISIM
## ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

MADDE 5. Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük hükümlerine uygun olmak koşuluyla yenilecek ve içilecek maddeler, sağlığa zarar vermeyen ve kullanılmasına izin verilen ekli 16 liste ve ek listede yer alan katkı maddeleri ile muamele edilebilirler ve tüzük hükümleri izin veriyorsa ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na bildirmek koşulu ile yenilecek ve içilecek maddelere katılabilirler.

Hangi gıda maddelerine ne çeşit gıda katkı maddelerinin ne miktarda katılabileceği bu listelerde gösterilmiştir.

Bu yönetmelikte yer alan gıda katkı maddelerinin, bu listelerde ve tüzükte yer almayan diğer gıda maddelerine katılması, oranları, ayrıca listede yer alıpta oranları beli olmayanların miktarları Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın izniyle belirlenir.

Bu yönetmelikte olmayıp, gıda maddelerine katılması önerilen maddeler, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından kurulacak teknik bir komisyon tarafından incelenir ve izin verilecekler yönetmeliğe ilave edilir. Yönetmelikten çıkarılacaklara da aynı işlem uygulanır.

MADDE 6. Renk vermek için kullanılan boyalar, listede belirtilen değerlerden, kullanım miktarları belirlenmeyenlerde yeter dereceden fazla kullanılamaz, muhafaza maddeleri ile anti-oksidan maddeler ve diğer katkı maddeleri bu yönetmelikte belirtilen limitler ile izin verilmiş limitleri geçemez, limitsiz olanlar üretim tekniğine uygun miktarlarda kısalır.

MADDE 7. Kullanılacak gıda katkı maddelerinin ambalajı ve etiketleri üzerinde aşağıda belirtilen hususlar açık olarak yazılacaktır.

I) Yapımcı firmanın adı, tanıtıcı işareti ve açık adresi,

II) Maddenin ticari ve kimyasal isimleri ile kullanma amaçları,

III) Kullanılan maddeler bir karışımdan ibaretse bu karışımı oluşturan maddelerin ayrı ayrı isimleri ve miktarları,

IV) Gıda da kulanılabilir nitelikte ve saflıkta olduğu,

MADDE 8. Gıda katkı maddeleri bu yönetmelikteki listelerde bulunsalar bile, ambalajları üzerinde, 7 inci maddede belirtilen bilgileri kapsamıyorsa, yenilecek ve içilecek maddelerde kullanılamazlar.

MADDE 9. Herhangi bir yenilecek ve içilecek maddeyi, o maddenin bileşimini veya bozukluğunu saklamak veya değiştirmek veya besleyici değeri hakkında yanlış bir fikir vermek amacıyla boyamak veya muhafaza maddeleri, anti-oksidan maddeler ve diğer gıda katkı maddeleri ile işleme sokmak yasaktır.

MADDE 10. İzin verilmeyen gıda katkı maddelerini kullanarak veya izin verilmeyen gıdalara, diğer gıdalar için izin verilmiş olsa dahi bu katkı maddel[illegible] katarak veya izin verilen orandan daha fazla katkı maddesi kullanılarak hazırlanan yenilecek ve içilecek maddeler sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılırlar.

MADDE 11. Tüzük gereğince, içerisine bu yönetmelikte belirtilen gıda katkı maddeleri konduğu takdirde, iç ve dış kapları ile satış kaplarında veya etiketlerinde göze çarpacak şekil ve büyüklükte boya maddesi veya diğer gıda katkı maddelerinin katıldığı belirtilmelidir. Bu maddelerin toptan veya büyük ambalaj içinde olanlarının etiketleri üzerinde ayrıca gıda katkı maddelerinin ticari ve/veya kimyevi adları ve kullanılma amaçları açıkça yazılacaktır. Gıda maddelerinin iç ambalajı üzerinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın sağlıkla ilgili uygun göreceği uyarılar ayrıca yazılacaktır.

MADDE 12. Kullanılacak gıda katkı maddelerinin, fiziksel, kimyasal ve diğer özelliklerinin sırasıyla Birleşmiş Milletler Gıda Tarım Örgütü, Dünya Sağlık Örgütü, Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Türk Kodeksinde belirtilen değerlere uygun olması zorunludur.

MADDE 13. Bu yönetmelikteki listelerde belirtilen gıda katkı maddeleri Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın izni olmadan yurda ithal edilemez, gıda katkı maddeleri ile işlem görmüş gıda maddeleri, yurda ithal edildiği takdirde, kaynak memleketten, o gıda maddesinde kullanılmasına izin verildiğinin belgelerle kanıtlanması ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından izin alınması zorunludur.

## İKİNCİ BÖLÜM
## TEKNİK HÜKÜMLER

MADDE 14. Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük hükümlerine uygun olmak kaydıyla, yenilecek ve içilecek maddeler, kullanılmasına izin verilen ekli 16 liste ve 1 ek listede isimleri, kullanım miktarları, dozları, hangi gıdalarda kullanıldığı belirtilen gıda katkı maddeleri ile işlem görürler.

GEÇİCİ MADDE. 15. Şubat 1962 tarih ve 11039 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 188 inci maddesi mucibince yenecek ve içilecek şeylere katılabilecek boyalarla, muhafaza maddeleri ve antioksidan maddeler hakkındaki yönetmelik ile ekleri yürürlükten kaldırılmıştır.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
## YÜRÜRLÜK VE YÜRÜTME

**YÜRÜRLÜK:**

MADDE 15. Bu yönetmelik Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

**YÜRÜTME**

MADDE 16. Bu yönetmelik Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca yürütülür.

## KULLANIM ALANLARI

### I) ASİTLEŞTİRİCİLER

| İsmi ve Sinonimleri | | | Adı |
|---|---|---|---|
| ASETİK ASİT<br>Acetic Acid | | | NS |
| | - Domates Konserveleri ve Salçaları | GMP | |
| | - Peynir Çeşitleri | 40 g/kg | |
| | - Sardalya ve Sardalya Tipi Balık Konserveleri | GMP | |
| | - Alafranga Turşular | GMP | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| | - Mantar ve Mantar Ürünleri | GMP | |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| SİTRİK ASİT<br>Citric Acid | | | NS |
| | - Üzüm Suyu ve Konsatreleri | GMP | |
| | - Domates Konserveleri ve Salçaları | GMP | |
| | - Margarinler | GMP | |
| | - Karides ve Kabuklu Deniz Ürünleri Konserveleri | GMP | |
| | - Mantar ve Mantar Ürünleri | GMP | |
| | - Kayısı, Armut, Şeftali Nektarları | GMP | |
| | - Armut ve Çilek Konserveleri | GMP | |
| | - Peynir Çeşitleri | 40 g/kg | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| | - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | 5 g/kg | |
| | - Sofralık Zeytinler | 15 g/kg | |
| | - Sterilize Mantarlar | 5 g/kg | |
| | - Çeşitli Reçel, Jöle ve Marmelatlar | GMP | |
| | - Şekerlemeler | GMP | NS |
| | - Ciklet | GMP | |
| | - Bisküvi, Gofret ve benzerleri | GMP | |
| | - Et Ürünleri | GMP | |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| FUMARİK ASİT<br>Fumaric Acid | - Şekerlemeler | 3 g/kg | 0-6 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | 3 g/kg | |
| GLUKONO DELTA LAKTON<br>Glucono-Delta-Lactone | | | 0-50 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Sucuk, Salam ve Benzeri Et Ürünleri | 3 g/kg | |
| LAKTİK ASİT<br>Lactic Acid<br>Syn; DL Lactic Acid | | | NS |
| | - Domates Konserveleri ve salçaları | GMP | |
| | - Margarinler | GMP | |
| | - Özel Diyet Gıdaları | GMP | |
| | - Mantar ve Mantar Ürünleri | GMP | |
| | - Armut ve Çilek Konserveleri | GMP | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | GMP | |
| | - Sardalya ve Sardalya Tipi Balık Konserveleri | GMP | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| | - Mayonezler | 1 g/kg | |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| | - Et Ürünleri | GMP | |
| | - Sofralık Zeytinler | GMP | |
| MALİK ASİT<br>Malic Acid<br>Syn; DL Malic Acid | | | NS |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| | - Domates Konserveleri ve Salçaları | GMP | |
| | - Armut ve Çilek Konserveleri | GMP | |
| | - Kayısı, Armut ve Şeftali Nektarları | GMP | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | GMP | |
| | - Özel Diyet Gıdaları | GMP | |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| | - Bisküvi, Gofret ve Benzerleri | GMP | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| FOSFORİK ASİT<br>Phosphoric Acid<br>Syn; Orthophosphoric Acid | | | ... mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Gazlı Alkolsüz İçecekler | 0,5 g/lt | |
| | - Peynir çeşitleri | 30 g/kg | |
| | - Çikolatalar | 2,5 g/kg | |
| | - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | 2,5 g/kg | |
| | - Karides Konserveleri | 0,5 g/kg | |
| TARTARİK ASİT<br>L (+) Tartaric Acid | | | 0-30 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Domates Konserveleri ve Salçaları | GMP | |
| | - Armut ve Çilek Konserveleri | GMP | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | 3 g/kg | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | 0,3 g/lt | |
| | - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | 5 g/kg | |
| | - Tahin Helvası | GMP | |
| | - Bisküvi, Gofret ve Benzerleri | GMP | 0-30 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| **II) TOPAKLANMAYI ÖNLEYİCİLER** | | | |
| KALSİYUM KARBONAT<br>Carbonate Calsium | | | NS |
| | - Rafine Sofra Tuzları | GMP | |
| | - Süt Tozları | 10 g/kg | |
| | - Krema Tozları | 10 g/kg | |
| MAĞNEZYUM KARBONAT<br>Carbonate Magnesium | | | NS |
| | - Süt Tozları | 10 g/kg | |
| | - Krema Tozları | 10 g/kg | |
| | - Rafine Sofra Tuzları | GMP | |
| | - Pudra Şekeri | 10 g/kg | |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| ALÜMİNYUM SİLİKAT<br>Silicate Aluminiume | Tuzlar | 10 g/kg | NS |
| MAĞNEZYUM OKSİT<br>Magnesium Oxide | | | NS |
| | - Süt Tozları | 10 g/kg | |
| | - Krema Tozları | 10 g/kg | |
| | - Kakao Tozu | 10 g/kg | |
| TRİKALSİYUM FOSFAT<br>Phosphate Tricalcium<br>Syn; Tricalcium Orthophosphate | | | 0-70 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Gazsız alkolsüz İçeceklerin Hazırlamasında Kullanılan Kuru Karışımlar ve Konsantreler | GMP | |
| | - Krema Tozları | 10 g/kg | |
| | - Süt Tozları | 10 g/kg | |
| | - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | 10 g/kg | |
| | - Pudra Şekeri | 15 g/kg | |
| | - Rafine Sofra Tuzları | GMP | |
| SODYUM ALÜMİNYUM SİLİKAT<br>Silicate, Sodium Alumine | | | |
| | - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | 10 g/kg | |
| | - Yemeklik ve Sofralık Tuzları | 20 g/kg | |
| SİLİSYUM DİOKSİT AMORF<br>Silicon Dioxide, Amorphous | | | NS |
| KALSİYUM SİLİKAT<br>Silicate Calcium | | | NS |
| | - Tuzlar | 10 g/kg | |
| | - Süt Tozları | 10 g/kg | |
| | - Krema Tozları | 10 g/kg | |
| | - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | 10 g/kg | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## III) OKSİTLENMEYİ ÖNLEYİCİLER

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | | 0-15 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| ASKORBİK ASİT<br>Ascorbic Acid<br>Syn; L- Ascorbic Acid | | | |
| | - Şeftali Konserveleri | 550 mg/kg | |
| | - Mantar ve Mantar Ürünleri | GMP | |
| | - Kayısı, Şeftali ve Armut Nektarları | GMP | |
| | - Elma Suyu ve Konsantreleri | GMP | |
| | - Mantar Konserveleri | GMP | |
| | - Sofralık Zeytinler | 200 mg/kg | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | 500 mg/kg | |
| | - Üzüm Suyu ve Konsantreleri | 400 mg/kg | |
| | - Sucuk, Salam, Sosis ve Benzeri Et Ürünleri | 500 mg/kg | |
| | - Ekmeklik ve Diğer Unlar | 100 mg/kg | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| | - Kakaolu Mamüller | 500 mg/kg | |
| | - Bisküvi, Gofret ve Benzerleri | 100 mg/kg | |
| | - Ket-çap | GMP | |
| POTASYUM ASKORBAT<br>Ascorbate Potassium | | | 0-15 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| | - Dondurulmuş Deniz Ürünleri | 1 g/kg | |
| | - Dondurulmuş Balıklar | 1 g/kg | |
| SODYUM ASKORBAT<br>Ascorbate Sodium | | | 0-15 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| | - İşlenmiş Et ürünleri | 500 mg/kg | |
| | - Dondurulmuş Deniz ürünleri | 1 g/kg | |
| | - Dondurulmuş Balıklar | 1 g/kg | |
| İZO ASKORBİK ASİT<br>Isoascorbic Acid<br>Syn; Erythorbic Acid | | | 0-5 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| SODYUM İZO ASKORBAT<br>Isoascorbate Sodium | | | 0-5 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| | - İşlenmiş Et Ürünleri | 500 mg/kg | |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| DODESİL GALLAT<br>Dodecyl gallate | | | 0-0,2 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| OCTİL GALLAT<br>Octyl Gallate | | | 0-0,2 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| PROFİL GALLAT<br>Propyl Gallate | | | 0-0,2 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Yenebilen Katı ve Sıvı Yağlar | 100 mg/kg | |
| | - Margarinler | 100 mg/kg | |
| ASKORBİL PALMİTAT<br>Ascorbyl Palmitate | | | 0-1,25 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| ASKORBİL STEARAT<br>Ascorbyl Stearate | | | 0-1,25 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Çikolata Kaplamaları | 200 mg/kg | |
| | - Yenebilen Katı ve Sıvı Yağlar | 200 mg/kg | |
| | - Margarinler | 200 mg/kg | |
| MONOGLİSERİT SİTRAT<br>Monoglyceride Citrate | | | 0-100 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Kakaolu Mamuller | 100 mg/kg | |
| | - Yenebilen Katı ve Sıvı Yağlar | 100 mg/kg | |
| | - Et Ürünleri | 100 mg/kg | |
| FOSFORİK ASİT<br>Phosphoric Acid | | | 0-70 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Yenebilen Katı ve Sıvı Yağlar | 100 mg/kg | |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| SİTRİK ASİT<br>Citric Acid | | | NS |
| | - Bisküvi, Gofret ve Benzerleri | GMP | |
| | - Turşular | GMP | |
| SODYUM SİTRAT<br>Citrate Sodium | | | NS |
| | - Yenebilen Katı ve Sıvı Yağlar | GMP | |
| | - Margarinler | GMP | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| BÜTİLLENDİRİLMİŞ HİDROKSİ ANİSOL BHA<br>Burylated Hydroxy anisole BHA | | | 0-0,5 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Çikolata Kaplamaları | 200 mg/kg | |
| BÜTİLLENDİRİLMİŞ HİDROKSİTOLUEN BHT<br>Butylated Hydroxytoluene BHT | | | 0-0,5 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Yenebilen Katı ve Sıvı Yağlar | 200 mg/kg | |
| | - Margarinler | 200 mg/kg | |
| TOKOFEROL<br>Alpha-Tocopherol | | | 0-2 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| | - Rafine Zeytin Yağı | 200 mg/kg | |
| | - Yenebilen Katı ve Sıvı Yağlar | GMP | |
| | - Margarinler | GMP | |
| | - Bebek Mamaları | GMP | |
| TOKOFEROLLER VE KARIŞIMLARI<br>Tocopherols, Mixed Concentrates | | | 0-2 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Yenebilen Katı ve Sıvı Yağlar | GMP | |
| | - Margarinler | GMP | |
| | - Bebek Mamaları | GMP | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| **IV) ALKALİLEŞTİRİCİLER** | | | |
| KALSİYUM HİDROKSİT<br>Calcium Hydroxide | | | NS |
| | - Margarinler | GMP | |
| | - Toreyağları | 2 g/kg | |
| POTASYUM HİDROKSİT<br>Potassium Hydroxide | | | NS |
| | - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | 50 g/kg | |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | |
|---|---|---|
| SODYUM HİDROKSİT<br>Sodium Hydroxide | | NS |
| | - Bisküvi, Gofret ve Benzerleri | 5 g/kg |
| | - Margarinler | GMP |
| | - Tereyağları | 2 g/kg |
| | - Sofralık Zeytinler | GMP |
| | - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | 50 g/kg |
| **V) TUZLAR** | | |
| AMONYUM KARBONAT<br>Carbonate Ammonium | | NS |
| | - Çikolatalar | 50 g/kg |
| | - Özel Diyet Gıdaları | GMP |
| | - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | 50 g/kg |
| KALSİYUM KARBONAT<br>Carbonate Calcium | | NS |
| | - Bisküvi, Gofret ve Benzerleri | GMP |
| | - Çikolatalar | 50 g/kg |
| | - Özel Diyet Gıdaları | GMP |
| | - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | 50 g/kg |
| | - Peynir Çeşitleri | 40 g/kg |
| | - Üzüm Suyu ve Konsantreleri | GMP |
| | - Bebek Mamaları | GMP |
| | - Evaporе Sütler | 3 g/kg |
| | - Kondanse Süller | 3 g/kg |
| | - Krema Tozları | 3 g/kg |
| | - Reçel ve Jöleler | GMP |
| | - Süt Tozları | 3 g/kg |
| POTASYUM KARBONAT<br>Carbonate, Potassium | | NS |
| | - Çikolatalar | 50 g/kg |
| | - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | 50 g/kg |

- Devamı Ediyor -

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| | | | |
|---|---|---|---|
| | - Evapore Sütler | 3 g/kg | |
| | - Kondanse Sütler | 3 g/kg | |
| | - Süt Tozları | 3 g/kg | |
| | - Krema Tozları | 3 g/kg | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | GMP | |
| SODYUM KARBONAT<br>Chloride, Calcium | | | NS |
| | - Çikolalar | 50 g/kg | |
| | - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | 50 g/kg | |
| | - Evapore Sütler | 3 g/kg | |
| | - Kondanse Sütler | 3 g/kg | |
| | - Süt Tozları | 3 g/kg | |
| | - Krema Tozları | 3 g/kg | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | GMP | |
| | - Margarinler | GMP | |
| | - Tereyağları | 2 g/kg | |
| KALSİYUM KLORÜR<br>Chloride Calcium | | | NS |
| | - Domates Konserveleri ve Salçaları | 450 mg/kg | |
| | - Greyfurt ve Çilek Konserveleri | 350 mg/kg | |
| | - Bezelye Konserveleri | 350 mg/kg | |
| | - Reçel ve Jöleler | 200 mg/kg | |
| | - Peynir Çeşitleri | 200 mg/kg (Kullanılan süte) | |
| | - Evapore Sütler | 2 g/kg | |
| | - Kondanse Sütler | 2 g/kg | |
| | - Süt Tozları | 5 g/kg | |
| | - Kakao Tozları | 5 g/kg | |
| | - Özel Diyet Gıdaları | GMP | |
| POTASYUM KLORÜR<br>Chloride Potassium | | | NS |
| | - Evapore Sütler | 2 g/kg | |
| | - Kondanse Sütler | 2 g/kg | |
| | - Süt Tozları | 5 g/kg | |
| | - Krema Tozları | 5 g/kg | |
| | - Özel Diyet Gıdaları | GMP | |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| KALSİYUM SİTRAT<br>Citrate, Calcium | | | NS |
| | - Evapore Sütler | 2 g/kg | |
| | - Kondanse Sütler | 2 g/kg | |
| | - Süt Tozları | 5 g/kg | |
| | - Krema Tozları | 5 g/kg | |
| | - Peynir Çeşitleri | 40 g/kg | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | GMP | |
| | - Domates Konserveleri | 350 mg/kg | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| POTASYUM SİTRAT<br>Citrate Potassium | | | NS |
| | - Evapore Sütler | 2 g/kg | |
| | - Kondanse Sütler | 2 g/kg | |
| | - Süt Tozları | 5 g/kg | |
| | - Krema Tozları | 5 g/kg | |
| | - Peynir Çeşitleri | 40 g/kg | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | GMP | |
| | - Margarinler | GMP | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| SODYUM SİTRAT<br>Citrate Sodium | | | NS |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| | - Evapore Sütler | 2 g/kg | |
| | - Kondanse Sütler | 2 g/kg | |
| | - Süt Tozları | 5 g/kg | |
| | - Krema Tozları | 5 g/kg | |
| | - Peynir Çeşitleri | 40 g/kg | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | GMP | |
| | - Margarinler | GMP | |
| | - İşlenmiş Etler | GMP | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| KALSİYUM LAKTAT<br>Lactate, Calcium | | | NS |
| | - Kakaolu Mamuller | GMP | |
| | - Bisküvi, Gofret ve Benzerleri | GMP | |

**- Devam Ediyor -**

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| | | | |
|---|---|---|---|
| | - Özel Diyet Gıdaları | GMP | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | GMP | |
| | - Domates Konserveleri | 350 mg/kg | |
| | - Greyfurt ve Çilek Konserveleri | 350 mg/kg | |
| | - Bezelye Konserveleri | 350 mg/kg | |
| POTASYUM LAKTAT<br>Lactate Potassium | | | NS |
| | - Özel Diyet Gıdaları | GMP | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | GMP | |
| | - Margarinler | GMP | |
| SODYUM LAKTAT<br>Lactate, Sodium | | | NS |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | GMP | |
| | - Margarinler | GMP | |
| AMONYUM BİKARBONAT<br>Hydrogen Carbonate, Amonium | | | NS |
| | - Bisküvi, Gofret ve Benzerleri | GMP | |
| | - Evapora Sütler | 2 g/kg | |
| | - Kondanse Sütler | 2 g/kg | |
| | - Süt Tozları | 5 g/kg | |
| | - Krema Tozları | 5 g/kg | |
| | - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | 50 g/kg | |
| | - Bisküvi ve Benzeri Ürünler | GMP | |
| KİNİN HİDROKLORÜR<br>Quinine Hidrochloride | | | 0-15 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Tonikler | 100 mg/l | |
| POTASYUM BİKARBONAT<br>Hydrogen Carbonate Potassium | | | NS |
| | - Evapore Sütler | 2 g/kg | |
| | - Kondanse Sütler | 2 g/kg | |
| | - Süt Tozları | 5 g/kg | |
| | - Krema Tozları | 5 g/kg | |
| | - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | 50 g/kg | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | GMP | |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| SODYUM BİKARBONAT<br>Hydrogen Carbonate, Sodium | | | NS |
| | - Evapore Sütler | 2 g/kg | |
| | - Kondanse Sütler | 2 g/kg | |
| | - Süt Tozları | 5 g/kg | |
| | - Krema Tozları | 5 g/kg | |
| | - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | 50 g/kg | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | GMP | |
| | - Margarinler | GMP | |
| | - Tereyağları | 2 g/kg | |
| | - Peynir Çeşitleri | 40 g/kg | |
| | - Domates Konsantreleri ve Salçaları | GMP | |
| | - Bisküvi, Gofret ve Benzerleri | GMP | |
| KALSİYUM SİTRAT<br>Citrate Calcium | | | NS |
| | - Bisküvi, Gofret ve Benzerleri | GMP | |
| TRİKALSİYUM FOSFAT<br>Orthophosphate Tricalcium | | | 0-70 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Evapora Sütler | 2 g/kg | |
| | - Kondanse Sütler | 2 g/kg | |
| | - Süt Tozları | 5 g/kg | |
| | - Krema Tozları | 5 g/kg | |
| | - Peynir Çeşitleri | 40 g/kg | |
| | - Gazsız Alkolsüz İçeceklerin Hazırlanmasında Kullanılan Kuru Karışımlar ve Konsantreleri | 1 g/kg | |
| | - Et Ürünleri | GMP | |
| DİKALSİYUM FOSFAT<br>Orthophosphate, Dicalcium | | | 0-70 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Et Ürünleri | GMP | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| MONOKALSİYUM FOSFAT<br>Orthophosphate, Monocalcium | Et Ürünleri | GMP | 0-70 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| SODYUM POLİFOSFAT<br>Polyphosphate, Sodium | | | 0-70 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına |
| | - Peynir Çeşitleri | 40 g/kg | |
| | - Evapore Sütler | 2 g/kg | |
| | - Kondanse Sütler | 2 g/kg | |
| | - Süt Tozları | 5 g/kg | |
| | - Krema Tozları | 5 g/kg | |
| | - Et Ürünleri | 3 g/kg | |
| | - Çabuk Dondurulmuş Balık ve Su Ürünleri | 5 g/kg | |
| POTASYUM BİTARTARAT<br>Potassium Acid Tartrate<br>Potassium Hydrogen Tartrate<br>Cream of Tartar | | | NS |
| | - Kabartma Tozları | GMP | |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| | - Bisküvi, Gofret ve Benzerleri | GMP | |
| POTASYUM TARTARAT<br>L (+) Tartarate Potassium | | | 0-30 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Kakao Tozu | GMP | |
| | - Özel Diyet Gıdaları | GMP | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | 3 g/kg | |
| | - Üzüm Suyu ve Konsantreleri | GMP | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| SODYUM TARTARAT<br>L (+) Tartarate Sodium | | | 0-30 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | 3 g/kg | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |



İSTANBUL MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883 MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| FERRO GLUKONAT<br>Gluconate Ferreus | | | 0-50 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Konserve Tipi Siyah Zeytinler | 150 mg/kg | |
| SODYUM KLORÜR<br>Sodium Chloride | | | NS |
| | - İmalatta Gerekli Görülen Gıdalar | GMP | |
| **VI. TAŞIYICI SOLVENTLER** | | | |
| ASETİK ASİT<br>Asetic Acid | | | NS |
| ETİL ALKOL<br>Ethyl Alcohol<br>Syn; Ethanol | | | NS |
| ETİL ASETAT<br>Ethyl Acetate | | | 0-25 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| GLİSEROL<br>Glycerol<br>Syn; Glycerol | | | NS |
| PROPİLEN GLİKOL<br>Propylene Glycol | | | 0-25 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| TRİASETİN<br>Triacetin | | | NS |
| İSOPROPİL ALKOL<br>Isopropyl Alcohol | | | NS |
| **VII. BOYALAR** | | | |
| METALİK ALÜMİNYUM<br>Aluminium, Metalic<br>E 173<br>CI 77000 | Renk<br>Metalik | | NS |
| | - Şeker ve Kremalar | GMP | |
| BETA KAROTEN<br>Beta-Carotene<br>E 160 a | Renk { Sarı / Portakal } | | 0-5 mg/kg |
| CI 40800 | - Yenebilen Katı ve Sıvı Yağlar | GMP | (Vücut ağırlığı başına) |

**- Devam Ediyor -**

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| | | | |
|---|---|---|---|
| | - Margarinler | GMP | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| | - Gazsız Alkolsüz İçeceklerin Hazırlanmasında kullanılan Kuru Karışımlar ve Konsantreleri | GMP | |
| | - Şekerlemeler | | |
| | - Cikles | GMP | |
| | - Bisküvi Kremaları | GMP | |
| | | 0,5 mg/kg | |
| BETA-APO-8'-KAROTENAL<br>Beta-Apo-8'-Carotenal<br>E 160 e<br>CI 40820 | Renk { Portakal / Kırmızı } | | 0-5 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| | - Yenebilen Katı ve Sıvı Yağlar | GMP | |
| | - Margarinler | GMP | |
| | - Reçel ve Jöleler | 200 mg/kg | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| BETA-APO-8'-KAROTENOİK ASİT<br>Beta-Apo-8'-Carotenoic Acid<br>CI 40825 | Renk { Sarı / Portakal } | | 0-5 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| | - Yenebilen Katı ve Sıvı Yağlar | GMP | |
| | - Margarinler | GMP | |
| | - Reçel ve Jöleler | 200 mg/kg | |
| | - Bezelye Konserveleri | 100 mg/kg | |
| | - Tereyağlar | GMP | |
| | - Peynir Çeşitleri | 300 mg/kg | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| KANTAKSANTİN<br>Canthaxanthine<br>E 161 g<br>CI 40850 | Renk (Kırmızı) | | 0-25 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| | - Karides Konserveleri | 30 mg/kg | |
| | - Reçel ve Jöleler | 200 mg/kg | |

- Devam Ediyor -



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| KARAMEL SADE<br>Caramel Colours<br>E 150 | Renk (Kahverengi) | | NS |
| | - Bisküvi ve Benzerleri | GMP | |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| | - Mantar Konserveleri | GMP | |
| | - Reçel ve Jöleler | 200 mg/kg | |
| | - Turunçgil Marmelatları | GMP | |
| | - Kolalı Meşrubatlar | GMP | |
| KLOROFİL<br>Chlorophyll<br>CI Natural Green 3<br>E 140<br>CI 75810 | Renk (Yeşil) | | NS |
| | - Ciklet | GMP | |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| | - Peynir Çeşitleri | GMP | |
| | - Reçel ve Jöleler | 200 mg/kg | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| ERİTROSİN<br>Erythrosine<br>CI Food Red 14<br>E 127<br>CI 45430 | Renk (Kırmızı) | | 0.25 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Armut Konserveleri | 200 mg/kg | |
| | - Reçel ve Jöleler | 200 mg/kg | |
| | - Erik, Çilek, Ahududu Konserveleri | 300 mg/kg | |
| | - Dondurulmuş Deniz ürünleri | 30 mg/kg | |
| | - Dondurulmuş Karides | 30 mg/kg | |
| | - Sterilize Sütler | GMP | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| FAST GREEN FCF<br>Fast Green FCF<br>CI Food Green 3<br>ESLI<br>CI 42053 | Renk (Yeşil) | | 0-12,5 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Armut Konserveleri | 200 mg/kg | |
| | - Reçel ve Jöleler | 200 mg/kg | |
| İNDİGOTİN<br>İndigotine<br>CI Food Blue 1<br>Syn. İndigo Carmine<br>E 132<br>CI 73015 | Renk (Mavi) | | 0-5 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Reçel ve Jöleler | 200 mg/kg | |
| RİBOFLAVİN<br>Riboflavin<br>Sıvı, Lactoflavin, Vitamin $B_2$<br>E 101 | Renk (Sarı) | | 0-0,5 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Peynir Çeşitleri | GMP | |
| | - Gazsız Alkolsüz İçecekler Hazırlanmasında Kullanılan Kuru Karışımlar ve Konsantreleri | GMP | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| | - Hububat Mamülleri | 20 mg/kg | |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| | - Ciklet | GMP | |
| SUNSET YELLOW<br><br>CI Food Yellow 3<br>CI 15985 | Renk (Portakal) | | 0-5 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Sunset Yellow FCF | | |
| | - Şekerlemeler | 200 mg/kg | |
| | - Cikler | GMP | |
| | - Bisküvi Kremaları | 0,5 mg/kg | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | 200 mg/kg | |
| | - Karides Konserveleri | 30 mg/kg | |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| TARTRAZİN<br>Tartrazine<br>CI Food Yellow 4<br>E 102<br>CI 19140 | Renk (Sarı) | | 0-7,5 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Şekerlemeler | 200 mg/kg | |
| | - Ciklet | GMP | |
| | - Bisküvi Kremaları | 0,7 mg/kg | |
| | - Karides Konserveleri | 30 mg/kg | |
| | - Bezelye ve Fasulye Konserveleri | 100 mg/kg | |
| | - Armut Konserveleri | 200 mg/kg | |
| | - Reçel ve Jöleler | 200 mg/kg | |
| TİTANYUM DİOKSİT<br>Titanium Dioxide<br>Pigment White 6<br>E 171<br>CI 77891 | Renk (Beyaz) | | NS |
| | - Şeker ve Pastalar | GMP | |
| ANNATTO EXTRACTS<br>Syn: Anatto, Rocou<br>Bixin, Norbixin<br>CI Natural Orange 4<br>Ci 75120<br>E 160 b | Renk (Sarı-Portakal) | | 0-1.25 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Margarinler | GMP | |
| | - Peynir Çeşitleri | GMP | |
| | - Yenilebilen Katı ve Sıvı Yağlar | GMP | |
| PONCEAU 4R<br>Food Red 7<br>CI 16255<br>Cochineal Red A | Renk (Kırmızı) | | 0-4 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Çilek, Kiraz ve Benzeri Meyve Konserveleri | 300 mg/kg | |
| | - Şekerlemeler | 10 mg/kg | |
| | - Gazsız Alkolsüz İçeceklerin Hazırlanmasında Kullanılan Kuru Karışımlar ve Konsantreleri | 10 mg/kg | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| TURMERİK<br>Zerdecal<br>Syn; Powdered Turmeric, Curcuma, Indian Saffron | | Renk (Sarı) | 0-2,5 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Mayonezler | GMP | |
| | - Salata Sosları | GMP | |
| | - Çorbalık ve Bulyonlar | GMP | |

**MEYVELERDEN VE YENMESİNDE BİR SAKINCA OLMAYAN BİTKİLERDEN ELDE EDİLEN BOYALAR**

İmalatçıların Gerekli Gördüğü-

**VIII. EMÜLSİFİYEN EDİCİLER, STABİLİZE EDİCİLER VE KIVAM KOYULAŞTIRICILAR**

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| AGAR<br>Agar<br>Syn, Agaragar | | | NS |
| | - Kakaolu Mamuller | GMP | |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| | - Peynir Çeşitleri | 8 g/kg | |
| | - Et Ürünleri | GMP | |
| | - Sardalya ve Sardalya Tipi Balık Konserveleri | 20 g/kg | |
| | - Dondurmalar | 5 g/kg | |
| ALJİNİK ASİT<br>Alginic Acid | | | 0-50 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Sardalya ve Sardalya Tipi Balık Konserveleri | 20 g/kg | |
| | - Dondurmalar | 5 g/kg | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| AMONYUM ALJİNAT<br>Alginate Amonium | | | 0-50 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Taze Fasulye, Mantar, Bezelye Konserveleri | 10 g/kg | |
| | - Peynir Çeşitleri | 8 g/kg | |
| | - Krem Peynirler | 5 g/kg | |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| SODYUM ALJİNAT<br>Alginate Sodium<br>POTASYUM ALJİNAT<br>Alginate, Potassium | | | 0-50 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına)<br>0-50 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Konserve Et ürünleri | GMP | |
| | - Taze Fasulye, Mantar, Bezelye Konserveleri | 10 g/kg | |
| | - Peynir Çeşitleri | 8 g/kg | |
| | - Krem Peynirler | 5 g/kg | |
| | - Sardalya ve Sardalya Tipi Balık Konserveleri | 20 g/kg | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| | - Toz Kakao | GMP | |
| | - Bisküvi ve Benzerleri | GMP | |
| MİKROKRİSTALİZE SELÜLOZ<br>Cellulose Microcryatalline | | | 0-25 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Sardalya ve Sardalya Tipi Balık Konserveleri | 2,5 g/kg | |
| | - Dondurmalar | 500 mg/kg | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| SODYUM KARBOKSİ METİL SELÜLOZ<br>Cellulose, Sodium Carboxymethyl<br>Syn; Cellulose Gum<br>Cellulose Carboxymethyl | | | 0-25 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Reçeller | 4 g/kg | |
| | - Peynirler | 8 g/kg | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| YENEBİLEN JELATİN<br>Gelatine | - Peynir Çeşitleri | 8 g/kg | NS |
| | - Krem Peynirler | 5 g/kg | |
| | - Et Ürünleri | GMP | |
| | - Kakaolu Mamuller | GMP | |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| LESİTİN<br>Lecithin | - Bisküvi ve Benzerleri | GMP | NS |
| | - Yenebilen Katı ve Sıvı Yağlar | 20 g/kg | |
| | - Margarinler | GMP | |
| | - Süt Tozları | 5 g/kg | |
| | - Krema Tozları | 5 g/kg | |
| | - Çikolatalar | 5 g/kg | |
| | - Kakao Tozu, Kuru kakao ve Şeker Karışımları | 10 g/kg | |
| | - Bisküvi ve Benzeri Ürünler | 15 g/kg | |
| NİŞASTA<br>Starch, Amidon | - Sosisler | 50 g/kg | NS |
| ASİTLE MUAMELE EDİLMİŞ NİŞASTALAR<br>Acid-Treated Starches | | | NS |
| ALKALİ İLE MUAMELE EDİLMİŞ NİŞASTALAR<br>Alkali-Treated Starches | | | NS |
| AĞARTILMIŞ NİŞASTALAR<br>Bleached Starches | - Taze Fasulye, Mantar ve Bezelye Konserveleri | 10 g/kg | NS |
| | - Salamlar | 50 g/kg | |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| | - Bisküvi ve Benzerleri | GMP | |
| | - Pudra Şekerleri | 10 g/kg | |
| MONO VE DİGLİSERİDLER<br>Mono-and diglycerides | - Margarinler | 15 g/kg | NS |
| | - Bisküvi ve Benzerleri | GMP | |
| | - Kakao Tozu, Kuru kakao ve Şeker Karışımları | 15 g/kg | |

- Devam Ediyor -



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| | - Süt Tozları | 2,5 g/kg | |
| | - Krema Tozları | 2,5 g/kg | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | Köpürmeyi önleyecek miktarda | |
| | - Çikolatalar | 15 g/kg | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | Köpürmeyi önleyecek miktarda | |
| MONO VE DİGLİSERİTLERİN SİTRİK ASİT ESTERLERİ<br>Mono and diglycerides, Citric Acid esters of | | | NS |
| | - Yenebilen Katı ve Sıvı yağlar | 20 g/kg | |
| | - Margarinler | 10 g/kg | |
| | - Et Ürünleri | 10 g/kg | |
| PEKTİN<br>Pectin (non-amidated) | | | NS |
| | - Peynir Çeşitleri | 8 g/kg | |
| | - Bezelye ve Mantar Konserveleri | 10 g/kg | |
| | - Reçel, Jöle ve Marmelatları | GMP | |
| | - Sardalya ve Sardalya Tipi Balık Konserveleri | 2,5 g/kg | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| | - Dondurmalar | 10 g/kg | |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| | - Kakaolu Mamüller | GMP | |
| KARRAGENAN<br>Carrageenan<br>Syn; Carrageen<br>İrish moss gelose | | | 0- 75 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Bazı Sos ve Mayonozlar | 5 g/kg | |
| | - Çeşitli Peynirler | 5 g/kg | |
| | - Şekerlemeler | 1 g/kg | |
| | - Çikolatalı Mamüller | 400 mg/kg | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| YAĞ ASİTLERİNİN POLİ GLİSEROL ESTERLERİ<br>Polyglycerol Esters Of Fatty Acids | | | 0-25 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| | - Yenebilen Katı ve Sıvı Yağlar | 20 g/kg | |
| | - Margarinler | 5 g/kg | |
| KALSİYUM STEAROİL LAKTİLAT<br>Stearoyl Lactylate, Calcium | | | 0-20 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| SODYUM STEAROİL LAKTİLAT<br>Stearoyl Lactylate, Sodium | | | 0-20 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Yenebilen Katı ve Sıvı Yağlar | 20 g/kg | |
| ARAP ZAMKI<br>Arabic Gum<br>Syn; Akasya Zamkı | | | NS |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| | - Peynir Çeşitleri | 8g/kg | |
| | - Taze Fasulye, Mantar ve Bezelye Konserveleri | 10 g/kg | |
| KEÇİ BOYNUZU ZAMKI<br>Carob Bean Gum<br>Syn; Locust Bean Gum | | | NS |
| | - Peynir Çeşitleri | 8 g/kg | |
| | - Krem Peynirler | 5 g/kg | |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| | - Bisküvi ve Gofretler | GMP | |
| KEÇİ BOYNUZU UNU<br>Carob Unu | | | NS |
| | - Pasta, Kek ve Benzeri Unlu Mamüller | GMP | |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | ADI |
|---|---|---|---|
| GUAR ZAMKI<br>Guar Gum | | | NS |
| | - Taze Fasülye, Mantar, Bezelye Konserveleri | 10 g/kg | |
| | - Peynir Çeşitleri | 8 g/kg | |
| | - Krem Peynirler | 5 g/kg | |
| | - Sardalya ve Sardalya Tipi Balık Konserveleri | 20 g/kg | |
| KSANTAN ZAMKI<br>Xanthan Gum | | | 0-10 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| | - Sardalya ve Sardalya Tipi Balık Konserveleri | 10 g/kg | |
| SORBİTAN MONOSTEARAT<br>Sorbitan Monostearate | | | 0-25 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| | - Çikolatalar | 10 g/kg | |
| POLİOKSİETİLEN (20) SORBİTAN MONOSTEARAT<br>Polyoxyethylene (20) Sorbitan Monostearat<br>Syn; Polysorbate 60 | | | 0-25 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| | - Çikolatalar | 15 g/kg | |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| **IX. ENZİM PREPARATLARI VE STARTERLER** | | | |
| PEKTOLİTİK ENZİMLER | - Meyve Suları | GMP | |
| RENNET<br>Rennet | - Peynir Çeşitleri | GMP | NS |
| PAPAİN<br>Papain | - Bazı özel et ürünleri | GMP | NS |
| | - Malt Hulasalı Alkollü İçecekler | GMP | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | |
|---|---|
| KATALAZ | NS |
| CATALASE | |
| BOVİNE LİVER | |
| KARBOHİDRAZ VE PROTEAZ KARIŞIMLARI | NS |
| Mixed Carbohydrases and proteases | |
| Bacillus Subtilis var. | |
| Streptococcus lactis | |
| Streptococcus cremoris | |
| Streptococcus subsp diacetilactis | |
| Leuconostoc cremoris | |
| Leuconostoc dextranicum | |
| Lactobacillus acidophilus | |
| Lactobasillus casei | |
| Penicillium roqueforti | |
| Penicillium camemberti | |
| Streptococcus duranı | |
| Streptococcus diacetilactis | |
| Lactobacillus lactis | |
| Lactobacillus helveticus | |
| Lactobacillus plantarum | |
| Propionibacterium shermanii | |
| Bacterium linens | |
| Geotricum candidum | |
| Leuconostoc citrovarum | |
| Streptococcus thermophilus | |
| Lactobacillus bulgaricus | |
| Lactobacillus brevis | |
| Sachharomyces Sp | |
| Propion bacterium Peter Sonii | |
| Pen-casei-colum | |
| Pediococcus carevisiae | |
| Micrococcus aurontiacus | |
| Laktobacilluslar | |
| Micrococcus karışık kültürler | |
| Debaryomces kloeckeri | |
| Penicillium halgiovensis | |
| Penicillium expansum | |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**İsmi ve Sinonimleri**

Laktobacillus'lar ve ürünleri
Pediococcus Cerevisiae
Micrococcus türleri
Streptococcus lactis
Streptococcus diacetilactis
Streptococcus cremoris
Apatojen libiolar
Micrococcus auranticus
Micrococcus varians
Micrococcus lactis
Chaetocladium sınıfının çeşitleri
Pen-nalgiovensis

- Et ve Et ürünleri

Lactobaccillus plantarium
Lactobacillus brevis
Lactobacillus fermenti

- Çavdar Ekmeği

**X. AROMA VERİCİLER**

TABİİ AROMA VERİCİLER: Tabii haldeki işlenmiş çiğ materyalden, sebzelerden bazen hayvanlardan yalnız fiziksel işlemlerle elde edilen insan tüketimi için kabul edilmiş preparatlar veya tek madde halinde olanlar.

TABİİ AROMA VERİCİLERİN SENTETİK ÖZDEŞ MUADİLLERİ

| | |
|---|---|
| - Şeftali Konserveleri | GMP |
| - Üzüm Konserveleri | GMP |
| - Yenebilen Katı ve Sıvı Yağlar | GMP |
| - Margarinler | GMP |
| - Erik Konserveleri | GMP |
| - Armut Konserveleri | GMP |
| - Meyve Kokteyl Konserveleri | GMP |
| - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP |
| - İşlenmiş Bezelye Konserveleri | GMP |
| - Çikolatalar | GMP |
| - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | GMP |
| - İşlenmiş Bazı Et Ürünleri | GMP |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | |
|---|---|---|
| DOĞAL MEYVE ESANSLARI<br>Natural Fruit Essences | | |
| | - Meyve Kokteyli Konserveleri | GMP |
| | - Gazsız Alkolsüz İçeceklerin Hazırlanmasında kullanılan Kuru Karışımlar ve Konsantreleri | GMP |
| | - Şeftali Konserveleri | GMP |
| | - Reçel ve Jöleler | GMP |
| | - Şekerlemeler | GMP |
| | - Cikletler | GMP |
| | - Kakaolu Mamuller | GMP |
| NANE ESANSI<br>Mint Flavour<br>Mint Oil | | |
| | - Cikletler | GMP |
| | - Şekerler | GMP |
| | - Meyve ve Sebze Konserveleri | GMP |
| | - Reçel ve Jöleler | GMP |
| | - Likörler ve ALkollü İçecekler | GMP |
| | - Gazsız Alkolsüz İçeceklerin Hazırlanmasında Kullanılan Kuru Karışımlar ve Konsantreleri | GMP |
| TARÇIN ESANSI<br>Cinnamon Flavour | | |
| | - Şekerler | GMP |
| | - Alkolsüz İçeceklerin Hazırlanmasında Kullanılan Kuru Karışımlar ve Konsantreleri | GMP |
| | - Reçel ve Jöleler | GMP |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | ADI |
|---|---|---|
| VANİLYA EKSTRAKTI<br>Vanilla Ekstract | | |
| | - Bebek Mamaları | GMP |
| | - Çeşitli Tahıl Ürünleri | GMP |
| | - Bisküvi ve Benzeri Ürünleri | GMP |
| | - Şekerler | GMP |
| | - Dondurmalar | GMP |
| | - Krema Tozları | GMP |
| | - Reçel ve Jöleler | GMP |
| TABİİ TURUNÇGİL ESANSLARI<br>Natural Citrus Fruit Essences | | |
| | - Şekerlemeler | GMP |
| | - Bisküvi ve Benzerleri | GMP |
| | - Turunçgil Marmelatları | GMP |
| BAHARAT YAĞLARI, ESANSLARI VE EKSTRAKTLARI<br>Spice Oils, Spice Flavours<br>And Spice Extracts | | |
| | - Et Ürünleri | GMP |
| | - Sardalya ve Sardalya Tipi Balık Konserveleri | GMP |
| | - Bazı Sos ve Mayonezler | GMP |
| ACIBADEM YAĞI<br>Bitter Almond Oil | | |
| | - Şekerlemeler | GMP |
| | - Karışık Meyve Konserveleri | 40 mg/kg |
| | - Bazı Pasta ve Unlu Ürünler | GMP |
| SİTRAL<br>Citral | | 0-0, 5 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| ETİL ASETAT<br>Ethyl Acetate | | 0-25 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| ETİL BÜTİRAT<br>Ethyl Butyrat | | 0-15 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| ETİL MALTOL<br>Ethyl Maltol | | 0-2 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| VANİLİN<br>Vanillin | - Bebek Mamaları | 70 mg/kg | |
| | - Çikolatalar | GMP | |
| | - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | GMP | |
| | - Reçel ve Jöleler | GMP | |
| İZOAMİL BÜTİRAT<br>Isoamyl Butyrate | | | 0-5 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| | - Bazı Yağlar ve Yağlı Ürünler | GMP | |
| | - Kremalar | GMP | |
| MENTOL<br>Menthol | | | 0-2 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| | - Bazı Şekerler ve Şekerli Ürünler | | |
| ETİL VANİLİN<br>Ethyl Vanilin | | | 0-10 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| | - Bebek Mamaları | 70 mg/kg | |
| | - Çikolatalar | GMP | |
| | - Kakao Tozu, Kuru Kakao ve Şeker Karışımları | GMP | |
| KİRAZ ESANSI<br>Cherry laurel Oil | | | |
| | - Meyve Salataları | 10 mg/kg | |
| | - Şekerlemeler | GMP | |
| DİASETİL | - Şekerlemeler | GMP | |
| BENZALDEHİT<br>Benzaldehyde | | | 0-5 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| BENZİL ASETAT<br>Benzyl Acetate | | | 0-5 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| **XI. AROMA ARTTIRICILAR** | | | |
| ETİL MALTOL<br>Ethyl Maltol | | | 0-2 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| MONO SODYUM GLUTOMAT<br>Glutamete Monosodium | | | 0-120 mg/kg (Vücut ağırlığı başına) |
| | - Hazır Çorbalıklar | 3 g/lt | (Sulandırılmış halde) |
| | - Et Ürünleri | 3 g/kg | |
| | - Kurutulmuş Et ve Tavuk Suyu Tabletleri | 3 g/lt | (Sulandırılmış halde) |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | |
|---|---|---|
| SODYUM GUANİLAT<br>Guanylate Sodium<br>Syn.5'-Guanylate, disodium | | NS |
| SODYUM İNOZİNAT<br>İnosinate Sodium<br>Syn.5'-İnosinate, disodium | | NS |
| DİASETİL<br>Diacetyl | - Şekerlemeler | GMP |
| **XII. SUNİ TADLANDIRICILAR** | | |
| POTASYUM SAKKARİN<br>Saccharin Potassium | | 0-2,5 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| SODYUM SAKKARİN<br>Saccharin, sodium | | 0-2 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| KSİLİTOL<br>Xylytol | | 1 g/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Diyabetik gıda ürünleri | |
| **XIII. TABİİ TADLANDIRICILAR** | | |
| | FRÜKTOZ | |
| | LAKTOZ | |
| | GLİKOZ ŞURUBU | |
| | GLİKOZ | |
| | SAKKAROZ | |
| | MALTOZ | |
| **XIV. KORUYUCULAR** | | |
| BENZOİK ASİT<br>Benzoic Acid | | 0-5 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| POTASYUM BENZOAT<br>Potassium Benzoate | | 0-5 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Margarinler | 1 g/kg |
| | - Sofralık Zeytinler | 1 g/kg |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | 100 mg/kg |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | |
|---|---|---|---|
| SODYUM BENZOAT<br>Sodium Benzoate | | | 0-5 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Margarinler | 1 g/kg | |
| | - Sofralık Zeytinler | 1 g/kg | |
| | - Reçel ve Jöleler | 1 g/kg | |
| | - Ketçaplar | 1 g/kg | |
| NİSİN<br>Nisin | | | 0-33.000 ünite/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Peynir Çeşitleri | 100 mg/kg | |
| POTASYUM NİTRAT<br>Nitrate Potassium | | | 0-5 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| SODYUM NİTRAT<br>Nitrate, Sodium | | | 0-5 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Et Ürünleri | 500 mg/kg | |
| POTASYUM NİTRİT<br>Nitrite, Potasium | | | 0-0,2 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına |
| SODYUM NİTRİT<br>Nitrite Sodium | | | 0-0,2 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Et ürünleri | 200 mg/kg | |
| SORBİK ASİT<br>Sorbic Acid | | | 0-25 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Portakal Suyu | 200 mg/l | |
| | - Margarinler | 1 g/kg | |
| | - Sofralık Zeytinler | 500 mg/kg | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | 1 g/kg | |
| | - Peynir Çeşitleri | 1 g/kg | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| İsmi ve Sinonimleri | | | ADI |
|---|---|---|---|
| SORBİK ASİT<br>Sorbic Acid | | | 0-25 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Diğer Meyve ve Marmelatları | 1 g/kg | |
| | - Turşular | GMP | |
| KALSİYUM SORBAT<br>Sorbate Potassium | | | 0-25 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Margarinler | 1 g/kg | |
| | - Bisküvi ve Benzeri Ürünler | 1 g/kg | |
| POTASYUM SORBAT<br>Sorbate Calcium | | | 0-25 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Margarinler | 1 g/kg | |
| | - Sofralık Zeytinler | 500 mg/kg | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | 1 g/kg | |
| | - Peynir Çeşitleri | 1 g/kg | |
| | - Şekerlemeler | 1 g/kg | |
| | - Kakaolu Mamuller | 1 g/kg | |
| | - Ketçaplar | 1 g/kg | |
| SODYUM SORBAT<br>Sorbate Sodium | | | 025 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Margarinler | 1 g/kg | |
| | - Sofralık Zeytinler | 500 mg/kg | |
| | - Peynir Çeşitleri | 1 g/kg | |
| KÜKÜRT DİOKSİT<br>Sulphur Dioxide | | | 0-0.7 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Şekerler | 20 mg/kg | |
| | - Şeker Şurupları | 40 mg/kg | |
| | - Kuru Üzümler | 1,5 g/kg | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | 100 mg/kg | |
| | - Kurutulmuş Meyveler | 1,5 g/kg | |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | 100 mg/lt | |
| | - Portakal Suyu | 100 mg/lt | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| | | | |
|---|---|---|---|
| SODYUM METABİSÜLFİT<br>Metabisulphite Sodium | | | 0-0,7 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Karidesler | 100 mg/kg<br>(çiğ ürüne)<br>30 mg/kg<br>(pişmiş ürüne) | |
| **XV. BESİN DEĞERİNİ ARTTIRAN PROTEİN VE ÜRÜNLER** | | | |
| | İZOLE SÜT PROTEİNİ KAZEİN<br>SOYA PROTEİNİ<br>HİDROLİZE PROTEİN<br>SÜT TOZU<br>PEYNİR ALTI SUYU TOZU | | |
| **XVI. DİĞERLERİ** | | | |
| SORBİTOL<br>Sorbital | **ÇIKARTILMIŞTIR** | | |
| STEARİN<br>Stearin<br>Syn; Tristearin<br>Glyceryltristearate | | | 0-25 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Çikolatalar | 3 g/kg | |
| | - Tahin Helvaları | 5 g/kg | |
| OKSİSTEARİN<br>Oxystearin | | | 0-25 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Yenebilen Katı ve Sıvı Yağlar | 1250 mg/kg | |
| DİMETİL POLİSİLOKSAN<br>DİMETHYLPOLYSİLOXANE | | | 0-0,5 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Gazlı ve Gazsız Alkolsüz İçecekler | GMP | |
| | - Yenebilen Katı ve Sıvı Yağlar | 10 mg/kg | |
| | - Reçel, Jöle ve Turunçgil Marmelatları | 10 mg/kg | |
| KAFEİN<br>Caffeine | | | 0-4 mg/kg<br>(Vücut ağırlığı başına) |
| | - Kolalı Meşrubatlar | 150 mg/lt | |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**EK LİSTE**

**UNLARA KATILABİLECEK MADDELER:**

| | |
|---|---|
| SODYUM KARBOKSİMETİL SELÜLOZ (CMC) | 20 g/kg |
| SOYA UNU | 30 g/kg |
| MALT UNU | 20 g/kg |
| PATATES UNU | 40 g/kg |
| SÜT TOZU | 60 g/kg |
| PEYNİR ALTI SUYU TOZU | 30 g/kg |
| BİTKİSEL YAĞ | 40 g/kg |
| ŞEKER (SAKKAROZ) | 30 g/kg |
| L - ASKORBİK ASİT | 100 mg/kg |
| AMİLAZ ENZİM KONSANTRESİ | 0,4 ml/kg |
| KALSİYUM ASETAT | 2 g/kg |
| SORBİK ASİT | 1 g/kg |
| LESİTİN | 5 g/kg |
| YAĞ ASİTLERİNİN MONO VE DİGLİSERİD ESTERLERİ | 5 g/kg |
| BENZOİL PEROKSİT | 40 g/kg |
| KEÇİBOYNUZU ZAMKI<br>Carop Bean Gum | 10 g/kg |
| GUAR ZAMKI<br>Guar Gum | 10 g/kg |
| GLİKOZ | 40 g/kg |
| MISIR UNU | GMP |
| MONOKALSİYUM FOSFAT<br>Orthophosphate, Monocalcium | |
| DİKALSİYUM FOSFAT<br>Ortrophosphate, Dicalcium | Toplam 50 mg/kg |
| TRİKALSİYUM FOSFAT<br>Orthophosphate, Tricalcium | |
| MONO VE DİGLİSERİDLER<br>Mono-and Diglycerides | GMP |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| | |
|---|---|
| MONO VE DİGLİSERİDLERİN ASETİK ASİT VE TARTARİK ESTERLERİ<br>Mono and Diglycerides, acetic acid and tartaric esters of | GMP |
| MONO VE DİGLİSERİDLERİN DİASETİL TARTARİK ESTERLERİ<br>Mono-and Diglycerides, diacetyl tartaric esters of | GMP |
| MONO VE DİGLİSERİDLERİN ASETİK ASİT ESTERLERİ<br>Mono-and Diglycerides, acetic acid esters of | GMP |
| MONO VE DİGLİSERİDLERİN SİTRİK ASİT ESTERLERİ<br>Mono-and Diglycerides, citric acid esters of | GMP |
| MONO VE DİGLİSERİDLERİN LAKTİK ASİT ESTERLERİ<br>Mono-and Diglycerides, lactic acid Esters | GMP |

**Not:** Butillendirilmiş Hidroksianisol (BHA)
Dodesil Gallat
Octil Gallat
Propil Gallat
Ponceau 4R adlı katkı maddelerine geçici olarak izin verilmiştir.

ÇIKARILAN MADDE-SORBİTOL



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

# SERİRİ VE GIDAİ TAHARRİYAT VE TAHLİLÂT YAPILAN VE MASLİ TEAMÜLLER ARANILAN UMUMA MAHSUS BAKTERİYOLOJİ VE KİMYA LÂBORATUVARLARI KANUNU

**Kanun No: 992** **Tarihi: 30 Mart 1927**

MADDE 1. Muayyen ücret mukabilinde veya meccanen gıdaî ve seriri taharriyat ve tahlilât yapılan veya masli teamüller aranılan umuma mahsus bakteriyoloji ve kimya lâboratuvarları, yapılacak tahlilat ve taarriyatın cinsine göre ihtisas vesikasına malik ve Türkiye'de icrayı sanata mezun tabip, baytar, eczacı, veya kimyagerler tarafından Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletinin müsaadesi istihsal edilmek suretiyle açılır.

MADDE 2. Lâboratuvar açacak her mütehassıs mahallî Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Müdüriyetine bir istida ile müracaat eder ve bu istidasına âtideki evrak raptedilir.

A- (2.2.1930 - 1554) Nüfus tezkeresi, diploma, tababet ve şuabatı san'atlarının tarzı icrasına dair kanun ile nizamnamesinde münderiç ihtisas vesikaları hakkındaki hükümlere muvafık olarak alınmış vesikalar veya suretleri.

B- Lâboratuvarların ismi, muvazzah adresi ve krokisi, iştigal edeceği tahlilâtın envaı ve tahlilâtın her nevîine nazaran tesbit edilen ücretler miktarları lâboratuvarlarda şerik veya memur sıfatiyle ifayı vazife edecek mütehassısların isimlerini, alâtını ve edevatını ve echize ve müfredatını muhtevi beyanname.

MADDE 3. İstida ve merbutatı sıhhiye müdürlerince tetkik olunarak Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletine gönderilir. Şeraiti, anifeyi haiz olanlara müsaade edilir. Ve ruhsatname verilir. Tarihi müracaattan itibaren âzami bir ay zarfında muamele intaç olunarak sahibine tebliğ olunur.

MADDE 4. İşu kanunun neşrinden mukaddem hali faaliyette olan ve ihtisas vesikasını hâmil bulunan lâboratuvar sahiplerinin vesikaları muteberdir. Ancak bu lâboratuvarlar ashabı iki ay zarfında müsaade talebine ve bu kanunla tesbit edilen ahkâma ittibaa mecburdurlar.

MADDE 5. Lâboratuvarların hususatı fenniyesinden ruhsatname sahibi mesuldür.

MADDE 6. Lâboratuvarlar senede bir defa umumî teftişe tâbi olduğu gibi lüzum görüldükçe de teftiş olunur. Lâboratuvar müdiri mes'ulü ispatı hüviyet eden teftiş memurlarına defterleri ve lâboratuvarlarının umumî tahlilât ve taharriyata mâhsus aksamını göstermeye ve icabeden izahatı vermeye mecburdur.

MADDE 7. Seriri ve gıdaî tahlilât yapılan maslî teamüller aranılan umuma mahsus bakteriyoloji ve kimya lâboratuvarlarının krokisi, muhtevi olacakları alât ve echize ve bunların sureti muhafazaları ve muktazi defterlerle ne suretle tutulacakları ve vaserman yapılan lâboratuvarların tâbi olacakları ahkâmı mahsusa ve bu teamülün hangi usul ile icra olunacağı Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletince bir talimatname ile tesbit olunur.

MADDE 8. Bir lâboratuvarın sahibi tarafından seddi veya başka bir mahalle nakli takdirinde Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Müdüriyetine malumet verilir.

MADDE 9. Mütehassıs olup da bilâ müsaade lâboratuvar açanın lâboratuvarı, bu kanunla muharrer usul dairesinde müsade istihsal edilinceye kadar Sıhhiye ve muaveneti İçtimaiye Vekâletince kapatılır. Mütehassıs olmayıp da bu kabil lâboratuvar açanlardan veya müsaade ile açmış oldukları lâboratuvar açanlardan veya müsaade ile açmış oldukları lâboratuvarlarını mütehassıs olmıyanlara terk edenlerden "50" liradan "200" liraya kadar hafif cezayı nakdi alınmakla beraber lâboratuvarı kapatılır.

Bu kanunun dördüncü maddesinde gösterilen lâboratuvar ashabından alât ve edevat ve sairesi noksan görülenlere, lâboratuvarların ikmali nevakısı için verilen mühlet nihayetinde ikmal etmedikleri takdirde lâboratuvarları kapatılır ve ruhsatnamesi geri alınır.

MADDE 10. Fenne muvafık tahlilât icra kılınmadığı ve beyannemesinde münderiç mevat ahkâmına riayet eylemediği veyahut işbu kanunun yedinci maddesinde muharrer esasatı muhtevi talimatnameye muhalif hareket eylediği sabit olanlardan "50" liradan "200" liraya kadar cezayi nakdi alınır. Tekerrürü halinde cezayi nakdi alınmakla beraber lâboratuvarları bir aydan fazla olmamak üzere kapatılır. İtiyadı sabit olanların ruhsatnamesi geri alınır.

MADDE 11. Dokuzuncu maddenin birinci fıkrasındaki sedkararı müstesna olmak üzere lâboratuvarların kapatılması ve cezayi nakdi ahzı ve ruhsatnamenin istirdadı hakkında karar itası sulh mahkemelerine aittir. Bu dâvalar, mahakime tevdileri tarihinde itibaren onbeş gün zarfında intaç olunur ve verilen hükümler kabili temyiz değildir.

MADDE 12. Bu kanun neşri tarihinden onbeş gün sonra muteberdir.

MADDE 13. Bu kanunun icrasına Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye ve Adliye Vekilleri memurdur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

# BÖLÜM III

# KOZMETİK

**Üretimi, Yapısı ve Dağıtımı İle İlgili Yasa, Yönetmelik ve Bildiriler**

## KOZMETİK YÖNETMELİĞİ

**Sayı: 16778** **Yayın Tarihi: 8 Ekim 1979**

(Değişik Maddeler İçin Sayfa 334'de 2 Temmuz 1983 Tarihli ve 18095 Sayılı Resmi Gazete'de Yayınlanan Yönetmeliğe Bakınız.)

KISIM: I

**Amaç:**

MADDE 1. Bu Yönetmelik; Gıda Maddeleri Tüzüğünün 666. maddesinin A. bölümünde tanımı yapılan kozmetiklerin tarifine uygun şekilde kullanıldığında insan sağlığına zarar vermemesini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

**Kapsam:**

MADDE 2. Bu Yönetmelik kozmetiklerin sınıflandırılma, başvurma, satış ambalajları hakkında uygulanacak yöntem ve tedbirleri kapsar.

**Yasal Dayanak:**

MADDE 3. Bu Yönetmelik Gıda Maddeleri Nizamnamesinin 666. maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

MADDE 4. Bu Yönetmelikte kullanılan deyimler:

a) Bakanlık deyimi; Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığını,

b) Tüzük deyimi; Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı ilgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük ifade eder.

## KISIM: II

## TANIMLAR

ANKARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kozmetik Tanımı:

MADDE 5. İnsan vücudunun değişik dış kısımları (epiderma, saçlar, kıllar, tırnaklar, dudak ve dış genital organlar) veya mukozaya uygulamak üzere hazırlanmışve amacı veya yan amacı bu kısımları temizlemek, koku vermek ve korumak sureti ile iyi bir durumda muhafaza etmek, görünümünü değiştirmek ve vücut kokularını düzeltmek için kullanılan preparatlar veya maddelerdir.

**Kozmetiklerin Nitelikleri:**

MADDE 6. Kozmetik kabul edilen bütün preparatlar; arsenik, antimon, kurşun, civa, eriyik çinko veya talyum bileşiklerinden ve sağlığa zararlı diğer maddelerden tamamen arı olmalıdırlar.

## KISIM: III

**İlk Başvurma ve Yapılacak İşlemler:**

MADDE 7. Kozmetik imâl etmek isteyen özel veya tüzel kişilerin, aşağıda belirtilen bilgilerle Bakanlığa başvurmaları gerekmektedir.

a) İmâli istenen kozmetik maddenin ismi,

b) Mamülün yapımında yer alan ana maddelerle katkı ve boya maddelerinin cinsi, kimyasal yapısı ve kullanma oranları,

c) Müessesede imalâtı yönetecek sorumlu teknik elemanı (eczacı veya bu konuyla ilgili çalışmaları olmuş kimya mühendisi olacaktır). Bu sorumlu elemanla müessese arasında noterlikte yapılmış bir iş anlaşmasının örneği,

d) Bu belgelerle birlikte, mamul madde ve kullanılan ham maddelerden analize yeter miktarda numuneler, gerekli kontrol ve analizler için Bakanlığımıza gönderilecektir.

e) İmalâthanenin senelik kapasitesi,

f) Akım şeması,

Kozmetik preparatlar verilen formüllere uygun olmalı ve bu preparatlar için aşağıdaki noktalar da belirlenmiş olmalıdır:

1. Mikrobiolojik uygunluk için gerekli analiz metodları,

**Teknik Hükümler:**

MADDE 8. Kozmetik preparatların listesi Ek: I'dedir. Ek: V'de belirlenen maddelerden birini ve Ek: III'ün 2, Ek: IV'ün de 2. ve 3. kısmında belirlenen boya maddeleri dışında bir boya maddesini içeren kozmetik preparat bu Yönetmeliğin kapsamı dışında bırakılmıştır.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**Yasaklar:**

MADDE 10. Kozmetik preparatlar şayet aşağıdaki maddeleri içeriyorlarsa yasaklanacaktır;

a) Ek-II'de listesi verilen maddeler.

b) Ek-III'ün birinci kısmında listesi verilen maddelerin belirtilen sınırlandırmalar ve şartlar haricinde kullanılanları.

c) Göz, dudaklar, ağız boşluğu veya dış genital organlar için kullanılacak ise Ek-III'ün 2. kısmındaki boyaların dışındaki bütün boya maddeleri,

d) Göz, dudaklar, ağız boşluğu veya dış genital organlar için kullanılacak ise Ek-III'ün 2. kısmında listesi verilen boyaların belirtilen sınırlamalar ve şartlar dışında kullanılanları.

**Ambalajlara Ait Hükümler:**

MADDE 11. Piyasaya sürülen kozmetik preparatların ambalajları üzerindeki yazılar; kolay görülebilir ve okunabilir, sabit yazıyla yazılmış olmalı ayrıca aşağıdaki şartlara uygun olarak düzenlenmiş olmalıdır.

a) İsim veya tip, adres veya imalâtçının tescil edilmiş imalâthanesi veya kozmetik preparatın pazarlama işi ile sorumlu kişi,

b) Ambalajlama sırasındaki asgari net miktar,

c) Etikette; seri numarası, imalât tarihinin ve 3 yıl içinde orijinal vasıflarını kaybedebilecek preparatların son kullanma tarihlerinin belirtilmesi,

d) Kabın üzerinde kullanırken dikkat edilecek hususlar özellikle EK-III ve IV'de "Etiket üzerinde yer alması gereken kullanma talimatı ve dikkat edilecek hususlar, kullanıldığında ortaya çıkabilecek istenmeyen haller" adı altında belirtilmiş noktalar yer alacaktır.

Eğer; bu konuda uygulama zorunluğu olursa bu bilgiler ambalaja veya prospektüse yazılarak, kısa bir kullanma bilgisi de ayrıca kab üzerinde belirtilir.

e) Kozmetik preparatların ambalajları çok ufak olduğu zaman referans ve seri numaraları küçük ambalajların konduğu büyük ambalajlar üzerine yazılabilir.

**Kolonyalara Ait Hükümler:**

MADDE 12. En az yüzde 50 alkol içermelidir, gıda maddeleri için kullanılan boyalar dışında boya kullanılmamalıdır.

Etiketlerinde; alkol derecesi, firma adı, adresi, net miktarı belirtilmelidir.

**Limon Kolonyasına Ait Yasak:**

MADDE 13. Limon kolonyası hiçbir boya maddesi içermemelidir.

**Şampuanlara Ait Hükümler:**

MADDE 14. Şampuanların Yönetmelikte tüm istenenlerin dışında aşağıda belirtilen şartlara da uygun olması gereklidir.

a) Bu preparatlarda yıkama aktif maddesi olarak dodesil benzen sülfonatlar kullanılmamalıdır.

b) Yumurtalı Şampuanlarda yumurta sarısı miktarı % 2 (a/a) dan az olmamalıdır.

**Fiyat Tesbiti ile İlgili Hüküm:**

MADDE 15. İl fiyat tespit komitesinden alınan fiyat tescil belgesinin bir kopyası Bakanlığımıza gönderilecektir.

**Yürürlük Hükümleri:**

**Yürütme:**

MADDE 16. Bu Yönetmelik Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından yürütülür.

MADDE 17. Bu Yönetmelik, Resmi Gazete'de yayınından sonra yürürlüğe girer.

**EK-1**

**I- KOZMETİK PREPARATLARIN SINIFLANDIRILMASI**
**YÜZ BAKIMI VE MAKYAJ İÇİN KULLANILAN PREPARATLAR**

1. Kremler:
   a) Yağsız krem
   b) Makyaj altı kremi
   c) Toz krem
   d) Nemlendirici krem
   e) Masaj kremi
   f) Likit krem
   g) Gece kremi
   h) Vitaminli krem
   i) Hormon kremi
2. Makyaj preparatları:
   a) Likit pudra
   b) Likit make-up
   c) Krem make-up
3. Göz' için makyaj malzemeleri:
   a Krem rimel
   b) Likit rimel
   c) Far
   d) Kaş kalemi
   e) Göz kremi ve losyonu

4. Ruj, dudak kalemleri, dudak merhemleri
5. Yüz maskeleri
   a) Yağlı cilt maskeleri
   b ) Kuru cilt maskeleri
   c) Beyazlatıcı maskeler
6. Yüz pudraları

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## II- EL ve AYAK BAKIMI İLE İLGİLİ PREPARATLAR

1. El için kullanılan preparatlar:
   a) El kremleri
   b) El losyoları
   c) El temizleyicileri
   d Koruyucu kremler
2. Manikür preparatları
   a) Ojeler
   b) Oje çıkarıcılar
   c) Tırnak krem ve losyonları
3. Ayak bakımı için kullanılan preparatlar
   a) Ayak banyosu tuzları
   b) Ayak kremleri
   c) Ayak pudraları

## III- VÜCUT BAKIMI İLE İLGİLİ PREPARATLAR

1. Banyo preparatları
   a) Banyo tuzları
   b) Banyo tabletleri
   c) Banyo köpükleri
   d) Banyo yağları
   e) Banyo pudra ve losyonları
2. Koku giderıcıler ve ter kesiciler
3. Kıl dökücü ve kıl sökücüler
4. Cilt parfümleri
5. Talk ve diğer serpme pudralar
6. Güneş yanığı yapıcı ve güneşten koruyucu preparatlar

## IV- SAÇ PREPARATLARI

1. Şampuanlar

Muhtelif şampuanlar

2. Saça şekil vermeye yardımcı preparatlar
   a) Saç kremleri
   b) Saç yağları
   c) Saç sertleştiricileri
3. Saç parlatıcıları
4. Permanant preparatları
5. Saç tonikleri ve besleyicileri

## V- ERKEKLER İÇİN KOZMETİK PREPARATLAR

1. Traş öncesi ve traş sonrası losyonlar
2. Traş sabunu
3. Traş kremi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

### EK - 2

**Kozmetik preparatların ihtiva etmemesi gereken maddeler:**

1. N-5-Chlorobenzoxazol-2-methyl acetamide
2. B- Acetoxyethyl trimethyl ammonium hydroxide (Acetylcholine ve tuzları)
3. Deanol aceglumate
4. Spironolactone
5. (4-(4-Hydroxy-3-iodophenoxy)-3,5-diiodophenyl) acetic acid ve tuzları
6. Methotrexate
7. Aminocaproic acid ve tuzları
8. Cinchophen, tuzları, deriveleri ve derivelerin tuzları
9. Thyropropic acid ve tuzları
10. Trichloroacetic acid
11. Aconitum napellus L. (yaprakları, kökleri ve galenik preparatları)
12. Aconitine (Aconitium napellus. L.'nin başlıca alkaloidi) ve tuzları
13. Adonis vernalis L. ve preparatları.
14. Epinephrine
15. Rauwolfia serpentina alkaloidleri ve tuzları
16. Alkyne alcohols, esterleri, eterleri ve tuzları
17. Isoprenaline
18. Allyl isothiocyanate
19. Alloclamide ve tuzları
20. Nalorphine, tuzları ve eterleri
21. Santral sinir sistemi üzerine etkiyen sempatikomimetik aminler
22. Aniline, tuzları, halojenli ve sulfonlu deriveleri
23. Betoxycaine ve tuzları
24. Zoxazolamine
25. Procainamide, tuzları ve deriveleri
26. Benzidine
27. Tuaminoheptane, izomerleri ve tuzları
28. Octodrine ve tuzları
29. 2-Amino-1,2-bis (4-methoxyphenyl) ethanol ve tuzları
30. 1.3-dimethylpentylamine ve tuzları
31. 4-Aminosallicylic acid ve tuzları
32. Toluidines, izomerleri tuzları ve halojenli,sulfonlu deriveleri
33. Xylidines, izomerleri, tuzları ve halojenli, sulfonlu deriveleri
34. Imperatorin (9-(3-Methoxylbutyl-2-enyloxy) furo (3,2-g) chromen-7-One)
35. Ammi majus ve galenik preparatları
36. 2,3-Dichloro-2-methylbutane
37. Androgenic etkili maddeler

38. Anthracene yağı
39. Ek-IV'deki antibiotikler haricindeki antibiotikler.
40. Antimon ve bileşikleri
41. Apocynum cannabinum L. ve preparatları
42. Apomorphine (5, 6, 6a, 7-Tetrahydro-6-methyl-4H-dibenzo (quinoline-10,11-dihydric alcohol) ve tuzları
43. Arsenic ve bileşikleri
44. Atropa belladonna L. ve preparatları
45. Atropine, tuzları ve deriveleri
46. Barium tuzları(barium sulphate, barium sulphattan hazırlanan laklar,Ek III Kısım 2 ve Ek IV Kısım 2 ve 3 te Ba ile belirlenmiş listede yer alan boya maddeleri hariç)
47. Benzene
48. 4,5-Dihydrobenzimidazol-4-one
49. Benzazepinler ve benzadiazepinler, tuzları ve deriveleri
50. 1-Dimethylaminomethyl-1-methylpropyl benzoate ve tuzları (Amylocaine)
51. 2, 2, 6-Trimethyl-4-piperidyl benzoate ve tuzları (Benzamine)
52. İsocarboxazide
53. Bendroflumethiazide ve deriveleri
54. Beryllium ve bileşikleri
55. Bromine elemental
56. Bretylium Tosilate
57. Carbromal
58. Bromisoval
59. Brompheniramine ve tuzları
60. Benzilonium bromide
61. Tetrylammonium bromide
62. Brucine
63. Tetracaine ve tuzları
64. Mofebutazone
65. Tolbutamide
66. Carbutamide
67. Phenylbutazone
68. Cadmium ve bileşikleri
69. Cantharides, Cantharis vesicatoria
70. (1R,2S)-Hexahydro-1,2-dimethyl-3,6-epoxyphthalic anhydride (Cantharidin)
71. Phenprobamate
72. Carbazol'ün nitro deriveleri
73. Carbondisulphide
74. Catalase
75. Cephaeline ve tuzları
76. Chenopodium ambrosioides (esansiyel yağ)
77. 2,2,2-Trichloroethane-1,1-diol
78. Chlorine
79. Chlorpropamide

80. Diphenoxylate (hydrochloride)
81. 4-4-Phenylazophenylene-1,3-diamine citrate hiydrochloride (Chrysoidine citrate hydrochloride)
82. Chlorzoxazone
83. 2-Chloro-6-methylpyrimidin-4-ylidimethylamine (Crimidine-ISO)
84. Chlorprothixene ve tuzları
85. Clofenamide
86. N N-bis (2-chloroethyl) methylamine N-oxide ve tuzları
87. chlormethine ve tuzları
88. Cyclophosphamide ve tuzları
89. Mannomustine ve tuzları
90. Butanilicaine ve tuzları
91. Chloromezanone
92. Triparanol
93. 2-(2 (4-Chlorophenyl)-2-phenylacetyl) Indane 1-3-dione (Chlorophacinone ISO)
94. Chlorphenoxamine
95. Phenaglycodol
96. Chloroethane
97. Chromium; chromic acid ve tuzları
98. Claviceps purpurea Tul., alkaloidleri ve galenik preparatları
99. Conium maculatum L. (meyve, toz, galenik preparatları)
100. Glycyclamide
101. Cobalt benzenesulphonate
102. Colchicine,tuzları ve deriveleri
103. Colchicoside ve deriveleri
104. Colchicum autumnale ve galenik preparatları
105. Convallatoxin
106. Anamirta cocculus L. (meyva)
107. Croton tiglium (yağ)
108. 1-Butyl-3-(N-crotonoylsulhanilyl) urea
109. Curare ve curarine
110. Sentetik curarizanlar
111. Hydrogen cyanide ve tuzları
112. 2 α-Cyclohexylbenzyl (N N N'N'-tetraethyl) trimethylenediamine (Phenetamine)
113. Cyclomenol ve tuzları
114. Sodium hexacyclonate
115. Hexapropymate
116. Dextropropoxyphene
117. Q, Q-Diacetyl-N-allyl-N-normorphine
118. Pipazetate ve tuzları
119. 5-( α , β - dibromo-phenethyl)-5-methylhydantoin
120. N, N-Pentamethylenebis (trimethylammonium tuzları) (örnek-Pentamethonium bromide)

121. N N'-(Methylimino) diethylene) bis (ethyldimethylammonium) tuzları örnek: (azamethonium bromide)
122. Cyclarbamate
123. Clofenotane; DDT (ISO)
124. Hexamethylene bis (trimethylammonium tuzları) örnek-Hexamethonium bromide
125. Dichloroethanes (Ethylene chlorides)
126. Dichloroethanes (Acetylene chlorides)
127. Lysergide ve tuzları
128. 2-Diethylaminoethyl-3-hydroy-4-phenyl benzoate ve tuzları
129. Cinchocaine ve tuzları
130. 3-Diethylaminopropyl cinnamate
131. 0,0-Diethyl 0-4nitrophenyl phosphorothioate (Parathion-ISO)
132. (Oxalylbis (iminoethylene) -) bis ((O-chirobenzyl) diethylammonium tuzları) örnek-Ambenomium chloride
133. Methyprylon ve tuzları
134. Digitaline ve Digitalis purpurea L.nın bütün heterozitleri
135. 7-(2-Hydroy-3-(2-hydroxyeth 2-N-methylamino) proyl) theophylline (Xanthinol)
136. Dioxethedrin ve tuzları
137. Piprocurarium
138. Propyphenazone
139. Tetrabenazine ve tuzları
140. Captodiame
141. Meteclorazine ve tuzları
142. Dimethylamine
143. 1,1-Bis(dimethylaminomethyl)propyl benzoate ve tuzları (Amydricaine, Alypine
144. Methapyrilene ve tuzları
145. Metamfepramone ve tuzları
146. Amitriptyline ve tuzları
147. Metformin ve tuzları
148. Isosorbide dinitrate
149. Malononitrile
150. Succinonitrile
151. Dinitrophenol isomerleri
152. Inproquone
153. Dimevamide ve tuzları
154. Diphenylpyraline ve tuzları
155. Sulfinpyrazone
156. N-(3-Carbamoyl-3, 3-diphenylpropyl)-N, N-diisopropylmethylammonium tuzları örnek-Isopropamide iodide
157. Benactyzine
158. Benzatropine ve tuzları
159. Cyclizine ve tuzları

160. 5,5-Diphenyl-4 imidazolidone
161. Probenecid
162. Disulfiram; Thiram (ISO)
163. Emetine, tuzları ve deriveleri
164. Ephedrine ve tuzları
165. Oxanamide ve deriveleri
166. Eserine veya physostigmine ve tuzları
167. Serbest amino gruplu 4 aminobenzoic acidin esterleri, (Ek-IV'ün 1. Kısmında verilenler hariç)
168. Choline tuzları ve esterleri örnek-Choline Chloride
169. Caramiphen ve tuzları
170. Diethyl 4-nitrophenyl phosphate
171. Metethoheptazine ve tuzları
172. Oxpheneridine ve tuzları
173. Ethoheptazine ve tuzları
175. Methylphenidate ve tuzları
176. Doxylamine ve tuzları
177. Tolboxane
178. Monobenzone
179. Parethoxycaine ve tuzları
180. Fenozolone
181. Glutethimide ve tuzları
182. Ethylene oxide
183. Bemegride ve tuzları
184. Valnoctamide
185. Haloperidol
186. Paramethasone
187. Fluanisone
188. Trifluperidol
189. Fluoresone
190. Fluorouracil
191. Hydrofluoric acid, normal tuzları, kompleksleri ve hydrofluorides, Ek IV'ün 1. kısmında verilenler hariç
192. Furfuryltrimethylammonium tuzları (örnek Furtrethonium iodide)
193. Galantamine
194. Progestogens, Ek-V'de listelenenler hariç
195. 1, 2, 3, 4, 5, 6-Hexachhlorocyclohexane (BHC-ISO)
196. (1R, 4S, 5R, 8S)7-1, 2, 3, 4, 10, 10-Hexachloro-1, 4, 4a, 5, 6, 7, 8, 8a-octahydro-1,4: 5,8-dimethanonaphthalene (Endrin-ISO)
197. Hexachloroethane
198. (1R, 4S, 5R, 8S)1,2,3,4,10, 10-Hexachloro-1,4,4a, 6,8,8a-hexahydro 1,4: 5,8-Dimethanonapthalene (Isodrin - ISO)
199. Hydrastine, hydrastinine ve tuzları
200. Hydrazides ve tuzları
201. Hydrazine, deriveleri ve tuzları

202. Octamoxin ve tuzları
203. Warfarin ve tuzları
204. Ethyl bis (4-hydoxy-2-oxo-1-benzopyran-3-yl) acetate ve acidin tuzları
205. Methocarbamol
206. Propatylnitrate
207. 4,4'-Dihydroxy-3,3-(3-metylthiopropylidene) dicoumarin
208. Fenadiazole
209. Nitroxoline ve tuzları
210. Hyoscyamine, tuzları ve deriveleri
211. Hyoscyamus niger L. (yaprakları, tohumları, tozu, galenik preparatları)
212. Pemoline ve tuzları
213. Iodine
214. Decamethylenebis (trimethylammonium tuzları) Örnek-Decamethonium bromide
215. Ipecacuanha (Cephaelis ipecacuanha Brot,ve türleri) (kökleri, tozu ve galenik preparatları)
216. (2-Isoprolen-4-enoyl) urea (Apronalide)
217. α -Santonin (3S, 5aR, 9bS) - 3-3a-4, 5, 5a, 9b-Hexahydroxy 3, 5a, 9- trimethyl naphtho (1, 2-b) furan-2, 8-dione
218. Lobelia inflata L. ve galenik preparatları
219. Lobeline ve tuzları
220. Barbituratlar
221. Mercury bileşikleri, EK-IV ve V'de listelenmişler dışında
222. 3, 4, 5-Trimethoxyphen) ethylamin ve tuzları
223. Metaldehyde
224. 2-(4-Allyl-2-methoxyphenoxy-N, N-diethylacetamide ve tuzları
225. Coumetarol
226. Dextromethorphan ve tuzları
227. 2-Methylheptylamine ve tuzları
228. Isomethepiene ve tuzları
229. Mecamylamine
230. Guaifenesin
231. Dicoumarol
232. Phenmetrazine, deriveleri ve tuzları
233. Thiamazole
234. 3, 4-Dihydro-2-methoxy-2-methyl-4-pheynl-2H, 5H,' pyrano (3, 2-c) benzopyran-5-one (Cyclocoumarol)
235. Carisoprodol
236. Meprobamate
237. Tefazoline ve tuzları
238. Arecoline
239. Poldine metilsulfate
240. Hydroxyzine
241. 2-Naphthol.
242. 1- ve 2-Naphthylamines ve tuzları

243. 3 (1-Naphthylmethyl) - 2-imidazoline
244. Naphazoline ve tuzları
245. Neostigmine ve tuzları (örnek-Neostigmine bromide)
246. Nicotine ve tuzları
247. Amyl nitritler
248. Sodium nitrite dışındaki inorganik nitritler
249. Nitrobenzene
250. Nitrocresols ve alkali metal tuzları
251. Nitrofurantoin
252. Furazolidone
253. Propane - 1, 2, 3 - triyl trinitrate
254. Acetocoumarol
255. Alkali pentacyanonitrosylferrate (2-)
256. Nitrostilbenes,homologları ve deriveleri
257. Noradrenaline ve tuzları
258. Noscapine ve tuzları
259. Guanethidine ve tuzları
260. Oestrogens, Ek-V'de listelenenler hariç
261. Oleandrin
262. Chlortalidone
263. Pelletierine ve tuzları
264. Pentachloroethane
265. Pentaerithrityl tetranitrate
266. Petrichloral
267. Octamylamine ve tuzları
268. Phenol ve alkali tuzları, Ek-III'de listelenmiş olanlar hariç
269. Phenacemide
270. Difencloxazine
271. 2- Phenylindane - 1, 3 - dione (Phenindione)
272. Ethylphenacemide
273. Phenprocoumon
274. Fenyramidol
275. Triamterene ve tuzları
276. Tetraethylpyrophosphate; TEPP (ISO)
277. Tritolyl phosphate
278. Pallocybine
279. Phosphorus ve metal phosphides
280. Thalidomide ve tuzları
281. Physostigma venenosum Balf.
282. Picrotoin
283. Pilocarpine ve tuzları
284. α - Piperidin - 2 - yl benzyl acetate laevorotatory threoform (Levophacetoperane) ve tuzları
285. Pipradrol ve tuzları
286. Azacyclonol ve tuzları

287. Bietamiverine
288. Butopiprine ve tuzları
289. Kurşun ve bileşikleri, EK-V'de belirlenenler dışında
290. Coniine
291. Prunus lavrocerasus L. ("Cherry Laural Water")
292. Metyrapone
293. Radioactive maddeler
294. Juniperus sabina L. (yaprakları, essansiyel yağ ve galenik preparatları)
295. Hyoscine,tuzları ve deriveleri
296. Altın tuzları
297. Selenium ve bileşikleri
298. Solanum nigrum L. ve galenik preparatları
299. Sparteine ve tuzları
300. Glucocorticoidler
301. Datura stramonium L. ve galenik preparatları
302. Strophantus aglikonları ve deriveleri
303. Strophantus türleri ve galenik preparatları
304. Strychnine ve tuzları
305. Strychnos türleri ve galenik preparatları
306. Tabii ve sentetik narkotikler
307. $-NH_2$ gruplarının bir veya birkaç H atomunun substitüsyonu ile elde edilen sulphanylamide deriveleri ve tuzları
308. Sultiame
309. Neodymium ve tuzları
310. Thiotepa
311. Pilocarpus jaborandi Holmes ve galenik preparatları
312. Tellurium ve bileşikleri
313. Xylometazoline ve tuzları
314. Tetrachloroethlene
315. Carbon tetrachloride
316. Hexaethyl tetraphosphate
317. Thallium ve bileşikleri
318. Thevetia neriifolia juss,glycoside extract
319. Ethionamide
320. Phenothiazine ve bileşikleri
321. Thiourea ve deriveleri Ek-IV'ün 1. kısmında listelenmiş olanlar hariç
322. Mephenesin ve esterleri
323. 20. Mayıs 1975'de kanun, tüzük ve idari tedbirlerle konmuş olan hükümlerde bir ortak çizgi saptamak üzere toplanmış olan ikinci Yönetmelik konseyinin ekde liste halinde belirtilmiş olan aşı, toksin veya serumlar
324. Tranylcypromine ve tuzları
325. Trichloronitromethane (Chloropicrine)
326. 2, 2-2-Tribromoethanol (tribromoethyl alcohol)
327. Trichlormethine ve tuzları
328. Tretamine

329. Gallamine triethiodide
330. Urginea scilla stern. ve galenik preparatları
331. Veratrine, tuzları ve galenik preparatları
332. Schoenocaulon officinale Lind. (tohum ve galenik prearatları)
333. Veratrum album L. (Kök ve galenik preparatları)
334. Vinyl chlorid monomer
335. Ergocalciferol ve Cholecalciferol (Vitamin $D_2$ ve $D_3$)
336. O-alkyldithiocarbonic acid tuzları
337. Yohimbine ve tuzları
338. Dimethyl sulfoxide
339. Diphenydramine ve tuzları
340. 4-tert-Butylhenol
341. 4-tert-Butylpyrocatechol
342. Dihydrotachysterol
343. Dioxane
344. Morpholine ve tuzları
345. Pyrethrum album L. ve galenik preparatları
346. 2-(4-Methoxybenzyl-N-(2-pyridyl) amino) ethyldimethylamine
347. Tripelennamine
348. Dichlorosalicylanilides
349. Tetrabromosalicylanilides
350. Dibromosalicylanilides örnek-Metabromsalan, Dibromsalan
351. Bithionol
352. Thiuram monosulphides
353. Thiuram disulphides
354. Dimethylformamide
355. 4-Phenylbut-3-en-2-one
356. 4-hydroxy-3-methoxycinnamyl alcohol benzoatları (kullanılan tabii esanslarda normal olarak bulunan miktarlar)
357. Furo (3,2-g) chromen -7-one ve alkylsubstituted deriveleri (Trioxsalan ve 8-Methoxypsoralen, -kullanılan tabii esanslarda normal olarak bulunan miktarlar-)
358. Laurus nobilis L.'nin tohumlarının yağı
359. Safrol ihtiva eden Sassafras officinale Ness yağı
360. 5, 5'-Di-isopropyl-2, 2'-dimethylbiphenyl-4, 4'-diyl dihypolodite)
361. Tetrachloro salicylanilide

## EK - 3 (I. Kısım)

### Kozmetiklerde, aşağıdaki sınırlandırmalar ve şartlar haricinde kullanılmaması gereken maddeler

| Ref no. | Madde | SINIRLAMALAR | | | ETİKETTE YAZILMASI GEREKLİ UYARILAR VE KULLANMA ŞARTLARI |
|---|---|---|---|---|---|
| | | KULLANMA VEYA UYGULAMA SAHASI | Kozmetik preparatlarda müsaade edilen en yüksek konsantrasyon | DİĞER SINIRLAMALAR İSTENENLER | |
| a | b | c | d | e | f |
| 1 | Boric acid | a) Talk | a) % 5 | a) 5 yaşın altında çocukların kullanacağı preparatlarda bulunmamalıdır. | a) Bebeklerde kullanılmamalıdır. |
| 2 | Mercaptoacetic acid, tuzları ve esterleri | a) Saç dalgalandırıcı ve düzleştirici maddeler.<br>— Evde<br>— Kuaförde<br>b) Depilatuar<br>c) Kullanıldıktan hemen sonra temizlenmesi gereken diğer saç bakım preparatları | a) % 8 kullanılmaya hazır PH <9,5-% 11 kullanılmaya hazır PH <9,5<br>b) % 5 PH <12,65<br>c) % 2<br>Yüzdeler Mercapto acetic acid cinsinden hesaplanmıştır. | | |
| 3 | Chlorobutanol | Koruyucu | % 0,5 | Aerosollerde kullanılması yasaktır. | Chlorobutanol ihtiva eder |
| 4 | Amonyak | | % 6 $NH_3$ cinsinden hesaplanmıştır. | | Yaklaşık % 2 amonyak ihtiva eder. |
| 5 | Tosylchloramido sodium | | % 0,2 | | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| Ref no. | Madde | SINIRLAMALAR: KULLANMA VEYA UYGULAMA SAHASI | SINIRLAMALAR: Kozmetik preparatlarda müsaade edilen en yüksek konsantrasyon | SINIRLAMALAR: DİĞER SINIRLAMALAR İSTENENLER | ETİKETTE YAZILMASI GEREKLİ UYARILAR VE KULLANMA ŞARTLARI |
|---|---|---|---|---|---|
| a | b | c | d | e | f |
| 6 | Dichloromethane | | % 15<br>(1,1,1-trichloroethane ile karıştırılınca konsantrasyon % 35 i aşmamalıdır. | % 0,2 en yüksek gayrisafiyet | Püskürtücülerde Aerosol)-çıplak ateşe ve yanıcı maddeler üzerine püskürtmeyin. |
| 7 | Dichlorophen | | % 0,5 en fazla | | Dichlorophen ihtiva eder. |
| 8 | Formaldehyde | a) Tırnak sertleştiriciler<br>b) Koruyucu olarak | a) % 5 *<br>b) % 0,2<br><br>Formaldehyde cinsinden hesaplanmıştır. | Aerosollerde koruyucu olarak kullanılması yasaklanmıştır. | a) Tırnak etini yağ ve gres ile koruyun<br>% 1 formaldehyde ihtiva eder.<br>b) Formaldehyde ihtiva eder. |
| 9 | Hexachlorophene | Koruyucu | % 0,1 | Çocuklar veya kişisel hijyenik preparatlarda kullanılmaz. | Bebekler için kullanılmamalıdır. Hexachlorophene ihtiva eder. |
| 10 | Hydroquinone | | % 2 | | Kaş ve kirpik boyamak için kullanılmaz. Şayet madde gözlerinizle temas ederse hemen yıkayın. Hydroquinone ihtiva eder. |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| Ref no. | Madde | SINIRLAMALAR: KULLANMA VEYA UYGULAMA SAHASI | SINIRLAMALAR: Kozmetik preparatlarda müsaade edilen en yüksek konsantrasyon | SINIRLAMALAR: DİĞER SINIRLAMALAR İSTENENLER | ETİKETTE YAZILMASI GEREKLİ UYARILAR VE KULLANMA ŞARTLARI |
|---|---|---|---|---|---|
| a | b | c | d | e | f |
| 11 | Potasium veya sodium hydroxide | a) Tırnak eti solvanı<br>b) Saç düzleştirici<br>c) Nötralizatör olarak diğer kullanımları | a) % 5 ağırlık olarak<br>b) % 2 ağırlık olarak<br>c) PH-11'e kadar | | a) Gözlerle temastan kaçınılmalıdır. Körlüğe sebep olabilir. Çocuklardan uzak tutulmalıdır.<br>b) Gözlerle temas etmemelidir. Körlüğe sebep olabilir. Çocuklardan uzak tutulmalıdır. |
| 12 | Lanolin | | | | Lanolin ihtiva eder |
| 13 | Sodium nitrite | Sadece paslanmayı önleyici | % 0,2 | Sekonder aminlerle kullanılmaz | |
| 14 | Nitromethane | Sadece paslanmayı önleyici | % 0,3 | | |
| 15 | Phenol | Sabunlar ve şampuanlar | % 1 | | Phenol ihtiva eder |
| 16 | Picric acid | Sadece paslanmayı önleyici | % 1 | | Picric acid ihtiva eder. |
| 17 | Kinin ve tuzları | a) Şampuanlar<br>b) Saç losyonları | a) % 0,5 kinin bazı cinsinden hesaplanmıştır.<br>b) % 0,2 kinin bazı cinsinden hesaplanmıştır. | | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| Ref no. | Madde | SINIRLAMALAR: KULLANMA VEYA UYGULAMA SAHASI | SINIRLAMALAR: Kozmetik preparatlarda müsaade edilen en yüksek konsantrasyon | SINIRLAMALAR: DİĞER SINIRLAMALAR İSTENENLER | ETİKETTE YAZILMASI GEREKLİ UYARILAR VE KULLANMA ŞARTLARI |
|---|---|---|---|---|---|
| a | b | c | d | e | f |
| 18 | Resorcinol | a) Saç losyonları<br>b) Şampuanlar | a) % 0,5<br>b) % 0,5 | | a) Allerjik reaksiyon sebep olabilir. Resorcinol ihtiva eder.<br>b) Allerjik reaksiyona sebep olabilir. Saç iyice çalkalayınız. Resorcinol ihtiva eder. |
| 19 | Ammonium Sulfites alkali ve alkalin superk sülfitler | | % 2 pastalarda<br>% 20 katı maddesi ihtiva etmeyen, mono sülfitlerin sulu solusyonları için | | |
| 20 | Çinko chloride ve sulphate) | | % 1 Çinko cinsinden hesaplanmıştır | | |
| 21 | Çinko 4-Hydroxy-benzene sulphonate | a) Astrenjan<br>b) Deodorant | a) % 6 susuz madde üzerinden hesaplanmıştır<br>b) % 6 susuz madde üzerinden hesaplanmıştır | | a) Gözle temastan sakının.<br>b) Gözlere sıkmayın. |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## EK - 3 (II. Kısım)

## MUKOZA İLE TEMAS EDEN KOZMETİK PREPARATLARIN İHTİVA EDEBİLECEĞİ BOYA MADDELERİNİN LİSTESİ

### KIRMIZILAR

| Ref no. | Boya index No. | KEC Boya No. | SINIRLAMALAR | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | Uygulama Sahası | Müsaade edilen en yüksek konsantrasyon | Saflık Şartları |
| 1 | 12 085 | | | % 3 | |
| 2 | 12 150 | | | | |
| 3 | 12 490 | | | | |
| 4 | 14 720 | E122 | | | E122 |
| 5 | 14 815 | E125 | | | E125 |
| 6 | 15 525 | | | | |
| 7 | 15 580 | | | | |
| 8 | 15 585 | | F | | |
| 9 | 15 630<br>15 630 (Ba)<br>15 630 (Sr) | | | % 3 | |
| 10 | 15 850 | E180 | | | E180 |

1) Bu boya maddeleri aynı zamanda vücudun diğer kısımları ile temas eden kozmetik preparatlarda da kullanılabilir.

2) Bazı boya maddelerinin uygulanması ve en yüksek konsantrasyonlarına ilişkin sınırlamalar yer almaktadır.

Sınırlamalarda, uygulama sahası bölümünde yazılı olan -r- c boya maddesinin göz mukozası ile temas edebileceği göz için kullanılan preparatların ve bunları silmek için kullanılan diğer kozmetik preparatların imalinde yasaklanmış olduğunu ifade eder.

3) Bu boyaların laklarının ve tuzlarının kullanıldığı maddeler Ek-II'de yasaklanmış olup, Ek-V'in dışında da bırakılmamıştır.

4) 1962 KEC Yönetmeliğine göre, önünde E harfiyle belirlenen boya maddeleri bu yönetmelikte belirtilen saflık şartlarını karşılamalıdırlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| Ref no. | Boya İndex No. | KEC Boya No. | SINIRLAMALAR | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | Uygulama sahası | Müsaade edilen en yüksek konsantrasyon | Saflık Şartları |
| 11 | 15 865<br>15 865 Sr | | | | |
| 12 | 15 880 | | | | |
| 13 | 16 185 | E123 | | | E123 |
| 14 | 16 255 | E124 | | | E124 |
| 15 | 16 290 | E126 | | | E126 |
| 16 | 45 170<br>45 170 Ba | | r | | |
| 17 | 45 370 | | | | % 1 den fazla olmamak şartı ile (2-6-hydroxy 3-oxo-3H-xanthen-9-yl benzoic acid ve % 2,2-(bromo-b-hydroxy-3-oxo-3H-xanthen-9-yl) benzoic acid |
| 18 | 45 380 | | | | " |
| 19 | 45 405 | | r | | " |
| 20 | 45 410 | | | | " |
| 21 | 45 425 | | | | % 1 den fazla olmamak şartı ile 2-(6-hydroxy 3-oxo-3H-xanthen-9-yl) benzoic acid ve % 3,2-(iodo-6-hydroxy-3-oxo-3H-xanthen-9-yl) benzoic acid. |
| 22 | 45 430 | E127 | | | E127 |
| 23 | 58 000 | | | | |
| 24 | 73 360 | | | | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| Ref no. | Boya İndex No. | KEC Boya No. | SINIRLAMALAR | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | Uygulama sahası | Müsaade edilen en yüksek konsantrasyon | Saflık Şartları |
| 25 | 75 470 | E120 | | | E120 |
| 26 | 77 015 | E420 | | | E420 |
| 27 | 77 491 | E172 | | | E172 |
| 28 | | E163 | | | E163 |
| 29 | | E162 | | | E162 |

## VİYOLE, KAHVERENGİ, SİYAH ve BEYAZLAR

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 1 | 28 440 | E151 | | | E151 |
| 2 | 42 640 | | | | |
| 3 | 60 725 | | | | |
| 4 | 73 385 | | | | |
| 5 | 77 000 | E173 | | | E173 |
| 6 | 77 002 | | | | |
| 7 | 77 004 | | | | |
| 8 | 77 005 | | | | |
| 9 | 77 120 | | | | |
| 10 | 77 220 | E170 | | | E170 |
| 11 | 77 231 | | | | |
| 12 | 77 266 | E153'ün bir kısmı | | | E153 |
| 13 | 77 267 | E153'ün bir kısmı | | | E153 |
| 14 | 77 400 | | | | |
| 15 | 77 480 | E175 | | | E175 |
| 16 | 77 499 | E172 | | | E172 |
| 17 | 77 723 | | | | |
| 18 | 77 742 | | | | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| Ref no. | Boya İndex No. | KEC Boya No. | SINIRLAMALAR Uygulama sahası | Müsaade edilen en yüksek konsantrasyon | Saflık Şartları |
|---|---|---|---|---|---|
| 19 | 77 745 | | | | |
| 20 | 77 820 | E174 | | | E174 |
| 21 | 77 891 | E171 Titanium dioxide ve mica ile olan karışımları | | | E171 |
| 22 | 77 947 | | | | |
| 23 | 75 170 | Guanin veya pearl esansı | | | |
| 24 (White 9) Aluminium çinko, magnesium ve calcium stearatları | | | | | |
| 25 | | E150 Caramel | | | E150 |

## PORTAKAL RENGİ VE SARILAR

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 1 | 10 316 | | r | | |
| 2 | 11 020 | | | | |
| 3 | 12 075 | | | | |
| 4 | 13 015 | E105 | | | E105 |
| 5 | 14 270 | E103 | | | E103 |
| 6 | 15 510 | | r | | |
| 7 | 15 980 | E111 | | | E111 |
| 8 | 15 985 | E110 | | | E110 |
| 9 | 19 140 | E102 | | | E102 |
| 10 | 45 350 | | | 6 % | |
| 11 | 47 005 | E104 | | | E104 |

| Ref no. | Boya İndex No. | KEC Boya No. | SINIRLAMALAR | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | Uygulama sahası | Müsaade edilen en yüksek konsantrasyon | Saflık Şartları |
| 12 | 75 100 | | | | |
| 13 | 75 120 | E160 b | | | E160 b |
| 14 | 75 125 | E160 d | | | E160 d |
| 15 | 75 130 | E160 a | | | E160 a |
| 16 | 75 135 | E161 d | | | E161 d |
| 17 | 75 300 | E100 | | | E100 |
| 18 | 77 489 | E172 | | | E172 |
| 19 | 77 492 | E172 | | | E172 |
| 20 | 40 820 | E160 e | | | E160 e |
| 21 | 40 825 | E160 f | | | E160 f |
| 22 | | K101 | | | K101 |
| 23 | 45 395 | | | Dudak boyalarında kullanıldığı takdirde sadece serbest asit şeklinde olmalı ve maximum konsantrasyon % 1'i aşmamalıdır. | |
| 24 | | E160 c | | | E160 c |
| | | **YEŞİL VE MAVİLER** | | | |
| 1 | 42 051 | E131 | | | E131 |
| 2 | 42 053 | | | | |
| 3 | 42 090 | | | | |
| 4 | 44 090 | | | | |
| 5 | 61 565 | | | | |

| Ref no. | Boya İndex No. | KEC Boya No. | SINIRLAMALAR | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | Uygulama sahası | Müsaade edilen en yüksek konsantrasyon | Saflık Şartları |
| 6 | 61 570 | | | | |
| 7 | 69 825 | | | | |
| 8 | 73 000 | | | | |
| 9 | 73 015 | E132 | | | E132 |
| 10 | 74 260 | | | | |
| 11 | 75 810 | E140 | | | E140 |
| 12 | | E141 | | | E141 |
| 13 | 77 007 | | | | |
| 14 | 77 346 | | | | |
| 15 | 77 510 | | | | Cıyanide iyonları ihtiva etmemelidir |
| 16 | 69 800 | E130 | | | E130 |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## EK - 4 (I. Kısım)

## Geçici olarak müsaade edilen maddelerin listesi

| Ref.no. | Madde | SINIRLAMALAR | | | ETİKETTE YAZILMASI GEREKLİ UYARILAR VE KULLANMA ŞARTLARI |
|---|---|---|---|---|---|
| | | KULLANMA VEYA UYGULAMA SAHASI | Kozmetik preparatlarda müsaade edilen en yüksek konsantrasyon | DİĞER SINIRLAMALAR İSTENENLER | |
| a | b | c | d | e | f |
| 1 | Methanol | Ethanol ve isopropyl alcohol için denaturant | % 5 Ethanol ve isopropyl alcohol % si cinsinden hesaplanmıştır. | | |
| 2 | Thiomersal | Sadece göz makyaj malzemelerinde koruyucu | % 0,007 Hg cinsinden hesaplanmıştır. Bu yönetmelikte müsaade edilen diğer Hg bileşikleri ile karışımlarında konsantrasyon % 0,007 yi geçmemelidir. | | Thiomersal ihtiva eder. |
| 3 | Phenylmercury bileşikleri | Sadece göz makyaj malzemelerinde koruyucu | | | Phonylmercuric bileşikleri ihtiva eder. |
| 4 | 2,3- Dihydroxy propyl 4-amino benzoate | | % 5 | | 2,3-Dihydroxy propyl 4-amino benzoate ihtiva eder. |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 5 | Quinolin-8-ol- ve Bis (8-hydroxy quinolinium) sulfate | | Baz olarak % 0,5 | Güneş banyosundan sonra tatbik edilecek preparatlarda ve bebekler için hazırlanan talk pudralarında kullanılmaz. | Bebekler için kullanılmaz. |
| 6 | Safrole | | 100 ppm | | |
| 7 | 1,3-Bis(hydroxymethyl) imidazolidine 2- thione | Saç bakım preparatları | a) % 2'ye kadar<br>b) % 2'den % 8'e kadar | a) Aerosollerde kullanılması yasaklanmıştır.<br>b) Yasaklanmıştır. | a) 1,3-Bis (hydroxymethyl) imidazolidine -2- thione ihtiva eder. b- Kullandıktan sonra saçı yice çalkalayınız. 1,3- Bis (hydroxymethyl) imidazolidine 2- thione ihtiva eder. |
| 8 | 1,3-Bis (hydroxymethyl)-2-thiourea | Saç bakım preparatları | % 6 | Aerosollerde kullanılması yasaklanmıştır. | Kullandıktan sonra saçı yice Çalkalayınız. 1,3-Bis (hydroxymethyl)-2-thiourea ihtiva eder. |
| 9 | Hydroxymethyl-2-thiourea | Saç bakım preparatları | % 6 | Aerosollerde kullanılması yasaklanmıştır. | Kullandıktan sonra saçı yice çalkalayınız. -Hydroxymethyl -2-thiourea ihtiva eder. 1-Hydroxymethyl-imidazolidine-2-thione ihtiva eder. |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| Ref no. | Madde | SINIRLAMALAR: KULLANMA VEYA UYGULAMA SAHASI | SINIRLAMALAR: Kozmetik preparatlarda müsaade edilen en yüksek konsantrasyon | SINIRLAMALAR: DİĞER SINIRLAMALAR İSTENENLER | ETİKETTE YAZILMASI GEREKLİ UYARILAR VE KULLANMA ŞARTLARI |
|---|---|---|---|---|---|
| a | b | c | d | e | f |
| 10 | 1-Hydroxymethyl-İmidazolidine-2-thione | Saç bakım preparatları | % 6 | Aerosollerde kullanılması yasaklanmıştır. | Kullanıldıktan sonra saçı iyice çalkalayın. 1-hydroxymethyl-imidazolidine-2- thione ihtiva eder. |
| 11 | 1-Morpholinomethyl-2-thiourea | Saç bakım preparatları | % 6 | Aerosollerde kullanılması yasaklanmıştır. | Kullanıldıktan sonra saçı iyice çalkalayınız. 1-morpholinomethyl -2-thiourea ihtiva eder. |
| 12 | 1,3Bis(morpholinomethyl)-2-thiourea | ,, | % 6 | ,, | -Kullandıktan sonra saçı iyice çalkalayınız. -1,3 Bis (morpholinomethyl)-2- thiourea ihtiva eder. |
| 13 | 1,1,1-Trichloroethane (/methyl chloroform) | Aerosollerde solvan olarak | % 35 Dichloromethane ile karıştırıldığında toplam konsantrasyon % 35'den fazla olmamalıdır. | | Çıplak ateşe ve akkor halindeki maddelere püskürtmeyin |
| 14 | Tribromosalicylanilides Örnek Tribromsalan | — Sabunlar | % 1 | | Tribromosalicylanilide ihtiva eder. |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1 | 18 965 | | |
| 2 | 45 340 | | |
| 3 | 47 000 | | |

## YEŞİLLER VE MAVİLER

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1 | 42 040 | | |
| 2 | 42 140 | | |
| 3 | 42 170 | | |
| 4 | 42 735 | | |
| 5 | 44 040 | | |
| 6 | 44 045 | | |
| 7 | 59 040 | | |
| 8 | 61 554 | | |
| 9 | 62 085 | | |
| 10 | 77 288 | | Kromat iyonları ihtiva etmemeli |
| 11 | 77 289 | | |
| 12 | 77 520 | | |
| 13 | 74 160 | | |

## VİYOLE, KAHVERENGİ, SİYAH VE BEYAZLAR

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1 | 20 170 | | |
| 2 | 27 755 | E152 | E152 |
| 3 | 42 380 | | |
| 4 | 45 190 | | |
| 5 | 77 019 | | |
| 6 | 77 163 | Bismuth chloride, oxide (ve karışımları) | |
| 7 | 77 265 | | |
| 8 | 77 718 | | |

## EK - 4 (II. Kısım)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## KOZMETİK PREPARATLARDA MUKOZA İLE TEMAS EDECEK OLAN VE GEÇİCİ OLARAK MÜSAADE EDİLEN BOYA MADDELERİNİN LİSTESİ

### KIRMIZILAR

| | | |
|---|---|---|
| 1 | 12 120 | |
| 2 | 12 350 | |
| 3 | 12 385 | |
| 4 | 14 700 | r |
| 5 | 15 500<br>15 500 Ba | Ba tuzlarının dudak boyalarında kullanılması yasaklanmıştır. |
| 6 | 15 585 Ba | |
| 7 | 15 620 | |
| 8 | 15 800 | |
| 9 | 16 035 | |
| 10 | 26 100 | |
| 11 | 27 290 | |
| 12 | 45 160 | |
| 13 | 75 480 | |
| 14 | 75 580 | |

1. Bu boya maddeleri aynı zamanda vücudun diğer kısımları ile temas eden kozmetik preparatlarda da kullanılabilir.

2. Bazı boya maddelerinin uygulanması ve en yüksek konsantrosyonlarına ilişkin sınırlamalar yer almaktadır.

Sınırlamalarda; uygulama sahası bölümünde yazılı olan boya maddelerinin göz mukozası ile temas edebileceği göz için kullanılan preparatların ve bunları silmek için kullanılan diğer kozmetik preparatların imalinde yasaklanmış olduğunu ifade eder.

3. Bu boyaların laklarının ve tuzlarının kullanıldığı maddeler Ek-II'de yasaklanmış olup Ek-V'in dışında da bırakılmamıştır.

4. 1962 KEC Yönetmeliğine göre: önünde E harfi ile belirlenen boya maddeleri, bu yönetmelikte belirtilen saflık şartlarını karşılamalıdırlar.

## EK - 4 (III. Kısım)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

### (A) Mukoza ile Temas Etmeyen Kozmetik Preparatlarda Geçici Olarak Kullanılmasına Müsaade Edilmiş Boyaların Listesi:

#### KIRMIZILAR

12310, 12335, 12420, 12440, 16140, 16155, 16250, 17200, 18000, 18050, 18055, 18065, 26105, 45100, 50240, E121, 12430,

#### ORANJ VE SARILAR

11680, 11710, 13065, 15575, 16290 18690, 18736, 18745, 19120, 19130, 21230, 71105,

#### MAVİ VE YEŞİLLER

10006, 10020, 42045, 42050, 42080, 42755, 44025, 62095, 62550, 63000, 71255, 74100, 74220, 74350,

$\alpha, \alpha, \beta$ - Bis (5-bromo -4- hydroxy-6- methyl-m, cumenyl] toluene -2 $\alpha$ -sulfone, Bis (3,5 Bibromo -4- hydroxy- -0- tolyl) toluene -2, $\alpha$ -sulfone, 1, 4 -bis (butylamino) anthraquinone

#### VİYOLE, KAHVERENGİ, SİYAH VE BEYAZLAR

12010, 12196, 12480, 16580, 27905, 42555, 42571, 43625, 46500, 51319, 61710, 61800,

sodium 2, 4 - diaminoazobenzesulphonate ve özellikleri bir barberine yakın 5 boya (Brown FK), $\alpha$ (3-Bromo-6-hydroxy-m-tolyl) (3-bromo-5-methly -4-oxocyclohexa - 2,5-dienylidene) = toluene -2-sulphonic acid

### (B) Deri ile Sadece Çok Kısa Süre Temas Edecek Olan Preparatlarda Kullanılmasına Geçici Olarak Müsaade Edilen Boyaların Listesi

#### KIRMIZILAR

11210, 12090, 12155, 12170, 12315, 12370, 12459, 12460, 13020, 14895, 14905, 16045, 16180, 18125, 18130, 24790, 27300, 27306, 28160, 45220, 60505, 60710, 62015, 73300.

#### SARILAR VE ORANJLAR

11720, 11725, 11730, 11765, 11850, 11855, 11860, 11870, 12055, 12140, 12700, 12740, 12770, 12790, 13900, 14600, 15970, 15975, 18820, 18900, 19555, 21090, 21096, 21100, 21108, 21110, 21115, 22910, 25135, 25220, 26090, 29020, 40215, 40640, 41000, 45376, 47035 48040, 48055, 56205,

4 - (5 - Chlorphenylaze) - 3-hydroxy2 naphth-O-anisidide, trisodium 3-hydroxypyren-5, 8, 10-trisulphonate

## MAVİLER VE YEŞİLLER

10025, 26360, 42032, 42085, 42095, 42100, 50015, 50320, 50400,
50405, 51175, 52015, 52020, 52030, 61505, 61585, 62045, 62100,
62105, 62125, 62130, 62500, 62560, 63010, 64500, 74180,

## VİYOLE, KAHVERENGİ, SİYAH VE BEYAZLAR

12145, 14805, 15685, 17580, 20285, 20470, 21010, 25410, 30015,
30235, 40625, 42510, 42520, 42525, 42535, 42650, 48013, 57020,
60730, 61100, 61705, 62030, 61105, 63165, 63615,

## EK - 5

**Bu Yönetmelik dışında bırakılan maddelerin listesi:**

1. Lead acetate (sadece tedavi edici özelliği olan saç preparatlarında)
2. Hexachlorophene (Ek-III ve kısım 1'deki kullanımları dışında)
3. Hormonlar
   (a) — Oestrone
   — Oestradiol ve esterleri
   — Oestriol ve esterleri
   (b) — Progesterone
   — Ethisterone
4. P. Phenylenediamine ve tuzları
5. Strontium ve tuzları, Ek-III'ün 2. kısmında ve Ek-IV'ün 2. ve 3. kısmında listelenen boya maddelerinde kullanılanlar dışında
6. Zirconium ve deriveleri
7. Thiomersal ve phenyimercuric bileşikleri (Diğer koruyucu maddeleri etkisiz bırakan noniyonik amülsifiyan ihtiva eden konsantre şampuan ve kremlerde koruyucu olarak kullanılır). Hg cinsinden hesaplanan en yüksek konsantrasyonu % 0,003
8. Lidocanie
9. Tyrothricin

## EK - 6

Kozmetik preparatların hazırlanması, saklanması ve satışı esnasında mikrobiyolojik uygunluğunun kontrolü, preparat uygunluğu ve hazırlama şartları:

Laboratuvar Şartları: Preparatın hazırlandığı ortam, mikrobiyolojik bulaşmanın en az olacağı şekilde, temiz ve hijyenik olmalıdır. Örnek: tozsuz, havalandırma tertibatlı, temiz, ısı ve nemi ayarlanmış şartlarda ve yapım esnasında havadan bulaşabilecek mikroorganizma kontrolü için 15 günde bir örnek alınmalıdır.

Araç Temizliği: İmalâtta kullanılacak bütün araçlar, yapıma başlanmadan önce iyice temizlenmeli, saklama sırasında ise temiz ve kuru tutulmalıdır. Uygun araçlar (korosyon yapmayanlar) Kuaterner amonyum bileşikleri,formaldehit ve hipoklorür çözeltileri içinde saklanıp yapıma başlanırken iyice yıkanarak ortamdan tamamen uzaklaştırılırlar.

Paketleme ve Ambalaj Uygunluğu: Hazır preparatın,sürüme kadar depolarda muhafazası, mikroorganizma üremesine en az uygun olan şekilde yapılmalıdır. Yani, preparatın konduğu deponun nem miktarı minimum olup, en az mikrobiyolojik hava kontaminasyonu olacak şekilde seçilmelidir.

Preparatların konduğu ambalaj materyali (şişe, plastik, cam, karton kutu, vb.) mikrobiyolojik üremeye elverişsiz olmalı, preparatın içine konan preservatifle etkinliği varsa, etkinlik oranı saptanarak, preservatif katımı o oranda fazlalaştırılmalıdır.

Hammaddelerin mikrobiyolojik uygunluğu:

Su: kullanılan suda; preparat üstünde bozucu etkileri olabilen, yani bulutlanma, faz ayrılması, renk solması ve istenmeyen kokular verebilen, inorganik ve organik artıklar istenmez. Bunlar mikrororganizmalar için çok uygun besi kaynaklarıdırlar. Klor su için iyi bir dezenfektan olduğu halde, renk koku ve stabilite problemleri doğurduğu için, kozmetik yapımlarda istenmez. Sert suda bulunan bazı mineraller preparatın estetik ve fonksiyonel özelliklerini bozabilirler. Bu nedenle, perparat yapımı için demineralize, damıtılmış ve kaynatılıp soğutulmuş suyun kullanılması öngörülür.

Not: Demineralazisyon kolonları mikroorganizma üremesi için en uygun vasatlardır. Bu nedenle iki hafta gibi kısa sürelerle devamlı olarak kontaminasmyon olasılığı için kontrol edilmelidirler. Bunun yanısıra bekletme tankları, nakil boruları, valfler ve kontrol cihazlarında, mikroorganizma kontaminasyonu olabileceği dikkate alınarak devamlı kontrol altında tutulmalıdır.

Diğer Hammaddeler: Hepsi, yapıma katılmadan önce mikrobiyolojik uygunluk açısından kontrol edilmelidir.

Preparat Uygunluğu: Preparatın hazırlama sırasında, hazırlandıktan sonra ve bekletilirken, devamlı olarak mikrobiyolojik kontrolü yapılmalıdır.

b) Mikrobiyolojik Kontrol Yöntemleri:

Standart petri plağı testleri ekim ve sayım için kullanılabilir. Sayım için; kanlı triptoz, nötralizan Tween 80 (T.A.T.), Vogel-Johnson, E.M.B., Cetrimide ve tiyoglukolat besi yeri kullanılır. Eğer spesifik oranizmalar ayırtedilmek isteniyorsa; S. aureus için koagülaz testi, E. coli için fermentasyon testi, Ps. Aeruginosa için Cytochrome oksidase testi uygulanır.

c) Kozmetik preparatların mikrobiyolojik uygunluğu:

1. Bebekler için kullanılan kozmetiklerin g. veya ml sinde 100 mikroorganizmadan fazla,

2. Göz veya göz çevresi ve göze kaçabilecek kozmetiklerin gr. veya ml. sinde 100 mikroorganizmadan fazla,

3. Ağız çevresi kozmetiklerinin gr veya ml. sinde 500 mikroorganizmadan fazla,

4. Diğer bütün kozmetiklerin gr. veya ml. sinde 1000 mikroorganizmadan fazla bulunması insan sağlığına tehlike doğurabilecek nitelikte sayılır.

## 8 EKİM 1979 TARİH VE 16778 SAYILI RESMİ GAZETE'DE YAYINLANARAK YÜRÜRLÜĞE GİREN KOZMETİK YÖNETMELİĞİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDAKİ YÖNETMELİK

**Sayı: 18095** **Yayın Tarihi: 2 Temmuz 1983**

MADDE 1. 8 Ekim 1979 tarih ve 16778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kozmetik Yönetmeliği'nin, Kısım II-Tanımlar kısmında yer alan 5 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"MADDE 5. Esans ve koku verici preparatların tanımı

Bitkisel ve hayvansal kökenli veya sentetik olarak elde edilen, çoğunlukla koku vermek amacıyla kullanılan uçucu yağ veya karışımlarıdır.

**Parfüm**

En az 5 (a/a) esans karışımları içeren hidroalkolik çözeltilerdir.

**Tuvalet suları**

En az % 1,5 (a/a) esans veya karışımlarını içeren yüksek alkol konsantrasyonlu hidroalkolik çözeltilerdir.

**Kokulu sular**

Esansların sudaki doymuş çözeltileridir.

**Alkol**

Bu Yönetmelikte geçen alkol Türk Farmakopesinde belirlenen alkolün niteliklerini taşır."

MADDE 2. 8 Ekim 1979 tarih ve 16778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kozmetik Yönetmeliği'nin III. Kısmında yer alan Madde 7 aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 7. Kozmetik imal etmek isteyen özel veya tüzel kişilerin, aşağıda belirtilen bilgiler ve belgelerle bağlı bulundukları Valilik kanalı ile Bakanlığa başvurmaları gerekmektedir.

a) İmali istenen kozmetik maddenin ismi,

b) Mamulün yapımında yer alan ana maddelerle katkı ve boya maddelerinin cinsi,kimyasal ismi ile yapısı ve kullanma oranları (yüzde olarak formülü), boyaların C.I. numaralı (color index number),

c) İmalâtı yönetecek sorumlu teknik eleman (Eczacı veya bu konu ile ilgili çalışmaları olmuş kimyager veyahut kimya mühendisi) olacaktır.

Bu elemanla müessese arasında noterlikte yapılmış iş anlaşması örneği, teknik elemanın diploması veya onaylı bir örneği bağlı olduğu odadan çalışmasına izin verildiğine dair aldığı belge,

d) Sadece kolonya üretimi yapanlar için sorumlu teknik eleman tutma zorunluluğu yoktur.

e) İmalâthanenin kapasite raporu (Sanayi Odasından alınacak)

Aylık 200 litre alkol işleyen kolonya üreticileri için küçük Esnaf ve Sanatkârlar Derneğinden alınacak alkol ihtiyaç belgesi geçerlidir.

f) Sağlık teşkilâtından imalâthane için alınmış 3'üncü sınıf Gayri Sıhhi Müessese Ruhsatı,

g) İmalât akım şeması,

h) Sanayi Bakanlığından alınmış, marka tescil belgesi,

ı) İmalâtçı dış ülke patenti veya lisansı ile üretim yapıyorsa bu ülke ile yapmış olduğu anlaşmanın Noterden onaylı bir örneği ve formüllerin o ülkenin sağlık teşkilâtınca AET Kozmetik Direktiflerine uygun olduğunu onaylayan belge,

j) Başvuru sahipleri yönetmelikte istenilen tüm bilgileri kapsayan 2 adet dosya ile Bakanlığımıza başvuracaktır.

k) Gerekli görüldüğünde Bakanlık isteği üzerine numune gönderilecektir.

MADDE 3. 8 Ekim 1979 tarih ve 16778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kozmetik Yönetmeliği'nin IV'üncü Kısım, II'inci maddesine "f" fıkrası eklenmiş "a" fıkrası da aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

a) İş adresi ve Sanayi Bakanlığından tescilli ismi, tipi, mamülün yapısına giren ana maddelerle katkı maddelerinin ismi,

f) "Stratosferdeki ozon tabakasını parçalayarak çevre ve insan sağlığına zararlı olan florlu ve klorlu hidrokarbonları içerir." şeklindeki uyarı diğer kullanma talimatı ile birlikte aerosol kabları üzerine yazılacaktır.

MADDE 4. 8 Ekim 1979 tarih ve 16778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kozmotik Yönetmeliği'nin 4 üncü Kısım, 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 12. Limon kolonyası en az 70°, diğer kolonyalar 60° alkol içermelidir.

Kolonyaların renklendirilmesinde, bu Yönetmelikte kozmetiklerde kullanılmasına izin verilmiş olan boyaların kullanılması zorunludur.

Kolanyaların etiketi ve varsa dış karton kutuları üzerinde alkol derecesi,firma adı ve adresi, kolonyanın tescil edilmiş markası ve cinsi,net miktarı açıkça görülür biçimde yazılmış olacaktır. Kullanılacak plastik şişeler hiçbir boya maddesi içermeyecek ve boyasız olanlarda; 12/6/1980 tarih ve 17015 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Plastik Yönetmeliğindeki şartlara uygun olacaktır."

MADDE 5. 8 ekim 1979 tarih ve 16778 sayılı, Resmi Gazete'de yayımlanan Kozmetik Yönetmeliği'nin 4 üncü Kısım, 13 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 13. Limon kolonyası hiçbir boya maddesi içermemelidir. Limon kolonyalarında kullanılan esansa bağlı hafif sarımsı bir renk olabilir"

MADDE 6. 8 Ekim 1979 tarih ve 16778 sayılı esmi Gazete'de yayımlanan Kozmetik Yönetmeliği'nin 4 üncü Kısım, 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 14. Şampuanların yönetmelikte tüm istenenlerin dışında aşağıda belirtilen şartlara da uygun olması gereklidir.

a) Bu preparatlarda yıkama aktif maddesi olarak dodesil benzen sülfonatlar kullanılmamalıdır. Kullanılan yıkama aktif maddesinin isim ve miktarı etikette belirtilmelidir.

b) "Yumurtalı Şampuan" adı altında satışa arzedilecek şampuanlarda yumurta sarısı miktarı % 2 (a/a) dan az olmamalıdır. Şampuan belirtilen miktardan az yumurta sarısı içeriyorsa "Yumurtalı Şampuan" adı altında satılamaz".

MADDE 7. 8 Ekim 1979 tarih ve 16778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kozmetik Yönetmeliğindeki Ek-1 aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

## EK - 1

### KOZMETİK PREPARATLARIN SINIFLANDIRILMASI

— Kremler, emülsiyonlar, losyonlar, jeller ve yağlar (el, yüz, ayak v.b.)
— Yüz maskeleri (cilt soyucu preparatlar hariç)
— Makyaj pudraları, banyo sonrası kullanılacak pudralar, hijyenik pudralar v.b.
— Deodorant sabunlar v.b.
— Parfümler, tuvalet suları (toilet waters) ve kolonyalar (eau de cologne)
— Banyo ve duş preparatları (tuzlar, köpükler, yağlar,jeller v.b.)
— Depilatuarlar(kıl dökücü ve kıl sökücüler)
— Koku giderici ler ve ter önleyiciler
Saç Bakım Preparatları
1. Dalgalandırma, düzleştirme ve sabitleştirme amacıyla kullanılanlar
2. Temizleyiciler(losyonlar, pudralar, şampuanlar)
3. Saç kremi ve balsamlar
4. Saça şekil verici ve şekli koruyucu preparatlar (saç spreyi,biryantinler, losyonlar)
— Traş için kullanılan preparatlar (kremler, köpükler, losyonlar v.b.)
— Yüz ve göz makyajı için kullanılan preparatlar, makyaj silmek için kullanılan preparatlar
— Dudaklara tatbik etmek amacıyla hazırlanmış preparatlar
— Tırnak bakımı ve süsü için kullanılan preparatlar
— Dıştan uygulanan kişisel hijyenik preparatlar
— Güneşlenme sırasında kullanılacak preparatlar
— Cildi güneş olmaksızın renklendirmek, yanık ten görünümü vermek amacıyla kullanılan preparatlar
— Cilt rengini açmak için kullanılan preparatlar
— Cilt kırışıklıklarına karşı kullanılan preparatlar

MADDE 8. 8 Ekim 1979 tarih ve 16778 sayılı Resmi Gazete4de yayımlanan Kozmetik Yönetmeliği'nde yer alan Ek-II'nin 46, 191, 221, 268, 321, 349, 350, 359 no'lu paragrafları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve 362 no'lu paragraf ilave edilmiştir.

## EK - 2

### KOZMETİK PREPARATLARIN BİLEŞİMİNDE YER ALMAMASI GEREKEN MADDELER

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

46. Barium tuzları (Ek-III, Kısım I'de şartları belirlenmiş barium sulphide, barium sulphate, barium sulphat'tan hazırlanan laklar, ayrıca Ek-III, Kısım 2'de ve Ek-IV, Kısım 2 ve 3'de 1 (Ba) şeklinde işaretlenen Ek-III ve Kısım I'de yer alan pigmentlerden hazırlanan boyar maddeler hariç)

191. Hydrofluoric acid, normal tuzları, kompleksleri ve hydrofluorides (EK-III, Kısım-1'deki listede yer alanlar hariç)

221. Civa ve bileşikleri (Ek-V ve Ek-VII, Kısım 2'deki listede yer alanlar hariç)

268. Picric acid

321. Thiourea ve deriveleri (Ek-II'ün 1. kısmında yer alanlar hariç)

349. Tetrabromosalicylanilides (Tribromosalicylanilide safsızlığı olarak Ek-IV, Kısım I'de belirlenen kriterler hariç)

350. Dibromosalicylanilides (Tribromosalicylanilide safsızlığı olarak Ek-IV, Kısım I'de belirlenen kriterler hariç)

359. Safrole (Kullanılan tabii esansların normal olarak içerdiği safrole hariç), Üretimi tamamlanmış preparattaki konsantrasyon 100 ppm'i aşmamalıdır.

362. Acetyl ethyl tetramethyl tetralin (AETT)

MADDE 9. 8 Ekim 1979 tarih ve 16778 sayılı Kozmetik Yönetmeliğindeki Ek-3'ün 1 inci kısmı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

## EK - 3 (I. Kısım)
## Aşağıdaki Sınırlamalar ve Şartlar Dışında Kozmetiklerin İçermemesi Gereken Maddeler

| Ref No | Madde | SINIRLAMALAR: Uygulama ve/veya Kullanma alanı | SINIRLAMALAR: Kozmetik preparatta izin verilen en yüksek konsantrasyon | SINIRLAMALAR: Limitler ve İstemler | Etikete yazılması gerekli uyarılar ve kullanma şartları |
|---|---|---|---|---|---|
| a | b | c | d | e | f |
| 1 | Boric asid | a) Talklar<br>b) Diğer preparatlar | a) % 5<br>b) % 3 | a) 3 yaşın altındaki çocuklar için hazırlanmış preparatlarda kullanılmalıdır. | a) 3 yaşın altındaki çocuklar için kullanılmamalıdır. |
| 2 | Thioglycolic asit, tuzları ve esterleri | a) Saç dalgalandırıcı ve düzgünleştiriciler<br>- Genel<br>- Profesyonel<br>b) Depilatuarlar<br>c) Kullanıldıktan sonra temizlenen diğer saç bakım preparatları | a) % 8 kullanılmaya hazır pH 9.5<br>- % 11 kullanılmaya hazır pH 9.5<br>b) % 5 pH 12.7<br>c) % 2<br>Yüzdeler tioglycollic asit cinsinden hesaplanmıştır | | "Tioglycolate içerir kullanma talimatına uyun.<br>- Sadece profesyonel kullanım için<br>b) "Tioglycolate içerir" kullanma talimatına uyun.<br>c) "Tioglycolate içerir" kullanma talimatına uyun. |
| 3 | Oxalic asit esterleri ve alkali tuzları | Saç bakım preparatları | % 5 | | Profesyonel kullanım için |
| 4 | Ammonia | | % 6 $NH_3$ cinsinden hesaplanmıştır | | % 2 nin üstünde amonyak içerir. |
| 5 | Tosylchloramide Sodium ( ) | | % 0,2 | | |
| 6 | Alkali metallerin klorâtları | Diş macunu dışındaki kullanımları | % 3 | | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 7 | Dichloromethane | | % 35 (1, 1,1-trichloroethane ile karıştırıldığında konsantrasyon % 35'i aşmamalıdır | En fazla safsızlık % 0,2 |
| 8 | Dichlorophen | Koruyucu olarak kullanımı dışındakiler | % 0,5 | Dichlorophen içerir. |
| 9 | Hydrogen peroxide | Saç bakım preparatları | % 12 $H_2O_2$ (40 volumes) | Hidrojen peroksit içerir. Göze temastan kaçınılmalıdır. Şayet madde göze temas ederse hemen yıkayın. |
| 10 | Formaldehyde | Tırnak sertleştiriciler | % 5 Formaldehyde cinsinden hesaplanmıştır. | Tırnak etini yağ ve gres ile koruyun Formaldehyde içerir (*) |
| 11 | Potassium veya sodium hydroxide | a) Tırnak eti çözücüsü<br>b) Saç düzleştirici<br>1. Genel<br>2. Profesyonel<br>c) pH-ayarlayıcı depilatuarlarda | a) % 5 ağırlık olarak (**)<br>1. % 2 ağırlık olarak (**)<br>2. % 4,5 ağırlık olarak<br>c) pH 12,7'ye kadar ** | a) Alkali içerir. Göze temastan kaçınılmalıdır. Körlüğe neden olabilir. Çocukların erişebileceği yerlerden uzak tutulmalıdır.<br>b) 1. Alkali içerir Göze temastan kaçınılmalıdır. Körlüğe neden olabilir. |
| | | - depilatuarlar dışındaki<br>d) pH ayarlayıcı olarak diğer kullanımları | d) pH 11'e kadar | Çocukların erişebileceği yerlerden uzak tutulmalıdır. Sadece profesyonel kullanım için göze temastan kaçınılmalıdır. Körlüğe neden olabilir. |

(*) Konsantrasyon % 0,05 ten fazla ise,
(**) Hidroksitlerin toplamı ağırlık olarak sodyum hidroksit cinsinden ifade edilmiştir.



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| Ref No | Madde | SINIRLAMALAR: Uygulama ve/veya Kullanma alanı | SINIRLAMALAR: Kozmetik preparatta izin verilen en yüksek konsantrasyon | SINIRLAMALAR: Limitler ve İstemler | Etikete yazılması gerekli uyarılar ve kullanma şartları |
|---|---|---|---|---|---|
| a | b | c | d | e | f |
| | | | | | e) Çocukların erişebileceği yerlerden uzaktutulmalıdır. Gözle temastan kaçınılmalıdır. |
| 12 | Sodium nitrite | Paslanmayı önleyici | % 0,2 | Sekonder amin ve/veya tersiyer amin veya nitrozamin oluşturabilecek diğer maddelerle kullanılmamalıdır. | |
| 13 | Nitromethane | Paslanmayı önleyici | % 0,3 | | |
| 14 | Phenol ve alkali tuzları | Sabunlar ve şampuanlar | % 1 phenol olarak hesaplanmıştır. | | Phenol içerir. |
| 15 | Quinine ve tuzları | a) Şampuanlar<br>b) Saç losyonları | a) % 0,5 kinin bazı cinsinden hesaplanmıştır.<br>b) % 0,2 kinin bazı cinsinden hesaplanmıştır. | | |
| 16 | Resorcinol | Saç losyonları ve şampuanlar | % 0,5 | | Resorcinol içerir. |
| 17 | a) Alkali sülfitler<br>b) Toprak alkali sülfitler | a) Depilatuarlar<br>b) Depilatuarlar | a) % 2 kükürt cinsinden hesaplanmıştır. pH 12.7 | | a) Çocukların erişebileceği yerlerden uzak tutun. Gözle temasından sakının |

- Devam Ediyor -

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | b) % 6 kükürt cinsinden hesaplanmıştır. pH 12.7 | | b) Çocukların erişebileceği yerlerden uzak tutun. Gözle temasından sakının |
| 18 | Suda eriyen çinko tuzları (Zinc 4-hydroxy benzene-sulphonate ve zinc pyrithione) hariç | | % 1 çinko cinsinden hesaplanmıştır. | | |
| 19 | Zinc 4-hydroxybenzene sulphonate | Koku giderici ler, terleticiler ve astrenjan losyonlar | % 6 (susuz madde üzerinden hesaplanmıştır.) | | Gözle temasından sakınmalıdır |
| 20 | 1,3 Bis hydroxymethyl) imidazolidine-2-thione | Saç bakım preparatları | % 2'ye kadar | Aerosollerde (sprey) kullanılması yasaktır. | 1,3 Bis (hydroxymethyl) imidazolidine-2-thione içerir. |
| 21 | Benzil alkol Benzyl alcohol | Çözücüler, parfümler ve tat vericiler | | | |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 10. 8 Ekim 1979 tarih ve 16778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kozmetik Yönetmeliği'ndeki Ek-3'ün, 2'inci kısmı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**EK - 3**

II. KISIM

Mukoza ile temas eden kozmetik preparatlarda kullanılmasına izin verilen boya maddeleri;

Kırmızılar

1. 9 Ref. no'lu ve 15630 (Ba) ve 15630 (Sr) indeks no'lu boyalar; 15630: 1 (Ba) ve 15630: 3 (Sr) şeklinde değiştirilmiştir.

2. 10. Ref no'lu ve 15850 indeks no'lu boyanın karşısında 3'üncü ve 6'ncı bölümde yer alan "E 180" çıkarılmıştır.

3. 11 Ref. no'lu ve 15865 (Sr) indeks no'lu boya 15865: 3 (Sr) şeklinde değiştirilmiştir.

4. 13 Ref. no'lu 16185 indeks no'lu boya çıkarılmıştır.

5. 16Ref. no'lu ve 45170 (Ba) indeks no'lu boya 45170: 1 (Ba) şeklinde değiştirilmiştir.

6. 21 Ref. no'lu 45425 indeks no'lu boyada aranan saflık şartları, 22 Ref. no'lu ve 45430 indeks no'lu boyada da aranacaktır.

7. 26 Ref. no'lu ve 77015 indeks no'lu boyanın karşısında 3'üncü ve 6'ncı bölümde yer alan "E420" çıkarılmıştır.

Portakal rengi ve Sarılar

23 Ref. no'lu ve 45395 indeks no'lu boya çıkarılmış, yerine 45396 indeks no'lu boya ilave edilmiştir.

Yeşiller ve Maviler

4 Ref. no'lu 44090 indeks no'lu boyanın karşısındaki 3 üncü ve 6'ncı bölüme "E 142" ilave edilmiştir.

Viyole, kahverengi, Siyah ve Beyazlar

1. 8 Ref. no'lu ve 77005 indeks no'lu boya çıkarılmıştır.

2. 12 ve 13 Ref. no'lu 77266 ve 77267 indeks no'lu boyaların karşısındaki 3'üncü ve 6'ncı bölümden "E 153'ün bir kısmı" ve "E 153" çıkarılmıştır.

3. Ref. no 6 ve karşısındaki 3'üncü bölüme "E 153'ünbir kısmı" ile 6 ncı bölüme "E 153" ilave edilmiştir.

Boyalarla ilgili dipnot'un 4'üncü maddesi;

"Önünde -E- harfi bulunan boya maddeleri, 1962'de yayımlanan ve gıda boyaları ile ilgili olan AET direktifindeki saflık şartlarına uygun olmalıdır. Bu şartlar Ek-VIII'de belirlenmiştir. Ayrıca bazı özel analiz metodları da adı geçen direktifte yer almaktadır."

MADDE 11. 8 Ekim 1979 tarih ve 16778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kozmetik Yönetmeliği'nin Ek-4, 1'inci kısmı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

## EK - 4 (I. Kısım)
## Kullanımına Geçici Olarak İzin Verilen Maddeler

| Ref No | Madde | SINIRLAMALAR: Uygulama ve/veya Kullanma alanı | SINIRLAMALAR: Kozmetik preparatta izin verilen en yüksek konsantrasyon | SINIRLAMALAR: Limitler ve İstemler | Etikete yazılması gerekli uyarılar ve kullanma şartları |
|---|---|---|---|---|---|
| a | b | c | d | e | f |
| 1 | Methanol | Etanol ve izopropil alkol için denature edici | % 5 (etanol ve izopropil alkol % si olarak hesaplanmıştır.) | | |
| 2 | 2,3-Dihydroxypropyl-4-amino benzoate | | % 5 | | 2,3-Dihydroxypropyl 4-amino benzoate içerir |
| 3 | Quinolin-8-ol ve bis (8-hydroxy viscolinium sulphate | Perokasitler için dayanıklılığı sağlayıcı | % 0,3 baz olarak hesaplanmıştır. | güneş banyosundan sonra tatbik edilecek preparatlarda ve 3 yaşın altındaki çocuklar için hazırlanan talk-pudralarında kullanılmaz. | 3 yaşın altındaki çocuklar için kullanılmaz. |
| 4 | 1, 1, 1-Trichloroethane (methyl chloroform) | Aerosollerde çözücü olarak | % 35 Diklorometan ile karıştırıldığında toplam konsantrasyon % 35'i geçmemelidir. | | Çıplak ateşe ve akkor halindeki maddelere püskürtmeyin |
| 5 | 3, 4, 5 Tribromosalicyl-anilide (Tribromsalan)(x) | Sabunlar | % 1 | Sağlık kriteri:<br>3, 4, 5, Tribromo salicyl anilide<br>En az % 98,5<br>Diğer bromosalicyl anilideler<br>En fazla % 1,5<br>İnorganik bromide<br>En fazla % 0,1<br>(Na Br olarak ifade edilir.) | Tribromosalicylanilide de içerir. |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 12. 8 Ekim 1979 tarih ve 16778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kozmetik Yönetmeliği'nin Ek-4, 2'nci ve 3'üncü kısmı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**EK - 4** (II. Kısım)

Kozmetik preparatlarda mukoza ile temas edecek olan ve geçici olarak izin verilen boya maddeleri

Kırmızılar

1. 2, 3, 14 Ref. no'lu ve 12350, 12385, 75580 indeks no'lu boyalar çıkarılmıştır.

2. 5 Ref. no'lu ve 15500, 15500 (Ba) indeks no'lu boya, çıkarılmış yerine 17200 indeks no'lu boya ilave edilmiştir.

Ayrıca; uygulama sahasındaki bilgi de kaldırılmıştır.

3. 6 Ref. no'lu ve 15585 (Ba) indeks no'lu boya, 15585: 1 (Ba) şeklinde değiştirilmiştir.

Portakal rengi ve Sarılar

2 Ref. no'lu ve 45340 indeks no'lu boya yerine, 40850 indeks no'lu boya ve üçüncü, altıncı bölümlere de "E 161 g" ilave edilmiştir.

Viyole, Kahverengi, Siyah ve Beyazlar

8 Ref. no'lu ve 77718 indeks no'lu boya çıkarılmıştır."

**EK - 4** (III. Kısım)

A- Mukoza ile temas etmeyen kozmetik preparatlarda geçici olarak kullanılmasına izin verilen boya maddeleri

Kırmızılar

11215, 12310, 12420, 16150, 18050, 18065, 18810, 26105, 45100, 50240 ve Acid Red 195.

Portakal rengi ve Sarılar

11020, 1021, 11680, 11700, 11710, 13065, 16230, 18690, 187365, 74350, 77420, Bromothymol Blue, Bromocresol Green.

Viyole, Kahverengi, Siyah ve Beyazlar

12010, 12480, 42555, 46500, 50420, 51319, 61710, Brown, Brown FK.

Kırmızılar

B- Deri ile sadece çok kısa süre temas edecek olan Preparatlarda kullanılmasına geçici olarak izin verilen boya maddeleri

Kırmızılar

11210, 12370, 12459, 12485, 12512, 12513, 12715, 14895, 14905, 16045, 18125, 18130, 23266, 24790, 27300, 27306, 28160, 45110, 45150, 45220, 60710, 62015, 69025, 71100, 73312, 73905, 73915, Pigment Red 144, Pigment Red 166, Pigment Red 170, Pigment Red 188.

Portakal rengi ve Sarılar

11725, 11730, 11765, 11767, 11855, 11870, 12055, 12140, 12700, 12790, 14600, 14690, 15970, 18820, 20040, 21096, 21100, 21105, 21108, 21110, 21115, 22910, 23900, 25135, 25220, 26090, 29020, 40215, 48040, 48045, 48055, 56205, 75660, 77199, 77878, Acid yellow 127, Pigment Yellow 93, Pigment Yellow 98, Pigment Orange 31, 77955.

Maviler ve Yeşiller

12775, 34230, 42052, 42085, 42095, 42100, 50315, 50405, 52015, 52020, 61135, 61505, 61525, 61585, 62005, 62045, 62105, 62560, 69810, 74180, 74255, Solvent blue 2, solvent blue 19, Acid blue 82, Acid blue 1811, Acid blue 272.

Viyole, Kahverengi, Siyah ve Beyazlar

14805, 17580, 20285, 20470, 21010, 25410, 42510, 42520, 42535, 42650, 45175, 50325, 60010, 60730, 61105, 62030, Acid Brown 19, Acid Brown 82, Disperse Violet 23, Acid Brown 104, Acid Brown 106, Pigment Violet 37, Pigment Brown 30."

MADDE 13. 8 Ekim 1979 tarih ve 16778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kozmetik Yönetmeliği'ndeki Ek-5 aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**EK - 5**

BU YÖNETMELİK DIŞINDA BIRAKILAN MADDELER

1. Lead acetate (sadece tedavi edici özelliği olan saç preparatlarında)
2. Heaxachlorophene (Ek - VII, Kısım 1'deki kullanımları dışında)
3. Hormonlar
   a) — Oestrone
      — Oestradiol ve esterleri
      — Oestriol ve esterleri
   b) — Progesterone
      — Ethisterone
4. P - Phenylenediamine ve tuzları
5. STRONTİUM VE TUZLARI (Ek - 3, Kısım 1'de yer alan strontium sulphide ve Ek - 3 Kısım, 2. Ek - IV Kısım 2, 3 ve 3 (Sr)' şeklinde belirlenmiş boyar madde listelerinde yer alan strontium tuzları hariç)
6. Zirconium ve bileşikleri
7. Thiomersal ve phenylmercuric bileşikleri (Diğer koruyucu maddeleri etkisiz bırakan non-ionik emülsifiyan içeren konsantre şampuan ve kremlerde koruyucu olarak kullanılır)

   Hg cinsinden hesaplanan en yüksek konsantrasyon % 0,003
8. Lidocaine
9. Tyrothricin
10. Chloroform
11. Hydroquinone (cilt rengini açıcı olarak kullanımı)"

MADDE 14. 8 Ekim 1979 tarih ve 16778 sayılı Resmi Gazete4de yayımlanan Kozmetik Yönetmeliği'ndeki Ek - VI aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

## EK - 6

## KOZMETİK PREPARATLARIN HAZIRLANMASI

Kozmetik preparatların hazırlanması, saklanması ve satışı esnasında mikrobiyolojik uygunluğunun kontrolu, preparat uygunluğu, hazırlama şartları, işçiler ve mes'ul müdürle ilgili maddeler:

### A- İŞYERİ İLE İLGİLİ MADDELER

1. İşyerinin Çalışma Yüzeyleri

a) Fiziksel ve kimyasal aşınmaya ve

b) Isıya dayanıklı olacaktır.

(Paslanmaz çelik veya fayans bu amaçla kullanılabilir)

2. Zemin:

Kolay yıkanabilir ve leke tutmayacak şekilde kaplanmış olacaktır.

3. Duvarlar:

Yerden 2 m. yüksekliğe kadar kolay temizlenebilir, fayans ve benzeri şekilde, üst kısımlarda yağlı boya ve benzeri ile boyanmış pürtüksüz ve döküntü yapmayacak şekilde olacaktır.

4. Laboratuvarda devamlı sıcak ve soğuk su bulunacaktır.

5. Atık suları ortamdan uzaklaştırmak için kapalı bir sistem oluşturulacaktır.

6. İkinci defa kullanılacak şişe ve benzeri kapların yıkama ve kurutma işlemleri için gerekli sistemler oluşturulacaktır. Yeni kap kullananlar için bu zorunluluk yoktur.

7. Tüm borular ve radyatörler kolay temizlenebilir yüzeyler oluşturulacak şekilde kaplanacaktır.

8. Parlayıcı ve patlayıcı maddeler çalışma alanı içinde ise çeker ocakta muhafaza edilecektir.

Büyük miktarlar ise ayrı ve serin bir bölümde saklanacaktır. Bu bölümde ayrıca ikaz edici levhalarda bulundurulacaktır.

9. Yangın söndürme cihazı bulundurulacaktır.

10. Kullanılan tüm araçlar; yapıma başlamadan önce ve yapım sonunda iyice temizlenecek, saklama sırasında temiz ve kuru tutulacaktır.

11. Ortam; mikrobiyolojik bulaşmanın en az olacağı şekilde, temiz ve hijyenik (tozsuz,havalandırma tertibatı, ısı ve nemi ayarlanmış) olacaktır.

12. Hazır preparatlar sürüme kadar mikroorganizma üremesine enrgel olacak ve fiziksel stabiliteyi bozmayacak + 10 C°'nin altında saklanacaktır.

### B- İŞÇİLER İLE İLGİLİ MADDELER

1. İşçiler, temiz önlükle çalışacaklardır.

2. İşçide döküntülü deri hastalığı, deride açık lezyon ve ayrıca portör olma durumu varsa kesinlikle çalıştırılmayacaktır. İşçilerin; Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 126 ncı maddesi uyarınca 3 ayda bir sağlık kontrolları yapurılacaktır.

3. Üretim yapılan yerde ve üretim sırasında yemek yemek, sigara içmek ve ciklet çiğneme yasaklanacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

4. işçilerin kıyafetlerini değiştirebilmeleri için, üretim yerine yakın ayrı soyunma odası bulunacaktır.

C- MES'UL MÜDÜRLE İLGİLİ MADDELER

1. Üretim sırasında mes'ul müdür kesinlikle görev başında olacaktır.

2. Mes'ul müdür için uygun bir yer ayrılacaktır.

Hammaddelerin Mikrobiyolojik Uygunluğu:

a) Su

Kullanılan suda; preparat üstünde bozucu etkileri olabilen yani bulutlanma, faz ayrılması, renk solması ve istenmeyen kokular verebilen, inorganik ve organik artıklar istenmez. Bunlar mikroorganizmalar için çok uygun besi kaynakladırılar. Klor, su için iyi bir dezenfektan olduğu halde; renk, koku ve stabilite problemleri doğurduğundan, kozmetik yapımlarda istenmez. Sert suda bulunan bazı mineraller preparatın estetik ve fonksiyonel özelliklerini bozabilirler. Bu nedenle, preparat yapımı için,demineralize, damıtılmışve kaynatılıp soğutulmuş suyun kullanılması öngörülür.

Not; Demineralizasyon kolonları mikroorganizma üremesi için en uygun vasatlardır. Bu nedenle iki hafta gibi kısa sürelerle devamlı olarak kontaminasyon olasılığı için kontrol edilmelidirler. Bunun yanısıra; bekletme tankları, nakil boruları, valflar ve kontrol cihazlarında, mikroorganizma kontaminasyonu olabileceği dikkate alınarak devamlı kontrol altında tutulmalıdır.

b) Diğer hammaddeler; hepsi yapıma katılmadan önce mikrobiyolojik uygunluk açısından kontrol edilmelidir.

Preparat uygunluğu:

Preparatın hazırlama sırasında, hazırlandıktan sonra ve bekletilirken devamlı olarak mikrobiyolojik kontrolu yapılmalıdır.

a) Mikrobiyolojik Kontrol Yöntemleri:

Standart petri plağı testleri ekim ve sayım için kullanılabilir. Sayım için; kanlı triptoz, nötralizan Tween 80 (T. A. T), Vogel-Johnson, E. M. B, Cetrimide ve tiyoglukolat besi yeri kullanılır. Eğer spesifik organizmalar ayırdedilmek isteniyorsa; S. Aureus için koagülaz testi, E. Coli için fermentasyon testi, P. Aeruginosa için Cytochrome oksidase testi uygulaır.

b) Kozmetik Preparatların Mikrobiyolojik Uygunluğu

1. Bebekler için kullanılan kozmetiklerin gr. veya ml.sinde 100 mikroorganizmadan fazla,

Göz veya çevresi ve göze kaçabilecek kozmetiklerin gr. veya ml. sinde 100 mikroorganizmadan fazla,

3. Ağız çevresi kozmetiklerinin gr. veya ml. sinde 500 mikkroorganizmadan fazla,

4. Diğer bütün kometiklerin gr. veya ml. sinde 1000 mikroorganizmadan fazla bulunmamalıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ayrıca:

1. Staphylococus aureus
2. Escherrichia coli
3. Salmonella species
4. Candida albicans
5. Clostridium spescies
6. Pseudomonas species insan sağlığı için tehlike doğurabilecek nitelikte sayıldıklarından kozmetik preparatlarda bulunmamaları gereklidir."

MADDE 15. 8 Ekim 1979 tarih ve 16778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kozmetik Yönetmeliğine "Koruyucular", Ek-VII olarak ilave edilmiştir

## EK - 7

## KORUYUCULAR

1. Kozmetik preparatlara mikroorganizmaların üremesini önlemek amacıyla katılan maddelere "koruyuclar" denir.

2. (*) sembolünün bulunduğu maddeler Ek-VII'de verilen konsantrasyonlar dışında değişik amaçlarla da kullanılabilirler.

Örneğin; sabunlarda koku giderici veya şampuanlarda kepek önrleyici gibi.

Bu gibi maddeler Ek-VII'de yer almamıştır.

3. Kozmetik preparatın formülasyonunda yer alan bazı maddeler de antimikrobik özellik taşıyabilirler ve koruma işlemine (preservasyon) yardımcı olabilirler. Birçok esensiyal yağ ve bazı alkoller gibi.

Bu gibi maddeler Ek-VII'de yer almamıştır.

4. Bu listede yer alan tuz; sodyum, potasyum, kalsiyum, magnezyum, amonyum ve etonolamin katyonların

Sulfat, asetat, klorür, bormür anyonlarının tuzlarını,

Ester; metil, etil, propil, izopropil, butil, izobutil, fenil esterlerini ifade eder.

## EK - 7 (1. Kısım)
## Kullanılmasına İzin Verilen Koruyucular

| Ref No | Madde | Kozmetik preparatta izin verilen en yüksek konsantrasyon | Limitler ve İstemler | Etikete yazılması gerekli uyarılar ve kullanma şartları |
|---|---|---|---|---|
| a | b | c | d | e |
| 1 | Benzoic acid tuzları ve esterleri (x) | % 0,5 (asit) | | |
| 2 | Propionic acid ve tuzları (x) | % 2 (asit) | | |
| 3 | Salicylic acid ve tuzları (x) | % 0,5 (asit) | 3 yaşın altındaki çocuklar için hazırlanan preparatlar da kullanılmamalıdır. (Şampuanlar hariç) | 3 yaşın altındaki çocuklar için kullanılmamalıdır (1). |
| 4 | Sorbic acid (hexa-2,4-dienoic acid) | % 0,6 (asit Sorbik asit esterleriyle karıştırılırsa, asitlerin, tuzların ve esterlerin en fazla toplam konsantrasyonu % 0,6'da kalır (asit) | | |
| 5 | Formaldehyde ve para formaldehyde | % 0,2<br>Ağız hijyeni ile ilgili preparatlar hariç | Aerosollerde kullanılması yasaktır.<br>(köpükler hariç) | Formaldehyde içerir (2). |
| 6 | Hexachlorophene (INN) (x) | % 0,1 | 3 yaşın altındaki çocuklar için kullanılacak preparatlar ile kişisel hijyenik preparatlarda kullanılması yasaktır. | 5 yaşın altındaki çocuklar için kullanılmamalıdır. Hexachlorophene içerir |

(1) Sadece; üç yaşın altındaki çocuklar için kullanılabilecek ve deriyle uzun süre temas edecek preparatlar için.
(2) Konsantrasyon % 0,05'ten fazla ise.



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| Ref No | Madde | Kozmetik preparatta izin verilen en yüksek konsantrasyon | Limitler ve İstemler | Etikete yazılması gerekli uyarılar ve kullanma şartları |
|---|---|---|---|---|
| a | b | c | d | e |
| 7 | Biphenyl-2-ol (o-pheny) phenol) ve tuzları | % 0,2<br>Phenol olarak ifade edilir. | | |
| 8 | Pyrithione zinc (INN) (x) | % 0,5 | Tatbikten hemen sonra yıkanan preparatlarda kullanılmasına izin verilmiştir. | |
| 9 | Inorganic sulphites ve hydrogensulphites (x) | % 0,2<br>Serbest $SO_2$ olarak ifade edilir. | | |
| 10 | Sodium iodate | % 0,1 | Sadece tatbikten hemen sonra | Sadece tatbikten hemen sonra yıkanan preparatlarda kullanılır. |
| 11 | Chlorobutanol (INN) | % 0,5 | Aerosollerde kullanılması yasaktır (Kopükler hariç) | Chlorobutanol içerir. |
| 12 | 4-hydroxbenzoic acid, tuzları ve esterleri (x) (Benzylester hariç) | % 0,4 (asit)<br>Bir ester için<br>% 0,8 (asit)<br>Esterler karışımı için | | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## EK - 7 (2. Kısım)
## Kullanılmasına Geçici Olarak İzin Verilen Koruyucular

| Ref No | Madde | Kozmetik preparatta izin verilen en yüksek konsantrasyon | Limitler ve İstemler | Etikete yazılması gerekli uyarılar ve kullanma şartları |
|---|---|---|---|---|
| a | b | c | d | e |
| 1 | 2,6-Dimethyl-1,3-dioxan-4-yl-acetate (Dimethoxane) | % 0,2 | | |
| 2 | Boric acid(x) | % 3 | Ağız hakım preparatları dışındaki preparatlar | |
| 3 | Chlorpheresin (INN) (x) | % 0,5 | | |
| 4 | 3-Acetyl-6-methylpyran-2,4- (3 H7 - DİONE (Dehydroacetic acid) ve tuzları | % 0,6 (asit) | | |
| 5 | Formic acid (x) | % 0,5 (asit) | | |
| 6 | 4-Hydroxybenzoic acid benzylester | % 0,1 (asit) | | |
| 7 | Hexamidine (INN) ve tuzları (Isethionate (INN) ve 4-hydroxybenzoate dahil) | % 0,1 | | |
| 8 | 3,3'Dibromo-4,4.-hexa methylene dioxydibenzamidine (Dibromohexamidine) ve tuzları (isethionate dahil) | % 0,1 | | |
| 9 | Dibromopropamidine (INN) ve tuzları (isethionate (INN) dahil) | % 0,1 | | |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| Ref No | Madde | Kozmetik preparatta izin verilen en yüksek konsantrasyon | Limitler ve İstemler | Etikete yazılması gerekli uyarılar ve kullanma şartları |
|---|---|---|---|---|
| a | b | c | d | e |
| 10 | Thiomersal (INN) | % 0,007 Hg cinsinden hesaplanmıştır. Bu yönetmelikte yer alan diğer Hg bileşikleri ile karıştırıldığında maksimum Hg konsantrasyonu % 0.007'de sabit kalır | Sadece göz makyaj malzemeleri ve bunları temsileyen (ideal) preparatlarda kullanılır. | Thiomersal içerir |
| 11 | Phenylmercuric tuzlar (borate dahil) | " " | " " | Phenylmercuric bileşikler içerir |
| 12 | Sorbic acid esterleri (Hexa-2,4-dienoic acid (x) | % 0,6 (asit) Sorbikasit ve/veya tuzları ile karıştırıldığında asitlerin, tuzların ve esterlerin toplam konsantrasyonu % 0,6'da kalır (asit) | | |
| 13 | Undeç-10-enoic acide tuzları, esterleri, amidmono ve bis (2-hydroxethyl) amidler ve sulphosuccinatları (x) | % 0,2 (asit) | | |
| 14 | 2,6-Diacetyl-1, 2, 3, 9b-tetrahydro-7, 9 dihydroxy-8, 9b dimethyldibenzofuran-1,3 dione (usnic acid) ve tuzları (Bakır tuzu dahil) (x) | % 0,2 | | |
| 15 | Hexamidine (INN) (x) | % 0,2 | | |
| 16 | Benzylformal 1: benzyloxymethanol ve (benzyloxymethoxy) methanol karışımı | % 0,2 | | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| | | | |
|---|---|---|---|
| 17 | Clorofene (INN) | % 0,2 | |
| 18 | 5-Brome-5-nitro-1,3 dioxaine (x) | % 0,1 | Sadece tatbikten hemen sonra yıkanan preparatlarda |
| 19 | Bronopol (INN) (x) | % 0,1 | |
| 20 | 6,6-Dibrome-4,4-dichloro 2,2-methylene-diphenol (remochloroptan) (x) | % 0,1 | |
| 21 | Tetrabromo-o-cresol (x) | % 0,3 | |
| 22 | Chloroacetamide | % 0,3 | Chloroacetamide içerir |
| 23 | 3,4-Dichlorobenzyl alcohol (x) | % 0,15 | |
| 24 | 2,4-Dichlorobenzyl alcohol (x) | % 0,15 | |
| 25 | Triclocarban (INN) (x) | % 0,2 | |
| 26 | 4-Chloro k-cresol | % 0,2 | |
| 27 | Halocarban (INN) (x) | % 0,3 | Aerosollerdeki maksimum Konsantrasyon % 0,2 |
| 28 | Triclosan (INN) (x) | % 0,1 | |
| 29 | Dichlorophen (INN) | % 0,2 | Dichlorophen içerir. |
| 30 | N-(Trichloromethylthio) cyclohex-4-ene-1,2 diear (boximide (Captan-150)) (x) | % 0,5 | |
| 31 | Chlorhexidine (INN) ve Digluconate, dihydrochloride diacetat'ları | % 0,3 | |
| 32 | 4-Chloro-3,5-xylenol (x) | % 0,5 | |
| 33 | 2,4-Dichloro-3,5-xylenol ( ) | % 0,1 | |
| 34 | Quinolin-8-ol ve tuzları ( ) | % 0,3 | Güneş banyosundan sonra tatbik edilecek preparatlarda ve 3 yaşın altındaki çocuklar için hazırlanan talk pudralarında kullanılmaz. 3 yaşın altındaki çocuklar için kullanılmaz |



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| Ref No | Madde | Kozmetik preparatta izin verilen en yüksek konsantrasyon | Limitler ve İstemler | Etikete yazılması gerekli uyarılar ve kullanma şartları |
|---|---|---|---|---|
| a | b | c | d | e |
| 35 | 1,3,5-Tris (2-hydroxyethyl) hexahydro-1,3,5, triazine | % 0,3 | | 1, 3, 5-Tris (2-hydroxy ethyl) hexahydro-1,3,5-triazine içerir. |
| 36 | 3,3-Biz (1-hydroxymethyl-2,5-dioxoimidazolidin-4yl 1,1 methylenediurea (Imidazolidinyl urea) (x) | % 0,6<br>% 0,1 | | |
| 37 | 4-Isopropyl-m-cresol | % 0,3 | | |
| 38 | 2-Chloro-(hydroxymethyl) acetamide | Chloracetamide için | Tatbikten hemen sonra yıkanan preparatlar için | |
| 39 | 1-Hydroxymethyl-5,5 dimeth yihydantoin (x) | % 0,2<br>Teorik olarak uygun formaldehyde veya serbest formaldehyde olarak ifade edilmiştir. | Tatbikten hemen sonra yıkanan preparatlar için | Formaldehyde (1) içerir |
| 40 | Pyrithione sodium (INM) (x) | % 0,5 | | |
| 41 | 2,2-Dithiobis (pyridine-1-oxide), magnesium sulfate trihyirate ile katkı maddesi (x) | % 0,5 | | |
| 42 | Poly-(1-hexamethylenebiguanide hydrochloride) (x) | % 0,3 | | |
| 43 | 2-Phenoxyethanol (x) | % 1 | | |
| 44 | Hexamethylenetetramine (x) (methenamine) (NN) | % 0,2<br>Teorik olarak uygun formaldehyde veya serbest formaldehyde olarak ifade edilmiştir. | | Formaldehyde (1) içerir |

(1) Konsantrasyon % 0,5 ten fazla ise

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| | | | |
|---|---|---|---|
| 45 | 5-Chloro-2-methylisothiazol-3 (2H) one ve 2-methylisothiazol-3 (2H)-one'in magnesium-chloride ve magnesium nitrate ile karışımı | % 0,005 (5-chloro-2-methylisothiazol-3 (2H) one ve 2-methylisothiazol-3 (2H)-one'in 3: 1 oranında karışımı) | |
| 46 | Pyridin-2-ol 1-oxide (x) | % 0,5 | Sadece tatbikten hemen sonra yıkanan preparatlar için |
| 47 | Pyrithione aluminium complex (INNM) | % 0,2 | |
| 48 | Methanamine 3-chloroallyl-Sochloride (INNM) | % 0,2 | |
| 49 | 1-(4-Chlorophenoxy)-1-(1midazol-1-yl)-3,3-dimethyl butan-2-one | % 0,5 | |
| 50 | 1,3-Bis (hydroxymethyl) 5,5-dimethylimidazolidine-2,4-dione (x) | % 0,2 Teorik olarak uygun formaldehyde veya serbest formaldehyde olarak ifade edilmiştir. | Formaldehyde içerir. (1) |
| 51 | Benzyl alcohol (x) (Benzil alkol) | % 1 | |
| 52 | 1-Dodecylguanidinium acetate (Dodine-ISO) (x) | % 0,5<br>% 0,1 | Tatbikten hemen sonra yıkanacak preparatlar için<br>Diğer kullanımları |
| 53 | Benzethonium-chloride (INN) (*) | % 0,1 | |
| 54 | Benzalkonium chloride (INN) 1-2-Benziso0hiazol-3-(2H)-one 1,1 dioxide (x), bromide ve saccharinate'i | % 0,5 | |

(x) Konsantrasyon % 0.05 ten fazla ise



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| Ref No | Madde | Kozmetik preparatta izin verilen en yüksek konsantrasyon | Limitler ve İstemler | Etikete yazılması gerekli uyarılar ve kullanma şartları |
|---|---|---|---|---|
| a | b | c | d | e |
| 55 | 1-Phenoxypropan-2-ol | % 1 | | |
| 56 | Alkyl (C12-C22) trimethyl-ammonium bromide ve chloride (Cetrimonium bromide dahil (INN) (x) | % 0,1 | | |
| 57 | 1-hydroxy-4-methyl-6 (2,4,4-trimethylpentyl) 2-pyridon ve monoetila olamine tuzu | % 1<br>% 0,5 | Tatbiken hemen sonra yıkanan preparatlar için<br>Diğer kullanımları | |
| 58 | 3-Heptyl-2-(3-heptyl-4-methyl-4-thiozolin-2 ylidenemethyl)-4-methyl thiazolinium iodide | % 0,002 | Kremler, tuvalet losyonları ve pomatumlar | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 16. 8 Ekim 1979 tarih ve 16778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kozmetik Yönetmeliğine Ek - VII olarak "Boyaların Saflık Kriterleri" ilâve edilmiştir.

## EK - VIII

### BOYALARIN SAFLIK KRİTERLERİ

### A- GENEL SAFLIK KRİTERLERİ

Bölüm-B'de özel saflık kriterleri belirlenmemiş ise, boyar maddelerin, aşağıda belirlenmiş ve saf boya üzerinden hesaplanmış miktar, yüzde ve saflık şartlarına uyması gereklidir.

I- ORGANİK SAFSIZLIKLAR

a) 2-naphthylamine, benzidine amino-4-diphenly (veya xenylamine) veya bunların derivelerini,

b) Polisiklik aromatik hidrokarbonları,

c) Sentetik organik boyar maddeler: % 0,01 den fazla serbest aromatik aminleri,

d) % 0,5'den fazla serbest aromatik aminlerden başka ara sentetik ürünleri,

e) % 4'den fazla yardımcı boyar maddeleri (izomerler, homologlar gibi)

f) Sulfonlanmış organik boyar maddeler; % 0,2'den fazla dietil eter ile extre edilebilen maddeleri içermemelidir.

II- İNORGANİK SAFSIZLIKLAR

a) 5 mg/kg'dan fazla arsenik ve 20 mg/kg'dan fazla kurşun,

b) Antimon, bakır, krom, çinko ve baryum sulfatı ayrı ayrı 100 mg/kg'dan fazla, birlikte 200 mg/kg'dan fazla,

c) Civa, kadmiyum, selenyum, telleriyum, talyum, uranyum ve kromatlar, veya baryum'un saptanabileceği miktarlardaki çözünebilir kombinasyonları.

### B- ÖZEL SAFLIK KRİTERLERİ

E 102. Tartrazine

Suda erimeyen maddeler: % 0,24 den fazla olmamalı.
Yardımcı boyar maddeler: % 1' den fazla olmamalı.

E 103. Chrysoine S

Suda erimeyen maddeler: % 0,2'den fazla olmamalı.

E 104. Quinoline Yellow

Suda erimeyen maddeler: % 0,2'den fazla olmamalı.

E 105. Fast Yellow AB

Suda erimeyen maddeler: % 0,2'den fazla olmamalı.
Yardımcı boyar maddeler: % 3'den fazla olmamalı
Sulfonlanmamış aromatik aminler ve aniline: 10 mg/kg'dan fazla olmamalı.

E 110. Orange Yellow S, sunset Yellow FCF
Suda erimeyen maddeler: % 0,2'den fazla olmamalı.

E 111. Orange GGN
Suda erimeyen maddeler: % 0,2'den fazla olmamalı.

E 122. Azorubin, Carmoisine
Suda erimeyen maddeler: 0,2'den fazla olmamalı.
Yardımcı boyar maddeler: % 1'den fazla olmamalı.

E 124. Cochineal Red A, Ponceau 4R
Suda erimeyen maddeler: % 0,2'den fazla olmamalı.

E 125. Scariet GN
Suda erimeyen maddeler: % 0,2'den fazla olmamalı.

E 126. Ponceau 6R
Suda erimeyen maddeler: % 0,2'den fazla olmamalı.
Yardımcı boyar maddeler: % 3'den fazla olmamalı.

E 131. Patent Blue V
Suda erimeyen maddeler: % 0,5'den fazla olmamalı.
Krom (CR olarak hesaplanmıştır): 20 mg/kg'dan fazla olmamalı.
Yardımcı boyar maddeler: % 1'den fazla olmamalı.

E 132. Indigotin indigo carmine
Suda erimeyen maddeler: % 0,2'den fazla olmamalı.
Yardımcı boyar maddeler: % 1'den fazla olmamalı.
Isatinsulphonic acid: % 1'den fazla olmamalı.

E 141. Chlorophyll ve chlorophyll'lerin bakır kompleksleri
Bakır (kolay iyonize olabilen Cu): 200 mg/kg'dan fazla olmamalı.

E 151. Brialliant Black BN, Black PN
Suda erimeyen maddeler: % 0,2'den fazla olmamalı.
Yardımcı boyar maddeler: % 15'den fazla olmamalı.
Ara maddeler: % 1'den fazla olmamalı.

152. Black 7984
Suda erimeyen maddeler: % 0,2'den fazla olmamalı.
Kurşun: 10 mg/kg'dan fazla olmamalı.
Arsenik: 2 mg/kg'dan fazla olmamalı.

E 171. Titanium dioxide
Antimon: 100 mg/kg'dan fazla olmamalı.
Çinko: 50 mg/kg'dan fazla olmamalı.
Baryum bileşikleri (eriyebilen): 5 mg/kg'dan fazla olmamalı.

E 172. Iron oxides ve hydroxides
Selenyum: 1 mg/kg'dan fazla olmamalı.
Civa: 1 mg/kg'dan fazla olmamalı.

E 181. Burnt umber

$Mn_2O_4$ üzerinden hesaplanmış manganez oksitler: % 8'den fazla olmamalı."

MADDE 17. Yürürlük Maddesi

Bu Yönetmelik Resmi Gazete4de yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 18. Yürütme Maddesi

Bu Yönetmelik Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından yürütülür.

GEÇİCİ MADDE. 8 Ekim 1979 tarih ve 16778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kozmetik Yönetmeliği gereğince işlem görmüş üreticiler en geç 6 ay içinde bu Yönetmelik şartlarına uymak zorundadırlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883
MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

# BÖLÜM IV

# SAĞLIK İLE İLGİLİ DİĞER YASA, YÖNETMELİK VE BİLDİRİLER

## UMUMÎ HIFZISSIHHA KANUNU

**(Eczacı ve Eczacılık Çalışma Alanları ile İlgili Maddeler)**

**Kanun No: 1593** **Tarihi: 6/5/1930**

MADDE 1. Memleketin sıhhî şartlarını ıslah ve milletin sıhhatine zarar veren bütün hastalıklar veya sair muzır âmillerle mücadele etmek ve müstakbel neslin sıhhatli olarak yetişmesini temin ve halka tıbbi ve sosyal yardım yapmak umumî devlet hizmetlerindendir.

**İşçiler Hıfzıssıhhası**

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 173. On iki yaşından aşağı bütün çocukların fabrika ve imalathane gibi her türlü san'at müessese leriyle maden işlerinde amele ve çırak olarak istihdamı yasaktır.

On iki yaş ile on altı yaş arasında bulunan kız ve erkek çocuklar günde azami sekiz saatten fazla çalıştırılamaz.

MADDE 174. On iki yaş ile on altı yaş arasında bulunan çocukların saat yirmiden sonra gece çalışmaları yasaktır.

MADDE 175. Bütün amele için gece hizmetleriyle yer altında icrası lazım gelen işler 24 saatte sekiz saatten fazla devam edemez.

MADDE 177. gebe kadınlar doğumlarından evvel üç ay zarfında çocuğunun ve kendisinin sıhhatine zarar veren ağır hizmetlerde kullanılamaz. Doğurduktan sonra 155 inci maddede tayin edilen muayyen zaman zarfında çocuğunu emzirmek üzere mesai zamanlarında yarımşar saatlik iki fasıla verilir.

MADDE 178. Her nevi san'at müessese leri ve maden ocakları ve inşaat yerleri dahilinde veya yakınında ispirtolu meşrubat satışı veya umumi evler açılması memnudur.

MADDE 179. Aşağıdaki maddeleri ihtiva eylemek üzere işçilerin sıhhatini korumak için Ekonomi ve Sağlık Bakanlıkları tarafından müştereken bir Tüzük yapılır.

1. İş mahallerinin ve bunlara ait ikametgâh ve saire gibi müştemilatın haiz olması lazım gelen sıhhî vasıf ve şartlar.

2. İş mahallerinde kullanılan alet ve edevat, makineler ve iptidai maddeler yüzünden çıkması muhtemel kaza sari veya mesleki hastalıkların çıkmasına mani tedbirler v.s.

Kadınlarla 12 den 16 yaşına kadar çocukların istihdamı memnu olan sıhhate zararlı ve sakıncalı işlerin neden ibaret olduğu iş kanununda açıklanacaktır.

MADDE 180. Devamlı olarak en az elli işçi çalıştıran bütün iş sahipleri, işçilerinin sıhhî ahvaline bakmak üzere,bir veya müteaddit tabibin sıhhi murakabesini temine ve hastalarını tedaviye mecburdur. Büyük müessesatta veya kaza ihtimali çok olan işlerde tabip daimi olarak iş mahallerinde yahut civarında bulunur. Hastanesi olmıyan mahallerde veya şehirler ve kasabalar haricinde bulunan yerlerdeki iş müesseseleri bir hasta odası ve ilk yardım vasıtalarını hazır bulunduracaklardır. Yüzden beş yüze kadar daimi amelesi olan müesseseler bir revir mahalli, beş yüzden yukarı amelesi olanlar yüz kişiye bir yatak hesabiyle hastane açmağa mecburdurlar.

## SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANLIĞI'NIN AKTARLAR, BAHARATÇILAR ve BENZERİ DÜKKANLAR HAKKINDA TAMİMİ

**Tarih: 1 Ekim 1985**

Aktar, baharatçı ve benzeri dükkanlarda pek çok bitkisel madde satılmakta, bu bitkisel maddeler eczacılık mesleği ile ilgisi olmayan kişiler tarafından (Aktar, baharatçı, v.b.) değişik hastalıklara karşı tavsiye edilmekte, hattâ bazı terkipler halinde satılmaktadır. Bazı dükkanlarda ise kendilerine hekim süsü veren, fakat tababetle hiçbir ilgisi bulunmayan yetkisiz, bilgisiz, kulaktan dolma bir şeyler öğrenmiş kişiler, bitkisel tedaviden medet uman hastaları muayene etmekte, adeta teşhis koymakta ve bazı bitkisel karışımlarla tedaviye çalışmaktadırlar.

Bu tip dükkanlarda satılan ve ilaç niteliği olan bitkiler, hijyen kaideleri dışında satılmakta, tarım ilaçları, böcek öldürücü ilaçlar ...v.b. zehirli olan maddeler de beraber bulundurulmaktadır.

Gerek bitkisel ilaçların hijyen kaideleri dışında satılması, gerekse bu halk ilaçlarının bilgisiz kişilerce tavsiyesi, sonradan telafisi mümkün olmayan durumlara neden olmaktadır.

Konuya büyük önem veren Bakanlığımız, bitkisel ilaçlarla tedavide yanlış ve sağlığa zararlı bir durumun olmaması için bazı önlemler almıştır.

Bu nedenle,

1. İliniz'de bulunan bitkisel ilaç satan aktar, baharatçı v.b. gibi dükkanlar tesbit edilecek, bu dükkanların bundan böyle açılmalarında Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlüğünün izni aranacaktır.

Halen faaliyette bulunanların bir listesi adresleri ile beraber en kısa sürede Bakanlığımıza gönderilecektir.

2. Halen faaliyette bulunan bu tip dükkanlarda,

A) Satılan inorganik, organik madde, bitki ve droglar kapalı muhafazalı kaplarda saklanacak ve müşteriye hijyenik şartlarda sunulacaktır.

B) Tarım ilaçları ve insan sağlığına zarar veren veya verebilecek olan kimyasal maddeler satılmayacaktır.

C) Ensektisitler ancak orijinal birim ambalajlarında olmak şartı ile satılacakdır.

D) Dükkanların vitrinlerinde, satılan kimyasal bitkisel madde ve drogların kullanılışı ile ilgili etiket, ilan veya benzeri yazı kesinlikle bulunmayacakdır.

E) Özel ambalajlarında bulunan ve satılmasına izin verilmiş olan drogların ambalajlarında farmakolojik etkisi ile ilgili bilgi bulunmayacaktır. (Mesela: Nane, adaçayı, ıhlamur gibi bitkilerin ambalajlarında bile, etki ve kullanılışla ilgili herhangi bir ifade bulunmayacaktır).

F) Bozuk, küflü, kurtlu, eskimiş ve insan sağlığına zararlı drog ve benzeri maddelerin satılmasına müsade edilmeyecektir.

G) Hiçbir bitkisel karışım yapılmayacak, bunların sıvı veya katı preparatları hazırlanmayacak ve satılmayacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

H) Satılan drogların üzerinde hangi bitkiye ait olduğu Türkçe ve Latince doğru olarak yazılacak, yanlış isimlerle yapılan satışlar önlenecektir.

I) Bu tip dükkanlarda, satılan bütün drogların Türkçe ve Latince bir listesi bulundurulacakdır.

İ) Aktarlarda, baharatçılarda satılması mahzurlu ve tehlikeli olan maddeler ekte gönderilmiştir. Satılması mahzurlu ve tehlikeli maddelerle ilgili liste dışında dahi olsa, insan sağlığına zarar verecek miktarlarda etkili maddeler taşıyan droglar satılmayacakdır.

3. Bu tip tıbbi bitkiler satan dükkanların, bitkisel drogları nereden temin ettikleri sorulacak, bu toptancıların adresleri Bakanlığımıza bildirilecekdir.

4. İlaç ve Eczacılık Şube Müdürlüğünce yapılacak ilk kontrolda belirtilen emirler ilgililere bir tutanakla tebliğ edilecek 2 ay içinde gerekli şartlara uymaları istenecekdir.

5. Gerekli şartları, belirtilen tarih arasında yerine getirmemiş olan dükkanlar, derhal kapatılacak ve haklarında TCK 526. maddesi gereğince işlem yapılacakdır.

Halk sağlığını geniş ölçüde, olumsuz yönde etkileyen bu tip dükkanların bir disiplin altına alınması tedbirleri, telafisi olmayan rahatsızlıkların meydana gelmesini önlemek amacı ile uygun görülmüştür.

**Bu tamime ek olarak aşağıdaki liste düzenlenmiştir.**

**AKTARLARDA BAHARATÇILARDA ve BENZERİ DÜKKANLARDA, SATILMASI MAHZURLU ve TEHLİKELİ OLAN MADDELER**

1. Bulbus Scillae (Adasoğanı) ve preparatları.
2. Cantharide (Kantarit, Kuduz Böceği) ve prep.
3. Creosotum (Katran ruhu, Kreozot)
4. Flos Cinae (Horasani, S.Contra) ve prep.
5. Flos Pyrethri (Pire Otu) ve prep.
6. Folia Belladonnae (Güzel Avrat Otu) ve prep.
7. F. Digitalis (Digitalis, Yüksük (Otu) ve prep.
8. F. Hyoscyami (Banotu) ve prep.
9. F. Jaborandi (Jaborandiyapr.) ve prep.
10. Folia Stramonii, Flores Stramonii (Tatula yaprak ve çiçeği) ve prep.
11. Fructus Cocculi (Balık otu) ve prep.
12. Fr. Colocynthi (Ebu Cehil Karpuzu) ve prep.
13. Fr. Ecbali Elaterii (cirtatan, eşşek hıyarı), usaresi, tozu ve diğer prep.
14. Fr. Papaveris (Haşhaş), şurubu ve diğer prep.
15. Gummi Guttae (Patalomba, Katalamba)
16. Herba Belladonnae (Güzel Avrat Otu) ve prep.
17. H. Cannabis (Kenevir, Kendir), Fa. Cannabis ve Prep.

18. H. Conii (Baldıran) ve prep.
19. H. Rutae (Sedef otu), Fl. Rutae ve prep.
20. Oleum Chenopodii (Kenepod esansı) ve prep.
21. Oleum Ricini (Hint yağı)
22. Opium ve prep.
23. Podophyllinum (Podofilin) ve podofilotoksin ve prep.
24. Radix Ipecacuanhae (Altın kökü) ve prep.
25. R. Pyrethri (Pire Otu) ve prep.
26. Rhizoma Filicis (Erkek Eğrelti otu) ve prep.
27. Rh. Hellebori (Çöpleme) ve prep.
28. Secale Cornutum (Çavdar mahmuzu) ve prep.
29. Semen Calabar (Kalabar baklası) ve prep.
30. S. Colchici (Çiğdem) ve prep.
31. S. Crotonis (Kroton tohumu), O.Crotonis (Yağı, Habb el milûk yağı)
32. S. Ricini (Hint yağı bitkisi tohumu, Bezr-i hırva)
33. S. Sabadillae (Bit otu, papaz otu) ve prep.
34. S. Straphisagriae (Bit otu) ve prep.
35. S. Strychni (ve diğer Strychnos türlerinin tohumları-kargabüken, inyas baklası) ve prep.
36. Summitates Sabinae (Kara ardıç) ve prep.
37. Tubera Aconiti (Kurtboğan) ve prep.
38. Radix Mandragorae (Adam-Adem otu) ve prep.

**Anorganik, Organik Maddeler ve Diğerleri:**

39. Acidum Chlorhydricum (hidroklorik asit) ve tuz ruhu.
40. A. Hydrocyanicum (hidroklorik asit) ve bil.
41. A. Oxalicum (okzalik asit).
42. A. Phosphoricum (Fosforik asit).
43. Acidum Sulfuricum (Sülfürik asit).
44. A. Nitricum (Nitrit asit).
45. Aconitum (Akonitin) ve tuzları.
46. Ammonium (Amonyak).
47. Agua Laurocerasi (Taflan suyu) ve prep.
48. Argenti nitras (Gümüş nitrat) ve cehennem taşı.
49. Arsenicum (Arsenik) ve bil.
50. Atropinum (Atropin) ve bil.
51. Aurum (Altın) bileşikleri.
52. Bromum (Brom) ve bil.
53. Cupri Sulphas (Göztaşı) ve diğer bakır tuzları.
54. Chloralum
55. Chloroformum
56. Digitalinum (dijitalin) ve benzeri kalp heterozitleri.
57. Deli Balı.
58. Hydrargyrum (civa) ve bil.
59. Ergo alkaloitleri.

60. Iodum (İyot) ve bil.
61. İodoformium (İyodoform).
62. Plumbum (Kurşun) ve bileşikleri.
63. Picrotoxinum (Pikrotoksin) ve benzeri maddeler.
64. Pilocarpinum (Pilokarpin) ve bil.
65. Phosphorum (Fosfor) ve bil.
66. Potassii stibyli tartaras (Potasyum antimon tartarat, kusturucu tartar) ve prep.
67. Potasii Chloras (Potasyum klorat).
68. Phenolun (Fenol).
69. Spiritus Aetheri (Lokman ruhu).
70. Spiritus Aetheri (Lokman ruhu).
71. Strychninum (striknin ve brusin benzeri maddeler).
72. Zincum (Çinko) ve bileşikleri.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## ÇEVRE KANUNU

**Kanun No. 2872** **Kabul Tarihi: 9/8/1983**

### BİRİNCİ BÖLÜM
### AMAÇ, TANIMLAR VE İLKELER

**Amaç**

MADDE 1. Bu Kanunun amacı, bütün vatandaşların ortak varlığı olan çevrenin korunması, iyileştirilmesi; kırsal ve kentsel alanda arazinin ve doğal kaynakların en uygun şekilde kullanılması ve korunması; su, toprak ve hava kirlenmesinin önlenmesi; ülkenin bitki ve hayvan varlığı ile doğal ve tarihsel zenginliklerinin korunarak, bugünkü ve gelecek kuşakların sağlık, uygarlık ve yaşam düzeyinin geliştirilmesi ve güvence altına alınması için yapılacak düzenlemeleri ve alınacak önlemleri,ekonomik ve sosyal kalkınma hedefleriyle uyumlu olarak belirli hukuki ve teknik esaslara göre düzenlemektir.

MADDE 2. Bu Kanunda geçen;

a) "Çevre Korunması" terimi; ekolojik dengenin korunması, havada, suda, toprakta kirlilik ve bozulmaların önlenmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için yapılan çalışmaların bütününü,

b) "Ekolojik Denge" terimi; insan ve diğer canlıların varlık ve gelişmelerini sürdürebilmeleri için gerekli olan şartların bütününü,

c) "Çevre Kirliliği" terimi; insanların her türlü faaliyetleri sonucu, havada, suda ve toprakta meydana gelen olumsuz gelişmelerle ekolojik dengenin bozulması ve aynı faaliyetler sonucu ortaya çıkan koku, gürültü ve atıkların çevrede meydana getirdiği arzu edilmeyen sonuçları,

d) "Kirleten" terimi; fiilleri sonucu doğrudan veya dolaylı olarak çevre kirliliğine sebep olan gerçek ve tüzel kişileri,

e) "Atık" terimi; herhangi bir faaliyet sonucunda çevreye atılan veya bırakılan zararlı maddeleri,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

f) "Alıcı Ortam" terimi; atıkların bırakıldığı yakın veya uzak çevreyi, ifade edir.

**İlkeler**

MADDE 3. Çevre korunmasına ve çevre kirliliğinin önlenmesine ilişkin genel ilkeler şunlardır.

a) Çevrenin korunması ve çevre kirliliğiin önlenmesi gerçek ve tüzel kişilerle vatandaşların görevi olup bunlar bu konuda alınacak tedbirlere ve belirlenen esaslara uymakla yükümlüdürler.

b) Çevre korunmasına ve kirliliğine ilşkin karar ve önlemlerin alınması ve uygulanmasında; insan ve diğer canlı varlıkların sağlığının korunması, alınacak önlemlerin kalkınma çabalarına olumlu ve olumsuz etkileri ile fayda ve maliyetleri dikkate alınarak kısa ve uzun vadeli değerlendirmelerin yapılması esastır.

c) Arazi ve kaynak kullanım kararlarını veren ve proje değerlendirmesi yapan yetkili kuruluşlar, kalkınma çabalarını olumsuz yönde etkilememeyi dikkate alarak çevrenin korunması ve kirlenmemesi hedefini gözetirler.

d) Ekonomik faaliyetlerde ve üretim metodlarının tayininde çevre sorunlarının önlenmesi ve sınırlandırılması amacıyla en elverişli teknoloji ve yöntemler seçilir ve uygulanır.

e) İstisnaî durumlar saklı olmak üzere kirlenmenin önlenmesi, sınırlandırılması ve mücadele için yapılan harcamlaarın kirleten tarfından karşılanması esastır.

f) Çevreyi kirleteniler ve çevreye zarar verenler sebep oldukları kirlenme ve bozulmadan doğan zararlardan dolayı kusur şartı aranmaksızın sorumludurlar. Ancak bunlar, kirlenmenin önlenmesi ve sınırlanması için yapılan giderleri ödeme sorumluluğundan, söz konusu kirlenmeyi önlemek için gerekli her türlü tedbiri aldıklarını ispat etmek kaydıyla kurtulabilirler.

g) Çevrenin korunması ve kirlenmenin önlenmesi konusunda alınacak tedbirlerin bir bütünlük içinde tespiti ve uygulanması esastır.

## İKİNCİ BÖLÜM

## MERKEZİ VE MAHALLİ İDARİ BÖLÜMLERİ VE GÖREVLERİ

**Yüksek Çevre Kurulu**

MADDE 4. Bu kurulu Başbakan veya görevlendireceği ilgili Devlet Bakanının başkanlığında İçişleri, Sağlık ve Sosyal Yardım, Ulaştırma, Tarım ve Orman, Sanayi ve Teknoloji, Enerji ve Tabii Kaynaklar, İmar ve İskân, Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanları ile Devlet Planlama Teşkilatı ve Başbakanlık Çevre müsteşarlarından oluşur. Kurulan sekreterya görevleri Başbakanlık Çevre Müsteşarlığınca yürütülür.

Kurul üç ayda bir toplanır ve gerektiğinde Başbakan tarafından toplantıya çağrılabilir.

**Yüksek Çevre Kurulunun Görevleri**

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 5. Kurul aşağıdaki görevleri yerine getirir.

a) Bu Kanunda belirtilen ilkeler doğrultusunda çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için gereken prensip kararlarını almak,

b) Gerçekleştirilen faaliyetleri gözden geçirmek, gelecek dönemlere ait esasları tespit etmek, hedefleri belirlemek,

c) Çevre kirliliği ile ilgili plan ve programları incelemek,

d) Çevrenin korunması ve çevre kirliliğini önlemek maksadıyla ülke şartlarına uygun teknolojiyi belirlemek, bu maksatla kurulacak tesislerin niteliklerini saptamak,

e) Kırsal ve kentsel alanda arazi kullanımı ilkeleri ile buna paralel olarak koruma alanları ve bu alanlarda uygulanacak kullanım esaslarını belirlemek,

f) Kirlenmenin mevcut olduğu ve olması muhtemel bölgeleri tespit etmek

g) Çevre kirliliği ile mücadelede ve çevrenin iyileştirilmesinde görev alacak olan çeşitli bakanlıklar ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon esaslarını düzenlemek ve bu esasların uygulanmasını sağlamak,

**Mahallî Çevre Kurulu**

MADDE 6. Her ilde valinin başkanlığında il idare şube başkanları, belediye başkanı, varsa o ilde bulunan yükseköğretim kurumu temsilcisi, sanayi odası başkanından oluşan bir Mahallî Çevre Kurulu kurulur. Kurulun sekreterya görevleri il sağlık müdürlüklerince yürütülür.

Kurul ayda bir toplanır ve gerektiğinde başkan tarafından toplantıya çağrılabilir.

**Mahallî Çevre Kurulunun Görevleri**

MADDE 7. Kurul aşağıdaki görevleri yerine getirir.

a) Yüksek Çevre Kurulunun kararları çerçevesinde çevre kirliliğinin önlenmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için gerekli kararları almak,

b) Çevre kirliliğinin önlenmesi ve çevrenin iyileştirilmesi ile ilgili uygulama programlarını il düzeyinde hazırlamak ve uygulanmasını sağlamak,

c) Çeşitli bakanlık ve kuruluşların il düzeyindeki faaliyetlerini izlemek, birleştirmek, yönlendirmek ve bu konuda gerekli koordinasyonu sağlamak,

d) İlde bulunan tesis ve işletmelerin çevre kirliliği açısından yapılan denetlemelerine ait raporları incelemek, değerlendirmek ve gerekli önlemleri almak,

e) Çevre kirliliğini önleyici tedbirleri ihtiva eden eğitici faaliyetler düzenlemek,

f) İl düzeyinde çevre sorunlarını belirleyip çözüm önerileriyle birlikte Başbakanlık Çevre Müsteşarlığına bildirmek

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
## ÇEVRE KORUNMASINA İLİŞKİN ÖNLEMLER VE YASAKLAR

**Kirletme Yasağı**

MADDE 8. Her türlü atık ve artığı, çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama vermek, depolamak, taşımak, uzaklaştırmak ve benzeri faaliyetlerde bulunmak yasaktır.

Kirlenme ihtimalinin bulunduğu durumlarda ilgililer kirlenmeyi önlemekle; kirlenmenin meydana geldiği hallerde kirleten, kirlenmeyi durdurmak, kirlenmenin etkilerini gidermek veya azaltmak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler.

**Çevre Korunması**

MADDE 9. Kırsal ve kentsel alanda arazi kullanım kararına uygun olarak tespit edilen kurum alanları ve bu alanlarda uygulanacak koruma ve kullanım esasları yönetmelikle belirlenir.

Tespit edilen bu esaslar çerçevesinde aşırı ve yanlış kullanım nedeniyle ülkenin temel ekolojik sistemlerinin dengesinin bozulması, hayvan ve bitki türlerinin nesillerinin tehlikeye düşürülmesi, doğal zenginliklerin bütünlüklerinin tahribi yasaktır.

**Çevresel etki değerlendirilmesi**

MADDE 10. Gerçekleştirmeyi planladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler bir "Çevresel Etki Değerlendirme Raporu" hazırlarlar. Bu raporda çevreye yapılabilecek tüm etkiler gözönünde bulundurularak çevre kirlenmesine sebep olabilecek atık ve artıkların ne şekilde zararsız hale getirilebileceği ve bu hususta alınacak önlemler belirtilir.

Çevresel Etki Değerlendirme Raporu'nun; hangi tip projelerde isteneceği, ihtiva edeceği hususlar ve hangi makamca onaylanacağına dair esaslar yönetmelikle belirlenir.

**İşletme izni ve haber verme yükümlülüğü**

MADDE 11. Gerçekleştirilmesi planlanan kurum, kuruluş ve işletmeler mevzuatta öngörülen arıtma tesis veya sistemlerini müstakil veya ortak olarak kurmakla yükümlüdürler. Arıtma tesis veya sistemleri kurulup işletmeye hazır hale getirilmedikçe, kurum, kuruluş ve işletmelere işletme ve kullanım izni verilmez.

İşletme izni alarak faaliyete geçen herhangi bir kurum, kuruluş ve işletme, faaliyetlerinde değişiklikler yapmayı ve tesisini büyütmeyi planladığında girişimlerini önceden mahallin en büyük mülkî amirine haber vermekle yükümlüdür. Mülkî amir durumu derhal Başbakanlık Çevre müsteşarlığına ve ilgili bakanlığa bildirir.

Her türlü atık ve artıkların arıtılması, uzaklaştırılması veya zararsız hale getirilmesi ile yükümlü kuruluşlar da bu işlemlerin yerine getirilmesinde çevreye zarar vermeyecek önlemleri alırlar.

Atık ve artıkların doğrudan veya dolaylı şekilde alıcı ortama verilmesinde uygulanması gerek teknik usuller alıcı ortamın özelliği ve o ortamdan yararlanma imkânları gözönünde tutularak yönetmelikle belirlenir.

**Denetim**

MADDE 12. Atık ve artıkların arıtılması, uzaklaştırılması ve zararsız hale getirilmesi ile ilgili denetimlerin nasıl ve hangi kurum ve kuruluşlarca yapılacağı, denetleme elemanlarının nitelikleri ve yetkileri yönetmelikle belirlenir.

Kuruluş ve işletmeler faaliyetlerinin denetlenmesi için çıkardıkları atık ve artıkların özellik ve miktarına ilişkin bilgileri sürekli ve düzenli olarak belirlemek ve bu hususu belgelemekle yükümlüdürler.

**Zararlı kimyasal maddeler**

MADDE 13. Havada, suda veya toprakta kalıcı özellik gösteren ve ekolojik dengeyi bozan kimyasal maddelerin üretim, ithal, taşıma, depolama ve kullanımında çevre korunması esasları dikkate alınır. Bu tür maddelerin üretim, ithal, taşıma, depolama ve kulanımına ilişkin sınırlamalar yönetmelikle belirlenir.

**Gürültü**

MADDE 14. Kişilerin huzur ve sükununu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde yönetmelikle belirlenen standartlar üzerinde gürültü çıkarılması yasaktır. Fabrika, atölye, işyeri, eğlence yeri, hizmet binaları, konutlar ve ulaşım araçlarında gürültünün asgariye indirilmesi için gerekli önlemler alınır.

**Faaliyetlerin durdurulması**

MADDE 15. Bu Kanunda yazılı yasaklara aykırı hareket eden veya kanunla belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen kurum, kuruluş ve işletmelere mahallin en büyük mülkî amiri, bu yasaklara aykırı faaliyeti düzeltmek ve kanunda belirtilen yükümlülükleri yerine getirmek üzere esasları yönetmelikle belirlenen yeteri kadar bir süre verir.

Bu süre içinde yasaklara aykırı hareket ve yükümlülüğü yerine getirmemekten dolayı ayrıca ceza verilmez.

Bu süre sonunda bunları yapmayan kurum, kuruluş veya işletmelerin faaliyeti, yasağın veya yerine getirilmeyen yükümlülüğün çeşit ve niteliğine göre kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulur.

**Tehlikeli hallerde faaliyetin durdurulması**

MADDE 16. Çevre kirliliğinin toplum sağlığı yönünden tehlike yarattığı hallerde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı kendiliğinden veya Başbakanlık Çevre Müsteşarlığının talebi üzerine, bu kirlenmeye yol açan faliyetlerin geçici bir süre için kısmen veya tamamen durdurulmasına karar verir ve kararın uygulanmasını mahallin en büyük mülkî amirinden ister.

Söz konusu faaliyetler bu gibi hallerde, mahallin en büyük mülki amirinin, vereceği kararla da durdurulabilir. Bu karar derhal Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile Başbakanlık Çevre Müsteşarlığına bildirilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
## ÇEVRE KİRLİLİĞİNİ ÖNLEME FONU

**Fonun kurulması ve fondan yararlanma**

MADDE 17. Çevre kirliliğinin önlenmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için "Çevre Kirliliğini Önleme Fonu" kurulmuştur.

Çevre kirliliğinin önlenmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için gerekli harcamaların % 45'ine kadarı, en çok yirmi yıl vadeli kredilerle Çevre Kirliliğini Önleme Fonundan desteklenir.

**Fonun gelirleri**

MADDE 18. Çevre Kirliliğini Önleme Fonu:

a) Motorlu taşıt araçlarının fennî muayeneleri sırasında ayrıca alınacak fennî muayene ücretinin onda bir oranında,

b) Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre gemi siciline tescil edilen her türlü deniz aracından gros ton başına her yıl alınacak on lira,

c) Hava taşıt araçlarından, yurt içi taşımaları için ayrıca alınacak yolcu başına bilet bedelinin binde ikisi ile taşınan yük için ton başına yılda yüz lira,

d) Yüksek Çevre Kurulunca belirlenen yerlerdeki fabrika, işyeri, eğlence yeri, atölyelerden ayrıca alınacak gelir vergisinin binde biri oranında,

Fona katılma payları ile;

e) Çevre Müsteşarlığının bütçesine bu amaçla her yıl konan ödeneklerden,

f) fondan verilecek kredilerin faizlerinden,

g) Yardım ve bağışlardan,

h) Bu Kanuna göre verilecek para cezalarından,

oluşur.

Fonun gelirleri bir Devlet bankasında açılacak hesapta toplanır.

Bu maddenin a,b, c ve d fıkraları gereğince toplanan paralar ertesi ayın 15'ine kadar belirtilen Devlet bankasındaki hesaba yatırılır. Zamanında bu işlemi yerine getirmeyen ilgili kurum ve kuruluşlar fon için toplanan meblağı % 10 faiziyle öderler. Gecikmeye sebep olanlar hakkında kanuni işlem yapılır.

**Fonun kullanılması**

MADDE 19. Çevre Kirliliğini Önleme Fonu Başbakanlık Çevre Müsteşarlığı aracılığı ile kullanılır.

Fonun ita amiri Çevre Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Devlet Bakanıdır.

Bu Fondan yapılacak harcamalar 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanunu ve 2490 sayılı Artırma ve Eksiltme ve İhale Kanunu hükümlerine tabi değildir.

Fonun gelir ve giderlerine ilişkin belgeler bütçe yılının hitamından itibaren üç ay içinde denetlenmek üzere Sayıştay Başkanlığına verilir.

Fon ancak aşağıdaki maksatlar için kullanılır.

a) Çevre kirliliğini önleyici araştırma faaliyetleri,

b) Çevrenin temizlenmesi,

c) Çevre kirliliğini önleyici eğitim faaliyetleri,

d) Personel yetiştirilmesi,

e) Teknoloji ve proje satın alınması,

f) Proje yarışmaları düzenlenmesi,

g) Arıtma tesisi yapacak olan gerçek ve tüzel kişilere kredi yardımı,

h) Çevre kirliliğini önleyici ve çevreyi iyileştirici faaliyetlerde kullanılacak olan her türlü araç gereç alımı,

ı) Ağaçlandırma,

j) Hayvan ve bitki nesillerinin ıslahı için yapılacak çalışmalar.

Fonun gelirlerinin tahsili, tespit edilecek Devlet bankasına yatırılması, kullanımı ile ilgili hususlar ve esaslar Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak yönetmelikle belirlenir.

## BEŞİNCİ BÖLÜM
## CEZAİ HÜKÜMLER

**İdari nitelikte cezalar**

MADDE 20. Gerçek kişilerden bu Kanunun;

a) 8 inci maddesinin birinci fıkrasındaki yasağa uymayanlara onbin lira; aynı maddenin ikinci fıkrasındaki yükümlülüğü, yetkili mercilerce usulüne göre yapılan bildirime rağmen yerine getirmeyenlere ellibin lira,

b) Yönetmelikte gösterilen koruma ve kullanım esaslarına aykırı davranmak suretiyle 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasındaki yasaklara uymayanlara onbin lira,

c) Yönetmelikte belirlenen sınırlamalara uymamak suretiyle 13 üncü maddesine aykırı davranışta bulunanlara yüzbin lira,

d) 14 üncü maddesine aykırı davranışta bulunan ve önlemleri almayanlara iki bin beş yüz lira,

Para cezası verilir.

Yukarıdaki fiiller kuruluş ve işletmeler tarafından işlendiği takdirde; bu maddede belirtilen cezalar kuruluş ve işletmelere üç katı olarak, 213 sayılı Vergi usul Kanununun 182 nci maddesi gereğince bilanço esasına göre defter tutması gereken kuruluş ve işletmelere ise bu cezalar beş katı olarak verilir

**Kuruluş ve işletmelere verilecek idarî nitelikte cezalar**

MADDE 21. Bu Kanunun;

a) 11 inci maddesinin birinci fıkrasındaki yükümlülüğü yerine getirmeyen kuruluş ve işletmelere yüzbin lira, aynı maddenin üçüncü fıkrasındaki önlemleri almayan kuruluş ve işletmelere ellibin lira,

b) 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen haber verme yükümlülüğünü yerine getirmeyen kuruluş ve işletmelere yirmi beş bin lira,

c) 12 nci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yükümlülüklere uymayan kuruluş ve işletmelere ellibin lira,

Para cezası verilir.

Bu fiilleri işleyen kuruluş ve işletmeler, 213 sayılı vergi usul Kanununun 182 nci maddesi gereğince bilanço esasına göre defter tutması gereken mükelleflerden ise bu maddede belirtilen cezalar üç katı olarak verilir.

**Gemiler için verilecek cezalar**

MADDE 22. Bütün sahillerimizde, karasularımız ile iç sularımız olan Marmara Denizi, İstanbul ve Çanakkale Boğazlarında, liman ve körfezlerimiz, tabii ve suni göllerimiz ile akarsularımızda bu Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasındaki kirletme yasağına uymayan gemiler ile deniz vasıtalarına;

a) Balast tahliyesi yapan tankerlerden, 1000 (dahil) gros tona kadar olanlara 500.000 lira, 1000 ila 5000 (dahil) gros ton arasındakilere, 1.000.000 lira, 5000 gros tondan fazla olalara 5.000.000 lira,

b) Tankerler dahil diğer gemilerden, her türlü atık ve artık döken, sintine tahliyesi yapanlara 18 (dahil) ila 1000 (dahil) gros ton arasındakilere, 500.000 lira, 1000 gros tondan fazla olanlara 1.000.000 lira,

c) 18 (hariç) grostona kadar olan gemilere ve gemi tarifine uymayan denizi kirleten veya sintine basan (iki zamanlı kıçtan takmalı ve benzine yağ karıştırarak çalışan motorlu teknelerin eksoz kirletmeleri hariç) deniz vasıtalarına 25.000 lira,

Para cezası verilir.

**Fiillerin tekrarı**

MADDE 23. Bu Kanunun 20, 21 ve 22 nci maddelerinde belirtilen fiillerin tekrarı halinde para cezaları bir katı arttırılarak verilir.

**İdarî cezalarda yetki**

MADDE 24. Yukarıdaki maddelerde gösterilen cezalar doğrudan doğruya mahallin en büyük mülkî amiri tarafından verilir. Bu cezalar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre mal memurluğunca tahsil edilir. Ancak 22 nci maddede gösterilen cezaları:

a) Liman sınırları içinde, doğrudan doğruya liman başkanları tarafından verilir. Cezayı derhal ve defaten ödemeyen ve bu hususta teminat ve kefalet göstermeyen gemiler, diğer deniz vasıtaları, 5 günden 15 güne kadar seyrüsefer veya faaliyetten menolunur.

Bu müddet hitamında,ceza ödenmediği takdirde, bu ceza 6183 sayılı amme alacaklarının Tahsil Usülü Hakkında Kanun hükümleri greğince tahsil edilir.

b) Liman sınırları dışında, cezalar doğrudan doğruya Sahil Güvenlik bot komutanlarınca verilir. Cezayı derhal ve defaten ödemeyen gemiler ve götürülebilen

diğer deniz vasıtaları en yakın ve uygun limana götürülerek savcılığa teslim edilir ve bu gemiler hakkında (a) fıkrasında belirtilen hususlar uygulanır.

Kendi makineleri ile tahrik edilemeyen deniz vasıtaları hakkında gerekli zabıt tutularak, durum en yakın sahildar il veya ilçe merkezindeki savcılığa intikal ettirilir.

c) Liman teşkilatının bulunmadığı yerlerdeki kirletmeler ile, bütün göl ve akarsulara yapılan kirletmeler için mülkî amirlerin ceza verme yetkileri saklıdır. Gerekli denetimi yukarıdaki esaslara uygun olarak yaparlar.

Makbuz karşılığında tahsil edilen para cezaları, mahallin en büyük mal memurluklarına yatırılır.

Gemi ve deniz araçlarına verilecek cezalarda suçun tespiti, cezanın kesilmesi usulleri ile ceza uygulamasında kullanılacak makbuzların şekli, dağıtım ve kontrolü hususundaki esaslar yönetmeliklerle belirlenir.

**İdarî cezalara itiraz**

MADDE 25. İdarî cezalara karşı, cezanın tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir.

İtiraz idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz.

İtiraz zaruret görülmeyen hallerde, evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır.

İtiraz üzerine verilen cezalar kesindir.

**Mahkemece verilecek cezalar**

MADDE 26. 12 nci maddede gösterilen belgeler yükümlülüğünü yerine getirirken gerçeğe aykırı belge düzenleyenlere fiil daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası hükmolunur.

12 nci maddedeki yükümlüğü yerine getirirken yetkili makamlara yanlış ve yanıltıcı bilgi verenlere altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

**Diğer kanunlarda yazılı cezalar**

MADDE 27. Bu Kanunda yazılı fiiller hakkında verilecek idarî nitelikteki cezalar, bu fiiller için diğer kanunlarda yazılı cezaların uygulanmasına engel olmaz.

## ALTINCI BÖLÜM
## ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

**Kirletenin sorumluluğu**

MADDE 28. Kirletenin kirlenmeyi durdurmak, gidermek veya azaltmak için gerekli önlemleri alınaması veya bu önlemlerin yetkili makamlarca doğrudan alınması nedeniyle kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan gerekli harcamalar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre kirletenden tahsil edilir.

Kirleteniin, meydana gelen zarardan ötürü genel hükümlere göre tazminat sorumluluğu saklıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**Teşvik**

MADDE 29. Kirliliğin önlenmesi ve giderilmesine ilişkin faaliyetler teşvik tedbirlerinden yararlandırılır. Bu amaçla her yılın başında belirlenen teşvik sistemine Başbakanlık Çevre Müsteşarlığının görüşü alınarak yeni esaslar getirilir.

Teşvik tedbirleri ile ilgili esaslar yönetmelikle belirlenir. Bu Kanunda belirlenen cezalara neden olan fiilleri işleyen gerçek ve tüzelkişiler, verilen süre içinde söz konusu yükümlülüklerini yerine getirmedikleri takdirde bu maddede yazılı teşvik tedbirlerinden yararlanamazlar ve daha önce kendileri ile ilgili olarak uygulamakta olan teşvik tedbirleri durdurulur.

**İdarî makamlara başvurma**

MADDE 30. Çevreyi kirleten veya bozan bir faaliyetten zarar gören veya haberdar olan gerçek ve tüzel kişiler, idarî makamlara başvurarak bu faaliyetin durdurulmasını isteyebilirler.

**Yönetmelikler**

MADDE 31. Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak çıkarılacak yönetmelikler, ilgili bakanlıkların görüşü alınarak Başbakanlık Çevre Müsteşarlığınca hazırlanır. "Yüksek Çevre Kurulu" tarafından uygun görüldükten sonra, Kanunun yürürlüğe girmesinden başlayarak en geç bir yıl içinde Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulur.

**Uygulanmayacak hükümler**

MADDE 32. Bu Kanuna göre yürürlüğe konulacak yönetmeliklerin yayımından itibaren deniz kirliliğinin önlenmesi hususunda 618 sayılı Limanlar Kanununun 4 ve 11 inci maddeleri gereği yürürlükte bulunan ceza hükümleri uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE. Bu Kanunda belirtilen ilgili yönetmelikler yürürlüğe konuluncaya kadar gemiler ve diğer deniz taşıt araçlarına 618 sayılı Limanlar Kanununun hükümlerine göre denizlerin kirletilmesi ile ilgili olarak yapılan ceza uygulamasına devam olunur.

**Yürürlük**

MADDE 33. Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

**Yürütme**

MADDE 34. Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

# GAYRİ SIHHİ MÜESSESELER YÖNETMELİĞİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**Sayı: 18203** **Tarihi: 26. Ekim. 1983**

## BİRİNCİ BÖLÜM

**Amaç:**

MADDE 1. Bu Yönetmelik 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 268-275 nci maddeleri uyarınca çevre ve toplum sağlığının korunması açısından önem arz eden gayri sıhhi müesseselerin zararlı etkilerinin yok edilmesi veya en az düzeye indirilmesi, doğal kaynakların kirlenmelere karşı korunması maksadıyla gayri sıhhi müesseselerin kontrol altına alınması, ruhsatlandırılması ve denetlenmesindeki esasları belirleme amacını taşır.

**Kapsam:**

MADDE 2. Bu Yönetmelik ekli listedeki müesseseler ile listede yer almayan ancak tanımına uyan benzeri gayri sıhhi müesseselerin sınıf tayini, yer seçimi, tesis izni ve açılma ruhsatı verilmesinin esasları ile bu müesseselerden ilgili mevzuat hükümlerine uygun faaliyet göstermeyenler hakkında alınacak tedbirleri kapsar.

**Kısaltmalar:**

MADDE 3. Bu Yönetmelikte geçen:

"Bakanlık" Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığını,
"Doğal kaynaklar" Su, Toprak, Hava ve doğal bitki örtüsünü,
"Kurul" Gayri sıhhi müesseseleri inceleme kurulunu,

"Yetkili Makam" Ruhsat vermekle yetkili makamı, birinci sınıf gayri sıhhi müesseselerde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığını, ikinci sınıf gayri sıhhi müesseseler ile merkez ilçe sınırları içinde bulunan üçüncü sınıf gayri sıhhi müesseselerde Valiliği, üçüncü sınıf gayri sıhhi müesseselerde Kaymakamlığı,

"Ruhsat," Gayri sıhhi müesseseye yetkili makamca verilen açılma ruhsatını ifade eder.

**Tanımlar:**

MADDE 4. Bu Yönetmelikte geçen:

a) Gayri Sıhhi Müesseseler: Çevresinde bulunanlara fiziki, ruhi ve sosyal yönlerden az veya çok zarar veren veya vermesi muhtemel olan ve doğal kaynakların kirlenmesine neden olabilecek müesseseleri,

b) Birinci Sınıf Gayri Sıhhi Müesseseler: Meskenlerden ve insanların ikâmetine mahsus diğer yerlerden mutlaka uzak bkulundurulması gereken müesseseleri,

c) İkinci Sınıf Gayri Sıhhi Müesseseler: Meskenlerden ve insanların ikâmetine mahsus, diğer yerlerden kurulca önerilip, Valilikçe uygun görülecek bir uzaklıkta yapılması gereken müesseseleri,

d) Üçüncü Sınıf Gayri Sıhhi Müesseseler: Meskenlerin ve insanların ikâmetine mahsus diğer yerlerin yakınında kurulabilmekle beraber sıhhi denetim altında tutulması gereken müesseseler.

e) Yer Seçimi: Tesisin yapılmasından ve tesis izni için gerekli projelerin hazırlanmasından önce, 24 üncü veya 27 nci maddeye göre tesis sahibi tarafından verilen bilgiler ile kurulca hazırlanacak yer seçimi raporuna göre tesisin söz konusu yerde kurulup kurulamıyacağına dair yetkili makamın yazılı kararını,

f) Tesis İzni: Hazırlanan projelere ve alınacağı belirtilen önlemlere göre tesisin söz konusu yerde kurulmasının uygun görülmesi halinde projelerinin onanmasını ve yetkili makamın yazılı iznini,

g) Deneme İzni: Onaylı projelerine göre yapılan tesisin, önceden planlanan şekilde çalışıp çalışmadığı ve doğal kaynakların kirlenmesini önlemek amacıyla alınan önlemlerin yeterli olup, olmadığını tesbit için yetkili makamın yazılı izni ve mahalli sağlık teşkilatının denetimi altında belirli bir süre deneme mahiyetindeki faaliyetini,

h) Açılma Ruhsatı: Tesis izni verilmiş, onaylı projelerine göre yapılmış, çevre ve toplum sağlığı açısından uygunluğu tesbit edilmiş tesislerin faaliyet göstermelerine yetkili makamca verilen izin belgesini,

ı) Sağlık Koruma Bandı: Müessesesinin çevreye olan zararlı etkisi dikkate alınarak tesis etrafında bırakılması gereken iskân dışı alanı ifade eder.

## İKİNCİ BÖLÜM
## ESAS HÜKÜMLER

### BİRİNCİ KISIM
### İLKELER

**Gayri Sıhhi Müesseseleri İnceleme Kurulunun Teşkili:**

MADDE 5. Gayri Sıhhi Müesseseleri inceleme kurulu İllerde Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürü'nün veya uygun göreceği bir görevlinin, ilçelerde yetkili kılınacak Sağlık Ocağı Tabibi veya Hükümet Tabibin başkanlığında en az iki Çevre Sağlığı Teknisyeninden meydana gelir. Çevre Sağlığı Teknisyeni bulunmadığı takdirde yerlerine Sağlık Memurları görevlendirilir. Çevre Sağlığı Başkanı veya yardımcısı kurula iştirak edebilir.

Kurulacak tesisin veya kurulacağı yerin özelliğine göre ilgili diğer kurum ve kuruluşlardan teknik elemanlar kurulda görevlendirilir.

**Sağlık Koruma Bandı Zorunluluğu:**

MADDE 6. Sanayi bölgelerinin ve sanayi bölgelerinin dışında kurulacak olan birinci ve ikinci sınıf gayri sıhhi müesseselerin etrafında sağlık koruma bandı konulması zorunludur. Bu alanda mesken ve insanların yiyip içmesine, dinlenip

eğlenmesine mahsus diğer tesisler yapılamaz. Sağlık koruma bandı içinde uygun tarımsal faaliyetler yapılabilir, atıklara dayanıklı bitkiler yetiştirilebilir.

Sanayi bölgesi içinde kurulan gayri sıhhi müesseseler etrafında ayrı ayrı sağlık koruma bandı konulması gerekli olmamakla beraber, diğer işyerlerine veya buralarda çalışanlara zarar vermesi muhtemel tesislerin etrafında sağlık koruma bandı konulması gerekir.

Gayri sıhhi müesseseler etrafında konulması gereken sağlık koruma bandı, tesislerin kirletici unsurları, sanayi bölgeleri etrafında konulması gereken sağlık koruma bandı ise sanayi bölgesi sınırı esas alınarak tesbit edilir.

Çevresine olan zararları izale edilemeyen üçüncü sınıf gayri sıhhi müesseselerin de meskenlerden ve insanların ikametine mahsus diğer yerlerden uzakta yapılması gerekir.

**Sağlık Koruma Bandı Mesafesinin Tayini:**

MADDE 7. Tesisin faaliyeti esnasında çevre ve toplum sağlığına yapacağı zararlı etkileri, hakim rüzgar durumu ve bölgenin diğer özellikleri dikkate alınarak sağlık koruma bandı mesafesi kurulca önerilir, yetkili makam tarafından uygun görüldüğü takdirde onaylanarak kesinleşir.

Kesinleşen sağlık koruma bandı Belediye sınırları içerisinde Belediyesince, Belediye sınırları dışında il imar Müdürlüğünce korunur.

Teklif olunan sağlık koruma bandının uygun görülmemesi halinde yetkili makam görüşünü yazılı olarak bildirir.

**Başvuru:**

MADDE 8. Gayri sıhhi müesseselerin yer seçimi, tesis izni ve açılma ruhsatın talebi safhalarında tesisi kurmak isteyen özel veya tüzel kişi veya vekili tarafından mahallin en büyük mülki amirine bir dilekçe ile başvuruda bulunulur.

A- Tesis sanayi bölgesinde ise:
— Yer seçimi için 24 üncü,
— Tesis izni için 25 inci,
— Açılma ruhsatı için 26 ncı,

B- Sanayi bölgesi dışında ise:
— Yer seçimi için 27 nci,
— Tesis izni için 28 inci,
— Açılma ruhsatı için 29 uncu maddede belirtilen bilgi, belge ve projelerin başvuru dilekçesine eklenmesi gerekir.

**Yer Seçimi Raporu:**

MADDE 9. Gayri sıhhi bir müessesenin kurulması istenilen yerin tesisin kurulmasına uygun olup olmadığının tesbiti için mahallin en büyük mülki amirine verilen dilekçe ve ekinde bulunan bilgi ve belgeler mahalli sağlık teşkilatınca tetkik edilir. Yapılan değerlendirme sonucunda tesisin söz konusu yerde kurulmasına mani

kesin bir durum yoksa kurul tesis yerini mahllinde inceleyerek yer seçimi raporunu hazırlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yer seçimi raporunda hakim rüzgar durumu, civardaki yerleşim yerleri ve mesafeleri, içme ve kullanma, termal ve mineral su kaynakları, yüzeysel sular,tesis yerinin özellikleri gibi bilgiler, tesisin kurulup kurulamıyacağı hakkında kurul görüşü, kurulmasının uygun görülmesi halinde etrafında bırakılması önerilen sağlık koruma bandı ve alınması gerekli görülen önlemler hakkında öneriler yer alacaktır.

Tesisin sözkonusu yerde kurulması sakıncalı görülüyorsa bu husus da gerekçesiyle açıklanacaktır.

Belli tür işyerleri için seçilmiş sanayi bölgelerine yine bu türden bir işyerinin açılmak istenmesi halinde yer seçimi yapılmasına gerek yoktur.

**Yer Seçimi Kararı:**

MADDE 10. Başvuru dilekçesi ekinde verilen bilgi ve belgeler ile 9 uncu maddeye göre hazırlanmış yer seçimi raporu, mahalli mülki amirinin görüşü ile beraber yetkili makama gönderilir. Yetkili makam gelen bilgi ve belgeleri inceler, gerekli görmesi halinde konuyu mahallinde tekrar tetkik ettirebilir, ek bilgi ve belgeler isteyebilir. Yapılan inceleme sonucu tesis yerinin uygun görülüp görülmediğini, şartlı uygun görüldü ise şartlarının neler olduğunu yazılı olarak bildirir.

**Tesis İzni:**

MADDE 11. Kurulmak istenen gayri sıhhi müessesenin halkın sağlık ve huzuruna zarar vermemesi, çevre ve toplumun sağlığı bakımından olan veya olabilecek mahzurların ortadan kaldırılması veya en az düzeye indirilmesi için, inşaa ve tesisten önce, tesisin ve ek ünitelerinin plan ve projeleri yetkili makamca incelenir gerekli görüldüğünde de mahallinde tetkik ettirilir. Uygun görülmesi halinde projeleri onaylanır ve tesis izni verildiği yazılı olarak bildirilir.

Tesis izni almadan yapı yapılamaz,. tesis kurulamaz.

**Deneme İzni:**

MADDE 12. Tesis izni verilmiş ve onaylı projelerine göre inşaa edilmiş gayri sıhhi müesseselere açılma ruhsatı verilmesinden önce, yetkili makam çevre ve toplum sağlığının korunması açısından alınmış olan önlemlerin yeterli olup olmadığının tesbiti amacıyla müessesenin deneme çalışmasına gerek gördüğünde tesisin belirli bir süre çalıştırılmasını isteyebilir.

Bu amaçla belli bir süre verebilir, ancak bu iznin ve süresinin yazılı olarak bildirilmesi gerekir. Bu süre toplam bir yılı geçemez.

**Açılma Ruhsatı:**

MADDE 13. Tesis izni verilmiş olan gayri sıhhi müesseselerin açılıp çalıştırılabilmesi için, tesisin onaylı projelerine uygun olarak yapıldığının tesbit edilmesi, faaliyeti esnasında çevre ve toplumun sağlığı yönünden herhangi bir sakıncanın bulunmadığının belirlenmesi üzerine müessese ye yetkili makamca açılma ruhsatı verilir,

Açılma ruhsatı verilmesinden önce yetkili makam gerek görürse tesisi yeniden mahallinde tetkik ettirebilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Deneme izni veya açılma ruhsatı olmayan gayri sıhhi müesseseler faaliyete geçemez.

**Tesisin Onaylı Projelerine Uygun Yapılmaması Durumu:**

MADDE 14. Açılma ruhsatı verilmesi aşamasında yapılacak tetkikte tesis iznine aykırı bir durum tesbit olunursa açılma ruhsatı verilmez. Bu durumda müessese sahibi veya vekili tekrar müracaatla yeni bir tesis izni talebinde bulunabilir. Yapılan tetkikde onaylı projelerinden değişik olarak yapılan kısımların çevre ve toplum sağlığı açısından bir sakınca taşımadığının tesbit edilmesi halinde değişiklik projeleri onaylanarak açılma ruhsatı verilir.

Tesisin onaylı projelerine uymama durumu cihaz ve motorlarda güç azaltması veya bacaya filtre takılması gibi tesisin çevresine yapacağı zararlı etkileri azaltıcı mahiyette ise yeniden tesis izni verilmesine gerek kalmadan açılma ruhsatı verilir.

**İlgili Diğer Kuruluşlardan Müsaade Alınması:**

MADDE 15. Gayri sıhhi müesseselere bu Yönetmelik uyarınca verilen yer seçimi, tesis izni, deneme izni ve açılma ruhsatı, toplumun sağlığını ve huzurunu, doğal kaynakların korunmasını sağlamak bakımından olup, tesis sahibinin ilgili diğer mevzuat hükümlerini yerine getirmesi ve gerekli müsaadeleri alması icab eder.

Yer seçimi, tesis izni ve açılma ruhsatı verilmesi aşamalarında tesis ve yerinin özelliği dikkate alınarak gerekli görüldüğünde diğer kuruluşların görüşleri alınır.

**Tesise Diğer Kuruluşlarca İzin Verilmesi Durumu:**

MADDE 16. Gayri sıhhi müesseselerin kurulması hususunda diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından özel mevzuatlarına göre çeşitli isimler altında verilen ve esas itibariyle çevre ve toplum sağlığını korumaya yönelik durumları içermeyen izinlerin de verilebilmesi için bu Yönetmelik hükümlerine göre gayri sıhhi müessesenin tesis izni alması veya yer seçiminin uygun görülmüş olması gerekir.

**İkinci ve Üçüncü Sınıf Müessesenin Bir Üst Sınıfda Değerlendirilmesi Durumu:**

MADDE 17. İkinci veya üçüncü sınıf müesseselerden oldukları halde bulundukları yerler, teknolojileri, birbirine yakınlıkları veyahut sayıları itibarı ile önem arzeden tesisler yetkili makamın teklifi ile üst sınıfda mütalâa edilebilir ve mütalâa edildiği sınıf hükümlerine göre ruhsatlandırılabilir.

**Sınıf Değişikliği:**

MADDE 18. Gayri sıhhi müesseseler listesinde bulunduğu halde sınıf değişikliği gerekli görülen müesseseler ile listede yer almayan müesseselerin sınıf tayini, Bakanlıkça, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görüşü alınarak yapılır.

**Sorumlu Müdür Tayini:**

MADDE 19. Gayri sıhhi müesseselerden olup, ihtisas erbabı bir kişinin gözetimi altında yürütülmesi gereken müesseselerde, işin gerektirdiği niteliktе bir kişinin sorumlu müdür olarak bulundurulması zorunludur.

Sorumlu müdürlük sözleşmesi noter tasdikli olacak, diploma veya yerine geçebilecek tasdikli bir belge dosyasına konacaktır.

Sorumlu müdürlük görevi özel mevzuatına uygun olarak yürütülür.

**Dosya Tanzimi:**

MADDE 20. Dosyalar, tesis sahibinde, ilgili sağlık teşkilâtları ile yetkili makamda birer tane kalacak sayıda ve dosyaların içeriği aynı olacak şekilde, illerde Çevre Sağlığı Başkanlıklarınca, ilçelerde Hükümet Tabipliği veya ocak tabipliklerince hazırlanacaktır.

Dosya hazırlanmasında bilgi, belge ve projelerin eksiksiz, tasdiki gerekenlerin mühürlü ve imzalı olmasına, evrak üzerinde silinti ve kazıntı bulunmamasına, plan ve projelerin tekniğine uygun yapılmış olmasına, dosya içeriğinin hazırlanacak "içindekiler listesi"ne göre ve numarası en küçük olan en alta gelecek şekilde muntazam olarak sıralanmasına, belge ve projelerin zımba ile delinerek dosyaya takılmış olmasına özen gösterilecektir.

**Denetim:**

MADDE 21. Gayri sıhhi müesseseler çevre ve toplum sağlığı açısından sağlık teşkilâtının denetimi altındadır.

## İKİNCİ KISIM
## SANAYİ BÖLGESİNDE KURULACAK GAYRİ SIHHİ MÜESSESELER

**Sanayi Bölgelerinin Yer Seçimi:**

MADDE 22. Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 262, 263 ve 265 inci maddeleri gereğince sanayi bölgesi olarak önerilen yerler için Bakanlığın uygun görüşünün alınması ve Bakanlıkça imar planlarında yapılması istenen değişiklik teklifinin kabul edilmesi zorunludur.

**Gayri Sıhhi Müesseselerin Sanayi Bölgelerinde Kurulması:**

MADDE 23. Herhangi bir gayri sıhhi müessese, öncelikle kendi tür işyerlerine ait sanayi bölgesinde kurulmalıdır. Ancak, parlayıcı ve patlayıcı maddeler üreten, depolayan veya bu maddeleri işleyen müesseselerle faaliyeti esnasında meydana getireceği zararlı etkenlerle civarında bulunan diğer tesislere ve çalışanlara zarar verebilecek müesseseler sanayi bölgesi içindeki diğer tesislerden uzak veya sanayi bölgeleri dışında daha uygun yerlerde yapılmalıdır.

Sanayi bölgesi yeri, içinde yeralacak gayri sıhhi müesseselerin tür ve sayıları, hakim rüzgar durumu, civarında bulunan yerleşim yerleri ve mesafeleri, içme ve

kullanma, termal ve mineral su kaynakları, yüzeysel sularile bölgenin özellikleri dikkate alınarak meskûn mahallerden ve insanların ikametine mahsus diğer yerlerden uzakta seçilir.

**Yer Seçimi İçin Gerekli Bilgi ve Belgeler:**

MADDE 24. Sanayi bölgesinde kurulmak istenen ve 11 inci maddeye göre yer seçimi yapılması gereken müesseselere ait başvuru dilekçesine aşağıdaki belge ve bilgilerin eklenmesi gerekir.

a) Beyanname,
b) Tesisin sanayi bölgesinde olduğuna dair belge ve onaylı plan,
c) Varsa fizibilite raporu,
d) İş akım şeması ve açıklama raporu,
e) Çevre kirlenmesini önleyecek tedbirler hakkında açıklama.

Bu belge ve bilgilere ek olarak gerekli görüldüğünde başka belge ve bilgiler de istenebilir.

**Tesis İzni için Gerekli Bilgi, Belge ve Projeler:**

MADDE 25. 10 uncu ve 24 üncü maddelere göre yer seçimi yapılmış ve yeri uygun görülmüş herhangi bir gayri sıhhi müesseseyi tesis etmek için mahallin en büyük mülki amirine yapılacak başvuru üzerine hazırlanacak dosyaya aşağıdaki bilgi, belge ve projelerin konarak dosyanın 20 nci maddede belirtilen esaslara göre hazırlanması gerekir.

a) Dilekçe,
b) Yer seçimi için gerekli belgeler,
c) Alet ve cihazların konumunu gösterir şekilde hazırlanmış 1/100-1/1000 ölçekli tesis için yerleşim planı,
d) Tesisin çevre kirlenmesini önlemek amacıyla alınacak önlemlere ait kirleticilerin nitelik ve niceliğine göre hazırlanmış proje ve açıklama raporları,
e) Türk Standartları Enstitüsü 1258 sayılı Temiz Su Tesisatı Hesap Kuralları yayınına göre hazırlanmış sıhhi tesisat projesi,
f) Şehir şebeke suyu bulunmayan yerlerde içme ve kullanma suyu temin projesi ve açıklama raporu ile suyun bakteriyolojik ve kimyasal analiz raporu,
g) Derin kuyulardan su temin edilmesi halinde Devlet Su İşlerinden alınacak kuyu suyu kullanma belgesi,
h) Kanalizasyon bulunmayan yerlerde 251 sayılı "Lağım Mecrası inşaası Mümkün Olmayan Yerlerde Yapılacak Çukurlara Ait Yönetmelik"e uygun olarak hazırlanmış fosseptik detay projesi,
ı) Fosseptikten sonra atık suyun ne şekilde izale edileceği, sızdırma yapılacaksa 251 sayılı yönetmeliğe uygun proje,
j) Kanalizasyon bulunmayan yerlerde banyo, lavabo, mutfak v.b. kullanma suları ile yağış sularının toplanması ve izalesi ile ilgili proje ve açıklama raporu,

k) Devamlı olarak enaz 50 işçi çalıştıran ve Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 180 nci maddesi kapsamına giren müesseselerde hasta ve yaralıların tedavisi için gerekli sağlık ünitesi projesi ve açıklama raporu,

l) Çevre sağlığı değerlendirme raporu,

m) Tesis raporu,

n) Sanayi bölgesinde olmasına rağmen, sağlık koruma bandı konulması gereken işyerleri için sağlık koruma bandının işaretlendiği tasdikli plan,

o) Tesisin kurulması halinde bir sakınca yaratıp yaratmayacağına dair valilik veya kaymakamlık görüşü.

Tesisin ve kurulacağı yerin özelliklerine göre bu bilgi ve belgelerin bir kısmından sarfınazar edilebileceği gibi ek bilgi ve belgeler de istenebilir.

**Açılma Ruhsatı İçin Gerekli Bilgi ve Belgeler:**

MADDE 26. 11 inci ve 25 inci maddeye göre tesis izni verilmiş ve tesislerini onaylı projelerine göre tamamlamış olan gayri sıhhi müesseseye açılma ruhsatı verilebilmesi için aşağıdaki belge ve bilgilerin tamamlanması gerekir.

a) Dilekçe,

b) İşçi sağlığı ve iş güvenliği tüzüğü uyarınca işletme belgesi,

c) Yangın ve patlamalar yönünden gerekli önlemlerin alındığına dair belge,

d) 19 uncu maddeye göre noter tasdikli sorumlu müdür sözleşmesi,

e) Devamlı olarak en az 50 işçi çalışıran ve Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 180 inci maddesi kapsamına giren işyerlerinde noter tasdikli tabip ve lüzumu halinde diğer sağlık personeli sözleşmesi,

f) Çevre sağlığı değerlendirme raporu,

g) Açılma raporu,

h) Tesisin faaliyeti halinde bir sakınca yaratıp yaratmayacağına dair Valilik veya Kaymakamlık görüşü,

İşyerinin özelliğine göre bu bilgi ve belgelerin bir kısmından sarfınazar edilebileceği gibi ek bilgi ve belgelerde istenebilir.

## ÜÇÜNCÜ KISIM

## SANAYİ BÖLGESİ DIŞINDA KURULACAK GAYRİ SIHHİ MÜESSESELER

**Yer Seçimi için Gerekli Bilgi ve Belgeler:**

MADDE 27. Sanayi bölgesi olmayan veya sanayi bölgesi olduğu halde burada kurulmasında sakınca görülen gayri sıhhi müesseseyi sanayi bölgesi dışında açmak isteyenler herhangi bir işlem yapmadan önce yer seçiminin yapılması için mahallin en büyük mülki amirine bir dilekçe ile başvururlar.

Dilekçeye aşağıdaki bilgi ve belgelerin eklenmesi gerekir.

a) Beyanname,

b) Tesis yerini belirleyen belge ve onaylı plan,

c) Tesis belediye sınırları içerisinde ise Belediye İmar, belediye sınırları dışında ise İl İmar Müdürlüğünün tesis yeri hakkındaki görüşü,

d) Varsa fizibilite raporu,

e) İş akım şeması ve açıklama raporu,

f) Çevre kirlenmesini önleyecek tedbirler hakkında açıklama raporu.

Bu belge ve bilgilere ek olarak gerekli görüldüğünde başka belge ve bilgiler de istenebilir.

**Tesis İzni İçin Gerekli Bilgi, Belge ve Projeler:**

MADDE 28. 10 uncu ve 27 inci maddelere göre yer seçimi yapılmış ve yeri uygun görülmüş gayri sıhhi müesseseyi tesis etmek için yapılacak başvuru üzerine hazırlanacak dosyaya aşağıdaki bilgi, belge ve projelerin konarak dosyanın 20 inci maddede belirtilen esaslara göre tanzim edilmesi gerekir.

a) Dilekçe,

b) Yer seçimi için gerekli bilgi ve belgeler,

c) Tesislerin vaziyetini ve etrafında bırakılması gereken sağlık koruma bandını gösterecek şekilde hazırlanmış ve belediye sınırları içinde belediyesince, belediye sınırları dışında İl İmar Müdürlüğünce onaylanmış 1/500 - 1/5000 ölçekli plan,

d) Alet ve cihazların konumunu gösterecek şekilde hazırlanmış 1/100-1/1000 ölçekli tesis içi yerleşim planı,

e) Tesisin doğal kaynakları kirletmesini önlemek amacıyla alınacak önlemlere ait kirleticilerin nitelik ve niceliğine göre hazırlanmış proje ve açıklama raporları,

f) Türk Standartları Enstitüsü 1258 sayılı Temiz Su Tesisatı Hesap Kuralları yayınına göre hazırlanmış sıhhi tesisat projesi,

g) Şehir şebeke suyu bulunmayan yerlerde içme ve kullanma suyu temin projesi ve açıklama raporu ile suyun bakteriyolojik ve kimyasal analiz raporları,

h) Derin kuyulardan su temin edilmesi halinde D.S.İ'den su kullanma belgesi,

ı) Kanalizasyon bulunmayan yerlerde 251 sayılı "Lağım Mecrası inşaası Mümkün Olmayan Yerlerde Yapılacak Çukurlara Ait Yönetmelik"e uygun olarak hazırlanmış fosseptik detay projesi,

j) Fosseptikten sonra atık suyun ne şekilde izale edileceği, sızdırma yapılacaksa 251 sayılı yönetmeliğe uygun projesi,

k) Kanalizasyonu bulunmayan yerlerde banyo, lavoba, mutfak v.b. kullanma suları ile yağış sularının toplanması ve izalesi ile ilgili proje ve açıklama raporu,

l) Devamlı olarak en az 50 işçi çalıştıran ve Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 180 inci maddesi kapsamına giren işyerlerinde gerekli sağlık ünitesi ve açıklama raporu ile projesi,

m) Hava alanı, liman, kara ve demiryolu ile turistik ve askeri bölgeler çevresinde yapılacak tesisler için, tesislerin buralara bir zararı dokunmayacağına dair ilgili makamdan alınacak belge,

n) Çevre sağlığı değerlendirme raporu,

o) Tesis raporu,

p) Tesisin kurulması halinde bir sakınca yaratıp yaratmayacağına dair Valilik veya Kaymakamlık görüşü.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tesisin ve kurulacağı yerin özelliklerine göre bu bilgi ve belgelerin bir kısmından sarfınazar edilebileceği gibi ek bilgi ve belge ile proje istenebilir.

**Açılma Ruhsatı için Gerekli Bilgi ve Belgeler:**

MADDE 29. 11 inci ve 28 inci maddeye göre tesis izni verilmiş ve tesislerini onaylı projelerine göre tamamlamış olan müessese'ye açılma ruhsatı verilebilmesi için aşağıdaki belge ve bilgilerin tamamlanması gerekir.

a) Dilekçe,
b) İşçi sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü uyarınca işletme belgesi,
c) Yangın ve patlamalar yönünden gerekli önlemlerin alındığına dair belge,
d) 19 uncu maddeye göre noter tasdikli sorumlu müdür sözleşmesi,
e) Devamlı olarak en az 50 işçi çalıştıran ve Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 180 inci maddesi kapsamına giren işyerlerinde noter tasdikli tabip ve lüzumu halinde diğer sağlık personeli sözleşmesi,
f) Çevre sağlığı değerlendirme raporu,
g) Açılma raporu,
h) Tesisin faaliyeti esnasında bir sakınca yaratıp yaratmayacağına dair Valilik veya Kaymakamlık görüşü.

İşyerinin özelliğine göre bu bilgi ve belgelerin bir kısmından sarfınazar edilebileceği gibi ek bilgi ve belgeler de istenebilir.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
## TEDBİR HÜKÜMLERİ

**Ruhsatsız Olarak Açılmış Gayri Sıhhi Müesseseler:**

MADDE 30. Ruhsatsız olarak faaliyete geçen müesseseler kapatılır. Sorumluları hakkında yasal işlem yapılır.

Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce ruhsatsız olarak faaliyete geçen gayri sıhhi müesseseler hakkında yasal işlem yapılmakla beraber;

Bu müesseselerden:

a) Toplum ve çevre sağlığı açısından zararlı olmadığı anlaşılan müesseselere ruhsat alması için süre verilir.

b) Toplum ve çevre sağlığı açısından zararlı olup, alınacak bir takım önlemlerle mahzurları giderilebilecek müesseseler, zararları önlenineeye kadar faaliyeti durdurulur. Zararları giderilen tesisler açılarak ruhsat alması için süre verilir.

c) Toplum ve çevre sağlığı açısından zararlı olup alınacak önlemlerle mahzurları giderilemeyecek durumda olan tesisler süresiz olarak kapatılır.

Ruhsat alması için müesseselere verilecek süre bir yılı geçemez.

Verilen süre içinde ruhsatını almayan müesseselerin faaliyeti ruhsat alınıncaya kadar durdurulur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu maddenin gereği mahallin en büyük mülki amirince yerine getirilir ve yapılan işlemler hakkında yetkili makama bilgi verilir.

**Tesislerde Yapılacak Değişiklik ve İlâve:**

MADDE 31. Açılma ruhsatı almış gayri sıhhi müessesede yetkili makamın bilgisi ve yazılı müsaadesi haricinde herhangi bir değişiklik ve ilâve yapılamaz. İşlem dosyasında mevcut onaylı plan ve projelere aykırı olarak ve yetkili makamın bilgisi dışında tesislerinde değişiklik ve ilâve yapan sorumlular hakkında yasal işlem yapılmakla birlikte değişiklik için resmi müsaade alınıncaya kadar mümkün olduğu takdirde yalnızca ilâve edilen veya değiştirilen kısmın aksi halde bütün tesisin faaliyeti durdurulur.

Yapılan ilâve veya değişiklik çevre sağlığını bozucu mahiyette ve alınacak önlemlerle mahzuru giderilemeyecek durumda ise o kısımlar kaldırılıp zararlı durumu giderilinceye kadar tesisin faaliyetine müsaade olunmaz.

**Gayri Sıhhi Müesseselere Önlem Aldırılması:**

MADDE 32. Gayri sıhhi müesseseler, çevresinde olan zararlarını mümkün olduğu kadar azaltabilmek için ilim ve fennin gerektirdiği önlem ve yenilikleri uygulamak zorundadırlar. Bu amaçla, tesis sahiplerince istenen veya yapılan incelemeler sonucu önerilen önlem ve yenilikler yetkili makamın izniyle ve vereceği süre içinde uygulamaya konur.

Önerilen önlem ve yenilikleri uygulamamakta veya mevcut arıtım tesislerini tekniğine uygun olarak gerektiği şekilde çalıştırmamakta ısrar eden tesisin faaliyeti durdurulur.

**Ruhsatın Geçerliliği:**

MADDE 33. Bu Yönetmelik hükümlerine göre verilen açılma ruhsatı, ruhsat üzerinde yazılı şahıs, adres ve iş için geçerlidir. Bunlardan herhangi birinin değişmesi halinde ruhsat geçerliliğini kaybeder.

Bu durumlarda:

a) Ruhsatta belirtilen işletmecinin değişmesi halinde, işletmenin yeni sahibi ya da sahipleri, değişikliği izleyen ilk biray içinde, ruhsatta gerekli düzeltmenin yapılması için mahallin en büyük mülki amirine başvurur.

b) İşletmenin konumu aynı kalmakla beraber adresinde değişiklik olması halinde, değişikliği izleyen ilk bir ay içinde, işletmeci mahallin en büyük mülki amirine başvurarak ruhsatta gerekli düzeltmenin yapılmasını talep edecektir.

Bu başvuruların dilekçe ile yapılması, dilekçeye değişiklikle ilgili belge ve bilgiler ile açılma ruhsatının aslının ilâve edilmesi gerekir. Başvuru üzerine kurulca gerekli inceleme yapılarak ruhsat verildiği şartlarda bir değişiklik olmadığının tesbit edilmesi halinde, hazırlanacak rapora göre yetkili makamca ruhsat üzerinde gerekli düzeltme yapılarak onaylanır veya yeniden tanzimedilir ve bir yazı ile iade edilir.

c) Tesis yerinin veya tesiste yapılan işin değişmesi halinde yeniden ruhsat alınması zorunludur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**Açılma Ruhsatının Kaybolması veya Tahrip Olması:**

MADDE 34. Açılma ruhsatının herhangi bir nedenle kaybolması veya okunamıyacak ve yanlış anlamalara neden olacak şekilde bozulması halinde yeniden ruhsat alınması gerekir. Bunun için, ruhsatın kaybolması halinde kayıp ilânı verilmiş gazetenin, bozulması halinde ise bozulan ruhsatın bir dilekçeye eklenerek mahallin en büyük mülki amirine başvurulması gerekir.

Kurulca gerekli inceleme yapılarak ruhsat verildiği şartlarda bir değişiklik olmadığının tesbit edilmesi halinde hazırlanacak rapora ve tesisin işlem dosyasına göre yetkili makam tarafından yeniden, eski tarih ve sayısı ile, gerekli açıklama yapılarak açılma ruhsatı tanzim edilir.

**Sınıf Değişikliği:**

MADDE 35. Ruhsatı olupta gayri sıhhi müesseseler sınıflamasında veya tesiste yapılan bir değişiklik sonucu alt sınıf kapsamına girmiş tesislerin yeniden ruhsat alması zorunlu değildir. Ancak, gayri sıhhi müesseseler sınıflamasında yapılacak bir değişiklik sonucu üst sınıfa geçmiş tesislerin belirlenen süre içinde yeni sınıfa göre açılma ruhsatı alması gerekir.

**Sorumlu Müdürlük Görevinin Aksaması:**

MADDE 36. Yönetmeliğin 19 uncu maddesi hükümlerinin yerine getirilmemesi, halinde sorumluları hakkında yasal işlem yapılır.

**Ruhsat Verilen Gayri Sıhhi Müesmseselerin Bildirilmesi:**

MADDE 37. Valilikler veya Kaymakamlıklarca ruhsat verilen ikinci ve üçüncü sınıf gayri sıhhi müesseseler Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile Sanayi ve Teknoloje Bakanlığına aylık olarak bildirilir.

GEÇİCİ MADDE. Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce yürürlükte bulunan yönetmeliğe göre verilmiş olan ruhsatlar, tesislerde herhangi bir değişiklik yapılmamış ise sınıfı değişmiş olsa dahi geçerlidir. Yeniden ruhsat alınması gerekmez.

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

## SON HÜKÜMLER

**Yürürlükten Kalkan Yönetmelikler:**

MADDE 40. Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle 19 Mart 1968 tarih ve 12852 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 208 sayılı Gayri Sıhhi Müesseselere ait Yönetmelik ile;

7/1/1970 tarih ve 13393 sayılı Resmi Gazete'de,
24/2/1972 tarih ve 14109 sayılı Resmi Gazete'de,

7/4/1973 tarih ve 14509 sayılı Resmi Gazete'de,
14/3/1975 tarih ve 15177 sayılı Resmi Gazete'de,
18/2/1977 tarih ve 15854 sayılı Resmi Gazete'de,
21/7/1979 tarih ve 16703 sayılı Resmi Gazete'de,

24/11/1981 tarih ve 17524 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 207 sayılı Gayri Sıhhi Müesseseler Yönetmeliği Eki Gayri Sıhhi Müesseselerin sınıflarını gösterir listenin bazı sıralarına ilâveler ve bazı müesseselerin sınıflarının değiştirilmesine ait yönetmelik hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

**Yürürlük:**

MADDE 38. Bu Yönetmelik Resmi Gazete'de yayını tarihinde yürürlüğe girer.

**Yürütme:**

MADDE 39. Bu Yönetmelik hükümlerini Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı yürütür.

## 1593 Sayılı Umumi Hıfsıssıhha Kanununun 270'inci Maddesi Gereğince Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının da Görüşü Alınarak Düzenlenen Gayri Sıhhi Müesseselerin Sınıflarını Gösterir Liste

### A- BİRİNCİ SINIF GAYRİ SIHHİ MÜESSESELER :

**(Bu bölümde kısaltılmış olarak ve sadece İlâç, Gıda ve Sağlık ile ilgili maddelerin üretimini yapan müesseseler verilmiştir).**

— Çimento fabrikaları.
— Seramik ve porselen fabrikaları.
— Kireç, alçı ve zımpara fabrikaları.
— Blok mermer işleme yerleri.
— Galeri veya kuyu açarak işletilen veya patlayıcı madde kullanılarak işletilen her türlü taş ve maden ocakları.
— Çeşitli usullerle maden cevheri zenginleştirme yerleri.
— Her nev'i maden döküm atölyeleri, haddehaneler ve demir çelik fabrikaları.
— 50 HP'den fazla motor gücü kullanan her nev'i elektromekanik, elektromanyetik ve madeni eşya imal, işleme, montaj ve tamir yerleri, madeni eşya emayeleme, plastik veya diğer maddelerle kaplama yerleri.
— Gemi inşaa, tamir ve söküm yerleri.
— Harf dökümü yapan yerler ile 50 HP'den fazla motor gücü kullanan matbaalar ve baskı yerleri.
— Kömür tozunu prese ederek malzeme imal eden yerler.
— Katran ve katrandan gaz üretim yerleri.
— Alkol istihsal ve tasfiye yerleri.
— Yangın söndürme tüplerinde kullanılan kimyasal maddelerin üretildiği yerler.
— Selüloz, selüloit fabrikaları.

— Her nevi kâğıt fabrikaları.
— Kauçuk ve lastik eşya imal yerleri, lastik kaplama tesisleri, kablo fabrikaları.
— Plastik hammaddesi üreten tesisler.
— Patlayıcı maddeler sanayi, motor fitili, maytap imalathaneleri, karpit, sıvı asetilen, sentetik benzin, azotperoksit imal ve dolum tesisleri.
— Azot, oksijen, karbondioksit, flor, amonyak gibi gazların veya bileşiklerinin üretim ve dolum tesisleri.
— Her türlü sabun fabrikası.
— Sülfonalama yapılan deterjan imal yerleri.
— Çamaşır sodası ve çivit imal yerleri.
— Gliserin, yağ asitleri, sülfürük asit, hidroklorik asit, klor vb. kimyasal maddeler üreten yerler ile azot sanayi ve gübre fabrikaları.
— Nişadır fabrikaları.
— Cam ve cam eşya fabrikaları.
— Melamin eşya imal yerleri.
— Pleksi glas, poliester imalathaneleri.
— Zirai mücadele ilaçları, insektisit, rodentisit mollulisit ve benzeri üretim, depolama, ambalajlama ve toptan satış yerleri.
— Bitümlü karton, mukavva fabrikaları.
— Eter ve benzeri maddeleri üretim yerleri.
— Her türlü gaz imal ve dolum tesisleri.
— Ağaç lifi ve ağaç lifinden mukavva yapılan yerler.
— Solvent kullanmak suretiyle ekstraksiyon yapan bütün nebati ve hayvan yağ tasfiyehaneleri, rafineri tesisleri.
— Şeker fabrikaları.
— Günlük olarak 5000 Litreden fazla süt işleyen tereyağı, peynir ve yoğurt imalathaneleri, mandıralar.
— Süt, pastörize ve sterilize tesisleri.
— Süttozu ve konserve süt fabrika ve atölyeleri.
— Kökeni hayvansal olan maddelerden balık unu, balık yağı, yem, yemlik preparat tutkal ve benzeri maddelerin imal edildiği yerler.
— Bağırsak temizleme ve işleme yerleri.
— Su ürünleri, salyangoz, kurbağa ve benzeri işleme yerleri.

**B- İKİNCİ SINIF GAYRİ SIHHİ MÜESSESELER :**

— Temizlik tozu imalathaneleri.
— Çamaşır suyu imalathaneleri.
— Zirai mücadele ilaçları, insektisit, rodentisit, mollulisit ve benzeri maddelerin perakende satış yerleri.
— Mum ve balmumu üretim yerleri.
— **Tıbbi müstahzarat laboratuvarları.**
— Amonyak imalathaneleri.
— Sülfonalama yapılmayan deterjan imal yerleri.
— LPG perakende satış yerleri.
— Akü tamir yerleri.

— Pamuk ihzar fabrika ve atölyeleri (çırçırlar).
— İdrofil pamuk üretim yerleri.
— Her nev'i fırça imal yerleri.
**— Günlük olarak 500 - 5000 litre süt işleyen tereyağı, peynir ve yoğurt imalathaneleri, mandıralar.**
— Yenecek mantar üreten yerler.
— Un, makarna, bisküvi ve ekmek fabrikaları.
— Çay fabrikaları.
— Atölye mahiyetindeki yağ imal yerleri.
**— Glikoz, nişasta dekstrin (kola) ve emsali maddeler imalathaneleri.**
**— Meşrubat üretim tesisleri.**
— Frigo, koko, eskimo ve dondurmayı fabrikasyon halinde üreten yerler.
— Tütün işleme yerleri ve sigara fabrikaları.
— Şeker veya şeker şerbetinden şekerli maddeler üreten yerler (Günlük 250 kg'dan fazla şeker işleyen yerler), tahin, helva, pekmez vs. imal yerleri.
— Alkollü içki üreten yerler.
— Meyve ve sebze işleme yerleri.
— Meyan kökü, şerbetçi otu vb. bitkilerin işlendiği yerler.
— Çiklet fabrikaları.
— Maya imalathaneleri.
— Ham tuz üretme, işleme yerleri ve tuz fabrikaları.
— Yemek fabrikaları.
— Hayvansal yağların eritildiği yerler.
— Et ve sakadat işleme yerleri.
— Steril katkût imalathaneleri.
— İşlenmiş bağırsaktan eşya imal yerleri, bağırsak depoları.
— Bitkisel yemleri ve hazır preparatlardan karma yemleri üreten tesisler.
— Buz üretim yerleri.

**C- ÜÇÜNCÜ SINIF GAYRİ SIHHİ MÜESSESELER :**

— Film halindeki plastikten naylon torba ve benzeri eşya yapan yerler.
— Saf su ve asitli su imalathaneleri.
— Tuz ruhu doldurma yerleri.
— Kolonya ve benzeri tuvalet malzemeleri imalathaneleri.
— Günlük olarak 150 lt'den daha az süt işleyen tereyağı, peynir ve yoğurt imalathaneleri ve depoları.
— Un değirmeni.
— Ekmek, simit vb. fırınları.
— Küçük çapta dondurma imalathaneleri.
— Tuz öğütme yerleri.
— Mamül şekerden her nevi şekerleme imalathaneleri (Günlük 250 Kg'dan az şeker işleyen yerler).
— Tahıl, baharat vs. ambalajlama yerleri.
— Kahve ve kuruyemiş hazırlama yerleri.
— Karbonat üretim ve ambalajlama yerleri.
— Yufka ve pasta imalathaneleri.

# SU ÜRÜNLERİ KANUNU

GENEL HÜKÜMLER

(Üretim ile İlgili Maddeler)

BÖLÜM : I

## ŞÜMUL

MADDE 1. Denizlerde ve içsularda su ürünleri istihsali bu Kanun hükümlerine tabidir.

## TARİFLER

MADDE 2. Bu kanunda geçen terimlerin tarifleri aşağıdadır :

Su ürünleri : Denizlerde ve içsularda bulunan bitkiler ile hayvanlar ve bunların yumurtalarıdır (Kara Avcılığı Kanunu şümulüne giren hayvanlar hariç).

Su ürünleri müstahsilleri : Deniz ve içsularda su ürünleri istihsal eden gerçek ve tüzel kişilerdir.

İstihsal yerleri : Su ürünlerini istihsale elverişli olan ve içinde veya üzerinde herhangi bir istihsal vasıtası kurulabilen, kullanılabilen su sahalarıdır.

İçsular : Göller, suni göller, lâgünler, baraj gölleri, bentler, regülâtörler, kanallar, arklar, akarsular, mansaplar, üretme ve yetiştirme yerleridir.

Lâgünler : Denizle irtibatı ve denizin etkisi altında bulunan göllerdir.

Mansaplar : Akarsuların göl veya denizlere açıldığı bölgelerde akarsuyun etkisi altında kalan su ürünleri istihsaline elverişli sahalardır.

Üretme ve yetiştirme yerleri : Su ürünlerini üretmek ve yetiştirmek için yapılan tesislerdir.

## SULARA ZARARLI MADDE DÖKÜLMESİ

MADDE 20. Su ürünleri veya bunları istihlâk edenlerin veya kullananların sağlığına veyahut istihsal vasıtalarına malzeme teçhizat, alet ve edevata zarar veren maddelerin içsular ve denizlerdeki istihsal yerlerine veya civarlarına dökülmesi veya döküleceği şekilde tesisat yapılması yasaktır.

Hangi maddelerin dökülmesinin yasak olduğu tüzükte gösterilir.

BÖLÜM : VIII

CEZA HÜKÜMLERİ

## CEZALAR

MADDE 36. Bu kanundaki ve bu kanuna müsteniden çıkarılacak tüzüklerdeki yasak ve tahditlerle mükelleflyetlere aykırı hareket edenlere verilecek cezalar aşağıda gösterilmiştir :

20'nci maddeye göre çıkarılacak tüzükteki yasak ve tahditlerle mükelleflyetlere riayet etmiyenler 50 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Suç; fabrika, imalâthane ve atölye gibi tesis sahipleri tarafından işlenildiği takdirde 500 liradan 5000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Bu gibilerin faaliyetleri menedilmekle beraber masrafları kendilerine ait olmak üzere tesislerinin zarar vermiyecek hale getirilmesine karar verilir.

## BÖLÜM : IX
## YÜRÜRLÜK HÜKÜMLERİ
## TÜZÜKLER

MADDE 37. Kanunun 19, 20, 23, 24 ve 27'nci maddelerine ait tüzükler kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç 6 ay içinde yürürlüğe konulur.

## SU ÜRÜNLERİ TÜZÜĞÜ

### BİRİNCİ BÖLÜM

### KAPSAM

MADDE 1. Su ürünleri tezkerelerinin verilme tarzı, şekil ve muhteviyatı ile süresi ve yenilenmesine ve su ürünleri avlanmasında patlayan ve zararlı maddeler kullanma yasağının uygulanmasına ilişkin esaslar su ürünlerinin istihsal yerlerine dökülmesi yasak olan zararlı maddeler; su ürünleri istihsalinde kullanılan istihsal vasıtalarının haiz olmaları gereken asgari vasıf ve şartlar ile bunların kullanma usul ve esasları; su ürünlerinin cinsleri, çeşitleri, ağırlık, irilik, büyüklük gibi vasıfları yönünden konulan yasak, tahdit ve yükümlülükler; bunlardan arızi olarak istihsal edilenlerin deniz veya içsulara iadeleri veya bunlar için yapılacak sair işlemler; su ürünlerinden yapılacak insan gıdaları ile sanayide kullanılacak maddelerin imalat ve standardizasyonu ve bunların kontrol usulleri; dip trolü su ürünleri istihsali şekli bu Tüzükte gösterilmiştir.

### DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

### SULARA ZARARLI MADDE DÖKÜLMESİ YASAĞI

**Sulara dökülmesi yasak maddeler:**

MADDE 11. Su ürünlerine veya bunları istihlak edenlerin veya kllananların sağlığına yahut istihsal vasıtalarına, malzeme, teçhizat, alet edevata zarar veren maddelerin iç sulara ve denizlerdeki istihsal yerlerine veya civarlarına dökülmesi veya dökülecek şekilde tesisat yapılması yasaktır.

Bu sulara dökülmesi yasak olan zararlı maddeler, Tüzüğe ekli 5 sayılı listede gösterilmiştir.

Atıkların alıcı sudaki zararlı etkisinin analiz yoluyla saptanması için; alıcı sudan, atıkların alıcı suya karıştığı yer merkez olmak üzere en çok elli metre yarıçapındaki alan içinde, alıcı su akıntılı ise akıntı doğrultusunda su numunesi alınır. Bu kontrol,

numune alma alanına bir kafes içinde konacak su ürünlerinin yaşayıp yaşamadıklarının devamlı olarak gözlenmesi suretiyle de yapılabilir.

Su ürünleri üretim yerlerinin civarında ilaçla zirai mücadele uygulaması Tarım Bakanlığının iznine bağlıdır.

**Zararsız hale getirilen atıklar:**

MADDE 12. 11 nci maddede sözkonusu edilen listede gösterilen atıklar, zararsız hale getirildikleri takdirde, iç sulara ve denizlerdeki su ürünlerinin istihsal yerlerine veya civarlarına dökülebilir.

Bu atıkların zararsız hale gelip gelmediklerinin kontrolü, 11 nci maddenin üçüncü fıkrası hükmüne göre yapılır.

**Taş, toprak, moloz ve çöp dökme yasağı:**

MADDE 13. Su ürünlerinin üreme ve istihsal yerlerine taş, toprak, moloz ve çöp gibi maddelerin dökülmesi yasaktır.

Bu gibi yerler için Tarım Bakanlığının su ürünlerinin korunması bakımından sakınca olmadığına dair mütalaası alınmadan taşocağı ruhsatı verilmez.

EK: 5

**İç sulara ve denizlerdeki istihsal yerlerine dökülmesi yasak olan zararlı maddeler listesi**

I. FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ AŞAĞIDA BELİRTİLEN ATIKLAR:

1. SICAKLIK: Yılın herhangi bir ayında dökümü veya akımı olarak karışan akarsuyun sıcaklığını bir günde 3°C den, döküldüğü deniz, göl veya rezervuarın sıcaklığını 2°C den, bir saatte, 0,5°C den fazla değişikliğe uğratan atıklar.

2. KOKU: Kokusu su ürünlerine zarar verecek nitelikte olan atıklar.

3. RENK: Alıcı suda yapacağı renk değişikliği, gün ışığının en az % 10 unun 5 metre derinliğe geçmesine mani olan atıklar.

4. BULANIKLIK: Karıştığı sıcak akarsuyun berraklığını 50 jackson, soğuk akarsuyun berraklığını 25 jackson, soğuk göllerin berraklığını da 10 jackson bulanıklık değerinden daha fazla bulandıran atıklar.

5. ÇÖKELME: Suda çökebilen maddeleri haiz atıklar.

II. KALICI SUDAKİ KİRLETME ETKİLERİ AŞAĞIDA GÖSTERİLEN DEĞERLERİ AŞAN KİMYASAL MADDELER:

| **A- Kimyasal maddenin adı** | **Kabul edilen (telere) değeri** |
|---|---|
| 1. ACETALDEHYDE | 5,3 mg/l (1) |
| 2. ACETAMİDE | 1,3 mg/l (1) |
| 3. ACETİK ASİT | 15,8 mg/l |

| A- Kimyasal maddenin adı | Kabul edilen (telere) değeri |
|---|---|
| 4. ACETONE | 5,3 mg/l |
| 5. ALİMİNYUM İYONU | 0,07 mg/l (2) |
| 6. AMONYUM İYONU | 0,02 mg/2 (1,2) |
| 7. ANİLİNE | 5,0 mg/l |
| 8. Bitkisel ve hayvansal yağlar: Sulandırma oranı 1/2400 den düşük olamaz. | |
| 9. ARSENİK İYONU | 1,0 mg/l (2) |
| 10. ARSENİK TRİOXİDE | 1,0 mg/l |
| 11. BARYUM İYONU | 5,0 mg/l (2) |
| 12. BENZEN | 5,0 mg/l |
| 13. BENZOİC ASİT | 18,0 mg/l |
| 14. BENZONİTRİLE | 5,0 mg/l |
| 15. BERYLLİUM İYONU | 0,015 mg/l (1) (2) |
| 16. BOR İYONU | 3 mg/l (2) |
| 17. BROM İYONU | 1,0 mg/l (2) |
| 18. BUTADİENE | 50 mg/l |
| 19. BUTYL ALKOL | 0,2 mg/l |
| 20. BUTRİC ASİT | 100 mg/l |
| 21. CADMİUM İYONU | 0,01 mg/l (2) |
| 22. CALCİUM İYONU | 800 mg/l (2) |
| 23. CARBONDİOKSİT (Serbest) | 5 mg/l |
| 24. CARBONMONOKSİT | 0,01 mg/l |
| 25. CHLORAMİNLER | 0,02 mg/l |
| 26. CLORUR | 170 mg/l |
| 27. CLOR (Serbest) | 0,01 mg/l |
| 28. CHLORFENOLLER | |
| Monochlor - phenoller: | |
| O- Chlorphenol | 0,015 mg/l |
| P- Chlorphenol | 0,06 mg/l |
| M- Chlorphenol | 0,06 mg/l |
| 29. KROM İYONU | 0,05 mg/l (2) |
| 30. KOBALT İYONU | 1,0 mg/l (2) |
| 31. BAKIR İYONU | 0,02 mg/l (2) |
| 32. CRESOL | 0,5 mg/l |
| 33. SİYANÜR | 0,02 mg/l |
| 34. DİCHLOROPROPENE | 40 mg/l |
| 35. DİETHANOLAMİNE | 80 mg/l |
| 36. DİETHYLAMİNE | 70 mg/l |
| 37. DİMETHYLAMİNE | 30 mg/l |
| 38. DİMETHYLDİOXANE | 0,005 mg/l |
| 39. DİNİTROBENZENE | 1,0 mg/l |
| 40. DİNİTROCRESOLS | 0,1 mg/l |
| 41. OKSİJEN (Suda çözülebilir) | 6,0 mg/l |

| A- Kimyasal maddenin adı | Kabul edilen (telere) değeri |
|---|---|
| 42. FLOR İYONU | 1,5mg/l (2) |
| 43. HALOJENLİ FENOLLER | 0,001 mg/l |
| 44. SİYANİDRİK ASİT | 0,05 mg/l |
| 45. KÜKÜRTLÜ HİDROJEN | 0,3 mg/l |
| 46. HYDROQİNONE | 0,2 mg/l |
| 47. DEMİR İYONU | 0,7 mg/l (2) |
| 48. KURŞUN İYONU | 0,1 mg/l (2) |
| 49. LİTHİUM İYONU | 33 mg/l |
| 50. MAGNESİUM | 14 mg/l (2) |
| 51. MANGENES İYONU | 1,0 mg/l (2) |
| 52. CİVA İYONU | 0,004 mg/l (2) |
| 53. METHANETHİOL | 0,5 mg/l (2) |
| 54. METHYLAMİNE | 10 mg/l |
| 55. MOLYBDEN | 64 mg/l (2) |
| 56. NAPHTHALİN | 3,4 mg/l |
| 57. NAPHTHOL | 0,455 mg/l |
| 58. NAPHTHEOQUİNONE | 0,1 mg/l |
| 59. NİKEL İYONU | 0,8 mg/l |
| 60. NİTRAT İYONLARI | 4,2 mg/2 (2) |
| 61. NİTRİC ASİT | 0,01 mg/l |
| 62. NİTRİT İYONLARI | 10 mg/l (2) |
| 63. PETROL VE YAN ÜRÜNLERİ | |
| Ham petrol | 0,003 mg/l |
| Normal benzin | 10 mg/l |
| Süper benzin | 30 mg/l |
| Dizel ve Fueloil | 50 mg/l |
| Dendrin | 10 mg/l |
| Benzen | 10 mg/l |
| Toluidin | 18 mg/l |
| Chinom | 5 mg/l |
| Mononitrotoluen | 10 mg/l |
| Dinitrotoluen | 10 mg/l |
| Trinitrotoluen | 1,5 mg/l |
| Dinitrobenzen | 2mg/l |
| Toluen | 10 mg/l |
| Phenathren | 1 mg/l |
| 64. OXALİC ASİT | 20 mg/l |
| 65. OZON VE DOĞAL OKSİJEN | 0,01 mg/l |
| 66. PH: 6,5 8,5 arasında olmalıdır. Atık suyun PH değeri alıcı suyun PH değerini 0,1 den fazla değiştirmeyecek. | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

| A- Kimyasal maddenin adı | Kabul edilen (telere) değeri |
|---|---|
| 67. PHENOL | 0,2 mg/l |
| PHENOL BENZERİ MADDELER: | |
| O- KRESOL | 2,3 mg/l |
| M- KRESOL | 6,5 mg/l |
| P- KRESOL | 4 mg/l |
| Q- XYLENOL | 4 mg/l |
| M- XYLENOL | 4 mg/l |
| P- XYLENOL | 2 mg/l |
| PYROCATECHOL | 2 mg/l |
| PYROGALLOL M 36 | 20 mg/l |
| PYRİDİN | 5 mg/l |
| 68. PHOSPHAT İYONLARI | 15 mg/l (2) |
| 69. POTASSİUM İYONU | 50 mg/l (2) |
| 70. QUNİNONE | 0,1 m/l |
| 71. REÇİNELER | 1,0 mg/l |
| 72. SAPONİNLER | 5 mg/l |
| 73. SELENİUM İYONU | 0,05 mg/l (2) |
| 74. GÜMÜŞİYONU | 0,003 mg/l (2) |
| 75. NATRİUM (SODYUM) İYONU | 85 mg/l (2) |
| 76. SULFAT İYONLARI | 90 mg/l (2) |
| 77. SULFİD İYONLARI | 0,5 mg/l (2) |
| 78. SÜLFÜR İYONU | 0,1 mg/l (2) |
| 79. SUSPANSİYON (ASKI) halindeki maddeler | 30 mg/l |
| 80. TANNİK ASİT | 0,4 mg/l |
| 81. KATRAN | 0,1 mg/l |
| 82. DEZENFEKSİYON MADDELERİ: | |
| Malachit yeşili | 0,1 mg/l |
| PMA (Pyridylmerkurasetat) | 0,5 mg/l |
| Trypaflavin | 4,0 mg/l |
| Formalin | 60 mg/l |
| Phenylmerkurasetat | 0,58 mg/l |
| Benzoik asit | 550 mg/l |
| Potasyum permanganat | 1 mg/l |
| Hidrojen peroksit | 25 mg/l |
| Aseton | 5,3 mg/l |
| Hexamethylentetramin | 5 mg/l |
| Kalsiyum siyanür | 1,5 mg/l |
| Lysol | 8 mg/l |
| Sağrotan | 30 mg/l |
| Maleik Anhydrid | 30 mg/l |
| 83. KALAY | 1,2 mg/l |
| 84. TOLUEN | 10 mg/l |
| 85. TOLUİDİN | 8 mg/l |

| A- Kimyasal maddenin adı | Kabul edilen (telere) değeri |
|---|---|
| 86. TRİETHYLAMİN | 1,0 mg/l |
| 87. TRİNİTROPHNENOL | 55,7 mg/l |
| 88. TRİNİTROTOLUEN (TNT) | 2 mg/l |
| 89. URE | 17,1 mg/l |
| 90. XYLENE | 0,3 mg/l |
| 91. ÇİNKO İYONU | 0,003 mg/l (2) |

(1) Atılacak kimyasal maddenin karakterine bağlı olarak, ortalama toleranş limitin 1/10 u veya 1/100 ü alınabilir.

(2) Yukarıda verilen metal iyonları konsantrasyon toleransları, o metal iyonunun denemesi yapılacak bileşiklerinde daha az miktarları ile su ürünlerine zararlı olduğu saptandığında, daha düşük miktarlara indirilir.

**B- Zirai Mücadele İlâçları:**

1- İNSEKTİSİDLER

| Aktif Maddenin Uluslararası Adı | Tolere (kabul edilebilir değeri (mikrogram/l olarak) |
|---|---|
| **a) Organik klorlu bileşikler:** | |
| Aldrin | 0,004 |
| BHC | 2,0 |
| Chlordane | 2,0 |
| Endrin | 0,2 |
| Heptachlor | 0,2 |
| Lindane | 0,2 |
| DDT | 0,6 |
| Dieldrin | 0,3 |
| Endosulfan | 0,2 |
| Methoxychlor | 4,0 |
| Perthane | 3,0 |
| TDE (DDD) | 3,0 |
| Toxaphene | 3,0 |
| Chlorobenzilate | 550,0 |
| Dilan | 16,0 |
| Tetradifon | 140,0 |
| Stroban | 2,5 |
| Paradichloro benzen | 880,0 |
| Cholordane | 37,5 |
| Dicofol | 100,0 |
| **b) Organik fosorlu bileşikler:** | |
| Coumaphos | 2,0 |
| Chlorpyrifos | 3,0 |

| Aktif Maddenin Uluslararası Adı | Tolere (kabul edilebilir değeri (mikrogram / l olarak) |
|---|---|
| Fenthion | 0,03 |
| Dibrom | 3,0 |
| Parathion ethyl | 1,0 |
| Fenchlorphos | 5,0 |
| Tetrafenphos | 100,0 |
| Monochrotophos | 7000,0 |
| Baygon | 25,0 |
| Dicrotophos | 600,0 |
| Carbonphenthion | 0,009 |
| Chlorthion | 4,5 |
| Dioxathion | 14,0 |
| Demeton | 14,0 |
| Diazinon | 0,9 |
| Dimethoate | 140,0 |
| Dichlorvos | 0,07 |
| Disulfoton | 18,0 |
| EPN | 0,1 |
| Ethion | 0,01 |
| Azinphos-methyl | 0,2 |
| Malathion | 1,8 |
| Parathion methyl | 96,0 |
| Mevinphos | 0,16 |
| Phosphamidon | 3,8 |
| TEPP | 52,0 |
| Thimet | 5,5 |
| Trichlorfon | 8,1 |
| **c) Carbamateli bileşikler:** | |
| Carbaryl | 1,3 |
| Nexacarbate | 10,0 |
| **d) Diğer insektisitler:** | |
| Allethrin | 19,0 |
| Cryxolit | 5000,0 |
| Cyclethrin | 55,0 |
| Dimethrin | 700,0 |
| Pyrethrin | 1,8 |
| Rotenon | 10,0 |
| Thanite | 450,0 |
| II- HERBİSİD-FUNGİSİD-DEFOLİANTS (yaprak dökücü) - ALGİSİDLER | |
| Ametryne | 3400,0 |
| Aquathol | 257,0 |
| Atrazin | 3600,0 |

| Aktif Maddenin Uluslararası Adı | Tolere (kabul edilebilir değeri (mikrogram / 1 olarak) |
|---|---|
| Azide Potassium | 1400,0 |
| Azide Sodyum | 980,0 |
| Bakır Choloride | 1100,0 |
| Bakır sülfate | 150,0 |
| Dichlobenil | 1500,0 |
| 2,4-D ispropylester | 800,0 |
| 2,4-D butylester | 1300,0 |
| 2,4-D butyl + isopropyl ester | 1500,0 |
| 2,4,5 T- isooctyl ester | 16700,0 |
| 2,4,5 T-isopropyl ester | 1700,0 |
| Dalapon | 6000,0 |
| Dead X | 3700,0 |
| DEF | 36,0 |
| Dexon | 6000,0 |
| Dicamba | 5800,0 |
| Dichlone | 48,0 |
| Captofol | 31,0 |
| Diquat | 12300,0 |
| Diuron | 380,0 |
| Fentin hydroxide | 33,0 |
| Anilazine | 15,0 |
| Endothal Bakır | 290.0 |
| Endothal dimethylamine | 11500,0 |
| Chlorfenac asit | 16500,0 |
| Chlorfenac sodium | 4500,0 |
| Paraquat | 3700,0 |
| Propazine | 7800,0 |
| Silvex (inoctyl ester) | 1400,0 |
| Simazine | 5000,0 |
| Sodiumarsenite | 1400,0 |
| Picloram | 2500,0 |
| Trifuralin | 11,0 |
| Vernolate | 5900,0 |
| Fenopruop | 650,0 |

NOT: Yukarıda adları yazılı zirai mücadele ilâçlarının karşılarında yazılı değerlerin pestisidin özelliğine göre 1/10 ile 1/100 arasındaki oplikasyon faktörü kullanılacaktır.

**c) Deterjanlar:**

| | |
|---|---|
| Tetrapropylenbenzolsulfonat (TL) | 3 |
| Primer NA-Dodecylsülfat | 28 |
| Sekund, Dodecylbenzolsulfonat | 5 |
| Alkalybenzol sulfonat (ABS) | 0,1 |

# YEM KANUNU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**Kanun No : 1734**

## BÖLÜM : I
## AMAÇ VE KAPSAM

MADDE 1. Bu kanunun amacı; hayvanların rasyonel bir şekilde beslenmelerini sağlamak ve hayvansal üretimi geliştirmek üzere, ticarete arz edilecek yemlerin hazırlanması, imali, ithali, ihracı, sürüm ve satışını belli esaslara bağlamaktır.

MADDE 2. Ticarete arz edilecek yemlerin hazırlanması, imali, ithali, sürümü ve satışları ile yemlerin özelliklerine göre sahip olacakları nitelikler ve ihtiva etmeleri gereken temel besin maddeleri cins ve miktarlarının tespiti, bu yemlerin beyana ve tescile tâbi tutulmaları ve benzeri hususlar bu kanun hükümlerine tâbidir.

## BÖLÜM : II
## TARİFLER VE SINIFLANDIRMA

MADDE 3. Bu kanunda geçen başlıca terimlerin anlamları aşağıda gösterilmiştir :

Yem : Madde ve enerji bakımından hayvanın yaşama ve verim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ve belli sınır ve şartlarda yedirildiği zaman hayvan sağlığına zararlı olmayan organik ve inorganik maddeler veya bunların karışımlarıdır.

Beyan : Ticarete arz edilecek yemlerde değer tayinine esas olan temel besin maddeleri oranlarının yazılı olarak belirtilmesidir.

Ruhsat : Yem imal etmek üzere kurulan işletmelere asgari teknik ve sağlık şartlarını haiz olmaları halinde verilen yem imal belgesidir.

Tescil : Beyana tâbi olan yemlerin ihtiva ettikleri her türlü maddelerin adları ile yemin ticari adı ve nevinin ve değer tayinine esas olacak temel besin maddeleri muhtevaları itibariyle norm veya standartlara uygun olmaları halinde Tarım Bakanlığınca ilgili kütüğe kaydedilmesidir.

Kontrol : Yem imal eden işletmelerin asgari teknik ve sağlık şartları yönlerinden denetimi ile yemlerin beyan ve tescile uygunluklarını tespit için yapılan fiziksel, kimyasal ve gerektiğinde biyolojik muayene ve analizlerdir.

Temel besin maddeleri : Yemlerin terkibinde bulunan ve değer tayinine esas olan hamprotein, hamyağ, hamselüloz, azotsuz özmaddeler, kalsiyum, fosfor ve benzeri besin maddeleridir.

MADDE 4. Bu kanuna göre yemler aşağıda belirtildiği şekilde sınıflandırılmıştır :

a) Kökeni bitkisel olan yemler : Yaş veya kuru olarak doğrudan doğruya kullanılmaya elverişli olan her nevi otlar ile öğütülmemiş tane yemler, kök, yumru, meyve, saman, silaj yemleri ve benzeri bitkisel yemlerdir.

b) Kökeni bitkisel olan sanayi kalıntıları : Bazı bitkisel ürünlerin işlenmesi sırasında elde olunan un, nişasta, bira, şeker, bitkisel yağ ve benzeri sanayinin kalıntısı olarak ortaya çıkan ve yem olarak kullanılabilen maddelerle öğütülmüş her türlü bitkisel yemlerdir.

c) Kökeni hayvansal olan yemler : Hayvan ve organları ile hayvansal ürünlerin özel surette kurutulması ve öğütülmesinden elde olunan et unu, et-kemik unu, kemik unu, kadavra unu, kan unu, balık unu, süt ve süt sanayi kalıntıları ve benzeri yemlerdir.

d) Mineral yemler : Kalsiyum, fosfor, tuz, iz mineraller, sentetik üre, amonyum tuzları ve benzeri gibi sadece mineral maddeler veya bunların karışımlarından ibaret olan yemlerdir.

e) Yemlik preparatlar : Kimyasal analiz, sentez ve istihraç yolları ile fabrikasyon şeklinde elde olunan ve yemin değerini artırmaya yardım edebilecek karakterdeki müstahzarlar ile antibiyotik, hormon ve vitaminler gibi koruyucu maddeleri ihtiva eden yemlerdir. Hayvan hastalıklarının tedavisi veya önlenmesi maksadiyle kullanılan sulfamid, antibiyotik, hormon ve vitamin gibi ilâç ve maddeler bu tarif dışındadır.

f) Karma yemler : Çeşitli yemlerin standardına uygun olarak karıştırılmasiyle elde olunan yemlerdir.

## BÖLÜM : III
## BEYAN, TESCİL, RUHSAT VE KONTROL İŞLERİ

MADDE 5. Bu kanuna tabi yemleri satış için imal eden resmi ve özel işletme ve kurumlar yemlerin içinde bulunan ve değer tayinine esas olan temel besin maddeleri oranlarını ve karışıma giren yemlerin adlarını yazılı olarak bir beyanname ile Tarım Bakanlığına bildirmekle yükümlüdürler.

Hangi yemlerin beyana veya tescile tabi olacağı Tarım Bakanlığınca tayin ve ilân olunur.

Yemlerin değer tayinine esas olan temel besin maddeleri oranları; ambalajlı olarak satılan yemlerin ambalajları üzerine veya etiketlerine yazılır. Ambalajsız olarak satılanların ise yüz kilodan fazla miktarlardaki satışlarda, satıcı tarafından verilecek garanti belgesinde belirtilir.

Hastalıkların bulaşmasını önleme bakımından, bir defa kullanılmış bulunan yem ambalaj kaplarının nev'i ve vasıflarına göre, tekrar kullanılabilme şartları yönetmelikte belirtilir.

MADDE 6. Tescile tabi olan yemlerin, ticarete arz edilebilmesi için önceden Tarım Bakanlığına tescil ettirilmesi mecburidir. Tescil ile ilgili esaslar yönetmelikte gösterilir.

İthal edilecek tescile tabi yemler de bu hükme tabidir.

MADDE 7. Bu kanun kapsamına giren kökeni hayvani olan yemler, mineral yemler, yemlik preparatlar ile karma yemler gruplarına dahil olan yemleri satış için

imal eden resmi ve özel işletme ve kurumlar yem imalâtına geçmeden önce bu kanuna göre Tarım Bakanlığından ruhsat almaya mecburdurlar.

Bu gibi işletme ve kurumların tabi olacağı asgari teknik ve sağlık şartları yönetmelikte gösterilir.

Gerektiği hallerde yemlerin toptan ve perekende satış fiyatları ilgili Bakanlıkların mütalâası alınarak Tarım Bakanlığınca tespit olunur.

Ruhsat verilen işletmeler Tarım Bakanlığı yetkilileri tarafından yılda en az iki defa kontrol edilir.

1593 sayılı Umumi Hıfsızsıhha Kanununun Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına verdiği yetkiler saklıdır.

MADDE 8. Bu kanunun kapsamına giren yemlerin ihraç ve ithali ilgili Bakanlıkların mütalâası alınmak suretiyle Tarım Bakanlığının iznine tâbidir.

Beyan ve tescile tâbi olan yemlerin ticarete arz edilirken veya ithal ve ihraçları sırasında fiziksel, kimyasal, biyolojik muayene ve analizlere dayanan kontrolları Tarım Bakanlığınca yapılır. Kontrol için alınan örneklerin muayene veya analiz sonuçları en geç 30 gün içinde ilgililere bildirilir. Muayeneleri yapılmayan ve sonuçları ilgililere bildirilmeyen yemler satışa çıkarılamaz.

Bu gibi yemlerden alınacak örneklerin şekil ve miktarları, bunların muayene ve analiz metodları, rapor düzenlenmesi vesair ile ilgili hususlar yönetmelikte gösterilir.

Kontrol sonunda beyana ve tescile uygun olmadığı tesbit edilen yemler hakkında bu kanuna göre gerekli işlemler yapılır. Bu kanunda açık hükümler bulunmaması halinde genel hükümlere göre hareket edilir.

MADDE 9. İmalâtçı, satıcı veya bunların temsilcileri muayene veya analiz sonuçlarına en çok 30 gün içinde itiraz edebilirler. Bu takdirde yeniden yapılacak muayene ve analiz Tarım Bakanlığının diğer bir laboratuvarında veya üniversitede yaptırılır. Bu laboratuvarın vereceği rapor kesindir.

MADDE 10. Tarım Bakanlığının yetkili elemanları yem imal, depo ve satış yerlerine kontrol ve örnek almak maksadiyle izinsiz girebilirler.

Bu yerlerin sahipleri veya temsilcileri kendilerinden istenen bilgileri, yem ve yemlerle ilgili maddeleri göstermeye ve kontrolu sağlayıcı tedbirleri almaya mecburdurlar.

Yem depolama ve satışa arzetme yerleri Tarım Bakanlığının ruhsatına tabidir.

MADDE 11. Tarım Bakanlığınca kontrol edilmek üzere alınan yem örnekleri için bedel istenmez.

## BÖLÜM : IV
## CEZAİ HÜKÜMLER

MADDE 12. Beyan ve tescildeki niteliğe uymayan veya ambalajdaki vasıf veya markası değiştirilmiş yahut tahrif edilmiş olan veya bozulmuş yahut değiştirilmiş

veya karıştırılmış yemleri; satışa arzedenler, bir aydan altı aya kadar hapis ve 500 liradan 2500 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Hayvan sağlığı için tehlikeli olan her çeşit yemleri satışa arzedenler, üç aydan bir seneye kadar hapis ve 1000 liradan 5000 liraya kadar para cezası ile cezalandırılır.

Her iki halde, üç aya kadar, failin cürme vasıta kıldığı meslek ve sanatın tatiline ve suç mevzuu yemlerin müsaderesine de hükmolunur.

MADDE 13. Bu kanunun 6, 7, 8 ve 10'uncu maddelerinde yazılı mecburiyetlere uymayanlar 250 liradan 1000 liraya kadar hafif para cezası ile cezalandırılırlar.

MADDE 14. Beyana veya tescile tabi oldukları halde, beyan veya tescil edilmemiş bulunan yemler Tarım Bakanlığınca usulüne göre satıştan men edilir.

MADDE 15. Bu kanunda yazılı suçlara ilişkin davalar sulh mahkemelerinde görülür.

## BÖLÜM : V
## KURULUŞ

MADDE 16. Bu kanunun kapsadığı hizmetleri ifa etmek üzere Tarım Bakanlığı bünyesinde "Yem Tescil ve Kontrol İşleri Dairesi" kurulur.

## BÖLÜM : VI
## TÜRLÜ HÜKÜMLER

MADDE 17. Yem fabrikası kurmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler Tarım Bakanlığına müracaatla kuracakları fabrikanın teknik özellikleri ve üretecekleri yemler bakımından müsaade almak zorundadırlar.

MADDE 18. Tescil ettirdikleri yemleri imalden veya ruhsat aldıkları halde yem imalinden vazgeçenler durumu bir ay içinde yazılı olarak Tarım Bakanlığına bildirirler.

MADDE 19. Türkiye'den transit olarak geçecek yemler bu kanun hükümlerine tabi değildirler.

MADDE 20. Bu kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde kanunun uygulama şeklini göstermek ve kanunun yönetmeliğe bıraktığı hususları düzenlemek üzere Tarım Bakanlığınca bir yönetmelik hazırlanır ve Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulur.

GEÇİCİ MADDE 1. Beyana veya tescile tabi yemlerin imalâtçıları ve satıcıları bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içinde beyan ve tescil ile ilgili hususları yerine getirmekle yükümlüdürler.

GEÇİCİ MADDE 2. Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut olan ve yem imal eden kurumlar veya işletmeler bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içinde Tarım Bakanlığına başvurarak ruhsat almaya mecburdurlar.

MADDE 21. Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 22. Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

# YEM YÖNETMELİĞİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## BÖLÜM 1

## Genel Hükümler

**Karar Sayısı: 8487** **Tarihi : 25.6.1974**

**KANUNİ DAYANAK:**

MADDE 1. Bu Yönetmelik; 29/5/1973 gün ve 1734 sayılı Yem Kanununun uygulama şeklini göstermek ve kanunun çeşitli maddeleriyle yönetmeliğe bırakılan hususları açıklamak üzere, Kanunun 20.nci maddesi uyarınca düzenlenmiştir.

**AMAÇ:**

MADDE 2. Bu Yönetmelik; hayvanların rasyonel bir şekilde beslenmelerini sağlamak ve hayvansal üretimi geliştirmek üzere ticarete arz edilecek yemlerin hazırlanması, imali, ithali, ihracı, sürüm ve satışının belli esaslara bağlanması ve yemlerin özelliklerine göre haiz olacakları nitelikler ve ihtiva etmeleri gereken temel besin maddeleri cins ve miktarlarının tespiti, bu yemlerin beyana ve tescile tabi tutulmaları ve benzeri hususlar gözönünde tutularak;

A- Yem imal eden kuruluşların, dolayısiyle yem imali ve pazarlama faaliyetlerinin memleket ve çiftçi ihtiyaçları doğrultusunda, sürekli olarak geliştirilmesini,

B- Yem imalâthane ve fabrikalarının tesis ve işletmeleri sırasında vaki olabilecek teknik ve ekonomik yanılmaları, eksiklik ve aksaklıkları giderme ve bu suretle hem imalatçıların hem de çiftçi ve memleket çıkarlarının üstün düzeyde tutulmasını,

C- Yemlerin belli norm ve standartlara uygun, garantili olarak ve dengeli fiyatlarla, kolaylıkla temin şartlarını, gerçekleştirecek hükümleri açık ve seçik bir şekilde belirtmek amacı ile hazırlanmıştır.

**KAPSAM:**

MADDE 3. Bu Yönetmelik; ticarete arzedilecek yemlerin:

1. Tariflerini, sınıflandırılmalarını, norm ve standartlarla ilgili işlemlerini,
2. Beyan, tescil, ruhsat ve kontrol işlerini,
3. Laboratuvarlarda muayene ve analiz işlerini,
4. Laboratuvar analiz metodlarını,
5. İmal edildikleri işletmelerin tabi olacakları asgari teknik ve sağlık şartlarını,
6. Depolama ve satışa arzetme yerlerinin ruhsat için tabi olacakları şartları,
7. İmal ruhsatları, satış fiyatları, ithal ve ihraç işlemleri ile kanunda yer alan diğer hükümleri,

ve Yem Tescil ve Kontrol Dairesinin kuruluş şeklini kapsar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## BÖLÜM II
## TARİFLER VE SINIFLANDIRMA

### TARİFLER:

MADDE 4. Yem Kanununda ve bu Yönetmelikte geçen başlıca deyim ve terimlerin anlamları aşağıda gösterilmiştir.

Bakanlık: Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanlığını,

Daire: Yem Tescil ve Kontrol İşleri Dairesini,

Ekip: Ruhsata tabi yem imal eden işletmelerin depo ve satış yerlerinin mahallinde denetimi ve kontrolu için görevlendirilen yem konusunda eğitim görmüş biri sağlık hizmetleri sınıfından Veteriner Hekim, diğer ikisi teknik hizmetler sınıfından Ziraat Yüksek Mühendisi olmak üzere 3 (üç) kişilik Kontrolörler Kurulunu, ifade eder.

Yem: Madde ve enerji bakımından hayvanın yaşama ve verim ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile ve belli sınır ve şartlarda yedirdiği zaman hayvan sağlığına zararlı olmayan, hayvanlar tarafından faydalanabilecek durumdaki organik ve inorganik maddeler veya bunların karışımlarıdır.

**Beyan:** Ticarete arz edilecek yemlerde değer tayinine esas olan temel besin maddeleri oranlarının ve form (1) de bildirilen hususların yazılı olarak belirtilmesidir.

**Ruhsat:** Ticarete arz edilmek için yem imal etmek üzere kurulan işletmelere asgari teknik ve sağlık şartlarının haiz olmaları halinde Bakanlıkça verilen yem imal belgesidir.

**Tescil:** Beyana tabi olan yemlerin; ihtiva ettikleri her türlü maddelerin adları, yemin ticari adı, çeşidi, değer tayinine esas olacak temel besin maddeleri kapsamı bakımından norm veya standartlarına uygun olmaları halinde Bakanlıkça ilgili kütüğe kaydedilmesidir.

**Kontrol:** Yem imal eden işletmeler ile yem depolama ve satışa arz etme yerlerinin asgari teknik ve sağlık şartları yönünden denetimi ile yemlerin beyan ve tescile uygunluklarını tespit için yapılan fiziksel, kimyasal ve gerektiğinde biyolojik muayene ve analizlerdir.

**Temel besin maddeleri:** Yemlerin bileşiminde bulunan ve değer ayirine esas olan ham protein, ham yağ, ham selüloz, azotsuz öz maddeler, kalsiyum, fosfor ve benzeri gibi mineraller, vitaminler ve benzeri besin maddeleridir.

**Analiz:** Beyan ve tescile tabi yemlerde Bakanlığın görevlendirdiği laboratuvarlarda veya göstereceği referans laboratuvarında, Bakanlıkça belirtilen metodlar çerçevesinde, uygulanan kimyasal, fiziksel ve biyolojik işlemlerdir.

**Referans laboratuvarı:** 1'inci analize itiraz vukuunda kesin sonucu verecek analizi yapan laboratuvardır.

**Yem örneği (numunesi):** Analiz için ilgili laboratuvara gönderilmek üzere Bakanlığın görevli ve yetkili kıldığı kimseler tarafından depodan, fabrikadan, satış

yerinden, tüketici ambarından, usulüne göre alınarak bir ambalaj içine konulmuş, ağzı mühürlenmiş ve durumu bir tutanakla tespit edilmiş olan yemlerdir.

**Sınıflandırma:**

MADDE 5. Yem Kanunundaki sınıflandırmaya göre Yönetmelik kapsamına alınan yem çeşitleri aşağıda gösterilmiştir.

**I- Kökeni bitkisel olan yemler :**

Yaş ve kuru olarak doğrudan doğruya kullanılmaya elverişli olan her nevi otlar ile öğütülmemiş dane yemler, kök, yumru, meyve, saman, silaj yemleri ve benzeri bitkisel yemlerdir.

Bunların grupları ve adları aşağıda gösterilmiştir.

1. Yeşil Yemler:

Taze olarak, doğrudan doğruya veya parçalanarak hayvan beslenmesinde kullanılan aşağıda yazılı buğdaygil, baklagil ve diğer familyalara ait yeşil yemler bu guruba girerler.

Buğday hasılı, - Arpa hasılı, - Çavdar hasılı, - Yulaf hasılı, - Darı hasılı, - Mısır hasılı, - Kültürü yapılan diğer buğdaygil yeşil yem bitkileri, - her türlü yonca, - her türlü bakla, - her türlü ürül, - yeşil liğ, - yeşil burçak, - korunga (evliya otu), - yeşil bezelye, - yeşil soya fasulvesi, - ayçiçeği hasılı, -çayır otları, - yemlik lâhana ve yaprakları, - yemlik ebegümeci, - havuç yaprakları, - hayvan pancarı yaprakları, - şeker pancarı yaprakları, - yer elması yaprakları, - hardal bitki parçaları, - deniz yosunları v. b. yeşil yemler.

2. Kuru otlar:

Buğdaygil, baklagil ve diğer familyalara ait yeşil yemlerin tabii yollarla kurutulmalarıyla elde edilen ve doğrudan doğruya veya parçalanıp kıyılarak hayvan beslenmesinde kullanılan sap ve yapraklardır.

3. Sun'i kurutulmuş otlar:

Buğdaygil, baklagil ve diğer familyalara ait değerli yeşil yemlerin körpe halde biçilip, sıcak hava akımında kurutulmasiyle elde edilen yemlerdir.

Sun'i kurutulmuş otlar:

Buğdaygil, baklagil ve diğer familyalara ait değerli yeşil yemlerin körpe halde biçilip, sıcak hava akımında kurutulmasiyle elde edilen yemlerdir.

Sun'i kurutulmuş otlar; Kilogramında 150 mg'ın üzerinde karotin, 180 gr'ın üzerinde ham protein ve 250 gr'ın altınd selüloz ihtiva etmeleri halinde kesif yem sayılırlar.

4. Saman, kavuz, kılıf ve kabukları:

Kültüre alınan ve alınmayan buğdaygil, baklagil ve diğer familyalara ait bitkilerin tohum ve meyveleri elde edilirken harmandan arta kalan aşağıda adları yazılı saman, kavuz, kılfı, kabuk v.b. kalıntılardır.

Arpa samanı, - buğday samanı ve kavuzu, - çavdar samanı ve kavuzu, - yulaf samanı ve kavuzu, - Mısır samanı ve koçanı, - çeltik samanı ve kavuzu, -darı samanı ve kavuzu, - gernik ve kaplıca samanları, - kuşyemi samanı, - her türlü bakla samanı

ve kılıfı, - Bezelye samanı ve kılıfı, - burçak, fiğ samanları ve kılıfı, - fasulye ve börülce samanları, - mercimek samanı ve kılıfı, - nohut samanı, - soya fasulyesi samanı ve kılıfı, - üçgül ve yonca samanları, - yer fıstığı samanı, - ayçiçeği samanı ve tablası, - pamuk tohumu kabuğu (çiğit kabuğu - kapçık), - keten samanı ve kavuzu, - kolza samanı v.b. saman, kavuz, kılıf ve kabuklar bu gruba girerler.

5. Sap ve yapraklar:

Yeşil yemlerin kurutulmuş olan sap ve yaprakları bu gruba girerler.

6. Ekşitilmiş (silaj - silo) yemler:

Yeşil yemlerin ve suca zengin diğer yemlerin uzun süre muhafazasını sağlamak üzere, belirli şartlarda bir fermantasyon devresi geçirmeleri sonucu elde edilen aşağıda gösterilen yemlerdir.

Yonca silajı, - mısır silajı, - (mısır - baklagil) silajı, - (Çayır üçgülü - çimen) silajı, - (fiğ - çavdar) silajı, - (şeker pancarı - hayvan pançarı) silajı - (fiğ - yulaf - çavdar silajı) v.b. silaj yemler bu gruba girerler.

7. Kök veya Yumru yemler:

Yedek besin maddelerini köklerinde veya toprak altı dallarında depo eden ve doğrudan doğruya veya parçalanarak hayvanlara yedirilen, suca zengin yemler ile insan yiyeceği özelliğini kaybetmiş aşağıda gösterilen kök ve yumrulardır.

Hayvan pancarı, - şalgam, - patates, - tatlı patates v.b. kök ve yumru yemler.

8. Dane yemler ve meyveler:

Doğrudan doğruya, kırılarak veya öğütülerek hayvanlara yedirilen buğdaygil, baklagil ve diğer familyalara ait tohum, dane ve meyveler ile insan yiyeceği olarak kullanılma özelliğinde olmayan aşağıda gösterilen tohum, dane ve meyveler bu gruba girerler.

Her türlü buğday, - arpa, - çavdar, - çeltik, - her türlü darı, - gernik, - kaplıca, - mısır, - yulaf, - her türlü bakla, - yem bezelyesi, - börülce, - burçak, - kara fasulye (cilbant), - mürdümük, - her türlü fiğ, - nohut (standart dışı), - yer fıstığı (standart dışı), - aspir, - kayın fıstığı, - pamuk tohumu (çiğit), - at kestanesi, - meşe palamutu, - keçi boynuzu, - kabak ve insan yiyeceği olarak kullanılmayan diğer dane ve meyveler.

**II- Kökeni bitkisel olan sanayi kalıntıları:**

Bunlar; bazı bitkisel ürünlerin işlenmesi sırasında elde olunan un , nişasta, bira, şeker, bitkisel yağ ve benzeri sanayinin kalıntıları olarak ortaya çıkan ve yem olarak kullanılabilen maddelerle öğütülmüş her türlü bitkisel yemlerdir.

1. Değirmencilik kalıntıları:

Bunlar; değirmenlerde işlenen danelerin eleme ve soyulmalarından başlayarak un haline gelinceye kadar geçen safhalarda elde edilen aşağıda adları yazılı kalıntılardır.

Buğday kepeği ve razmolu, - bonkalite, - bulgur kepeği, - yulaf ezmesi, - çavdar kepeği, - mısır kepeği, - pirinç kepeği, - baklagil kepekleri v.b. ezme ve kepekler.

2. Nişastacılık Sanayii kalıntıları:

Nişastaca zengin ürünlerden nişasta elde edildikten sonra arta kalan aşağıda adları yazılı kalıntılar bu gruba girerler. Bunlar taze olarak veya kurutularak hayvanlara yedirilirler.

Buğday posası, - buğday şilempesi, - mısır posası, - mısır şilempesi, - mısır gluten yemi (mısır grizi), - mısır gluten unu (mısır protcini), - mısır özü (mısır embriyosu) küspesi, - patates posası, - patates şilempesi v.b. nişastacılık kalıntıları.

3. Fermantasyon sanayii kalıntıları:

3.1. Biracılık sanayii kalıntıları:

Biranın yapımı sırasında elde olunan aşağıda adları yazılı kalıntılardır.

Malt çimi, - malt posası, - bira mayası, - şerbetçi otu posası v.b. biracılık kalıntıları.

3.2. Alkol sanayii kalıntıları:

Alkol ve alkollü içkilerin elde edilmesi sırasında arta kalan, doğrudan doğruya veya kurutularak hayvanlara yedirilen posalar bu gruba girerler.

Melâs mayası (ispirto mayası) v.b. alkol sanayii kalıntıları gibi.

3.3. Şarapçılık sanayii kalıntıları:

Şarap imali sırasında elde edilen aşağıda adları yazılı kalıntılar bu gruba girerler.

Üzüm cibresi, - şarap mayası, - elma posası v.b. posa cibreler gibi.

4. Şeker Sanayii kalıntıları:

Şeker pancarı veya kamışından şeker üretilirken elde edilen kalıntılardır.

Şeker pancarı posası veya talaşı, - şeker kamışı posası veya talaşı, - melâslı şeker pancarı posası, - melâs v.b. şeker sanayii kalıntıları, bu gruba girerler.

5. Yağ sanayii kalıntıları:

Yağlı tohumlardan yağ elde edildikten sonra arta kalan aşağıda adları yazılı kalıntılardır.

Ayçiçeği tohumu küspesi, - pamuk tohumu (çiğit) küspesi, - haşhaş tohumu küspesi, - keten tohumu küspesi, - kendir tohumu küspesi, - soya fasulyesi küspesi, - susam tohumu küspesi, - yer fıstığı küspesi, - fındık ve ceviz küspeleri, - aspir tohumu küspesi, - tütün tohumu küspesi, - kolza küspesi v.b. yağ sanayii kalıntıları gibi.

6. Diğer Bitkisel sanayii artıkları:

Marmelât, meyve suyu, salça v.b. mamuller elde edildikten sonra arta kalan kalıntılardır.

Portakal ve turunçgil posaları, - elma posası, - çilek posası, - domates posası v.b. diğer bitkisel sanayii kalıntıları bu gruba girerler.

**III- Kökeni hayvansal olan yemler:**

Kadavraların, hayvan organlarının ve hayvansal ürünlerin özel surette kurutulması ve öğütülmesinden elde olunan et unu, etkemik unu, kemik unu, kadavra unu ve balık unu ile süt ve süt sanayii kalıntıları, mezbaha kalıntıları, deniz hayvanlarından elde olunan v.b. yemlerdir.

1. Süt ve süt sanayii kalıntıları:

Yağlı ve yağsız (yavan) süt tozu, - yayık altı, - peynir suyu v.b. kalıntılardır.

2. Mezbaha kalıntıları:

Kan unu, - et unu, - et kemik unu, - kemik unu, - karaciğer unu, - kadavra unu, - yemlik et konserveleri, - tavuk mezbaha kalıntı unları v.b. mezbaha kalıntıları bu gruba girerler.

3. Deniz, Göl, Nehir Hayvanlarından elde olunan yemler:

Her türlü balık unu, - her türlü balık yağı (insan tedavi ve beslenmesinde kullanılan hariç), - her türlü balık karaciğer unu v.b. deniz hayvanlarından elde edilen yemler.

**IV- Mineral yemler:**

Yalnız yem sanayiinde ve hayvan beslenmesinde kullanılan belli başlıları aşağıda gösterilen kalsiyum, fosfor, sodyum gibi makro elementlerin ve demir, bakır, çinko gibi iz elementlerin tuzları veya diğer bileşikleri ile amonyum tuzları ve benzeri maddeler veya bunların karışımlarıdır.

Sentetik bir madde olan organik yapılıştaki üre de bu grupta yer almaktadır.

Sodyum klorür (yemek tuzu), - sodyum molibdat, - sodyum bikarbonat, - sodyum iyodür, - sodyum selenit, - sodyum selanat, - kalsiyum asetat, - kalsiyum asetoklorit, - kalsiyum klorit, - kalsiyum fumorat, -kalsiyum glikonat, - kalsiyum laktat, - kalsiyum sülfat (jips), - kireç taşı, - mermer tozu (kalsiyum karbonat), - kalsiyum magnezyum fosfat - mono, di, tri kalsiyum fosfat - kalsiyum iyodat, - kalsiyum molidat, - deniz hayvanlarının kabukları, - kemik kömürü, kemik külü, - mağnezyum karbonat, - magnezyum sitrat, - magnezyum fumorat, - mağnezyum glikonat, - mağnezyum laktat, - mağnezyum oksit, - mağnezum sülfat, - mono di-tri mağnezyum fosfat, - demir-2 karbonat, - demir-2 fumarat, - demir sülfat, - kobalt asetat, - kobalt klorit, - kobalt nitrat, - kobalt sulfat, - bakır iyodür, - bakır asetat, - bakır karbonat, - bakır-2 oksit, - bakır sulfat (göztaşı), - potasyum iyodat, - mangan-2 karbonat, - mangan-2 oksit, - mangan-2 sülfat, - amanyum molibdat, - molibden oksit, - çinko asetat, - çinko karbonat, - çinko oksit, - çinko sülfat, - sentetik üre v.b. mineral yemler.

**V- Yemlik preparatlar:**

Kimyasal analiz, sentez veya istihraç (extraction) yolları ile, fabrikasyon şeklinde elde edilen ve yemin değerini, organizmada değerlendirilmesini arttırmaya yardım edebilecek nitelikteki müstahzarlar ile antibiyotik, hormon ve vitaminler gibi katkı meddelerini ihtiva eden yemlerdir.

Hayvan hastalıklarının tedavisi veya önlenmesi maksadı ile kullanılan sülfamit, antibiyotik, hormon ve vitaminler gibi ilaç ve benzeri maddeler bu grup dışında sayılırlar.

**VI- Karma yemler:**

Çeşitli yemlerin norm veya standardına uygun olarak karıştırılması ile elde edilen yemlerdir.

İnce, pelet veya granüle kanatlı ve evcil hayvan yemleri,

İnce, pelet veya granüle küçükbaş hayvan yemleri,

İnce, pelet veya granüle büyükbaş hayvan yemleri,

İnce, pelet veya granüle laboratuvar hayvan yemleri,

İnce, pelet veya granüle balık yemleri ile diğer hayvan karma yemleri bu gruba girer.

Bu yemlere; Ekli 3 No.lu listede isimleri bulunan maddeler katılamaz.

Bu bölümdeki sınıflandırmaya dahil yem çeşitlerinden bazılarını çıkarmaya veya yenilerini eklemeye Bakanlık yetkilidir.

## BÖLÜM III

## BEYAN, TESCİL, RUHSAT VE KONTROL İŞLERİ

**Beyan işlemi:**

MADDE 6. Bu Yönetmeliğe ekli 1 No.lu listede isimleri yazılı yemleri satış için imal eden resmi ve özel işletme ve kurumlar; yemlerinin içinde bulunan ve değer tayinine esas olan temel besin maddeleri oranlarını ve karışıma giren yemlerin adlarını Yönetmelik ekindeki Form (1) beyannamesine göre Bakanlığa bildirmek ve beyanla ilgili işlemlerini satışa başlamadan önce bitirmek zorundadırlar.

Beyan işlemi; Form (1) e uygun beyannamenin Bakanlığa bir belge karşılığında teslim edilmesi ile tamamlanmış olur.

**Beyan şekli:**

MADDE 7 . 1.No.lu listede gösterilen;

a) Yemlerden her birinin karşısında, o yemin değer tayinine esas olan besin maddelerinden hangilerinin oranları veya miktarlarının beyan edileceği (X) işareti ile gösterilmiştir.

b) Yemlerin beyanında; bu yemler içerisinde TSE tarafından standartdı yapılmış olanlar varsa, beyan olunacak temel besin maddeleri ve diğer özellikler bu standartlarda tespit edilen sınırlar içinde olmak zorundadır.

c) Yemleri beyan edecek kişiler, hizasında (X) işareti bulunan değer tayinine esas olan temel besin maddelerini bildirmek zorundadırlar.

Bu yemleri imal edenler isterlerse başka maddeleri de beyan edebilirler. Ancak yapılan kontrolarda beyan edilen tüm maddeler aranır.

Beyanda belirtilecek bilgiler :

MADDE 8. Beyana tabi yemlerin ambalajlı satışlarında; Ambalaj üzerinde veya etiketinde, ambalajsız satışlarda ise, 100 kg. dan fazla olan satışlar için satıcı tarafından verilecek garanti belgesinde, aşağıda yazılı bilgilerin bulunması zorunludur.

a) İmalâtçı veya satıcının isim ve açık adresi,

b) Varsa firmanın amblemi ve telefon No.su,

c) Yemin adı ve imâl tarihi,

d) Yemin 7'nci maddeye göre beyan edilen temel besin maddelerinin ayrı ayrı oranları veya miktarları,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

e) Beyanın tarih ve No.su,

f) Ambalaj içindeki yemin net ağırlığı,

g) Kullanma tarifnamesi (Mineral yemler ve yemlik preparatlarc için),

h) Son kullanma tarihi (Gerekli görülenler için),

**Etiket ve Belgeler :**

MADDE 9. Etiket ve garanti belgelerin boyutları, 8 x 15 cm. den daha küçük olamaz. Ambalaj üzerinde, etikette veya garanti belgesinde verilmesi gereken bilgilerin okunaklı, silintisiz, kazıntısız ve kolay anlaşılabilir olması zorunludur.

Etiket ve garanti belgelerinde tüketiciyi aldatıcı mahiyette şekil, resim ve yazılar yer alamaz.

**Tescil ile ilgili beyan:**

MADDE 10. Bu Yönetmeliğe ekli 2 N.lu listede adları yazılı olanlar.

a) Yemleri satış için imâl eden resmi ve özel işletme ve kurumlar; yemlerin içinde bulunan ve değer tayinine esas olan temel besin maddelerinin oranlarını ve karışıma giren yemlerin adlarını, en az en çok oranları ile miktarlarını yahut en az en çok oranları ve miktarlarını yemin ticaret adını ve nev'ini yönetmelik ekindeki Form (2) beyannameye göre Bakanlığa bildirmek ve tescil ile ilgili işlemleri satışa geçmeden önce bitirmek zorundadır.

b) Tescile tabi yemlerden herbirinin karşısında o yemin değer tayinine esas olan temel besin maddeleri ile verilecek diğer bigilerden hangilerinin oranları veya miktarlarının bildirileceği (X) işareti ile gösterilmiştir.

c) Tescile tabi yemler için tanzim olunan (Form 2) beyanname kapalı ve mühürlü bir zarf içerisinde ve bir belge mukabilinde Bakanlığa teslim edilir veya iadeli taahhütlü olarak posta ile gönderilir.

Bu beyannameler, görevli ve yetkili kılınan memurlarla, yemi imal edecek firmanın yetkilileri dışında, herkese gizlidir. Gizliliğin sağlanması için Bakanlıkça gereken bütün tedbirler alınır.

**Tescil işlemi:**

MADDE 11. Dairece form 2 beyannamesi, ilgililer huzurunda ve gizlilik tedbirleri alınarak, açılır. Tescile tabi yemin beyanı, yönetmelik ekindeki çeşitli karma yemlerin normlarını gösteren tablolarla karşılaştırılır.Beyanın bu normlara uygun olması halinde beyan olunan bilgiler, Dairedeki kütüğe kaydedilir.

Tescile tabi yemin ilgili kütüğe kaydedilmesi ile tescil işlemi tamamlanmış sayılır ve keyfiyet taahhütlü bir mektupla imalâtçıya duyurulur.

Beyanın (bilgilerin) normlara uymaması halinde o yem tescil edilmez ve durum imalâtçıya aynı şekilde en kısa sürede duyurulur.

**Liste ve tablolarda değişiklik:**

MADDE 12. Hayvan besleme biliminde, yem imal teknolojisinde, ham madde üretiminde ve benzeri konularda meydana gelen temel değişme ve gelişmelere göre, Bakanlık,

a) Yönetmeliğe ekli 1 ve 2 No.lu listelerde,

b) 2 No.lu beyanname formunda,

c) 1-11 No.lu norm cetvellerinde,

gereken değişiklikleri yapar, yapılan değişiklikler her yıl Haziran ayında resmi tebliğler halinde ilân olunur.

İlgililere hemen duyurulması gereken değişikliklere gidilmek zorunluluğunda Haziran ayı beklenmiyebilir. Bu takdirde resmi tebliğ 15 gün aralıkla iki defa ilân olunur.

Normlardaki değişikliklerin ilânı tarihinden itibaren 3 ay içinde beyan ve tescil işlemleri yeniden yapılır.

**Ambalaj ve etiketler:**

MADDE 13. Tescile tabi yemler ambalajsız olarak alınıp satılamazlar. Her ambalajda, ambalaj üzerinde veya etiketinde,

a) İmalâtçı firmanın açık adresi, varsa telefon No.su, amblemi,

b) Yemin nev'i ve tescil ettirilen ticari adı,

c) Tescilin tarih ve No.su,

d) 8 inci maddeye göre verilmesi zorunlu bilgilerden temel besin maddelerinin oranları veya miktarları ile karışıma giren yemlerin ve katkı maddelerinin adları,

e) Ambalaj içindeki yemin net ağırlığı,

f) Yemin yedirileceği hayvanların türü ve yaşı,

g) Yemin imal tarihinin, açık, okunaklı silinmeyecek ve ambalajdan ayrılmayacak bir şekilde yazılması zorunludur.

**Ambalajsız satışlar:**

MADDE 14. İmalâtçı firma ile alıcı arasında özel anlaşma vukuunda ve yemin hiçbir surette başka el değiştirmemesi şartı ile ambalajsız satışa müsaade edilir. İmalâtçı bu satışlarda 8 inci maddede yazılı bilgileri ihtiva eden bir garanti belgesini alıcıya ve alıcı da yemi başkasına devretmeyeceğine veya satmayacağına dair bir belgeyi satıcıya vermek zorundadır.

**İthal edilecek yemler:**

MADDE 15. Yabancı ülkelerden ithal edilecek tescile tabi yemler hakkında da Türkiye'de imal edilen yemlerin tescil ile ilgili hükümleri uygulanır.

**Ruhsat alma zorunluğu:**

MADDE 16. Yem Kanunu kapsamına giren ve bu yönetmeliğin 5 inci maddesinde detaylı şekilde gösterilen yemlerden;

a) Kökeni hayvansal olan yemler,

b) Mineral yemler,

c) Yemlik preparatlar,

d) Karma yemler,

sınıflarına girenleri satış için imal edecek resmi ve özel işletme ve kurumlar, yem imalâtına geçmeden önce Bakanlıktan ruhsat (Yem İmal Belgesi) almak zorundadırlar.

**Başvurma:**

MADDE 17. İşletme ve kurumlar; satış için yem imalâtına geçmeden önce yemin imal edildiği fabrika veya imalâthanenin teknolojik sıraya göre tüm yapı ve tesis detaylarını gösterir projesini, vaziyet planını ve ilgili diğer belgeleri bir dilekçeye ekliyerek,

Bakanlıktan ruhsat isteminde bulunurlar.

Ruhsat verilmesi için istemde bulunan işletme ve kurumların ham ve mamul madde depoları dahil her türlü yapı ve tesislerinin tamamlanmış ve yem imalâtına hazır duruma getirilmiş olması şarttır.

**Yapılacak incelemeler:**

MADDE 18. Ruhsat istemi ile ilgili dilekçenin Bakanlığa intikalinden itibaren en geç 15 gün içinde Bakanlıkça görevlendirilen ekip, gerekli incelemeleri yapmak amacıyla, mahaline gönderlir.

Ekip; Bu yönetmelikte belirtilen esaslara göre, asgari teknik ve sağlık şartlarının mevcut olup olmadığını, işletmenin 1734 sayılı Kanunun örgördüğü kaliteli ve sağlıklı yem imali için gerekli tesislere ve donanımlara sahip bulunup bulunmadığını araştırır. Makinaların düzgün çalışıp çalışmadığını, sık arıza yapan mi'adlı aksamının yedeklerinin mevcut olup olmadığını, su, elektrik ve buhar tesisatının yeterliliğini, ham ve mamul madde depolarının uygunluğunu, aspiratörleri ve lüzumlu görülecek diğer hususları yerinde inceler.

Ekip, bu inceleme sonuçlarını rapor halinde en geç onbeş gün içinde Bakanlığa sunar.

**Belge verilmesi (ruhsat):**

MADDE 19. Satış için yem imal etmek üzere kurulan işletmelerin kurma iznine esas olmak şart ve vasıfların yerine getirildiği anlaşıldığı takdirde (Yem İmal Belgesi) verilir.

Bu şartların devamı süresinde verilen ruhsat geçerlidir. 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanununun Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına verdiği yetkiler saklıdır.

**Eksikliklerin bulunması hali:**

MADDE 20. Ruhsat talebinde bulunan işletmelerin kontrolünde eksiklikler tespit edilmişse, bu eksikliklerin ikmali için müracaat sahibine yeterli bir süre verilir ve bu sürenin sonunda kontrol ekibi tekrar görevlendirilir. Eksikliklerin tamamlandığının ekip raporu ile tevsiki halinde ruhsat verilir.

**İmalât ve kontrolleri:**

MADDE 21. Yem imal edebileceklerine dair kendilerine ruhsat verilen işletmeler; Bakanlığın ekipleri veya kontrolörleri tarafından yılda en az iki defa ve belli edilmeyen tarihlerde kontrol edilir.

Kontrolla görevlilere Bakanlıkça özel bir hüviyet belgesi verilir.

Ekipler veya kontrolörler yem imal, depolama ve satış yerlerine, kontrol ve numune almak maksadıyla izinsiz girebilirler. Bu yerlerin sahip veya temsilcileri, kendilerinden istenilen bilgileri vermeye, yem ve yemlerle ilgili maddeleri göstermeye ve kontrolu sağlayıcı tedbirleri almaya mecburdurlar. Özel ticari sırlar saklıdır.

Kontrol sırasında herhangi bir engelleme ile karşılaşan görevli ve yetkililer durumu bir tutanakla tespit eder ve gereği yapılmak üzere mahalli mülkiye amirine sunarak kendilerinden yardım isteğinde bulunurlar. Ayrıca bu durum Bakanlığa bildirilir.

**Laboratuvar kontrolleri:**

MADDE 22. Beyan ve tescile tabi yemlerin ticarete arz edilirken fiziksel, kimyasal, biyolojik muayene ve analizlere dayanan kontrolleri laboratuvarlarda Bakanlıkça yaptırılır.

Bakanlık, laboratuvara gönderilen numunelerin hangi işletmeye ait olduğunun gizli kalması için gerekli tedbirleri alır.

Şikayet halleri ile imalâtçısı tarafından formül değişikliği bildirilen karma yemlerin muayeneleri laboratuvarlarda öncelik ve ivedilikle yapılır.

**İthal sırasında kontrol:**

MADDE 23. Yem ithal etmek isteyenler, ithal edecekleri yemlerin normlara uyduğunu belirten belgeyi Bakanlığa bildirirler.

Memleketin bu yemlere ihtiyaç durumuna ve belgelerdeki bilgilerin yönetmelik hükümlerine uyması halinde bu yemlerin giriş gümrüğüne kadar ithaline izin verilir.

İthal sırasında;

a) Tescile tabi yemlerin ithalâtçıları tarafından verilen belgelerde bildirilen değer tayinine esas olan temel besin maddeleri oranları veya miktarları ile gerekiyorsa karışıma giren yem ve katkı maddelerinin isimleri ve oranları veya miktarları,

b) Beyana tabi yemlerin ithalâtçıları tarafından ibraz edilen belgelerde belirtilen değer tayinine esas olan temel besin maddeleri oranları veya miktarları ve sair nitelikleri,

Giriş Gümrüğünde, bu yönetmelik esaslarına göre, kontrolla yetkililer tarafından incelenir.

c) Beyan ve tescile tabi yemlerden gereğine göre nümüne alınarak laboratuvar muayenesine sevkedilir. Bu numuneler laboratuvarlarda öncelikle muayene ve analize tabi tutulur ve belgeler bir raporla tespit edilir.

Bu tetkik, muayene ve analiz sonuçları belgelerde belirtilenlere ve yönetmelik hükümlerine uyma halinde bu yemlerin gümrükten çıkarılmasına ve usulüne göre satışına izin verilir.

**İhraç sırasında kontrol:**

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MADDE 24. İhraç edilecek beyan ve tescile tabi yemlerin ihracatçısı tarafından gösterilen partilerinden usulüne göre numuneler alınır ve laboratuvarlara sevkedilir. Bu numunelerin laboratuvarlarda öncelikle yapılacak muayene ve analiz sonuçlarını belirten raporlar ihracatçının ibraz ettiği belgelerle tutarlı olması veya alıcı ülkenin istediği normlarla uyarlı bulunması halinde bu yemlerin ihracına izin verilir.

Çıkış gümrüğünde yapılan kontroller neticesinde beyan ve normlara uymamak veya bozuk olma gibi haller tespit edildiği takdirde ihraca izin verilmez. Gerektiğinde yem ve ihracatçı hakkında gereken kanuni işlemler yapılır.

**Kontrol sonuçlarına itiraz:**

MADDE 25. Kontrol için alınan yem numunelerinin muayene ve analiz sonuçları numunenin alınmasından itibaren en çok 15 gün içinde ilgililere yazılı olarak bildirilir.

İmalâtçı, ithalâtçı satıcı veya bunların kanuni temsilcileri muayene veya analiz sonuçlarına en geç 30 gün içinde itiraz edebilirler. Bu takdirde yeniden yapılacak muayene veya analiz Bakanlığın görevlendirdiği diğer bir laboratuvarda veya Ziraat yahut Veteriner Fakülteleri Laboratuvarlarında yaptırılır. Bu laboratuvarların verecekleri ikinci muayene veya analiz sonuçları en geç 30 gün içinde ilgililere bildirilir ve bu sonuçlara göre gereken işlem yapılır.

Referans laboratuvarlarında yaptırılacak muayene veya analizlerin ücreti itirazcı tarafından ödenir.

## BÖLÜM IV

## LABORATUVAR MUAYENE VE ANALİZLERİ

**Numune alma tekniği ve lüzumlu materyal:**

Madde 26. Yem Kanununa ve bu yönetmelik esaslarına göre yapılacak normal kontrollerde veya şikâyet hallerinde laboratuvarlara gönderilmek üzere alınacak yem numuneleri Bakanlığın yetkili ekip veya kontrolörleri veya görevlendirdiği kimseler tarafından alınırlar. Bunlar numunenin alınış ve gönderiliş usul ve esaslarından sorumludurlar. Gümrüklerdeki kontrollar da normal kontrol sayılır.

Alınacak numuneler karşılığında herhangi bir bedel ödenmez.

Ambalajlı satılmak zorunda olan yemlerden alınacak numuneler mutlak surette ambalajı açılmamış veya hasara uğramamış olanlardan alınırlar.

Numune alma teknikleri Bakanlıkça hazırlanıp yürürlüğe konulacak ayrı bir yönetmelikte belirtilir.

**Alınacak numune miktarları:**

MADDE 27. Yemlerden kontrol için alınacak numunelerin en az miktarları aşağıda gösterilmiştir:

a) Kökeni bitkisel olan yemler :Beheri 0,5 kg'dan 4 adet,
b) Bitkisel sanayii kalıntıları :Beheri 0,5 kg'dan 4 adet,

c) Kökeni hayvansal olan yemler :Beheri 0,5 kg'dan 4 adet,
d) Yemlik preparatlar
Saf :Beheri 50 gr'dan 4 adet,
Karma :Beheri 0,5 kg'dan 4 adet,
e) Mineral Yemler :Beheri 0,5 kg'dan 4 adet,
f) Karma Yemler :Beheri 0,5 kg'dan 4 adet,

--Biyolojik muayeneyi gerektiren hallerde yedirme için yeteri kadar numune alınır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**Numune ambalajları:**

MADDE 28. Numuneler, yemin özelliğine göre aşağıda yazılı ambalaj nev'ilerinden birine konur ve üzerlerine "Bu Yem Örneği Kontrol için Daire Tarafından Alınmıştır" ibaresi bulunan bir etiket yapıştırılır.

a) Kavanoz (cam, plastik şeffaf veya renkli)
b) Bez torba,
c) Naylon torba,
d) Teneke kutu,
e) Mukavva kutu,

Yemlerin niteliklerine göre bu ambalaj nev'ilerinden hangilerine ve ne şekilde konacağı 26'ncı maddede sözü geçen yönetmelikle belirtilir.

Bir yemden 4 adet numune alınır ve bu numuneler aynı türden ambalajlara konulur.

Nümune almak için lüzumlu materyal Bakanlıkça temin edilir.

**Numunelerin Bakanlığa gönderilmesi:**

MADDE 29. Ambalajlar, içlerindeki yemin değiştirilmesine imkân vermeyecek bir biçimde, kapatılıp mühürlenir. Durum örneği ekli ve Dairece herbiri üçer nüsha olarak matbu ciltler halinde önceden hazırlanan tutanağa geçirilir ve bu tutanak numuneyi alanlar, yemle ilgili şahıslar (imâlatçı,ithalâtçı, ihracatçı, satıcı veya alıcı ile varsa hazır bulunanlardan bir tanık) tarafından imzalanır. Üç nüsha halindeki tutanakların (3 üncü nüshası) dip koçanda kalır. Numunelerden biri tutanağın ikinci nüshası ile birlikte ilgilisine mahallinde teslim edilir. Geriya kalan üç nümune tutanağın birinci nüshası ile birlikte ayrı bir ambalaja konularak görevliler tarafından en kısa zamanda Daireye teslim edilir veya P.T.T. İdaresi yolu ile gönderilir.

**Numunelerin laboratuvara gönderilmesi:**

MADDE 30. Daire, gelen numunelere şifreli birer kod No. su yapıştırır ve bunlardan birini bir yazı ile muayene ve analiz için ilgili laboratuvara gönderir. Diğer numuneler tutanağı ile birlikte itiraz süresi sonuna kadar tanık numune olarak Dairede muhafaza edilir.

Yem numunelerinin, hangi imal işletmesine ait olduğu hususu analiz için görevli laboratuvardan gizli tutulur.

**Alıkonulan numuneler:**

MADDE 31. Analiz sonuçlarına süresi içinde itiraz edilmediği takdirde tanık numuneler Dairece uygun görülecek biçimde değerlendirilir veya imha edilir.

**Analiz metodları:**

MADDE 32. Beyan ve tescile tabi yemlerin laboratuvar analiz metodlarının;

a) İlkeleri,
b) Araç ve gereçleri,
c) Çalışma teknikleri,
d) Hesap şekli,

Dünyada en çok kullanılan ve ülkemiz şartlarına göre en geçerli bulunan metodlar gözönünde bulundurulmak suretiyle, Bakanlıkça tespit olunur ve tebliğler halinde ilgililere duyurulur.

Sözü edilen tebliğler bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden itibaren Resmi Gazete ile yayımlanmaya başlanır.

Gelişen bilim ve tekniğin gereklerine göre analiz metodlarında yapılacak değişiklikler, ilgili laboratuvarlara ve diğer ilgililere Bakanlıkça, en kısa sürede aynı usule göre duyurulur.

**Rapor düzenlenmesi:**

MADDE 33. Analiz sonuçları, analizi yapan laboratuvarlar tarafından Bakanlıkça hazırlanacak özel yönetmelikte belirtilecek şekil ve esaslara göre düzenlenecek raporla tespit edilir.

## BÖLÜM V

## YEM İMAL EDEN İŞLETMELERİN TABİ OLACAĞI ASGARİ TEKNİK VE SAĞLIK ŞARTLARI

Kökeni hayvansal olan yemleri imal eden işletmelerin asgari teknik koşulları:

MADDE 34. Kökeni hayvansal olan yemleri imal eden işletmelerde asgari teknik koşulları bakımından;

a) Parçalayıcı-Yıkayıcı (Hasher-Washer),
b) Kemik kırıcı,
c) Kan toplama tankı veya üstü kapalı kaplar,
d) Taşıyıcı,
e) Pişirme kazanı, (Rendering kazanı),
f) Jet Kondanse,
g) Sarnıç kazanı (Perkülatör),
h) Cendre (Pres),
i) Yağ Toplama dinlendirme tankı,
j) Kek kırıcı,
k) Öğütücü,

l) Emtia taşıma arabaları (kapaklı),

m) İşletmeye enerji sağlayan makinalar,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

n) Elek,

o) Yeteri kadar kova, gelberi, kürek, çuval taşıma arabası, tartı aleti, ambalaj malzemeleri, dikiş makinası veya çuval ağızlarının bağlanıp kurşunlanması için lüzümlu materyal, pülverizatör ve benzeri gibi ekipman ve makinalar, bulunur.

İşletmenin projesinde üreteceği yem çeşidine göre, yukarıda belirtilen ekipman ve makinalardan Bakanlıkça lüzum gösterilenlerin mutlak suretle bulundurulması zorunludur.

**Kökeni hayvansal olan yemleri imal eden işletmelerin asgari sağlık koşulları:**

MADDE 35. Kökeni hayvansal olan yemleri imal eden işletmeler, hayvan sağlığının emniyeti yönünden aşağıda belirtilen koşullara uyarlar:

a) İmalât kapasitesine yeter büyüklük ve hacimde, üstü kapalı, dış tesislerden muhafazalı, iş akımına uygun, yeter bölmeli yapılarda, Et Kombinası veya Mezbahaların uygun ve müstakil bölümlerinde kurulurlar.

Bu işletmelerde, işçilerin giyinme ve temizlenmeleri, hammaddenin depolanıp hazırlanması, üretim ve mamul madde depolanması için gerekli bölümler bulunur.

b) Bu işletmelerin etrafı duvar tel örgüsü ve benzeri tesislerle çevrilerek ve giriş-çıkışlarda dezenfeksiyon için gerekli tertibat alınır.

c) İşyerinin zemini ve duvarları fayans, mermer, mozayik, beton, dayanıklı boya v.b. gibi kolayca temizlenebilir yapıda olur. Çalışan personelin gerekli hallerde kullanması için işletmede antiseptik sıvılar ihtiva eden kaplar bulundurulur.

İşyerlerinde ısıtma, aydınlatma, havalandırma, basınçlı sıcak ve soğuk su tesisatı bulundurulur.

d) Pişirme kazanları haftada en az bir defa, işletmede kullanılan diğer bütün ekipman (motorlar hariç) her gün iş bitimini müteakip yıkanıp temizlenir.

e) Hammaddeler, hayvan sağlığını bozucu çeşitli mikroplarla bulaşık olabileceğinden, hammadde depolama ve hazırlama bölümü ile diğer bölümler ve özellikle mamul madde deposu arasında mikropların taşınmasını önleyici tedbirler alınır.

f) İşyerinde kullanılan madeni araç, gereç ve makinaların (motorlar hariç) paslanmaz çelikten veya galvanizli saçtan imal edilmiş olması gerekir.

Her bölümde kullanılan araç ve gereçlerin üzerlerine hangi kısıma ait oldukları yazılır.

g) İşyerlerinde çalışan personelin en az altı ayda bir sağlık kontrolları yaptırılır ve kontrol sonuçları muhafaza edilir, işyerinde bir ecza dolabı bulundurulur.

**Mineral yemler ve yemlik preparatlar imal eden işletmelerin asgari teknik koşulları :**

MADDE 36. Mineral Yemler ve Yemlik Preparatlar İmal Eden İşletmeler, aşağıda belirtilen teknik koşullara uyarlar :

a) İşletme kapasitesine yeterli büyüklükteki bir binada veya ilâç fabrikalarının uygun bir yerinde kurulurlar.

b) Bu işletmelerde imal olunan mineral yem veya yemlik preparatın özelliğine göre karışıma girecek dolgu ve katkı maddeleri ile aktif maddelerin, özellikle vitaminlerin, antibiyotiklerin, mineraller ve benzerlerinin bozulmadan ve aktivitelerini kaybetmeden muhafazasına elverişli hammadde depolama yerleri ile karıştırma, gerektiğinde karışımın depolanması, ambalajlama ve sevk için ayrı bölümler bulunur.

c) Karıştırma bölümünde; bir ön karıştırıcı (premixer) ile işletmenin büyüklüğüne göre değişik kapasitede bir veya daha fazla karıştırıcı (mixer) ve Mixer'den çıkan karışımın el değmeden silolara sevk etme tesisatı bulunur.

d) Ambalajlama bölümünde; hassas tartı aleti, mamulün özelliğine uygun ambalaj malzemesi ile etiketleme ve ambalaj kapatma ekipmanı bulunur ve karışım silolardan ambalajlara el değmeden doldurulur.

Ambalajlar, içindeki mamulün özelliğini ve aktivitesini bozmayacak veya bozulmasını önleyecek nitelik taşır.

e) Yalama taşı şeklinde katı olarak piyasaya sürülen mamüller için gerekli presleme ve fırınlama donanımı, ayrı bir yerde veya karıştırma bölümünde bulunur.

**Mineral yem ve yemlik preparat imal eden işletmelerin asgari sağlık koşulları:**

MADDE 37. Mineral yem ve Yemlik Preparat imal eden işletmelerde aşağıdaki sağlık koşullarına uyulur:

a) İşletmede çalışan işçilerin soyunmaları, tekmizlenmeleri ve işletmece verilecek temiz iş elbiselerini giyinmeleri için gerekli bölümler işletme girişinde bulunurlar.

b) İşletmede toz ve tozlanmayı önleyici tertibat alınır ve çalışan işçiler her altı ayda bir genel sağlık kontrolünden geçirilir.

c) İşletmede kullanılan alet ve ekipman sık sık temizlenip dezenfekte edilir.

d) İşletmenin zemini ve duvarları kolayca temizlenebilir, dayanıklı bir malzeme ile kaplanır ve sık sık temizlenir.

**Karma yemleri imal eden fabrika ve işletmelerin asgari teknik koşulları:**

MADDE 38. Karma yem imal eden fabrika ve işletmelerin tabi olacağı asgari teknik koşullar aşağıda gösterilmiştir:

a) Bu fabrikalarda, işletmenin kapasitesine göre, yeterli miktar ve büyüklükte hammadde depoları ile hammaddenin tartılması için işletme girişinde bir baskül bulundurulur. Zorunlu hallerde ve iklim şartlarının elverdiği bölgelerde, tekniğine uygun olarak tesis edilen nodalar hammadde deposu kabul edilir.

b) Karma yem imalinde kullanılacak hammaddelerin toz, toprak, demir parçaları ve diğer yabancı maddelerden temizlenmesi için gerekli temizleme düzeni bulunur.

c) Dane yemlerin kırılması veya öğütülmesi için çeşitli çapta elekleri olan değirmen bulunur.

d) Hammaddelerin karıştırılması için uygun ve yeterli kapasitede mixer ile premix yapanlar için bir ön karıştırıcı (premixer) bulundurulur.

e) Melâs kullanılması halinde melâslama ünitesi ve pelet yem imal eden fabrikalarda peletleme ünitesi bulunur.

f) Ambalajlama ünitesinde hazırlanmış karma yem, el değmeden ambalajlara doldurulur, ambalajın sıhhatli tartısı için yeteri miktarda ayarlı tartı aleti bulundurulur ve ambalaj ağızları dikiş makinası ile, küçük paket yemler de bir yapışkan ile kapatılır.

g) Mamul madde ve premixlerin depolanması için uygun nitelikte ve birbirinden ayrı özel depolar bulunur.

h) Fabrikada melâslama ve peletleme üniteleri varsa, mutlaka melâs tankları ve peletleme için buhar kazanı bulundurulur. Buhar kazanı, üretilen pelet yem miktarına ve melâslamanın buhar ihtiyacına yeterli kapasitede olur.

i) Mamul yemlerin sevki için, mamul madde depoları çıkışında rampalar ve yükleme düzeni bulundurulur.

**Karma yemleri imal eden fabrika ve işletmelerin asgari sağlık koşulları:**

MADDE 39. Karma yem imal eden işletmelerin tabi olacağı asgari sağlık koşulları aşağıda gösterilmiştir:

a) Bu fabrikaların etrafı, dışardan tek ve çift tırnaklı hayvanlar ile kümes hayvanlarının giremiyeceği bir biçimde çevrili olacaktır. Ayrıca fabrika sahası dahilinde hiç bir hayvan yetiştiriciliği yapılmayacaktır.

b) Fabrikaya giriş ve çıkışlar belli kapılardan yapılacak, bu kapılarda (özellikle giriş kapısında) devamlı surette içinde desenfekten sıvı bulunan uygun beton çukurlar yapılacaktır.

c) Fabrikada çalışan işçiler ve aynı bölümde görevli memurlar, işletmeye dezenfekten sıvı ile ıslatılmış sünger ve benzeri paspas bulunan kapılardan girecektir.

d) İşçilerin soyunma, temizlenme ve giyinmeleri için yeterli büyüklükte bölmeler ve devamlı akar su bulunacaktır. İşçiler günlük elbise ve ayakkabılarını bu bölümde terkedip temiz iş kıyafetlerini giyeceklerdir.

e) İmalât bölümünde çalışan memurlar iş ayakkabısı ve elbise üzerine temiz iş gömleği giyeceklerdir.

f) İşçiler her altı ayda bir defa genel sağlık kontrolünden geçirilecektir.

g) İşletme içinde tozlanmayı ve pis suların etrafa yayılmasını önleyici tertibat alınacaktır.

h) Ham ve mamul madde depoları ile premixlerin muhafaza edildiği bölmelerde ambar zararlıları ve özellikle farelerle devamlı mücadele edilecektir. Bu mücadelede yemlerin zehirli maddelerle bulaşmasına imkân verilmeyecek şekilde tertibat alınacaktır.

i) Ham ve mamul madde depoları, nemsiz, serin, havalandırılabilir (karşılıklı tel kafesli pencereleri olan), sert zeminli, üstü akmayan yerler olacaktır.

k) Premixlerin (kendi imalâtı veya satın alınan) muhafazası için ayrılan odalar da aynı şekilde nemsiz, serin ve havalandırılabilir olacaktır.

l) İşletmenin bütün bölümleri (makine ve cihazlar hariç) kolayca dezenfekte edilebilir cinste olacak, gereğinde sık sık dezenfekte edilecektir.

m) Mamul madde ambalajında kullanılan kâğıt torbalar 30-50 Kg kapasitede olacak ve bir defa kullanıldıktan sonra işletmeye geri alınmayacaktır.

n) Bir defa kullanılmış olan ambalaj kapları fabrikalar tarafından ikinci defa kullanılamaz ve fabrikada bulundurulamaz.

Ancak bunların sağlam ve ikinci defa kullanılmaya elverişli durumda olanlarının garantili bir şekilde dezenfekte edilmiş olması halinde ikinci defa kullanılması mümkündür (1234 sayılı Hayvanların Sağlık Zabıtası Hakkında Kanun ve bu Kanuna bağlı Nizamname Hükümleri saklıdır).

Bu dezenfeksiyon işlemi fabrikalarca yapılabileceği gibi Bakanlığın müsaadesi ile başka kuruluşlarca da yapılabilir.

Bu bölümdeki sağlık koşulları bakımından, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına ve 1475 sayılı Kanunun da Çalışma Bakanlığına verdiği yetkiler saklıdır.

## BÖLÜM VI
## YEM DEPOLAMA VE SATIŞA ARZETME YERLERİ

**Tanım:**

MADDE 40. 1734 sayılı Yem Kanununun 10'uncu maddesinin son paragrafında yer alan yem depolama ve satışa arzetme yetkileri deyiminden; sözü geçen kanunun 7'inci maddesinde belirtilen kökeni hayvansal olan yemler, mineral yemler, yemlik preparatlar ile karma yemler gruplarına dahil olan yemleri alıp satma maksadıyla ruhsat verilmiş olan yerler anlaşılır.

**Ruhsat Koşulları:**

MADDE 41. Yem depolama ve satışa arzetme yerlerinin ruhsat alma bakımından tabi olacağı koşullar aşağıda gösterilmiştir:

a) Yem satış yerlerinin; zemini sert, nemsiz, aydınlık, havalandırılabilir, gerektiğinde kolayca dezenfekte edilebilir, çatısı, kapısı ve pencereleri sağlam olur.

b) Yem depolama yerleri; satış yerinin hemen bitişiğinde veya uzağında olabilirler. Ancak, bu yerler hiç bir surette hayvan barınaklarının ya da mezbahaların bitişiğinde olamazlar. Bunun gibi, yemlerin satışa arzedildiği yerler de hayvan barınaklarının ve mezbahalarının bitişiğinde olamazlar.

c) Yem depolama yerleri, teknik ve sağlık şartları bakımından; bu yönetmeliğin V'inci bölümünde yer alan karma yem imal eden işletmelerin mamul madde depolarının özelliklerini taşırlar. Ancak bunların zeminleri mutlaka tahta ızgara şeklinde inşa edilir.

d) Yem depolama yerlerinde ızgaralar üzerine istif edilen çuvallar sırt sırta yapışık olmaz ve istif yüksekliği beş sırayı geçmez.

Kokulu olan yemlerin kokularının birbirine sirayet etmemesi için gereken tertibat alınır.

e) Yem depolama ve satışa arzetme yerlerinde; her nev'i ehli ve vahşi hayvanlarla bunların yumurtaları, etleri, derileri ve sakatatı bulundurulamaz.

f) Yem satış yerlerinde Yem Kanununun 7'nci maddesinde belirtilen yemlerden başka hububat, değirmencilik artıkları gibi maddelerle, yemlerle temas etseler dahi hayvan sağlığına zararlı olmayacak maddelerin satışına müsaade edilir.

**Açık satış şartları:**

MADDE 42. Yem satış yerlerinde yemlerin orijinal ambalajları içinde satılmaları esastır. Açık ambalajdan yapılan perakende satışlarda ortaya çıkacak aksaklıklardan birinci derecede satıcı sorumludur. Ancak, yemin satış yerinde aynı yemin açılmamış ambalajından alınacak numunenin analizinde aynı aksaklık tespit edilirse birinci derecede imalâtçı sorumlu tutulur.

Açık ambalajlı perakende satışlar için, satıcı, yemin adını, imalâtçısını ve imal tarihini belli eden bir belgeyi alıcının isteği halinde vermek zorundadır.

**Ruhsat verilmesi:**

MADDE 43. Kanunun 7 nci maddesinde belirtilen yemlerin depolama ve satışa arz etme yerlerinin yukarıda belirtilen koşullara uyduğu Bakanlığın kontrolör veya ekipleri tarafından yapılan kontroller sonucunda anlaşıldığı takdirde buralar için, durumuna göre, birlikte veya ayrı ayrı kullanma ruhsatı verilir.

Bu ruhsat belli şartların devamı süresince geçerlidir.

## BÖLÜM VII

## TÜRLÜ HÜKÜMLER

**Fiyat tespiti:**

MADDE 44. Aşağıdaki hallerde: beyan ve tescile tabi yemlerin toptan ve perakende satış fiyatları, ilgili Bakanlıkların görüşleri alınmak suretiyle Bakanlıkça tespit ve ilân olunur.

a) Yemlerin maliyetine tesir eden faktörler muvacehesinde fiyatlarda anormal durumlar görülmesi,

b) Hükümetin politikası gereği olarak yem fiyatlarının belli bir seviyede tutulmasının zorunlu olması,

c) İthal ve ihraç edilen yemlerin fiyatlarında anormallik görülmesi.

Fiyat tespitleri sırasında satış için yem imal eden resmi ve özel işletme ve kurumların görüşleri de Bakanlıkça alınabilir.

**Fabrika kurma izni:**

MADDE 45. Yem Fabrikası kurmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler kuracakları fabrika ile ilgili müsaadeyi Yem Kanununun 17 nci maddesi uyarınca almak zorundadırlar. Yem fabrikası kurmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler, bu maksatla aşağıdaki belgelerle Bakanlığa müracaat ederler;

a) Fabrika kurulacak arazinin vaziyet planı,

b) Arazinin imar durumu (Organize sanayi bölgesi bulunan yerlerde yem fabrikaları öncelikle bu bölgede kurulur),

c) Fabrikanın yapı ve tesislerinin ihtiyaç programı,

d) Yerleşme planı,

e) Fizibilite etüdleriyle ilgili rapor.

Bakanlık, kurulacak fabrikanın kanunda ve bu yönetmelikte yer alan asgari teknik ve sağlık şartlarını, üretilecek yemlerin çeşitlerine göre, arz ve talep durumunu, inceleyerek gerekli kararı verir.

Bu incelemeler sonucunda; eksik ve aksaklıklar görülmesi halinde bunlar tamamlatılır. Tetkikler sonunda uygun görülen işletmelere kurma izni verilir. Bu izni almaksızın fabrika kuranlara Yem İmal Belgesi (Ruhsat) verilmez.

**İmalden vazgeçme:**

MADDE 46. Bakanlığa tescil ettirdikleri yemleri imalden veya ruhsat aldıkları halde yem imalinden vazgeçenler durumu en geç bir ay içerisinde yazılı olarak Bakanlığa bildirmekle yükümlüdürler. Bu takdirde tescil kaydı silinir ve Yem İmal Belgesi (Ruhsat) iptal edilir ve keyfiyet ilgiliye duyurulur.

Bu yükümlülüğe riayet edilmediğinin tespiti halinde de aynı işlem yapılır.

**Fabrika yönetimi:**

MADDE 47. Müdürleri Ziraat Yüksek Mühendisi veya Veteriner Hekim olmayan fabrikalardan, üretim kapasitesi 10 ton/gün kadar olanlar bir Ziraat Yüksk Mühendisi veya Veteriner Hekim danışman,

Üretim kapasitesi 10 ton/gün ve yukarı olanlar bir Ziraat Yüksek Mühendisi veya Veteriner Hekimi, İşletme Şefi veya Sorumlu Müdür (Teknik işlerden sorumlu) olarak istihdam etmek zorundadırlar. Halen işletme şefi veya sorumlu müdür olarak çalışanların hakları mahfuzdur.

Geçici madde - Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte yem imal eden, depolayan ve satan gerçek ve tüzel kişilerden;

a) Beyan ve tescile tabi yemlerin imalâtçıları, Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde beyan ve tescil ile ilgili işlemlerini bitirmek zorundadır.

b) Bu Yönetmeliğin 16 ncı maddesinde kayıtlı gruplara giren yemleri imal eden işletmeler Bakanlığa müracaat ederek Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde ruhsat almaya mecburdurlar.

c) Beyan ve tescile tabi yemleri depolayan ve satanlar, tescile tabi yemler için Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde, yalnız beyana tabi yemler için ise, Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren dokuz ay içinde Bakanlığa müracaat ederek ruhsatlarını almak zorundadırlar.

**Yürürlük:**

MADDE 48. Bu Yönetmelik yayımı gününde yürürlüğe girer.

**Yürütme:**

MADDE 49. Bu Yönetmeliği Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanı yürütür.

1 No.lu

## BEYANA TABİ YEMLER

**Yemlerdeki değer tayinine esas olan temel besin maddeleri (Analizi yapılabilen)**

| Yemin adı | Ham Protein (% en az) | Ham yağ (% en çok) | Ham selüloz (% en çok) | Su (% en çok) | Ham kül (% en çok) | Karotin (% en az) | Ca ve P (% en az) | NaCl (% en çok) | Karmadaki maddelerin ayrı ayrı isim ve miktarları |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. Yağlı tohum küspeleri | X | X | X | X | X | — | — | — | — |
| 2. Değirmencilik kalınt. | X | — | X | X | — | — | — | — | — |
| a) Pirinç kepeği | X | X | X | X | — | — | — | — | — |
| 3. Nişastacılık sanayii kalıntıları kuru | X | X | X | X | — | — | — | — | — |
| 4. Fermantasyon sanayi kalıntıları kuru | X | — | X | X | — | — | — | — | — |
| 5. Kurutulmuş yeşil yem unları | X | — | X | X | — | X | — | — | — |
| 6. Şeker sanayi kalıntıları (kurutulmuş) | X | — | — | X | — | — | — | — | — |
| 7. Kan unu | X | X | — | X | — | — | — | — | — |
| 8. Et unu | X | X | — | X | X | — | — | X | — |
| 9. Et-Kemik unu | X | X | — | X | X | — | X | X | — |
| 10. Kemik unu | — | X | — | X | — | — | X | — | — |
| 11. Balık unu | X | X | — | X | — | — | X | X | — |
| 12. Yemlik süt tozu ve süt sanayi kalıntıları (kuru) | X | X | — | X | — | — | — | — | — |
| 13. Yemlik Preparatlar (yem katkı maddeleri) | — | — | — | X | — | — | — | — | X |
| 14. Mineral yemler | — | — | — | X | — | — | — | — | X |
| 15. 2 No.lu listede bulunmayan her türlü karma yemler | X | X (en az) | X | X | X | — | — | — | — |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## 2 No.lu TESCİLE TABİ YEMLER

| | Değer tayinine esas temel besin maddeleri | | | | | | Diğer bilgiler | | | | | Karışıma giren ham maddelerin miktarı | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Ham Protein (% en az) | Ham % (en az) | Yağ % (en çok) | Ham selüloz (% en çok) | Su (% en çok) | Ham kül (% en çok) | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | (% en az) | (% en çok) |
| Kanatlı kümes hayvanları için imal edilen her türlü yemler | X | X | — | X | X | X | X | — | X | X | X | X | X |
| Süt yemi (Sığır-Koyun) | X | X | — | X | X | X | — | X | X | X | — | X | X |
| Besi yemi (Kuzu-Buzağı-Sığır-Koyun) | X | — | X | X | X | X | — | X | X | X | X | X | X |

1- Metabolik Enerji kül/kg (en az)
2- Nişasta birimi (kg)
3- Vitaminler mik/kg veya I.U.
4- Mineraller mik/kg veya yüzde (%)
5- Antibiyotik mik/kg veya yüzde (%)



MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## 3 No.lu LİSTE
## KARMA YEMLERE KATILMASI YASAK OLAN MADDELER

**A- Yasak olan maddeler (Grup olarak)**

1. Her çeşit sağlığa zararlı maddeler ve böyle maddeleri ihtiva eden yemler
2. Temizlenmemiş kalıntılar:
   a) Hububat, tohum temizleme ve (aspirasyon) kalıntıları
   b) Yem hazırlama ve işleme kalıntıları
3. Her çeşit ot (Sun'i kurutulmuşlar hariç) ve saman unları
4. Kes, kavuz ve kılçıkların her çeşidi (öğütülmüş olanlar da dahil)
5. Her çeşit kavuzlar ve öğütülmüşü (örneğin, darı ve pirinç kabukları)
6. Her çeşit kabuklu yemiş kabukları ve öğütülmüşü
7. Her çeşit odun unu
8. Meyve çekirdekleri ile üzüm çekirdekleri ve bunların işlenmemişleri veya ezme ve küspeleri
9. Deri, deri kalıntıları ve bunların öğütülmüşleri
10. Hayvan kılları,boynuz,tırnak ve bunların kalıntıları ile öğütülmüşleri
11. Toz ve süprüntüler
12. Çorba ve baharat hazırlama tuzlu kalıntıları ve bunların extraksiyonları.
13. Her türlü hormon ve antihormon preparatları

**B- Yasak olan münferit maddeler**

1. amuk tohumu kabukları (kapçık)
2. Palamut kabukları
3. Yer fıstığı kabukları
4. Keten sapları
5. Kenevir sapları
6. Öğütülmüş yulaf kavuzu
7. Öğütülmüş soya kabukları
8. Ketencik küspesi
9. Mısır koçanı (kırılmış veya un halinde), daneli mısır koçanlarının dahi öğütülmesi ve yemlere katılması yasaktır.
10. Zeytin çekirdeği, prina
11. Kolza kırması
12. Hind yağı tohumu küspesi
13. Pancar sapları (pancarların tohumlu sapları)
14. Melâs şilempesi, sülfit lavgesi (Koyulaştırılmış olsa dahi)
15. Deniz çayırotu (Zostera Marina)
16. Sarı hardal küspesi
17. Sarepta hardalı kalıntıları
18. Tütün tozu
19. % 10 fazla kül, iz miktardan fazla kükürt asidi ve sülfitler ihtiva eden şeker pancarı posası tozu

## FORM : 1
## BEYANA TABİ YEMLER İÇİN BEYANNAME

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Firma veya işletmenin adı ve açık adresi ile Tel. No.su :

Sahibi veya sorumlu yetkilisinin adı ve soyadı :

Beyan edilen yemin adı :

1 no. lu listedeki (X) işareti ile bağlantılı olarak beyan edilecek temel besin maddeleri :

| | |
|---|---|
| Ham protein | (% en az) : |
| Ham yağ | (% en çok) : |
| Ham yağ | (% en az) : |
| Ham selüloz | (% en çok) : |
| Su | (% en çok) : |
| Ham kül | (% en çok) : |
| Karotin | (% en az) : |
| Kalsiyum | (% en az) : |
| Fosfor | (% en az) : |
| Tuz - NaCl | (% en çok) : |

Yemin özelliğine göre beyanı ihtiyari olanlar :

Karmadaki miktarların ayrı ayrı isim ve miktarları veya oranları :

Varsa kaşe veya mühür Tarih İmza

## FORM : 2
## TESCİLE TABİ YEMLER İÇİN BEYANNAME

Yem imâl işletmesinin adı ve açık adresi ile Tel. No. su :

İşletme sahibi sorumlu yetkilisinin adı ve soyadı :

Tescil edilecek yemin cinsi ve türü :

Tescil edilecek yemin ticari adı :

2. No.lu listedeki (X) işareti ile bağlantılı olarak beyan edilecek temel besin maddeleri :

| | |
|---|---|
| Ham protein | (% en az) : |
| Ham yağ | (% en çok) : |
| Ham yağ | (% en az) : |
| Ham selüloz | (% en çok) : |
| Su | (% en çok) : |
| Ham kül | (% en çok) : |
| Metabolik Enerji Kal/kg. | (% en az) : |

Vitaminler Mineraller Antibiyotikler

Karmadaki bütün maddelerin ayrı ayrı isimleri en az en çok miktarları veya oranları :

Varsa kaşe veya mühür Tarih İmza

## KARMA YEM NORMLARI

| YEMİN Nev'i | Ticari Adı | Değer tayinine esas temel besin maddeleri oranları | Yemin ihtiva etmek zorunda olduğu katkı maddeleri ve miktarları |
|---|---|---|---|
| Etlik civciv yemi | | Ham protein en az % 22,<br>Ham selüloz en çok % 6,<br>Ham kül en çok % 8,<br>Ca. en az % 0.6,<br>P. en az % 0.6. | Vitamin A en az 10.000 İ.Ü./Kg.<br>Vitamin $B_2$ enaz 4 mg/kg.<br>Vitamin $B_{12}$ en az 10 mcg/kg.<br>Vitamin $D_3$ en az 1250 İ.Ü/kg.<br>Mn. en az 60 mg/kg<br>Zn. en az 40 mg/kg.<br>Na. en az % 0.16 |
| Yumurta civciv yemi | | Ham protein en az % 20,<br>Ham selüloz en çok % 6,<br>Ham kül en çok % 8,<br>Ca. en az % 1,<br>P. en az % 0.6 | Vitamin A<br>en az 10.000 İ.Ü./kg<br>Vitamin $B_2$<br>en az 4 mg/kg.<br>Vitamin $B_{12}$<br>en az 10 mcg/kg.<br>Vitamin $D_3$<br>en az 1250 İ.Ü/kg.<br>Mn. en az 60 mg/kg<br>Zn. en az 40 mg/kg<br>Na. en az % 0,16 |
| Piliç büyütme yemi | | Ham protein en az % 17,<br>Ham selüloz en çok % 7,<br>Ham kül en çok % 8,<br>Ca. en az % 1,<br>P. en az % 0.6 | Vitamin A<br>en az 4000 İ.Ü/kg<br>Vitamin $B_2$<br>en az 1,6 mg/kg.<br>Vitamin $B_{12}$<br>en az 10 mcg/kg.<br>Vitamin $D_3$<br>en az 500 İ.Ü/kg.<br>Mn. en az 60 mg/kg<br>Zn. en az 40 mg/kg<br>Na. en az % 0.16 |

NOT : Karmaya katılan ham ve katkı maddelerine ve miktarlarına göre hayvanların vitamin, izmineral ve amino asit ihtiyacının tamamen karşılanıp karşılanamıyacağı Daire tarafından ayrıca kontrol edilir. Yemin ihtiva edeceği en çok selüloz oranında + % 1'e kadar tolerans tanınacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| KARIŞIMA GİREBİLECEK HAM MADDELER | Antibiotikler mg/kg. | ÖZEL HÜKÜMLER |
|---|---|---|
| Hayvansal kaynaklı yemler, Yağlı tohum küspeleri, (Keten ve Kolza hariç), Extr. Pamuk tohumu küspesi, Extr. mısır özü küspesi (% 5 e kadar). Bitkisel ve hayvansal yağlar (% 8 e kadar), Buğdaygil dane yemleri, Değirmencilik kalıntıları, Nişastacılık kalıntıları, (Patates posası hariç), Baklagil dane yemleri (% 10 a kadar), İhtimar kalıntıları, mayalar, Sun'i kurutulmuş ot unları (% 10 a kadar), Melas % 3 e kadar, Kalsiyum karbonat % 1,5 a kadar, Sodyum klorit % 00,3 e kadar (veya buna uygun kanatlı mineral karışımı). Kanatlı vitamin ön karışımı, Kanatlı izlement ön karışımı. | (Her seferinde aynı tür olmak üzere)<br>CTC 40-50<br>OTC 40-50<br>OTC/OLE 20-25<br>ZBA 10-25<br>FPL 4-16<br>TC 40-50 | Etiket veya ambalaj üzerine, yalnız 0-4 veya 5 inci hafta sonuna kadar etlik civcivlerin yemlenmesinde kullanılacağı yazılacaktır. Yem en az % 4 balık unu, en az % 40 buğdaygil dane yemleri ve en az 2800 metabolik enerji Kal/Kg. ihtiva edecektir.<br>Not: Balık unu ve diğer hayvansal unların, karma yem üretiminde yeterli miktarda temin edilememesi halinde; Yem, Dairenin izni alınmak şartıyla bu unlar katılmadan da imal edilebilir. Ancak, karmada bulunmayan hayvansal yem maddesi, yemin etiketinde gösterilmez. |
| Hayvansal kaynaklı yemler, Yağlı tohum küspeleri, (Keten ve Kolza hariç), Extr. mısır özü küspesi (% 5 e kadar). Bitkisel ve hayvansal yağlar (% 8 e kadar). Buğdaygil dane yemleri, Değirmencilik kalıntıları, Nişastacılık kalıntıları, (Patates posası hariç), Baklagil dane yemleri (% 10 a kadar). İhtimar kalıntıları, Mayalar, Sun'i kurutulmuş ot unları (% 10 a kadar). Melas % 3 e kadar. Kalsiyum karbonat % 1,5 a kadar. Sodyum klorit % 0,3 e kadar (veya buna uygun kanatlı mineral karışımı). Kanatlı vitamin ön karışımı. Kanatlı izlement ön karışımı. | (Her seferinde aynı tür olmak üzere)<br>CTC 40-50<br>OTC 40-50<br>OTC/OLE 20-25<br>ZBA 10-25<br>OLE 8-10<br>FPL 4-16<br>TC 40-50 | Etiket veya ambalaj üzerine yumurtalık ve damızlık civcivlere 0-6 hafta süre ile verileceği yazılacaktır. Yem en az % 3 balık unu, en az % 40 buğdaygil dane yemleri ve en az 2700 metabolik enerji kalg/kg. ihtiva edecektir. Karmaya en az iki çeşit yağlı tohum küspesi girecektir. Koksidioza karşı koruyucu ilaç ilâvesi şarttır.<br>Not: Balık unu ve diğer hayvansal unların, karma yem üretiminde yeterli miktarda temin edilememesi halinde; Yem Dairenin izni alınmak şartıyla bu unlar katılmadan da imal edilebilir. Ancak, karmada bulunmayan hayvansal yem maddesi, yemin etiketinde gösterilmez. |
| Hayvansal kaynaklı yemler, Yağlı tohum küspeleri, Keten ve Kolza % 5 e kadar, Pamuk tohumu küspesi % 10 a kadar, Mısır özü küspesi extr. Bitkisel ve hayvansal yağlar % 8 e kadar. Buğdaygil dane yemleri, Değirmencilik kalıntıları,Yemlik pirinç unu % 10 a kadar, Nişastacılık kalıntıları, (Patates posası hariç) Meşe palamudu kabuksuz % 5 e kadar, Melas % 3 e kadar, Baklagil dane yemleri % 10 a kadar, İhtimar kalıntıları, Mayalar, Sun'i kurutulmuş ot unları, Kalsiyum karbonat% 1,5 a kadar. Sodyum klorid % 0.3 e kadar (Veya buna uygun kanatlı mineral karışımı) Kanatlı vitamin ön karışımı, Kanatlı izelement ön karışımı, | (Her seferinde aynı tür olmak üzere)<br>CTC 8-10<br>OTC 8-10<br>OTC/OLE 4-5<br>ZBA 4-10<br>OLE 1,6-2<br>FPLj 1-4<br>TC 8-10 | Etiket veya ambalâj üzerine 7-12 nci haftalar arasındaki yumurtalık ve damızlık civcivlere verileceği yazılacaktır. Yem en az % 2 balık unu, en az % 40 Buğdaygil dane yemleri ve en az 2600 metabolik enerji kal/sg. ihtiva edecektir. Karmaya en az iki çeşit yağlı tohum küspesi girecektir. Koksidiyoza karşı koruyucu ilâvesi şarttır Not: Balık unu ve diğer hayvansal unların, karma yem üretiminde yeterli miktarda temin edilememesi halinde; Yem, Dairenin izni alınmak şartıyla bu unlar katılmadan da imal edilebilir. Ancak, karmada bulunmayan hayvansal yem maddesi, yemin etiketinde gösterilmez. |

| YEMİN Nev'i Ticari Adı | Değer tayinine esas temel besin maddeleri oranları | Yemin ihtiva etmek zorunda olduğu katkı maddeleri ve miktarları |
|---|---|---|
| Piliç geliştirme yemi | Ham protein en az % 14,<br>Ham selüloz en çok % 9,<br>Ham kül en çok % 9,<br>Ca. en az % 1,<br>P. en az % 0.7 | Vitamin A<br>en az 4000 I.Ü/kg.<br>Vitamin $B_2$<br>en az 1,6 mg/kg.<br>Vitamin $B_{12}$<br>en az 10 mcg/kg<br>Vitamin $D_3$<br>en az 500 I.Ü/kg.<br>Mn. en az 60 mg/kg<br>Zn. en az 40 mg/kg<br>Na. en az % 0.16 |
| Etlik piliç yemi | Ham protein en az % 20,<br>Ham selüloz en çok % 6,<br>Ham kül en çok % 8<br>Ca. en az % 0.8<br>P. en az % 0.6 | Vitamin A<br>en az 6000 I.Ü/kg.<br>Vitamin $B_2$<br>en az 2,4 mg/kg<br>Vitamin $B_{12}$<br>en az 10 mcg/kg<br>Vitamin $D_3$<br>en az 750 I.Ü/kg<br>Mn. en az 60 mg/kg<br>Zn. en az 40 mg/kg<br>Na. en az % 0.16 |
| Damızlık tavuk yemi | Ham protein en az % 15,<br>Ham selüloz en çok % 8,<br>Ham kül en çok % 12,<br>Ca. en az % 2,<br>P. en az % 0.6 | Vitamin A<br>en az 8000 I.Ü/kg.<br>Vitamin $B_2$<br>en az 3,2 mg/kg.<br>Vitamin $B_{12}$<br>en az 10 mcg/kg.<br>Vitamin $D_3$<br>en az 1000 I.Ü/kg.<br>Vitamin E<br>en az 5 mg/kg<br>Mn. en az 60 mg/kg.<br>Zn. en az 40 mg/kg.<br>Na. en az % 0.16. |

NOT : Karmaya katılan ham ve katkı maddelerine ve miktarlarına göre hayvanların vitamin, izmineral ve amino asit ihtiyacının tamamen karşılanıp karşılanamıyacağı Daire tarafından ayrıca kontrol edilir. Yemin ihtiva edeceği en çok selüloz oranında + % 1'e kadar tolerans tanınacaktır.

| KARIŞIMA GİREBİLECEK HAM MADDELER | Antibiotikler mg/kg. | ÖZEL HÜKÜMLER |
|---|---|---|
| Hayvasal kaynaklı yemler, Yağlı tohum küspeleri, Keten ve kolza % 5 e kadar, Pamuk tohumu küspesi % 10 a kadar, Mısır özü küspesi extr. Bitkisel ve hayvansal yağlar % 6 ya kadar. Buğdaygil dane yemleri, Değirmencilik kalıntıları, Yemlik pirinç unu % 20 ye kadar Nişastacılık kalıntıları, (Patates posası hariç) Meşe palamudu, kabuksuz % 5 e kadar, Melas % 3 e kadar, Baklagil dane yemleri % 10 a kadar, ihtimar kalıntıları, Mayalar, Sun'i kurutulmuş ot unları, Kalsiyum karbonat % 3 e kadar, Sodyum klorür % 0.5 e kadar (Veya buna uygun kanatlı mineral karışım) Kanatlı vitamin ön karışımı, Kanatlı izelement ön karışımı | (Her seferinde aynı tür olmak üzere)<br>CTC 8-10<br>OTC 8-10<br>OTC/OLE 4-5<br>ZBA 4-10<br>OLEe 1,6-2<br>FPL 1-4<br>TC 8-10 | Etiket veya ambalaj üzerine, 13. üncü haftadan itibaren yumurtaya gelinceye kadar olan devrede yumurtalık ve damızlık piliçlere verileceği yazılacaktır. Yem en az % 4 balık unu en az % 40 buğdaygil dane yemleri ve en az 2600 metabolik enerji kal/kg ihtiva edecektir.<br>Not: Balık unu ve diğer hayvansal unların, karma yem üretiminde yeterli miktarda temin edilememesi halinde; Yem, Dairenin izni alınmak şartiyle bu unlar katılmadan da imal edilebilir. Ancak; karmada bulunmayan hayvansal yem maddesi, yemin etiketinde gösterilemez. |
| Hayvansal kaynaklı yemler, Yağlı tohum küspeleri, (Keten ve kolza % 5 e kadar.) Pamuk tohumu küspesi (% 10 a kadar.) Mısır özü küspesi extr. Bitkisel ve hayvansal kaynaklı yağlar (% 10 a kadar.) Buğdaygil dane yemleri, Değirmencilik kalıntıları, Yemlik pirinç unu (% 10 a kadar.) Nişastacılık kalıntıları (Patates posası hariç). Meşe palamudu kabuksuz (% 5 e kadar.) Melas % 3 e kadar. Baklagil dane yemleri % 10 a kadar. İhtimar kalıntıları, Mayalar, Sun'i kurutulmuş ot unları, Kalsiyum karbonat % 1,5 a kadar. Sodyum klorür % 0.3 e kadar, (Veya buna uygun kanatlı mineral karışımı). Kanatlı vitamin ön karışımı. Kanatlı izelement ön karışımı | (Her seferinde aynı tür olmak üzere)<br>CTC 8-10<br>OTC 8-10<br>OTC/OLE 4-5<br>ZBA 4-10<br>OLE 1,6-2<br>FPL 1-4<br>TC 8-10 | Etiket veya ambalaj üzerine ilk 4 veya 5 haftada etlik civciv yemi verilen civcivlere 5 veya 6 ncı haftanın sonundan kesime kadar olan devrede verileceği yazılacaktır. Yem en az % 4 balık unu, en az % 30 buğdaygil dane yemleri ve en az 2900 metabolik enerji kal/kg. ihtiva edecektir. Karmaya en az iki çeşit yağlı tohum küspesi girecektir. Koksidioza karşı koruyucu ilâvesi şarttır.<br>Not: Balık unu ve diğer hayvansal unların, karma yem üretiminde yeterli miktarda temin edilememesi halinde; Yem, Dairenin izni alınmak şartıyla bu unlar katılmadan da imal edilebilir. Ancak; karmada bulunmayan hayvansal yem maddesi, yemin etiketinde gösterilemez. |
| Hayvansal kaynaklı yemler % 4 e kadar. Yağlı tohum küspeleri, Keten ve Kolza küspesi % 5 e kadar, Pamuk tohumu küspesi % 10 a kadar, Mısır özü küspesi extr. % 5 e kadar, Bitkisel ve hayvansal yağlar % 10 a kadar, Buğdaygil dane yemleri, Değirmencilik kalıntıları, Yemlik pirinç unu % 15 e kadar, nişastacılık kalıntıları, (Patates posası hariç) Melas % 5 e kadar, Baklagil dane yemleri, % 20 ye kadar ihtimar kalıntıları, Mayalar, Sun'i kurutulmuş ot unları, Kemik unu % 5 e kadar, Kalsiyum karbonat % 6 ya kadar, Sodyum klorür % 0,4 e kadar, (veya buna uygun kanatlı mineral karışımı,) Kanatlı vitamin ön karışım, Kanatlı izelement ön karışımı, | | Etiket veya ambalâj üzerine yumurtacı veya broiler civciv üretiminde kullanılan damızlık anaçların yemlenmesinde kullanılacağı yazılacaktır. Yem en az % 3 balık unu, en az % 30 buğdaygil dane yemleri ve en az 2500 metabolik enerji kal/kg. ihtiva edecektir. Karmaya en az iki çeşit yağlı tohum küspesi girecektir.<br>Not: Balık unu ve diğer hayvansal unların, karma yem üretiminde yeterli unların, karma yem üretiminde yeterli miktarda temin edilememesi halinde; Yem, Dairesinin izni alınmak şartıyla bu unlar katılmadan da imal edilebilir. Ancak, karmada bulunmayan hayvansal yem maddesi, yemin etiketinde gösterilemez. |

| YEMİN | | Değer tayinine esas temel besin maddeleri oranları | Yemin ihtiva etmek zorunda olduğu katkı maddeleri ve miktarları |
|---|---|---|---|
| Nev'i | Ticari Adı | | |
| Yumurta yemi | | Ham protein en az % 16,<br>Ham selloz en çok % 8,<br>Ham kül en çok % 14,<br>Ca % 2,8-4,<br>P. en az % 0,6,<br>Kafes Tavukçuluğunda:<br>1. Ham protein en az % 17,<br>2. Ham selüloz en çok % 8 olacaktır. | Vitamin A<br>en az 6000 İ.Ü/kg.<br>Vitamin $B_2$<br>en az 2,4 mg/kg.<br>Vitamin $B_{12}$<br>en az 10 mcg/kg.<br>Vitamin $D_3$<br>en az 750 İ.Ü/kg.<br>Mn. en az 60 mg/kg.<br>Zn. en az 40 mg/kg.<br>Na. en az % 0.16. |
| Konsantre yumurta yemi | | Ham protein en az % 27,<br>Ham kül en çok % 30,<br>Ca. en az % 6,5<br>P. en az % 1,2. | Vitamin A<br>en az 15.000 İ.Ü./kg.<br>Vitamin $B_2$<br>en az 6 mg/kg.<br>Vitamin $D_3$<br>en az 1875 İ.Ü/kg.<br>Mn. en az 150 mg/kg.<br>Zn. en az 100 mg/kg. |
| Buzağı-Kuzu büyütme yemi | | Ham protein en az % 18,<br>Ham yağ en az % 2,<br>Ham selüloz en çok % 10,<br>Ca. en az % 1,<br>P. en az % 0,6. | Vitamin A<br>en az 8000 İ.Ü./kg.<br>Vitamin D<br>en az 1000 İ.Ü./kg. |

NOT: Karmaya katılan ham ve katkı maddelerine ve miktarlarına göre hayvanların vitamin, iz mineral ve amino asit ihtiyacının tamamen karşılanıp karşılanamıyacağı Daire tarafından ayrıca kontrol edilir. İmalatçı, Dairenin iznini almak ve genel prensiplere bağlı kalmak şartıyla değişik konstrasyonda yumurta yemi imal edebilir.

Yemin ihtiva edeceği en çok selüloz oranında + % 1'e kadar tolerans tanınacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| KARIŞIMA GİREBİLECEK HAM MADDELER | Antibiotikler mg/kg. | ÖZEL HÜKÜMLER |
|---|---|---|
| Hayvansal kaynaklı yemler, Yağ tohum küspeleri, Ketes ve Kolza küspesi % 5 e kadar, Pamuk tohumu küspesi % 10 a kadar, Mısır özü küspesi extr. % 10 a kadar, Buğdaygil dane yemleri, Değirmencilik kalıntıları, Yemlik pirinç unu % 15 e kadar, Nişastacılık kalıntıları, (Patates posası hariç) Melas % 5 e kadar, Baklagil dane yemleri % 20 ye kadar, İhtimar kalıntıları, Mayalar, Sun'i kurutulmuş ot unları, Kemik unu % 5 e kadar, Sodyum klorit % 0,4 e kadar, (veya buna uygun kanatlı mineral karışımı), Kanatlı vitamin ön karışımı, Kanatlı izelement ön karışımı, | | Etiket veya ambalaj üzerine, yemin yer veya kafes tavukçılığının hangisinde kullanılacağı yazılacaktır. Yem en az % 3 balık unu, en az % 30 buğdaygil dane yemleri ve en az 2650 metabolik enerji kal/kg. ihtiva edecektir. Karmaya en az iki çeşit yağlı tohum küspesi girecektir.<br>Not: Balık unu ve diğer hayvansal unların, karma yem üretiminde yeterli miktarda temin edilememesi halinde; Yem, Dairenin izni alınmak şartıyla bu unlar katılmadan da imal edilebilir. Ancak; karmada bulunmayan hayvansal yem maddesi, yemin etiketinde gösterilemez, |
| Hayvansal yemler, Yağlı tohum küspeleri, Mısır özü küspesi extr. Bitkisel ve hayvansal yağlar % 10 a kadar, Buğdaygil dane yemleri, Değirmencilik kalıntıları, Yemlik pirinç unu % 15 e kadar, Nişastacılık kalıntıları, (Patates posası hariç), Melas % 5 e kadar, Baklagil dane yemleri, Mayalar, Sun'i kurutulmuş ot unları, Kemik unu % 5 e kadar, Kalsiyum karbonat % 18 e kadar, Sodyum klorit % 0,9 a kadar, (veya buna uygun kanatlı mineral karışım), Kanatlı vitamin ön karışımı, Kanatlı izelement ön karışımı, | | Etiket veya ambalâj üzerine, yemin buğdaygil dane yemleri ile birlikte kullanılacağı yazılacaktır. Karıştırma oranı % 40 konsantre yem, % 60 buğdaygil dane yemleri şeklinde olacaktır. Yem en az % 10 balık unu ihtiva edecektir. Karmaya en az iki çeşit yağlı tohum küspesi girecektir.<br>Not: Balık unu ve diğer hayvansal unların, karma yem üretiminde yeterli miktarda temin edilememesi halinde; Yem, Dairenin izni alınmak şartıyla bu unlar katılmadan da imal edilebilir. Ancak; karmada bulunmayan hayvansal yem maddesi, yemin etiketinde gösterilemez. |
| Hayvansal kaynaklı yemler, Yağlı tohum küspeleri, Mısır özü küspesi extr, Yağlar % 5 e kadar, Buğdaygil dane yemleri, Değirmencilik kalıntıları, % 40 a kadar, Nişastacılık kalıntıları, Melas % 8 e kadar, Pancar talaşı, Baklagil tane yemleri % 10 a kadar İhtimar kalıntıları, Sun'i kurutulmuş ot unları, Buzağı mineral karması % 2 ye kadar, Sığırlar için izelement ön karışımı, Buzağılar için vitamin ön karışımı, | (Her seferinde aynı tür olmak üzere)<br>CTC 60-80<br>OTC 60-80<br>ZBA 60-80<br>FPL 6-12<br>TC 60-80 | Etiket veya ambalâj üzerine buzağı ve kuzulara 6 aya kadar verileceği yazılacaktır. |

| YEMİN | | Değer tayinine esas temel besin maddeleri oranları | Yemin ihtiva etmek zorunda olduğu katkı maddeleri ve miktarları |
|---|---|---|---|
| Nev'i | Ticari Adı | | |
| Buzağı-Kuzu geliştirme ve sığır-koyun besi yemi | | Ham protein en az % 16,<br>Ham yağ en az % 2,<br>Ham selüloz en çok % 12,<br>Ca. en az % 1,<br>P. en az % 0,6. | Vitamin A<br>en az 12500 İ.Ü./kg.<br>Vitamin D<br>en az 1250 İ.Ü./kg. |
| Süt yemi | | Ham protein en az % 16,<br>Ham yağ en çok % 6,<br>Ham selüloz en çok % 15,<br>Ca. en az % 1,<br>P. en az % 0,6. | Vitamin A<br>en az 12500 İ.Ü./kg.,<br>Vitamin D<br>en az 1250 İ.Ü./kg., |
| Konsantre süt yemi | | Ham protein en az % 28,<br>Ham yağ en az % 2,<br>Ham selüloz en çok % 15,<br>Ca. en az % 2,<br>P. en az % 1,2. | Vitamin A<br>en az 10000 İ.Ü./kg.,<br>Vitamin D<br>en az 1000 İ.Ü./kg. |

NOT : Karmaya katılan ham ve katkı maddelerine ve miktarlarına göre hayvanların vitamin, izmineral ve amino asit ihtiyacının tamamen karşılanıp karşılanamayacağı Daire tarafından ayrıca kontrol edilir. İmalatçı, Dairenin iznini almak ve genel prensiplere bağlı kalmak şartıyla değişik konstrasyonda yumurta yemi imal edebilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| KARIŞIMA GİREBİLECEK HAM MADDELER | Antibiotikler mg/kg. | ÖZEL HÜKÜMLER |
|---|---|---|
| Hayvansal kaynaklı yemler, Yağlı tohum küspeleri, Mısır özü küspesi extr. Bitkisel ve hayvansal yağlar, buğdaygil dane yemleri, Değirmencilik kalıntıları,% 40 a kadar, Yemlik pirinç unu,, Nişastacılık kalıntıları, Melas % 10 a kadar, Kuru pancar posası, Baklagil dane yemleri, İhtimar kalıntıları, Mayalar, Sun'i kurutulmuş ot unları, Sığırlar için izelement ön karışım, Sığırlar için vitamin ön karışım. | | Karmanın 100 Kg. ı enaz 60 ND ihtiva edecektir. |
| Hayvansal kaynaklı yemler, Soya fasülyesi, Yağlı tohum küspeleri, Mısır özü küspesi extr. Bitkisel ve hayvansal yağlar, Buğdaygil dane yemleri, Değirmencilik kalıntıları, Yemlik, pirinç unu, Nişastacılık kalıntıları, Melas % 10 a kadar, Kuru pancar talaşı, Baklagil dane yemleri, İhtimar kalıntıları, Mayalar, Sun'i kurutulmuş ot unları, Sığırlar için izelement ön karışımı, Süt inekleri için, vitamin ön karışımı. | | Etiket veya ambalaj üzerine bu yemin 1 kg. nın kaç litre süte karşılık olduğu yazılacaktır.<br>Karmanın 100 Kg. ı en az 60 ND ihtiva edecektir. |
| Hayvansal kaynaklı yemler, Soya fasülyesi unu, Yağlı tohum küspeleri, Mısır özü küspesi extr. bitkisel ve hayvansal yağlar, Buğdaygil dane yemleri, Değirmencilik kalıntıları, Yemlik, pirinç unu, Nişastacılık kalıntıları, Melas % 10 a kadar, baklagil dane yemleri, İhtimar kalıntıları, Mayalar, Sun'i kurutulmuş ot unları, Sığırlar için izelement ön karışımı, Süt inekleri için vitamin ön karışımı, | | Etiket veya ambalaj üzerine yemin buğdaygil dane yemleri ile yarı yarıya karıştırılacağı yazılacaktır.<br>Karmanın 100 Kg. ı en az 60 ND ihtiva edecektir. |

## Yönetmelikte Geçen Kısaltmaların Anlamları

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| | |
|---|---|
| mg | : Miligram |
| mcg | : Mikrogram |
| CTC | : Klortetrasiklin |
| OTC | : Oksitetrasiklin |
| OLE | : Oleandomisin |
| OTC/OLE | : 4/1 nispetinde Oksitetrasiklin + Oleandomisin |
| TC | : Tetracyclin |
| ZBA | : Zinkbasitrasin |
| FPL | : Flavofosfolipol |
| Ca | : Kalsiyum |
| P | : Fosfor |
| Mn | : Mangan |
| Na | : Sodyum |
| Zn | : Çinko |
| ND | : Nişasta değeri |
| İ.Ü. | : İnternasyonal Ünite |
| Kal | : Kalori |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

# MARKALAR KANUNU

**(Kısaltılmış Şekil)**

**Kanun No: 551** **Tarihi: 12 Mart 1965**

## BİRİNCİ BÖLÜM

### Markalar

MADDE 1. Sanayide, küçük sanatlarda, tarımda, ithal, ihzar, istihsal olunan veya ticarette satışa çıkarılan her nevi emtiayı başkalarınınkinden ayırt etmek için bu emtia ve ambalajı üzerine konulan emtia üzerine konulmadığı takdirde ambalajlarına konulan ve bu maksadla elverişli bulunan işaretler marka sayılır.

MADDE 2. Bu kanunla tescil edilecek markaların çeşitleri şunlardır:

a) Gerçek ve tüzel kişiler tarafından münferiden ve müstakilen kullanılan markalar «ferdi marka» dır.

b) Gerçek veya tüzel kişilerin bir tüzel kişilik meydana getirmeden, aralarında akdettikleri sözleşme esasları dahilinde, aynı veya benzeri emtia için ayrı ayrı kullandıkları aynı markalar «müşterek marka» dır.

c) Birinci maddede sayılan işlerle uğraşanların menfaatlerini himaye, onları teşvik maksadı ve aralarında murakebeyi tesis için kurulmuş tüzel kişiliği haiz olup ayrı işletmesi olan veya olmuyan bir kuruluş tarafından kullanılan markalar «birlik markası» dır.

MADDE 3. Bu kanundaki haklardan faydalanabilmek için markaların Sanayi Bakanlığınca tescil edilmiş olması şarttır.

Tescil edilmemiş bulunan markalar ancak genel hükümlere göre himaye görür.

Bakanlar Kurulu bazı emtiaya bu kanuna göre tescil edilmiş markalar konulmasını mecburi kılabilir.

MADDE 5. Aşağıda yazılı hususları ihtiva eden işaretler marka olarak tescil edilemez:

a) Gayesi veya kullanılış tarzı itibariyle kanun ve nizamlara, ahlâk ve âdaba, âmme nizamına aykırı olan, milli duyguları zedeleyecek yahut umumun malı olan güzel sanat eserlerinin veya tarihi anıtların kıymet ve itibarını düşürecek işaretler,

b) Halkı aldatacak mahiyette olan işaretler, ezcümle markanın tescilini isteyen kimseye ait olmayan tasdikname, diploma, takdirname, madalya gibi hususları ihtiva eden veya yabancı mahsül ve mamulâtın Türkiye için Türk mahsul ve mamulâtının yabancı memleketlerde istihsal veya imâl edildiği zannını uyandıracak surette tertip edilen yahut markanın tescilini isteyen kimsenin ikâmet, istihsal, imâl veya ticaret mahalli ile ilgisi bulunmayan menşe işaretlerini havi işaret ve adlar,

c) Aynı emtiaya müteallik olarak Türkiye'de tescil edilmiş veya tescil için müracaat edildiği halde henüz kesin bir karara bağlanmamış markalarla, bunların biçim veya telâffuz yahut mâna itibariyle ilk bakışta tefrik edilemeyen benzerleri.

MADDE 6. Esas unsur olarak aşağıda yazılı hususları ihtiva eden işaretler marka olarak tescil edilemez;

a) Münhasıran markanın üzerine konacağı eşyanın çeşidi, cinsi, vasfı, miktarı, kıymet ve menşeini, sevk ve tahsis olunduğu yeri veya zamanı göstren işaret ve kayıtlardan ibaret bulunan markalar;

b) Ticaret âleminde herkes tarafından kullanılan veya muayyen bir meslek, sanat yahut ticaret grubuna mensup olanları ayırt etmeğe yarıyan işaret ve adlar;

c) Belli bir tip eşyayı gösteren veya eşya adı haline gelmiş olan işaret ve adlar.

Markanın benzerlerinden tefrikine yarıyan unsurlar, markanın esas unsurları sayılır.

Yukarıdaki (a, b, c) bendlerinde işaret ve adlar bir markanın esas unsuruna merbut olup da onunla münasebet halinde bulunur ve bir arada tescil ettirilmiş olursa, bu işaretin tamamlayıcı unsurlarını teşkil eder. Bunların tescilini müteakip değiştirilmeleri ve birbirinden ayrılmaları, ikinci bir tescil muamelesiyle mümkündür.

Madde 24. Bir markayı tescil ettirmek isteyen kimse, Sanayi Bakanlığına müracaat eder.

Müracaat tarihi, bu müracaat mukabilinde Sanayi Bakanlığınca verilecek belgedeki gün, saat ve dakikadır.

Alâkalının posta vasıtasıyla veya o yerin en büyük mülkiye âmiri kanalı ile müracaaat etmesi halinde, bu müracaatlar ikinci fıkrada yazılı esaslara göre Bakanlığa geliş tarihinden itibaren hüküm ifade eder.

Bu takdirde geliş tarihinin gününü, saat ve dakikasını ihtiva eden belge müracaat sahibine posta ile gönderilir.

MADDE 25. Bir markanın tescili için yapılacak müracaata, marka sahibinin, varsa kanuni mümessilinin veya vekilinin adı, soyadı, marka sahibinin tâbiyeti, ikametgâhı, yapmakta olduğu iş, iş adresi ve markanın kullanılacağı emtia yazılır ve marka sahibine yaptığı işi gösteren belge, markanın örneği ve marka harcı makbuzu eklenir.

Yabancı memlekette tescil veya teşhir edilmiş markaya istinaden yapılan müracaatlarda, ayrıca yabancı memlekette tescil veya teşhire ait vesikalar, müracaatla ilgili olarak yabancı memleketlerden alınmış vesikalarla bunların tercümeleri de müracaata eklenir.

Her markanın tescili için ayrı müracaat şarttır.

MADDE 26. Müracaat evrakının ve eklerinin nasıl ve ne miktarda olacağı ve bu kanunun tatbiki için lüzumlu sair hususlar ile belgeler yönetmelikle gösterilir.

MADDE 47. Aşağıda yazılı haller bu kanuna göre tescil edilmiş olan markalardan faydalanma hakkına tecavüz sayılır:

a) Hak sahiplerinden gayrı kişiler tarafından markaları veya benzerlerinin kullanılması.

Başkasına ait tescilli bir markanın biçim, mâna veya bunlardan birisi itibariyle eşini veya cb'at yahut renk itibariyle veyahut dikkatle bakılmadıkça farkına varılmayacak kadar cüz'i surette değiştirilmiş şeklini kullanan kimse,bu markayı aynen kullanmış sayılır.

Başkasına ait tescilli bir markaya, toplu olarak bıraktığı umumî intiba itibariyle ilk bakışta kolayca tefrik edilemiyecek şekilde benziyen ve bu suretle iltibasa sebebiyet verecek bir markayı kullanan kimse, o markanın benzerini kullanmış sayılır.

b) Hak sahibinden gayrı kişiler tarafından haksız olarak kullanılan markaları taşıyan emtianın satışa arzedilmesi, satılması, dağıtılması, memlekete sokulması veya memleketten çıkarılması.

c) Yukarıdaki bendlerde yazılı fiillere iştirak edilmesi,

MADDE 48. Kasten, ihmâl, teseyyüb veya tedbirsizlikle 47'nci maddede yazılı fiilleri işlemek suretiyle marka sahibine zarar veren kimse, o zararı tazmin ile mükelleftir.

MADDE 49. Hakları 47 nci maddede yazılı surette tecavüze uğrıyan kimse, tecavüz edene karşı tecavüzün ref'ini ve men'ini dava edebilir. Hakları tecavüz tehlikesine mâruz kalan kimse muhtemel tecavüzün önlenmesini de dâva edebilir.

Tecavüz, hizmetlerini ifa ettikleri sırada, bir müessesenin müdürü veya temsilcisi, yahut hizmetlileri tarafından yapılmış ise, müessese sahibi hakkında dâva açılabilir. Bu maddeye göre açılacak dâvalarda tecavüzünün men'i, ref'i veya önlenmesi istenen kişilerin yahut müessese sahibinin kusuru aranmaz.

MADDE 51. a) Bu kanunun 3 üncü maddesinin son fıkrasına aykırı hareket edenler ile, bir markayı tescil edilmiş olduğu şekilden gayrı şekilde kötü niyetle kullananlar, 3 aydan 1 seneye kadar hapis ve 1.000 liradan 10.000 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

b) Başkası adına tescil edilmiş bir markanın aynını veya benzerlerini kullananlar veya hak sahibinden gayri kimse tarafından haksız olarak kullanılan markaları taşıyan emtiayı bilerek satışa arzedenler, satanlar, dağıtanlar, memlekete sokanlar veya memleketten çıkaranlar ve bu fiillere iştirak edenler 8 aydan 2 seneye kadar hapis ve 5.000 liradan 50.000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

(b) Bendinde yazılı cezalara çarptırılan kimselerin, varsa iş yerlerinin 1 yıl müddetle kapatılmasına ve aynı müddet ticaret ve sanattan men'lerine hükmolunur.

Bu maddede yazılı fiillerin dikkatsizlik veya ihmâl, yahut tedbirsizlikle işlenmiş olduğu anlaşıldığı takdirde, fail yalnız para cezasıyla cezalandırılır.

Tekerrür halinde yukarda yazılı cezaların iki katı hükmolunur.

MADDE 52. Bu kanunun 51 inci maddesinde sayılan suçlar hizmetlerini ifa ettikleri sırada, bir müessesenin hizmetlileri tarafından işlenmiş ise suçun işlendiğini bilen müessese sahibi veya hangi nam ve sıfatla olursa olsun müesseseyi fiilen idare edenler fiile iştirak etmiş sayılırlar.

## MARKA TESCİLİ İÇİN YAPILACAK İŞLEMLER

1. Numunesi aşağıda yazılı dilekçeden düz beyaz 20x30 santim ebadında kâğıda (Antetsiz kâğıt kullanılacaktır) iki adet dilekçe (sahibi tarafından imzalı),
2. 6x6 santim ebadı aşmamak üzere bir adet kâğıt üzerine basılarak numune verilecek ve bu numunelerin arkalarının tam ortası markayı talep eden kimse tarafından imzalanmış bulunacak,
3. İkinci maddede yazılı klişeden 10 adet kâğıt üzerine basılarak numune verilecek ve bu numunelerin arkalarının tam ortası markayı talep eden kimse tarafından imzalanmış bulunacak,
4. Yukarıda 3 cü maddede yazılı marka numunesine ait 20x30 santim ebadında kâğıt üzerine sahibi tarafından serlevhasına Marka Tarifnamesi diye kayıt konularak markanın karakteri yazı ile tarif edilecek ve sahibi tarafından imzalanmış olacak (2 adet),
5. Ticaret ve Sanayi Odasından bir faaliyet belgesi alınarak (Marka talep sahibinin markasını koyacağı eşyaların isimlerini kapsayan) yukarıda yazılı vesaik arasına konulacak. Odalarda kaydı yok ise Vergi Dairesinden alınacak derkenar yazı,
6. Müracaat şirket adına yapılıyor ise, şirketlerdeki yetkili şahsa ait imza sirküleri verilecek,
7. Ayrıca yukarıda yazılı olup istenilen bu belgelere ait 2 adet yine sahibi tarafından imzalı 20x30 santim ebadında kâğıt üzerine serlevhasına ekler listesi kaydı konularak verilen vesaik sıra ile yazılacak.

## İSTANBUL SANAYİ BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ ELİYLE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI SINAÎ MÜLKÜYET MÜDÜRLÜĞÜNE

Marka sahibinin Adı-Soyadı :

Marka sahibinin Tabiiyeti :

Marka sahibinin İkametgahı :

Marka sahibinin Yapmakta olduğu iş :

Marka sahibinin İş adresi :

Marka sahibinin Var ise Kanuni mümessilinin veya vekilinin Adı soyadı :

Marka sahibinin Var ise Kanuni mümessilinin veya vekilinin Adresi :

Marka sahibinin Var ise Kanuni mümessilinin veya vekilinin Marka çeşidi :

Markanın konulacağı eşya :

Markanın, markayı tescil ettirenin veya bir başkasının ticaret ünvanı olup olmadığı :

Markanın, ecnebi memleketlerde tescilli olup olmadığı, tescilli ise memleketi tarih ve No :

Talep sergilerdeki tescile dayanıyor ise serginin açıldığı memleketin ve şehrin ismi, teşhir ve resmi açılış tarihi :

Rüçhan hakkı talep edilip edilmediği :

Marka sahibinin, markanın konulacak eşyanın imalcisi veya ticareti, ne ile meşgul bulunduğu :

## İHTİRA BERATI KANUNU

**(23 Mart 1879)**

**(11 Rebiül'ahır 1297 - 10 Mart 1296)**

BİRİNCİ BAP

### AHKÂMI UMUMİYE

MADDE 1. Hiref ve sanayie dair her nevi ihtirat ve keşfiyat ve islâhattan istifade hakkı mucit ve kâşif ve muslihlere aittir. Hakkı istifade mevaddi atiyede tâyin olunan muddetler ile meşrut olmak üzere tarafı Devletten berat itası ile tasdik olunur.

MADDE 2. Sanayice yeniden bir netice ve eser vücuda getirmek ve bunların husulü için vesaiti cedide ihdas ve yahut malûm olan vesaiti bir sureti cedidede istimal eylemek muhteriattan addolunur.

MADDE 3. Evvelâ terkibat saydelâniyeye ve her nevi edviye ve mualecata ve saniyen umuru maliyeye ve muamelâtı sarrafiyeye dair lâyihalar için berat itası caiz olamaz.

MADDE 4. Birinci maddede beyan olunan beratların müddeti beş ve on ve on beş seneden ibarettir. Beş senelik berat için on ve on senelik için yirmi, onbeş senelik için otuz lira resm alınır ve bu resimler beratların müddetlerine taksim olunarak senesine isabet eden ikişer lira her sene iptidasında ve birinci sene taksiti beratın hini itasında peşin ahzolunur. Taksit hululünde işbu resmi tediye etmeyen adam, hakkı berattan sakıt olur.

## BERATLARIN İSTİHSALİNE DAİR MUAMELAT

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

### BERAT İSTİDASI

MADDE 5. Berat talep eden adam şeraiti atiyeyi ifaya mecburdur:

Evvelâ talep edeceği berat için yazacağı arzuhali saniyen ihtirakerdesi olan şeyin tarifnamesini, salisen tarifnamenin ahkâmını izah eden resim veya numuneleri, rabian vermiş olduğu evrakın bir cetvelini mühürlü zarf derununda olarak Ankara'da İktisat ve Ticaret Vekâletine ve taşralarda valii vilâyete veyahut istediği halde doğrudan doğruya İktisat ve Ticaret Vekâletine takdim ve irsal edecek ve bu muamelâtı sâkin olmadığı beldede icra eder ise bir ikâmetgâh ittihaz eyleyecektir.

MADDE 6. İstidanameler yalnız maddei esasiyeye ve şerh ve izahı lâzım olan teferruata münhasır olacaktır. Ve bunlarda hiçbir şart ve kaydi ihtiraz tahtında olmaksızın dördüncü madde ahkâmına tevfikan istenilen beratın müddeti zikir ve ihtira olunan şeye tarifi mücmel addolunabilecek bir ünvan tahsis kılınacaktır. İstidanameler ile tarifnamelerde hâk ve silinti ve çıkıntı caiz değildir. Resimler ile eşkâl mürekkep ile tahtit ve mikyası âşariye tevfik edilecek tarifnamenin bir suretiyle beraber istidaya raptolunacak ve müstedinin takdim eylediği evrakın cümlesi kendi ve yahut vekili tarafından imzalanarak vekilin vekâlatnamesi dahi istidanameye merbut bulunacaktır.

MADDE 7. Berat için alınacak resme mahsuben bir taksidi olan iki liranın istidanın takdim olunduğu mahalin hükümetine teslim kılındığını müş'ir müstedi tarafından ilmühaber ibraz olunmadıkça ihtiraa dair ita edeceği evrak ve teferruatı kabul olunmaz ve berat talebine dair teslim olunan kâffei evrak ve emaneti tarihi teslimi Ankara'da İktisat ve Ticaret Vekâletine, taşralarda valilerin tahtı nezaretinde olmak üzere bu hususa dair tutulacak zabıt defterine kaydedilerek müstedi tarafından imzalandıktan sonra kaydının sureti damga resminin ahziyle müstediye ita kılınır.

MADDE 8. Berat müddeti beşinci madde ahkâmına tevfikan takdim olunan evrak ve emanetlerin teslimleri tarihinden itibar edilir.

### BERATLARIN SURETİ İTASI

MADDE 9. Beşinci maddede beyan kılındığı veçhile taşralarda valii vilâyete takdim ve teslim olunan istidaname ve emanetler bir zabıt defterine kaydolunduktan sonra beş gün zarfında zaptının sureti musaddakasiyle tayin olunan resmi senevisinin tediyesini musaddak ilmühaber ve vekâletname ve evrakı mevcudenin cedveli sahibi istidanın cümleten mührü altında olarak vali tarafından batahrirat İktisat ve Ticaret Vekâletine irsal olunur. Müstedi Ankara'da ise zikrolunan muamelât İktisat ve Ticaret Vekâleti tarafından icra kılınır.

MADDE 10. Vilâyetlerden irsal ve doğrudan doğruya ita ile muamelâtı icra kılınan evrak ve teferruatı İktisat ve Ticaret Vekâletinde sırası ile defteri mahsusuna kaydolunup istenilen berat ita kılınır.

MADDE 11. Bu kanun ahkâmına tevfikan berat istenilen muhteriat için bir güna tahkikatı evveliye icra olunmamak ve kâr ve zararı sahibi istidaya ait olmak ve ihtiraın sıhhat ve hakikatı ve yeniliği ve faydası ve tarifnamesinin sıhhat ve ihtiraa mutabakatı Devletin zaman ve kefaleti tahtında olmamak üzere beret ita kılınır.

MADDE 12. (Muaddel kanun 19 Mart 1334),

1. Vesaiti müdafai memlekete müteallik ihtiraat için indelicap Türkiye Cumhuriyeti Hükümetince bedeli verilerek tatbik ve istimâl edilmek şartıyle berat verilir.

2. Bu bedel tarafeynden müntehap chli hibre marifetiyle takdir edilecektir. İhtilat halinde bir üçüncü hakem intihap olunur. Bu hususta ittifak hasıl olmadığı takdirde üçüncü hakem tayin hakkı Mahkemei Temyiz Reisine aittir.

MADDE 13. İhtira beratı balası Tuğrayı Hümayun ile müzeyyen ve zeyli iktisat ve Ticaret Vekâletinin mührü mahsusu ile musaddak olmak üzere muhteriin istidası hükmü kanuna muvafık bulunduğunu hâvi verilecek bir varakai resmiyedir ve altıncı maddede zikrolunan tarifname ve resimlerin sureti musaddakaları beratlara raptolunur. Bir beratın sahibi veya vekili tarafından muahharan bir nüshası istenildiği halde ..... harç alınır ve resimlerin suretlerinin ihracı için vuku bulacak masarif müstediye ait olur.

MADDE 14. Türkiye Cumhuriyeti tebaasından ve tebeai ecnebiyeden ve memleketçe nafi şeyler ihtira edenler derecei ihtiraına göre mükâfat olmak üzere ihdas olunacak altın ve sim ve bakırdan mamûl madalyalar ile taltif olunacaklar ve verilen madalyanın resmini ihtira gerdesi olan eşyadaki markası mahaline vazeylemeğe muhteriler mecbur olacaktır.

MADDE 15. İhtira beratlarının nüshai asliyelerinden harç alınmaz.

MADDE 16. Beşinci maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarıyle altıncı maddenin şeraiti mecmuası icra aranmaksızın verilen istidaname reddolunur ve fakat istidası reddolunduğunun kendisine tefhimi gününden itibaren üç ay zarfında kanuna tevfikan diğer bir istidaname takdim eyler ise mukaddemce tediye etmiş bulunduğu meblağ alınacak resme tamamiyle mahsup edilir.

MADDE 17. 3. cü madde hükmünce berat itası caiz olmayan şeylere dair olup da reddolunacak istidanameler için resim alınmışsa sahibine iade olunur.

MADDE 18. İktisat ve Ticaret Vekâleti tarafından verilen beratların fihristi muhteriatın tarifatı mücmeesiyle altı ayda bir kere kavanini umumiye gibi resmen ilân kılınır.

MADDE 19. İhtira beratlarının müddeti ancak kanun ile temdit olunabilir.

## ÜÇÜNCÜ FASIL

## İLAVATI İHTİRAİYE TASDİKNAMELERİ

Madde 20. Bir ihtiraın beratını haiz bulunanlar yahut ana alâkadar olanların müddeti muayenesi zarfında istidaname itasına dair beşinci ve altıncı ve yedinci maddelerde gösterilen şerait ve muamelâtı icra eyledikleri halde o ihtiraın tâdil ve

islâh ve ikmaline hak ve salâhiyetleri vardır. İşbu tadilât ve islahat ve ilâvat tasdikname ile teyit olunur bu tasdikname tarihi itasından muteber olmak üzere ihtira beratiyle hükmen müttefiktir ve beratın inkizayı müddeti muayenesiyle beraber anın da hükmü tamam olur ve tasdikname istidasından bir lira harç alınır ve alâkadarların biri tarafından istihsal olunan tasdiknameden diğerleri dahi müstefit olur.

MADDE 21. Beratlı bir ihtiraın tâdilât islâhat ve ilâvatı için tasdikname yerine işbu kanunda muayyen müddetlerin biri üzerine müceddede berat istendikte, 5 inci, 6 ncı ve 7 nci maddeler ahkâmına tevfikan muamele edilmek ve 4 üncü maddenin tayin eylediği resim ahzolunmak lâzım gelir.

MADDE 22. İhtira beratını ahara fariğ olanlar yirminci maddede gösterilen ilâvat tasdiknamesinin hakkı mütalebesinden sakıt olur.

MADDE 23. Bir ihtira beratını haiz bulunan ve yahut ana alâkadar olanlardan başka bir kimse o ihtiraın beratı tarihinden bir sene mürurına kadar tadilat ve ıslahat ve ilâvat için berat talep edemez. Fakat öyle bir talep vukuunda istidaname ve evrakı müteferriası İktisat ve Ticaret Vekâleti nezdinde mühürlü bir zarfa mevzuan ve emaneten hıfzolunur ve senenin hitamında işbu zarf açılıp istenilen berat ita kılınır ve işbu bir sene zarfında asıl berat sahibinin dahi ithalât ve islahat ve ilâvat için tasdikname veya berat itası hakkında istidası vuku bulmuş ise anın diğer müstedilere hakkı rüçhanı vardır.

MADDE 24. Beratlı bir ihtiraa mütealik keşfiyat ve ihdasat için müceddeden berat ahzeden şahsı aharın asıl ihtira beratı mutasarrıfının muhteriatı istimale hakkı olmıyacağı gibi onun dahi ikinci berat mutasarrıfının kesbi ihtiramı istimale salâhiyeti olamaz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

# GMP KURALLARI

## (GOOD MANUFACTURING PRACTICE)

## İYİ ÜRETİM YÖNTEMLERİ

İlaç, üretimi yapıldığı andan, tamamen tüketilinceye kadar geçen zaman içerisinde güvenilirliği bozulmaması gereken bir üründür. Bu nedenle ilaç üretiminde çalışma ilkesi en gelişmiş teknoloji ve bilimsel kurallar yardımı ile farmasötik ölçülerde ilaç şekilleri hazırlamaktır. İlacın kalitesi ve güvenilirliği özel metodlarla yapılan üretime ve her safhasındaki kontrollu çalışmaya bağlıdır. İlacın yapısına giren her türlü etken madde, yardımcı madde ve ambalaj malzemesinin en iyi özelliklerde olması gerekir. Uygun üretim metodu ve aletlerin seçilmesi, bilgili ve yeter sayıda elemanla çalışma ve gereken her safhada **kontrollu** çalışmalar sonucu elde edilen ürün **GMP** (İyi Üretim Yöntemleri) gereğine uygun düzeyde hazırlanmış olur.

**GMP** düzenine uygun bir çalışma yapabilmek için;

I- Personel olarak gerekli sayıda eczacı, kimya mühendisi, mikrobiyolog-biyolog, farmokolog, toksikolog, mühendis, teknik personelin görev alması, ayrıca,

II- Üretimde gerekli makine, alet, malzemeler seçilmesi ve kullanılması, gereksinimi vardır. Kontrol işleminin düzenli bir şekilde yapılması gerekir.

Üretimi planlanan bir ilaç için, önce formülasyon çalışmaları yapılır. Üretilecek ilacın özelliklerine uygun olarak yukarıda belirtilen gereksinmeler hazırlandıktan sonra; ilacın yapısına giren herbir madde için tanınma, saflık, etkenlik, emniyet reaksiyonları belirlenir ve ayrı ayrı kontrol edilir.

İlaç, **yarı mamul** ya da müstahzar halinde hazırlanıncaya kadar bazı işlemlere tabi tutulması gerekir. Madde veya karışımlar halinde iken, bazı özellikleri bakımından yeniden ara kontrollar yapılır; en uygun hazırlama metodu belirlenir.

Son olarak üretimi tamamlanan her bir seri tekrar, ayrı ayrı kontrol edilir. Yapılan her bir işlem için ayrı dosya veya kartoteks sistemi geliştirilir.

İlaç üretiminin her safhasında hijyenik şartlara uygun olarak titiz, dikkatli, sabırlı ve hatasız çalışmak prensibi hakim olmalıdır.

Buraya kadar sayılan işlemler için yeterli sayıda bilgili, deneyimli ve kaliteli teknik personel görev almalıdır. Ancak ilaç üretiminde çalışan personel devamlı olarak eğitilmeli ve gelişmiş teknoloji hakkındaki yenilikleri son gelişmeleri aktaran eğitim kurslarına tabii tutulmalıdır.

Sıralanan tüm hususlar **GMP** (İyi Üretim Yöntemleri) **için temel işlemlerdir.**

# KÜÇÜK SÖZLÜK

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## A

**Adliye:** Adalet.
**Ahkâm:** Hükümler.
**Ahz:** Almak, kabul etmek.
**Alat:** Aletler.
**Alelumum:** Genellikle, genel olarak.
**Azab:** Ceza.

## B

**Badi:** Sebep olan, neden olan.
**Beşer:** İnsan, insanoğlu.
**Beşeri:** Beşere ait, insancıl.
**Beter:** Daha kötü.
**Beyan:** Anlatma, açık söyleme.
**Bila:** Olmaksızın.

## C

**Celbetmek:** Davet etmek.
**Ceride:** Gazete.
**Ceride-i Resmiye:** Resmi Gazete.
**Ceza-i nakdi:** Para cezası.
**Cürüm:** Suç, kabahat.

## D

**Derakap:** Hemen, acele olarak.
**Derun:** İçi.
**Derununda:** İçinde.

## E

**Echize:** Cihazlar.
**Edavat:** Araç.
**Edviye:** İlaçlar.
**Emlâk:** Mallar, mülkler.
**Esham:** Hisse, pay.
**Eshap:** Bir şeye sahip olan; bağlı olan.
**Esman:** Tutar.
**Eşhas:** Şahıslar, kişiler.
**Evamir:** Emirler.

## G

**Gaybubet:** Bulunmayış, yokluk.
**Gayr-i kabil-i nufuz:** Etki edilemez.
**Gayr-i saf:** Saf olmayan.

## H

**Hikemî:** Tıpla ilgili.
**Hilaf:** Aksi.
**Hilebaz:** Hileci.

## İ

**İbra:** Temize çıkma.
**İhtikar:** Hakarete katlanma.
**İhtikâr:** Vurgunculuk.
**İkame:** Meydana konma.
**İkmâl:** Tamamlama.
**İktiza:** Gerekme, gereklilik.
**İlga:** Kanun ve tüzükte de yazılı bir hükümün yeni bir hükümle kaldırılması.
**İltibas:** Çok benzeyen iki şey arasında ayırma.
**İmha:** Yok etme.
**İnha:** Bir olayı bildirmek, atamak, uzlaştırmak.
**İnhisarlar İdaresi:** Tekel İdaresi.
**İsnad:** İftira.
**İsnadat:** İftiralar, bir şeyi bir adam için yaptı demek.
**İsnat:** Üstüne atma, yükleme.
**İstida:** Emanet bırakmak; saklamayı istemek.
**İstihdam:** Çalıştırma, hizmete alma.
**İta:** Verme, ödeme.
**İtilaf:** Anlaşmak, görüşme, uygunluk.
**İtmam:** Tamamlama, bitirme.
**İzhar:** Gösterme, açığa vurma.
**İye:** Sahip.

## K

**Kabl:** Ön, önde, ileride.
**Kaffesi:** Hepsi, tümü.
**Kani, Kaani:** İnanmış, kanaati olan.
**Kitabet:** Yazı yazma, sekreterlik.
**Kuul cezri:** Alkol grubu.
**Kuyudat:** Resmi işlemler, kayıtlar.

## L

**Lâzım:** Gerekli.
**Lâzıme:** Gerekli şey, gerekçe.

## M

**Madut:** Sayılı, belli, belirli.
**Mağşuş:** Karışık.
**Mahcur:** Kısıtlı; haciz altına alınan kimse.
**Mehdut:** Az miktarda, sınırlandırılmış, sınırlı, belli.
**Mahlûl:** Eriyik, çözülmüş.
**Mahsûs:** Gözle görülen durum.
**Maktu:** Pahası kesinleşmiş, değişmez.
**Masli:** Serumla ilgili.
**Masun:** Korunmuş, korunan.
**Memalik:** Devlete ait topraklar, memleketler.
**Memnu:** Yasak, yapılmasına izin verilmeyen.
**Merbut:** Ekli, bağlı, bağlanmış.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**Meriyet:** Yürürlük.
**Meşhud:** Gözle görülen.
**Meşru:** Kanuna uygun.
**Meşrut:** Şartlı, koşullu.
**Metre murabba:** Metrekare.
**Mevadd:** İyler, maddeler, hususlar.
**Mevad-ı kimyeviye:** Kimyasal maddeler.
**Mevad-ı semmiye:** Zehirli maddeler.
**Mevat:** Cansız, ölü.
**Milh:** Tuz.
**Mugayir:** Aykırı, uygun olmayan.
**Muharrer:** Yazılı, yazılmış.
**Muhat:** Çevrilmiş, etrafı kuşatılmış.
**Mukabil:** Karşılık.
**Mukaddem:** Önceki, Önde olan, önde giden, üstün olan.
**Mukayyed:** Kayıtlı, yazılı, bağlı.
**Muktazi:** Gerekli.
**Murakebe:** Denetleme.
**Musaddak:** Onaylanmış, gerçekleştirilmiş.
**Muteber:** İtibarlı, sayılır; ileri gelen; yürürlükte olan, geçerli.
**Muttal:** Haberdar olmak.
**Muttali:** Bir işten haberli, bilgili olan.
**Muvafakat:** Uyma, uzlaşma, peki deme.
**Muvafık:** Uygun.
**Muvakkaten:** Süreksiz, geçici olarak.
**Muvazaa:** İki tarafın gerçek amaçlarını gizleyerek hakikaten rızaları olmadığı bir anlaşmayı üçüncü şahıslara karşı mevcut imiş gibi göstermek için uygun olduğunu beyan etmeleri.
**Muvazene:** Denk olmak, denklik, uygunluk.
**Muvazzah:** Açıkça belirtilmiş, açıklanmış.
**Mücazaat:** Ceza, karşılık.
**Müeddi:** Sebep olan.
**Müessir:** Etkili.
**Müfrez:** Bölünmüş.
**Müfteri:** Bir kişiyi haksız olarak suçlayan.
**Mükerrer:** Tekrar edilmiş.
**Mülga:** Kaldırılmış.
**Mümasil:** Benzeyen.
**Mümeyyiz:** Sınav için öğretmen ile birlikte görevlendirilmiş kişi; temyiz kudretine sahip kimse.
**Münhasır:** Bir konu içinde kalan.
**Münhasıran:** Yalnız, sadece.
**Münteşir:** Yayınlanmış.
**Müsadere:** Zorla alınan.
**Müstacel:** Acele olan, ivedi.
**Müstehik:** Hak kazanmış.
**Müstahzar:** İlaç laboratuvar ve fabrikaları tarafından hazırlanmış hazır ilaç.
**Müstamel:** Kullanılmış, el değmiş.
**Müstelzim:** Gerekli, gerektiren.
**Mütedair:** Alakalı.

## N

**Nakti ceza:** Para cezası.
**Neşr:** Yayma, saçma.
**Nevakıs:** Eksikler.
**Nezaret etmek:** Gözetmek, kollamak, bakmak.

## R

**Raptetmek:** Bağlamak, ilişkilendirmek.
**Ref:** Kaldırma, giderme.
**Rüsum:** Resimler, vergi.

## S

**Sakit:** Susan, ses çıkarmayan.
**Selâhiyet:** Yetki.
**Selâhiyettar:** Yetkili.
**Sem:** Zehir.
**Seriri:** Klinik.
**Sıhhat:** Sağlık, doğruluk, sağlamlık.
**Sıhhiye:** Sağlık.
**Sıhhiye ve Muaveneti İçtimai Vekaleti:** Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı.

## Ş

**Şerik:** Ortak.
**Şuabat:** Şubeler.

## T

**Tadil:** Değiştirme.
**Taharriyat:** İnceleme, araştırma.
**Tahlil:** Analiz, ayırmak.
**Tahlilat:** Analizler.
**Tahmil:** Yükleme.
**Takayyüd:** Bağlama, bağlı.
**Takayyür etmek:** Değişmek, bozulmak.
**Tağşiş:** Sağlığını bozma, sağlığına kavuşturma.
**Tağyir:** Başkalaştırmak, başka türlü etmek, bozma.
**Tebeyyün:** Meydana çıkma, görülüp, anlaşılma.
**Tekerrür:** Tekrarlama.
**Tenevvu:** Çeşit, çeşit olma.
**Tensip:** Uygun görme, yerinde görme.
**Tephir edilmek:** Buharlaştırılmak.
**Terettüp:** Sıralanma.
**Tesemmüm:** Zehirlenme.
**Teşekkül etmek:** Oluşma, şekillenme.
**Tevdi:** Emanet Bırakma.
**Tevessül:** Sebep tutma.
**Tevfikan:** Uyarak, uyarınca, uygun olarak.

## U

**Uzv-i hamız:** Organik asit.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## V

**Varaka:** Belge, yazılmış kâğıt.
**Vaz:** Koyma, tayin etme.
**Vaz'ı:** Temel koyan, tayin etme, kurma.
**Velev:** Olsa da, hatta, bile.
**Vesaya:** Öğütlenmiş.
**Vüs'at:** Genişlik, bolluk.

## Z

**Zabt:** İdaresi altına alma, disiplin.
**Zabıt Varakası:** Tutanak.
**Züru:** Ekilmiş tarlalık.
**Zımn:** Gizli, maksat; açıkça söylemeyip dolayısıyla anlatmak istenen söz.
**Züyuf:** Ayarı düşük para, kalp para.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883